

Városismertető kalauz

V. évfolyam

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1998. különkiadás

Látogasson el hozzánk!

Budapesttől 160 kilométerre, délkeletre, az Alföld szívében:

ott, ahol a három Körös egygyé válik, és mint az ország harmadik legnagyobb folyója a Hármaskörös büszkén terpeszkedik a tájon, méltósággal hömpölyög a Tiszához,

ott, ahol a folyó szabályozása folytán "holtágak" tündéri csillogása káprázatos látványával bűvöli el az utazót,

ott, ahol a két falu városá egyesült, ott találja meg városunkat, GYOMAENDRŐD-öt.

Legyen a vendégünk!

Látogasson el hozzánk, a vadászok és horgászok paradicsomába, ahol virágzó kézműipar kínálja szebbnél-szebb termékeit, ahol találkozhat a múltat idéző és őrző múzeumaival, ahol gyógyfürdő és szabad strand kínálja a nyári örömeiket, ahol hangulatos vendéglők, panziók várják Önt.

Látogasson el hozzánk!

E város ihlette költőinket, íróinkat, e tündéri táj kínálta fel magát festőink palettáira, és a szülőföld híret vitték azok a nagy tehetségű emberek, kik itt szívták magukba az Alföld ígésétét.

Látogasson el hozzánk!

1982-ben Endrőd és Gyoma községek egyesüléséből jött létre a város. Mindkét település a XV. században keletkezett, s mindmáig őrzi százados emlékeit.

Közigazgatási területe 304 négyzetkilométer, Békés megye 12 városa közül a legnagyobb kiterjedésű. Legészakibb és legdélibb határa között 40 km. a távolság. Az országos vasútvonalhoz egy fő (Constanța-Bukarest-Arad-Budapest, Constanța-Bukarest-Arad-Varsó, Bukarest-Budapest-Bécs) és egy mellékvonallal csatlakozik. Itt vezet keresztül a 46-os főközlekedési út, de megközelíthető az M5-ről Kecskemét-Szarvas elágazással. Városunk hajózható vízi úttal is rendelkezik. Lakosainak száma 16.186.

Látogasson el hozzánk!

Lapunk e rendkívüli különkiadása az Utazás '98 alkalmából készült, hogy bemutassuk Önnek városunkat, annak múltját, jelenét, jövőjét.

Kérjük, tiszteljen meg bennünket figyelmével, ismerkedjen meg ez alföldi kisvárossal, és ha kedvet csináltunk Önnek, látogasson el hozzánk, legyen a vendégünk.

Hármaskörös folyó

Tartalom

Múltunk, jelenünk, jövőnk	2
Értékeink	3
Akik közülünk származtak	5
Művészek a Körös partján	8
Gyomaendrőd iskolaváros	10
A vadászok és horgászok paradicsoma	13
Gyomaendrődi séták	14
Sport	16

MÚLTUNK, JELENÜNK, JÖVŐNK

Amint azt bevezetőnkben már említettük, a város két nagy hagyományokkal rendelkező település egyesítésével jött létre. Ezért történelmét is csak így vázolhatjuk fel.

ENDRŐD

E hely már a honfoglalás előtti időkben is lakott volt. Erre utalnak az ásátáskor feltárt leletek. A múlt évi ásátásokkor ismét népvándorlás-korabeli, teljesen ép emberi csontvázakat találtak, melyeknek kora mintegy 1.500 év. Az Árpád-kori idők-ből is számtalan leletet őriz a helybeli régészeti kiállítás is.

1425-ben, mint jelentékeny település, már 33 nemes család lakta. A XV. és XVI. században több nemesi család között már a megye alispánja, szolgabírók, országgyűlési követek voltak. A XVI. század közepétől némely gazdagabb család jobbágyokat telepített ide.

1598-ban lakatlaná vált, de 1630 táján újra "megülték némely szökött jobbágyok".

Endrőd újratelepülését a történészek egybehangzón 1731-re teszik, amikor is a szomszédos Nemes-Kerekiben lakó katolikus magyarok és rótok átköltözve itt véglegesen letelepedtek.

Az igazi fejlődése a településnek báró Harruckern Ferenc Békés vármegye főispánjának (1743-1775) idején kezdődött, aki 1775. nov. 14-iki halála után: "rendezett vármegyét, népes községeket, jómódú lakosokat hagyott hátra azon a földön, mely főispánsága kezdetén a romlás szélén állott".

1827-iki összeírásakor 5610 lélek lakott, 1890-ben már 10.890, a második világháború előtti években pedig már 12-13 ezerre nőtt a lakosok száma. Endrődnek kiterjedt tanyavilága volt, 1930-ban a külterületből 24000 hektárt 12 gazdaság birtokolt, csak 7700 hektárt műveltek kisebb gazdálkodó családok. Később a nagybirtokokat felosztották, kezdetét vette a tanyaépítés, kialakult a tanyaíhoz kapcsolódó családi jellegű gazdálkodás. 1945 előtt Endrőd lakosainak több mint a fele tanyán gazdálkodott. Közismert, hogy az ötvenes években az állami hatalom szétverte a tanyavilágot, létrejöttek a mezőgazdasági termelőszövetkezetek, állami gazdaságok.

Lakosai nagy része a városokba költözött. Az egyesítést megelőző években már csupán 5-6 ezer lakosa volt.

GYOMA

Mint Endrőd, Gyoma is ősi település a Hármaskörös partján. Gyoma régi magyar személynév volt, tehát nevét első Gyoma nevű tulajdonosáról kapta.

Kiterjedt tanyavilág vette körül. Először 1332-ben említik, midőn papja, Pál, 5 garast fizetett a pápának. Egyháza Minden-Szentelek tiszteletére volt avatva. 1552-ben még katolikus település volt. A XIV. században még a Neczpáliakkal egy őstől származó Bethlen család bírta e helyet, melyet hosszú pereskedés után 1412-ben a Neczpáliak és örökösök kaptak meg, majd 1479-től ismét a Bethlenek birtoka. Később egymást követték Gyoma birtokáért a főurak 1564-iki adólajstrom már nem veszi számításba, a falu vagy leégett, vagy lakosai "elfutottak".

Az 1596-iki romlás után Gyomát a XVII. században református vallású lakosok szállták meg.

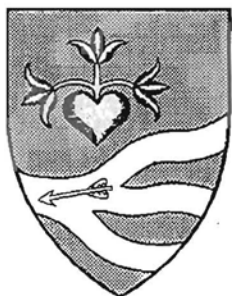
1698-ban viszont a kincstári tisztartó végigírja a békés megyei falvak helyeit, Gyomán hús elpusztult házhelyet számolt meg. 1701-ben néhányan újra "megülték a

régi faluhelyet", de 1709-től 1718-ig ismét lakatlanul állott.

Báró Harruckern János György a megye főispánja gondviselése és pártfogása mellett ismét betelepült a falu. 1719-ben lakosainak száma legfeljebb 150. 1827-ben 5244, 1890-ben 10.867 fő. 1830-ban mezővárossá lett, 1877-től szolgabírói székhely.

A második világháború előtt járási és járásbírói székhely, lakosainak száma meghaladta a 12.000-ot. Sorsa annyiban különbözik Endrődötől, hogy bár itt is szétverték a körülötte lévő tanyavilágot, lakosai száma csökkent, megőrizte azonban polgári jellegét, melyet köszönhetet vasútállomásának, és városi hivatalainak, középiskolájának.

Az 1982-ben létrejött egyesítés

1989-ben a település városi rangot kapott.

Az 1947-ben alakult Endrődí Cipőipari Szövetkezet (ENCI) ezekben az években fénykorát élte, több

mint ezer főt foglalkoztatott, s a város hírnevét nemzetközi szintre emelte. A termelőszövetkezetek több száz családnak biztosítottak nyugodt megélhetést. A városban 1987-ig 14 ipartelep működött. A már említett Cipőipari Szövetkezeten kívül jelentős volt még a Körösi Szövetkezet, mely a 80-as években 5-600 főt foglalkoztatott. Az Endrődí Szabóipari Szövetkezet 150 aszszonynak biztosított munkahelyet. A Fa és Építőipari Szövetkezetben 310 fő, a Körösi Sütő- és Édesipari Vállalatnál mintegy 180 fő a Kner nyomdában 200 fő dolgozott.

Itt kell megjegyezni, hogy a század elején az ipar, inkább csak kézműiparból és a mezőgazdaság kiszolgálására ill. a mezőgazdasági termékek feldolgozására alakult kisüzemekből állt. Ez alól csupán a Kner nyomda a kivétel. A XX. század közepén (1934) az 571 kisüzemnek háromnegyede "egyszemélyes" üzem volt. A lakosság foglalkozási aránya:

70% mezőgazdaság, 20% ipar, és 10% egyéb. Az egyesítést megelőző években 1980-ra a foglalkozási arány már jelentősen megváltozott: ipar 38%, mezőgazdaság 34%, közlekedés 5,8%, kereskedelem 7,6%, egyéb 14,6%.

A 90-es évek elején itt is, mint országosan, nagy változások történtek. Az addig virágzó tsz-ek, az ipari bázist jelentő ENCI csődbe ment. Új tulajdonformák jöttek létre. Kézműipara megmaradt, s most sok vállalkozó, iparos feje ki határozottan működését. Virágzó kereskedelem jellemzi, vendéglátó üzemek, panziók létesültek.

Templomaikban, kultúrházaikban gyakoriak a hangversenyek. Számtalan író-olvasó találkozóra kerül sor. Általános iskoláiban, gimnáziumában, szakiskolájában a tanulók száma meghaladja az ezret. A városban kiterjedt sportélet van, két futbalcsapata közül az endrődí bejutott az NB. III-ba.

A város elkészítette közép és hosszú távú terveit, melyeknek célja megállítani a lakosság elvándorlását, új munkahelyeket teremteni. A közelmúltban megépült Penny bevásárló központ, az új benzinkutak, a csatornázás, útépítés csak első lépésnek rekinthetők. Tovább kell folytatni a város szépítését, kulturális életének gazdagítását. A természeti szépségeire épülő turisztika továbbfejlesztése is egyik fő cél. Egy négy-sillagos, nemzetközi gyógyszálló építésének feltételei, a terület, a gyógyvíz, gazdasági számítások a befektetett róke10 éves megérüléssel rendelkezésre állnak az 1995-ben alakult Körös Rt. birtokában. Az Rt. nemzetközi tenderek, projektek kibocsátásával keresi a megfelelő külföldi befektetőt.

ÉRTÉKEINK

Városunk bemutatása nem nélkülözheti értékeinkről szóló ismertetést. Az utazó, a kíváncsi turista, a pihenni vágyó polgár, aki ellátogat hozzánk, lépten-nyomon találkozhat azokkal az értékekkel, melyekre - úgy hisszük - méltán vagyunk büszkék.

A kétarcú város

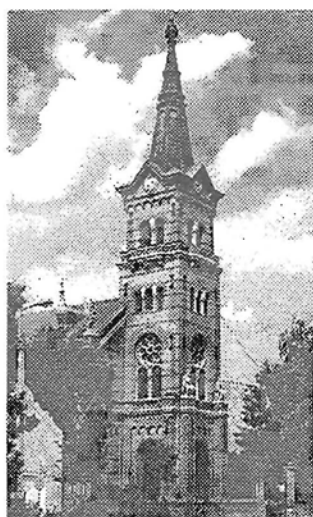
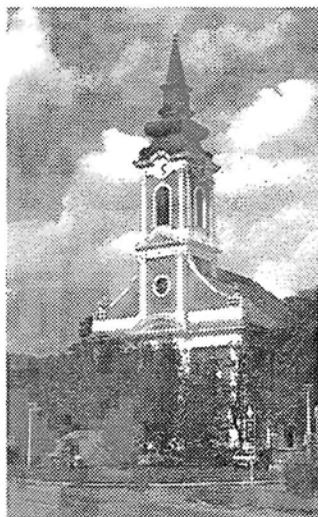
Aki eljön hozzánk, annak óhatatlanul szemébe ötlük e város kétarcúsága, amelyet éppen a neve is magában rejt: Gyoma - Endrőd, Gyomaendrőd.

A település még őrzi falusias jellegét: az utcák szélesek, gondozottak, a fő útvonal kivételével gyér a forgalom, a csend, a tisztaság, a jó levegő, a sokféle zöld növényzet a jellemző.

Gyoma már 1830-ban megszerezte a vásártartási jogot, 1858-tól van vasútja, és több mint 80 évig járási székhely volt. Mindez a településen is meglátszik. A főbb útvonalakon a sokablakos, tekintélyt parancsoló, díszes homlokzatú polgárházak díszítik a várost. Ezek közül a legjelentősebbek: az 1888-ban épült, klasszicista stílusú városháza, ma Polgármesteri Hivatal, az 1884-85 között épült Árvaház, és az erdélyi magyaros stílusú gimnázium. Különlegesen értékesek még a Fő út és Bajcsy Zsilinszky út találkozásánál épült két lakóház: a copf stílusú alakdíszítésű ház, vele szemben a Petőfi-relief ablakdíszítésű lakóház.

Endrőd arculata máig megőrizte a mezőgazdasági életformát. A régi, hosszúkás típusú parasztházakat ugyan nagyrészt lebontották, helyükre modern házak kerültek, de nagy telekkel, sok melléképülettel. Az endrődiek nagy része még 1960-ig a környező tanyavilágban lakott. Nem csoda hát, hogy a most élők még őrzik a régen-volt parasztemberek tudását, életmód-béli szokásait. A városrészben kívül-belül nagy a tisztaság.

Templomaink

az endrődi és gyomai katolikus templomok

Emlékművek, emlékhelyek vigyázzák a város nevezetesebb eseményeit. A vallási hovatartozást a templomok mutatják. Endrőd egységesen katolikus település, a jelenlegi (harmadik) templomát 1804-ben szentelték fel. A templom késő-barokk (mások szerint copf) stílusú. Védőszentje: Szent Imre herceg, aki egyben Endrőd címerének is fő alakja. Különösen értékes a

templom ülőpad-rendszere, melyet műemlék-jelleggel tartanak nyilván. Gyomán három templom mutatja a vallási megosztottságot. Mivel lakosságának nagy része református, így a templomok közül is legjelentősebb a copfstílusú, 1791 és 1813 között épült református templom, melynek orgonáját és gyönyörűen faragott tölgy ajtóit Papp Zsigmond presbiter készítette el. 1878-ban Wodianer Albert építtette a katolikus templomot, a bazilika formát fejleszti tovább. A templom Hauszmann Alajos tervei szerint épült neoromán stílusban. Az evangélikus egyházközség első temploma 1863-ban épült fel, majd 1887-ben leégett, de a hívek nyomban újjáépítették. Volt még Gyomán és Endrődön is egy-egy zsinagóga, de mindkettőt lebontották.

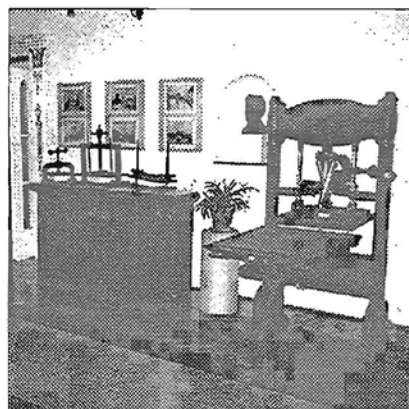

a gyomai református templom

A Kner Múzeum

Az egyik legszebb épület Gyomán a Kner Múzeum. Az épület 1926-tól 1944-ig a Kner család lakóháza volt, neobarokk stílusú, Kozma Lajos tervei alapján készült. 1970-től

nyomdamúzeum, 1982-től pedig könyvművészeti múzeum. Érdemes megemlíteni, hogy az ország mindmáig egyetlen nyomdamúzeuma. Bemutatja a régi könyvnyomtatást és mindazt a remeket, melyet a család 1882 óta készített, díszes könyvek, borítók, nyomtatványok, értékpapírok sorakoznak a polcokon.

Régészeti gyűjtemény

Létrehozása példaértékű volt. A kiállítás megrendezéséhez több mint 300.000 forintra volt szükség, melyhez az önkormányzat 50.000 forintot adott, a további 250.000 forintot, vagy annak megfelelő közmunkát Endrőd lakossága biztosította. Így nyílt meg 1994. április 29-én a város környékéről származó, a település régmúltját bemutató régészeti kiállítás.

A tájház

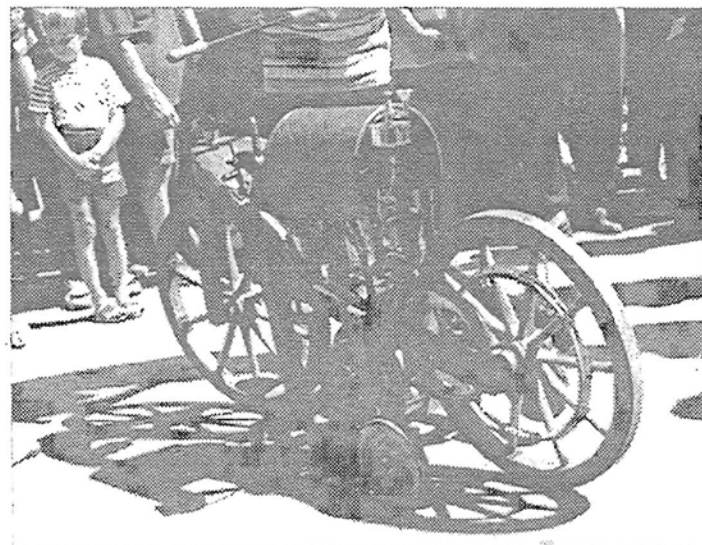
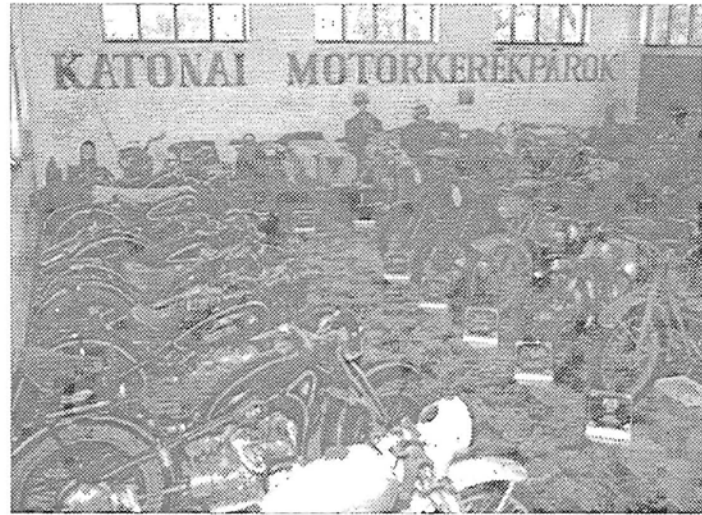
Nagyház. utcai szoba

Az endrődi tájház (Sugár utca 20.) utcáját Mária Terézia korában hasították ki a falu legelőjéből. A ház maga, amely egy módosabb parasztemberé volt, megjelenésével klasszicista, nyugodt stílusú, amit az épület méltósága, a tiszta, vakítóan fehér falak, a homlokzat timpanonjának díszítése mutat. Az épület hossz tengelyével néz az utcára. Az "ablak alja" előtt, ahogy az endrődiek mondják, "sorompló" (előtornác). Ez az oszlopos tornác végigvonul a ház elején is. A tartóoszlopokat az építkezés során (1862) Erdélyből úsztatták le a Körösön. A ház beosztása: nagyház (utcai szoba), pitvar, kisház vagy hidegház, fentkammera (élelemnek), lentkammera (gabonaféléknek), szin, istálló. A berendezés - amelyet Endrőd lakossága adott össze, és amelyet jelenleg is gyarapít, - követi a helyi jellegzetességeket, pl. kemence, sublót, kanapé, vetett ág, háziszóttos abroszok, disztörölközők, bajka, vizitke, szilkek, vászonfazekak. Különösen értékes a lentkammera berendezése, ahol számos kézműves szerszám utolsó darabjai látható. A színben a híres endrődi tulipános kocsi példánya. A kertet körülvevő kerítés szintén felbecsülhetetlen értékű, egyrészt mert jó száz éves, másrészt mert az endrődi téglagyár monogramos tégláinak egyes darabjait őrzi. Az odalátogató tanulók (évi 2000) nagy öröme minden tavasszal megérkezik a kéményre egy golyacs család is. A tájház igazi értéke mégsem a fentiekben rejlik, hanem az aurában, ami körülötte van. Ez a tájház nem a kiállított tárgyak lemerevült színhelye; ez a tájház él, itt rendezvények, beszélgetések vannak, a gyerekek kötelet fonnak, és szönyeget szönek a tanáraikkal, nyaranta pedig a kézműves táborokat tartják az udvaron. A kiállított tár-

gyakat felhasználva Vaszkó Irén tanárnő magáról az eszközöket használó emberről, életmódjáról beszél az odalátogatóknak, közvetítve a régvolt paraszti világ értékeit - tiszta erkölcsét, munkaszeretetét, mindazt, amit népünk sajnós, könnyelműen eldobott, és máig nem tud mással helyettesíteni.

Motormúzeum

A világhírűvé vált motormúzeum 1989-ben nyílt meg. Ez a magánmúzeum mutatja legjobban a város lakóinak tiszteletre méltó hajlandóságát a kulturális értékek megőrzésére. Sóczó Elek és családja több évtizedes munkával felkutatta, saját pénzen megvásárolta, rendbehozta-hozatta a világ motorkerékpárjai közül azokat, amelyek a jármű fejlődéstörténetének mérföldkövei. 1989-re 80 db. motorkerékpár gyűlt össze, melynek még a fele sem volt akkor restaurálva. Ekkor, szintén saját pénzéből, egy hatalmas kiállító termet is épített a család, és a páratlan gyűjteményt megnyitotta ország-világnak. Ma 150 darabból áll a gyűjtemény, amelynek legbecselesebb darabjai: 1885-ös DAIMLER típusú favázás motorkerékpár hű másolata, amelyből 5 darab van az egész világon, valamint az Európai ritkaságnak számító SUPER-X, és 40 db II. Világháborúból származó speciális katonai motorkerékpár. A kiállított tárgyak mind működőképesek.

1885-ös DAIMLER típusú favázás motorkerékpár

AKIKRE BÜSZKÉK VOLTUNK, VAGYUNK, ÉS LESZÜNK!

AKIK KÖZÜLÜNK SZÁRMAZTAK!

Gyomaendrőd méltóan tette le névje-gyét a nemzet asztalára, amelyen írók, költők, festők, színészek, zenészek, tudósok, sportolók neve sorakozik.

Nem a teljesség igényével, de hogy érzékelhető legyen: sokkal többen vagyunk mi, gyomaiak, endrődiek, mint ahányan itt és most élünk a városban. Neveket sorolunk fel a legfontosabb adatokkal.

És, hogy az ő szívükben is kitörölhetetlenül él a kötődés a szülőhelyhez, azt rendszeresen jelzik is valamilyen módon, akik még élnek. Íróink a megjelenő új könyveikből mindig küldenek tiszteletpéldányt, képzőművészeink az újabb kiállításaira mindig meghívják a szülőföldet is. Kapunk ajándékba festményeket, grafikákat, fotógyűjteményeket, többszáz kötetes könyvcsomagokat, sőt, pénzt is közcélokra természetesen. Fordulhatunk hozzájuk, ha bajban vagyunk, ha segítségre van szükségünk.

Kérjük, olvassák szeretettel és figyelemmel az alábbi neveket. Mi azzal a jó érzéssel adjuk közre, hogy felkeltsük azok figyelmét is, kik csak ellátogatnak hozzánk, városunk iránt, mert hisszük, hogy egy város hírnevét nemcsak műemlékei, épületei, alkotják, hanem kultúrája s ebbe a kultúrába beletartoznak azok is, akik itt születtek, itt nevelkedtek

ÁRVA JÁNOS, Gyoma 1923 - ?

Jászai díjas színész, a Nemzeti Színház, a Déryné Színház a Madách Színház tagja volt. 1980-tól nyugdíjazásáig a Népszínház tagja.

BÁNFI ZSIGMOND, Gyoma 1857 - 1894. Irodalomtörténész, fordító, Budapesten tanított.

BELLA JÓZSEF, Endrőd 1954 -

Költő, festőművész. Képeit kiállították itthon, és külföldön. Első verseskötetének címe: Egymáshoz koccanunk.

BELLA RÓZSA, Endrőd 1951 -

Pilinszky-díjas festőművész, könyvillusztrátor. Már több mint tíz önálló kiállítása volt.

BÓDI KÁROLY, Gyoma 1902 - 1966.

Festőművész, őstehetség, templomot is festett.

BOHUS K. ZOLTÁN, Gyoma 1902 - 1922.

Író, szakíró, a gyorsírás megeremítője.

CSERNUS MIHÁLY,

Csanádapáca 1888 - 1972.

Apátplébános, mint káptalan működött 1918-tól, 1920-ban országgyűlési képviselő. Papként 1923-ban került Endrődre. 1924-ben Polgári fiúiskolát hoz létre, 1925-től sorra hozza létre a tanyai

*"Szeretnék olyat tenni, - ó, csak egyszer!
miről meglelt fiára ismer
sok egyszerű távoli rokonom!
S míg tettemet emlegetik,
s komoly szavakkal nevezgetnek engem,
ők dicsekednek, büszkén, énhelyettem:
"Közülünk származik!"*

(Váci Mihály)

iskolákat: Öregszőlő Szt. Imre iskola, Hunya: Pogányiskola, Ugaron, Décspáskommon, Kocsorhegyen, Varjason, Nagylapason. 1929-ben Szt. Antal-házat hoz létre, 1930-ban megnyitja a Katolikus Népházat.

Cs. SZABÓ ISTVÁN, Gyoma 1938 -

A debreceni Kosuth Egyetem néprajzi tanszékén szerzett diplomát. 1985-1993 között a b e k é s c s a b a i Gabonamúzeum igazgatója. Négy önálló helytörténeti munkája, és számos cikke jelent meg.

Rendszeresen publikál a helyi lapokban is. **DÁVIDHÁZI BEKES SÁMUEL**, Poroszló 1789 - Gyoma, 1862.

Református lelképásztor, Gyoma első történetírója. 1818-tól 1862-ig, öt évtizedig volt a gyomai ref. egyház vezető lelkésze. Polihisztor. 1848-ban ő volt a helybeli márciusi események szószólója.

DEBRECENI BÉLÁNÉ EGRY KATALIN, Gyoma 1932 -

Agrokémikus, kandidátus, a Gödöllői Agrártudomány Egyetem tanára. Kutatási területe: szántóföldi növények.

DINYA LÁSZLÓ, Endrőd 1949 -

Egyetemi docens, kandidátus, művelődésügyi államtitkár h. a szegedi UNIVESITAS elnöke, az EURASHE elnökségi tagja. Szakíró, eddig 120 publikációja jelent meg.

DIÓSZEGI BIRÓ ILONA, Gyoma 1948 -

Festőművész, divattervező. A Független Szabad Szalon Képzőművészeti Egyesület tagja. Olajjal és akvarellal dolgozik. 1982 óta évente több önálló kiállítása van.

DOMBOS KÁLMÁN, Gyoma 1952 -

Programtervező matematikus. A JATE kibernetikai labor munkatársa, szakmai cikkei nyomtatásban is megjelennek.

ENDRÖDI SZABÓ ERNŐ, Endrőd 1948 - 1997.

Tanár, költő, kritikus. Madách-díjas. Önálló kötete: Kinyitom az ajtót.

ENDRÖDI SZABÓ ZOLTÁN, Endrőd 1939 - Festőművész, tájképeket fest főleg olajtechnikával. Főiskolai tanár. Képeiből már sok jelentős helyen rendeztek kiállítást.

ENDRÖDI BELLA JÁNOS, Endrőd 1935 -

Festőművész, költő. Backnangban él. (Németország). Képeiből számos kiállítást rendeztek itthon is, külföldön is. Önálló verses

kötetei: A szólítás napja, Száz vers.

FARKAS OTTÓ, Endrőd 1929 -

Tanár, jogász, a BM. Min. Tanácsa osztályvezetője volt

FARKASINSZKI ATTILA, Endrőd 1966 - Előadóművész. Önálló előadói lemeze: Hogy melegednének az emberek. (1988-ban adták ki)

FARKASINSZKI IMRE,

Endrőd 1891 - 1959. Zenetanár, cigány-prímás. Már hatévesen játszott zenekarban, de tanított a gyomai óvónőképzőben is. Harmincnál több dala vált ismertté.

FEHÉRVÁRY FERENC, Endrőd 1922 - 1988. Újságíró, riporter, fotóművész. Önálló kiállítása volt a Néprajzi Múzeumban is Szülőföld-szántóföld címmel.

FENÁKEL JUDIT, Budapest 1936 -

Az endrődí származású író nő több mint húsz önálló kötettel jelentkezett. Újságírói tevékenységet is folytat.

FRANKÓ TÜNDE, Orosháza 1966 -

A Gyomaendrődön nevelkedett énekes nő a Magyar Operaház magánénekeseké. '89 - '95-ig a Szegedi Nemzeti Színház tagja, 1992-es Pavarotti énekesverseny döntőse Philadelfiában.

FÜZŐP IMRE, Endrőd 1886 - ?

A gazdálkodással foglalkozó parasztember, írásait rendszeresen közölte a Gyomai Újság és az országos jellegű szakfolyóirat: a Néprajzi Értesítő.

GELLAI BORBÁLA, Endrőd 1933 -

Fizikus, egyetemi doktor. Tudományos kutatásait Amerikában és Magyarországon végzi. Számos szaklap közli írásait.

GELLAI IMRE, Endrőd 1932 -

Közgazdász. Több vezető állást töltött be, volt kereskedelmi miniszterhelyettes, jelenleg vezérigazgató Munkaterülete: vendéglátás, idegenforgalom, gyógyüdülés, turisztika, sport szállodahálózat. AZ országos Idegenforgalmi Bizottság és A Magyar Olimpiai Bizottság elnökségi tagja

GERGELY ÁGNES, Endrőd 1933 -

író, költő, műfordító, megbízott egyetemi előadó. Eddig több mint 20 önálló kötetet jelent meg. Füst Milán-díjas, József Attila-díjas, Déry-díjas, Salvatore Quasimodo-díjas.

GUBUCZ GÁSPAR, Endrőd 1914 - 1989.

Kereskedő, könyvelő. Összegyűjtött több ezer Endrődre jellemző tájszót, közmondásokat, szólásokat: A kézirat címe: Parasztszótár.

GYOMAI (WEINBERGER) IMRE, Gyoma 1894 - 1962.

Író, újságíró, a franciaországi magyar követség attaséja volt. Magyarul két műve jelent meg.

HAIMAN GYÖRGY, Gyoma 1914 - 1966.

Grafikus, könyvtervező, 1967-től az Iparművészeti Főiskolán egyetemi tanár, az irodalomtudományok kandidátusa, Gutenberg-díjas, Tótfalusi Kis Miklós-díjas.

HANYECZ VINCE, Endrőd 1943 -

Tudományos kutató, számos szakcikkét közölték már.

HATÁR GYÖZÖ,

Gyoma 1914 - Európa-hírű költő-filozófus. Könyveit Angliában és Magyarországon adják ki.

Salvatore Quasimodo-díjas, Kossuth díjas, Gyomaendrőd díszpolgára

HEVESSY NAGY ANIKÓ, Békéscsaba, 1967-

A gyomai származású festőművész 1995 óta tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének.

1985 óta vannak önálló kiállításai. Képei Németországban, Ausztriában, Angliában, Kanadában, az USA-ban, és sok magángyűjteményben vannak.

HONTI ANTAL, Gyoma 1921 -

Crafikus, belső tervező. Saját házában rendezett és működtetett húsz évig a művészek részére galériát. Gyomaendrőd díszpolgára.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER, Endrőd 1942 -

Gyomaendrődért emlékérem tulajdonosa. Néprajzkutatással foglalkozik, a 10 kötetre tervezett "Endrődi füzetek" eddig megjelent 5 kötetének tervezője és összeállítója. A helybeli Honismereti Egyesület vezetője,

HUNYA ISTVÁN, Endrőd 1894 - 1987.

Író, politikus, A Magyarok Világszövet-

ségének elnökségi tagja volt. Három önálló kötete jelent meg.

HUNYA SÁNDOR, Endrőd 1909 - 1992. Tanár, helytörténész, Endrőd első történetírója. Főbb művei: Adatok az 1848-49-es forradalom és szabadságharc endrődi történetéhez, Endrőd története a gyulai uradalomban.

IVÁNYI MÁRIA, Rákóczi falva 1926 -

Az endrődi származású írónő népszerű gyermekmeséket, verseket ír. Évtizedekig a Magyar Rádió külső munkatársa volt. Művei antológiákban jelentek meg.

IVÁNYI MIKLÓS, Endrőd 1940 -

A műszaki tudományok kandidátusa, mérnök. Kutatási területe: acélszerkezetek, tartószerkezetek.

JAKUS KÁLMÁN, Endrőd 1890 - 1959.

Íjász, szakíró, a haza íjászsport egyik megteremtője. Műve: A svéd torna kézikönyve

KÁLLAI FERENC, Gyoma 1925 -

Színész, SZOT-díjas, Jászai-díjas, Kossuth-díjas, Pro Urbe-díjas, Gyomaendrőd díszpolgára.

KÁLMÁN FARKAS, Gyoma, 1838-1906

Gyomai református lelkész, és zenetörténész. Írásai: Éneklő kar, számos cikk a Magyar Prot. Egyh. és Iskolalap Debrecen, és más folyóiratokban.

Zeneszerzéssel foglalkozott, zenei gyűjteményét az MTA őrzi.

KATÓ JÓZSEF, Gyoma 1879 - 1926.

Író, műfordító. A Krónikás könyve c. munkájában gyomai alakokat elevenít meg. Gyomán utcát neveztek el róla.

KIS KOVÁTS VIKTÓRIA, Endrőd 1921 -

Festőművész, 42 zsűrizett képe van, amelyeket számos jelentős helyen kiállítottak már. Témái: csendélet, tájképek.

KISS LAJOS, Gyoma 1888 - 1943 (?)

Nyomdász, író, politikus. A helyi gimnázium névadója volt 1990-ig, egy üdülőtelepet is elneveztek róla.

KNER ALBERT, Gyoma 1899 - 1976.

Könyvkötő, könyvművész volt.

KNER IMRE, Gyoma 1890 - 1944.

N y o m d á s z , könyvművész. A gyomai nyomdát a szakmai igényesség megkövetelésével világhíressé tette. Tiszteletére a helyi gimnázium 1990-ben felvette a nevét. Emlékére emlékművet emelt és róla utcát neveztek el a város. A Kner család posztumusz Gyomaendrőd díszpolgára.

KNER IZIDOR,

Gyoma 1860 - 1935.

Nyomdász, aki zseniális üzleti érzékkel megteremtette és megszilárdította a nyomdát. Áldozott a gyomai kulturális és sportéletre, 800 hársfát ültetett Gyomán az első világháborús hősök emlékére. Aforizmákat és anekdotákat is írt.

KONDOR VIKTÓRIA (MARKOVITSNÉ), Endrőd 1926 -

Történész, hosszú ideig az MTA könyvtárosa volt. Munkái: Az 1875-ös pártfúzió, Egy ismeretlen levél...

KOVÁCS ZOLTÁN, Endrőd 1940 -

A Budapesti Tanítóképző Főiskola ny. tanára, tankönyvíró (Matematika 3. és 4. oszt. számára).

KOZMA LÁSZLÓ, Gyoma 1933 -

A fizikai tudományok doktora, az MTA Fiz. Biz. tagja. Szakterülete: impulzus, gázlézerek.

KUNKOVÁCS LÁSZLÓ, Endrőd, 1942 -

Fotóművész, néprajz-tudós, volt pedagógus, újságíró, szerkesztő. Magyar Művészetért-díjas, Balogh Rudolf-díjas. Az ország legrangosabb helyein és számos külföldi nagyvárosban rendeztek már képeiből kiállítást.

LATORCAI JÁNOS,

Békés 1944 -

Endrődi származású, Eötvös Loránd-díjas mérnök. 1993-ban ipari miniszter volt, 1994-95-ben a KDNP alelnöke. 1994-től Országgyűlési képviselő, a gazdasági bizottság alelnöke. Jelenleg a Magyar

Kereszténydemokrata Szövetség alelnöke.

LATORCAI JÁNOSNÉ ÚJHÁZI ARANKA, Gyoma 1953 -

Mérnök-közgazdász, ikonfestő. Munkái megtalálhatók: Alsóvádaszi Görögkatolikus Templom oltárképében, és Gyomaendrődön a Szent Cellért Katolikus Általános Iskolában, és másutt.

MAÁCS LÁSZLÓ, Endrőd 1929 -

Muzeológus, a táncművészet szaktudósa. Megjelent műve: Magyar nép táncok... (Kaposi Edit társszerző.)

MÁGORI VARGA ERZSÉBET, Gyoma 1918 - (?)

Író, kritikus, színházi dramaturg. Önálló művei: Diplomatak, Nyári délután.

MÁRTON GÁBOR, Endrőd 1924 -

Tányai tanító, helytörténész, számos helyi érték megőrzője. Nyomatásban megjelent művei: Hajrá, Gyoma! Tempó, ETK! és az 1997-ben megjelent: Rózsahegyi Kálmán c. könyve. Kéziratban: Élők, holtak valómása.

MÁRTON KLÁRA, Gyoma 1936 -

Író, főleg ifjúsági műveket írt: Elment a vonat, Tessék engem elrabolni stb.

NAGYNÉ GELLAI ÁGNES, Endrőd 1934 - Geológus, a Földtani Intézet munkatársa.

Önálló munkái jelentek meg az őslénytan témakörben.

NÉMETH LAJOS, Endrőd 1944 -

Nemzetközi FIFA játékvezető, a mexikói világbajnokságon több meccset vezetett.

PÁL LÉNÁRD, Gyoma 1925 -

Fizikus, politikus. A Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatója volt. Kossuth díjas. Gyomaendrőd díszpolgára.

PAPP ZSIGMOND, Gyoma 1888 - 1961.

Gazdálkodó, szobrászművész, fafaragó, népi ezermester. Ő tervezte és készítette el a gyomai ref. templom orgonáját. Posztumusz Gyomaendrődért emlékérmét kapott.

PARÓCZAI GERGELY (Ifj.), Endrőd 1936 - 1966.

Ígéretes tehetségű költő. Antológiák, melyben versei megjelentek: Szegedi fiatalok antológiája, Napsütésben. Újságok, ahol versei megjelentek: Délmagyarország, Nógrádi Néppárt, Palócföld, Tiszatáj, Nógrád.

PÁSZTOR JÁNOS, Gyoma 1881- 1945.

Világhírű szobrászművész. Szobrait számos köztéren őrzik. Pl. a Margit-szigeten, Martonvásáron. Gyomán utcát neveztek el róla.

PATKÓ (BERKOVITS) IMRE, Gyoma 1922 - 1983.

Író, híres utazó. Nyolc földrajzi témájú könyve jelent meg.

RÁCZ BÉLA, Endrőd 1946 -

Fizikus, lézerkutató. A szegedi JATE és a göttingeni Max Planck Intézet munkatársa. Schmidt Rezső-díjas, MTA Fizikai-díjas.

RÁCZ LAJOS, Endrőd 1900 - 1983.

Gazdálkodó parasztember, Póhalom honalapítója, kizsákdapárti országgyűlési képviselő az Ideiglenes Nemzetgyűlés küldötte volt. Az endrődi tanyavilág kulturális életének szervezője. Gyomaendrődön utcát neveztek el róla.

RÓZSAHEGYI KÁLMÁN, Endrőd 1873 - 1961.

Színész, a magyar színészképzés megteremtője. A Nemzeti Színház örökös tagja, Endrőd díszpolgára.

Endrődön utcát neveztek el róla.

SOCZÓ ELEK, Endrőd 1942 -

Bognár. Veterán motorokat gyűjtött, restaurált, majd saját pénzen nyitotta meg 1989-ben a 150 db-os gyűjteményéből az azóta világhírűvé vált motormúzeumot. Gyomaendrődért emlékérmes.

SOCZÓ FERENC, Endrőd 1938 -

Szerzetes. Magyar-német szakos főiskolai tanár. A Magyar Piarista Rend tagja, a Hittudományi és Tanárképző Főiskola filozófia tanszékének vezetője.

SZABÓ BÉLA, Endrőd 1927 -

Mezőgazdász, a DATE mezőtúri főiskolájának tanára. Állami-díjas, Cserháti Sándor-emlékérmes, Eötvös Lóránd díjas, TOT-díjas.

SZABÓ BÉLA LÁSZLÓ, Endrőd, 1930 -

Főiskolai tanár, gépészmérnök. Szakmai jellegű cikkeit rendszeresen közölték a szakfolyóiratok.

SZABÓ FERENC, Gyoma 1926 -

Villamosmérnök. Kutatási területe a reaktorfizika. Az MTA levelező tagja. Állami-díjas.

SZELLE KÁLMÁN, Gyoma 1890 - 1968 (?).

Építész. Szakterülete: városépítés. Az ő munkája pl. a zebegényi Szőnyi-műterem.

SZILÁGYI FERENC, Gyoma 1928 -

Költő, nyelvtudós, a buda-pesti Károli Gás-pár Református Egyetem dékánja. Több mint harminc önálló kötet fémjelzi munkásságát. Nyelv- és irodalomtudományok doktora, Kazinczy-díjas.

SZILÁGYI ISTVÁN, Gyoma 1937 -

Színész, 1959 óta filmez. Kitűnőek az un. karakterfigurái.

SZTANYIK B. LÁSZLÓ, Endrőd 1926 -

Orvos, sugárbiológus, egyetemi tanár, az orvostudományok kandidátusa, számos magyar és nemzetközi szervezet tagja, a Joliot Curie Sugárbiológiai Intézet főigazgatója volt.

SZUJÓ ZOLTÁN, Endrőd 1944 - 1986.

Grafikus. Munkáinak egy része Salgótarjánban van kiállítva.

TARDOS ANDRÁS, Gyoma 1924 - 1969.

Rádióriporter, falukutató. Két könyve jelent meg.

TÍMÁR JUDIT, Gyoma 1955 -

Tudományos kutató. Kutatási területe: a társadalom és településföldrajz, ezen belül a vonzáskörzet, migráció.

TÍMÁR MÁTÉ, Endrőd 1922 -

Író, költő. Eddig huszonhárom regény és elbeszéléskötete és két verses kötet jelent meg. József Attila-díjas, SZOT-díjas, a Magyar Köz-társaság Arany-éremkereszt tulajdonosa, Gyomaendrőd díszpolgára.

UGRIN BÉLA S.J., Endrőd 1919 -

Pater Ugrin közel ötven éve él Kanadában, ahol a kint élő magyarok összetartásán fáradozik. A magyar szokások meg-

tartásában nagy szerepet vállal.

UGRIN JÓZSEF, Endrőd 1910 - 1993.

Színész. Utazó, politikus. a Pécsi Nemzeti Színház és budapesti Nemzeti Színház kamaraszínházának tagja volt. Részt vett a KALOT-Népfőiskolák megszervezésében, majd annak országos főtítkára. Irodalmi munkája: Emlékezéseim címmel jelent meg.

UHRIN EMESE, Endrőd 1954 -

Régész, művészettörténész, politikus. Fő munkája: Ókor és Bizánc művészete.

UHRIN PÉTER, Endrőd 1887 - 1944.

Parasztember, festő. Képeit őrzik a békécsabai Munkácsi Mihály Múzeum, és a családtagok valamint magángyűjtők.

ÚJHÁZI MIKLÓS, Endrőd 1863 - 1941.

Kántor 52 évig volt Endrőd főkántora. Búcsúztató szövegei irodalmi mértékkel is megállják a helyüket.

VARJÚ VILMOS, Endrőd 1937 - 1994.

Súlylökő. 1960-ban Európa-csúcstartó, 1964-es tokiói olimpián bronzérmét szerzett. 1966-ban megvédte európa-bajnoki címét. Posztumusz Gyomaendrődért emlékérmes.

VASZKÓ IRÉN, Dévaványa 1922 -

Az endrődi származású ny. tanárnő hozta létre az endrődi tájházat és az ott kiállításra került gyűjteményt. Munkája: Endrődi szöttek (kézirat). Gyomaendrőd díszpolgára. Életfa kitüntetés birtokosa.

VASZKÓ MIHÁLY, Endrőd 1920 - 1970.

Pszichológus, szakíró, az MTA Gyermeklélektani Intézet tudományos munkatársa volt, számos pszichológiai tankönyv szerzője.

VASZKÓ MIHÁLY, Endrőd 1897 - 1975.

Gazdálkodó, politikus, a Független Kisgazdapárt alapító tagja, az Ideiglenes Nemzetgyűlés tagja, országgyűlési képviselő.

Az Első Önkéntes Parasztszövetkezet megalapítója Póhalmon.

VIDOVSKY BÉLA, Gyoma 1933 - 1973.

Festőművész, a szolnoki művésztelep tagja. Képeit az 1993-ban megnyílt Városi Képtár őrzik. Gyomán utcát neveztek el róla.

ZSOMBOK TÍMÁR GYÖRGY,

Gyula 1932 -

Az endrődi származású író munkásságát antológiák, rádióműsorok őrzik.

Művészek a Körös partján

A művészetek iránti fogékonyság, a többre, szebbre törekvés mindig is alapvető tulajdonsága volt az endrődi és a gyomai embereknek.

A Hármás-Körös és holtágai, a vizek fölött vibráló pára, amely feloldja a körvonalakat, s festői módon látatja a parti bokrokat, sokakat indított innen a művészet útjára, és sok művészt csalogatott ide, hogy aztán vissza-visszatérve újra, meg újra elmerüljenek ennek a csodálatos tájnak a vonzásában.

Nemcsak festők kerültek ki a két község szülőitei közül, de a gyomai származású **Pásztor János** is, aki a két világháború közötti időszakban egyik legjelesebb szobrásza volt hazánkban. Munkái megtalálhatók ma is az ország közterein és a Nemzeti Galériában.

Ugyanebben az időszakban, a festészetben **Vidovszky Béla** aratott hazai és nemzetközi sikereket. Kora legjobb enteriőrfestőjének tartották szerte Európában. Ma kevéssé megbecsült nagysága a magyar piktúrának, pedig nevét jegyzik az osztrák, német és svéd lexikonok is. Húsz képét őrzik a Nemzeti Galériában, öt vázsza az Országházat díszíti. Munkásságát a gyomaendrődi Vidovszky Béla Helytörténeti Gyűjtemény - Városi Képtár mutatja be állandó kiállításán.

Ebben a gyűjteményben láthatók a Rudnay-tanfivány, **Illéssy Péter** grafikai is, aki nemcsak művészként, de a KALOT népfőiskoláin belül művelődésszervezőként is jelentős munkát végzett.

Az állandó kiállítás részeként mutatjuk be az ötvenes években ide száműzött **Corini Margit** festményeit is, aki 1928-tól 1943-ig Párizsban élt, és az ottani modern szemlélet, Matisse és főleg Vlaminck hatását közvetítette Magyarországra. Kiállított Monte Carloban, a párizsi Salon tárlatain, de jó nevű festőnek számított Amerikában is, még Rooseveltnél is vásárolt tőle.

A harmincas évek zseniális, félig autodidakta művésze volt Papp Zsigmond, aki kőfaragóként és festőként is tevékenykedett. Az ő kezét dicsérik többek között a műemlék református templom orgonakarzatának faragványai is.

Másik népi tehetségünk az endrődi születésű **Uhrin Péter** volt, akinek festményeit az 1938-as "Östehetségek" kiállításon is nagy sikerrel mutatták be. Ő nemcsak festőként, de a harmincas évek népi mozgalmához kapcsolódva a Gyoma külterületén létrejött póhalmi telepesszövetkezet egyik alapítójaként is beírta nevét a város történelmébe.

A közelmúlt és a jelen fontos személyiségeként meg kell említenünk **Honti Antal** festő- és grafikusművészt, aki nem csak képeivel, rézdomborításaival gyönyörködteti a város lakóit és látogatóit, legalább olyan jelentős a művészet- és művelődésszervező tevékenysége. Műhelygalériájában éveken át neves írókat, előadóművészeket, énekeseket látott vendégül. Az idős mester az előadók szervezésével már felhagyott, de a galéria és a műterem ma is látogatható.

Gyakran látogat haza a Kecskeméten élő és alkotó tanár, festő-grafikus művész az endrődi származású **Bella Rózsa**. Kiállításait felsorolni is kevés lenne ez a lap. Fogva tartja a Körös-büvölete, mint annyi más festőt. Olyan a Körös-part Bella Rózsa képi világában, mint az állandó jelző az eposzban. Tudatosult és szinte programmá vált művészetében ez a kötődés. A képzőművészet kifejező eszközei közül nála a vonal jut fő szerephez. Egyszer vékonyabb, másszor vastagabb, ritkább vagy sűrűbb, ahogyan a téri értelmezés tudatos közelítése, illetve a rajzoló érzése vezeti alkotó kezét, mint a hegedülő embernél a hang mélysége vagy magassága szólal meg attól függően, hogy mennyire fogja le a hűrt. Bella Rózsa rajzaiból a csend és a nyugalom árad.

A középnemzedéket képviseli továbbá a gyomai születésű **Diószegi Bíró Ilona** festőművész, aki amatőr-ből lett hivatásos, de ma már szecessziós hangulatú képeit a fővárosi galériákban is kiállítják. Táblaképeket alkot, mely bár a polgárosodás korában született, de mondanivalójában hat ma is. Képeiben a realitás és a misztikum formálódik egybe. Festményeiben az emberi megközelítés módján az általános emberire törekszik; bemutatja a szerepjátszó embert. A természetet mintázza, de érezzük benne annak titokzatosságát.

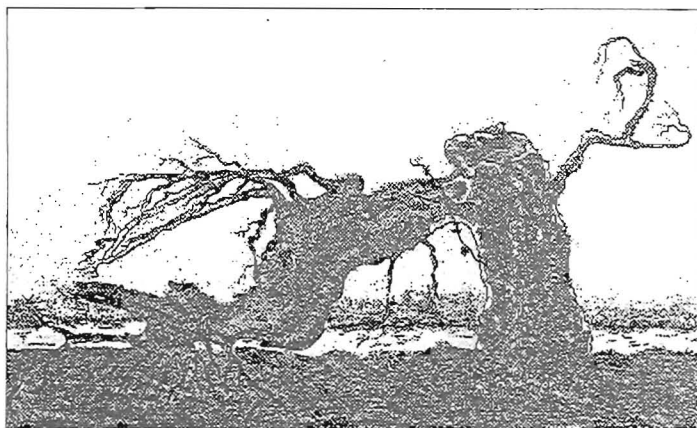
Egyéni stílust, mély asszonyi líraiságot mutatnak a nemrég hazatelepült **Hevessy Nagy Anikó** képei, aki eddig Szegeden élt és alkotott. Rendszeres kiállítója a Magyar Szalon tárlatainak, tagja a Magyar Alkotóművészek szövetségének.

Mindezekon kívül számos művész-tanár amatőr festő él a városban. Megérdemelnék, de itt nincs hely mindnyájuk bemutatására. A nyolcvanas évek végéig működött Képzőművész Kör Halmágyi Roland és Giriczné Varga Erzsébet rajztanárok vezetésével, amelynek újjáélesztésére most folynak kísérletek.

1992 óta a Bethlen Gábor Alapítvány szervezésében évente kéthetes nyári nemzetközi művésztabornak ad otthont a város. Az augusztusban rendszeresen megrendezésre kerülő Bethlen Gábor Napok programjai közül a Vita Agricola Mezőgazdasági és Ipari Vásár mellett a művésztaborosok csoportkiállítása vonzza a legnagyobb közönséget. Érdekessége még a tabornak, hogy a közös munka újabb két héten át folytatódik Gyomaendrőd testvérvárosában, Nagyenyeden.

A helybeli és az elszármazott kortárs művészek egyéni kiállításainak a művelődési házak és az endrődi könyvtár állandó minigalériája biztosít helyet. Ezek a tárlatok, a személyes kötődések, kapcsolatok miatt is mindig sok érdeklődőt vonzanak.

A Képfárban, a művésztabornak, a művelődési házakban, az iskolákban és különösen Hunya Elekné, és más rajztanárok által vezetett szakkörökben folyó munka a művészek és hozzáértő művészbárák újabb és újabb nemzedékét indítja útjára, hogy Gyomaendrőd továbbra is a művészek városa maradhasson az itt lakók és az ide látogatók örömeire.

képek

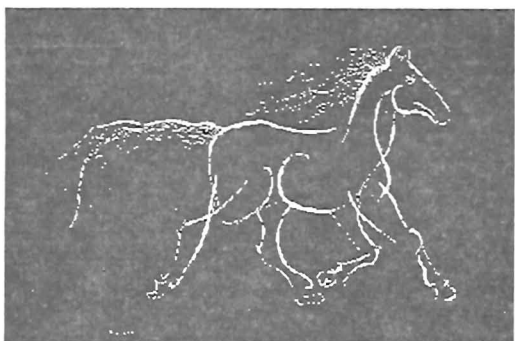
(felső sor, balról jobbra)

Diószegi Bíró Ilona: Búcsú a nyártól
Bella Rózsa: Korhadt fa

(középen)

Bella Rózsa: Szeretet-álmom (felső)
Lélegzet (alsó)

Corini Margit:
Virágszendélet sárgában

(alsó sor)

Corini Margit:
Életnagyságú önarckép
Diószegi Bíró Ilona:
Tavaszi impresszió. A bohóc madara

GYOMAENDRŐD ISKOLAVÁROS

Mindazok a kiválóságok, akikről korábban beszámoltunk, itt kezdték tanulóéveiket, ami bizonyítéka is lehetne az endrői, gyomai iskolák, a tanári, a nevelő munka elismerésre méltó maga színvonalának. Nincs arra lehetőségünk, hogy e kitérő oktatókat bemutassuk. Helyette inkább arra vállalkoztunk, hogy számot adjunk iskoláinkról, azok rövid történetének ismertetésével.

I. ÁLTALÁNOS ISKOLÁINK

Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola

Endrődön az első iskola 1730-ban létesült Zsámboki István jegyző-tanító vezetésével. Az iskola fenntartása 1948-ig Endrődön egyházi kezelésben volt. Az endrői plébánosok között - szerencsére - két nagy iskolaépítőt is találunk. Schiffler Ede, aki működési ideje alatt (1852 - 1889) hét új iskolát alapított és Csernus Mihály apátplébános, működési ideje alatt (1922 - 1944) pedig kiépült az egész tanyai iskolarendszer. Akkor ugyanis a

lakosságnak több mint a fele tanyán élt. Állami vagy községi fenntartású volt az iparostanonc-iskola (1893-tól) és a gazdasági iskola (1897-től). A polgári iskola létrehozása is Csernus Mihály nevéhez fűződik.

1948-tól minden iskola állami kezelésbe került. A tanyavilág erőszakos megszüntetésével egyidőben ezeket az iskolákat sorra bezárták. Ugyanakkor felépítettek egy tanyai diákokat befogadó kollégiumot, illetve 1980-ban egy gyönyörű, jól felszerelt háromszintes iskolát Endrőd legszebb részén. Az iskolát egyfelől a Körös, másfelől a liget zárja körül. Sztartár, könyvtár, műhely, gyakorlókert, sportpálya, tornaterem tartozik az intézményhez.

A ligeti iskola 1991-től datálható, igen céltudatos munkája eredményeként meghatározta saját pedagógiai programját, amely egyben az iskola arculatát, pedagógiai hitvallását is jelenti (lásd az iskola emblémáját). A munka állomásai: új diákotthon, alsó tagozat korszerű körülmények közé helyezése, az iskola

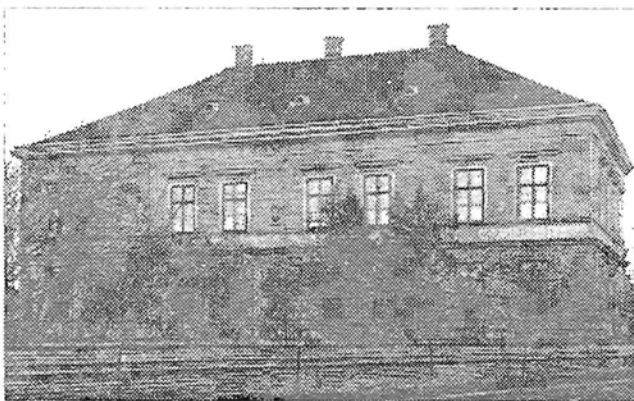
számítógéppel való ellátása Internetes csatlakozással, KRESZ-park, helytörténeti és régészeti gyűjtemény gondozása. Mindezzel elnyerte az Önefejlesztő Iskolák Egyesületének tagsági jogát, és a testület tantervét KOMA-díjban részesítették. Az iskola 1996-ban felvette a Rózsahegyi Kálmán nevet. Az avató ünnepségen több száz vendég vett részt, túlnyomó többségük az új iskola volt diákjai. Az iskola azóta hagyományt teremtett, s minden évben, májusban Rózsahegyi-napokat rendez, melyen vendégül látja a hajdan volt diákokat.

Az iskola hitvallását az emblémában megjelenítve: A szív, a lilium és a folyó Gyomaendrőd város jelképe. A nyitott könyv és a színházat szimbolizáló álarok a névadóra utalva a humán ismeretek emelt szintű tanítását, az érzelmi nevelés hangsúlyozását, a kommunikációs kultúra és az empátia kiemelt fejlesztését jelentik. A címer alsó fele a gyermekközpontúságot, s a tanulók önmegvalósításának sokféle egyéni útját, színét jelképezi.

2. sz. Általános Iskola

Gyomán a református iskola a református egyház megalakulásával egyidőben, tehát feltehetően 1717-ben kezdte meg működését. Az evangélikusok, akik 1830-ban telepedtek meg Gyomán, 1841-ben alapítottak iskolát. Ugyanezen évben kezdte meg működését a katolikus iskola is, és az óvoda is, bár ez utóbbi csak 7 évig működött, és 1884-ben indult meg ismét. Az izraelita gyermekeknek 1868-ban létesítettek iskolát. A két legnagyobb, ma is központi jellegű épület 1884-ben ill. 1885-ben épült meg: a református templom mellett a református iskola (később fiúiskola, majd a 2. sz. Általános Iskola). A katolikus templommal szemben pedig megépült a katolikus iskola (később leányiskola, majd az 1. sz. Általános Iskola).

Az állami fenntartású polgári iskolát a falu középrétegének hozták létre. Gyomán a polgári iskola 1920-ban indult meg, a

A hajdani Wodianer-féle katolikus árvaház. majd az 1. sz., jelenleg a 2. Sz. Általános Iskola épülete

legjobban felszerelt iskola hírében állt, gazdag sztartára, jelentős könyvtára volt.

1948-ban minden egyházi iskolát államosítottak. A két általános iskola 1. sz. és 2. sz. Általános Iskola néven élt tovább. 1950-51-ben a két iskolát összevonták, de mivel ez a módszer nem vált be, újból szétválasztották. 1960-tól mindkét iskola jelentősen gyarapodott felújított épületekkel, közművesítették, korszerűsítették.

1995-ben újból egyesítették a két iskolát 2. sz. Általános Iskola néven. Az iskolának 800 tanulója van. Az anyanyelvet a Zsolnai és a hagyományos módon tanítják. Alsó tagozatban egy-egy osztály értékvezető és képességfejlesztő program szerint dolgozik, ahol furulyát, bábót, néptáncot tanítanak. Évente honismereti tábor szervez az iskola. Jelenleg öt épület-egységben folyik az oktatás.

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola

A rendszerváltozás után az új törvények az egyházak kártalanítását is biztosították. Gyomán és Endrődön összesen 14 iskolai épület volt a katolikus egyház tulajdonában. Ezekről az épületekről az egyház lemondott,

Prokop Péter: Szent Gellért

viszont kártalanításképpen felépíthetett egy új, korszerű, minden igényt kielégítő kétszintes iskolát. A helyi önkormányzat és a katolikus egyház példaértékű együttműködése után 1995-ben megnyílt az új iskola. Mintegy szimbólumként a két településrész között, azokat összekötve, külsőre is igen impozáns, belül pedig modern étkezdé, nyelvi labor, számítógép, természettudományi terem, előadói terem, aula, és egy kis kápolna haranggal gazdagítja az intézményt. A még csak alsó tagozatosokat oktató iskola

szellemiségében a keresztény és nemzeti értékekre, az erkölcsre építve helyez nagy hangsúlyt az oktatásra és nevelésre. A gyermekek érdeklődésüknek megfelelően néptáncot, zenét, angol-német nyelvet tanulhatnak. 1999-ben indulhat meg a

számítástechnikai ismeretek tanítása.

Bár csak három tanévet élt meg az új iskola, máris több megyei és országos iskolai versenyen arattak szép sikert a tanulói. Meg kell említeni, hogy az Olaszországban élő és alkotó pap-festőművész, Prokop Péter, iskolának adományozott képeiből állandó kiállítás látható, s a nagyközönség által mindenkor megtekinthető. Az iskola könyvtárát az endrődi származású Tímár Máté írónak az utóbbi időkben megjelent, és az iskolának adományozott könyvei is gazdagítják. Az elmúlt évben Latorcainé Ujházi Aranka több ikonképet ajándékozott az iskolának.

Városi Zene- és Művészeti Iskola

1957-ben alakult 2-3 tanárral és sok zenetanulást igénylő gyerekekkel a békéscsabai Bartók Béla Zeneiskola keretében. Felszerelésében elég hiányosan, de lelkesedésben, összetartásban, tanár és tanuló közötti igen jó kapcsolatban működött 1957-től 1986-ig a Fő úton.

1986 év több ok miatt is jelentős volt a zeneiskola életében: különválhatott a békéscsabai zeneiskolától, és átköltözhetek egy modernebb épületbe a Rákóczi útra. Ettől az évtől folyamatosan bővült a tanszakok száma is: beindították a furulya-, a gitár-, majd a rézfúvós tanszakot.

1994-től a néptánc oktatással is foglalkoznak, működik továbbá klarinét- fuvola tanszak is és az utóbbi időkben igen

népszerű lett a gitár tanszak.

Jelenleg a Városi Zene- és Művészeti Iskolában 8 hangszeres és 4 néptáncos pedagógus oktatja a 198 zenét tanuló 192 néptáncos növendékeket.

Az iskola magába foglalja nemcsak a gyomaendrődi, de a környékbeli (Dévaványa, Nagylapos stb.) zenét tanulni vágyó fiatalokat. Az eredmény: sokan indultak el innen a zenei és zeneoktatási pályán, akiknek nevét fel sem sorolhatjuk.

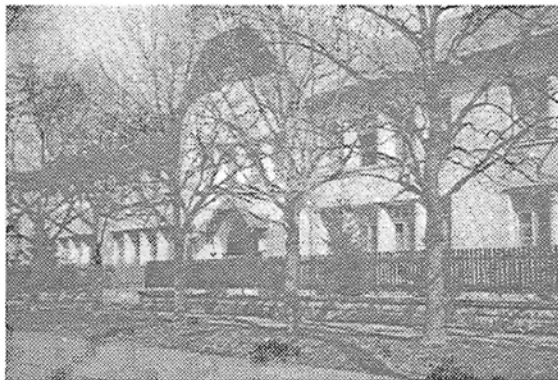
Mégis meg kell említenünk a ma már Európa híré Frankó Tündét a Magyar Állami Operaház magánénekesét. Róla a "Tőlünk származtak" c. fejezetben bővebben beszéltünk.

II. KÖZÉPISKOLÁINK

Kner Imre Gimnázium

A Hősök útja 43. sz. alatt gyönyörű, Kós Károly-ihlette épületben 1951-55 között óvónőképző működött. A gimnáziumot a volt úri kaszinó épületében kezdte el szervezni 1954-ben Szabó Ernő igazgató úr, majd egy év múlva, amikor az óvónőképző megszűnt, a gimnázium beköltözhetett a Hősök útja 43-ba. Ekkor kezdődött meg az új intézmény élete, kemény küzdelme a rangért, hogy a gyomai gimnáziumot is a komoly, magas színvonalú, a gyermekeket jól felkészítő középiskolák közé sorolják. Nagy tudású pedagógusokat alkalmaztak, tantermet bővítettek, kollégiumot bővítettek, műhelyt hoztak létre. Méltán büszke az intézmény a 12000 kötetes, páratlan gyűjteményű könyvtárára, az osztrák-magyar diákcsera kapcsolataira, a Bükkszentkereszten létrehozott üdülőjére, a Körös-parti faházára. Mindig fogadói, de sokszor kezdeményezői a városi kulturális rendezvényeknek. (Pl. Művészet az iskolában sorozat) Az iskola magas színvonalú sportélete képezi az alapját a város sportmozgalmának is. De legfontosabbnak mindig azt tartották, hogy a gyomai gimnazista előtt kinyíljon az egyetem kapuja. És, hogy ez milyen szinten sikerült, annak bizonyítására álljon itt néhány elgon-

dolkodtató adat: az 1958 és 1989 között végzett diákok közül felsőfokú végzettséget szerzett 745 diák: 60 tudományos kutatót, művészt adott az országnak ez az intézmény, 385 tanár-tanítót, 210 műszaki-gazdasági szakembert, 50 orvost, 40 államigazgatási pályán dolgozó felsőfokú szakembert. Ezeknek a hajdan-volt diákoknak a lelkében a gyomai gimnázium az Alma Mater, amely úgy bocsát el, hogy örökre magához is köt.

Ugyanakkor szakember-képzés is folyik az intézményben: Érettségivel egy-

bekötött cipőipari szakembereket képeztek 1971 - 1992 között, és 1989-ben beindult és azóta is folyik a kereskedelmi szakemberképzés, amelyhez 1993 óta jól menő iskolaboltot is működtetnek. Még ugyanebben az évben indították el a 6 osztályos gimnáziumi képzést. 1995-től rendészeti-közbiztonsági fakultációt is vezetnek. 1996-tól a kereskedelmi szakközép-iskolában érettségizettek számára 1 éves technikus képzést adnak, 1998-tól pedig a bármilyen érettségivel rendelkezők számára 2 éves technikus, ill. 1,5 éves számítástechnikai-programozó (felsőfokú) végzettséget adó képzést folytatnak.

Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium

Mint eddig, most is, egy kis történelmi visszatekintéssel kezdjük az ismertetést, mégpedig külön foglalkozunk az iparosok és külön a mezőgazdászok képzésével hiszen intézményeik hosszú ideig külön-külön működtek

Iparosok képzése

Gyomán is, Endrődön is kormányrendeletre indították el az iparostanonc-képzést a múlt században. Endrődön 1893-ban indult meg ez a fajta képzés. 1893 és 1928 között 2011 tanulónak oktattak hetenként kétszer közismereti tárgyakat, a szakmai tudást pedig annál a mesternél szerezték meg, akihez ugyanebben az időben inasként leszerződtek. Gyomán 1886-ban indult meg ez a fajta képzés. Az első években a ref. egyháztól kapott helyiségben dolgoztak, majd 1912-ben önálló épülethez jutottak a Jókai utcában, ahol 1951-ig voltak. Fontos feladata volt az intézménynek a Kner nyomda iparosainak képzése. Ebben az időben Kner Imre jótékony támogatása révén jelentős könyvtára is volt az iskolának. 1951-55 között szünetelt a képzés. 1955-ben újra beindulhattak, de ismét nagyon nehéz körülmények között. Végre 1972-ben a Fő utcai épületben javultak az oktatás körülményei. 1988-ban már 231 tanulója volt az iskolának. Oktattak géplakatos, női ruha készítő, könyvkötő, asztalos, kőműves, villanyszerelő és kötő-hurkoló szakmákat. Majd ideális körülmények közé kerültek, amikor a két településrész közötti új épületbe kerülhettek.

harangláb az iskola udvarán

Mezőgazdászok képzése

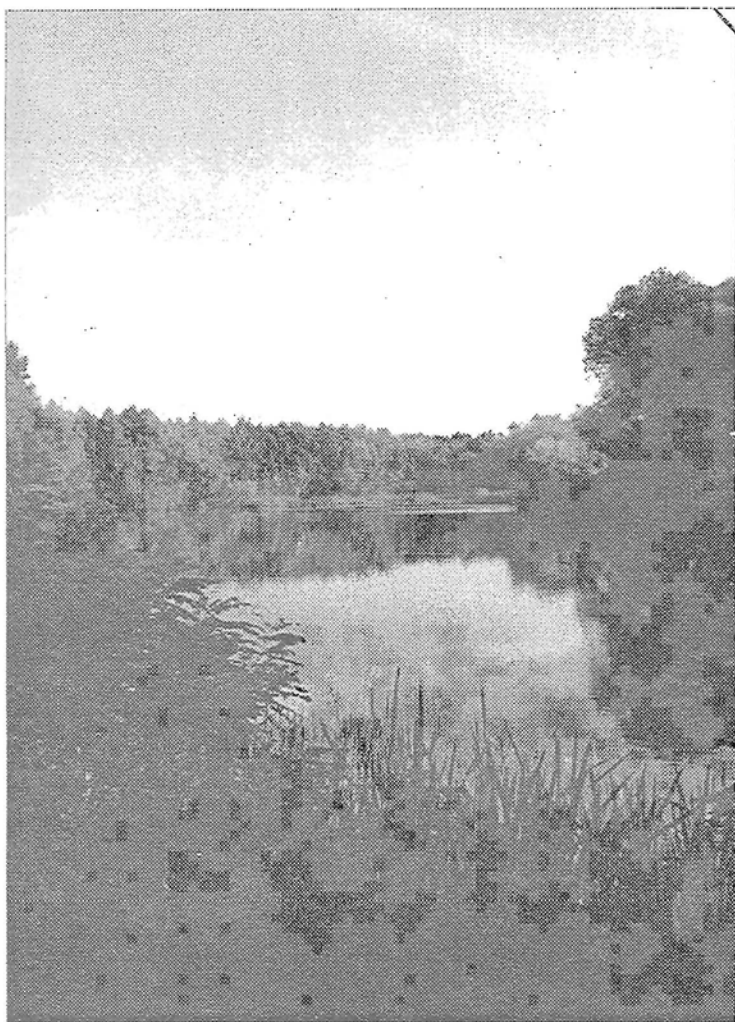
A mezőgazdasági szakiskolák az ismétlődő iskolákból fejlődtek ki. Endrődön 1897-ben hozta létre a község ezt az iskolatípust, mégpedig a fiúk részére a mirhói, a lányok részére pedig a volt nagylány iskolában. Gyomán 1874-ben hozták létre az ismétlődő iskolákat, ebből lett 1929-ben az önálló gazdasági népiskola. Híres igazgatója volt az intézetnek Pajor Gyula, aki a bezárásig (1946) vezette az intézményt. 1967-ben szervezték újra ezt az iskolatípust. Ekkor egy szakkal indult, baromfityényséssel. Azóta

rendkívüli sikereket ért el az iskola. A képzést kiterjesztették sertés-, ló-, szarvasmarha-, és juhtenyésztésre. 1987-ben elindították az érettségit adó szakközépiskolai képzést is, ill. a kisállattenyésztő és feldolgozó szakot. 1993 óta általános mezőgazdasági képzést is adnak, 1995-ben pedig megindították a halász szakma képzését. Az iskola hatáskörét növeli a hozzá tartozó tanegység. 1989-ben felvették a Bethlen Gábor nevet. Ugyanebben az időben felvették a kapcsolatot a Bethlen Gábor nevet viselő más iskolákkal, különös tekintettel Nagyenyedre. Az iskola jelentős szerepet vállal a település kulturális életében is. Számos kiállítás, szobrok, kopjafák, rangos rendezvények fémjelzik ezt a tevékenységet.

1997-ben az önkormányzat egy igazgatás alá helyezte az ipari és a mezőgazdasági iskolát. Jelenleg az összevont intézménynek közel 600 tanulója van. Elsősorban a városban élő, továbbtanulni szándékozó, általános iskolát végzett fiatalok igényeit akarja kielégíteni, de ellát országos feladatokat is. Így az elsajátítható szakmák skálája igen széles. A hagyományos fogalmak szerint a szakközépiskolai képzés a mezőgazdasági, a könnyűipari és élelmiszeripari területek fele orientál, de vállalják az államháztartásba és vámgazgatásba dolgozni szándékozó tanulók előképzését is. Az alapvizsga letétele után 17 szakma elsajátítását vállalják. Pl.: gazda, pékcukrász, falusi vendéglátó, szakács, könyvkötő, gépmester, mechanikai műszerész, számítógép-kezelő, stb. képzést.

GYOMAENDRŐD A VADÁSZOK ÉS HORGÁSZOK PARADICSOMA

Hármas-Körös folyó

Holt-Körös szépsége

A város legnagyobb természeti kincse a Hármas-Körös. A folyó medre teljes hosszában része a Körös-Völgyi Természetvédelmi Területnek. Óriási jelentősége van a letűnő növény- és állatvilág megőrzésében. Sok a vízi madár (kiskócsag, szürkegém, törpegém, vízityúk) érdekesség az életerős vidraállomány, de van teknősbéka is.

Legszébbek, és az élővilág szempontjából legérdekesebbek a holtágak - harminchat holtága van, ezek közül jelentősebbek: Révlaposi-, Siratói-, Németszugi-, Templomzugi, Peresi-, és a Torzsási holtág. Szinte valamennyi könnyen elérhető és jól megközelíthető a városból, sok holtág mentén található hely a sátorozásra, táborozásra. Holtágaink a maguk természeti szépségével igen kiválóan alkalmasak hosszabb, rövidebb kirándulásokra is.

A Körös nyugodt folyású, medre széles, a víztükör 100 méter, a víz mélysége eléggé egyenletesen 5-6 méter. A két védőgát szélessége kb. 600 méter. Nem csoda hát, hogy a horgászok kedvenc tartózkodási helye lett a Körös-part.

Ejtsünk néhány szót az itt található halállományról: amur, ponty, harcsa, csuka, kárász, szépfejes törpeharcsa, süllő, busa, angolna, balin. Hát nem horgászparadicsom ez a vidék?

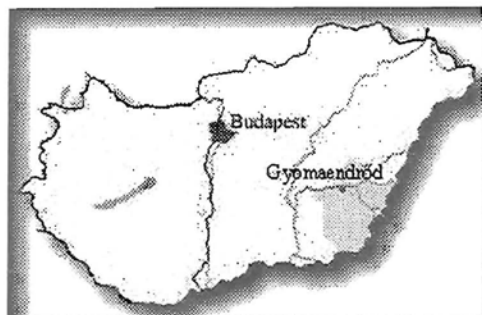
A vadászok is mindig szerették Gyomaendrőd határát. Sok vízi vad és apróvad kerül puszkavégre: 1993-ban például a Széchenyi Vadásztársaságnál a tenyésztett vadak történetében szenzációnak számító eredmény született: egy nap alatt 2700 fácánt lőttek le. De a nagyobb vadak sem ritkák a környéken: 1964-ben olyan őzbakot lőttek, amelynek 674 grammos volt a trófeája.

Természetvédelmi területeink még: Népliget, Erzsébet-liget, a varjasi gyeplő, az endrődi homokbánya, a kubikgyödrök növény- és állatvilága, a csejti vadnarancsos, a torzsási holtág melletti szelídgesztenyés, és a református templom kertje is.

Gyönyörű üdülőhelyek épültek az endrődi Templomzugi holtág és a gyomai révlaposi holtág mentén. Az Erzsébet-ligetben gyógy- és szabad strand van, a Templomzugin pedig szabad strand működik.

GYOMAENDRŐDI SÉTÁK

Gyomaendrőd 160 km-re van a fővárostól az M4-es főúton, 184 km-re van, ha az M5-ön Kecskemét felől jön a látogató Szarvasnál ágazik el az út a 44-es útra, míg az előbbi esetben Törökszentmiklósnál tér rá a 46-os útra. Vonattal Bpest - Békéscsaba - Lökösháza vonalon érkezhetsz városunkba Gyoma vasútállomásra.

Ha gépkocsival érkezik, Mezőtúr után a Berettyó-csatornán áthaladva máris a város határába ér. Először egy kültelki kis településsel találkozol, Nagylapossal, amelynek híres birka-csárdája van az országút mentén. Endrőd felé haladva a kövesút baloldalán a jobb sorsra érdemes hajdan-volt Tüköry kastély lepusztult állapotban lévő épületét láthatjuk, ma gazdasági célokat szolgál.

Hamarosan Endrőd kapuja: a Hármaskörös hídja következik. A híd előtt már látszanak a szebbnél szebb vízparti üdülők, a horgásztanyák, a műút két oldalán egy-egy holtág, a baloldali partján szabadstrand.

A Körös nyugodt folyású medre része a Körös-völgyi Természetvédelmi Területnek. A hídról leérve élénk táru Endrőd főtere - a Hősök tere - a templommal, a volt község házával, a Domszöggel, mögötte a ligettel. A főter legszebb ékessége az 1804-ben épült késő barokk stílusú templom, melyről "Értékeink" c. fejezetben részletesen beszámoltunk. A legrégebbi épület a volt község háza, annak is a balszárnya. Belépve a térre, szoborpark tárul elénk. Itt állították fel 1925-ben az I. világháborús hősök emlékművét, mely Horváth Géza alkotása, az 1935-ös sortűz áldozataira emlékezik a Kiss István alkotása (1975), 1990-ben állították fel ismét az országzászlót (a korábbi a Rózsavölgyi Ált. Iskolában található), a II. világháború áldozatainak emlékét őrzi Mladonyczki Béla alkotása, 1996-ban helyezték el az '56-os forradalom és szabadságharc emlékére készített kopjafát.

A régi község háza balszárnya ad

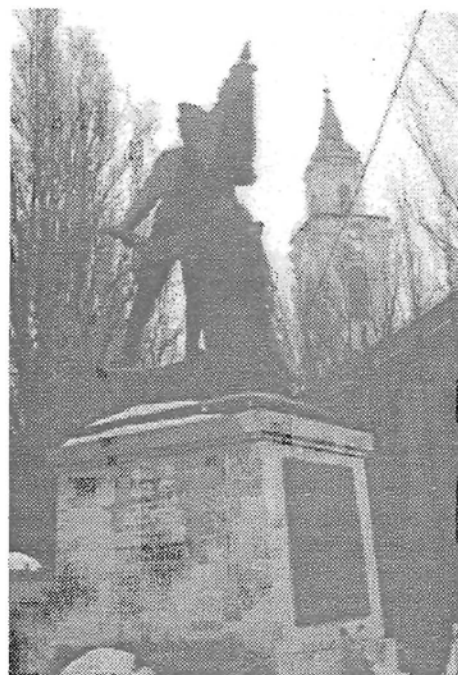
jelenleg helyet a Régészeti Gyűjteménynek, melyről ugyancsak ÉRTÉKEINK c. fejezetben szöveztünk, 1994-ben nyitották meg. A község háza jobb oldalán emléktábla őrzi az 1935-ös csendőrsortűz áldozatainak neveit.

Ha a Főtér előtt jobbra, Szarvas felé veszi útját a látogató, hamarosan eljut a Sugár u. 20. sz. alatti Tájházhoz. A nevezetes épületről ugyancsak az Értékeink c. fejezetünkben szöveztünk részletesen.

Ha az endrői Hősök teréről megyünk Gyoma felé, legjobb, ha a Fő úton haladunk. Ez az út teljes hosszában végighúzódik a városon, mely egyben a 46-os főközlekedési út. Gyoma központjába a Szabadság térre érkezünk. Útban (amíg azonban a Hősök teréről a Szabadságtérre érkezünk,) Gyoma felé feltűnik egy kereszt, jelezve, hogy eddig tartott a falu, ezután már nem voltak lakóházak. Mostanra viszont megváltozott a helyzet. Nem sokkal a keresztet elhagyva, a gyönyörű Fűzfás-zugi holtág szomszédságában felbukkan az ifjúsági lakótelep. Vele szemben a volt ENCI cipőipari szövetkezet épületét látjuk. Ennek az épületnek a tövéből húzódik az az árok, amely az egyesítés előtt Gyoma és Endrőd határát jelezte. Közélemben épült fel az Október 6. lakótelep és két gyönyörű impozáns intézmény: az ipari szakmunkásképző és vele szemben a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola.

Ezután Gyomára érkezünk, utunkat a vasútvonal keresztezi, majd azon áthaladva meglátjuk az evangélikus templomot. A templom után a 46-os út letér a Fő útról, érdemes megnézni a gyönyörű ablakdíszítésű polgárházakat. Az egyik (Fő út 188.) copfstílusú, a másik (Fő u. 161.) pedig egyenesen Petőfi-relieffel díszített. Ha tovább megyünk a Fő úton, hamarosan a Kner-emlékmű mellett haladunk el. 1982-ben a nyomda fennállásának 100. évfordulójára állították fel. Az emlékmű Nagy András és Czigány Edit alkotása. Innen már látjuk Gyoma legszebb, bazilika-szerű templomát, az 1878-ban Hauszman Alajos, (akiről köztudott, hogy a magyar parlamentet is tervezte) tervei alapján felépített neoromán stílusú katolikus templomot, és vele szemben az un. katolikus iskolát. Mindkét épületet a környék legnagyobb földbirtokosa Wodianer Albert emeltette.

Néhány métert kell csupán mennünk és elérkezünk Gyoma főterére, a Szabadság térre. A teret körülveszik: a református templom, az I. és II.

48-as hősök emlékműve Gyomán

a II. világháború áldozatainak siremléke a gyomai evangélikus temetőben

a II. világháború endrői áldozatainak emlékműve

Világháborús emlékmű, az országzászló és a városháza. Az 1791-1813 között épült református templomról korábban ÉRTÉKEINK c. fejezetünkben már szoltunk. A templom végén állították fel az I. világháborús hősök emlékszobrát, amely Istók János alkotása. Ehhez a szoboralakhoz emeitek 1990-ban két emlékkövet a II. világháború emlékére, mely Varga Géza alkotása. A templommal szemben van az országzászló, amely Papp Zsigmond alkotása. A tér másik méltóságteljes épülete az 1889-ban felépített városháza, amelynek falán emléktáblák őrzik a tér nevezetesebb eseményeit. A városháza klasszicista épülete a révlaposi holtág partján van. A holtágon egy szép kis kőhíd vezet át, rajta két kisméretű szobor: Szent Kristóf és Nepomuki Szent Jánosé, mindkettőt

1994-ben helyezték el. Érdeemes egy sétát tenni a Hősök emléktűjén is. Az utca két oldalán hatalmas hársfákat találunk, összesen nyolcszázat, amelyeket 1933-ban telepített oda Kner Izidor az I. világháborús hősök emlékére. A Hősök útján találjuk az erdélyi építész, Kós Károly stílusában épült gimnáziumot. Az utca másik végén egy épület elé kihelyezett motorkerékpár hirdeti már messziről: itt van a világhírű motor-múzeum, mely magán tulajdonban van, és most is magánszemély működteti.

Aki elmegy a Kistréti utcába, az szintén találkozhat egy páratlan magánkezedeménnyezéssel, Honti Antal galériájával, melyről "Művészek a Körös parton" c. írásunkban bővebben megemlékezünk.

A Kossuth utca ad helyet az ugyan-csak Világhírű Kner nyomdának, s

közvetlen közelében a Kner múzeumnak. Vele szemben található a Vidovszky-képtár, melyet 1933-ban nyitottak meg és őrzi Vidovszky Béla, Corini Margit és az Illéssy Péter gyűjteményt.

Fakultatív kirándulással javasoljuk még a gyomai református és az izraelita temetőt megtekinteni. Az előbbi őrzi Dávidházy Bekes Sámuel sírját, aki Gyoma első történetírója volt, és Kálmán Farkas sírját, aki zenetörténész volt. Jónéhány síron láthatunk művészi alkotású szobrokat, ezek Papp Zsigmond alkotásai. Az izraelita temetőben pedig még láthatunk egy síratófalat a Kner család sírjánál.

Elfáradt vendégünknek tudunk jó étkezési és tiszta, nyugalmas szálláslehetőségeket ajánlani.

Legyen a vendégünk!

Balra fent: az endrődi Takarékszövetkezet

Jobbra fent: a gyomai Református Szeretotthon

Balra lent: kopjafa az 56-os hősök tiszteletére Endrődön

Jobbra lent: Szent Imre napi búcsú Enrődön: utcai körmenet '97-ben

KÖSZÖNJÜK ÖNNEK,

Kedves Olvasó, Kedves Vásárlatógató, hogy végiglapozta ezt az újságot.

Nem volt más célunk, mint megmutatni városunkat, nevezetességeinket, kultúránkat, és bemutatani azokat, akik tőlünk származtak, akik elvitték a szülőföld üzenetét szerte az országba, szerte a világra.

Nem volt más célunk, mint elmondani, amit múltunkról tudunk, elmondani jövő terveinket.

Nem volt más célunk, mint felkeltetni az Ön érdeklődését városunk iránt!

Nem volt más célunk, mint meghívjuk Önt: legyen a vendégünk!

Tudjuk, még sok mindentről írhatunk volna, szálló helyeinkről, vendéglőinkről, gyógyfürdőnköről, strandunkról, országos híru kézműiparunkról, üzleteinkről! Reméljük azonban, hogy mindezt standunkon lévő prospektusokban megtalálhatja.

Köszönetet mondanak Önöknek szerkesztőségünk munka társai, a kiadó, a kiállítást szervezők

Reméljük, felkeltettük érdeklődését e nagy múltú alföldi város, Gyomaendrőd iránt.

Legyen a vendégünk!
Ismerje meg a Körös part érintetlen szépségét!

SPORT

Azt talán mondani sem kellene, hogy a legnagyobb tömegeket mozgató játék városban, falun, talán az egész országban a foci. Mi is ennek szenteljük ezt a néhány sort. Megérdemli.

A labdarúgás

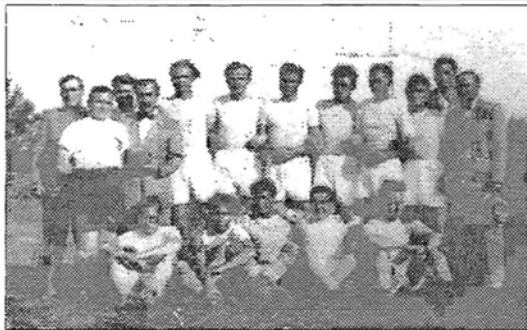
nagy hagyományokkal rendelkezik a városban.

1910-et írtak, versenyképesé szerveződik a Kner SC. Kner Izidor nyomdász érdeme, hisz jóformán a nyomda tartotta el a csapatot.

Az Endrödi Testedzők köre 1920-ban létesült. 1922/23-ban már két gyomai csapat is szerepelt a megyei I. osztályban. Az évek folyamán váltakozott a szerencse, hol a megyei I. hol a megyei II. osztályban. A 41/42 év egyik emlékezetes mérkőzése volt az Endrödi Levente és a Nagyvárad AC összecsapása, ahol az endrödiek 14 gólt kaptak, s ezt ország-világ előtt Pluhár István közvetítette a rádió útján szerte az országban. (1942. IX. 8.) Nem csoda hát, hogy a visszavágóra (április 27) zsúfolásig megtelt a Körös parti pálya nézőtere. A hazaiakat fütötte a vágy a visszavágásra a szégyenletes őszi vereség miatt. A fiúk mindent megtettek, a győzelem azonban mégis elmaradt. 1:2 eredménnyel zárult.

Aztán a beállott hadi helyzet véget vetett a labdarúgásnak hosszú időre.

A háború után két csapat verbuválódott össze: a Barátság és a MADISZ. Az első az iparosoké, a második a kommunista párt védőszánya alatt. 1945 őszen indult be a bajnokság. Az őszi szezont a Barátság 100%-osan végezte a gólarány 38:4! Így következett a megyei I. osztály, majd 1948-ban az NB.III. S ahogy az lenni szokott jött a visszaesés. Az évekig tartó pangás után 1965-ben már a híres ENCI (Cipész szövetkezet) lett a patronáló s lassan ismét ível felfelé a pálya. 1969-ben ismét első osztályú csapata lett Endrődnek, de 1973/74-es szezonban ismét a kiesés réme fenyegetett. 79/80-ban létrejött Gyomával a fúzió és ekkor a megyei II. osztályban fociz-

Barátság 1948

tak a fiúk, ott is utolsók lettek.

10 évig kellett várni a feltámadásra!

Csaknem totálkáros lett az endrödi sportintézmény. Az öltözőket szétverték, amit lehetett összetörtek. A

pálya elvadult gyomtelep lett. Gyomán viszont jó mozgású csapat működött. Egy csomó tehetséges labdarugót nem tudtak foglalkoztatni, így jött a gondolat, amit tettek sora követett. Iparosok, közművesek, festők, asztalosok, ácsok... társadalmi munkában csodát varázsoltak. Volt bőven sportolni vágyó fiatal. A Barátság '91 őszen elindította a labdát a Megyei III. osztályban. A következő évet már a megyei II. osztályban küzdötte végig. És megnyílt előtte a pálya megyei I. osztályba. Majd pár év tapasztalatát összegyűjtve, megfiatalodva, lényeges személycserék árán ugyan, de jelenleg már az NB III-ban kovácsolja a sikereket. Pályaépítés, új öltöző létesítése a soron következő feladat. Gyomaendrődnek még nem volt NB. II-es csapata, a remény megvan, a '97-es őszi szezon sikerei biztatóak.

E helyen nincs mód arra, hogy a város összes sportágának történetét felvázoljuk, de hogy képet kapjon a látogató városunk sportéletéről, felsorolunk egynéhány klubot, egyesületet, melyeket a város önkormányzata is támogat:

- Barátság SE, Endrőd
- Gyomai Futball Club
- DVSE sakk szakosztály
- GYSTK Erőemelő
- Atletika
- Judó Club
- Kézilabda Club

Gyomaendrőd önkormányzata 1998-ban nyolcmillió-nyolcszázkilencvenöt ezer forintot szán sportintézmények fenntartására. Ezen kívül még anyagilag támogatja a diáksportot, a különféle sportrendezvényeket.

Az utazó, ki városunkba jön, bőven talál izgalmas sporteseményeket is.

Látogasson el hozzánk!

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrödiek Baráti Köre Egyesület * Felelős kiadó: Dinya László és Vaszkó András * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Bula Teréz, Császámé Gyuricza Éva, Homokné Németh Eszter, Márton Gábor, * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz:

B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

A Városunk megtalálható az Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu

RÓZSAHEGYI KÖNYVTÁR
H354
Gyomaendrőd, Fehérvári u. 2.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 1. szám

<http://www.szikszai.hu/isk/gellert/>

1998. január

Mindenkinek békés, boldog új esztendőt kívánok!

Tisztelt Olvasók!

December az év egyik legszebb hónapja. Ilyenkor összejönnek a családok, barátok. A fenyőfa alatt, egy pohár pezsgő mellett elbeszélgetnek az emberek, a mindennapoknál többet figyelünk szeretteinkre.

Az év utolsó napjaiban számot vetünk az eltelt hónapokban történeteinkről.

Gyomaendrőd életében, és a magam életében is változás állt be az 1997-es esztendőben. Az Önök szavazataival lehetőséget kaptam arra, hogy polgármesterként Gyomaendrőd lakosságát szolgáljam. Ezúton is köszönöm Önöknek a támogatást.

Az elmúlt év is nehezen, sok problémával indult. Év végére azonban elmondhatjuk, hogy a Képviselő-testületnek sikerült olyan irányvonalat szabni, mely reméljük, a város lakosságának életfeltételei javítását, a város fejlődését eredményezik. Komoly, felelősségteljes döntéseket kellett meghozni, és nem ígérhetem, hogy a jövőben nem lesz ilyen döntésekre szükség.

Az 1997-es esztendő legnagyobb eredményének tekintem, hogy december 14-én hivatalosan megkezdődött a Gyomaendrőd - Csárdaszállás települések egészséges ivóvízellátását biztosító beruházás. Nem kis munka volt ennek előkészítése. Köszönetet mondok mindenkinek, aki valamilyen formában közreműködött ebben, segítséget nyújtott a támogatások megszerzésében.

Ugyancsak az év mérlegéhez tartozik az egészségügyi központ kialakítása. Gyomaendrőd büszke lehet az újonnan kialakított létesítményre. Végre olyan körülmények között folynak a szakrendelések, melyek a XX. század végének megfelelnek.

Mire e sorok Önökhöz kerülnek, átadásra került a Penny Market üzlet és a hozzá tartozó parkoló, mely azt hivatott szolgálni, hogy lakosaink helyben jussanak olcsóbb árukhoz, hogy a háztartásokban takarékosabban tudjunk gazdálkodni. A takarékos gazdálkodásra mind a családnak, mind az önkormányzatnak szüksége van.

Persze, ezek mellett több olyan esemény történt az évben, mely említésre méltó lenne, de ezeket felsorolni e helyen

nem áll módomban.

Voltak kiemelt kulturális és egyéb rendezvények, melyekre szerte az országból érkeztek vendégek. Részt vettünk az Európa Nap rendezésében.

A számvetés mellett terveket is szövögetünk, célokat határozunk meg, melyeket bízva az új esztendőben, abban, hogy egészségesek leszünk, békében élhetünk, szeretnénk a jövő év végén, mint megvalósult dolgokat számba venni.

A Képviselő-testület szeretné, ha sikerülne a városi ranghoz méltó életfeltételeket biztosítani valamennyi gyomaendrődi lakos részére. Szeretnénk, ha fejlesztésre is tudna a testület pénzt költeni, nem csak az intézmények fenntartására.

Meggyőződésünk, hogy az infrastruktúra fejlesztése nélkül nem lehet új munkahelyet teremteni, nem lehet a tőkét "ide csábítani". Márpedig a lakosságszám növelése érdekében olyan munkahelyteremtésben kell gondolkodni, mely a jelenlegi munkanélküliség jelentős csökkenését eredményezi és csábító lesz a más vidéken élők idetelepítéséhez is.

Az 1998-as esztendő az ország belpolitikai életében igen jelentős lesz, hiszen májusban országgyűlési, az őszi folyamán pedig helyhatósági választások lesznek, illetve nem született még döntés a földkérdésben kezdeményezett népszavazás ügyében. Kérem Önöket, minél többen vegyenek részt a választásokon, éljenek állampolgári jogukkal és szavazatukkal aktív közreműködői legyenek az eredmények kialakításában. Döntéseiket ne érzelmi alapon hozzák, ne csak a múlthoz, a gyökerekhez való ragaszkodás motiválja, hanem a jövőért érzett felelősség, és az ésszerűség vezérelje.

Az 1998-as esztendőhöz kívánok Önöknek erőt, egészséget!

Kívánom, hogy mindannyiuk tervei valóra váljanak.

Ahhoz pedig, hogy a Képviselő-testület célkitűzései megvalósulhassanak, kérem Gyomaendrőd lakosságának támogatását és megértését!

Mindenkinek békés, boldog új esztendőt kívánok!

Dr. DÁVID IMRE
polgármester

Önök joga van tudni...

hogy miről döntött a KÉPVISELŐ-TESTÜLET

használják üdülésre a pihenőházat.

Létrejött a "Hármas Körös" Kistérségi Területfejlesztési Társulás 1998. január 1.-től kezdő működését, mint részben önálló intézmény. Tagjai: Gyomaendrőd, Hunya, Csárdaszállás. A társulás képviselője: Dr. Dávid Imre polgármester.

Egyelőre a Gyomaszolg Kft-nek kell a lakossági folyékony hulladékot begyűjteni, és a vele kapcsolatos feladatokat ellátni. A Képviselő-testület 2 millió Ft fejlesztési célú pénzeszközt ad át a Gyomaszolg Kft-nek, a munkák magasabb színvonalú elvégzésére.

A Képviselő-testület az önkormányzat tulajdonában lévő nagylaposi elhagyott vasúti pályatest mintegy 9.975 négyzetméter terület eladását javasolja rekultivációs kötelezettség elvégzése ellenében. A pályázat kiírását a Pénzügyi Bizottságra bízta. A Fő út 172. sz. alatti 140 négyzetméter ingatlanrész pályázat útján megvehető lesz. (Medosz székház) Pályázat nélkül került értékesítésre egy Újkert soron lévő szántó ingatlan, amit a jelenlegi bérlője vásárolhatott meg. A búkkiszentkereszti pihenőház gázfűtéséhez 200 ezer forinttal 98-ban, bizonyos feltételek mellett hoz-

A Gorkij utca nevének megváltoztatását kezdeményezte a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség gyomaendrődi szervezete, támogatta az Endrődiek Baráti Köre, a Honismereti Egyesület, és a FGKP is. Az érintett utca lakói támogatták és egyetértésüket írásban is megerősítették. Ezt követően az utcanév módosítását az önkormányzat Humánpolitikai, Ügyrendi és Jogi Bizottsága is támogatta, és ennek megfelelő határozati javaslatot tett, mely szerint 1998 január 1-től a Gorkij utca megnevezést VASZKÓ MIHÁLY UTCA megnevezésre változtatják.

December 10.-én reggel, amikor is összeült a Képviselőtestület e témában is döntésre(!) Vaszkó Mihály helyben élő leánya azzal a kéréssel fordult az önkormányzathoz, hogy egy félévvel halasszák el az utcanév változtatást. (?) Ezt a kérést természetesen el kellett fogadni.

Gyomaendrőd útépitésének megvalósulásának lehetőségéről és a lakás-előtakarékossági pénztáron keresztül lehetőségéről szóló tájékoztatást a testület tudomásul vette.

Ennek az a lényege, hogy ha a helyi lakos él a Fundamenta lakás-előtakarékossági pénztár aján-

latával, akkor az útépitési befizetési kötelezettségeihez állami támogatást is igénybe vehet. Ennek a témának részletes ismertetésével, sőt a szerződéses ajánlat elkészítésével is e sorok írója készséggel áll minden érdeklődőnek a rendelkezésére, a Damjanich u. 15. sz. alatt, tel. 386-323.

Zárt ülésen tárgyalták meg a város ivóvíz kivitelezésére érkezett ajánlatokat. Három ajánlat került érdemben elbírálásra. Öt rendezési elv alapján pontozták a jelentkezőket. Győztes lett a KÖVI. Ép. Kft. a régióban fellelhető referenciája, a pénzügyi stabilitása, az ajánlati ára, a garancia és szavatossági vállalása, és nem utolsósorban a helyi munkaerő alkalmazási ajánlata alapján. Elbíralták továbbá a város közlekedési fejlesztési koncepciójára érkezett pályázatokat is. Győztes lett a Délalföldi Regionális Fejlt. RT. Nem született döntés a Turinform Iroda pályázata vonatkozásában. Tekintve, hogy csak 1 pályamű érkezett, így a döntést elnapolták legkésőbb februárig. Engedélyezték R Nagy János külföldi kiküldetési kérelmét. A Katona József Művelődési Ház és a Gondozási Központ ez évben további pénzbeni támogatási kérelme nem talált támogatásra.

További tájékoztatás és részletes beszámoló a 16. oldalon az Önkormányzat munkájáról c. sorozatunkban olvasható.

Császárné Gyuricza Éva

A KERESZTÉNYDEMOKRATÁK KARÁCSONY ESTJE

December 13-án este tartották a helyi kereszténydemokraták hagyományos karácsony estjüket, melyen a tagság és családtagjaik, valamint a meghívott vendégek igen szép számmal vettek részt.

Vaszkó András elnök, év végi visszatekintő beszédében elemezte a szervezet munkáját, megállapította, hogy voltak negatív és pozitív elemek munkájukban. Megrázkódottatás volt a KDNP szakadása, de ez helyi szervezet életét csak annyiban érintette, hogy a tagság egyöntetű akaratából társadalmi szervezetté alakultak, mint közutódott, megalakították a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség helyi szervezetét. Tehát a kereszténydemokrata szellem tovább él és tagjai dolgoznak. Az elnök azt is elmondotta, hogy sok esemény gazdagította a tagságot, így az RMDSZ meghívására részt vettek a nagyváradi VARADINUM napok megnyitóján, több mint negyven taggal, majd Csíksomlyón képviselték néhányan a szervezetet, de tagok közül többen részt vettek a

medjugorjei zarándoklaton. Október 6-án Aradra kegyeleti kirándulást szerveztek s koszorút helyeztek el a vértanuk emlékművénel. Novemberben több mint harmincan részt vettek a Gyulán tartott Apor Vilmos emlékünnepeken s koszorút helyeztek el Apor Vilmos oltáránál. Az események sorában kell említeni, hogy ruhaneműt és élelmet küldtünk a Kárpátaljára a nélkülöző magyaroknak.

Tehát egyes híresztelésekkel szemben a kereszténydemokrácia él és virul városunkban, fejezte be előadását az elnök.

Majd a tagok gyermekei adtak elő kedves karácsonyi verseket és gitárszólót, melyet a jelenlevők nagy tetszéssel fogadtak.

Legfiatalabb tagunk Sóczó Géza olvasta fel a karácsonyi evangéliumot, melyet közös karácsonyi éneklés követett.

Ezután a tagok által készített inyenc falatok mellett vidám társalgás következett, s nem maradt el a szokásos tombola játék sem.

Egymásnak boldog karácsonyt, sikerekben gazdag, szerencsés új esztendőt kívánva fejeződött be az ünnepség.

VÉHÁNÉ SZEDLÁK ILDIKÓ

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Olpartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☛ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☛ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☛ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☛ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☛ Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☛ Burkolólap értékesítés (minta után)

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

OLVASÓI LEVÉL

Olvasóink tapasztalhatják, hogy mostanában ritkán adunk közre olvasói leveleket. Ennek az a magyarázata, hogy nem akarunk az öndicséret fényében tetszelegni, bár nem tagadjuk, jól esik a sok kedves dicséret levél. Most mégis kivételt teszünk, mert elsősorban nem nekünk, bár részben rólunk szól, továbbá annak tartalma, - úgy érezzük - közügy. S végül Igazgató asszony felhatalmazott bennünket a levél teljes szövegének közzétételére. Íme a levél:

"Tisztelt Igazgató Asszony!

Mindig nagy érdeklődéssel olvasom a Városunkban a Szent Gellért Katolikus Általános Iskoláról szóló híreket.

Különösen megragadta a figyelmemet legutóbb Császárné Gyuricza Éva találatból származó cikk, mely az iskola 1997/98-as új tanévének leglényegesebb kérdéseivel - az Önök nevelési elveivel és a tanítás választékával - foglalkozik.

Véleményem az, hogy a szeretet és a szigor elengedhetetlen az iskola nevelésében, bárcsak minden iskolára ez jellemző lenne. Nagyon egyet tudok érteni azzal is, hogy Önök keresztény erkölcsi ismereteket, hazaszeretetre, a munka és az ember megbecsülésére, a helyes közösségi magatartás ismereteire nevelik a gyerekeket! Ennek ellenére úgy látom, hogy egy nagyon lényeges ismeret, mely annyira fontos rohanó világunkban, talán elkerülte a figyelmüket, de legalább is a cikk nem utal rá.

A környezetvédelem - természetvédelem problémakörre gondolok itt. Tapasztaljuk, hogy milyen vérszesen fogy természeti környezetünk napjainkban, és a feltehetően, csak a fogyasztásra koncentráló polgártársaink mennyire semmibe veszik ezt a nagyon fontos kérdést. Az Önök által képviselt nevelési politika központba állítja a helyes közösségi magatartás elemeit, amiből nem maradhat ki ez sem.

Hála Istennek, hogy ilyen gazdag természeti örökségünk van itt a Körös partján, melyet nem régen már állami szinten is elismertek és védnek. Éppen ezért kellene helyben is olyan emberek, akik ezt értékelik és megbecsülik.

Az a véleményem, hogy erre keresve sem lehetne jobb közösséget találni, mint az Ön iskolájának a növendékei, illetve az ügy felkarolását illetően, az Ön nevelőtársai. Ezt az ügyet igazán csak szívvel és lélekkel lehet szolgálni, ezért ajánlom a témakör felvételét az elkövetkezendő tanévben tantervükbe.

Áldozatos munkájukhoz erőt, egészséget kívánok, és azt, hogy sok örömünk legyen a gyerekek által elért sikerekben.

Isten áldását kérve Önökre, maradok őszinte tisztelettel:

Dunakeszi, 1997. november 18.

Dr. GIRICZ KATALIN

2120 DUNAKESZI, Vajda János u. 1.

FIGYELEM!

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség helyi szervezete január hónapban nem tart taggyűlést. Találkozunk február 2-án hétfőn!

MINDENT EGY HELYEN
A PIKTOR BOLTBAN!
Gyomaendrőd, Fő út 204.
(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT
KIEGÉSZÍTŐ.

A gyomai születésű Kruchió Endre és felesége, akik 1967 óta Svédországban élnek, dec. 29-én a Mirhóhádi Szociális Gondozóháznak ajándékoztak toloszékeket, járókereteket, és reumatikus fájdalmakat enyhítő stimulátort.

Köszönjük a szerkesztőségünknek küldött nagyszámú karácsonyi és újévi jókívánságokat. Szerkesztőségünk minden tagja áldásos új évet kíván az Olvasóknak.

Kedves Olvasóink!

Többek kérésére, KÖNYVALAKBAN, REPREZENTATÍV KÖTÉS BEN, ARANYOZÁSSAL MEGJELENTET-TÜK Városunk 1997. évi. IV. évfolyamát. Korlátozott számban beszerezhetők szerkesztőségünkben.

KÖSZÖNET NYILVÁNÍTÁS

Nem tudjuk mindenkihez személy szerint elküldeni köszönetünket, ezért ez úton mondunk köszönetet mindazoknak, akik novemberi felhívásunkra eljuttatták hozzánk 1998 évi előfizetéseket, illetve támogatásukat.

Az önök adományai megerősítenek bennünket abban, hogy jó úton járunk.

További befizetéseket Endrődön két helyen a Damjanich u. 15-ben és a Dózsa György u. 31-ben, valamint változatlanul az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet 53200015-10001617 Városunk Szerkesztősége számlájára köszönettel fogadunk.

SZERKESZTŐSÉG

A KÖZÖSSÉGI HÁZ JANUÁRI PROGRAMJA

14-én 17 órakor Cukorbeteg Klubja
24-én 12 órakor Barótság SE Közgyűlése és vacsorája
31-én 17 órakor A Magányosok Klubja szervezésében pát-szilveszter

FEBRUÁRI ELŐZETES: 14-én SZENT IMRE PLÉBÁNIA EGYHÁZI KÉPVISELŐ-TESTÜLET vacsorája.

Megalakult a Gyomaendrödi Csatornamű Társulat dec. 15-én.
Elnöke: Rau József, az intéző bizottság tagjai még: Pelyva Imre és Vaszkó Béla. Az Ellenőrző bizottság elnöke: Tímár Imre, tagjai Ceglédi Gyuláné, és Császárné Gyuricza Éva

INTERNET HÍRADÓ

Bejegyzések a Honlapunkon lévő vendégkönyvbe
<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

Name: Sztanyik Bence
Website: Sok-sok minden érdekes... :)
Referred by: Egyéb
From: Budapest
Time: 1997-12-27 18:01:00

igényes munkájához! Rendkívül igényes ez a honlap. Nagy szolgálat szeretett városunknak. Áldott Karácsonyt és békés boldog új évet kívánok!

Gyuricza Irma közgazdász

Comments: Szervusz László! Örömmel látom ezeknek a lapoknak a fejlődését, nagyon szép, hosszú és kitaró munkátok eredménye. Nekem ez nagyon jó, mert innen Budapestről is könnyedén értesülök arról a városról, ahonnan származom. Nagyapám, Sztanyik Bálint László a városban született, de én már sajnos nem. Sok sikert a további munkához, nagyon tetszik... Üdvözlettel:

Sztanyik Bence
netdevil@freemail.c3.hu
<http://w3.datanet.hu/~bandi/> on IRC:
Netdevil #apukam

1997. 12-09.15:33:00.

Igen nagy örömmre szolgált, hogy megtalálhattam a Honlapot. Gyönyörű lett, csakúgy, mint az iskola. Szeretnék minden ide látogatónak áldott Karácsonyt és sikereiben gazdag, boldog új évet kívánni. Köszönettel, szeretettel:

Kollár János, Debrecen.

1997. 12-07.12:24:00.

Az elmúlt Karácsony óta, minden hónapban a legnagyobb örömeink, amikor a Városunk Havilap megjelenik. Mi az első oldaltól az utolsóig elolvassuk. Az oldalak látogatása lecsökkenti a távolságot köztünk és a szülőföld között. Kellemes Karácsonyi Ünnepeket és Istenáldott, Boldog Új évet kívánunk.

Szabó Zoltán Elek USA.

Az elmúlt számban írtuk: „Terveink között szerepel, hogy hamarosan létrehozunk az Interneten egy archívumot, ahonnan az érdeklődők a „Városunk” régebbi példányait letölthetik. (igény merült fel) Mára már elkészült az első néhány hónap archiválása, az Interneten lévő „Városunk” tartalomjegyzékéből indítható.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könnyő sója.
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kó...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmlunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

Dr. KOVÁCS PÉTER, A SZEGÉNYEK ORVOSA

Fél évszázada, hogy a Gyomavégi Temetőben pihen Dr. Kovács Péter, a legendás hírű endrődi orvos.

A Kovács családról a Magyar Nemesi Családok VI. kötetében a 102-186 lapokon található feljegyzések. (Bihari, debreceni Kaáli nemzetsége nyert az 1600-as évek első felében címeres levelet. Volt aki Kovách, más Kováts, a többség Kovács formát használta.) A váradi Kovácsok 1649-ben nyerték nemességét, aki közül került valószínű Endrődre 1767 körül a generáció alapítója. Viszont van Szuhakálóra irt levél is az endrődi előljáróaságtól 1751-ből, melyben kovácsokat hívtak Endrődre.

A temetőben nehezen olvashatóan kihámozható Kovács M. István 1838-1880 és felesége Ugrin Borbála neve a kőkeresztben, akik a nagyszerű "szegények orvosának" voltak szülei. A gyermekáldásban bővelkedő szülők 8 gyermeke közül ötödik volt Péter. (Dániel, István, Frigyes, Libor, Péter,

Viktória, Mária, Eszter) Kovács M. István a kiegyezést követő gazdasági fellendülés lehetőségével élve, örökölt gazdaságát, korszerű árutermelő gazdasággá fejlesztette. A hozamot újabb földek vásárlására és 5 fia taníttatására fordította. Birtokai jelentősen növekedtek Endrődön, Gyomán, Dévaványán. Így került az endrődi bírói székbe, a Gazdakör vezetője, a Régészeti Egyesület tagja lett. A fiú gyermekek taníttatása modern gondolkodásra vallott. Péter a középiskolát Szarvason, Nagyváradon, Szolnokon, Lőcsén végezte. Kitűnő érettségi után a budapesti egyetemen orvosi diplomát szerzett. Ezek az évek kifejlesztették csodálatos képességét.

Az apa 1880-ban bekövetkezett halála után a többi fiú a gazdasághoz tért vissza. Péter sikerei még külföldi képzés lehetőségével is kecsegtették, melyet kiemelkedő klinikai gyakorlattal valósíthatott volna meg. Ő azonban 1896-ban Endrődre jött vissza praktizálni. Egykori szállásadójának lányát, a régi nemesi család sarját, Török Saroltát vette feleségül. Kovács Péter községi orvos a Társadalombiztosító orvosa, a Stefánia Egyesület vezető orvosa lett. Fiatalon tagja a Vármegyei Törvényhatósági Bizottságnak, Endrőd község képviselő-testületének. Az Ivánfenéki Ármentesítő Társulat alelnöke, ugyancsak alelnöke a Vármegyei Orvosszövetségnek és tiszteletbeli járási orvos.

Áldozatos munkájával, az első világháború idején dúló spanyol járványban szenvedők, a sebesültek kezelésében elévülhetetlen érdemeket szerzett. Legendák keringtek sikeres gyógyító munkájáról. A környező községekből, sőt távolabbi helyekről is sokan keresték fel súlyos nyavalyájukkal. A szegényeknek gyakran ingyen adott orvosságot. Sebészet, szülészet terén végzett munkájáról valóságos legendák keltek életre.

A román megszálláskor kirabolták. A tanácsköztársaság idején menekülésre kényszerítették.

A harmincas években Gyomára költözött, ahol az ugyancsak endrődi születésű dr. Bartha Gusztávval sikeresen gyógyítottak.

Fáradhatatlanul dolgozott. Nyugdíjazása után is sokan választották gyógyítójukul.

A második világháború folyamán, az orosz seregek közeledtére, egyedül maradt a községben. Tímár doktor úr katonai szolgálaton volt, Weisz Aladár doktorurat származása miatt vitték el. Pedig a szokásos őszi betegségeken kívül elég sok robbanásos sérülés is gyarapította teendőit. Szerencsére Alapi Andor gyógyszerészben ügyes és hozzáértő segítőtársra talált.

A sok munka szívét súlyosan megviselte. Mégis, még betegen is, mindennapos látvány volt a "kojecán" segíteni igyekvő öreg doktor bácsi.

Fájdalmát gyarapította, hogy egyetlen lányuk Bácsi Elekné, Kovács Sárának leánya (a doktor úr kedves unokája) autó baleset áldozata lett.

Emlékét őrző márvány obeliszken három név olvasható:
Szendrői Kovács Sarolta 1852 - 1927

Dr. Kovács Péter 1867 - 1947

Török Sarolta 1876 - 1948

Csodálatos élete, áldozatos, fáradtságot nem ismerő munkája, önzetlenül is gyógyítani kész embersége szolgáljon például minden földijének.

MÁRTON GÁBOR

JANUÁRI MISEREND

Endrőd

Január 1. csütörtök: Újév: délelőtt 10-kor, és este 5-kor.
Vasárnapokon: reggel 8-kor, és este 5-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnája: január 12-én, és 25-én, vasárnap fél 12-kor.

Öregszőlő Szt. Imre: január 4-én. 2 óra, Nagylapos: január 18-án, 2 óra

Hunya

Január 1. csütörtök: Újév: reggel 8-kor.
Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 5-kor, valamint elsöpéntekenként is, este 5-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Gyoma

A plébános úr egészségi állapota miatt vasárnapokon 11-kor.

Katolikus krónika

JANUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

- Január 1. csütörtök: Szűz Mária, Isten Anyja. (ÚJÉV)
Január 4. vasárnap: VÍZKERESZT
Január 11. vasárnap: Urunk megkeresztelkedése
Január 17. szombat: Szent Antal apát
Január 21. szerda: Szent Ágnes szűz, vértanú
Január 22. csütörtök: Szent Vince diakónus, vértanú
Január 24. szombat: Szalézi Szent Ferenc püspök és egyháztanító
Január 26. hétfő: Szent Timóteusz és Szent Titusz püspökök
Január 28. szerda: Aquinói Szent Tamás áldozópap és egyháztanító
Január 31. szombat: Bosco Szent János

Január 18-án, vasárnap kezdődik az ökumenikus imanyolcad, és tart a következő vasárnapig.

A gyomaiak ünnepe

Endrődről is.

December 20-án, délelőtt 10 órakor ünnepi szentmise volt a gyomai katolikus templomban. Történt ez azért, mert egy gyönyörű szobor került elhelyezésre a templomkertben.

A szobrot a Gyulán élő Legeza család adományozta a templomnak, mely ezideig a gyomai katolikus temetőben volt, a családi síremléken. Sajnos, ma nincsenek biztonságban temetői síremlékeink sem, ezért úgy gondolta a Legeza család, hogy elhunyt szeretteik sírjáról a Jézus Szíve márványszobrot a gyomai Jézus Szíve templomnak adományozza.

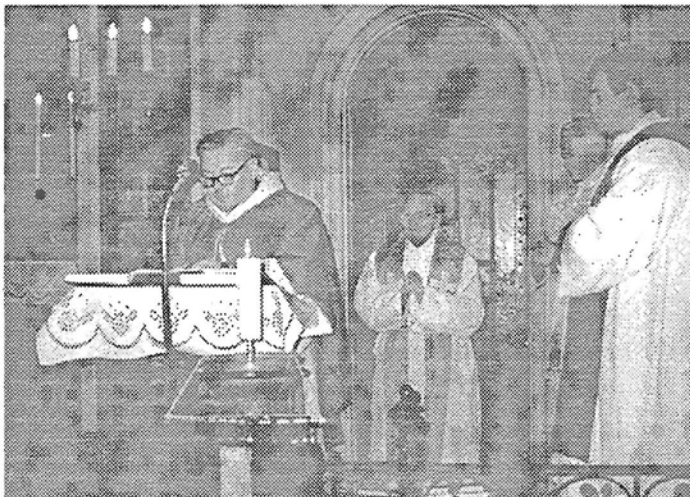
Karácsony előtt az emberek az ünnepi nagybevásárlással, és egyéb készülődésekkel vannak elfoglalva, a kis templomban mégis összegyűltek erre az alkalomra Gyomáról, és

Endrődről is. Az ünnepi szentmisét Réthy István szarvasi apátplébános a Legeza család elhunyt tagjaiért ajánlotta fel, együtt misézett vele Mag Lajos helyi plébános, Petrovszki György kondorosi, és Iványi László endrődi plébános. Részt vett még Gyenes Csaba diakónus, aki diakónusi szolgálatot lát el Gyomán, így segít be a plébános úr lelkipásztori munkájába, valamint Biacsi Dávid teológus, a veszprémi egyetemről.

Bauer Csaba endrődi káplán a gyónókat várta.

A szentmise végén a jelen levők kivonultak a frissen felállított szoborhoz, amit a szarvasi apát úr megáldott.

Az ünnepség után a jelenlévő híveket a gyomai hívek egyszerű agapével megvendégelték.

Kecskés István balmazújvárosi parasztember (1980)

Ezzel a címmel nyílt meg KUNKOVÁCS LÁSZLÓ Balogh Rudolf-díjas fotóművész kiállítása november 28-án, amely 1998. február 28-ig lesz nyitva a Petőfi Múzeumban Budapesten V. Károlyi Mihály u.16-ban.

Kérjük olvasóinkat, főleg a budapesti és környékbelieket, látogassanak el e nagyszerű kiállításra, mely a magyar nép, a magyar paraszt életének lassan elmúló, de soha el nem felejthető életét mutatja be. Az endrődi születési fotóművésznak nem ez az első népi ihletésű kiállítása, idetartoznak: Élő agrártörténet, Tiszai barangolások, Ősépítmények, Hagyományos halászat, Boldog, szeretelt falum, Pásztoemberek, sőt még idesorolható a Kunok Magyarországon címmel megjelentek, amelyekben mind-mind az ősi magyar

„A HORTOBÁGY MELLYÉKE”

(Veres Péter
szülőföldjén)

múltat kutatta. Az Új Tükör 1987. 16. számában így vall Iliá Mihály a művészről: "A népi építészet, agrártörténet, népi halászat kérdéseivel foglalkozó szakemberek közül sokan tudják, hogy a magyar néprajztudománynak van valakije, aki a régen létező, de csak illusztrációnak használt eszközt, a fényképet a szaktudományok egyenrangú alkotórészévé tette."

És mielőtt képeiből bemutatnánk néhányat (amennyit újságunk terjedelme lehetővé tesz), olvassuk el, s őrizzük meg szívünkben azokat a gondolatokat, melyeket Kunkovác László kiállítási meghívójára jegyzelt: "A fénykép fényvel írt valóságlenyomat. Ha megőrizzük a régi fotókat, az előző generációt tiszteljük meg. Fényképezni csak jelen időben lehet, a múlt és a jövő között a fogalmi gondolkodás csaponghat szabadon. A festő is megteheti ezt, de fantáziaképet hoz létre. A fényképezés korlátjának tűnik az egyidejűség, pedig ez az erőssége, ettől dokumentum, ezért hiszünk neki.

Nem csupán emlékezni akartam, amikor az 1970-es évektől vissza-visszajártam a Hortobágy mellé, ahol Veres Péter regényeinek szereplői éltek. Balmazújváros mai valósága érdekel, műfajom erre kötelez. Azt a Gyepsort, azt a kondást, azt a napszámot már nem találhattam meg, de a Kadarcs utcában olyan pásztorra bukkantam, aki - ha a pusztáról beszélt

Tóth József csikós (1976)

- felért a költészettel.

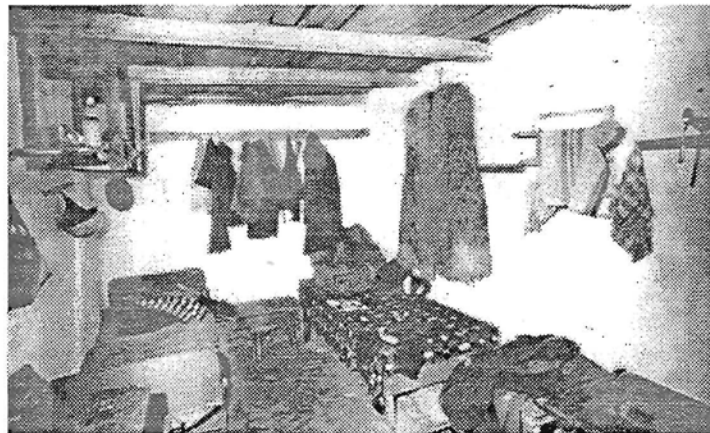
Csak az iskolás történelem tagol lejezelekre és zár le mereven egy korszakot, az élet hosszú átfedéseket teremt. A mostani Balmazújváros is tele van értékekkel, a regényalakok leszármazottai éppúgy szeretni való emberek. Ha azt látjuk, hogy zaklatott korunkban elbizonytalanodnak: segítenünk kell, meg kell erősítenünk őket önismeretükben. Veres Péter is ezt tenné."

És tedd Te is! Tedd továbbra, amit megtehetsz! Gazdagítsd kultúránkat műveiddel, képeiddel, hogy egyre fényesebben ragyogjon múltunk, utat mutatva a jelenben, s ígéretét felvázolva a jövőnek.

Császár Ferenc

Pásztorkunyhó a pentezugi legelőn (1983)

Juhászok szállása Darassán (1976)

Marjol Cipő

Lakás:

Dobi I. 1/1

5502 GYOMAENDRŐD

Tel.: 06 66 285 301

Telephely:

Fő út 45.

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

**Az ablak
teszi
a házat**

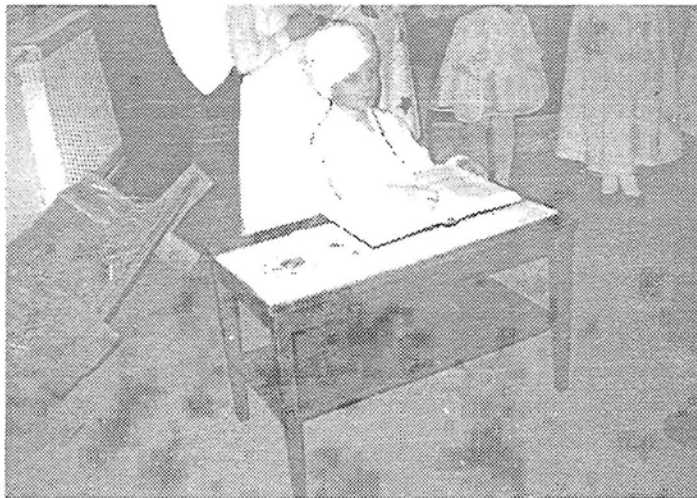
**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1

81/1. Tel/Fax: 66/386-328

Karácsonyváró a Szent Gellért Katolikus Iskolában

Gyermekrajzokkal díszített kedves kis meghívó csalogatott az iskolába. Bár negyedórával a kezdés előtt érkeztem, már zsúfolásig telt a mintegy 300 fős hallgatósággal az aula.

Pontosan négy órakor megjelentek az ünnepély előtt Laci atya és Csaba atya. Ezúttal Csaba atya köszöntötte a vendégeket és a gyerekeket. Pár szóval megemlékezett az Úr születéséről, a Karácsony misztériumáról, majd a Miatyánk elimádkozása után megnyitotta az ünnepséget.

Egy "angyalka" meggyújtotta a negyedik adventi gyertyát, s kezdetét vette a karácsonyváró ünnepség.

A "műsor" elragadó, bájos, megkönnyeztető volt. Az evangélium kelt életre, arab lakosokkal, pásztorokkal, napkeleti bölcsekkel, Heródes császárral, angyalokkal, Józseffel és Máriával, és a kiseddel, a jászolban pihenő kis Jézuskával, és hogy el ne felejtsem írnokkal, aki a városba érkezéket vette számba.

Mondanom sem kellene, hogy a műsor végén hatalmas taps kísérte az osztályokba vonuló tanulókat és tanárnököket.

Páran még maradtunk, kicsit beszélgetve, s volt alkalmam megkérdezni Kiss Pálnét, az iskola igazgatóját:

- Kérem, mondjon újságunknak néhány szót, hogyan készültek fel erre a szép estére?

- Iskolánkban az elmúlt három év alatt hagyományrá vált, hogy decemberben, advent idején, az osztályokban és az aulában adventi koszorúk állnak, melyekben a gyertyát meghitt, bensőséges keretek között gyújtják meg a gyerekek. A téli szünet előtti utolsó tanítási nap is rendhagyó. Ügyes kis kezek ajándékokat, karácsonyfadíszeket készítenek. A konyha felől a frissen sült sütemények illata száll. Karácsonyi dalok halk zenéje hallatszik az osztályokból, a várakozás, készülődés izgalma

éreződik. A nap fénypontja ez a délutáni előadás. Hetek óta kitarító szorgalommal készültek a gyerekek erre az eseményre. Sok-sok gyakorlás eredménye az, hogy a versek, dalok, a betlehemes játék szép legyen, és maradandó élményt nyújtson a vendégeknek. Ebben az évben, amint láthatta, a bibliából jelenítettünk meg részleteket. Az egyes képeket, az idén alakult kis kamarakórusunk szívhez szóló, tiszta éneke kötötte össze.

Úgy érezzük, ebben az évben is sikerült a jelenlévők szívéhez közel hozni a karácsony, a várakozás hangulatát, a kis Jézus születését.

És mit mondhatna még a krónikás, e sorok írója? Örömmel tudósítottam, s köszönöm, hogy itt lehettem. Kívánok a gyermekeknek, nevelőiknek, az iskola minden dolgozójának jó pihenést a szünetben, boldog, szerencsés Új évet.

CSÁSZÁR FERENC

Új könyvtárigazgató a Városi Könyvtár élén

Beszélgetés Hajdú Lászlóval

- A *Városunk* c. újság olvasóinak nevében gratulálok a kinevezéshez. Kérem, mutakozzon be olvasóinknak.

- 51 éves vagyok, három gyermekem van. A végzettségemet tekintve magyar nyelv és irodalom szakos tanár vagyok, de elvégeztem a népművelői előadói szakot is a Kossuth Lajos Tudományegyetemen, és népművelés-könyvtár szakot a Tanárképző Főiskolán.

- *Mióta él itt?*

- 16 éve vagyok kapcsolatban Gyomaendrőddel, Békéscsabáról jöttem ide. Itt vertem gyökeret, itt lakom a Kolmann-telepen, már tíz esztendeje.

- *Munkahelyei?*

- Nem sorolom fel munkahelyeimet, tizenegynéhány volt már, kelettől-nyugatig. De az ipari szakiskolában már régóta dolgozom: az idén kezdtem meg a tizenhatodik tanévet. A könyvtári állásom mellett is tanítok havi 50 órában az iskolában, így a színháztól nem szakadok el.

- *És most megpályázta a könyvtárigazgatói állást. Mi motiválta ebben?*

- Sokan mondták már nekem, hogy a véremlen van a pályázás. Tényleg, sokszor pályáztam már, de csak olyan munkahelyekre, amelyek az emberrel vannak kapcsolatban. Mert az én végzettségem és egész mentalitásom is az ember körül forog: nevelés, oktatás, művelődés. Ebbe az is belefér, hogy megpályáztam a sportcsarnok vezetői állást. Megpályáztam az ipari iskola igazgatói állást is, de R. Nagy Jánossal szemben 5-6 szavazattal lemaradtam. Azóta már R. Nagy János kartársam a Kner Nyomdában dolgozik. A Gyomaendrődi Híradó szerkesztői állását is megpályáztam, meg is nyertem, igyekeztem befolyás nélkül szerkeszteni a város lapját. De aztán jöttek olyan képviselők, akik cenzúrát akartak. Nem szeretem a sablonokat, ezért vannak, akik "csodabogár"-nak tartanak. Nem kedvelik szókimondásomat.

- *Konkrétan a könyvtárvezetői állást miért pályázta meg?*

- Mert szeretem a könyveket. Nekem egy szerető és tartalmában is értékes könyv olyan, mint egy szép nő - felizgat. De kihívás is volt nekem ez az állás: vajon itt hogyan állom meg a helyemet? Sokan bíztattak a barátaim közül is, úgyhogy bele mertem vágni. A

kultúra ügye rengeteget csúszott lefelé az utóbbi időben, ennek megállításában szeretnék szerepet játszani.

- *Tervei?*

- Ami jó volt a könyvtárban, azt folytatjuk. De új dolgok is lesznek. Azt akarom, hogy ne csak lássák az emberek, hogy itt könyvek vannak a polcokon, és hogy itt tudósfélék válogatnak. Helyet akarunk adni mindenféle civil szerveződésnek, szeretnénk, ha itt lenne második otthonuk

- *Milyen civil szerveződésekre gondol?*

- Szeretném 1998. január 22-én, a Kultúra Napján megalakítani a gyomaendrődi kulturális szervezetet. Összefognánk azokat a kis csoportokat, akik bármilyen öntevékeny formában létezni akarnak. Itt képzőművészekről kezdve a csigagyűjtőkig mindenkit várok. A vállalkozók Házával is kapcsolatba kell kerülni, hogy támogassák ezeket a kulturális szervezeteket. Volna egy havonta megjelenő lapja is ezeknek a szervezeteknek, tele várost érintő információkkal.

- *Az Internetbe is bekapcsolódnának?*

- Igen, ezzel tudjuk a lakosságot tájékoztatni a legjobban. A helyi önkormányzat pályázott a civilbarát önkormányzat témájú pályázaton. Ebben közreműködik a művelődési központ is, a városi könyvtár is, és a közösségi ház is.

- *Az iskolákkal is jó kapcsolatban kell lenni.*

- Az iskolai könyvtárosokat össze akarom hívni, hogy egyeztessük a folyóirat rendelést. Azt is szeretném, ha legalább a város könyvtárai között megvolna a könyvtárközi kölcsönzés. Az Interneten keresztül kapcsolatban lehetünk egymással, és szeretném, ha a könyvtár lenne az információs bázis.

- *Nyilván lesznek rendezvények is.*

- Őszi gyomaendrődi könyvnapokat akarok csinálni. Itt szüreti mulatságtól kezdve minden lesz úgy, hogy néhány napig a könyv lenne a főszereplő az életünkben. Az Ünnepi Könyvhétre is valami olyat akarok, amitől az tényleg ünnep lesz. Szeretném meghívni Schwajda Györgyöt, a szolnoki színház igazgatóját. Olvasótábor is akarok szervezni. A kárpátaljai gyerekek rendszeresen járnak a Bethlen Gábor

Szakközépiskolába, azoknak lesz tábor Bükkszentkereszten. *A téma az Ábel-trilógia lesz.

- *Maga szép eredményeket ért el a színháztársaság terén is. Ezt a munkát is folytatja?*

- Igen. A tanítványaimmal - ők a Komédiás kör - szeretnék kéthavonta pódium műsorral bemutatkozni a könyvtárban, ezen belül új könyveket akarunk bemutatni. Át akarom hozni az iskolából a színháztársaságot is. Nekem a színházakkal jó kapcsolatom van, a színháztársaság ezután a könyvtár égisze alatt menne.

- *Nem mintha az eddigieket kevesellném, de megkérdezem: van esetleg még más terve is?*

- Hogyne. Ide kellene csábítani a munkanélküliek átképzését. A fiataloknak is adni kellene szórakozási lehetőséget. Nincs egy jó kávézóhely. Jó lenne itt egy kávézó is. A fénymásolást is be fogjuk indítani. Szeretnék egy nyári lugast az udvarban, hogy ha jó az idő, ott lehetne olvasgatni.

- *Szétvált a gyomai és az endrődi könyvtár. Milyen munkakapcsolatot tervez a jövőben?*

- Csakis segíteni akarjuk egymás munkáját. Ezzel ők is többek lesznek, és mi is.

- *Mi a véleménye arról, hogy a volt ENCI-be kerülne esetleg a könyvtár?*

- A döntéseket végre kell hajtani. Én el tudok képzelni egy olyan intézményt, ahol együtt a művelődés, a könyvtár, a képtár, de még a turista iroda is. Én a Turinformot is ide hoznám a könyvtárba. Manapság luxus egy külön Turinform, amikor egy információgazdag könyvtár is képes lenne erre a feladatra.

- *Pérez honnan lenne a tervekhez?*

- Pályázunk, mindent megpályázunk. És fel akarom használni a meglévő kapcsolataimat is. Én nagyon nyitott vagyok mindenki felé, sok barátom van. Nem arról van szó, hogy mindenki szeret, ilyen nincs. Az egyébként csak jó, ha az embernek vannak ellenfelei, akkor tud harcolni, és az megedzi az embert. Sokszor ítélnék felszínesen az emberek, könnyen kimondják, hogy ki milyen, hogy Hajdú is milyen. Majd elválnak...

- *Sok sikert, minden jót Nektek, gyomai könyvtárosok!*

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Az
önkormányzat
hírei

hunyai krónika

ISKOLAI
HÍREK

Nagy munkálatok folytak november-december hónapban a Kossuth és Dózsa György utcában.

Most készülnek ugyanis azok a beruházások, amelyek elkészítésére az Önkormányzat pályázati pénzt nyert. A Kossuth utca útalapja már el is készült 1997. december 10-én volt a műszaki átadás. A belvízvezető csatorna első ütemének készítése még folyamatban van. Versenyt futottak a munkások az idővel, hiszen december 31-ig be kellett fejezni a munkákat. A december eleji időjárás, az enyhe tél nagyon kedvezett a munkálatoknak.

A megkezdett beruházásokat idén folytatni szeretnénk, ugyanis a kövesútra is akkor kerülne rá az aszfalt réteg, és a csatornázást is szükséges elkészíteni a település többi veszélyeztetett részén is. Többek között erről is döntött a Képviselő-testület november végi ülésén, amikor úgy határozott, hogy a Gyomaendrődi kistérségi társulással együtt pályázatot nyújt be a Közmunkatanácshoz közhasznú munkások foglalkoztatására.

Ugyanezen az ülésen fogadta el a Testület 1997-es I-III. negyedévi költségvetési beszámolót és az 1998 évi költségvetési koncepciót is, mely mintegy 10 millió forintos hiánnyal készült el. Ennek a hiánynak a részbeni ellentételezésére az Önkormányzatnak mindenképpen indulnia kell újból az Önhibáján Kívül Hátrányos Helyzetű települések pályázatán, mely sajnos, már évről-évre visszatérő hagyomány.

Hagyomány azonban az is, hogy karácsony táján a Képviselő-testület egy kis ajándék csomaggal kedveskedik a falu legidősebb és legfiatalabb lakóinak. Az ajándékon túlmenően a 3-18 éves korúak (óvodások és tanulók) még egy egyszeri 2000 forintos átmeneti segélyben is részesültek.

Ennél valószínűleg népszerűtlenebb döntése a testületnek, hogy január 1-től ismét bevezeti a helyi iparüzési adót, egyidejűleg eltörli a vállalkozók kommunális adóját. Szintén ettől az időponttól kezdve 3000 forintra emelkedik a magánszemélyek kommunális adója, viszont a szállítás költségeit a jövőben az Önkormányzat magára vállalja.

Összegezve az 1997-es évet, nem volt könnyű a fizetőlépcső megartani, sőt még egy kis fejlesztést is végrehajtani. Az 1998-as költségvetést ismerve ez a jövő évben sem lesz másként.

SOCZÓNÉ FARKASINSZKI ILDIKÓ

Az elmúlt hónapok ismét mozgalmasan teltek iskolánkban. Miután novemberben elkészítettük a helyi tantervet, a Békés Megyei Kisiskolák Alapítvány szervezésében a kistelepülések igazgatói látogattak el hozzánk. Vendégünk volt az Alapítvány elnöke Köböl András és a Békés Megyei Pedagógiai Intézet igazgatója Kincses László is. A találkozón kicserélték a programkészítés során szerzett tapasztalatokat. Iskolánk igazgatója Petényi Szilárdné elmondta, hogy Hunyán olyan iskolát szeretnénk, amely erős általános képzést ad, szilárd alapot biztosítva a továbbtanuláshoz. Külön öröm volt számunkra, hogy Kincses László személyében olyan szakember látogatott el hozzánk, aki lelkes támogatója a jól működő kisiskoláknak, és nem támogatja azok összevonását.

Novemberben 4 tanulónk (Gellai Ildikó, Cserenyecz Anita, Vaszkó Imre, Rajnavölgyi Botond, felkészítő tanáraik Sipos Vajda Edit, Sipos Vajda István) részt vett a Zrínyi Ilona matematika-versenyelődöntőin, és mint mindig, most is kitűnően szerepeltek. Valamennyien bejutottak a megyei döntőbe. Szurkoljunk együtt nekik!

December a gyerekek számára talán legkedvesebb hónap, hiszen meghitt családi események, ünnepek ideje, éppen ezért tele vannak várakozással, izgalommal. Hatodikán, mint minden évben hozzánk is ellátogatott a Mikulás és kiosztotta a szülői munkaközösség által összeállított értékes csomagokat. A csillogó szemeket, az örömteli várakozást látva, meggyőződhattünk arról, hogy a videók és számítógépek világában igenis szükség van az ilyen pillanatokra. Ezen a napon kedves hagyományként a testvérosztályok is megajándékozták egymást. Verset mondanak, együtt énekelgetnek és átadják a saját maguk által készített ajándékokat.

December 13-án nagyszabású Luca-napi vigasságot rendeztek a hetedikes "főboszorkák", osztályfőnökük Timár Lászlóné és a szülők segítségével. A tombolán több mint 200 nyereményt sorsoltak ki. Ez úton köszönjük mindenkinek, aki segítséget nyújtott a rendezéshez.

Három éve már, hogy az év utolsó tanítási napján közös ünnepi uzsonnán vesz részt az iskola minden tanulója és pedagógusa. A gyertyafényes, terített asztalokról a diákönkormányzat és a szülői munkaközösség gondoskodott. A meghitt hangulatban karácsonyi énekek szóltak, csillagszórók szikráztak, a szeretet fénye ragyogott a szemekben.

A művelődési házban, és a templomban került sor a hagyományos betlehemi műsorunkra. Erre a falu ünnepére mindig lelkesen készülnek a diákok és az őket felkészítő Vaszkóné Hunya Mónika.

Míndezek után következett a megérdemelt pihenés, melyet ki-kiszerezteit körében tölthetett el.

Az iskola diákjai és pedagógusai nevében békés, boldog Új Esztendőt kívánunk minden kedves Olvasónknak!

Timár Béláné

Iskolások karácsonyi játéka '96.

"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vállalunk."

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

Akik tanulni tanítanak

Beszélgetés Ladányi Gábornéval, a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola igazgatójával az 1997. november 24-én az iskolában rendezett NAT-nap (Nemzeti Alapanterv) kapcsán.

- Mi volt ennek a rendezvénynek a lényege?

- A minisztérium szervezte pedagógusoknak és az önkormányzatnak, hogy módot adjon a NAT-al kapcsolatos még tisztázatlan kérdések felvetésére. Hiszen 1998 őszén az új NAT bevezetése kötelező lesz minden iskolában.

- Miért éppen ebben az iskolában tartotta a fórumot a minisztérium?

- Olyan iskolát választottak ki, amelyek már elkészültek a pedagógiai programmal, és ezt az igazgató tudta ismertetni a hallgatókkal. A mi programunk már elkészült, erről tudott a minisztérium.

- Sokan voltak a rendezvényen?

- Nagy örömről vagy kétszáz pedagógus jött el hozzánk. Megyei szintű volt a rendezvény, voltak itt Bucsáról, Nagyszénásról, Ecségfalváról, Körösladányból, Gyomárról, Hunyáról és még sok helyről.

- Van ennek az iskolának irányító feladata is a NAT kapcsán?

- Nem vagyunk irányítók, de már csináltunk más továbbképzéseket és programkészítő tréningeket. Jönnek hozzánk tanácsokért, és mi szívesen elmondjuk a saját tapasztalatainkat. Ezt a mostani rendezvényt is sokan megköszönték.

- Annyit hallunk beszélni erről a szegény NAT-ról, persze főleg a hibáiról, hogy egy békés polgár el se tudja képzelni, mi is a baj vele. Megmondaná az olvasóinknak röviden?

- Sok pedagógus szerint az a fontos, hogy a tanulóknak minél nagyobb, szélesebb körű tényismerete, lexikális tudása legyen. A NAT ezzel szemben a képességfejlesztésre helyezi a hangsúlyt. A minimális ismeretanyag túl, a képességfejlesztés előírt követelményeit az iskolák a saját maguk által kiválasztott tananyagok közvetítésével is kialakíthatják. Erről szólnak a helyi tantervek. A képességfejlesztés közös követelményei azonban minden iskola számára egyformán kötelező érvényűek. Ilyenek pl.: a kommunikációs képesség, az ismeretszerzési képesség stb.

- Nem okoz hátrányt a mennyiségi tudásanyag hiányos, vagy eltérő volta az egyetemi felvételnél?

- Ezen a továbbképzésen elmondta a minisztérium képviselője azt is, hogy egyre több

egyetem törli el a felvételit, sok diákot felvesznek majd. Az egy másik kérdés, hogy akit felvesznek, bírja-e majd a tanulást, tehát aki beiratkozik, tényleg elvégzi-e az egyetemet? Ezért fontos, hogy megtanuljon és szeressen tanulni a gyerek. Csak az marad bent, aki tud tanulni. De nemcsak az egyetemen fontos ez. Egy-egy szakmán belül is igen hamar elválnak az ismeretek, jó szakember is csak az marad, aki állandóan műveli magát.

- Melyik nehezebb a pedagógusnak: lexikális tudást adni a gyerekeknek, vagy a tanulást megtanítani?

- Az utóbbi, de nemcsak a pedagógusnak, a tanulóknak is. A tanuló hozzá van szokva, hogy ad neki a tanár egy könyvet, itt van, ebből tanulj. De ugyanarról a témáról többféle leírtak, a többféle véleményből a gyerekeknek kell kialakítani a sajátját, ez sokkal nehezebb, mint egy könyv témaanyagát megtanulni. De ha ennek megtanítjuk a technikáját, nagyobb szellemi teljesítményre tesszük képessé tanulóinkat.

- Tehát minden iskolának magának kell elkészítenie a saját programját?

- Igen, ez is új dolog. Eddig lejött a központi utasítás, és lehetett keresni a kifogásokat, és el lehetett hátrítani a felelősséget: ezt itt nem lehet megcsinálni. Most ilyen nincs. Sem a minisztérium, sem az iskolavezetés nem ad programot, mindenhol a tantestületnek kell azt elkészíteni. Kemény munka, nálunk másfél év óta szinte hetente tartjuk a megbeszéléseket, egyeztetéseket. Kezdetben csak 10-15 kolléga volt az, aki azonnal fogékony volt az új kezdeményezésre. Majd rövidesen az egész tantestület mellénk állt, együtt dolgoztunk, az új program kialakításában mindenkinek része van.

- Így mindenki a magáénak is érzi azt.

- És felelősnek is érzi magát, hiszen ő találta ki. Erre az iskolára, ezekre a gyerekekre.

- Mi a lényege ennek a tantestület által készített programnak?

- Azt tartjuk a legfontosabbnak, hogy minden gyermek, aki a mi iskolánkból kikerül, rendelkezzen szilárd, megbízható, eszközszinten használható alapkészségekkel, s megtanuljon tanulni. A tanulás tanítása minden tantárgyunk tantervében kiemelt feladatként szerepel. Fontos számunkra, hogy a tanulást ne kudarcra járó teherként, hanem sikeres tevékenységként éljék meg tanítványaink. Hogy kialakulhasson bennük az önművelés igénye. Hogy tudjanak önállóan ismereteket szerezni, akármi lesz is a foglalkozásuk, akár milyen információhordozóhoz jutnak hozzá: legyen az könyv, számítógép, Internet. Az erre való képességet adjuk mi útravalóul a

gyerekeknek.

- Úgy tudom, a tanárok, és maga az igazgató is élen jár a tanulásban.

- Ez nem is lehet másképp. Én amióta igazgató vagyok, egyfolytában tanulok. Elvégeztem a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán a tantervfejlesztő szakot. Most a Kossuth Lajos Tudományegyetemen végzem a pedagógia szakot, ennek az utolsó éve: oktatásvezetés. De a kartársaim is mind tanulnak. Az önművelésre való szoktatás csak úgy sikerülhet a gyerekeknek, ha a tanár is műveli magát. Most éppen a Tanulás tanítása elnevezésű kurzuson vesz részt az egész tantestület.

- Van rá pénz?

- Eddig nem volt, csak saját erő. Az idei tanévben az állam a továbbképzések költségének 80%-át fedezi. De mindenkinek fontos, hogy nemcsak jól, de kiválóan tanítson, mert vannak más iskolák is, vannak más pedagógusok is.

- Nekem nagyon tetszett a mostani rendezvényen, hogy minden pedagógus a magáénak érezte a rendezvényt, igyekezett biztosítani annak sikerét.

- Teljes joggal érezhette a magáénak minden kartársam ezt a rendezvényt. A tantestület hozzáállása rendkívül pozitív volt, szívesen csinálták. Mindenki érezte, hogy ez egy értelmiségi alkotó munka volt. A programkészítésben is az volt a legszebb, hogy összehozta a tantestületet. Mindig a közös munka hozza össze az embereket. Nehéz volt, de nagyon sok örömről is volt ebben az időszakban. És még csak az elején vagyunk.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

TOTÁL VEGYESÁRUK

ÜZLETHÁZA

ÁRUAJÁNLATA:

(Endródi u. 1. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étolaj kimért: 182 Ft/l. (1 literes 207.-)

Liszt: 57 Ft/kg.

Alma: 50,-60,-70,-80 Ft/kg

Hagyma: 70 Ft/kg

GUMICSIZMA

I. Oszt. árengedménnyel!

Hipó 20 Ft/l. (Edényt hozni kell!)

HÉTIZÚ KISÜSTI, HUNYAI FŐZÉSŰ

VEGYESPÁLINKA 650 Ft/l

Garancia! Minőség!

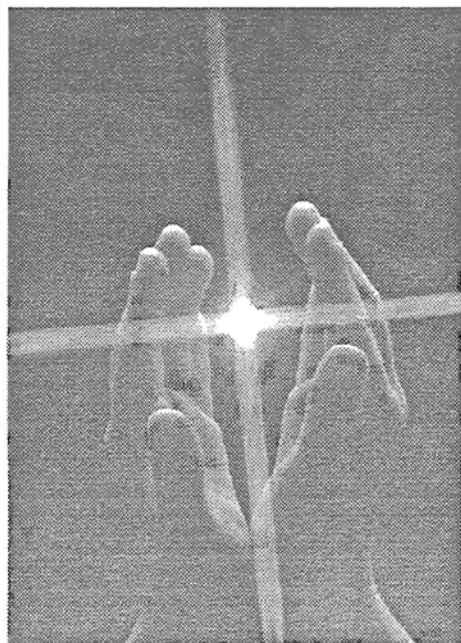
Kedvező ár!

Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2

Tel.: 06-66-283-359

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TÓLÜNK

„Nem múltak el ők, nek szívéinkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

ADAMIK ALADÁRNÉ, élt 71 évet, lakott Kölcsey u.27-ben, aki hosszas betegség után hunyt el. December 12-én Gyomán temették el. Gyászolják: férje, gyermeke és 2 unokája.

ERDŐS FERENCNÉ, élt 82 évet, lakott a Hunyadi u. 16-ban, aki hosszas betegség után távozott az élők sorából. November 28-án helyezték öröknyugalomba. Gyászolja: 4 gyermeke és 10 unokája.

HANYECZ MIHÁLY Budapesten lakott, élt 80 évet és december 12-én távozott az élők sorából. Temetése a budapesti Fiumei úti sírkertben volt december 19-én. Gyászolják: felesége, gyermekei, menyei, unokái, endrődi barátai, szerkesztőségünk minden tagja, és az Endrődiek Baráti Köre.

HÉGELY LAJOS, aki a Mirhóhádi u.1. sz. alatt lakott, december 3-án temették el Gyomán hozzátartozók nélkül.

HORGOS LÁSZLÓ, élt 91 évet, lakott Damjanich u.25-ben, aki hosszú szenvedés után halt meg. December 12-én temették Endrődön. Gyászolják: felesége, gyermeke, unokája, 2 dédunokája, valamint rokonai és barátai.

HUNYA LÁSZLÓ, élt 79 évet, lakott Sugár út 12-ben, aki hosszas betegség után visszaadta lelkét teremtőjének. December 5-én temették el Endrődön. Gyászolják: felesége, gyermeke, testvérei, barátai.

LUKÁCS LAJOS, élt 67 évet, aki tragikus hirtelenséggel távozott tőlünk. November 28-án helyezték öröknyugalomba Endrődön. Gyászolják: felesége, 2 gyermeke, 4 unokája és számtalan rokona, barátja.

MÉSZÁROS JÁNOS, élt 69 évet, lakott Balassy u. 21-ben, aki hosszas betegség következtében hunyt el és december 12-én temették el Gyomán. Gyászolják: felesége, 3 gyermeke, 5 unokája, valamint rokonai, barátai.

SZABÓ IMRE, élt 88 évet, lakott a Mirhóhádi u.6. sz.-ban, aki hosszas betegség után visszaadta lelkét teremtőjének, december 5-én helyezték örök nyugalomba Gyomán. Gyászolják: 3 gyermeke, 6 unokája, 5 dédunokája, rokonai és barátai.

SZABÓ JÓZSEF, élt 79 évet, aki a szeretet otthonban hunyt el. November 29-én helyezték örök nyugalomba. Gyászolják: 2 gyermeke, 6 unokája.

SZILÁGYI GYULÁNÉ, élt 53 évet, lakott a Madách u. 3-ban, aki hosszas betegség után hunyt el. December 12-én Gyomán temették el. Gyászolja: Férje, gyermeke, unokája és 2 dédunokája.

TÓTH LÁSZLÓ, élt 70 évet, lakott a Fő út 147-ben, aki hosszas betegség után hunyt el. November 28-án Gyomán temették. Gyászolják: felesége, 2 gyermekek, 3 unokája, 6 dédunokája, valamint rokonai és barátai.

Özv. TÓTH MIHÁLYNÉ, élt 70 évet, aki tragikus hirtelenséggel halt meg Szarvason. November 27-én helyezték örök nyugalomba Endrődön. Gyászolja: 3 gyermeke és 16 unokája.

TIMÁR SÁNDOR, élt 73 évet, aki a tarhosi zeneiskolának és a békési szak-középiskolának tanára volt, a POFOSZ helyi vezetője. November 28-án temették Békésen. Gyászolja: felesége Liziczai Jolán 2 gyermeke, unokái, valamint endrődi barátai.

UHRIN ANDRÁS, élt 82 évet, lakott a Babits u. 10-ben, aki hosszas betegség után hunyt el. Gyászolják: felesége, 2 gyermeke, 4 unokája, valamint rokonai és barátai, november 26-án temették Endrődön.

WOLF MÁRTON, élt 76 évet, aki hosszas betegség után hunyt el. November 17-én temették Gyomán. Gyászolják: felesége 2 gyermeke, 3 unokája, rokonai és barátai.

Békesség haló poraikon, fogadja be őket az Úr az ő országába. Az örök világgosságy ragyogjon felettük.

SPORT

Mikor a Barátság feljutott az NB III-ba, kissé reménytelenül néztem az IFIK holnapja elé. Nem az edző, Pelyva Miklós képességeiben kételkedtem, hisz Ő a Barátság indulása óta fényesen bizonyított a megyei bajnokságok során. Hanem arra gondoltam, hogy nagyon nehéz lesz sokkal népesebb települések fiataloságával - akik közül legjobbnak több év tapasztalatai is előnyt jelentenek - helytállni.

Kellemesen csalódtam a "gyerekek"-ben. A tabella minden szónál ékeesebben többet mond. A harmadik hely

MÉLTÓK A NAGYOKHOZ

tiszteletet parancsol, főleg, ha végignézzük, kiket utasítottak maguk mögé! Nagyszerű dolog, hogy messze a legkevesebb gólt szedték össze. Tehát stabil a védelem! Igaz, a rúgótgólok árnyekosabbak, itt kell előrelépni!

Még egy aggály: az ifikből "kiöregedő" fiatalok zömmel zsákutcába kerülnek. Noha egészen jó képességük folytatást kívánna. Talán érdemes lenne többeket kipróbálni, legalább a biztos mérkőzéseken - cserével, ha rövid időre is - a nagyok sorában.

Gratulálunk az edzőnek, és segítők társainak, gratulálunk a csapatnak!

Reméljük, hogy a remek Gaál István "törpéi" követik majd a serdülők küzdelmei során a két nagyobb "testvér" tetteit.

MÁRTON GÁBOR

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA NB III.FJF.

1. Békés	15	11	4	0	58	14	37
2. Békéscsaba Jamina	15	9	4	2	37	10	31
3. Gyomaendrőd Barátság	15	9	3	3	18	6	30
4. Hódmezővásárhely	15	9	2	4	46	24	29
5. Mezöberény	15	8	4	3	40	21	28
6. Melykút	15	8	3	4	47	27	27
7. Gyula	15	8	3	4	35	20	27
8. Szegedi VSE	15	8	2	5	31	18	26
9. Szarvas	15	6	2	7	33	33	20
10. Kunszentmárton	15	5	2	8	19	27	17
11. Kerekegyháza	15	5	1	9	26	41	16
12. Makó	15	4	2	9	19	31	14
13. Kisújszállás	15	4	2	9	24	37	14
14. Örkény	15	4	1	10	19	54	13
15. Tótkomlós	15	2	3	10	21	44	9
16. Dömsöd	15	1	0	14	15	81	3

- Tudod-e hova me-
gyünk ma délután? -
Kérdezte nagyapó
titokzatos arccal.

- Tudom hát! - hangzott
az önérzetes felelet - füvet szedni a
nyulacskáknak.

- Nem találtad el. - Nevetett
nagyapó, - a nyulacskáknak ma be
kell érniük sárgarépával vacsorára,
mert mi meglátogatjuk Furulyás Pista
bácsit.

- Azt, aki a bárányokat őrzi a füge
kis patak partján? Jaj de jó! - örven-
dezett Jóska. S mikor ebéd után útra
kerekedtek, madarat lehetett volna
fogatni vele, akkora volt az öröme.
Amikor odaértek a virágos rétre,
bégető birkák tépték, ha nem is
arany, de a friss üde zöld füvet s
göndör fehér pici bárányok ugrándoz-
tak körülöttük.

- Jaj, de aranyosak! - kiáltotta
Jóska, és még köszönni is elfelejtett,
úgy rácsodálkozott a játékos kis
jószágra. Nem is lehetett elcsalog-
tatni közülük semmiféle ígérettel késő
délutánig, s mitagadás, bizony sírásra
görbült a szája, amikor eljött a haza-
térés ideje.

- Miért nem veszünk egyet? -
nézett könnyes szemmel nagyapóra -
Nekem még sohasem volt igazi

FAKOPÁNC

*Sűrű erdő közepében
Áll egy vén tölgy réges-régen.
Kérge alatt pici ház van,
Hernyó lakik bent a házban.
Ide fut, meg oda fut,
Jól bezárja a kaput.*

*Zárhatja azt akár hattal,
Akár hatvanhat lakattal!
Őrizheti bent a csöndet,
Bizony, máris vendég csönget.
Nem is csönget, kopogtat.
Na, ott aztán kopoghat!*

*Hernyó néne kiszól zordan:
- Nem tudom, a kulcsom hol van!
Várd meg, amíg megtalálom!
Ha nem várod, azt se bánom.
- Nem is várom, kipi-kopp!
Leverem a lakatot.*

*Így felel a vendég ott kint.
Kemény csőre odakoppint,
Ahol kongva szól a kéreg.
Nosza, szorul bent a féreg!
Mert a vendég senki más,
Tarka tollú fakopáncs.*

Mária néni meséi

Jóska, a kis bojtár

bárányom, pedig nagyon szeretnék.

- Nem eladók ezek kisember, -
mosolygott a bajusza alatt csöndesen
Pista bácsi. - Mert nem akármilyen
bárányok ám, amiket én őrök.
Csodálatos mesebeli jószárok!
Igazlátók! Mindig megérik, ha valaki
nem az igazságot mondja. Magad is
tudhatod, hogy a mesében az ilyen
csudabárányokat sem pénzért
vesztegetik. Meg kell azt szolgálni
igaz emberséggel.

Jóska elkerekült szemmel hallgatta,
aztán hirtelen megkérdezte:

- Pista bácsi mivel szolgálta meg?

- Nohát én azzal, hogy őrzőjük
vagyok, etetem, gondozom őket, no
meg furulyálgatok nekik.

- Hát én mivel szolgálhatnék egy
kicsi bárányért? - rebbent kíváncsian
Jóska fényes szeme.

- Csakis avval, ha beállsz hozzám
kisbojtárnak.

- Beállok! - mondta határozottan
Jóska, és már ki is húzta apró öklét
nagyapó fészekpuha tenyeréből.

- No lám! - csóválta meg a fejét
nagyapó - édesanyádat nem is
sajnálád? Ki lesz az ő fiacskája, ha
te elszegődsz bojtárnak?

- Nem tart az soká nagyapó! Hadd
legyek kisbojtár, édes nagyapókám!
Ugye megengeded?

- Én meg, csak aztán magad meg
ne bánjad, - nevetett nagyapó, és
búcsúzóul barackot nyomott unokája
fejére. Aztán parolázott Pista bácsival,
és tempósan megindult a falu felé.

- No kisember, mi meg lássunk
dologhoz! - szorította meg pipáját
furulyás Pista bácsi - Ha már bojtár
lettél, ne pusztítsd ingyen a kenyeret.
Megállod te a helyed, kinézem
belőled.

- Hiszen állta is Jóska olyan ala-
posan, hogy el se mozdult arról a
helyről, ahol nagyapó hagyta. Csak
nézett, nézett a távolodó kedves alak
után, és nyelte keservesen a torkán
felgyülemlő bánatgombócokat.
Mebánta már nagyon, hogy bojtár-
nak szegődött. De hogyan vallja be
Pista bácsinak, hogy bárány ide,
bárány oda, mégis csak legjobb
odabújni édesanya ölébe. Ki fogja itt

lefektetni őt, ki csókolja
szemére az éjszakai álmot?
És egyáltalán, hol fog itt
aludni?

Pista bácsi rá-rápislantott a
szeme sarkából, elmosolyodott és így
szólt:

- Nehéz a szolgálat, ugye kicsi
ember? No de legény vagy te már,
akinek mindene van! Csak nem itatod
az egereket holmi pityergéssel?

- Nem, igazán nem, - szipogott
bánatosan Jóska, és hirtelen, mint a
tavaszi zápor, keserves zokogásra
fakadt. - Nekem már nem is kell
bárány! Inkább haza szeretnék
menni! Nagyapó! Várj meg! - kiálto-
zott kétségbeesetten, és pillantást
sem vetve a bégető barikák felé,
futásnak eredt. Nagyapó már messze
járt, talán nem is a fülével, hanem a
szívével hallotta meg a panaszos
hangokat, és szapora léptekkel
megindult visszafelé.

- No csak nem sírsz? - kérdezte
nagyapó, amikor összetalálkoztak. -
Te, te kis bojtár. Hát már nem
szeretnél fehér bárányt?

- Nagyon szeretnék, suttozta szé-
gyenkezve Jóska - de hazamenni
még sokkal, sokkal jobban.

Odahaza úgy simult édesanya
ölébe, mintha valami nagy, nagy
veszedelemtől szabadult volna meg.

És amikor feljött a vacsoracsillag,
olyan örömmel feküdt fehér, kis ágyá-
ba, mint még soha. Álmodott is olyan
szépet, hogy annál már csak az
ébredés volt szebb. Mert reggel,
amikor kinyitotta a szemét, első pil-
lantása egy fehér báránkyára esett.
Ott ácsorgott bégetve a szoba
közepén, és göndör nyakán piros
szalagon aranyos csengő ragyogott.

- Furulyás Pista bácsi hozta neked
hajnalba. - Mosolygott édesanya felé-
je. - Azt üzeni, hogy derék gyerek
légy, s mindig igazat szólj, mert ez
igazmondó bárány, és ha netán fül-
lentenél, tüstént megrázza majd az
aranyos csengőt.

Jóska boldogan ugrott ki az ágy-
ból, és csaptak a báránnyal olyan
hancúrozást, hogy még a nap is
kacagta őket odafönn az égen.
Hanem időbe tellett az, amíg a
bárány kedvéért leszokott a kis fül-
lenteésekről. De ha már megtette, állta
is emberül.

A verset és a mesét írta
IVÁNYI MÁRIA

Trodalmi oldal

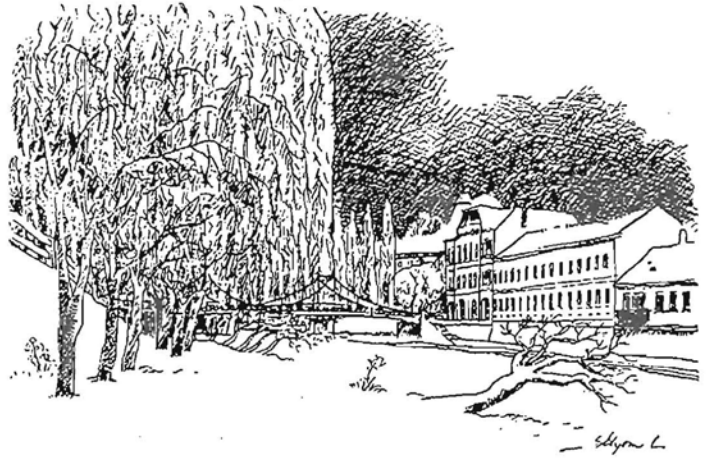
KÖRÖS-KÉRLELŐ

(részlet a Nagyváradi Tollrajzok c. kötetből)

Jégtakaróba bújt öreg barátom, te örök siheder, csak nem dideregsz? Látom én, hiába is játszod a láthatatlant, mikor feléd csap a sirály, mintha megborzonganál. Tapintatlan, igaz, ez a fehér vándor. Cikázása merő haszoncél. Szárnya lebbenése nem csak páráidat kergeti, hanem akár a halaidat terelné. Velük s nem veled jött ő találkozóra, messzi tanyájáról mindig folyómedrek útvonalán, éhséget hordozva, meg találna benne munkáló ösztönt is, hogy minden folyót elérjen, minden folyó fölött végigszántsza a téli derengést. Te sem maradtál ki. Nem jó ez elégtételnek? Láthatnád, ha jégtakaródból kipillantnál: fényképeznek. Rajzolnak. Néznek. Lehet, a különös idegen miatt, mert ugye, a vándor az mindig becsben van. Mint a tömegkommunikációval még be nem hálózott világ becsben tartotta a lantosokat, igriceket, akik messze földről hozták az események hírét. Hátha épp ilyesmit közöl a sirály a fűzfákkal, miközben te morcosan tovább koslatsz a bokrok lábánál.

Ilyen sirályos napokon, mikor keresni kell téged, olyan nyugtalanítóan pusztá a part. Egy sügallatnyi jégkorszak. A fekete sálas öregember dermedt ujjakkal kaparász az ablakon, bereteszeli, bepárnázza, elkülönül a kinti hidegtől. A háztető megmerevedik, mert nem látja magát a tükörben. A parton otffelejttett virágváza elrepedni készül riadalmában. A kávéház magnózenéje hörgő hangokat hallat és megtorpan a híd lábánál. A piros sapkás lány megáll a lépcsőn, félúton, visszahívja a kutyát is, pedig az már nekiiramodott az alsó sétányon. Ez nem téma, állapítja meg a festő, még hogy Firenze meg az Arno partja... Ez egy szürke folt. A bámészködő gyerekek egyike felemeli az elejtett ecsetet. A sárga falú épület, ahonnan forró fürdők illúziója árad, rámered sarki épület szomszédjára: ez mindig ilyen fakó, ilyen holdbéli? Báránygallérba fűrt nyakú fiúk tapossák a havat, egykedvűen, még gesztikulálni sem mernek, nehogy hőembert rajzoljon a kezük. Merev hősapkával a fején a családi körbe vágyik a szobor, bajuszával belegöndörödni a megszokott otthonosságba, lámpafénybe, baráti szavakba.

Nem látod őket. Nem látod milyen másmilyenek, mint megszokhattad. Nem látod. Mintha egyfolytában makacs kérlelhetetlenséggel a sirály akaratos kopogtatása elől iramodnál. Öreg barátom, te örök suhanc, hát olyan nehéz ezt megérteni, sebes létedre gyorsan felfogni, hogy mínuszos hőfokon nem lehet a parton ábrándokba merülni, áprilisi capricciót fuvolázni, és kacagásokkal elhessenteni a halászó sirályt? De ha kikukkantanál a takaród alól, észrevehetnéd, hogy közös barátaink a fűzfák, feléd lengetik szomorú csupaszságukban is megrögzött sárga kendőit a jól ismert örömmek. Január van, rideg, parttalan hűvösségek ostromolják meder-újtját vizeknek, lépéseknek, gyökereknek. Január van, mindig újra kezdett próbája más évszabbeli megszokásoknak. Most nem lubickolunk, sütkérezünk, nem eregetünk papírcsónakot. Gallérba takarjuk az arcunk és óvjuk a tenyerünk kézfogsnyí melegét. Másmilyenek vagyunk, de el nem fordulunk. Láthatod, itt a kórkorlát helyén járunk, nem a házfalak óvásában, a fagyott hóban naponta mennyi látogatód talpa helyettesíti a névjegyét... A sirályra vagyunk kíváncsiak? És ha rá is? Mint villanó kardpenge, csatázik a madár, életéért. A fagyban is. Folyók jég-

páncéljával is. Van-e fészke, hol, van-e ellensége, mennyi, ki tudja. És szép. Fehér láng a tél szürkéjében. Nem festeni való, hanem tanulni.

Öreg barátom, te örök suhanc, minek a takaró, hiszen fel a gátra úgylis egyedül mész, leplezetlenül.

IMPLON IRÉN

ÚJÉV - KÖSZÖNTŐ '98!

Minden jót és szépet,
amit a reményed
a szívedbe dobant,
adja a Jóisten
valósággá légyen
Újév napján nyomban.
Jólét a családban,
béke a Hazában,
és a Nagyvilágban,
boldogság honoljon
a Körös partján is
Minden-egyes házban...

Minden szomszéd-feled,
mint a testvéredet
érezd magad mellett,
s szórj belé a szélbe,
koromsötét éjbe
eliteted,
ami elmezsgyézne
bárki-fia-mástól,
a felebaráttól,
nem lesz addig béke,
sose érünk révbe,
míg a másság gátol...

Adja a Jóisten,
sikerüljön minden,
amit tenni készülsz,
váljon is valóra,
sikeredjen jóra,
ha álomba révülsz...
Hazaszálló lelkem
zenél a szívemben;
Minden honi-társam
áldja meg az Isten!

TÍMÁR MÁTÉ

Bűnügy krónika

Decemberi számunkban, hely hiány miatt, csupán egy mondattal utaltunk arra, hogy a rendőrség 3 nagyhorderejű ügyben zárta le a nyomozati szakaszt, elegendő bizonyítékot gyűjtve ahhoz, hogy vádemelési indítvánnyal átadhassa az ügyészségnek. Ezek az alábbiak voltak: augusztus 20-án történt "Téboly" klub előtti csoportos rablás, a külterületi borotvakéses videomagnó rablás, és a "Farmerház"-i betörés, melynél az okozott kár közel 3 millió forintba becsülhető. Ennek 5 gyanúsítottja van, akiknek számláját 4 műszaki boltba való betörés is terheli. Jelenleg előzetes letartóztatásban várják a bírósági eljárást. Mindhárom ügyben a vádak megalapozottak.

December hónapban is történt néhány közlekedési baleset, szerencsére könnyű sérüléssel. 2 esetben kerékpárlopás történt, egyikben a tolvaj és a kerékpár is meglett. Loptak tyúkot, kacscát, sőt 4 birkát is, feltörték néhány víkendházat, ezek közül az egyikből a Sóczó-zugban 200.000 forintnyi műszaki tárgyat loptak, és még a falon lévő páraelszívót is leszerelték.

Néhány nagyobb érdeklődésre számot tartó bűneset:

Nov.18-án egy magánházból jelentettek betörést, de semmi nem tűnt el. Később álkulccsal behatolva már "lába kelt" egy kulccsásolónak, egy üveg itálnak, némi készpénznek, s 3 betétkönyvnek, melyekben összesen több mint 30.000 Ft. volt elhelyezve. Felmerült a gyanú, hogy az elkövető a háztulajdonos volt férje, s ez két nappal később megerősítést nyert, amikor az endrődi Postahivatalból bejelentés érkezett, hogy a gyanúsított az ellopott betétkönyvek egyikét megpróbálta kiváltani. A rendőrök a helyszínen fogták el a volt férjet és előállították. Lakásán, házkutatás során az említett tárgyak hiánytalanul előkerültek, kivéve az üveg ital, mely addigra elfogyott, a gyanúsított beismerő vallomást tett.

23-ra virradóra betörés történt hengerzárás módszerrel a Fő úti ügyvédi irodában, ahonnan egy üveg pezsgőt, s karórákat tulajdonítottak el. Ugyanaznap, az előzőtől nem messze, egy másik irodából programozható elektromos írógépet és egy telefonkészüléket vittek el, szintén hengerzár töréssel. A kábellopás is folytatódik, 25-én éjjel 122 m. földkábel loptak el, az ügy érdekessége, hogy ez már le volt fek-

terve, be volt temetve, tehát csak valamilyen erőgéppel, vagy teherautó segítségével húzhatták ki a földből. Az okozott kár értéke 230.000. Ft, de a kábel visszahelyezésének munkálatai ennek többszörösére is rúghatnak. 27-én a Munkaügyi központból videomagnó loptak el. 29-én orvvadászt fogtak el a csejti vadásztársaság tagjai, aki nem mindennapi fegyverrel, egy hangtompító távcsöves kispuskával "vadászgatott." December 1-re virradóra újabb kábellopás történt, ezúttal 2 km. hosszan a gáton a Zsófia-majomnál. 2-án éjjel hajnali háromkor automata riasztó bejelzett a "Farmerház"-ból. A helyszínre siető rendőrök észlelték, hogy hátulról, az iskola felől tetőbon-tással kíséreltek meg behatolást. Az iskola hátsó épületének tetején az elkövetőt is sikerült elfogni, aki egy csavargó, körözött személy, szeghalmi lakos. Ugyanezen az éjszakán az AFÉSZ irodaházat is feltörték, nem minden-napi vandál munkát végezve szinte minden zárva lévő ajtót, irodabútor, szekrény, feltörték, csupán a két páncélszekrényvel nem bírtak. A helyszínt pezsgővel, pálinkával locsolták fel s kb. 3 kg. kávé szórta szét meg-nehezítve a nyomrögzítést. December 3-án éjszaka a volt Dywa Kft-nél próbálkoztak, de a riasztó megfutamította őket. 4-én a Bútoripari Szövetkezet irodaházába hatoltak be hengerzártöréssel, de a riasztó itt is menekülésre kényszerítette a tolvajokat, ám az éjjeliőrnek sikerült a távozók gépkocsijának rendszámát leolvasni, s ennek alapján Mezőberényben sikerült az egyik békésabai gyanúsítottat elfogni. Szintén nem mindennapi bűncselekmény: Öregszőlőben egy építés alatt álló házból leszerelték a gázkazánt és a radiátorokat. 15-én két nyitott gépjárműből történt lopás. Egyikből 97.000 Ft. készpénzt és számlatömböket loptak el, a másikból iratokat. Két gépjárművet pedig feltörték, egy az Okt. 6-i Lakótelepen parkoló kamiont, s a Hősök útján egy személygépkocsit. 16-án a Volán Bisztróba törték be, az okozott kár mintegy 100.000 Ft.

Úgy tűnik, hogy az utóbbi hónapokban történt bűnesetek nagyobb részét a rendőrségnek sikerült felderíteni. Gratulálunk, további sikeres bűnüldözést, boldog új évet kíván szerkesztőségünk a rend őreinek.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

A RÓZSAHEGYI KÁLMÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA HÍREI

December 6.-án a Salgótarjánban megrendezett ének-zene tagozatos általános iskolák Kodály Zoltán Bicínium Énekversenye zsűrije bronz fokozattal díjazta az iskola tanulóit.

December 8-án a Városi Sportszarnokban az általános iskolák I. és II. csoportjai számára rendeztek játékos sportvetélkedőt. A vetélkedő 10 nagyon érdekes versenyszámból állt. Minden versenyszámban az iskola tanulói győztek.

OVI SULI

Péntek délután közel 100 jövőendő elsőosztályos vette birtokba az iskola jól felszerelt tornatermét. Mindenki kedvére tornázhathatott. A kedves délután hangulatos befejezéseként 2 tanító bácsi gitározott az óvodásoknak, akik - ahogy tudtak - segítettek énekelni.

A KÉZMŰVES SZAKKÖR

A karácsony közeledtével Szonda István tanár úr vezetésével papírból karácsonyfa díszeket, gyapjából angyalkákat készítettek.

Karácsonyi hangulat az iskolában

A december hónap a karácsonyi készülődés ideje. A feldíszített tantermek, az adventi koszorúk az osztályokban, egymás megajándékozása, az osztálybulik, a feldíszített fenyőfa mind-mind ezt bizonyítja. December 19-én az egész iskola együtt ünnepelt.

A speciális tagozat tanulói is ünnepeltek.

Kedves kis ünneppel bocsátotta a karácsonyi szünetre tanulóit a speciális tagozat nevelő-tesztülete. Meghaló jelenetekkel, szép versmondással, ünnepi népi-játékok bemutatóival, az alkalomhoz illő énekekkel szórakoztatták a jelenlévőket. Külön színlott volt Sipos Terézia 7. c. oszt. tanuló által elmondott örökszép vers: Móra Ferenc "A didergő királya". Terike már megyei, sőt országos versenyeken is szerzett dicsőséget az iskolájának. Burai Ervin a mesemondás mesterének bizonyult.

Köszönet illeti a tagozat nevelő-tesztületének fáradtságos munkáját.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

"ÉPFÉ" - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknél
teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat,
azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.
ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK.
BARKAFA részlegünk igényes rendelőinek egyedi, művészi
kivitelű faszoberész, fafaragó munkákat készít.
Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly
1925.

A Nagyváradon megjelenő Bihari Napló-ban olvastuk:

December 13.-án, szombaton délelőtt kezdődött Kolozsváron az RMDSZ két "házának" a Szövetségi Képviselők Tanácsának és a Szövetségi egyeztető Tanács együttes ülése, melynek egyetlen napirendi pontja volt: a koalíciós együttműködés kérdéseinek megvitatása. A döntés éjfél előtt született meg, lényege: AZ RMDSZ CSAK AKKOR MARAD KORMÁNYON, HA KOALÍCIÓS PARTNEREI BETARTJÁK A KORÁBBAN MEGKÖTÖTT EGYEZSÉGET, ÉS HA NEM TOLERÁLJÁK TOVÁBB AZ UTÓBBI HÓNAPOKBAN FELERŐSÖDÖTT NACOINALISTA MAGYARELLENES ÉS RMDSZ-ELLENES POLITIKAI DISKURZUST.

Több nem hivatalos értesülés alapján minden esetre leírható, hogy a tanácskozás hangulata mentes volt a személyeskedő vitáktól, és ezúttal valóban a felelős, konstruktív hozzáállás volt jellemző. Ami a döntést magát illeti, az semmiképpen sem jelent meglepetést, és - amint elhangzott - ultimátumot sem a koalíciós partnereknek, csupán az adott szó tiszteletben tartására vonatkozó természetes igény határozott kifejezését.

Az SZKT és a SZET közös határozatából idézzük a következőket:

Amikor a kormánykoalícióban való részvételről döntöttünk, arról határoztunk, hogy partnereinkkel szolidárisan, velük szoros szövetségben, a közös érdekek és értékek jegyében mindent megteszünk a romániai társadalom válságából való kivezetésért.

Felelősséget vállaltunk, és elvárjuk ugyanezt a felelősséget szövetségeseinktől is, a közös kormányprogram ama célkitűzéseinek végrehajtásáért, amelyek a politikai és szociális reform szerves részeként a kisebbségek jogegyenlőségét ígérik az oktatás, a kultúra, a nyelvhasználat, a vallásgyakorlás, a közélet minden területén.

A kisebbségi kérdés megoldása terén értékeljük az elte

egy évben beindult folyamatot - elsősorban a két kisebbségi rendelkezéseket is tartalmazó kormányrendeleteket - de rendkívül aggasztónak tartjuk, hogy az utóbbi időben ez a folyamat megtorpant, sőt a tanügyi törvény módosítása - a koalíciós megállapodások ellenére - a szenátusi szavazás során kedvezőtlen irányba fordult, újabb jogfosztással fenyegetve a kisebbségeket. Éppen ezért a Szövetségi Képviselők Tanácsa a következő határozatot hozza:

FELHÍVJUK A KOALÍCIÓS PÁRTOKAT, EZEK KÉPVISELŐIT, ÉS A KOALÍCIÓS KORMÁNYT A KORMÁNYPROGRAM SZELLEMEÉNEK ÉS BETŰJÉNEK, VALAMINT AZ ÁLTALUK VÁLLALT KÖTELEZETTSÉGEK BETARTÁSÁRA. CSAK EBBEN AZ ESETBEN TESSZÜK LEHETŐVÉ SZÖVETSÉGÜNK TOVÁBBI KOALÍCIÓS SZEREPVÁLLALÁSÁT.

Nem engedhetjük meg, hogy Románia letérjen az euroatlanti integráció, a kormányprogramban megjelölt gazdasági és társadalmi fejlődés útjáról. Az RMDSZ nem kívánja elfogadni azt a jelenlegi helyzetet, amely egyértelműen előnytelen irányba sodorhatja Romániát a demokrácia és az integráció szempontjából.

Az elkövetkező időszakban a román politikai erők számára fontos, hogy egyértelmű álláspontot alakítsanak ki az integrációs politika kapcsán, és álláspontjuk értelmében hasonló prioritással kezeljék mindazokat a megoldandó kérdéseket, amelyek rendezése előfeltétele az euroatlanti integrációnak és reformprogram sikerének.

Az elmúlt egy évben a román politikum a kisebbségi kérdések megoldását nem kezelte egyenértékű prioritásként a reform és az európai integráció más feltételeivel, mint amilyen az ország gazdasági és szociális helyzetének javítása.

Az SZKT kinyilvánítja, hogy:

- hatékony fellépésre van szükség a Romániát és állampolgárait Európától elszigetelni akaró politikai erők ellen,
- a kisebbségek nyelvén történő oktatás területén csak a kormányprogram szellemének és betűjének, csak a koalíciós pártok és a koalíciós kormány által vállalt kötelezettségeknek a betartása esetén fogadható el Szövetségünk további koalíciós együttműködése,
- szolidaritást vállal a Székelyudvarhely lakosainak akaratát képviselő helyi önkormányzattal, hitet téve amellett, hogy a felmerült problémákat a jogállam eszközeivel és az önkormányzat elvének tiszteletben tartásával kell rendezni.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

December 10-én tartotta ez évi utolsó képviselőtestületi ülését a helyi önkormányzat.

A kialakult szokásoknak megfelelően elsőként a polgármester beszámolt a két ülés közötti fontosabb történésekről. Mint tudvalévő, a két településrészen megvolt dec. 2.-án, illetve 3.-án a "közmeghallgatás", amelyen összesen mintegy 110 helyi lakos vett részt. Az ott elhangzott kérdésekre azonnal meg tudtak válaszolni az illetékesek. December 5.-én a Bíróság meghozta a ma még nem jogerős döntését a mindenki által jól ismert un."föld per"-ben, amely a városra kedvező, hiszen a bírói döntés szerint a várost illeti a per tárgya: a mintegy 1700 ha föld.

December 8.-án az endrődi település részen megkezdődött a Csatornamű Társulat alakuló közgyűlése, a jelenlevők döntése alapján a közgyűlést megszakították, és dec. 15.-én folytatnak tovább. A társulás 1,6 milliós hitelfelvételéhez az önkormányzat kezességét vállal.

Az első napirendi pont meghívott vendégei Szilágyi és Jenei urak, a polgári védelem helyi vezetői. Részletesen leírták és ismertették a 96 évi idevonatkozó törvényt, amelynek megfelelően a polgári védelem területi irányítását a megyei közgyűlés elnöke, helyi irányítását a polgármester látja el. Gyomaendrőd PV Kirendeltség illetékességi területe: Gyomaendrőd, Dévaványa, Hunya, Ecsegfalva, ahol az alábbi veszélyforrások kiemelendők: árvíz, belvíz, közúti, vasúti veszélyes szállítmányok balesetei, a rendkívüli időjárás okozta problémák, környezetszennyezés, terrorcselekmények, állatok járványos megbetegedése.

Nagy érdeklődés kísérte a második napirendi pontot, hiszen az ivóvíz ellátás, és a szennyvíz szolgáltatás díjának megállapítása, azaz emelése volt a téma. A hozzászólások summája, hogy hogyan lehet "ilyen rossz" minőségű víz díját emelni? (való igaz), volt, aki egyenesen azt javasolta az önkormányzatnak, hogy forduljon bírósághoz a rossz minőségű víz miatt, és a Vízművek inkább a saját költséggazzádkodását javítaná az áremelés helyett. Eljött a Békés megyei Vízművek vezérigazgatója, aki természetesen meg tudta magyarázni, hogy miért is kell a díjak mértékét 17,5%-kal emelni. (még akkor is ha a víz már fürdésre sem igen ajánlatos)? A Pénzügyi Bizottság, a Városfenntartó és Környezetvédelmi Bizottság elfogadásra javasolta az áremelést, ami meg is történt, így 1998. jan. 1-től a Hatósági vízdíj 137,2 Ft, a hatósági csatorna díj 138,7 Ft, a lakossá-

Az önkormányzat munkájáról

gi vízdíj 105,4 Ft, a lakossági csatornadíj 79.6 Ft / köbméter + ÁFA, a szippantott szennyvíz 200 Ft/köbméter.

A helyi adók vonatkozásában a jegyző úr elmondta, hogy a közmeghallgatáson felvetett jogos, ésszerű változtatásokat átvetették, kiemelte az endrődi részen elhangzottakat, amely az iparüzési és az építményadó esetében a mentesség alkalmazásában lévő ellentmondásra hívta fel a figyelmet. Az Építmény Adó "Adókedvezmény "f" pontja ezért megváltozott. Az Idegenforgalmi Adó vonatkozásában a Pénzügyi Bizottság javaslata is elfogadásra került, így az Idegenforgalmi Adó alapja és mértéke a belföldi és külföldi vendég esetében közelít egymáshoz, külföldi állampolgár esetében az adó 150 Ft, belföldi állampolgár esetében 100 Ft személyenként és éjszakánként. A helyi adók adónemenként egyenként elfogadásra kerültek.

Az önkormányzat 24/1995. évi szabályzata, ami a vagyona feletti rendelkezési jogról szól módosításra került. A módosítás lényege, hogy meghatározott összeghatárig a polgármester és az önkormányzati intézmény vezetője önállóan dönthet forgalomképtelen vagyon tulajdonjogát nem érintő hasznosításról. Ugyancsak változtatásra került az üzlet rész, részvény, megszerzésére és elidegenítésére vonatkozó eddigi rend. Ennek megfelelően 500 ezer forint értékhatárig a polgármester hatásköre, 500-ezer és egy millió Ft között a Pénzügyi és Gazdasági Bizottság, és 1 millió Ft felett a Képviselő-testület hatásköre a szerződés megkötése.

Véleményem szerint e rendelet módosításánál feltétlen meg kellett volna határozni, a fenti engedély korlátozásaként, hogy milyen gyakorisággal, illetve milyen hatékonysági feltétellel érvényes. Például, az üzlet rész, részvények esetében, eladásnál a névérték ...%-ig, érvényes az összeghatár.

Módosításra került, azaz mintegy 20%-os emelésre, a helyi autóbusz menetjegy és bérlet 1998 évi ára. Így 1998. jan. elsejétől az egy útra szóló vonaljegy 60 Ft, a dolgozói bérlet 1.440 Ft, a tanuló, nyugdíjas bérlet 420 Ft lesz.

A város piaci, vásári területeit - mint ismeretes - Kolohné Pelyva Edit üzemelteti vállalkozás formájában. Nevezett azzal a kéréssel fordult a Képviselő-testülethez, hogy a működési költségeinek növekedése, az infláció követése szükségessé teszi a bérleti díjak emelését. Az emelés átlaga 13,88%, amelyen belül elég nagy a szóródás, azaz vannak tételek, amelyek lényegesen magasabb,

illetve, amelyek lényegesen kisebb mértékben emelkednek.

A felszólalások lényege az volt, hogy az emelés mellett az üzemeltető biztosítsa a minimális feltételeket, amit a fizetett díj, illetve annak emelése mellett jogosan elvárnak az igénybevevők. Így például az endrődi vásártéren víz, WC hiánya, valamint az utak sárosága sok esetben embertelen körülményeket okoznak. A díjtételek emelési kérelme elfogadásra került.

Módosításra kerültek az egyes pénzügyi és természetbeni szociális ellátások nyújtásának módja, és feltételei. A helyi módosítás a törvénymódosításra épül, mely szerint 1998. jan. 1-től a nyugdíjrendszer átalakításával összefüggésben új ellátás, az időskorúak járadéka.

Az állam a szociális ellátórendszeren belül egy minimális szintű jövedelmet akar biztosítani a nyugdíjkorhatáron felüli, és jövedelemmel nem rendelkező, vagy nagyon alacsony jövedelmű idős embereknek. Az időskorúak járadéka rászorultságtól, a jövedelmi helyzettől függő szociális ellátás, amelyre azok a 62 évüket betöltött személyek jogosultak, akiknek más forrásból származó jövedelmük nincs, vagy nem érik el a járadék felső összeghatárát, az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 80%-át. Az időskorúak járadéka kiváltja a ma folyósított rendszeres szociális segélyezés nagy részét, ugyanakkor szigorító intézkedés lép be az aktív korú nem foglalkoztatott segélyezett együtműködési kötelezettségére vonatkozóan.

Gyomaendrőd város által nyújtott szociális rászorultságtól függő támogatások az alábbiak: átmeneti segély, temetési segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, munkanélküliek jövedelempótló támogatása, köztemetés, rendszeres szociális segélyezés, időskorúak járadéka.

Az érintettek jó, ha érdeklődnek a további részletekről az önkormányzat szociális ellátásánál.

A város megpályáztatta a szennyvíz-csatorna hálózat tervezési és céltámogatási pályázatának tervét. A Képviselő-testület a pályázatok értékelése után a Békés Mérnök Kft-t találta a legmegfelelőbb partnernek, ennek megfelelően a polgármester a tervezési szerződés megkötésére felhatalmazást kapott a testülettől.

Az önkormányzat legfontosabb határozatairól folytatás olvasható a 2. oldalon Önnek joga van tudni... sorozatunkban.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 2. szám

<http://www.sziksz.hu/isk/gellert/>

1998. február

ADJUNK NEKIK EGY KIS EMBER-MELEGET IS

Nagyon megváltoztak a farsangi szokásaink, úgy is mondhatnám, eltűntek. Jó ez vagy rossz - nem ez a kérdés. Megváltozott a világ, megváltoztak a szokásaink is. Nem kell, nem is lehet a régi dolgokhoz ragaszkodni. Csupán azt kérdezem: minden el kell dobnunk belőle? És ezt sem a régen-volt emberek miatt kérdezem - nekik ez már, sajnos mindegy, - hanem miattunk, a most élők, és főleg a fiatalok miatt. Adjunk-e nekik ember-meleget? Mert azt nem helyettesíthetik semmiféle technikával.

A farsang régen a bálókából és rokonlátogatókból állt, én most az utóbbit emelem ki, visszaemlékezések és saját emlékeim alapján.

"Nagyon örültünk, mentünk farsangolni! Hun az egyik rokonho, hun a másikho. Akkor még maj'csak minden rokonunk a tanyán lakott, Csejttű Hunyáig vót vagy negyven kilométer, nekünk az borzasztó nagy utazásnak számított. Lovasszánon mentünk, téglát melegítettek, beletették a bundába, arra tettük a lábunkot, nem fáztunk. Olyan is vót, hogy elmentünk máma, oszt maj' csak hónap (holnap) gyűtünk vissza. Mentünk mink is gyerekek.

Komáztunk, beszélgettünk, kártyáztunk. Mink, gyerekek, játszottunk. Az asszonyok körüültek a kemence padkát, az emberek az asztal köré telepedtek, azután sorra vették a családot. Nagy vót a familia, vót kirű beszélgetni. Ettük a fazékba főt kukoricát, a pattogatott kukoricát, fánkot sütöttek az asszonyok vagy herőcét. Ha hosszasabban időzött a család, csináltak jó sok paprikás krumplit ódalossal vagy kolbásszal, meg a kemencéből előkerült egy jó fazék töltött káposzta." (Endrődi füzetek 5.)

Etefelé az asztalon vagy a sublóton lámpát gyújtottak, előkerült egy kis bor is, az emberek kártyáztak "dióba". A lámpa csak az asztal körül ülőket világította meg, mi, gyerekek csak a kuckóból figyeltük, vagy csak hallgattuk a felnőtteket. Minden családban volt legalább egy, de nem ritkán több mesélő. Azt már előre lehetett látni, ki mondja majd a következő történetet. Megállt a kezében a kártya, az arcára kiült az emlékezés mosolya, messzire elnézett, és kényelmesen elhelyezkedve adta meg a kellő tiszteletet az előadásra kerülő történet szereplőinek. Mert előadás volt ez a javából. Felejthetetlen történetek és gyönyörű mondatok követték egymást. Olyan hasonlatokat hallottunk és tettünk magunkévá mi, gyerekek az anyanyelvünkéből, melyet csak a legnagyobb költőinknél találtunk meg. Például: „minden

magnak meg van a maga" neve napja (a vetés ideje), beszéltek az időjárás „arculatáról” (jellemzőiről) stb. Vidám hasonlatok záporoztak: „előhasú katona vótam” (elsőéves), a csendőr „elhajtotta rullunk a legyet” stb. A történetekben előforduló földrajzi nevek nekünk, gyerekeknek a nagyvilágot jelentették: Görögállás, Kisállás, Nagyállás. Azok a csak Endrődön használatos szavak egyedivé és megismételhetetlenné tették az együttléteket: előgit, csanadi, agyusztál, vót rá eset, hajdóka stb. Minden közmondás telitalálat volt, pl.: - Ásítózik, mint Kocka Pista lova. (a nevezett ló, szegény, döglődött, de ezt a gazdája nem ismerte fel. Amikor kérdezték tőle: mi van a lovaddal?, azt felelte: Hát, ásítózik, ásítózik...)

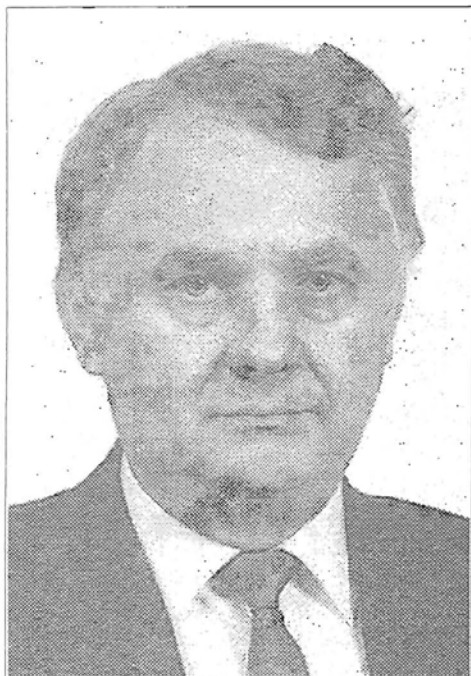
Az én számomra máig ezt jelenti a farsang: rokonlátogatást, szomszédolást, a beszélgetéseket, az emberi kapcsolatokat, az egymáshoz kötődés lehetőségét és gyakorlását. Annak megnyilvánítását, hogy jó szívvel vagyunk egymáshoz. De mit csinálunk mi most, 1998-ban farsangkor? Amit máskor. Nézzük a tévét, ezeket a szirupos sorozatokat. És a gyerekek mit csinálnak, ha van idejük? Ugyanezt, és még videóznak, csak ott szirupos lé helyett netán vér folyik. Nincs jogom bírálni senki szokásait. De lehetetlenségnek tartom, hogy ne vegyük észre, mi történik velünk. Kell a tévé természetesen, de nem az emberi kapcsolatok helyett. Vagy helyénvalónak tartják, hogy jobban ismerjük Rozáliát, Luánát, mint a saját rokonaiknak? Elképesztő mennyiségű időt fordítunk arra, hogy megtudjuk, ki kinek, mikor mit mondott és nem mondott vagy másképp mondott az Acapulköbölben, de az unokatestvéreinket már lassan meg sem ismerjük.

És még valami. Egyáltalán nem biztos, hogy műveltebbek és kultúráltabbak vagyunk most, mint régen. Azok az emberek a szó legmélyebb értelmében alkotó munkát végeztek, önművelődtek, a történeteiket csiszolták, gazdag szókincset őriztek meg és adtak tovább nekünk. A mi, tévé előtti tevékenységünk passzív, gondolkodik a tévé helyettünk, nekünk csupán befogadni kell, amit kultúra címen eladnak azok, akiknek ez jó üzlet.

Itt a farsang, itt a lehetőség, beszéljünk egymással. Ha csak egy héten egyszer fogja meg a nagymama az unokája kezét és viszi el a rokonokhoz, az már nagyon nagy dolog lenne. Adjunk nekik egy kis ember-meleget is, szükségük lesz rá.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

„MEGMARADTAM KERESZTÉNYNEK, DEMOKRÁTÁNAK ÉS MAGYARNAK...”

Exkluzív interjú dr. Latorcai Jánossal

(Részletek Nemere Gábornak a
BÉKÉS MEGYEI NAP

1998. január 9-iki számában
közölt interjúból. 7. old)

- Hogy éri magát képviselő úr most már a FIDESZ Magyar Polgári Párt padsoraiban? Különösen azóta, hogy a FIDESZ vezetői Önt egyik miniszterjelöltjüknek nyilvánították. Ha jól emlékszem, az Antall-kabinetben ipari miniszter kinevezése is teljesen váratlanul érte. Most is meglepődött?

- Köszönöm szépen, igazán jól érzem magam a fiataldemokraták parlamenti frakciójában, hiszen olyan tiszta jellemű, világos és kristálytisza gondolkodású politikusok között dolgozhatom, akik korosztályuk sajátosságából fakadóan rendkívül kritikus szemlélik a társadalomban elsősorban az utóbbi négy évben végbement elkeserítő, a jövőbe vetett hitet megkérdőjelező változásokat, és része lehetek egy olyan program kidolgozásának, ami reményeink szerint májustól kivezeti az országot ebből a kerekakasztó kátyúból. A FIDESZ "Van más választás: polgári Magyarország" programja ugyanis környezetellen harcot hirdet a lassan mindenhol jelen lévő korrupció, a társadalmi igazságtalanságok, a nagyfokú elszegényedés, a kirekesztő iskolarendszer ellen, s olyan polgári társadalom megteremtését tűzi ki célul, amely tudatában van, hogy az ország jövője a polgárok jövője, ezért esélyt biztosít a családoknak a munkához, a kultúrához, a művelődéshez, a biztonsághoz, amely mindenki számára elérhetővé teszi a tudást, annak rangot ad, és kiszámíthatóan biztosítja az emberhez méltó élet feltételeit egy dolgos életű befeljező szakaszában.

Az, hogy a FIDESZ e program megvalósításában igényt tart tudásomra, tapasztalatomra, rendkívül megtisztelő számomra. Talán szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy mindez már nem ért váratlanul. Az a biztos keresztényi értékeken alapuló, korrekt, felkészült szakmaiságra épülő politikai magattartás, amit következetesen képviseltem és megvalósítani igyekeztem, valamint az a rengeteg erőfeszítés és munka, amit végeztem; megteremtette a kölcsönös bizalmat. Mindezek mellett az a társadalom által megfogalmazott akarat, amely hasonló politikai értékek összegzését, és az erők összefogását kívánja, mindig jellemzett. Úgy gondolom sikeres miniszteri

tevékenységemen túl pontosan ennek következtében lehettem 1994-ben a három ellenzéki jobbközép-politikájú közös főpolgármester jelöltje és tudtam az akkori MSZP-SZDSZ-es üthenger ellenére komoly eredményt elérni. Nyerni csak azért nem sikerült, mert voltak akkor ellenzék soraiban olyan erők, akik nem értékelték meg az összefogásnak a szükségességét. Úgy hiszem, mára már ez is megváltozott.

- Milyennek itéli meg az ország gazdaságát?

- Sajnos, a magyar ipar jelenlegi helyzete ellentmondásos. 1993 második felében egy helyesnek bizonyult iparpolitika kidolgozása után beindult a gazdasági növekedés. A kormány akkor az önkormányzatoknak infrastrukturális fejlesztési forrásokat adott, és azok helyi víz-, csatorna-, gáz-, -kerékpárút-fejlesztéseket indítottak. Ez először az építőanyag-ipart, majd az építőipart, végül pedig az ipar egészét és ezen keresztül a gazdaságot is növekedésre sarkallta. 1994-ben közel 3 százalékos növekedés alakult ki, ami 1995-ben már mintegy 5 százalékos nemzeti össztermék-növekedésben folytatódott volna, ha mind-ezt nem fagyasztja be a Bokros-csomag. A Horn-Kunce kormány ugyanis téves diagnózist állított fel a növekedéssel párhuzamosan kialakult költségvetési egyensúlytalanság okaira, ezért hibás terápiát is követett. E hibás terápia nyomán 1995-ben nem 5 százalékos növekedés, hanem mintegy 1 százalékos nemzeti össztermék csökkenés következett be, ami 1996-ban sem állt meg. Elsősorban a gazdaság autonómiája következett be, ami 1996-ban is folytatódott. A gazdaság autonómiája és a hazai nemzetközi befektetések hatására 1997-ben újból beindult a gazdaság növekedése, ami becslések szerint elérte a 3,5 százalékot...

Szembetűnő, hogy ezt a növekedést adó külföldi zöldmezős beruházások döntően 1994 előtt indultak és 1994-97 között folyamatosan bővültek...

1993-tól az ipar hatékonysága közel 60 százalékkal növekedett, ami biztató elsősorban az európai integráció útján, ugyanakkor rendkívül sajnálatos, hogy ezzel egyidejűleg az elmúlt négy év során a reálbérek "látványosan", mintegy 10-15 százalékkal csökkentek. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti össztermék elosztása igen erőteljesen a tőke javára, a munkaerő kárára módosult. Sajnos, a kormány semmilyen lépést nem tett a lakásépítések növelésére, a fiatalok lakáshoz juttatása megkönnyítése érdekében...

Nincs érdemi kis- és középvállalkozás-támogatás, sőt az elmúlt két-három év alatt több mint 300 ezerrel kevesebb ezen vállalkozások száma, és a ma működők nagy hányada is kényszervállalkozás. A lakossági fogyasztás ezen gazdaságpolitika hatására lényegesen visszaszorult, csak két év múlva érhetjük el az 1993-94-es szintet. A nyugdíjasoknál a kormány nyugdíjemelést ad, azonban ez valójában további reálynugdíj-csökkenést jelent. Hiszen a 19 százalékkal növelt nyugdíjnak, és az erre az évre prognosztizált 16-17 százalékos infláció lát-szolgálat mintegy 2-3 százalékos reálynugdíj-emelést jelez, valójában azonban a nyugdíjasok 80-85 százaléknál az infláció a prognosztizáltnál nagyobb értékű lesz, hiszen fogyasztásukban a villamos- és gázenergia, a víz, a csatorna és egyéb közszolgáltatások nagyobb aránnyal szerepelnek, mint az átlagfogyasztónál, és ezek áremelkedése az inflációt meghaladó mértékű lesz, annak ellenére, hogy a választásokat megelőzően a kormányzat "közérzet-javító intézkedésként" vélhetően nem fog a negyedéves árkorrekció eszközével élni...

Ma már becslések szerint a lakosság mintegy 40 százaléka szegénynek tekinthető és ezek egyharmada lassan a reményt is elveszítheti arra vonatkozóan, hogy valaha is még felemelkedhet. Ugyanez vonatkozik gazdasági szempontból az ország

egy régióra is, és ezen belül Békés megye holmozottan hátrányos helyzetbe került, amin csak egy új regionális politika tud alapvetően változtatni. A jelenlegi kormány ilyen politikával nem rendelkezik.

Mindezek ellenére nem vagyok elkeseredett. Bizakodom, hiszen most már a FIDESZ rendelkezik azzal a gazdaságfejlesztő programmal, amelyik biztosíthatja felzárkózásunkat. Ez a program tudatosan épít azokra a forrásokra, amelyek ugyan nem gazdasági természetűek, de nélkülözhetetlenek társadalmi-gazdasági felemelkedésünkhöz, melyek közül a legfontosabbak: az erős családok, a jól képzett munkaerő, a szellemi tőke gyors bővülése, a társadalmi egyenlőtlenség mérséklése, a rend, a jó erkölcs, az optimizmus és az önbizalom.

- Mi a céljuk a Magyar Kereszténydemokrata Szövetséggel? Van kapcsolódásuk dr. Szakolczay György volt KDNP-s közgazdász és a 15 volt megyei KDNP-s elnök tömörülésével, ami most alakult meg?

- A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség létrehozását a jobbközép erők összefogásának szükségessége kényszerítette ki, hiszen az európai hagyományok útján elképzelhetetlen, hogy egy ilyen összefogás kereszténydemokrata politikai erők nélkül jöhesse létre. Az MKDSZ azoknak a mértéktartó és hiteles kereszténydemokrata politikai erőknek a gyűjtő egyesülete, akik elutasítják a szélsőségeket, akik kiszámítható és megbízható politikai partnerek akarnak lenni az új, az egyenlőséget és társadalmi igazságosságot biztosító polgári Magyarország felépítésében. A múlt hét szombatján a KDNP-ből kizárt, felfüggesztett vagy a tagnévsorból törölt 15 megyei szervezet elnöke, és a megyei jogú városok szervezeteinek elnökei hozták létre, információim szerint a 15-ök tanácsát, mivel úgy itélik meg, hogy az önkényes kizárásokkal nem lehet pártot építeni, és senki nem tekintheti magát kereszténydemokrata értékek kizárólagos letéteményesének. Véleményük szerint a párt letért a barankovicsi útról, és az alapszabály értelmében a párt elnöke saját magát zárta ki a pártból a frakcióból történt kilépésével...

A választások előtt néhány hónappal a párt megmentésére irányuló bármilyen törekvés elkésztnek tűnik, és sajnálatos, ha egy pártot csak bírói ítéletek ébresztenek ró a nevében hardott demokrata jelzők tartalmi elemeinek tiszteltetésben tartására.

- Ön és családja vallásos. Gondolom, ezért került a kereszténydemokraták soraiba... nem aggódik a magyar társadalom széles rétegeinek leszakadásáért?

- Elkötelezetten vallásos családból származom, és feleségemmel ilyen családot formálunk a magunk számára is... Ez az értékrend vezetett a kereszténydemokráciához, azonban a jelenlegi KDNP-beni szélsőséges gondolkodásmód, a demokrácia útjának feladása, a politikai megfontoltság hiánya, a jobbközép pártok összefogásának megakadályozása ellen hiába próbáltam tenni, tevékenységem csak azt eredményezte, hogy kizártak a pártból. Természetesen ez semmit nem változtat alapértékeimen, megmaradtam kereszténynek, demokratának és magyarnak a FIDESZ frakcióból való belépésem után is, sőt felelősséggel vallom, hogy ezen értékek - mint polgári értékek - a jövő szempontjából csak itt képviselhetők hatékonyan.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

NAGY FELADTAT ELŐTT A BARÁTSÁG

A rövid téli pihenő után megkezdte felkészülését a Barátság. A feladat nem könnyű: bizonyítaniuk kell, hogy nem a véletlen, és nem a szerencse ajándéka volt a megfeszítő hely, melyet az első fordulóban értek.

Reméjük, jelentős eredményt hoznak az a változások, amelyekről beszámolhatunk: Szendrei Béla, a nagy siker Kovácsa, visszavette az együttes irányítását. A szorgalmas edzéseken ott láthatjuk Papp Csabát, Gyula kiválóságát, Kanál Zsoltot az Előre Spartakusz volt játékosát. Érezzék jól magukat nálunk! Tárgyalások folynak 2-3 NB-s szintű labdarugóval is. Cifrák marad! A gólerősség folytatása a legfőbb tennivaló. Szerelnénk a szezon végén egy újabb "sarkadi ünnepest" tanúit lenni!

A pályák gondozásában is új fejlemények

várhatók: füvesítésre vár az edző-pálya, sőt a "veteményes" helyén is új "porond" születik. Minden reményünk meg lehet, hogy az idő javulásával gyorsan "kinő" a gyepből az új öltöző, amely méltó lesz az egyesület nevéhez.

Tehát minden reményünk meglehet, hogy a tavaszi szezonban a gátoldal ismét a "tribün" szerepét tölti majd be, mint fél évszázada, mikor ezres nézőszámot könyvelt el az első Barátság.

A lehetőség adott: kiváló vezetőség, tehetséges csapat, sikeres edző, eszményi pálya, és a gyarapodó szurkoló sereg.

Cél: a dobogós hely!

Hajrá, Barátság!

MÁRTON GÁBOR

Könyvtári nyitvatartás! Tájékoztatom az olvasóközönséget, hogy az endrődi könyvtár leltározás miatt megszakításokkal lesz nyitva. Legközelebbi nyitvatartás február 9-től 22-ig, a szokott időben. Kérem szíves megértésüket.

Köszönettel: LADÁNYI GÁBORNÉ Igazgató

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskoláról

A tanév elején angol, német szakkört indítottunk a 3. osztályosok részére. A gyerekek játékos formában ismerkednek az idegen nyelvvel.

A „Rügyecske” országos tanulmányi versenyen sok második és harmadikos tanuló vesz részt. Matematikából, környezetismeretből és magyar nyelvből lehetett indulni. Az első forduló már lezajlott. Szép eredményt értek el a tanulóink. Feladatmegoldásuk 90%-os volt.

Február 24-én, Békéscsabán a Savio Zent Domonkos Katolikus Általános Iskolában rendezték meg a Szeged-Csanád egyházmegyei katolikus iskolák magyar nyelv és mesemondó versenyét. Iskolánkat három tanuló képviselte: Roncsek Nóra, Kondor Nóra és Dobó Bettina. Színvonalas, szép teljesítményt nyújtottak. *Roncsek Nóra első helyezést ért el. Ő vesz részt az országos versenyen is.*

Iskolánkban február 25-26-27-én (szerda, csütörtök, péntek) nyílt napok lesznek. Iskolánk beiskolázási területre Gyomaendrőd városra, így a város mindkét részéről szeretettel várjuk az érdeklődőket.

Mi a helyzet a 6. kötettel?

Jó néhányan érdeklődtek, hogy mikorra várható az Endrődi füzetek 6. kötetle. (Kubikuskok, samizsók, eltelepültek a közös cím lenne: Föld nélkül...)

A kézirat készen van, néhány kiegészítéssel dolgozom. Az anyag elővisszafordítást igényel, egyesületünk néhány hozzáértő tagja között felmerült egy gond az eltelepülés témakörében: ezt komolyan meg kell vizsgálnunk. Nagyon kell vigyáznunk arra, hogy sem történelmileg, sem etnikailag ne érjen sérelem senkire. Ezért most még véleményezés alatt van az elkészült anyag. Ha úgy dönt az egyesület, hogy kiadható, akkor is át kell dolgozni, netán újra kell gyűjteni, tehát csúszunk a megjelenésnél. Ha komoly politikai gondok merülnek fel, az is előfordulhat, hogy nem kerül kiadásra a témakör. Nem lenne szerencsés dolog a falut sem felbolygítani, de én sem ígértem ki magamat viták sorozatának, nekem is megvannak a magam személyiségi jogaim. Ez utóbbi esetben elkezdjük gyűjteni a következő kötet anyagát: helyi jellegű élekek, fehérrhimzések, szövegminták. Ez az anyag is szép lesz, és ebbe kössön bele valaki!

Tehát megértésüket kérjük. Nem könnyű a dolgunk, én bízom a kollektív döntés bölcsességében.

Tisztelettel megköszönöm figyelmeiket.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Napos, és előnevelt csirke, kacsa jegyezhető a legolcsóbban. Szeleiné, Endrőd, Fő út 4. Tel.: 386-077

A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Diákotthon hírei

Minden év szeptemberétől nagy feladat áll a nyolcadikos tanulóknak előtt: a pályaválasztás. Mivel egyre jobban közeledünk a jelentkezés határidejéhez, lassan mindenkinek el kell döntenie a kérdést: merre tovább?

A következő tanévben sok változás

várható a középfokú intézményekben, ezért alaposan körül kell nézni a nyílt napokon. A gimnáziumok különböző specializációkkal alakítják ki profiljukat. Van, ahol nyelvet, van, ahol real tantárgyakat, vagy a festőnevelést oktatják magasabb órászámokban: emelt szinten, vagy tagozat formájában. A szakközépiskolák két-évig a közismert tárgyakat oktatják, a 3. és 4. évben a választott szakmát előkészítik, s a szakképzést igazoló dokumentumot csak érettségi után lehet megszerezni. A szakmunkásképzésben is hasonló változások lesznek, szakmát csak 16 éves kor után tanulhatnak.

A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola nyolcadikosait a következő intézmények várják, melyekben tovább tanulni lehet: Kner Imre Gimnázium, Bethlen Gábor Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakmunkásképző,

Szarvason a Vajda Péter Gimnázium, Székely Mihály Szakmunkásképző, Mezőtúron a Teleki Blanka Közgazdasági Szakközépiskola, Békéscsabán a Rózsa Ferenc gimnázium, Szolnokon a Varga Katalin Gimnázium.

Az iskola diákjai közül Gellai Richárd az első,

aki nyolcadikos korában sikeres nyelvvizsgát tett. Gratulálunk!

Szeptember óta az iskolában kosárlabda oktatás is folyik. Az edzéseket Vaszkán Gábor tanár úr tartja, aki a múlt évben érkezett az iskolához. Elmondása szerint szülővárosában, Nagyszalontán tanult, diplomát Nagyváradon a Testnevelés és Sportegyetemen szerzett testnevelő tanári és kosárlabda szakadói szakon.

Mészáros Erzsébet, akit a diákok Böbe néninek szólítanak, a szegedi Juhász Gyula főiskolán ének- és magyar szakon végzett. A tanév elején érkezett városunkba és az iskolában jelenleg éneket és magyart tanít. Elmondása szerint szeretne itt maradni: diplomáját angol nyelvi szakkal szeretné kibővíteni. Zongorán játszik, furulyázik és gitározik, mely utóbbit profi szinten szeretné elsajátítani.

A KÖZÖSSÉGI HÁZ FEBRUÁR PROGRAMJA

- 2-án 18 órától: A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség gyűlése
5-én 17 órától: Tájékoztató előadás az Agrárkamara, a Társadalombiztosítás, és az APEH képviselői részvételével. Minden érdeklődőt várunk a Községi Ház emeleti nagytermébe!
7-én 17 órától: A Nyugdíjas Klub batyus összejövetele
9-én 18 órától: Gyógyda
11-én 17 órától: Cukorbeteg klubja
14-én 18 órától: Szent Imre Plébánia Egyháztanácsának vacsorája
17-én és
18-án 8-16 óráig: Jegyelővétel a 25. "Öregek Báljára" (Csak meghívó felmutatása mellett)
18-án 17 órától: Tea-est a Magányosok klubjában
21-én 18 órától: A Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola SZMK vacsorája
23-án 18 órától: Gyógyda
28-án 19 órától: 25. "Farsangi Rendezvény" avagy Öregek Bálja
1998 évben a Községi Házban történik a lakossági vizellátás, az eddig megszokott időben: Hétfőn, Szerdán, Pénteken 8 - 10 óráig.

AZ ÚJ ÉVBEN IS SZERETTEL VÁRJUK LÁTOGATÓINKAT RENDEZVÉNYEINKRE ÉS A MŰKÖDŐ KÖZÖSSÉGEINK ÖSSZEJÖVETELEIRE.

In memoriam

Szülőföld: Bölcse, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kó...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álunk,
Te vagy a léli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

Dr. Galambosné Radnóti (Dinya) Ilona

(Endrőd 1912,
Kiskunfélegyháza 1991.)

Iparos családból származik.

Apja: Dinya Vilmos szabó, a helyi iparosság kiemelkedő alakja. Az Ipartestület vezetőségének oszlopos tagja, a róm. kat. egyháztanács pénztárosa.

Anyja: Tímár Veronika.

Öccse: Dr. Radnóti (Dinya) Vilmos, jogász doktor, Budapesten él.

Az orosz fronton súlyosan megsebesült.

Ica szülőfalujában kezdte a tanulást. Minta diák volt. 1921-ben tifuszcikázás volt Endrődön. Éppen halottak napján kezdődött a kilenc éves kislány súlyos betegsége. A község tudós orvosa, Dr. Kovács Péter tévedhetetlen pontossággal megállapította, hogy hastífusz. Ettől kezdve másfél évig virított a vöröskeresztes cédula az utcaajtón, jelezve a súlyos járványos kórt. A későbbiekben előbb az édesapja, majd az anyja is elkapta a veszedelmes betegséget. "Naponta, néha többször is, megjelent a doktor úr. Pénzt nem fogadott el. - Majd, ha mind meggyógyultok, varrsz egy csinos ruhát viszonzásul! - biztatta a beteget." emlékezik vissza ezekre a félelmetes időkre dr. Radnóti Vilmos.

A felgyógyult, és életkedvvel tele Ica fiatal éveit a Körös vidéki szülőfaluban élte. Már elemista korában kitűnt társai közül kiváló képességével, rendkívüli szorgalmával, melyhez szerénység és megnyerő báj is társult. A polgári iskola eminens tanulója a tanítóképző vonzotta. Szarvason szerzett kitüntetéses oklevelet, s hazajött szülőfalujába,

hogyan küldetését teljesítse

Olyan szerencsés voltam, hogy elsős elemista koromban tanítványa lehettem. Karácsonyi szünet után vett át bennünket, a nyugdíj előtt álló és súlyos balesetet szenvedett Orbók János tanító úrtól, akinél a türelem olykor-olykor fogytán volt.

Új világ kezdődött a mirhói iskolában. Ica nénié lett az I. és II. osztály. Szelíd hang, kedvesség, türelem, szeretet tette napfényessé a hatalmas tantermet, ahol közel százan zsúfolódtunk össze. A kis tanító néni zsebe kifogyhatatlanul termette a cukrot. Azzal jutalmazta jószágunkat és okosságunkat. Versenyeztünk a jutalomért. Legszívesebben még vasárnap is mentünk volna iskolába. Ajkáról bővizű forrásként buzogott a mese. Tízórai szünetben még uzsonnáját is szétszította a legjobbak közt. Amikor tanév végén elkészönt tőlünk, sírt a sok gyerek. Nem tudtuk megérteni, hogy miért hagy el bennünket, mikor annyira szeretettük.

Ma már tudom, hogy a havi húsz pengős fizetésű helyettes tanítónőből kinevezett tanító lett, kinek száz pengő fixe a világgazdasági válság idején létbiztonságot jelentett, igaz, ezért a falutól 6 km-re lévő décspáskumi tanyai iskolában tanított 1-6 osztályt. Azt is tudom, hogy a tanítóskodás mellett a helyi iskolán kívüli népművelés értékes tagja volt.

Abban az időben közkedvelt népszínművek főszereplőjeként sok virágcsokrot és még több tapsot kapott rajongóitól. Már csak Endrőd legöregebbjei emlékeznek a "Falu rossza" Feledi Boriskájára, "A BOR" női főszereplőjére, no meg "János vitéz" Iluskájára... Hosszan sorolhatnám csodás alakításait.

Az akkori kor erkölcsi felfogása alapján súlyos, igazságtalan bántás érte. Lemondott állásáról, örök búcsút vett Endrődötől. Előbb Pesten, majd Rahón telepedett le, ahol szociális nővérként végezte áldásos munkáját. Ott ismerkedett meg dr. Galambos főjegyzővel, akivel holtomiglan-holtodiglan hűséget fogadott. A háborús események elől az anyaországba telepedtek át, és a bugaci homokpuszta szélén, Szankon lettek végső otthonra.

Szerencsés véletlen folytán csaknem rokon kapcsolatba kerültem Ica nénivel. Fiatal tanítóként 1945-ben szülőfalum polgári iskolájában tanítva megismertem egy rendkívül értékes, kedves tanítványt. Pár évig tartó barátság alakul ki közöttünk. Ez idő alatt dr. Dinya Vilmos feleségül vette a legkedvesebb tanítványom nagynénjét. Az idő minket elsodort egymás mellől, de azóta is életemzényem Szent Pál apostolnak a szeretetről írt himnusza.

Szanki születésű feleségem révén találtam rá ismét volt tanító nénimre. Hazalátogatásaink alkalmával nem mulasztottam el, hogy feleségemmel, később gyermekeinkkel is felkeressük az akkor már özvegyen élő, idős jótévőmet, akinek azt is köszönhetem, hogy tanító lettem.

Csodáltam lelki egyensúlyát, nyugalmát, tisztánlátását, szülőfaluja iránt érzett megbocsátó szeretetét. Soha ajándék nélkül nem engedett el, miután töviről-hegyire kivallatott Endrőd dolgairól.

Nekem jutott az a megtiszteltetés, hogy végtisztességem megjelenők előtt vallomást tegyek első tanítómról. Az Endrődről vitt körösi homokkal szórtam meg „bölcsojé”, hogy még szebb legyen álma, édesebb a pihenése hűséges férje mellett.

MÁRTON GÁBOR

FEBRUÁRI MISEREND

Endröd

Vasárnapokon: reggel 8-kor, és este 5-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnája: február 8-án, és 22-én, vasárnap fél 12-kor.

Öregszülő Szt. Imre: február 1-én. 2 óra, **Nagylapos:** február 15-én, 2 óra

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 5-kor, valamint elsőpéntekenként is, este 5-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Gyoma

A plébános úr egészségi állapota miatt vasárnapokon 11-kor.

Katolikus krónika

FEBRUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

Február 2. hétfő:	Gyertyaszentelő Boldogasszony
Február 3. kedd:	Szent Balázs püspök és vértanú
Február 5. csütörtök:	Szent Ágota szűz és vértanú
Február 6. péntek:	Miki Szent Pál és társai vértanúk
Február 10. kedd:	Szent Skolasztika szűz
Február 11. szerda:	A Lourdes-i Boldogságos Szűz Mária
Február 14. szombat:	Szent Cirill szerzetes és Szent Metód püspök, Európa társvédőszentjei
Február 23. hétfő:	Szent Polikárp püspök és vértanú
Február 24. kedd:	Szent Mátyás apostol
Február 25. szerda:	Hamvazószerda

Gyulay Endre püspök úr körlevele az 1%-ról

KEDVES HÍVEK! Biztosan mindenki hallotta, hogy a parlamenti képviselők decemberben új törvényt hoztak az egyházak anyagi támogatásáról.

Az egyház, a Krisztust követők közössége mindig is híveinek adományából gyűjtötte össze mindazt, amire szüksége volt ahhoz, hogy a lelképásztori munkát, a szegények támogatását, a közösségért dolgozók megélhetésének biztosítását fedezze. Már a legelső keresztény közösségről, a jeruzsálemi egyháztól azt olvassuk az Apostolok Cselekedeteiben, hogy "mindenük közös volt" (2,44, 4,32), hogy a hívők pénzüket elvitték az apostoloknak, s "a lábuk elé tették" (4,34). Akadtak gazdagabbak, akik egész vagyonukat az apostoloknak adták, többségük mégis kevéske megtakarított pénzből jártul hozzá a közösség életéhez.

A történelem során koronként változott, hogy milyen formában gondoskodtak az egyház fenntartásáról. A középkortól kezdve nemritkán nagyobb adományokhoz is jutott, s önálló vagyonra is szert tett. Ezt tudta felhasználni lelképásztori tevékenységének ellátására, iskolák, kórházak, más szociális és karitatív intézmények létesítésére és fenntartására.

A Rákosi-korszak elején, minden vagyonától megfosztották a magyar egyházat. Csak a hívek adománya és a külföldi segélyek biztosították a legszükségesebb kiadásaink fedezését.

Magyarországon a hívek eddig is többféle formában hozzájárultak egyházközségük fenntartásához közvetlen befizetések vagy perselypénz formájában, ezek az összegek azonban többnyire a helyi szükségletek kielégítésére sem voltak elegendők. Ezeket továbbra is szeretnénk kémi, mint kiadásaink egyik kis részének segítségét.

A rendszerváltás után az állam is segítette az egyházat abban, hogy helyre tudja állítani elpusztult intézményeit, kiterjesztesse lelképásztori szolgálatát, s nagyobb szerepet tudjon vállalni az oktatásban és számos egyéb életetársadalmi feladat megoldásában. Ezekre évente meghatározott összeget biztosított, de a pénzüsszegek nagyságát a költségvetési vita keretében a parlament határozta meg, kiszolgáltatta evvel az egyházakat a politikai élet csatározásainak.

Az 1997 végén a parlament által elfogadott új

törvény e vitáknak akart véget vetni. Részben a Szentszékkel történt megállapodás alapján hozzájárul a normatív támogatás mellett iskoláink és idősök részére felépített otthonaink működtetéséhez (de nem a felújításhoz és fejlesztéshez), részben pedig lehetővé akarja tenni azt, hogy a hívek befizetett személyi jövedelemadójukból maguk támogassák egyházukat, anélkül, hogy ez külön többlet terhet jelentene számukra. A törvény szerint a magyar állampolgárok személyi jövedelemadójuk kétszer egy-egy százalékát meghatározhatják, hogy azt milyen célra használják. Az első egy százalékot úgy, mint az előző évben is, különböző társadalmi vagy akár egyházi alapítványoknak juttathatják, amilyen például a Magyar Karitás Alapítvány, a Katolikus Központi Alapítvány (amely a Szent Imre ösztöndíjjal próbálja segíteni a katolikus fiatalok tanulását) és sok más hasonló is.

Új lehetőség most e törvény szerint, hogy jövedelemadójuknak még egy százalékáról dönthetnek az adófizetők: ezt az egy százalékot egyházuknak ajánlhatják fel. Ha ezt a célt nem jelölik meg, akkor ez az összeg adójuk többi részével együtt az államnak befizetett személyi jövedelemadójuk részét képezi. Ebből az összegből kell templomokat építeni, felújítani, iskoláinkat renoválni, fejleszteni, könyvtárainkat, múzeumainkat működtetni, de ebből kell fizetnünk minden egyes egyházunknak a világi hitoktatókat, biztosítani papjaink és szerzeteseink egészségügyi társadalombiztosítását, valamint alkalmazottaink fizetését és az áram, víz, fűtés költségeit.

Gyakorlati tennivaló a személyi jövedelemadó bevallásakor: egy zárt borítékba kell elhelyezniük azt a lapot, amelyre felírták az ún. technikai számot - ez 0011 - és ezt a három szót: **Magyar Katolikus Egyház. A boríték külsejére pedig nevüket, címüket és adóazonosító jelüket.** Ezzel a befizetett adójuk 1 százalékát a katolikus egyháznak nyújtják. Aki nem adja le kitöltve ezt a cédulát, az sem fizethet be kevesebbet, hanem az állam ezt az összeget a befolyt adóval együtt könyveli el magának, anélkül, hogy ez eljuttatja az egyházakhoz. Vigyázni kell,

hogy csak az egyik 1%-ot lehet az egyháznak felajánlani, ha mindkettőt így töltik ki, érvénytelen.

Fontosnak tartottuk, hogy a pénzek elosztásának erről az új rendszeréről tájékoztassuk híveinket, annak érdekében, hogy felelősen hozhassák meg döntésüket. Kérjük tehát azokat, akik elkötelezett tagjai az egyháznak, vagy rokonszenveznek az egyháznak azokkal a célkitűzéseivel, amelyekkel a társadalom erkölcsi fölemelkedését próbálja segíteni, ajánlják fel személyi jövedelemadójuknak ezt az egy százalékát a katolikus egyház javára, hiszen így láthatják a legjobban biztosítva ennek a pénzüsszegeknek leghatékonyabb felhasználását. Kérjük azt is, hogy ismertessék és ajánlják ezt ismerőseiknek, barátainknak is.

Sorsdöntő pillanathoz érkezünk a magyar egyház életében: hatékony működtetése ezután nagyrészt híveink elhatározásától függ: amennyiben jövedelemadójuknak az egyháznak adható egy százalékával valóban a katolikus egyházat kívánják támogatni. Kérjük, e szerint töltsék ki, és adják be az e célt szolgáló lapot, és ezt a döntést ajánlják ismerőseiknek, barátainknak is, hiszen így tudják a leginkább biztosítani azt, hogy a közjó érdekében beszolgáltatott adójuknak ez a kis része, valóban a társadalom egészének javát szolgálja.

Híveink gyakran tapasztalt nagylelkűségében, érett döntésében most is bízva ajánljuk egyházunkat és nemzetünket a Szűzanya, Nagyasszonyunk pártfogásába, és kérjük mindnyájukra a mindenható Urunk áldását.

Szeged, 1998. február 1-én

igy kell kitölteni:

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL.

A kedvezményezett technikai száma:

00111

A kedvezményezett neve: **Magyar Katolikus Egyház**
Enek kitöltése nem kötelező.

TUDNIVALÓK

Ezt a nyilatkozatot tegye egy olyan postus szabvány méretű borítékba, amely e lap inézei csak annyiban haladja meg, hogy alha a nyilatkozat elhelyezhető legyen.

FONTOS!

Ahhoz, hogy a rendelkezése teljesíthető legyen, a nyilatkozatban a kedvezményezett adószámát, technikai számát, a borítékban az ÖN NEVÉT, LAKCÍMÉT ÉS AZ ADÓ-
AZONOSÍTÓ JELET pontosan tüntesse fel.

„DOLGOZNI CSAK PONTCSAN, SZÉPEN, AHOGY A CSILLAG MEGY AZ ÉGEN, ÚGY ÉRDEMES”

Beszélgetés Timár Manyikával, az endrődi posta vezetőjével, nyugdíjba vonulása alkalmából.

(József Altíla)

- *Endrődi lány vagy, Manyika?*
- Igen, Endrődön születtem, itt is jártam iskolába, azután pedig a gyomai gimnáziumban tanultam Hanyecz Vincével, Sztanyik Öcsivel, Szabó Elekkel, Dinya Zolával, Szekeres Jozival és Cibulka Péterrel.

- *Hogyan lettél éppen postás?*
- Kitűnően érettségiztem, és tanárképzőbe jelentkeztem, de nem vettek fel, akkoriban volt ilyen. Decemberben viszont volt felvételi a postán, jelentkeztem, és ott ragadtam 36 évre. Soha nem volt más munkahelyem.

- *Akkor hol volt a posta, a hatvanas években?*
- A népházban, a Gyuriczák felőli részen. Emlékszem, az egész helyiségben egyetlen vaskályha volt, télen sokat fagyoskodtunk. Akkor még kézi kapcsolású telefon volt. Ha csörgött, a dolgozók közül valaki felvette és elkezdte a dugdosni a zsinórokat. Ha Pestre akartunk telefonálni, először Csabát kellett hívni, úgy kaptunk, egy pesti vonalat, de mire megkaptuk akkorra szétbomlott az egész, kezdhettük előlő.

- *Mivel foglalkoztál akkoriban a posta?*
- Levél, csomag, csekkforgalom volt, utalvány, távirat és hírlap. Mi szedtük a teleses rádió díját is, ez volt a "bakó". Akkoriban még a csomagforgalom volt a sok. Nem volt kocsija az embereknek, a kapcsolattartás a családban sokkal inkább a postán keresztül történt. Volt olyan csomagforgalom, hogy még a zárás előtt is kint álltak az emberek az utcán. A csomagokat lovaskocsi vitte át a gyomai állomásra.

- *Akkor még nagy volt a tanyavilágban élők száma?*
- A tanyai postások reggel a nyakukba vették a táskát, és járták a határt. Fontos szerepük volt, a kapcsolatot jelentették a világgal. Szerették őket az emberek, még kisebb bevásárlásokat is megcsináltak, gyógyszert vittek ki, ha fontos volt. Én még ismertem a nagy öregeket, Varga Lajos bácsit, Vinkovics Imre bácsit, Gellai Gyuri bácsit. Nagy Lajos bácsi él még közülük egyedül. Most is van példa sokszor ilyenre, hallom, hogy Fekács

Vendéi segít az idős embereknek. Pedig nagyon fárasztó lehet, egy életen át menni, úgy, hogy az ég a fedelük. Kézbeszítőnek lenni, bizony, felelősségteljes szellemi, fizikai feladat.

- *De mostanra megszűnt a tanyavilág.*
- 1973-tól levélszekrényeket telepítettek a tanyán élőknek. A nagylaposiak ezt nagyon mehezmenyéztek, mert ott régen még fiókpostá is volt. Jó kis faluközösség él ott.

- *Úgy mondtad, ott ragadtál a postán. Meg is szeretted a munkát, vagy csak csináltad?*

- Tényleg, nem akartam én sohasem postás lenni. De a munka összenő az emberrel. Amibe sok munkát belefektetünk, azt meg is szeretjük. A pontosságra való hajlam mindig is megvolt bennem, és itt az a legfontosabb. Úgy tanítottak, hogy először a pontosságot tanuljam meg, azután lehetek csak gyors. A munkának szabályosnak kell lenni, nem lehet kétes helyzetet teremteni, mert a postán minden a másé, az ügyfélé. Azt a levelet, újságot vagy csomagot valaki feladta, és valaki várja. Ez a szépsége a munkának: a közvetítés. És ezt csak pontosan lehet csinálni, vagy sehogy.

- *Mi a véleményed rólunk, az ügyfelekről?*
- Hát... sokfélék az emberek. De ha a postára belépnek, akkor a mi számunkra ők a legfontosabbak. Mindig azt mondogattuk: "Csak az ügyfél ne panaszkodjon, ne várakozzon, és mindig elágedetten távozzon."

- *Volttak vivás helyzetek?*
- Nagyon sokszor. Gyakran előfordult, hogy valaki várta például a családi pótlékot, vagy a munkanélküli segélyt, és az nem érkezett meg. Akkor igyekeztem tisztázni a helyzetet, adatelefonáltam, ahonnan meg kellett volna kapni a pénzt, hogy mi történt. Mi az embert szolgáljuk, de a szabályok betartása mellett, ami elég nehéz feladat. Én mindig szolgálatnak fogtam fel a munkát, ezek nem nagy szavak, ez számomra természetes.

- *Főpénztáros voltál, jogos a kérdés: soha nem szédített meg a sok pénz?*

- Nem, soha nem gondoltam ilyesmire. De arra igen, hogy ne hiányozzon belőle, mert az már az én zsebemre ment volna. Nekem a pénz munkaeszköz volt, mint a ceruza. Azt a pénzt valaki feladta, egy másik embernek meg kell kapnia, - ezen nincs mit variálni.

- *Volt-e ráfizetésed?*
- Nem mondhatom, hogy soha nem volt, de nem sok: 1-100 forintok, jelentéktelen összegek.

- *A postai titoktartás még működik?*
- Hogyne, annak idején engem még fel is eskettek. A munkája során nagyon sok mindent megtud egy postás az emberekről akarati anul is, de erről nem lehet beszélni.

- *Még a nyugdíjazása után sem?*
- Nem, nem!
- *Rossz címzéskor mi a teendő?*
- Ilyenkor kötelesek vagyunk cínyomozást végezni.

Faluhelyen sokat segít az ismeretség, és sok múlik a postás lelkiismeretességén. Ha végképp nem találjuk a címetet, akkor visszaküldjük a feladónak.

- *Melyik volt a legrosszabb időszak munkádnak?*
- A kezdet, az első évek. Azóta óriási változott a posta, különösen az utóbbi években, kibővült tevékenységi köre, teljesen megváltozott arculata.

- *És a legszebb időszak?*
- Nekem is és a postának is a legeredményesebb évei az "ötösfogat" idejére esnek. Gardiné, Marsiné, Timárné, Kolchné, Szabóné - öten dolgoztunk együtt, 30-40 évesek. Mindenki tudta a dolgát, de mindenbe benne is voltunk: szakmai és műveltségi versenyekre jártunk, közösen kirándultunk, sokat neveltünk, és a munka is ekkor ment a legjobban: kiváló hivatal lettünk, országos versenyeket is nyertünk. Pedig mindnyájunknak ott volt a család is. Van egy nevelőotthon Békésen, onnan a nyári és téli szünetekre rendszeresen kihoztunk egy kisfiút, Pistit, és hol az egyikönknél volt, hol a másikönknél. Nagyon hozzánk nőtt, most is kapcsolatban vagyunk vele. Már felnőtt, nagyon rendes életet él.

- *Önszántadából jöttél el négy hónappal ezelőtt nyugdíjba. Lehet, hogy korai a kérdés: nem bántad meg?*

- Érdekes érzés ez a nyugdíj. Most még úgy érzem, hogy szabadságon vagyok. Akkor vagyok bajban, ha egy napom úgy telik el, hogy nem csinállok semmi nagyobb munkát. Akkor elfog a nyugtalanság: - Milyen alapon ülök én itthon... Szabályos lelkiismeretfurdalásom van. Szokatlan ez a lazább élet, hiszen évtizedeken keresztül még állni sem volt időm, nemhogy leülni. A munkahelyem a család: a férjem, a két gyerek, egy időben még két beteg is volt a családban. Mindig arra vágytam, hogy ha nyugdíjba megyek, szépen lassan kiolvasom az újságot, megfejtem a rejtvényeket, mert erre sose volt időm.

- *És megfejted a rejtvényeket?*
- Igen. Ebéd után rendet teszek, akkor egy kicsit leülök, olvasgatok. De még mindig rossz érzésem van, hogy szabad-e ezt nekem csinálni. Biztosan az a helyzet, hogy nehéz abból a sokéves rohanásból hirtelen megállni. Szokatlan. A másik dolog, amivel számot kell vetnem, hogy végül is lezárult az életemnek a legtevékenyebb szakasza. Mégis, azt gondolom, hogy helyesen tettem, fiatalabb koromban egészen másképp fogtam fel a dolgokat. Az utódóm Katonáné Pádi Margitka fiatal is, rátermett is, bizonyos vagyok benne, hogy megállja a helyét.

- *Úgy legyen. Neked pedig, Manyika, mindent köszönünk, és a legjobbakat kívánjuk az Olvasók nevében is.*

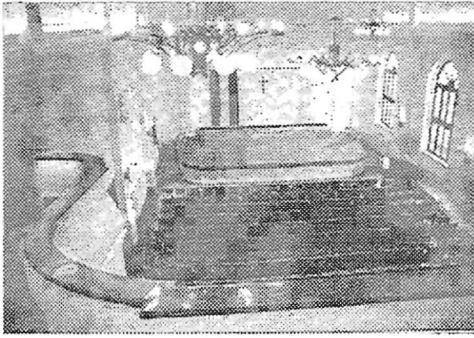
HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Első sor, bartól jobbra: Hunya Miklós, Rác Gizella, Tamás Mihályné, Timár Margit, Fekács Mária, Hegedüs Magdi, Rác Margit, Giricz Lúkács
Hátsó sor, balról jobbra: Varga Lajos, Timár Vince, Vinkovics Imre, Tamás Hihály, Gellai György, Farkasinszki Lajos, Palercsik Sándor (1965-ből)

MEGÚJULT A SZALÉZI SZÍNHÁZ

(Közlemény a VAS NÉPE 1997. december 30. száma 1 és 5. oldaláról)

KEDVES OLVASÓINK!

Levelt kaptunk, s egy újsághírt a mindannyiunk által szeretett, tisztelt és nagyrabecsült TÍMÁR MIHÁLY atyától, aki köztudottan sok évig Endrőd plébánosa volt. Budapestre szólította a Rend, s néhány éve Szombathelyen működik az ottani rendház és papi intézmények igazgatójaként. S bár az itt közreadott újsághírnek nincs gyomaendrődi vonatkozása, de mégis, igazolása annak, hogy örömben és munkája gyümölcsében mi is osztozunk s annak is miért is látogat oly ritkán hozzánk Tímár atya, mint ahogy levelében írja: "Az abszolút reménység birtokában küldöm ezt a cikket. Nem hivalkodásból, hanem mert véreimmel, vacser testvéreimmel most is egy vagyok lélekben. Ilyen értelemben szeretném megosztani velük örömeimet... A közös öröm mellett megértenék jó vacser testvéreim, hogy miért nem tudok gyakrabban menni óházamba..."

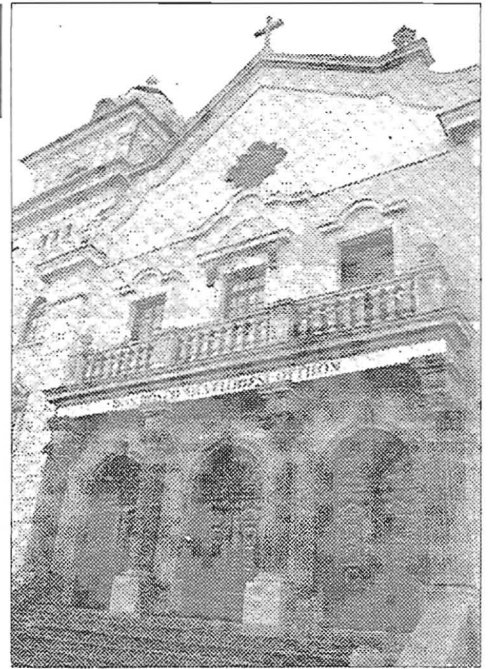
Több évtizednyi kényszerű száműzetés után 1989-től települt vissza a szalézi rend a Tancsics Mihály utcai épületegyüttesébe. A lepusztult, romos objektumot társadalmi összefogással, nyugdíjas szervezetek, a hívek, valamint az önkormányzat támogatásával elkezdtek újjáépíteni. Elsőként a kultúrház rendbetételéhez fogtak; mintegy húszmillió forintba került, mire a Don Bosco Művelődési Otthon - benne a gyönyörű színháztermet - ez év októberében felavatták. A ház a legkülönbözőbb rendezvényeknek ad helyet, s nyitott szellemű igazgatása révén lassacskán bekapcsolódik a város kulturális életébe.

Az avatáson a budapesti Don Bosco Ének és Zenekar adott elő klasszikus műveket. Egy közelező alkalommal az Opera Egyesület hozott keresztmetzetet a Bánk bánból. Nemrégiben Kiss László

Adrián szóló énekével a Szombathelyi Fiú Énekiskola adott műsort, amelyet a Dési Huber Általános Iskola karácsonyi hangversenye követett. Januárban kortárs könnyűzenei koncert, az Anima együttes CD-bemutatója lesz a Szalézi Színházban. Itt tartja majd farsangi bálját a Kézműves Kamara és a Katolikus Továbbképző Intézet is.

Tekintve, hogy egy rendház "műsorpolitikájáról" van szó, nem lehet nem észrevenni, hogy mindez nem meggondolatlanságról, vagy koncepció nélküliségről, hanem hallatlan nyitottságról árulkodik. Az intézmény igazgatója, TÍMÁR MIHÁLY megerősíti ezt: "Mindent befogadunk, ami a keresztény életfelfogással nem ellenkezik. A reklámról az gondoskodik, akinek a rendezvénye, mi pedig kihirdetjük a templomban. Mindenkinek megélegetem a bizalmat." Mihály alyát arra kértük mutassa meg a felújított színháztermet, amely - egyebek közt - kimondottan színházi előadásokat is vár, minthogy a történeti múltat tekintve a rendháztól ma sem idegen a szindarabok befogadása. Az épület kellős funkcióját (művelődési otthon és színház) 1938-ig egy harmadik is kiegészítette: míg a templom meg nem épült, a lelkigyakorlatok színhelyeül is szolgált. A "mindent lehet, csak akarni kell" praktikus elve alapján hozták létre az istentiszteletek mellő környezetét a színházteremben: tíz méter mélységű színpadon mozgatható volt a fából készült oltár, amelyet előadások egyszerűen betoltak a kuliszok mögé. Schmidt Mihály szalézi szerzetes, karnagy rendezett darabokat. Még a háború alatt is voltak rendezvények. Majd az orosz megszállók hadikórháznak használták, az államosításkor pedig irodákká építeték át a zsinórpadrással, körfolyosóval is ellátott nagy színpadot. Az irodahelyiségekből mára szervezetek kislakásait alakították ki; a szűk folyosók, lépcsősorok jól mutatják az eredeti állapotot. További húszmillió forintba kerülne kibontani a falakat, helyreállítani a színpadot, és új lakásokat építeni a most itt lakó szerzeteseknek. Ha erre sor kerül, toldaléképületet, vagy az udvaron felhúzott önálló pavilonokat is el tudnak képzelni.

A rend 1989-től települt vissza az épületegyüttesbe. (Tímár Mihály valamennyinek vezetője - kollégium, művelődési otthon, színház, noviciátus, oratórium, templom - nem azért meri álláshalmozó, hanem mert nincs pénz ennyi emberl fizetni.) Elsőként a színházat is magában foglaló rendházat tették rendbe. Háromszázezer forint jött össze a hívek adományából, másfélmilliót kaptak az önkor-

mányzattól. Ezt egészítette ki a külföldi és magyar nyugdíjas szalézi szerzetesek adományai, amelyek a felújítás összköltségének kilencven százalékát tették ki. Ugyanakkor a híveknek köszönhető az ötmillió forint értékű társadalmi munka. Hogy milyen állapotban vették át az épületet, arról a felső emeleten még látható málló fal tanúskodik: nem beázás, csak nem gondoskodtak csatornáról, így az esővíz egyenesen a falon jött le... A gondatlanság az állagmegóvás hiánya jellemezte a visszavétel előtti 47 évet. Több vagon cseréptörmelékkel és galambtrágyával szállítottak el a padlásról. Most új a tető, hőszigetelt, új vasbeton mennyezet van, beépített ventilátorral. Az elmúlt másfél év alatt rendbe hozták a Béke Mozi lennállása idején 150-150 helyen (kisebb bombalölcser méreteken) átluggatott párkányzatot és mennyezetet. Az új ablakokról hiányoznak még a drapériák. Légkalapáccsal szétverték a vasbeton szerkezetű mozgófépázat, és acélvázazs lelátót építettek. Mivel a színpad kibontását nem tudták véghezvinni, építettek egy pódiumot a volt zenekari árok helyén (alatta most raklárak vannak). A pódium miatt a nézőtérből öt méter el kellett venni, de még így is van 250 ülőhely. Főnt a karzatot 80 szék kapott helyet. Az ülések kárpitozására ezután kerül sor. A világítástechnika irányító-berendezését a lelátó legmagasabb pontjára helyezték, a lámpák magassága fölé. Egyedi ötvös-munka valamennyi csillár, teljes fénypompájuk beragyogja a termet - a szalézi színház romokból, palkányok menedékéből újrateremtett csodáját.

Martol Cipő

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 06 66 285 301 Tel.: 06 66/386-572

06-30/436-781

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1.Tel/Fax: 66/386-328

X. 15. 7. old.

"Községi képviselő-testületi közgyűlés. Elhatározták, hogy

- a község fontosabb utcáinak gyalogjárdáit betonnal burkolják, s az így felszabadult téglamennyiséggel az újtelep utcáit kövezik.

- Sürgősen megindítják Kocsorhegyen az Öregkertekben a múzeumot fűrészt.

- Elhatározták a község piacterének bővítését és kövel való burkolását.

- A templom melletti telket birtokba adták az egyházközségnek, hogy azon polgári iskolai tornatermet és két tantermet építsenek."

Tehát kedves Olvasó, legyünk elnézőek, ha időnként kinyekken a bokánk a betonjárdán: öreg már szegény, ráncos, töpörödött...Hogy az eltelt hatvan év alatt csak karbantartásra kellett volna odafigyelni? Hát igen...

A piactér alatt a Hősök terét kell érteni.

A templom melletti telekre tényleg felépült a polgári iskola tornaterme, a gyerekek még ma is használják, pedig a polgári iskolának már régen se híre, se hamva.

XI. 15. 4. old.

"Doktorra avatás. Csókási Béla polgári iskolai tanárt folyó hó 7-én avatták államtudományi doktorrá a szegedi egyetemen."

Nekem nagyon tetszik, hogy az ilyen híreket is közzé tették akkoriban. Minden település csak gyarapszik, gazdagszik, ha lakói eredményeket érnek el. Béla bácsi egyébként is kiemelkedő pedagógus egyéniség volt. Innen Gyomára került a gimnáziumba. Úgy tudom, a Csókásit is róla nevezték el. Béla bácsi tavaly halt meg Csanádapáczán.

XI. 15. 4. old.

"Házasság. Dr. Timár Sándor vezető főorvos és Feindl Klára úrleány október 25-én tartották esküvőjüket a Budapest-Erzsébetváros templomban. Szabó Elek okl. tanító és Kovács Etelka úrleány folyó hó 9-én kötötték házasságot az endrődi templomban. Melegen gratulálunk."

Ez a hír is - az előzőhöz hasonlóan - fontos volt a falu életében. Mindkét házaspárt nagyon tisztelte a falu, hiszen az emberek szolgálatában éltek le életüket. Még sokan emlékszünk Timár doktor úr komoly, az emberekre figyelő tekintetére, segítőkészségére. És nagyon sok tanítványának maig ott van a lelkében Szabó Elek Tanító Úr embersége is, ha tud róla, ha nem.

1937.

I. 15. 5. old.

"Egyházközség alakuló ülése.

1. A Szent Imre iskola mellett "NÉPHÁZ" építéssel is foglalkozott a testület. Kézszéggel vállalja, hogy az öregkert munkástömegek... gondozása érdekében az iskola melletti nagy telken gazdasági Népházat, s ebben a Zöldkereszt ebédeltetési... helyiséget kapjon...

2. Örömmel vette tudomásul... az öregkerti Hangya Szövetkezet templomépítési akciójának megindítását. Kimondotta, hogy amennyiben úgy az itteni, mint a csejti lakosok látható és elégséges anyagi jelet adják tervük komolyságának, a testület nem zárkózik el a terv megvalósításától.

Sajnos, a Szent Imre iskola mellett (Öregszőlő, Kondorosi út) nem épült meg a népház. A 4000 P-os költségből 3000 P-t kért Endrőd a minisztériumtól, s feltehetően azt nem kapták meg.

HÁRMAS - KÖRÖS 1936.

A templom építése is csak terv maradt. Érdekes megfigyelni, hogy néhány Endrődhez tartozó kis

település: Nagylapos, Öregszőlő, Csejt ebben az időben Hunyához hasonlóan mintha önálló községgé szertegett volna válni. Templomat akartak, községházat akartak, postát akartak stb. Lehetséges, hogy a történelemben nem a tanyavilág megszűntetése következett volna, ezek a kis települések mostanra önálló községekké nőttek volna? Ezzel szemben mi történt - Csejt megszűnt, Nagylapos és Öregszőlő visszafelődött - 1982 óta már Endrőd sem önálló.

1937.

II. 15. 3. old.

"Olcso összekötetés Gyomával! Régi igazság, hogy egy község fejlődése szoros összefüggésben van azzal, hogy miként közelíthető meg... Endrőd a vasútvonal lefektetésekor kimaradt a fejlődés vonalából... hányan költöztek el végleg közülünk csak azért, mert megfelelő olcso közlekedési eszköz hiányában kénytelenek a könnyebben megközelíthető községekben megtelepedni... Gondoljuk meg, hány ezer pengő kereset gazdagít ennek folytán más községeket... Lapunk ezennel megindítja az akciót: felkérünk mindenkit, aki a Gyomával való jó, biztos, gyors és olcso közlekedés megoldására kivihető megoldást talál, közölje szerkesztőségünkkel..."

Nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy a felhívás 1937-ből való. Bár...Úgy tűnik, hogy az eltelt hatvan év is kevésnek bizonyult a megoldásra...Eppen 1997 decemberi testületi ülésen emelték fel a helyi autóbusz viteldíját 50 forintra 55-re, vagyis oda-vissza 110 forintra. Tehát bármilyen Gyomán intézhető ügye 110 forinttal többre kerül az endrődi embereknek. Igaz, gyalog is lehet közlekedni...

III. 15. 6. old.

"Endrődi munkástömegek idegenben... Az elmúlt hetekben munkásrajok lepték el a községházat, hogy megcsinálják a szerződést az uradalommal. Március 15-ig az alábbi szerződések történtek:

- Farkas Gyula macskási uradalmába 60 női munkás
- Léderer gazdóság pusztaozónhalmi uradalmába 40 öthónapos és 20 kéthónapos
- A pusztatényői gazdaságba 35 öthónapos női idénymunkás
- Vastaghalmi gazdaságba 12 női munkás
- Ókigyósi uradalomba 81 munkás
- Mezőhegyesre 75 munkás 6 hónapra
- Purgly Emil útmunkálatokhoz 200 munkás
- Németországba 36 répamunkás. Felhívjuk a figyelmet, hogy a németországi munkálatokra senki ne jelentkezzen, mert a munkáslétszám betelt."

Már az előző számokban is írtunk a falu további sorsát meghatározó munkanélküliségről. ez a cikk ismét csak alátámasztja a faluból való szomorú elvándorlást.

Korabeli viccek:

1. Vendéglős: - Miért tette le a követ a székre?

Vendég: - Mert olyan gyenge, hogy ki kell pihennie magát.

2. Arisztid elmegy vásárolni a csarnokba. Kérdi a kofát:

- Kéhem, hogy a tojás?

- Hat fillér, de a törött öt fillér.

- Jó, kéhem - mondja Arisztid -, törjön össze nekem vagy tízet.

3. Nő: -Valószínűleg eljön a mama.

Férfi: - Én is azt hiszem, mert az időjös béka az üveg alján van. Az pedig vihart jelent.

Lejegyezte és a megjegyzéseket írta
HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

T Á L T O S E R D Ő

Ezzel a címmel jelent meg január 30-án 16 órakor a Vigadó Galériában (Bp. V. Vigadó tér) Kunkovác László Iotóművész kiállítása.

Mindig örömmel adunk hírt a Balogh Béla díjas művésznek a "beszélő képek alkotójának" kiállításairól azzal a nem titkolt szándékkal, hogy híret szerte vigyük az országba, s az Internet útján a világban is.

Kunkovác így vall utazásáról: "Ült jurtája homályában, nem mozdult. Oka volt rá, a hatóság háromszor elvette a sámánholmiját és háromszor volt börtönben miatta.

Összeszedtem a szavakat, és kérietve magyaráztam: Mi is keleten élünk, Európába költöztünk és már ezer éve keresztények vagyunk. De amikor mesét mondanak az édesanyák, még akkor is belerajtik történeteikbe az ilyen embereket, mint maga, bácsikám. Ezért, egyedül azért jöttem ide olyan messziről.

Ládájához lépett, előszedte a szalagokkal és zörgő vasdarabokkal teliaggalt ruháját, sástollas fejéjét, dobját. Méltósággal öltötte magára jelvényeit, s közben a töpörödött ember mind nagyobbnak látszott.

Az utolsó napom volt a Hövsgöl-lónál, nem maradhattam tovább. A következő években újra meg akartam látogatni. Fel kell jutni a magas hegyek közé, ahol a kicsiny nép rénszarvascsordákkal vándorol. Közben változások történtek Mongóliában. 1992-ben meghalt, és megadatott neki, hogy sámánként temették el.

Gyakran nézem az akkor készült fényképet. Sára előtt, föld talpazatán akár egy szobor."

A kiállítás február 15-ig lesz nyitva, hétfő kivételével 10-től 18 óráig.

E szavakkal invitál bennünket: "Nekem megadatott, hogy találkoztam táltosokkal, tudós pástörökkel, és gyermekkorom különös alakja, a vén marhahajcsár is az lehelett. Bebarangoltam Szibériát, Közép- és Belső Ázsiát, telkerestem az utolsó sámánokat. Fotóim, írásaim kiállításá forrtak össze, amelyeket 1993-ban mutattak be, amikor Budapesten tartották nemzetközi tanácskozásukat a samanizmus kutatói. Azóta újabb fejezetekkel egészült ki."

Ezzel a címmel adta közre tájékoztatóját Tóth Kálmán fő-szerkesztő volt budapesti lap-tulajdonos több kiváló munkatárs közreműködésével (akiket sajnós a könyv szerzője nem nevezett meg). Ez időben a vármegyét baiczai Beliczey Miklós főispán

irányította. A könyv 218-220 és 507-519 oldalakon Endrőd nagyközségről, 221-240 és 540-549 Gyoma nagyközség járási székhelyről ad közre különféle ismereteket. Ezekből szeretnénk szemelvényeket közölni minden kommentálás nélkül. Nem kívánunk sem a személyekhez, sem a közreadott adatokhoz "értelmező szótárt" adni.

Mi a célunk?

Emlékezni és emlékeztetni!... Hogy milyen volt a hivatali, társadalmi, kulturális, és szociális helyzet, a gazdasági élet 55 évvel ezelőtt? Íme:

"GYOMA NAGYKÖZSÉG. Járási székhely.

Lakosainak száma: 12.223 lélek.

Közigazgatásilag a községhez tartoznak: Besenyszeg, Bánomkert, Hantokert, Zeőke telep, Újkert és Pocos elnevezésű lakott külső városrészek is, valamint a határnak révlaposi, magtárlaposi, vidólaposi, öreg tanyák; keselyős, ugari, páskomi, örökös-nyilasi, danzugi, egei halmi, zöldlaposi, csergettyűfoki, fattyasi, zsellérföldi. előhalmi, kölesfenéki, görögállási, nagyállási, kisnyilasi, halmagyi és Zsófia majori. A csudabala gyűjtőnév alá foglalt Geiszt-balai, Fekete-balai, Zichy-balai, Salgó-balai részek és Boroszló, valamint Sirató, Kecsegés és Torzsás néven emlegetett határrészek. A csudabala részen a hetenként kiszálló közigazgatási kirendeltséget is tart fenn."

"ENDRŐD NAGYKÖZSÉG

Lakosainak száma: 12.825.

Közigazgatásilag a községhez tartoznak: Csejt, Udvarnok, Szentmiklószug, Görögállás, Varjas, Sima, Simaizug, Kis és Nagykoppláló. Rigajos, Nagylapos, Kistrét, Kocsorhegy, Décsipaskum, Kuria, Öregszőlők. Ugar, Kis és Nagyperes, Endrődszentlászló."

Lakosainak megoszlása, elöljárói és tisztviselői:

GYOMA

"100% magyar. 70% ref, 15% róm. kat., 13 % ág. h. ev., 2% izr. és egyébvallású. Lakóházainak száma: 3000, nagyobb fele cseréppel, kisebb fele nád és palatetővel, vagy zsindegyházzal van fedve. Lakosságának kétharmada a belterületen, míg egyharmada, kb. 4000 lélek a külterületen él.

A gyomai járási főszolgabírói hivatal tisztikara:

Főszolgabíró: csermefalvi Sorbán Jenő dr., szolgabíró: Táby Andor dr. tb. főszolgabíró, m. kir. gazdasági felügyelő: Nagy Kardos János, irodatisztek: Thury Sándor és Pethő Andor,

ÖTVENÖT ÉVVEL EZELETT...

I. Rész.

BÉKÉSVÁRMEGYE ÚTMUTATÓJA

1943.

díjnok: Balogh Erzsébet.

A gyomai m. kir. járásbíróóság tisztikara:

Járásbíróági elnök: dr. Romváry Tibor, járásbíró: vitéz Hárs László. Telekkönyvvezető: Vörös Ferenc. Irodatisztek: Vecsery Imre és Szilágyi István.

Díjnok: Sáfri Károly."

ENDRŐD

"100%-ban magyar, 12.061 róm. kat., ref.505, ev. 77, gör. kat. 12, gör. kel. 3, izr.67 vallásfelekezethez tartoznak. Lakóházak száma: 3019, ebből 1031 a belterületen, míg 1988 a külterületen fekszik. A lakóházak tetőzete 60 % cseréppel, 30%-ban náddal, míg 10%-ban palával fedett.

Endrőd község elöljárói és tisztviselői:

Főjegyző: Harsányi László, Bíró: Kalmár Imre, Jegyző: dr. Tóth Tibor, S.jegyzők: Pádár Miklós, és dr. Borsi Vincze, Törvénybíró: Hunya István, Esküdtek: Matuska István, Varga Mátyás, Hornok István, Fagyas Imre, Fülöp János és Dinya István. Gazda: Kovács Sándor, Irodatisztek: Urbán János, Honti Elek, Bartha János, Kovács József, Szabó István, Ugrin Vendel, Hanecz Ernő, Domokos Lajos és Tímár József. Díjnokok: Fehér Sebestyén szül. Hegedüs Margit, Harnos Lajos és Mészáros Lajos, Kisegítők: Tímár Tivadar, Szakálas Béla és Tímár Imre. Rendőrőrmester: Velencei Pál, Rendőrök: Debreceni Sándor, Talán István, Budavári János, vitéz Zs. Tímár András, Fekécs Lajos, Szujó Imre, Németh János és Dévai István. Házmaster: Gellai István."

Egyházak:

GYOMA

"Ref. egyház. Alapítva 1634. Temploma 1791-ben. Műemlék. Lélekszám: 8250. Elnöklélekész: Bay József egyhm. tanácsbíró. Lelkész: Gyökössy Dániel iskolaszéki elnök. Hitoktató lelkészei: Palotás István. S. lelkészek: Katona Gyula és Egeresi László.

Róm. kat. egyház. Anyakönyve 1840. Temploma és árvaháza 1878-ban kapriozai Wodiáner Mór kegyes adományából épült. Lélekszám: cca. 3000. Lelkész: Csernai Géza plébános.

Ev. egyház. Alapítva: 1835-ben. Temploma 1863-ban épült. Lélekszám: 1140. Lelkész: Feiler Ernő.

Baptista gyülekezet. Alapítva 1885-ben. Elöljáró: Hidvéghi Gergely. Lélekszám: 12.

Izr. hitközség. Alapítva 1847-ben. Temploma 1868-ban épült. Elnök: dr. Tardos Gáspár. Lélekszám: 121 fő. Hitközségi körzeti rabbi Békésen székel. Izr. szentegyleti elnök: Breuer Lipót. Jótékony izr. nőegylet: Grósz Salamonné elnöknő."

ENDRŐD

"Róm. kat. egyház. Alapítva: 1731. Temploma 1804-ben épült. lélekszám: 12.061. Apátplébános: Csernus Mihály m. kir. kormányfőtanácsos, v. nemzetgyűlési képviselő. Kápiánok: Zsombok Ferenc, Szvetic Kálmán és Sófalyv Márton. Endrődszentlászló önálló lelkészség. Vezető lelkész: Betuker Ferenc.

Ref. fiókegyház. Lélekszám: 605. Az endrődi körzetbe tartozó evangélikusokat a református hívekkel együtt a gyomai ref. egyház misszió lelkésze gondozza. Lélekszám: 77.

Izr. hitközség. Alapítva: 1842. Az imaház 1920-ban épült. Hitközségi elnök: Izsák Adolf dr. ny. állatorvos. Lélekszám: 65. Rabbijuk Békésen lakik."

/Folytatjuk/

Szerkesztette:Császárné Gyuricza Éva

"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vállalunk."

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

ORVOSI TANÁCSOK

*Kedves olvasóink!
Védjük egészségünket!
Lapunk hasábjain ezen-
től megszólal háziorvo-
sunk. Reméljük,
megszívlelendő hasznos
tanácsaival segíti
Önöket. Kérjük, írják
meg, miről szeretnének
hallani.*

A FELSŐ LÉGÚTI
HURUTOKRÓL

A közönséges nátha - közönséges meghűlés - az orr-garat nyálkahártya hurutos gyulladása, melyet legtöbbször vírus okoz. Ősszel és tavasszal fordul elő leggyakrabban. Cseppfertőzéssel terjed. A szervezet ellenálló képességét csökkentő tényezők, pl. a meghűlés, segítik. A beteg legtöbbször láztalan. 1-2 napos lappangás után orrszárazság, garatszárazság, kaparó érzés, orrfolyás, tüsszögés, orrdugulás, torokfájás, fejfájás, szemkönnyezés lép fel. rossz közérzet kíséretében. Légzés csak szájon át lehetséges. Az orrváladék előbb híg, vizes, majd sűrűbb, később esetleg gennyessé válik. Szövődményként arc-, homloküreg-gyulladás léphet fel, különösen kisgyermekéknél. Szövődmények fellépése nélkül a betegség néhány nap alatt, legfeljebb 1-2 hét alatt lezajlik, hőemelkedéssel, 1-2 napig tartó jelentéktelen lázzal is járhat.

Kezelése tüneti. (Meleg tea, forralt bor, nedves, vagy száraz kötés a nyakra, Barbamid, Algopyrin, Amidazophen, 1-2 napos ágynyuga-

lom.)

Az orrmelléküregek gyulladása bakteriális eredetű, akkor keletkezik, ha a melléküregek elvesztik összeköttetésüket az orrüreggel. Lázzal, hőemelkedéssel jár, fejfájást okoz, mely különösen fekvő helyzetben, vagy a fej előrehajlásakor fokozódik, állva inkább csökken. Leggyakoribb oka az elhúzódó nátha.

Kezelése orvosi feladat.

A gégehurut a felső légúti hurut részjelenése. Fő tünete a rekedtség, száraz érzés a garatban, légszűrés.

Kezelése elsősorban pihentetés, az ártalmak kerülése.

Légcső-, hörgő hurut legtöbbször náthához, garathuruthoz csatlakozik. Okozója legtöbbször baktérium vagy vírus, de fizikai vagy kémiai ártalom is okozhatja. Száraz köhögéssel kezdődik, majd megindul a köpetürítés. Lázzal, általános tünetekkel járhat. Néhány nap, 1-2 hét alatt maradéktalanul megszűnik.

Feltétlenül gyógyszeres kezelés szükséges.

Az INFLUENZA járványos, tömeges megbetegedéseket okozó, cseppfertőzés útján terjedő vírusbetegség. Okozója az A illetve B vírus. Jellemzője a hirtelen kezdet, fejtájás, magas láz, köhögés, torokfájás, izomfájdalmak. A heveny betegség 2-5 nap alatt enyhül, de gyakran kísérhetik súlyos szövődmények, melyek különösen idős korban vagy idült légzési és keringési betegségben szenvedőkre lehet veszélyes.

Megelőzés céljából védőoltás ajánlott. Megbetegedés esetén feltétlenül időben forduljanak orvoshoz.

HÁZIORVOS

Kedves Olvasó!

E rövid pár sorral szeretném bemutatni a helybeli Kertbarát Kör, alakulását, tevékenységét:

Megalakulásunkat 1989 évben 20 taggal kezdtük. Sajnos már az alapító tagokból kevesen vagyunk. Tagjaink betegség, haláleset miatt kicserélődtek. Azonban jelenleg 50 tagunk van. Célunk az, hogy életünk során szerzett tapasztalatokat átadjuk a fiatalabb nemzedéknek. Sajnos ez nem mindig sikerül. Ezért is örültünk a VÁROSUNK szerkesztősége kérésének, melyet örömmel teljesítünk, hogy e lap hasábjain keresztül sokakhoz, a kertet szerető és építő lakosokhoz eljussanak a sok éve örözt tapasztalatok. Mert egy gondosan ápolt kert nemcsak annak hoz örömet, aki szépíti, gondoz-

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

za, hanem ezzel hozzájárul városunk szebbé tételéhez is.

Gyomán a Katona József Művelődési Házban kaptunk helyet, ahol havonta egyszer összejevünk, nyáron tagjaink kertjeit látogatjuk, hogy a helyszínen próbáljuk tudásunkat, tapasztalatunkat kicserélni, gyarapítani.

Kapcsolatunk nagyon jó a Szarvasi-, Kondorosi Kertbarát Kör tag-

jaival, olyannyira, hogy minden évben közös termékbemutató kiállítást rendezünk. Közös vezetőségi üléseket is tartunk, rendezvényeinkre meghívjuk egymást, ahol ismerkedünk és kicseréljük tapasztalatainkat.

A következő hónaptól kezdve néhány jó tanáccsal látjuk el kertészkedő olvasóinkat, de hírt adunk minden olyan eseményről is, melyet az év folyamán szervezünk.

E rohanó, sok-sok gonosszággal teli világunkban talán nem elcsépelet a mindenki által ismert mondás, mellyel most búcsúzóim olvasóimtól:

Aki a virágot szereti, az rossz ember nem lehet.

VALUSKA LAJOS
KERTBARÁT KÖR
elnöke

Magas színvonalú idők
háza épül Endrődön

A Körös Termál Hotel Részvénytársaság Igazgató Tanácsa 1998. január 15-én nagy horderejű döntést hozott. Az eredeti koncepció (négycsillagos gyógy szálló) fenntartása mellett, és ettől függetlenül a Blaha Lujza úti volt "Nagylyányiskola" épületének felhasználásával, annak tovább építésével létre kíván hozni egy magas színvonalú IDŐSEK HÁZÁT, mely befogadni szándékozik minden helybeli lakost, aki erre igényt tart. De nem zárkózik el a város vonzáskörébe tartozó településeken élők elől sem. És nem zárja be kapuit az elszármazottak és hazavágyók elől, akik csendes nyugalomra, pihenésre, és biztos támaszra, igazi otthonra vágyanak életük alkonyán.

A részvénytársaság úgy ítéli meg, hogy kellő előkészítés után egy év alatt elkészülhet az idős korúaknak hajlékot adó létesítmény, mely a tervek szerint 26 fő elhelyezését tudja biztosítani, vélhetően 16 egyszemélyes és 5 kétszemélyes lakásokkal, mely áll az előszobából, benne beépített szekrénnel, fürdőszobából, és lakószobából. A létesítményt olyan alapokra tervezik, mely az esetleges bővítés lehetőségét is biztosítani fogja.

Az otthonban a részvénytársaság gondoskodni fog kulturált társalgóról, külön építésre kerül egy imaterem is.

A társaság fenti létesítménye olyan öregeket is befogad, aki csak nappali időtöltésre vágyanak, megfelelő étkezéssel, úgynevezett napközis gondozásban.

Mind eme koncepció csak akkor kerül megvalósításra, ha megfelelő számú jelentkező lesz!

Örömmel adjuk hírül, hogy koncepciónkat dr. Dávid Imre polgármester úr is támogatja, s reméljük az Önkormányzat is meg ad minden segítséget, mely az előkészítés és működtetés során felmerülhet.

Akik rendszeres olvasói e lapnak, hónapról-hónapra figyelemmel kísérhetik e vállalkozás sikerét.

Császár Ferenc
Rt. ügyvezető ig.

TOTÁL VEGYESÁRUK

ÜZLETHÁZA

ÁRUAJÁNLATA:

(Endrődi u. 1. Háztartási Bolt)
Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étolaj kimért: 182 Ft/l. (1 literes 207.-)

Liszt: 57 Ft/kg.

Alma: 50,-60,-70,-80 Ft/kg

Hagyma: 70 Ft/kg

GUMICSIZMA

I. Oszt. árengedménnyel!

Hípó 20 Ft/l. (Edényt hozni kell!)

HÉTIZŰ KISŰSTI, HUNYAI FŐZÉSŰ
VEGYESPÁLINKA 650 Ft/l

Garancia! Minőség!

Kedvező ár!

Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2

Tel.: 06-66-283-359

A z e n d r ő d i B e l l á k

Aki az Endródi Bella család bemutatására vállalkozna, nagy fába vágná a fejszét. Hiszen a népes család minden tagja, kivétel nélkül Istenáldotta tehetséggel van megáldva. Vannak közöttük vers és prózáikról, festők, grafikusok, és a művészeteken túl az un. civil szakmában dolgozóknál is megnyilvánul az öröklött tehetségük. A család albumait, bármelyik családtag verseskötetét lapozva, a magnószalagokat hallgatva olyan értékek birtokába lehet jutni, ami nem mindennapi. Sem a család, sem bármelyik tagjának műveit az újság hasábjain lehetetlen még a teljesség igénye nélkül is közre adni. De van valami, amit ezen értékeken belül, mindenképpen meg kell írni e család vonatkozásában. Példaértékű, és irigylésre méltó a dédunokák, sőt az ükunokák családi vonatkozású írásai, a családi múlt, az ősök kutatása, a családfák elkészítése, az endródi nóták, mondák gyűjtése. Ebből a különleges értékből, szedtem össze néhány írást, amelyekben elődeikhez szólnak a Bella család gyermekei.

"Az ember világra jön, él, szeret, szenved, meghal, és feledésbe merül. Gyakran száz év múlva már híre hamva azoknak, akiknek fizikai létünket, szellemi, és lelki tulajdonságainkat köszönhetjük. Az ember élete mégsem lehet olyan értelmetlen, hogy a halál beálltával végképp vége lenne. Én inkább úgy hiszem, hogy az élet hasonlít ahhoz a láncszemhez, amely része egy nagyon hosszú láncsornak. Ily módon van előzménye és folytatása. A tegnap a mában, a ma a holnapban él tovább. Az ember képes emlékezni az elődökre, és képes ráérezni az utódokra." (Bella János 1935. febr. 22) Ő készítette el azt az albumot is, amelyben fényképek, illusztrációk és versek, teljes mélységű családfa formájában emlékezik mind apai, mind anyai ágon az ük, a dédszülőkre, nagyszülőkre, szülőkre, de bemutatja a saját,

valamint a testvérei családját is. Meghatóan szép ez az album, a család régmúltjából, az 1700-as évekből, a jelenbe vezet. Bella János fiatal kora óta külföldön él, ott írja verseit, festi képeit, és tanítja az ifjúságot. Műveit gyakran lehet magyar kiállításokon is látni. Családi verseiből kettőt választottunk:

Tegnap és holnap párok

*Megint őket látom az Alkonyatban,
Kéz a kézben sétálva merengnek.
Gyermekei, lány, s fiú alakban
az örökmécsként égő Szerelemnek.
Csak mennek, mennek,
nem is néznek hátra...
Mögöttük az egyre gyorsuló Halál!
Láttam őket tegnap is és máma
pedig nyugosznak ötven éve már.*

*Megint őket látom az Alkonyatban.
Kéz a kézben sétálva merengnek.
Gyermekei, lány s fiú alakban
az örök mécsként égő Szerelemnek.
Csak mennek, mennek,
nem is néznek hátra
a Halálra mögöttük ügyet se vetnek.
Láttam őket tegnap is és máma,
pedig még meg se születtek.*

Átlépni az idő határon

*Százhússzal és százhatvannal
szárguldottam lélekszakaútan.
Nyargalni így csak olyan tud,
aki már a veszébe fut.*

*Benzint neki és gázt bele
a nyomaveszett múlt fele!
Elhagyva minden tétovázóit
előzött autónk, szinte gázolt!*

*Meg kell találni mindenáron
ama tovatűnt harminchárom
évet, amit ifjúkorban
vesztettem el magyar honban!*

*- De az idő ott is haladt:
Gyerek felnőt lett az alatt
s a régi felnőtteket pedig
eltemették, vagy most temetik!*

*Múltba így jutni nem lehet
csak úgy, ha az emlékezet
fantázia és az álom
lép át velünk időhatáron!*

A "Három testvér versei" című kis könyvet olvasva igen meglepett, amikor Bella József nevével is találkoztam. Többször gyönyörködhettünk leányának, Rózsának a kiállított képeiben, sőt Rózsa verseiből is hallottam már, de azt nem tudtam, hogy az apa, Bella József is ír verseket. Beszélgetésünk során szerényen megjegyezte, hogy csak a fronton irogatott.

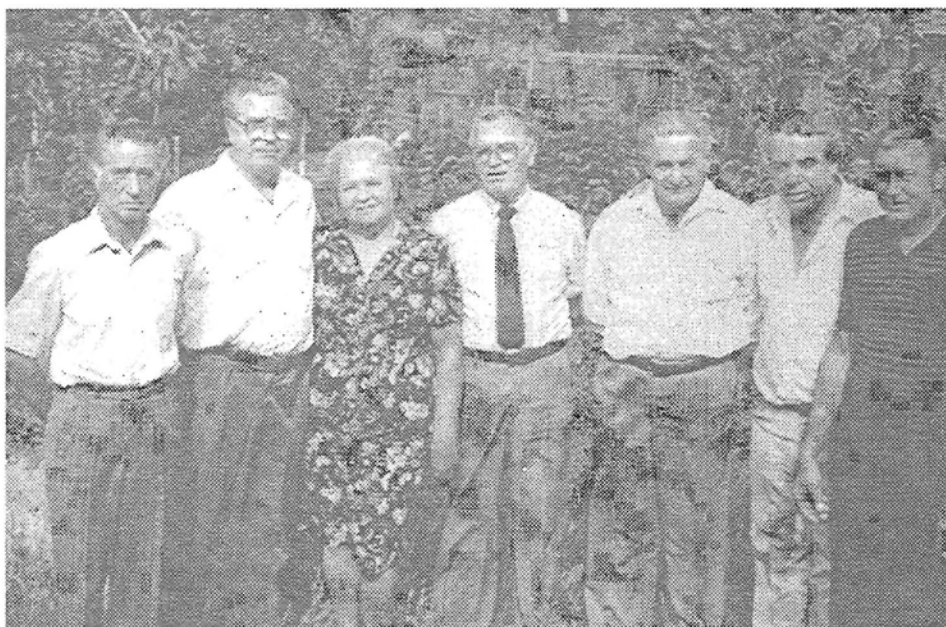
Levél jó anyámnak

*Elöttem hever
a zöldszínű tábori lap.
Eszembe ölik
ezernyi gondolat.
Írnám e sorokat
megremeg a kezem:
Édesanyám,
nevelésed, neked megköszönöm!*

*Küldöm e levelet
messze idegenből,
nagy Oroszországnak
véres mezejéről...
Kedves édesanyám
ne hullasd könnyedet:
Hazáért meghalni
ez csak öröm lehet*

*Olcó itt az élet:
ólommal fizetnek!
Egy helyébe, ha kell
százat is küldenek!*

*Mutasd a levelet
büszkén mindenkinek,
ne szégyeld azoktól,
kik félték a Hazának
nevelni gyermeket!
Anyám, a Hazáért
ha meghalna fiad,
ne könnyezz, mondd büszkén,
te küldhetsz még másikat!"*

Az endródi Bellák, balról jobbra: József, Imre, Mária, Antal, Ferenc, János, Tibor

Ugyanebben a kötetben találtam Bella Mária, verseire. Beszélgetésünk során több saját költésű dalát elénekelt, verseit eiszavalta. Sok verset írt volt munkatársaihoz, amikor még az ENCI-ben dolgozott.

Az ő válogatásának első verse:

Szüleim emlékére

Itt állok a sirotoznál.
Gondolatom messzire száll...
Emlékeim felidézem
hogy már szinte látom, nézem...

Szerelemmel szívetekbe
léptetek ti az életbe,
hogy majd egy kis tető alatt
éltétek boldogságokat

De nem élvre, küzdelemre!
voltagek ti megteremtve,
s abból nektek ki is jutott,
ha virradt, ha alkonyodott.

Gyermekáldás, akár az ár,
hogy a bölcső húsz évig jár!
Elment három picit nyomba.
bölcsőből a koporsóba.

Tudom a gyász mily keserű,
de elűzte azt a derű,
mit hét élő gyermek áraszt,
hogy már az a gyász is fáraszt.

Gond, betegség s a sok gyerek,
s ha még ez sem elég neked:
két háború! eszeveszett!...
házatokra telepedett!

Csodálkozom már régóta,
mégis anyai ének, nótá!
S mosoly! - hogy hagyta el szátok?
Jó szüleim, hogy bírtátok?

Jobbít mire jött vón végre,
értetek az út végére.
Láttátok, benéz egy napon,
már a halál az ablakon!

- Itt pihentek békességben,
az itthoni anyaföldben,
Bücsuzom. Isten veletek.
Legyen áldott a nevetek.

Írt e kötetben Mária néni az unokáihoz,
munkatársaihoz, de jellemző, hogy a válogatás
utolsó versének címe:

Édesanyám

Levélpapír, kuszált sorok...
ki ennek írója?
Ki az, aki rezgő kézzel
e sorokat rója?
Az én drága édesanyám
írta a fiának,
aki miatt sok év óta
kinozza a bánat.

Elfogyott már az ereje,
nem tud ő már írni.
Reám néz kérő szemekkel
és hozzá kezd sírni:

Jani fiam, hogy ha megjön
fogadd őt helyettem.
Mondd meg neki, hogy holtomig
vártam és szerettem.

S az ismerkedés során előkerült egy újabb
verses kötet, amelynek írója szintén Bella János,
aki vallomása szerint 1954-ben született
Endrődön. Iskolái után modellőként dolgozott
a cipőiparban. A munka mellett a festészet, a
zene, és a versírás a kedvenc időtöltése. A világ
több országában dolgozott már, így Kínában,
Oroszországban is.

Ajánlás: volt tanáromnak

Mindig mondtad, nézz a jegyére
Olyan legyél mint ő, büszke, dacos
A haragos szélnek csak fejet hajts éppen
Ne térdben, derékban ereszkedj a sárba
A megalázottság fokára

Tanítóttál volna: tapsra, táncra
- Heje vígadózásra
- Huja mulatozásra
Hazudtál volna inkább, mikor tanítottad
Az Embernél nincs semmi csodálatosabb

Mert, én fűzfa lettem
Küszködök az árral lábam lenyűgözve
Izzappal, mocsárral
Az egekre nézek
De nem kiáltok
Nyakamon vérszopó liánok
Baglyok repültek vállaimra

És fülembé rikoltják
Vége-Vége
Én nem tudok többé nézni

A büszke jegyére.

A fiatalabb János
kötetében is megtalál-
tam azt a verset, ami
összeköti a "Bellá-kat,
azaz a szülői szeretet,

tisztelet, hála az életért, a tehetségért az
ősöknek.

Anyámra gondolok

Anyámra gondolok néha
Ki szentebb az áldott Máriánál
De nem szült még léhább fiút senki
az Ő fiánál.

Anyámra gondolok néha
Ki titkolta, óvta minden álmát
Ki töviskoszorúsán szülte mégis
A koldusok királyát.

Anyámra gondolok néha
Hőfehér, tiszta asszonyt látok
Akit vétkes haragomban titkon
Mindig áldok.

Anyámra gondolok néha
Már nem tudom milyen az arca
Az ölelését rég elfeledtem
A sors így akarta.

Befejezésül a "Három testvér versei" kötet
bevezetőjéből néhány gondolat, Bella János tol-
lából:

"Családunkban az éneklés, nótázás, verselés
szinte hagyományos. A népes rokonság körében
mindig akadt alkalom erre. A Szabadságharc
idején anyai dédapánk kántor volt Aradon,
akinek honvédtisztként Kossuthal külföldre
kellett bujdosnia. Neje és kislánya az endrödi
Plébánián kaptak menedéket. Anyánk vallásos
neveléséhez nagyban hozzájárult, hogy
nagyanyja révén szoros kapcsolatban volt a
család az egyházzal.

Anyánk szépen énekelt, szépen dalolt és
minden szép és jó utáni vágyat Ő oltotta belénk.
Jóska bátyám, fiatal legénykorában került az
orosz frontra. Ott írta első verseit 1942-ben.
Hamarosan súlyosan megsebesült. Mariska
nővérem ugyanilyen korban kezdte a verselést,
miután két kislányával özvegyen maradt.

De mintha összebeszéltünk volna, én is 23
éves koromban kezdtem verseket írni, miután az
56-os forradalom után elhagytam az országot.
Isten, Haza, Szabadság, Szeretet, Család,
Szülők, Ősök, mindezek szent fogalmak marad-
tak számunkra a mai napig."

Erről tanúskodnak e versek is.

Összeállította

Császárné Gyuricza Éva

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ólpartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☞ Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Közlemény

Toth Mihály endrödi kántor címe és új telefonja:
5502 GYOMAENDRÖD, Korányu u. 15.
Telefon: 66/282-452

Trodalmi oldal

FONÓKA - FOSZTÓKA

Egy évszázad! Nem is akármilyen. 1882 - 1982. Kevés endrődi dicsekedhet száz évvel, még kevesebb közülük, annyi érdekességgel, különlegességgel, változással, mint Gyuriczáné, Borbála néni.

Lócára telepedve beszélgettem vele a nyitott tornácon, a gangon. Olyan tisztán emlékezett az eltelt évszázadra, hogy a feleannyi idők is megirigyelhetnék memóriáját.

- A régi időkre vagyok kíváncsi, azokat lapozza fel emlékezetében. Talán nem sok idő kell, hogy rátaláljon a fonókák, fosztókák emlékeire?

- Tavasztól őszig minden év kemény, szorgos munkába telt el. Hanem az őszi esők megjöttével megcsendesedett az élet. Nem tétlenkedtünk akkor sem, csak beszorultunk a házba. Jött a fonóka, meg a tollfosztó boldog ideje. Novembertől márciusig a guzsalyosok voltak a legjobb mulatságok. Délután otthon elvégződünk, rendszeresen felöltöttünk, hónunk alá kaptuk a kóccal felszerelt guzsalyt, és indultunk. Egyszer se indultam el édesanyám figyelmeztető szavai nélkül, hogy - "Lyányom ne feledd az illendőséget!"

Buláéknál voltunk legtöbbször, de a többieknél is sor került az összejövetelre. Én laktam legtávolabb. Nótázásomat meghallotta Iványi Panni, s mire a házuk elé értem, már kint volt az utcán. Aztán a kuncogásunk, kacagásunk adott jelt Benkó Katinak, mert mi hárman egy irányból érkeztünk. Gyebnár Mari meg Timár Brigitta a Hasítás felé lakott. Ők mindig együtt jártak. Lámpagyújtás előtt már pörgött az orsó. Nyálaztuk a kenderkócot. Sokszor csak egymásra néztünk és kitört a hahota. Bula Krisztina volt a legjobb hangú köztünk. Mindig ő kezdte a nótát, mi meg folytattuk.

Persze a délelőtt már a szoba földjét forró vízzel felloccsolták, meg pévával felszórta, hogy majd ne poroljon, mert nem múlhatott el a fonóka tánc nélkül. A legények se sokat vártak magukra. Legtöbbjüket már lépése koppanásáról megismertük. Mást meg a nótájáról. Trubó Péternek, akinek Bula Kriszti volt a szeretője, mindig az volt a nótája érkezéskor, hogy:

Fekete zsendelyes, fekete zsendelyes
Az endrődi bíró háza...

Soha nem dalolta, hanem füttyülte. De tudott olyan szépen füttyölni, hogy a faluban nem volt még egy, aki összemérhette volna vele magát. Neki volt citerája is. Mindig magával hozta.

Aztán lopakodtak sorba a többiek is.

Mi lányok a kanapén, meg a lócán ültünk. A legények sámlin, meg morzsolószéken. Az a bolondos Timár Zakariás mindig a Krisztina apjának a csizmahúzó fakutyájára telepedett.

Összebújtunk, hogy ne tudjanak közénk furakodni. Csak hát úgy meg kényelmetlen volt az orsó pörgetése, meg a felcsévélés.

Trubó Péter a kecskelábú asztalra tette citeráját és megpendítette a nótákat. Krisztiánnak csak úgy csengett a hangja.

*Az endrődi kenderáztatóba
Mossa tollát egy fekete csóka.
Moshatod azt, akár ki is léphedd,
Mégse leszled hatlyúnál fehérebb.*

Aztán a legények is rákontráztak:

*Az endrődi kenderáztatóba
Szóke leány a kévétet mossa.
Mossad babám, patyolalfehérre,
Abból lesz az ágyunk lepedője.*

Ezt nagyon szerettük. Egy este kétszer, háromszor is sorra került. Mikor később táncolni kezdtünk, akkor is elővettük, mert nagyon jól lehetett rá körözni, meg mártani is.

Persze, mi közben fontunk. El-elhallgattunk, mert közben

nyálazni kellett a kócot.

Mikor vastag volt az orsó a rágombolyított fonátlól, könnyen kicsúszott az ujjunk közül és gurult. Volt sikítás, ugrás utána, mert ha a legény megelőzött, ő hozta vissza, nem akarta ingyér visszaadni. Ilyenkor ha élelmes volt a legény, ha vér folyt az erében, nem káposztalé, csak csókért adta vissza a gonosz. Oszt nem vót elég neki az arcunk.

Aztán azért is jó volt, hogy ott voltak, mert a legombolyításhoz a leány kevés volt magában. A fiú két tenyere közt tartotta az orsó két végét és forogva engedte magáról a fonalat, míg a gazdája gombolyagra tekerte. A rokkával magunk is boldogultunk, de a guzsallyal nem.

Mikor két gulyólat lefontunk, abbahagytuk. Játszottunk, vagy táncoltunk.

Mondtunk talalós kérdéseket is. Fakutyás Timár Zakariás sokszor olyan bolond talalós kérdéseket is mondott, hogy úgy elpirultunk tőle, mint a pipacs. A jegygyűrűre ilyet mondott: "Lyányok kívánják, asszonyok használják, tövig nyomják." A szőlőre pedig: "Parton ülő Péterkének kilátszik a lődörgője."

Mikor erre is ráuntunk Trubó Péter megpendítette a citeráját. A húrok pengtek, a csárdást cifráztuk, s daloltunk is hozzá:

"Ég a kunyhó ropog a nád..."

A mulatság végén szedelőzködtünk és páronként indultunk haza. Az egész utat végig kacaráztuk.

Ugyanilyen összejövetel volt a fosztóka, a tollfosztóka.

Minden valamire való háznál, főleg, ha volt lányuk, tartottak libát. A tojásnak és a kislibanak is jó ára volt. A Körös alatt jó legelő volt. Kora reggel kihajtották a libákat, azok őrzését 6-8 éves gyerekek is el tudták látni. Este jöttek azok maguktól haza szépen libasorban, melynek élén az öreg ta-ta-tázott. A libapásztornak csak arra kellett ügyelni, hogy tilosba ne menjenek. A fűzfás tele volt szederrel. A Holt-Körös sulymot kínált csemegének. A tolluk az állandó furdéstól tömör, dús lett, olyan fehér, mint a carrarai márvány.

Háromszor kopasztották. Nyáron nem volt idő a tollfosztásra. A nagyja tollat külön zacskóba gyűjtötték, majd lesz arra idő télen, hogy megfosszák.

Olyan napokon, mikor "fonástilos" volt: kedden, pénteken, vasárnap, ünnepen, azonkívül Borbála, Luca napon, a lányok összejöttek, sokszor fiatalasszonyok is kerültek közéjük, és a hívó tollát közösen fosztották. Ne keljen magukkal vinni a munkát, mert kényes portéka volt a toll, különösen a pehely. Szakajtó, zacskók, cína, rosta, szita szolgált a toll és pehely gyűjtésére.

Közben lehetett beszélgetni, pletykálni, hogy..."ez azt mondta... hogy ezt meg ezt hallotta..." Leginkább dalolni szerettünk, mert abból nem lehetett veszedelem, harag. Sok szép dal járt szájról szájra. Voltak kimonodtan ideillő nóták:

Tollfosztóban voltam este.

Édesanyám azt kileste.

Mindig csak azt hányja-velti szememre,

Kivel beszélgettem az este.

A legények mellénk ültek, segítettek. Meg gonoszokdakt. Fosztott tollal csiklandozták a nyakunkat, az arcunkat, fülünket. Az a cudar fakutyás egyszer egy döglött egeret lopott be a fosztanivaló toll közé. Lett aztán akkora riadalom, hogy no.

Az is megesett, hogy a legények hoztak magukkal kulacsot. Különösen, ha közülünk valakinek névnapja, vagy születésnapja volt. Addig biztattak bennünket, meg mis is egymást, míg egy pár kortyot "kontyalá öntöttünk." Akkor aztán elkezdődött a csúfolódó: "Az endrődi legények jaj, de nagyon szegények"...így a lányok. No de a legények se maradtak adósok: "Az endrődi lányok tyúkot ültettek, Egy tyúk alá harminchat tojást tettek. Harminchat tojásból csak egy kakas lett, az is kappan lett. Kis endrődi lányok mi lesz veletek."

Csak azt sajnáltuk, hogy gyorsan elszállt a idő és menni kellett. Nem lehetett későre maradni, mert ha valami éjszakai kellemetlenség volt a faluban, azokat vették elő, akikről tudták, hogy fonóba, vagy fosztóba járnak.

A csendőrök üldözték. Bizony megesett, hogy a legények összeverekedtek a lányokon, de annyira, hogy még a bicika is kinyílt. Így volt, akit megbilincselve hurcoltak végig a falun, hogy elérjék a többi a dologtól.

MÁRTON GÁBOR

(Részlet az Élők-holtak vallomása C. kötetből)

AZ ENDRŐDIEK BARÁTI KÖRE MEGHÍVÓJA A BUDAPESTI TALÁLKOZÓRA

A Baráti Kör vezetősége múlt év szeptember 6-iki ülésén úgy döntött, hogy a májusi endrődi találkozót megelőzően minden évben egy alkalommal összejövotelt tart Budapesten. Így, néhány éves kihagyás után, újra lesz baráti találkozó Budapesten, melyre minden tagot - nemcsak a budapestieket és környékbelieket - szeretettel meghív a rendezőség.

A találkozó színhelye és időpontja: SZÁMALK étteremben, február 21-én. A helyszín ismerős, mert volt már ott rendezvény. Címe: Bp. XI. Ker. Etele út 68. A kelenföldi pályaudvartól (amely a piros 7-es autóbusz, a 49. és 19 villamosok végállomása) két-száz méter.

Tartalmas együttlétre számítunk, ezért tág időpontot kértünk: délután 2-től este 10-ig lehetünk ott. A vacsorát 5 órára gondoltuk. Nehéz időkben különösen fontos, hogy tudjunk egymásról, mert sohasem lehet tudni, ki miben lehet segítségére földijének élettapasztalata, foglalkozása, kapcsolati-rendszere jóvoltából.

Személyesen, vagy telefonon többeknek javasoltam eddig is, hogy legyen formabontó a mostani találkozó. Sok izgalmas téma szerepelhetne a megszokott "Hol dolgozol? Egészséges vagy?" -kérdések mellett. Például:

- Népes endrődi családok: A Gyuriczák család-fája könyv alakban megjelent; Szélmalmos Szabóéknak kész, Ugrinoknak Kovácsoknak van, de Tímárok, Hunyák Hanyeczok, Dinyák? További kiegészítések a helyszínen.

- Aki tud, hozzon magával másolható fényképet a sokat emlegetett felmenőinkről. De saját család-jukról is! Harmadunoka testvérek csodálkozhatnak egymáson. Hozzanak anekdotás füzeteket, magnót, utazásairól emlékeket, színes fotókat, diát stb.

- A jelenlévők röviden, kedélyesen bemutatkoznának. (foglalkozás, hobby)

- Bemutathatók lennének az endrődi könyvek, újságok, kiadványok. Megvenni vagy esetleg csak kézbe venni.

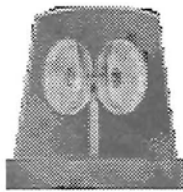
- Legyen nálunk névjegykártya. (A számítógépes ismerősök megcsinálják.)

- Képzőművészek hozzanak katalógusokat.

- Bemutatjuk a ligeti iskola (Rózsahegy Kálmán Általános Iskola) videófilmjét, és más, Endrődről szóló filmeket.

Szóljanak szülőföldjükért tenni akaró ismerősöknek. Vonjunk be minél több fiatalt.

Vacsora: vörös boros marhapörkölt tarhonyával,

Bűnügyi krónika

Bár új év köszöntött árokba borult, szerencsére személyi sérülés nem történt. Még ezen a napon az ajtó bűnesetek változat-lannak tűnnek. Dec.16-ára viradóra ismeretlen

tettesek betörték a gyomai gáz cseretelepre, és onnan 13 gázpalackot vittek el, bár ebből 8-at a helyszíntől nem messze az intézkedő rendőr megtalált, úgy látszik, nem bírták elszállítani. Szintén az nap egy gyomai italboltba is betörték ablakfeszítés módszerével, ahonnan készpénzt tulajdonítottak el. Ugyancsak még ezen a napon este egy közlekedési baleset is történt a Templom-zug és a Hárma-Körös között, egy kis tehergépkocsi ütött el egy segédmotor-kerékpárját toló helyi lakost, aki 8 napon túl gyógyuló csuklótörést szenvedett. 17-én a Templom-zugban egy víkendházat, ahonnan paplanokat, poharakat, tányérokot loptak 20.000 forint értékben. 19-én virradóra egy kül-területi tanyaőről 4 birkát loptak el, az okozott kár értéke 50.000 forint. Belterületen az endrő-di településen egy ólból 2 malacot 16,000 forint értékben károsították meg a tulajdonost. 20-án virradóra az endrődi zöltség boltba (már nem először) tört be egy ismeretlen tettes falbontás módszerével és 30.000 forint értékű árucikket vitt el. Ezen az estén közlekedési baleset is történt a Bajcsy Zsilinszky és a Fő út kereszteződésében két gépjármű ütközött, bár szerencsére személyi sérülés nem történt, azonban meg kell említeni, hogy mindkét gépjár-művezető ittas volt. 21-én virradóra a Gyomai Ruházati Boltba hatoltak be kirakatbetörés útján, s különböző ruhaneműket vittek el. 22-én reggelre az Endrődi Diszkont áruházba törtek be, innen főleg dohány-, alkohol-, és vegyi árut loptak. Dec.23-án a kondorosi úton, kül-területen, egy helyi gépkocsi megcsúszott és az

árokba borult, szerencsére személyi sérülés nem történt. Még ezen a napon az ajtó bűnesetek változat-lannak tűnnek. Dec.16-ára viradóra ismeretlen

Január 5-én egy lezáratlan gépkocsiból 75.000 forint készpénzt loptak el. 7-én ugyancsak a Templom-zugban újabb három víkend-házat törtek fel.

E krónika legszomorúbb híre: Jan.12-én hajnalban Endrőd és Nagylapos között cserben-hagyásos halálos baleset történt. Egy eddig ismeretlen gépjárművezető egy kerékpáros helyi lakost, aki sérüléseibe a helyszínen belehalt. Ez ügyben nagy erővel folyik a nyomozás.

Befejezésül egy sikeres bűnüldözésről számolunk be. Január 14-én őrizetbe vett a rendőrség egy helyi lakost, akit eddig 16 rend-beli bűncselekménnyel gyanúsítanak, s akinek előzetes letartóztatását 15-én a bíróság is elren-delte.

Kedves olvasók!
Vigyázzunk jobban értékeinkre, s a közlekedésben egymásra!

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

vegyes saláta, ásványvíz, kávé, sütemény. Mindez csupán 600 forintért. (A szeszes italokat mindenki maga fizeti.)

Címlisták alapján igyekszünk mindenkit értesíteni. A vacsora megrendelése miatt szándékukat kérem: közölni telefonon, vagy levél-ben, legkésőbb február 18-án szerda estig. A vacso-ra-árát és a tagdíjat (évi 600 forint) a SZÁMALK-ban szedjük össze. Pénzügyekben ügyes segítők ajánko-zását szívesen vesszük.

Szervezőtársam Tímár Imre mérnök, 1022. Bp.

Eszter u. 8/a (Tel: 1-326-7567) főleg este!

Jómagam pedig 1037 Bp. Mátyáshegyi u.22. A/6. (Tel: 1-368-0874) Legszívesebben reggel 8 óra vagy 10 óra tájban állok rendelkezésre.

Üdvözlét mindenkinek a közeli viszontlátásig!
KOVÁCS ZOLTÁN

Kellő számú jelentkezés esetén Endrődről

buszszal. megyünk. 386-323-as telefonon kérem a jelentkezést. Császárné

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.

Telefon: 66/386-891

66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204
(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

"ÉPFÉ" - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknél teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK.

BARKAFA részlegünk igényes,rendelőinek egyedi, művészi kivitelű faszobrász, fafaragó munkákat készít.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

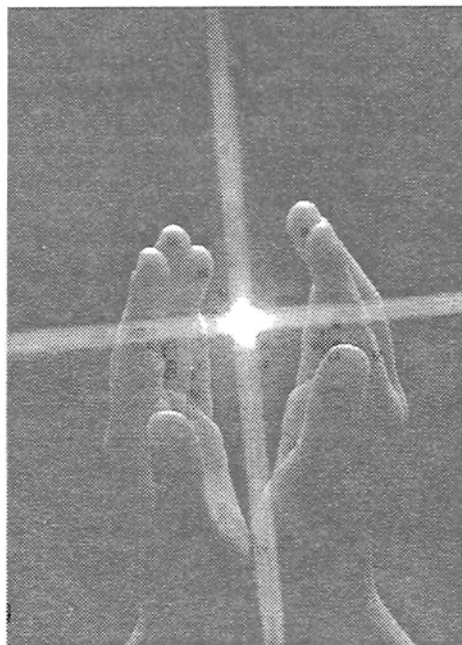
Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek;
Hiába szállnak anyukák, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

BARKOCZY SÁNDORNÉ KOZA ERZSÉBET élt 71 évet. Tragikus hirtelenséggel hunyt el. Eltemették január 7-én. Gyászojálk: 1 gyermeke, 1 unokája, rokonai és barátai.

BARÁTH SÁNDOR, élt 85 évet. Meghalt hosszas betegség után, december 21-én, temették Gyomán december 24-én. Gyászojálk: felesége, 2 gyermeke és 3 unokája, valamint rokonai és barátai.

Öz. **BOGÁR LAJOSNÉ, HAJDÚ ELLA** a Vásártéri Lakótelepen élt. Elhunyt december 24-én 50 éves korában, temették Gyomán, december 30-án. Gyászojálk: két gyermeke, barátai és ismerősei.

BOHÁK ANDRÁS NÉ KATONA ÉVA, élt 31 évet, Tragikus hirtelenséggel halt meg január 6-án, temették, január 14-én Endrődön. Gyászojálk: Férje és öt gyermeke, rokonai és ismerősei.

BUKVA LAJOS a Könyves Kálmán u. 21-ben lakott, élt 83 évet. December 30-án meghalt, január 5-én Endrődön. Gyászojálk: felesége, rokonai és

barátai.

Öz. **DINYA MÁTÉNÉ KLIMO ILONA**, aki 90 évet élt, rövid betegség után elhunyt december 24-én. Temették Endrődön december 29-én. Gyászojálk: gyermeke, unokája és dédunokája, valamint rokonai, barátai és ismerősei.

FARKAS JÓZSEF élt 70 évet, hosszantartó betegség után december 21-én meghalt, Gyomán, december 23-án temették el. Gyászojálk: nyolc gyermeke és tizennyolc unokája, barátai és ismerősei.

HANYECZ VILMOSNÉ VÁRI MARGIT a Sugár utca 122-ben lakott, élt 68 évet. Hosszas betegség után adta vissza lelkét teremtőjének. Endrődön december 22-én temették. Gyászojálk: férje, öt gyermeke hat unokája, és rokonai, ismerősei.

KOVÁCS FERENC a Kazinczy u.1-ben lakott, hosszas betegség után 89 éves korában hunyt el január 12-én. Temetése január 15-én volt. Gyászojálk: felesége, öt gyermeke, hét unokája, négy dédunokája, és rokonai barátai.

KOCSIS MÁRTON, aki a Kálvin u. 67-ben lakott, Hosszas betegség után 77 éves korában hunyt el. Gyomán január 7-én temették. Gyászojálk: felesége, két gyermeke, hét unokája, két dédunokája, barátai rokonai.

KRAJNÍK GYULA, Ady Endre u. 37-ben lakott, élt 62 évet. Hosszas betegség után hunyt el. Gyomán december 19-én helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: felesége 3 gyermeke, rokonai és barátai.

NAGY SÁNDOR Öregszőlőben, a Diófa u. 25-ben lakott 68 éves korában hunyt el január 7-én, Temetése Endrődön volt január 10-én. Gyászojálk: felesége, hat élő gyermeke, tizenhat unokája, valamint rokonai, barátai és ismerősei.

SZILÁGYI JÁNOS a Napkeleti u.7. szám alatt lakott, tragikus hirtelenséggel hunyt el 71 éves korában december 28-án. Eltemették Endrődön, december 31-én.

Gyászojálk: felesége, két gyermeke, három unokája, rokonai, barátai.

PAPP ERZSÉBET, Mirhóhádi u.1. sz.-ban lakott, elhunyt december 17-én hosszas betegség után. Temetése január 9-én volt hamvasztás után.

TÍMÁR MIKLÓS, élt 77 évet, a Deák Ferenc utca 21-ben lakott, ahol tragikus hirtelenséggel hunyt el az új év első napján. Nagy részvét mellett temették el Endrődön január 6-án. Gyászojálk: felesége, gyermeke, menyé és két unokája, valamint számtalan barátja, ismerőse, rokonai.

TÍMÁR MIKLÓS, élt 77 évet, a Korányi Frigyes utcában lakott. Meghalt december 21-én hosszas betegség után. Eltemették december 24-én Endrődön. Gyászojálk: felesége, három gyermeke, hat unokája, rokonai, barátai.

TÓTH SÁNDOR, aki az Attila u.40/a sz. alatt lakott, tragikus hirtelenséggel halt meg január 3-án. Gyomán helyezték örök nyugalomra január 13-án. Gyászojálk: felesége, három gyermeke, négy unokája, valamint rokonai, barátai.

Öz. **URBÁN JÓZSEFNÉ FARKASINSZKI ILONA**, élt 85 évet, meghalt január 2-án tragikus hirtelenséggel, eltemették Endrődön január 8-án. Gyászojálk: gyermeke, 3 unokája, négy dédunokája és rokonai, ismerősei

VÁRI ISTVÁN a Zsák utca 5. sz. lakója volt és tragikus hirtelenséggel hunyt el 51 éves korában, december 18-án. Endrődön temették december 22-én. Gyászojálk: felesége, négy gyermeke, rokonai és barátai.

Békesség haló poraikon, fogadja be őket az Úr az ő országába.

Az örök világosság ragyogjon felettük.

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

(Telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, záruk, vasalások,
- és linóleumok

**PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALIZAT
KIEGÉSZÍTŐ.**

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

**Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás**

Az 1998-as év első testületi ülése január 29.-én volt. A polgármester tájékoztatója az elmúlt időszak város

érintő eseményeiről szövegezt. Ennek során elmondta, hogy: a TITÁSZ kirendeltség Mezőtúrra történő áthelyezésével kapcsolatban minden szóba jöhető fórumot megmozgattak, de mindhiába (ezért sem lett volna szabad privatizálni az energiaszektor!). A 46-os út városban belüli szakaszán, 3 helyen "csendesítő" terveznek építeni, valamint néhány frekvenciát helyre fényvisszaverő prizmát. A múlt héten eldőlt, hogy a város 25.000 dollár (több mint 5 millió Ft) értékű pályázatot nyert, amit a turizmus fejlesztésére kell fordítani, így túra útvonal kiépítésre, és más a pályázatban meghatározott célokra. A "Kocsorhegyi Iskola" eladási akciója meghíúsult. Hevesi N. Anikó 2 igen értékes képet adományozott a városnak. A romániai testvérvárosunkban jan. 24-25-én 5 testületi képviselő járt, ezzel is támogatva az együttműködést vadgazdasági és az informatika területén.

Ezt követően néhány képviselő mondta el a lakossági kéréseket. Így Vörfi képviselő úr közölte, hogy az endrődi település részen lévő buszmegálló ("Jó Barát" szembeni) járdajavítása sajnos ez ideig nem lett megoldva, holott az idő megengedte volna. Ha eső esik, akkor az a megálló megközelíthetetlen, valamint a Csókásiba vezető úton a villanykarókon lévő kicsúszlított lámpák javítását kérte. Javasolta még, hogy "csendesítői" a 443-as úton a "Rózsa" presszó közelébe is tervezzenek. Hangyáné képviselő asszony mintegy 60 család nevében reklamálta a telefonbevezetés késedelmét, tekintve, hogy több hónapja befizettek a kért összeget. Tolmácsolta még azt a lakossági igényt, mely szerint a gazdajegyző legalább egyszer egy héten délután is tartson fogadóórát 4-5 óráig. Dávid István képviselő a Csókásiban lévő gyalogtájróhoz korlát kiépítését javasolta. A hallgatóság részéről Dr. Weigert úr tette fel azt a kérdést, hogy Kolozsvári doktor úr miért nem kapott önálló körzetet. Erre a kérdésre a polgármester úr azonnal megadta a választ, mely szerint a város új körzetet nem akar, mert az pénzbe kerül.

A képviselőtestület ezután megkezdte a napirendek tárgyalását, amelyekből a lakosságot közvetlenül érintő határozatok:

Állattartási rendeletmódosítás: A rendelet hatálya Gyomaendrőd város közigazgatási területére terjed ki, kül- és belterületre (célja, hogy biztosítsa a közegészségügyi, állategészségügyi, környezetvédelmi előírások érvényesülését, valamint az állattartási épületek építése esetén az építési szabályok érvényesülését. Itt nincs lehetőség a rendelet teljes terjedelmének ismertetésére, de arra igen, hogy felhívjuk az érintettek figyelmét arra, hogy a város területén állatot tartani, tenyészteni csak az új rendelet előírásainak megtartásával lehet. Nagyon lényeges, és jó tudni, hogy az állattartó köteles állattartási tevékenységéről, annak megkezdéséről, vagy megszüntetéséről a település jegyzőjét és az állatorvost tájékoztatni. Ló, szamár, szarvasmarha, juh, kecske, sertés, méhcsaládok esetén létszámtól függetlenül, baromfi és nyúl állomány esetén 100 db felett. A rendelet szabályozza az állati hulladék, és állati hulladkezelésnek kötelező rendjét is. E rendeletmódosítással kapcsolatban elhangzott egy egyszerű javaslat, amely a bejelentési kötelezettséget egységesített formanyomtatványon javasolta. (Üszintén remélem, hogy ez a javaslat

Az önkormányzat munkájáról

megszívlelésre kerül, valamint azt is, hogy a rendelet teljes terjedelmében eljut a lakossághoz, legalább is azokhoz, akiklől várják ennek a betartását)

Emelésre került a közterületek használati díja. Az emelés mértéke átlagban 20%.

Ritkaság számba megy, de megtörtént, hogy a Pénzügyminisztérium nem értett egyet a helyi járatú autóbusszok menetjegy és bérlet emelésével. Így az áremelés 20% helyett csak 14-15% lett.

Módosításra került Gyomaendrőd bel-és külterületi holtágainak védelméről szóló rendelet, amely a holtágak megnevezését pontosítja, valamint az érintett tulajdonosok feladatát. Eszerint a védősáv karbantartása az érintett tulajdonosnak feladata. A védősáv parti vegetációját károsítani, gyéríteni tilos. Téli időszakban a partmenti nádvágás a tulajdonos kötelezettsége. Elhangzott még az a kérdés is, hogy ha kivágják a nádat, azt ne a jéggen égesse el, mert a hamu is károsítja a vizet.

Módosították az önkormányzati lakások és helyiségek bérleti díját is, indok volt többek között, hogy 95-ben emeltek utójára díjat.

Jóváhagyásra került a város 1998 évi költségvetése! A napirendek között, ha szabad rangsorolni, akkor ez volt a nap leglényegesebb határozata, hiszen nem kisebb tétől van szó, mint a város gazdálkodásának biztonsága, stabilitása a fejlődésének lehetősége került szentesítésre. A hozzáértő testületi tagok mind elmondták, hogy hosszú idő óta ilyen reális alapokon nyugvó, kiszámítható, az intézményvezetőkkel egyeztetett, fejtűjtést, és beruházást ilyen nagy összegben tervezett költségvetése régen nem volt a városnak. A város költségvetésének végösszege: Egymilliárd négyszázharminchatmillió kétszáznyolcvanötezer forint, amelynek bevételi és kiadási oldala null szaldót mutat, azaz egyensúlyban van! Nem állhatom meg, hogy a költségvetés főbb számain ne ismertessem! A betervezett fejlesztés: 441 millió forint, amelyből vízberuházás 341 millió, (ebből a saját erő 44 millió) utépités 35 millió, első lakáshoz jutók támogatása 6 millió, Barótság SE támogatása 3 millió, közel 20 millióba kerül a város két településén összesen a főtér rendbehozatala, megvilágítása, a városháza javítása, a Kossuth utca fásítása, az informatika fejlesztése, és a hivatali gépkocsi beszerzése. A felújítási költségek 36 és félmilliárd vannak tervezve. Ebből az oktatás területére jut 24 és félmillió forint, a közművelődésre 1,7 millió, a szociális ágazatra majdnem egy millió, a fürdőre 8,7 millió, a sportcsarnok felújítására 0,8 millió forint. A működési kiadásra tervezett összeg 956,9 millió forint. Ebből az oktatás költsége 506 millió, a közművelődés 22,7 millió egészségügyi ágazat 42,7 millió, városi gondozási központ 61,5 millió, városi bölcsőde 7,7 millió, családsegítő központ 4,1 millió, polgármesteri hivatal és felad. 282,9 millió. Az előző évhez képest nem kap az önkormányzattól támogatást a katolikus iskola. Ez nem helyi döntés, az egyházi iskolák normatív támogatását a központi költségvetés egészíti ki. Így minden ellenkező híresztelés ellenére, a Gyomaendrőd egyházi iskola ez évi költségvetése a hatékony költséggazdálkodás eredményével együtt biztosítja továbbra is a kiegyensúlyozott működőképességét, sőt további fejlesztési elképzeléseinek

megvalósítását. Így várja ez évben is az első osztályba jelentkezőket.

Nem kap továbbá támogatást a helyi kisebbségi önkormányzat, és lényegesen csökkent a támogatása az Önkéntes Tűzoltó Egyesületnek. A költségvetési téma tárgyalása során hangzott el, Hangyáné képviselő asszony felhívására, hogy mindazok, akik a törvény szerinti szociális támogatásra jogosultak, (az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a 13.700 forintot) feltétlen jelentsék be az igényüket minél előbb, de mindenképpen az első félévben.

Ugyancsak a költségvetés tárgyalása adott okot egy felhívásra a hallgatóság köréből. Szívszorító volt azt a fiatal édesanyót hallgatni, aki attól retteg - és biztos nincs egyedül - hogy az önkormányzat jövőre a bölcsődét vállalkozásba akarja üzemeltetni. Mint a válaszközlő kiderült nem teljesen megalapozatlan a félelme. Az az én véleményem is, hogy vannak területek, amelyeknél nem lehet a gazdaságosságra, forrás hiányra való hivatkozással a feladatok alól kibújni. Ilyen az oktatás, az egészségügy és a szociális ellátás területe. Nem azért kell ezeket a feladatokat ellátni, mert a törvény írja elő, hanem azért, mert ez a kötelességünk!

A Pénzügyi és Humánpolitikai Bizottság egységes ajánlása alapján a testület 17 igennel, és egy nemmel elvetette a Mezőtúri Városi Kórház kérelmét, a szubintenzív osztály költségéhez való hozzájárulás ügyében. Feltétlen indokolt lenne visszatérni erre a kérdésre, ha a kórház megkapja a végleges működési engedélyt, hiszen nem egy szomorú példa bizonyítja, hogy nem mindegy, ha a beteget 40 km-re szállítják, vagy 17 km-re, mint azt Dávid István képviselő úr is felvetette.

Rendkívül jelentős volt az a döntés, ami a város szennyvízszátrona fejlesztésére vonatkozik. Egymilliárd hatszázmillió a terv megvalósíthatósága, amelyhez a saját erő 1,1 milliárd forint. Ehhez a pályázatokon elnyerhető összegek, a lakossági hozzájárulás, valamint az önkormányzat hitel nélküli hozzájárulása szükséges. Ez volt a nap második nagy horderejű, és középtávú döntése, ami a város életében nagyon nagy jelentőségű. Elmondtam már többször, de nem elég szer, hogy addig nem illik a városi rangot használni, amíg az útjai járhatatlanok a sártól, a vize ihatatlan, és a szennyvíz az utcai gödrökben bűdösödik. Ha mindez a hiányosság megszűnik, joggal várhatjuk a befektetőket, és azt, hogy a fiataljaink ne máshol keressék a boldogulásukat. Mindnyájunk érdeke, hogy ez a terv is megvalósuljon.

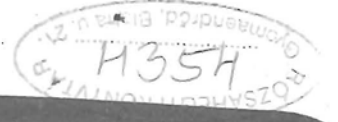
A Páhalmi út építésére is benyújtják a pályázatot, amire az ott működő vállalkozók komoly sajátjertő biztositának. Eladásra került az Endrődi Községhez nyugati szárnya, nevétségesen olacsony összegért, de viszont megszabadult az önkormányzat egy épület felújítási kötelezettségétől. Az a tény, hogy ez volt Endrőd legrégebbi épülete, a testület többségét hidegen hagyta, ... no de több is veszett már Mohácsnál! Újra pályázatot írunk ki a gyomai orvosi rendelők és a MEDOSZ székhez eladására.

A Tourinform Iroda vállalkozásban történő hasznosítására egy értékelhető pályázat sem érkezett. Ezért 5 évre szóló bérleti szerződést kötöttek a Recline Stúdió Egyéni Céggel, amely évente 1250 Ft bérleti díjat fizet, és az önkormányzat az idegenforgalmi szezonban egy fő bérköltségét 3 óra vállalja. Ebben a helyiségben lesz elhelyezve az induló kábel tv a beüzemelésig.

Császárné Gyuricza Éva

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László, Ungvályi János * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@moha.szikszi.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 3. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1998. március

Nemzeti dal.

*Galbra, magyar, ~~magyar~~ ^{hív a harag!}
Itt az idő, most vagy soha!
Kiből legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, választásból!
Itt magyarok ifjen ére
Ehünkünk,
Ehünkünk, hogy szabadok tovább
Kém lettünk.*

Március 15-re emlékezünk

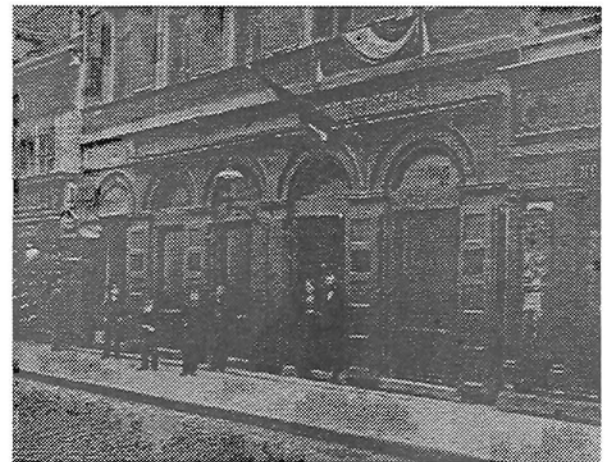
*Kiből v. kinek mi, tan'ing?
Kárhozottak úszáink,
Tűz fra adon ilhet halál,
Prognózisben nem nyughatunk.
A magyarok :/:*

*Szonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Kinek a végébb ország élte,
Kinek a háza becsüsen.*
:/:

*Fényesebb a lárnál a kard,
Lobban irésít a kard,
Ei mi még is lárnát hordunk!
Ide vedd, régi kardunk!*
:/:

*A magyar név megint régi lesz,
Méltsi régi nagy híreket,
Két sz. lentek a prúsdok,
Leműsül, azaláratot.*
:/:

*Hol fogjunk domborúlnak,
Unokáink leborúlnak,
Es áldó mártír mellett
Mondják el pent neveinket.*
:/:
Péteri Péter

A régi Pilvax kávéház

Az endrődi honvédek:

58. Honvédszázalaj Vécsey alatt

Majoros Mihály, önkéntes
 Mikus András, önkéntes
 Majoros Pál, önkéntes
 Bela Mátyás, önkéntes
 Bács Imre, önkéntes
 Mostala János, önkéntes
 Dinya Pál, önkéntes
 Timár J. F. János, önkéntes
 B. Kovács János
 Oláh Imre
 Katona Imre
 J. Kovács József
 Hanyecz J. Mátyás
 Ór. Timár István
 Rácz István
 Szakalos Imre,
 Dinya Mihály
 K. Timár János
 Sz. Timár András
 Hegedűs János
 Drahó János
 Juhász Pál, önkéntes

59. Honvédszázalaj Vécsey alatt

Kolompár József, önkéntes
 Hanyecz István, önkéntes
 Hunya István, önkéntes
 Baiz Mihály, önkéntes
 Koncsák Mihály, önkéntes
 Rácz István, önkéntes

33. Honvédszázalaj Kmetty alatt

Hitsha János, önkéntes
 Czirák Mihály, önkéntes
 Dinya Gy. Mátyás, önkéntes
 Fridrich István, önkéntes
 Batsa Pál, önkéntes
 Gniez György, önkéntes
 Vrana János, önkéntes
 David András, önkéntes
 M. J. M. István, önkéntes
 ... Mihály, önkéntes
 ... n, önkéntes
 ... Mihály, önkéntes
 ... János
 Vadász István
 Nagy József
 Kulik Mihály
 Fekécs Mátyás
 Farkas I. F. János
 B. Farkas Pál

90. Honvédszázalaj Guion alatt

Timár András, önkéntes
 ... Mihály
 ... és
 ... huszár Görgey alatt

... István, önkéntes
 ... uska Mátyás, önkéntes
 ... edős Ferenc, önkéntes
 ... la Mátyás, önkéntes
 ... valinszky Kálmán önkéntes
 ... enye ... József, önkéntes

Ők azok, akik 150 évvel ez előtt küzdöttek a magyar szabadságért, űk azok, akiknek neveit nem moshatja el sem 150 év, sem ezerötszáz. Magyar honvédek űk, hősök!

Bartos János, önkéntes
 Szabó Antal, önkéntes
 Hakkel János, önkéntes
 Banják József, önkéntes
 Zs. Timár János, önkéntes
 Dávid Mihály, önkéntes
 Hanyecz János,
 Timár M. István
 Duda György
 Varga Pál
 Hanyecz György
 Papp Pál
 Hegedűs Mátyás
 Czmarkó János
 Szakalos Mihály
 Tóth J. György
 Mokó István
 Hegedűs Mihály
 Lapatinszky János
 V. Farkas István
 Buza Mihály

K. Timár György
 Pintér István
 Soránszky Pál
 Honud Pál
 Kenyeres J. József
 Valuska András
 Timár Mátyás
 Szmola János
 Szurovecz Pál
 Hunya István
 Hornok György
 Gellai a. Pál
 Binges Pál
 Timár Gy. Pál
 Baiz cz. János
 Szabó Pál
 Szakalos András
 Uhrin a. György
 Németh András
 Gellai r. József
 Sáczó János
 Cserépi Lukács
 Dávid i. Pál
 Farkasinszky István
 Sz. Timár György

Károlyi huszár

Dinya J. Pál, önkéntes
 K. Kovács Pál, önkéntes
 Sz. Timár János önkéntes

Lehel huszár Klapka alatt

Kovács Imre, önkéntes
 Ádám János, önkéntes
 Kakas János, önkéntes

Miklós huszár

Gellai József
 Giricz G. János
 Rácz András

Nemes Imre
 Timár f. Mátyás
 Hornok András
 Cs. Jách Mihály
 Uhrin J. György
 Tarczali Mihály
 Varjú J. András
 Kurilla J. Mihály
 Iványi Pál
 Parubcsanszky András
 Tokar György
 Tóth J. Mátyás
 Fülöp J. Mihály
 Urbán János
 Fekéts István
 Rácz Mátyás
 Arany András
 Juhász Mihály
 Dávid György

Alakulatuk nem ismert

Salacz József, önkéntes hadnagy
 Péterváron
 Csenger Antal, önkéntes
 Száfián József Tüzér, Bem alatt
 Mészáros János, önkéntes szekerész
 Lisiczai György, önkéntes szekerész
 Klapka alatt
 Fargács János tüzér
 Matyó György
 Szujó Márton 5. h.z.a. Perczel alatt
 Kinka István 3. h.z.a.
 Kakas Antal 3 h. z. a.
 Czindei Imre, Máriássy alatt
 Csuran István, Máriássy alatt
 Szujó J. György, Máriássy alatt
 Varga J. István, Máriássy alatt

A gyomai honvédek

Máriássy, Guion és Perczel vezérek alatt

Steigervald Mátyás önk. gyalogos
 Rácz András, önk. gyalogos
 S. Szilágyi Balint, önk. gyalogos
 Nánási András, önk. gyalogos
 Lázár Miklós önk. gyalogos
 Perei János, önk. gyalogos
 Fodor Lőrincz, önk. gyalogos
 Hamza Sándor, önk. gyalogos
 Béres Benedek, önk. gyalogos
 Hamniczki István, önk. gyalogos
 Szilágyi János, önk. gyalogos
 Oláh Sándor önk. gyalogos
 Imre László, önk. gyalogos
 Bosnyák Sándor, gyalogos
 Cs. Nagy József, gyalogos
 Király Ferenc, gyalogos
 Bíró András, gyalogos
 Szalóki László, gyalogos
 Zöld Balint, gyalogos
 Szilágyi László, gyalogos

Csillag Imre önk. gyalogos
 Botlik János, gyalogos
 B. Marjai Sándor, gyalogos
 Imre Balint, gyalogos
 Arany Mihály, gyalogos
 Kovács Dániel, gyalogos
 Sallai Sándor, gyalogos
 Kakati János, gyalogos
 Náduvvari József, gyalogos
 Horváth Sándor, gyalogos
 Szerető Lajos, gyalogos
 Bosnyák János, gyalogos
 Arany Sándor, gyalogos
 Fűsűs Sándor, gyalogos
 Nyilas János, gyalogos
 Gábor Ferencz, gyalogos
 Csapó Gábor, huszár
 Szilágyi László, gyalogos
 Perei Gábor, gyalogos
 Gábor Mihály, gyalogos
 Látik Sándor, gyalogos
 Aranyi István, gyalogos
 Kis Demeter, gyalogos
 Kun Ferencz, gyalogos
 Putnoki János, gyalogos
 K. Varga István, huszár
 Orbán István, gyalogos
 Vincze Sándor, gyalogos
 Földesi Mihály, önk. gyalogos
 Vékony Balint, önk. gyalogos
 Juhos Gábor, önk. gyalogos
 B. Kovács Imre, önk. gyalogos
 Kis József, önk. gyalogos
 Kovács András, önk. gyalogos
 Bosnyák József, önk. gyalogos
 Bátori Sándor, önk. gyalogos
 Bátori István, önk. gyalogos
 Csalah Sándor, önk. gyalogos
 Nánási János, önk. gyalogos
 Isó János, gyalogos
 Náduvvari Sándor, gyalogos
 Erdei Gábor, huszár
 Krucsó László, huszár
 F. Kis János, huszár
 Diószegi Ferenc, huszár
 Oláh Sándor, huszár
 Csatári Sándor, huszár
 Lukács Sándor, gyalogos
 K. Kis Sándor, huszár
 Zilai Sándor, huszár
 P. Kovács János, huszár
 Cs. Szabó János, huszár
 Olajos Sándor, gyalogos
 Kéri Imre, gyalogos
 Csáki Imre, gyalogos
 V. Kun István, gyalogos
 Kocsis Gergely, huszár
 Szóke József, huszár
 Cs. Nagy Imre, huszár
 B. Szilágyi János, huszár
 Márton Tamás, huszár
 Kis Albert, gyalogos
 I. Kovács Tamás, gyalogos
 Jenai József, gyalogos
 Varga Sándor, gyalogos
 Joannovics Gergely, gyalogos
 Matebus István, Sándor huszár
 Beszkereki József, gyalogos

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

TEMPÓ, BARÁTSÁG!

Az őszi szezon után megérdemelt bizonyítást kaptak a játékosok.

A vezetőség viszont ez alatt sem rétkedett. Sok volt a csapat és a pályáépítés gondja, sok volt a tennivaló. Elsősorban is cél: az eredményesség fokozása, szilárd védelem és gólerős csatár-sor. Az új játékosokkal, és új taktikával kívánják ütőképesebbé tenni a gárdát. Ezért új megoldásokat dolgoznak ki.

Az előkészületi mérkőzések meglepő eredményt hoztak: Az NB I-es Békéscsaba Előre ellen 1:0-ás győzelmet arattak, amely nagy fegyvertény volt. Czifrák gólján kívül, még 2-3 olyan lehetőség is kínálkozott, ami góllal kecsegtetett. Főleg a második félidő vége felé kellett az Előre kapusának

bizonyítani, hogy kiváló hálóőr. Azután Szeghalmon gólzáporral rukkolt ki a csapat 10: 1-re vertük a hazaiakat. Igaz, Füzesgyarmaton elmaradt a gólpárádé, de nem volt vitás egy percig sem, hogy a mieink a jobbak.

Jó erős alapozás után, most a részletekre kell figyelni, ötletes megoldások begyakorlása a tennivaló! A 20 tagú keretben minden feladat megoldására vannak megfelelő emberek.

Mindezekon felül, még itt van az öltöző építése és a pálya felújításának feladata. A bajnokság indulásáig bizony, még bőségesen van tennivaló.

Mi, szurkolók, nem titkoljuk, hogy vakmerő reményeket is táplálunk magunkban!

MÁRTON GÁBOR

Kérjük, akinek Amerikába kivándorolt családtagjáról fényképe, vagy tőle korabeli levele van, küldje el kölcsönbe szerkesztőségünk címére.

TANYA ELADÓA szarvasi kövesút mellett II. Ker. 523. sz. alatti tanya eladó. Érdeklődni lehet: Endrődön, a Korányi Frigyes u. 27.sz. alatt. Telefon: 66-283-168.

Dan-zugban vízpart 848 m² telek eladó. A villamosítás díja kifizetve. Érdeklődni lehet: 66-442-749 telefonon.

A temetőket segítjük...

Jó hangulatban zárult az egyházközség által szervezett farsangi vacsora. Ungvályi János köszöntötte a jelenlévőket, köztük Dr. Dávid Imre polgármester urat. Majd a Városunk szerkesztősége nevében Császár Ferenc felelős szerkesztő mondott köszönetet Laci atya segítőkész, fáradtságos munkájáért, mellyel a szerkesztőséget segíti.

Ezúttal köszönjük meg Ambrózi barátunknak az igen izletes birkapörköltet, melyet a jelenlévők aláírásával tanúsított "Elismerő Oklevél"-lel köszöntek meg.

A vacsora után beszélgetésbe elegyedtek a résztvevők, végül jó hangulatú tombola-játék következett, melynek bevétele: 30.300 Ft. A katolikus temetők karbantartására fordítja az egyházközség.

Továbbra is várjuk erre a célra adományait, melyeket a hivatalos időben a plébánián lehet befizetni.

Támogatásukat és segítségüket előre is köszönjük!

Az endrődi **Honismereti Alapítvány** ebben az évben is tisztelettel kéri a támogatók segítségét. Aki egyetért az alapítvány munkájával, az a személyi jövedelemadó 1%-át utalja át az alapítvány számlájára.

Adataink:

Címünk: HONISMERETI ALAPÍTVÁNY

Adószámunk: 19056274-1-04.

Számlaszámunk: 53200015-10000032. Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Köszönettel
Hornok Lajosné
egyesületvezető

A KÖZÖSSÉGI HÁZ MÁRCIUSI PROGRAMJA

5-én	18 órától: A Gazdakör nőnapj ünnepsége
7-én	17 órától: Nőnap a Magányosok klubjában
9-én	17 órától: Nőnap a Nyugdíjas klubban
13-án	14-18 óráig: Müanyag és háztartási cikkek vására
14-én	9-11 óráig: Szemvizsgálat
14-én	18 órától: A Gazdakör vacsorája
16-án	10 órától: A miskolci Csodamalom Bábszínház műsora gyermekeknek
17-én	17 órától: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet közgyűlése
21-én	18 órától: Galambász Egyesület vacsorája
28-án	Tea-est a Magányosok klubjában

FELHÍVÁS

A gyomaendrődi Drogellenes Munkacsoport és a Vöröskereszt Területi Szervezete

RAJZ- ÉS IRODALMI PÁLYÁZATOT HIRDET.

A pályázaton részt vehet minden gyomaendrődi lakos, vagy itt tanuló diák, aki 6. életévét betöltötte. A pályázat témája: Egészséges életmód.

Az irodalmi pályázat műfaja szabadon választott. Terjedelme maximum 5 oldal. A rajzpályázat technikája és mérete tetszőleges.

Beadási határidő: 1998. április 15. melyet a Városi Családsegítő Szolgálat vagy a Vöröskereszt Területi Szervezetének irodájában lehet leadni. Mindkettő címe: Gyomaendrőd, Fő út 2. A pályaművön kérjük feltüntetni a pályázó nevét, címét és életkorát. Eredményhirdetés és a díjak átadása 1998. május 12-én a Katona József Művelődési Központban lesz, ahol a pályaműveket kiállítjuk

További érdeklődés: Pál Jánosnál a 386-230-as telefonon.

A katolikus iskolák országos mesemondó versenyén **Roncsek Nóra**, a Szent Gellért Katolikus Iskola 3. b oszt. tanulója 2. helyezést ért el.

ORVOSI SZAKRENDELÉSEK

(a volt Szülőotthonban)

Reumatológia (beutaló nem kell)	Kedd - Csütörtök	14 - 16 óra között
Urológia (beutaló nem kell)	Hétfő - Szerda	14 - 16 óra között
Bőrgyógyászat (beutaló nem kell)	Csütörtök	14 - 18 óra között
Ideggyógyászat (beutaló nem kell)	Csütörtök	9 - 13 óra között
Szemészet (beutaló nem kell)	Hétfőtől péntekig	8 - 14 óráig
Sebészet (beutaló nem kell)	Hétfőtől péntekig	10 - 13 óráig
Fül-Orr-Gégészeti	Kedd - Csütörtök	14 - 16 óra között
Belgyógyászat	Hétfőtől, Péntekig	8 - 13 óra között és Szerdán
Nőgyógyászat	Hétfőtől, Péntekig	8 - 14 óra között
Tüdőgyógyászat	Hétfőtől, Péntekig	10 - 13 óra között
Röntgen	Hétfőtől, Péntekig	8 - 10 óra között
Labor	Hétfőtől, Péntekig	8 - 10 óra között

Az ENDRŐDIEK BARÁTI KÖRÉNEK

találkozója Gyomaendrődön május 16-án kerül sor délelőtt 10 órától a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola éttermében.

Kérünk minden barátunkat, tagokat és érdeklődőket, programjukba illeszkék be, jegyezzék elő maguknak ezt a napot, hogy a találkozón minél nagyobb számban jelen lehessen Endrőd népe: az elszármazottak, az itthoniak.

A nap teljes programját következő, - áprilisi - számunkban teljes részletességgel fogjuk közölni.

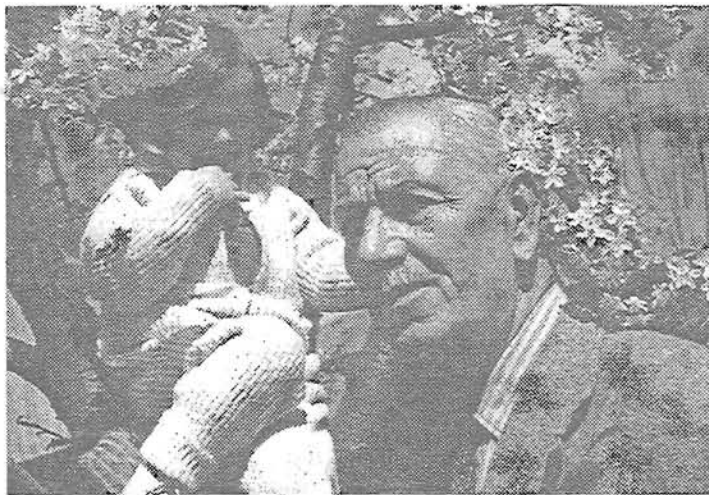

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér ize, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

HUNYA LAJOS, A NAGY TANÍTÓ (1891-1967)

Szorgalmas, gazdálkodó családba született, ahol tizenegy gyermek, - 9 leány és két fiú, - jelentette a gyermekáldást. A sorban Ő volt az utolsó. Elemi iskoláit szülőfalujában Endrődön folytatta. 14 évesen Egerbe az Érseki Róm. Kat. Tanítóképzőbe került, ott szerzett oklevelet. 1912-ben a katonai szolgálatot a Magyar Királyi Nagyváradi 4. Honvéd Gyalogezrednél töltötte le. Leszerelése után még el sem kezdte a tanítóskodást, kitért a világháború. Hamarosan az orosz frontra került, az Északkeleti-Kárpátokba. Ádáz harcokat folytatott a Dukla-hágó déli részén. Mezőlaborc térségében több földijével esett fogságba, a híres endrődi primás Farkasinszki Imre, a gazdálkodó Kovács Illés, Soczó Lajos, Hunya Ince és a két cigány Fardi Bíró István és Malcsi társaságában. A foglyokat hol gyalog, hol szekéren, majd a transzszibériai vasúton szállították kelet felé. Raboskodtak többek között Jekaterinburgban, az utolsó cári család kivégzésének városában is. Az "endrődi különítmény" a muzsikus Farkasinszki révén sokáig együtt maradhatott. Később a táborokban zenekaruk, és színjátszó csoportjuk is volt. Azután a fehérek foglyaikkal a vörösök elől menekülve távol keletre futottak. Így került a kis magyar csapat Omszk, Tomszk táborait megjárva Pjescsánszka Pervaja- Rjecska lágereibe. Ez már távolkeleti település volt, ahol már az oroszok helyett japánok vigyázták őket. A bátrabbak Kovács Illés vezetésével átszöktek Kínába s évekig tartó kalandos utazás után érkeztek haza. Akik ottmaradtak, később Vladivosztkban élték a hadifogság keserves napjait. Éhínség, tifusz tizedelte soraikat. Odahaza

rokonai, és hűséges menyasszonya Kovács Erzsike is, hiába várta, nem jött hír.

Évekkel a háború, után 1920 őszén hajóval indult meg a sok ezer fogoly hazaszállítása, Ázsia megkerülésével, a Szuezi-csatornán, a Földközi tengeren át értek Triesztbe. 1921. januárjában értek magyar földre. Lajos, szüleit már csak a temető sírjában találhatta meg. Testvérei is kirepültek a családi fészekből.

Rövid időt Gyulán az árvák nevelőintézetében töltött, követte Kovács Mátyas kollégáját, akit Endrődön tanítóvá választottak.

1922-ben feleségül vette Kovács Erzsébetet, aki a fogság hosszú éveit alatti is híven várt reá, és aki 1967-ig áldozatos, hűséges társa volt. (Együtt pihennek a Központi temető keleti bejáratának közelében a fő út déli oldalán.)

Pár év múlva a község szegény felében lévő iskolához került s nyugdíjazásáig folytatta áldásos, oktató-nevelő munkáját. Tanítványai jórészt kubikosok, napszámosok, cselédek és a cigányváros szegény családjaiból toborzódtak. Szinte minden évben 100 körül volt a 3-4 osztályból összevont tanulócsoporthoz. Tavasztól őszig sok tanítványa "szolgált". A tanítványok gazdák cselédei, és kanászaik voltak. Hihetetlen energiával igyekezett pótolni elmaradásukat. Az olvasás, írás, számolás volt vessző-paripája. Minden percet totálisan kihasználta. A gyerekek a tanítás kezdete előtt kórusban mondták a szorzó és osztótáblát, a hittant, a verset. Csoportosan olvastak, a helyesírás szabályait ismételték, Nagy-Magyarország hegy- és vízrajzi, politikai térképével ismerkedtek. A "mester" által összeállított Endrőd történetét tanulták nagy szorgalommal.

Kemény, de igazságos ember volt. Nem engedett lazálást. Természetszerető volt. Megtanította még a permetező szereket is (Aloma, Enda, Sulfarol, Jutok, Dohánykivonatok, Bordóilé). A szemzés és az ojtás fajtáit nem csupán nézték, hanem a falon lévő minták alapján próbálgatták az özláboltást, angol és sima párosítást, a hék alá oltást...

Sok szegény tanítványát juttattatta karácsony táján cipő, ruhasegélyhez, sok gyereknek biztosított "ingyen tejet".

Szeretett kertészkedni. Ha megtehetette, ráérő idejében a "Lógerben" lévő kertjében munkálkodott. Gyümölcsfákkal, konyhakerti növényekkel bajlódott, baromfit, galambot tartott, sertést hizlalt, mint más falusi ember. Fáradhatatlan apostola volt az öntözéses gazdálkodásnak.

A méhészetet igyekezett a felnőtt lakossággal megkedveltetni. A Gazdakör felügyelő-bizottságának tagja volt.

Az iskolában rend, csend, tisztaság, szorgalom volt a követelmény! Nem bírta elviselni a hazugságot, a gyávaságot. 1932-ben megalakult Gazdasági Népiskola (ismétlő) szervezője és vezetője lett.

Három gyermekük volt. Az első kicsi korában meghalt. Tibor Hunyán tanított nyugdíjazásáig. Alajos Endrődön és Gyomán tanítóként tevékenykedett több mint negyven évig. Mindketten az orosz fogságot is megjárták, a II. világháború után.

1951-ben Hunya Lajost az akkori községvezetés azonnali hatállyal elbocsátotta, mint "egyházi" tanítót. Sok utánjárással tudta csak kiharcolni nyugdíját.

E sorok írója, személy szerint, sokat köszönhet tanítóskodásának. Megtanított tanulni, figyelni, értelmesen beszélni, s hogy feletteseinket tisztelni, megbecsülni kötelességünk. Neki köszönhetem, hogy Endrőd múltjának kutatója, feltárója, gyűjtője lettem. Aki a katonáskodás, fogság, a szabadulás történetét bővebben szeretné megismerni, ajánlom kéziratos könyvem, megtalálható az endrődi könyvtárban címe: "Az endrődi primás", Farkasinszki Imre élettörténete.

Szüleim sírjához igyekezve, sírja mellett visz el az utam. Ha egy szál virág nem kerül sírjára, megemelem kalapom azért a sok jóért, ami tőle kaptam

Nyugodjék békében.

MÁRTON GÁBOR

MÁRCIUSI MISEREND

Endröd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 6-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Március 15-én: 9 óra, és 18 óra

Március 15-én, az ünnepi mise után az emlékműnél ünnepség.

Nagyböjtben péntekenként este 6-kor, vasárnaponként fél 6-kor keresztút.

Szent Gellért Iskola kápolnája: március 8-án, és 22-én, vasárnap fél 12-kor.

Öregszőlő Szt. Imre: március 1-én. 2 óra, Nagylapos: március 15-én, 2 óra

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 5-kor, valamint elsőpéntekenként is, este 5-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

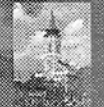
Március 15-én 11 óra!!!!

Gyoma

A plébános úr egészségi állapota miatt vasárnapokon 11-kor.

Katolikus krónika

MÁRCIUS HÓNAP ÜNNEPEI

március 4. szerda:	Szent Kázmér
március 7. szombat:	Szent Perpétua és Felicitász vértanúk
március 9. hétfő:	Római Szent Franciska szerzetesnő
március 17. kedd:	Szent Patrik
március 18. szerda:	Jeruzsálemi Szent Cirill püspök, egyház-tanító
március 19. csütörtök:	Szent József
március 25. szerda:	Gyümölcsoltó Boldogasszony

Nagyböjti lelkigyakorlat:

március 23-24-25-én, hétfőn, kedden, szerdán lesz.

Hunyán 16 órakor, Endrődön 18

Vezei: Salamon László szentesi káplán atya

Újra nagyböjt...

„A nagyböjt kezdetén jó újra átgondolni, mi is a böjt. A böjt erkölcsi indítókából eredő önmegtagadás, főként érzéki élvezetektől való megtagadtatás. Szoros értelemben ételtől való megtagadtatás.

Hármas célt szolgál:

a testi vágyak megfékezése, bűnbánat kifejezése, a lélek lelemelése.

Az év minden péntekje böjti nap, Jézus szenvedésére, kereszthalálára emlékezve. A nagyböjt különösen is az önmegtagadások ideje. Ehhez nyújt segítséget a bencés lelkeségi lüzetek sorozatában megjelent könyv, melyet ez az írás ismertet.

A mai kor emberétől távol áll a böjt, a lemondás gondolata. Minden azt sugallja, hogy minél többet megszerezni, minél többet birtokolni.

A keresztény böjt évezredek hagyományai ma is sokat mondanak mindenki számára.

1. Az ősegyház gyakorlata

Az egyház nem maga találta fel a böjtot, hanem átvette, és tovább fejlesztette a zsidó gyakorlatot, és a görög-római világnak a böjtöléssel kapcsolatos nézeteit.

A zsidók egyrészt úgy értelmezték a böjtölést, mint az Istenhez intézett esdeklő kérést, mint annak jelét, hogy imádságukat komolyan gondolják; másrészt pedig, mint vezeklést és bűnbánati gyakorlatot.

A kereszténység átveszi, és átalakítja ezt a gyakorlatot. A heti két böjti nap - szerda és péntek - mellett korán megjelenik a húsvéti előkészületül szolgáló böjt is. Először 1-3 napig, majd a IV. századtól 40 napon keresztül. Így a böjt a bűnbánat jele, és az előkészület eszköze lesz. Az előkészület nemcsak a húsvéti előkészületet jelentette, hanem más nagy alkalmakra készülve is szívesen böjtöltek. Didaché: a keresztelés előtt böjtöljön a keresztelendő, a keresztelő és más személyek.

Az ősegyház számára nem volt magánygya

böjtölés, hanem összefüggött a liturgiával, és rendszerint közösen gyakorolták.

2. A böjt, mint a test és a lélek gyógyszer. Az antik világ böjtölésének egyik oka a démonoktól való lélelem, a másik pedig a böjt erősítő hatása. Az ókeresztény atyák is fontosnak tartják a böjt gyógyító hatását. Ami első pillantásra primitív népi gyógymódnak tűnik, azt a mai orvostudomány igazolja. Éppen ezért egyeseknek előírják gyógyító koplalást. A test lebontja a felesleges és zavaró sejtszöveteket. A böjt hatásos fegyver a szenvedélyek ellen. Aki testét kézben tudja tartani, az könnyebben harcol a szenvedélyek, a kísértés ellen.

A böjthöz szorosan kapcsolódik az imádság. Nem mindegy, hogy a böjt során felszabadult időt az ember mire használja. Sokan a böjtölésben megtakarított pénzt a szegényeknek adják.

3. Böjt ma

I. A böjtölés veszélyeket rejt magában, ha a helyes mérték veszendőbe megy.

- Az élet tagadása. A lemondás olyan negatív életfelfogáshoz vezet, amelyben már nincs helye az ünnepek megtartásának, ahol a többiek is saját lemondásuk mértékével mérnek, és végső soron mindent sajnálnak tőlük.

- A test tagadása. A böjt beteges koplaláshoz vezet. Az ember elutasítja testét úgy, ahogy Isten megteremtette. Így Isten kedvéért Isten ellen fordul. Az egészséges böjt mindig a test elfogadásával jár.

- Böjt és lélelem. Attól fél, hogy valami ártalmatlan eszik. Egészséges táplálkozás kell, de ez nem válhat ideológiává.

II. Böjtölésünk során elevenítsük fel a hagyományokat, és keressük a megvalósítás mai formáit. A nagyböjt legyen valódi böjt, testtel és lélekkel való böjtölés. Föl kellene eleveníteni a nagyhetet, mint a húsvétra való előkészület idejét. Ezt közösségben lenne jó lenni, mert a megszokott környezetben egyedül

Hamu

Minden hamu tűzről álmodik.

Hamu vagyok,

rólad álmodom Uram.

Életem ma beléd öltözik,

szent tüzednek,

Uram, átadom magam.

Mi vagyok én, csak te tudhatod.

Csak te ismersz,

te lehelted életemet.

Vallanom kell, mond, mit mondhatok?

"Egy kis hamu, s egy nagy titok, -

ez lényeged.

Maroknyi por, de nem siri hant;

ne hidd saha,

hogy hamvad végleg kihuny.

Lomha felhő villámot fogan,

egy pillanat,

s felhős eged lángra gyúl."

Való igaz, s így van jól, Uram.

Hamud vagyok

és ez nagyon jó nekem.

Egy az álmodom, hallgasd meg szavam;

te lehelted ezt is belém, Istenem!

Ne legyen más, csak hamu és titok.

Add, hogy mindig

legfőbb hamud legyek;

s homuba sült pogácsát adok

üzött néped fáradt Illéseinek.

Hiszen messze kell még jutniuk,

várja őket Hőreb,

az Úr szent hegye.

Hadd tudja meg a nép s a Bál-papok,

miből fakad Illés csodás ereje

Nem győzhet a halál azokon,

akik a tűz

s hamu titkát ismerik;

Isten az Úr minden harcukon,

tüze rejlik

hulló porszemükben is.

Hamu-bölcsőd legyek, Istenem

Gyűjts villámmá.

mikor jön gondolatod,

földünk fagyót felmelengetem

- szépen égve -

tudom, te így akarod.

Minden hamu tűzről álmodik.

Hamu vagyok,

rólad álmodom, Uram.

Életem ma beléd öltözik;

szent tüzednek,

Uram, átadom magam.

Dr. Kerekes Károly

böjtölni nehéz. Mindenkinek meg kell találni a maga számára megvalósítható böjtölési formát.

A böjt nem öncél. A böjt a lelki aszkézis jól bevált eszköze, mely az imádsággal és az alamizsnázkodással elvezet az emberekkel szembeni helyes magtartáshoz. A böjt testtel-lélekkel való imádkozás. Megmutatja, hogy jámborságunknak testileg is ki kell fejeződnie. A böjtben testünkkel-lelkünkkel nyújtunk Isten felé, testünkkel-lelkünkkel imádjuk őt."

Hírhozó 1998-08

Beiratkozás a Szent Gellért Katolikus Általános Iskolába
március 30 - április 3-ig. (hétfőtől péntekig) 8-17 óra között.
Beiskolázás az egész város területe!

Az 1 % felajánlása: 0011 Magyar Katolikus Egyház

„ÉN ÚGY SZERETNÉM VÉGEZNI A MUNKÁMAT, HOGY AZ IDŐS EMBEREK IS MEGŐRIZHESSÉK EMBERI MÉLTÓSÁGUKAT“

(Beszélgetés Gellai Józsefnével, a Gondozási Központ vezetőjével)

Gellai Marika 1984. és 1993. között volt a Gondozási Központ vezetője. Majd négy évig máshol dolgozott, és most ismét kinevezte az önkormányzat régi munkahelyére.

- Mióta dolgozol itt ismét?
- 1997. december 1-től vagyok megbízott vezető, feltehetően két évre szól a megbízásom.

- Miért csak megbízott?
- Ehhez a munkakörhöz felsőfokú végzettség van előírva, és én, sajnos, még nem végeztem el a főiskolát. Most gondolkodom azon, hogy bele kellene vágni.

- A képviselő-testület milyen arányban szavazott rád?

- Úgy emlékszem, hogy 12 igen szavazatot kaptam, 4 tartózkodás volt, és 2 képviselő pedig hiányzott.

- Tehát van fenntartása veled kapcsolatban néhány képviselőnek?

- Igen. De szeretném munkámmal eloszlatni ezeket a kétségeket.

- Arról a néhány erről, míg nem voltál itt, mondanál valamit?

- A NEC-hez (Nemzetközi Egyetemi és Főiskolai Centrum Alapítvány) kerültem, ők szociális gondozással foglalkoznak. Ennek keretében részt vehettem németországi tanulmányúton, sok országos szervezésű konferencián. Megismerhettem az otthonápolási szolgálatot is. Később a szarvasi evangélikus egyház vette át ezt a munkát, ott egy 30 ágyas szeretetotthont sikerült létrehozni. Amikor már éppen kész volt, akkor - azt hittem, álmodom - Sipos tiszteletes úr arra kért, legyek a gyomai református szeretetotthon szakmai vezetője.

- Miért lepődtél meg ezen?

- Amikor az ember paraszat fog, az egy maradandó élmény. Azt hittem, csak negatív élek az itteni emberekben. Ez volt az első példa arra, hogy ez nem teljesen így van. Elvállaltam, és szinte a semmiből itt is sikerült a tiszteletes úrral együtt 28 ágyas szeretetotthont megcsinálnunk. Amikor itt is kész volt minden, akkor meghallottam, hogy az én régi állásom megürült. Nagyon sokat vívódtam, de nem volt maradásom. Soha nem tudtam elszakadni az itt élő idős emberektől, túl sok munkám volt már ebben. Úgyhogy megpályáztam az állást, és a képviselők több mint a fele rám szavazott, így el is nyertem azt.

- Beszélgetünk kicsit az intézményről, a szolgáltatásokról. Melyek ezek?

- Házi gondozás, ebédeltetés, klubok működtetése, és bentlakásos szolgálat.

- Mik a terveid a felsorolt területeken? Vegyük az elsőt. Mi az, hogy házi gondozás?

- Mosás, takarítás, bevásárlás, ki hogy igényli. Van, akihez hetente egyszer megyünk csak, mert akkor kér mosást, vagy fürdetést. Van, akihez mindennap el-megyünk egy kis takarításra. Ez a munka óránként 193 forintba kerül most. Mivel egyre többen kérik ezt a fajta segítséget, arra törekszem, hogy biztosítani tudjak rá megfelelő létszámú gondozót.

- Ebédeltetés. Januárban 104 forintról 208 forintra emelkedett egy ebéd ára. Majdnem minden idős ember sírva fogadta a közlést.

- Tudom én is, hogy ez a pénz sok. Óriási érvágás, a szociális gondozásban ilyen még nem volt, hogy 100%-os az áremelés. De ez már lefutott dolog volt, mikor idejöttem: a képviselő-testület októberben döntött az ebéd áráról.

- Te egyetértesz ezzel?

- Megvan a magyarzata: 3 éven keresztül nem emelték az ebéd árát. 1995 óta 104 forint volt az ebéd, pedig a nyersanyag árak időközben jócskán megemelkedtek. Úgyhogy magát a döntést én sem vitatom, de fokozatosan kellett volna emelni az árat, nem ilyen hirtelen.

- Azért ez az örökös áremelés a nyugdíjasok egy rétegénél lassan már nem fog működni. Mert hiába mondjuk, hogy emelik a nyugdíjakat is, azt azért mindenki tudja, érzi, hogy közel sem olyan arányban, mint az árakat. Mit tudnak tenni? Lemondják az ebédet?

- Minden szándékom az, hogy az étkeztetési javaslataimat megfelelő szakemberrel átmézzem, mert feltétlenül tisztán szeretnék látni, hogy az elődeim számításai jók voltak-e?

- Van-e méltányosság ebben az esetben?

- Ha rendkívüli eset van, mondjuk erőlködött egy idős ember és telefont szereltetett be, vagy még van OTP-tartozása, ilyen esetben lehet kivételesen méltányosságot kérni, de ez csak nagyon indokolt esetben és egy meghatározott időre szólhat: ilyenkor csökkenthetjük az ebéd árát. Mert azért mindenképpen szeretnék emberi módon kezelni ezt a nagy áremelést.

- Mik a tervek a bentlakásos intézményekkel?

- Mindkét bentlakásos intézmény igen zsúfolt, emiatt csak ideiglenes működési engedélyük van. A gyomai részen a Mirhóhíti u. 1. és 3. sz. ház mellé megvettük az 5. sz. házat, tehát ott az utcai fronton lesz

bővítés már ebben az évben. Endrődön két lehetőség van: vagy lecsökkentjük a létszámot 30-ról 20-ra, és így lesz tágasabb a férőhely, vagy ott is bővítünk. De itt figyelembe kell venni, a Körös Termál Hotel Rt. is otthont akar építeni. Bár ők másfajta réteget céloznak meg, ha oda egymillió forint lesz a belépő. Tehát igazi konkurenciát nem jelentünk majd egymásnak.

- Mennyit kell most fizetni a bennlakásos gondozásért?

- Egy hónapra 19.800 forintot. Ez négy évvel ez előtt tízezer forint volt. 75 gondozottunk van a városban, ebből 20-an tudják fizetni ezt a 19.800 forintot. Ugyanis a törvény úgy szól, hogy mindenképp csak a nyugdíj 80%-át lehet elkérni. Tehát, ha valakinek mondjuk 20.000 forint a nyugdíja, ebből csak 16.000 forintot lehet a gondozási díjra elvenni. A különbséget eddig az önkormányzat fizette. 1997 júliusától a különbséget a hozzátartozóknak kell fizetni. Ha nincs ilyen, de a gondozottnak van ingatlanja (háza), akkor arra terheljük rá. Ha ház sincs, hozzátartozó sincs, akkor az önkormányzat vállalja a különbséget.

- Én teljesen jogosnak tartom, hogy a hozzátartozó is járuljon hozzá a gondozási költségekhez. Sokkal inkább ez az útja a bevételhez jutásra, mint az idős embereket bírhatatlan mértékben megterhelni az áremelésekkel. Van valami látszatja az intézmény életében az emelésnek?

- Igen, 1997-ben 15 és félmillió forintot kellett adni az önkormányzatnak a működésünkhöz, a többi az állami normatíva és a bevételek adták. 1998-ban már csak 11 milliót kell adni az önkormányzatnak, holott folyamatosan vannak áremelések.

- Befejezésül minden jót kívánok neked és munkatársaidnak, a gondozottaknak pedig jó egészséget és megfizethető árakat.

- Szeretném, ha sikereim lennének. Egyrészt mert az nekem jó, másrészt mert a gondozottaknak is az a jó, azoknak, akik itt éltek le az életüket közöttünk. Mert ők is úgy voltak fiatalok, végezték a dolgukat, mint most mi. Szokták mondogatni nekem: Tudod, fiam: voltam ami vagy, leszel, ami vagyok. Voltam fiatal, szerettek, szerettem, szültem, temettem, mindent megéltem, és lettem idős, nyomorult. Segíts nekem, úgy segíts, hogy ne fájjon, hogy segíteni kell rajtam. Hát én így szeretném végezni a munkámat. Hogy az idős emberek megőrizhessék emberi méltóságukat.

HORNOKNÉ
NÉMETH ESZTER

Szabálytalan levél az Endrődi füzetek Szerkesztőségének...

Érdeklődéssel vettem kezembe nemrég az Endrődi füzetek öt elkészült darabját; bár korábban is forgattam őket külön-külön, de igazi élményt együtt jelentettek, hiszen az öt kötet segítségével elevenedett meg ennek a kis Békés megyei falunak a világa, a század első felében Endrőd minc'ennapjai.

Lapozgatom a könyveket, s közben kérdések fogalmazódnak.

Mi határozta meg a falusi emberek életét, hogyan éltek a falu, a tanyavilág lakói, az őseim, az őseink? Mi a szülőföld? Egyáltalán mit jelentett a föld az itt élőknek? Milyen látható és láthatatlan szálak fűzték össze a családot, a rokonságot, a tanya, a falu közösségét? És mitől, miért volt megtartó ereje mindezeknek?

Lapozgatom a könyvet.

Megfakult képeken: tíz-tizenkét tagú család; riadt tekintetű, megilletődött gyerekek; korán megöregedett, bekötött fejű, fekete ruhás asszonyok; szigorú, széles arccsontú, csizmás parasztemberek, családfők néznek ránk az időből. Másutt az elmosódó szürkéségből sötét foltok, nagypapa, és nagymama körvonalai láthatók, középpüti fehérben a kedvenc unoka.

Ósi nyugalom, biztonság árad a fotóból. Mint ahogyan a harmadikból az a megkeményedett bánat, mely egy háznál felravatalozott kislány körül szinte tapinthatóvá válik. Unneplő ruhás, mezítlábas testvérek, az egyik elmerülten szemléli a kis halottat; könnytelen, zórt arcú anya, s a munka reményében Amerikába kivándorolt apa odafényképezett arcképe.

Sorsok villannak fel, magukban hordozva az emberi lét örömeit, bánatait, a múlhatatlanságot, s az örökkévalóságot.

A múlt, a jelen, a jövő tragikuma és reménysége van együtt ezeken a képeken, de talán a legbeszédesebb az, amelyen egy fiatal, áldott állapotú anya látható, aki halott gyermeke ravatalánál áll férjével és két év körüli kisgyer-

mekével.

Lapozgatom a könyvet.

Olyan világ képe rajzolódik ki előttem, amelyben mindenkinek és mindenkinek meghatározott feladata, rendje volt.

A parasztember életét a természetközelség, a természetben élés szabta meg. Ahogyan egyikőjük fogalmaz: "A parasztember, az mindég az időjárásnak az inasa. Arra úgy kell figyelni, mint az incsnak a mesterre. Úgyhogy azt már tudta minden parasztember, hogy milyen idő lesz - az időnek arculatárú." A föld szeretéről ezt olvasom: "Mer a föld, az olyan, mint az embernek a szíve, az adja a vérkeringést."

Amikor a nap fel kelt, elkezdődhetett a munka, napnyugtával letették a szerzőségeket, munkájuknak volt kezdete és vége. Ebben a világban ismerték a munka örömeit, s tudták, "ha megadják a földnek, amit kér, cserébe elvehetik, amit az ad."

"A földet becsapni nem lehet - tanította a parasztember a fiát. - Hamarabb csap be a föld téged, mint te a földet." A földszeretetet és az ezzel járó sikereket, kudarcokat, tapasztalatokat osztották meg a fiaikkal, akik tizenévesen már felnőtt munkát végeztek, korán megismerve a kötelesség fogalmát. De a családfők értettek mindenhez, növényekhez, állatokhoz, a gazdálkodáshoz, s maguk csináltak mindent, amit csak lehetett. Átörökíteték nemcsak a megszerzett tudást, de apáról fiúra szálltak a hagyományok, az ünnepek.

A mindennapok színtere s egyben megtartó ereje a család volt.

Néhány vallomás: "Maj' minden házná tíz gyerek vót. A gazdánkné is. Ugye, ez a falu katolikus falu, oszt a régi asszonyok a Jóistenre bízták, legyen, amennyi lesz."

"Az édesanya vót a családnak a tengelye. Az édesanyának mindent helyre kellett hozni; ha baj vót, vagy szegény vót a családba, úgy mondták egymásnak: "Széles a kötőd, oszt takard

el."

"Nem csókolgattak bennünköt. Becézni se becézteitek bennünköt, csak így: Imrénk, Margitunk... Egyszer, emlékszek, megsimogatott édesapám. Lázas beteg voltam. Tudom, mán a kórházba vót édesapám, nem is gondoltam, hogy megösmér, mer akkor mán nagyon a végít járta. De megösmert: Te vagy az, aranyos? Soha nem felejttem el. Akkor becézett először és utoljára."

A vallás meghatározta a parasztság életét. Ahogyan az évszakok váltják egymást a természetben, a vallási ünnepek is akként szabályozták a munkát és a pihenést. "Én most is aszondom, jó vót a vallás, fogta a gyerekeket. Ellopni valamit? Ez nem vót. Se az, hogy becsapni valakit. Vagy hazudni? Azt kiváltképpen nem."

De példa értékű az emberek egymáshoz való viszonya. "A tanyán a leghamarabb az tanútuk meg, hogy össze kell tartani. Nem is vót más, aki segíteni tudott vóna, csak a szomszéd." Tisztelték, becsülték egymást. Az adott szónak hitele volt.

Lapozgatom a könyvet.

Mi a szülőföld? Egy verssor, egy utcaszöglet, templom, temető, vagy a kenyér helyett felhangzó "kenyér"...vagy ezek a füzetek.

A szerkesztők Juhász Gyula sorait adták gyűjtőmunkájuk mottójául: "Vigyázzunk, hogy ki ne haljanak az éneklő népek, a mítoszalkotó népek, a képi asszonyok és faragó emberek, mert az ember hal ki velük. Örizzük, gyűjtsük, terjesszük műveiket, tanuljunk tőlük, legyen eleven lelkünk eleven része a nép léttől el nem különült művészete, amely önmagát mondja, mint a természet, s éppen ezért bizonyossága a múltnak és maradandóságnak."

Kedves szerkesztők!

További értékmentő munkájukhoz kívánok hitet és kitartást.

POLÁNYI ÉVA

Martol Cipő

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 06 66 285 301

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1.Tel/Fax: 66/386-328

A MÚLTBÓL ÉL A JELEN,

Az Endrődiek Baráti Köre Egyesület budapesti találkozója

Február 21-én ismét találkoztak az elszármazott endrődiek Budapesten a SZÁMALK hatalmas éttermében. Kellett is a hely, mert kb. 130-140 ember gyűlt össze, idősek és fiatalok vegyesen. A szülőhely is képviselte magát, Endrőd-ől is felutaztak vagy húszan, közöttük a város polgármestere és a jegyző is.

Timár Máté üdvözlő szavai után, Bella Rózsa kiállítását nyitottuk meg, majd az alapító Radnóti (Dinya) Vilmos visszaemlékezését hallgattuk arról, hogyan is kezdődött ez a találkozás valamikor 37 évvel ez előtt. Azután Dr. Dávid Imre beszélt Gyomaendrőd örömeiről-gondjairól. Levetítettek egy szép videó filmet Endrőd mostani arculaiáról, lehetett helytörténeti kiadványokat nézegetni-vásárolni. Később vacsora volt, és beszélgetés, sok-sok beszélgetés. A találkozót Kovács Zoltán, Timár Imre és Császárné Gyuricza Éva szervezték meg. Köszönet érte.

Ízelítőül közlünk néhány mini-beszélgetést a találkozó vendégeivel:

"Dinya Elek vagyok, a Mirhóról, a három Dinya-gyerek közül az egyik. Mindig keresem a kapcsolatot Endrőddel, január óta készülődöm erre a találkozóra. Régi szerelemem Endrőd, lefekvéskor mindig hazagondolok, kipróbálom, hogy végig tudom-e sorolni a házakat az utcában. Hiába kerültem Pestre, csak hazahúz a szívem. Hála Istennek, jól élek. Az orvostudomány kandidátusa lettem, Zoli professzor Debrecenben a szerves kémia tanszéken. Tibi pedig robottechnikával foglalkozik Gyöngyösön. Szeretnék májusban is hazamenni a Rózsahegy napokra."

Timár Izabella: "Mi négyen jöttünk el, testvérek erre a találkozóra. Klári Harkányból, Lujza Mosonmagyaróvárról, Évike Balatonvilágosról, én pedig Gyuláról. Mind a négyen pedagógusok vagyunk - édesapánk után. Ő utána mondják az öregszőlői Iskola-sori iskolát Timár-iskolának. Felül vagyunk a hetvenen, de szoktunk menni Endrődre is a sírhoz, és egymáshoz is eljárunk, - sorsolunk - . Minden év szeptemberében más-más testvérnél találkozunk. Kilencen voltunk testvérek, ma már csak öten élünk."

Kunkovacs Laci, a Kovács Matyi bácsi fia: "Eljöttem egy kis endrődi levegőt szívni, elhoztam a lányomat is. Anyian vagyunk itt, hogyha mindenkivel csak egy mondatot akarok váltani, az is eltartana éjfélig. Jó, hogy hazulról is jöttetek, de elhozhattátok volna a Köröst is magatokkal. Nekem az hiányzik a legjobban: a Körös, meg a fűzfák."

Dr. Dinya László: "Olyan ez az este, mintha hazamennék Endrődre. Rengeteg ismerős arc, név. Jónéhányról beszélgetés közben derül ki, hogy rokonok is vagyunk. Figyeljük meg az endrődi ember sorsát. Messziről indulnak, mégis sikerül egy tisztességes pályát befutni. Ha valaki endrődi, nem is hátrányos helyzetű. Endrődnek van-volt egy olyan kultúrája, amiből talán még nem késő, meg lehet valamit tartani. Ez ad az embereknek egy olyan értéket, tartást, municiót, amire mindig tud

támaszkodni. Ezért nem szabad a szülőföldhöz kapcsoló szálakat elszakítani - mert kapaszkodót adnak. Ez értékálló dolog, minden más változik."

"Hanyecz Lajos vagyok, kívánok minden jót fatornyos falum minden polgárának. Hanyecz Lajos szabónak vagyok a fia. Papp csendőrékkel szemben laktunk. Isten éltesen minden egyes embert a falumban!"

"Tasiné Uhrin Márta vagyok, az Uhrin doktor lánya. Van egy öcsém és egy húgom is. Az öcsém Pesten lakik, a húgom pedig Gödöllőn. Nagyon meg vagyok hatva, hogy ilyen nagy tábora van az endrődieknek. Ha néha kicsit haza lehetne menni, úgy értem, nemcsak a temetőbe, hanem volna hely, ahol minket fogadni tudnának, az nagyon jó volna."

Dr. Sztanyik B. László: "Szerencsés ember vagyok, bejártam a világot. De mindig fontos volt, tudom, hogy van egy kis ország Európa közepén, ahol én otthon vagyok. És van egy hely, ahol még inkább otthon vagyok, és ez a hely Endrőd. Ez a kis közösség, amely ma este itt összegyűlt, ez nekem a szülőhelyet jelenti."

- Milyen posztot tölt most be Sztanyik B. László a világban?

"A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, az OECD, ennek van egy Sugárvédelmi és Közegészségügyi Bizottsága, ebben képviselem Magyarországot. Azután én az Európai Uniónak hosszú évek óta meghívott szakértője vagyok, sugárvédelmi kutatási programok kiértékelésében veszek részt. Eddig három NATO-rendezvényt bonyolítottunk le az intézetünknel, a Sugárbiológiai Kutatóintézetnel. Részt veszek az Egyesült Nemzetek Atomsugárzási Tudományos Bizottság, az Egészségügyi Világszervezet, az Egyesült Nemzetek Tudományos és Nevelési Intézete munkájában."

"Zeőke Gabriella vagyok, az anyám Kovács-lány, Kovács Etelka volt. Én nem Endrődön születtem, de nagyon sokat nyaraltam Endrődön nagyapámnál a Temető utcában. Minden találkozón itt vagyok, sőt a fiam is itt van. Zeőke Antal képviselő a nagybátyám volt, a fia még él, az is 81 éves. Édesapám Anti bátyámmal ment egyszer Endrődre, úgy ismerte meg anyámat."

Hunyad Simon Péter: "Nagyon örülök, hogy vagyunk vagy százhuszan, és ami a legfontosabb, van vagy 30-40 fiatal. Tehát a rendezvény tovább fog élni, hála Istennek."

Radnóti Vilmos, az Endrődiek Baráti Köre alapítója: "Úgy örülök, hogy csak simi tudok. Hány év munkám van ebben nekem, azt csak én tudom. De megérte, látom, hogy örül ez a sok ember. Csillognak a szemek, szinte kézzel fogható a szeretet."

"Pintér Béla, a konzervgyár ny. igazgatója: "Találkoztam polgári iskolai osztálytársammal, Dinya Lacival. Néztük, néztük egymást, aztán összelelkeztünk... Üdvözölöm a hunyaiakat, hamarosan hazamegyek, a bátyám ott él."

Dr. Ugrin Emese: "Amikor külföldön éltem, mindig megkérdeztek, mit jelent nekem Magyarország? Azt válaszoltam: nekem Endrődöt jelen-

A JELENBŐL A JÖVŐ...

ti. Én ezt úgy is mondom: hazamegyek Endrődre, pedig 3 éves voltam, amikor elkerültünk onnan. Engem így neveltek, hogy ott van a szülőhely. Ha nagy válság van az életemben, akkor én lebattyogok Endrődre, kimegyek a temetőbe, megnézem a szülőházat, és akkor megnyugszom. Ott vagyok otthon."

Bukva Géza: "Endrődön is kell ilyet rendezni. Feltétlenül hazajövök a májusi találkozóra. De az állófogadás helyett jobb lenne egy olyan igazi jó bográcsos birkapörkölt. Jelenleg az Egri Gábor szakközépiskolában történelmet és testnevelést tanítok. Jól érzem magam, mert időben kilépek a terhek alól, mielőtt agyonnyomnak. A lányom vegyész mérnök, a fiam pedig profi labdarúgó."

M. Dr. Kondor Viktória: "Találkoztam egy olyan másod-unokatestvéremmel, akit évtizedek óta nem láttam. Nagyon örülök, szinte lebegek a 72 évemmel, gondolhatjátok. Komolyra fordítva a szót, tényleg jó dolog ez a találkozó. hiányzik az életünkből a beszélgetés."

Dr. Gellai Imre: "Ezek a baráti találkozások, nem anyagilag, de a kapcsolatok ápolásában előre viszik a dolgokat. A Baráti Kőr a Körös Termál Rt-ben azon dolgozik, hogy valami történjen Endrődön, ami munkahelyteremtés. A tervek készen vannak, de ezt a tervet nemzetközi tőkének kell kiajánlani, mert itthon nincs annyi pénz. De a tervek készen kell lenni, fogadóképesnek kell lennünk."

Dr. Farkas Ottó: "Sajnos, nekem rokonaim már nincsenek otthon, csak magát a szülőfalumat tudom szeretni. De azért mindig eljövök, májusban is szeretnék hazamenni."

Dr. Giricz Katalin: "Dunakesziről jöttem, hogy találkozhassam ismerősökkel. Ez a találkozó egy kicsit olyan, mintha hazamennék. Soha nem szakadt meg a kapcsolatom a szülőföldemmel."

Gyuricza István vagyok, a nagymamám Pálinkás Teréz volt, szülész nő volt Öregszőlőben. Én 12 éve járok az endrődiek találkozójára, a lányom is mindig velünk jön."

Gyuricza Katalin vagyok, Gyuricza István lánya, húszéves vagyok, Budapesten élek. Érdekel engem ez a társaság. Meg akarom ismerni, hogy milyenek azok az emberek, akik idejárnak. Meg akarom tudni, hogy milyen emberek laktak ott, ahol édesapám született. Ahhoz, hogy édesapámat ismerjem, ezt tudnom kell. Érdekel a származásom. Öregszőlőbe is el szoktam menni."

Szabó Béla: "Dédnagyapám Hunya József, a hunyai templom megalapítója és a község névadója. A nyáron csináltunk egy szép emléktáblát a templom falára. Én fél éves korom óta Pesten élek, mégis örülök, hogy beletartozhatom ebbe a közösségbe. Ritka az ilyen összetartás. Gyerekkoromban sokat nyaraltam Endrődön a nagyszülőknél."

Szabó Béláné: "Zenetanár vagyok, pesti, de mivel 37 éve vagyok Béla felesége, valójában én is endrődiek számítok. Nagyon sok szépet hallottam Endrőről anyósomtól is. Hunya Teréziától."

Biczó Tamásné Kovács Jolán: "Utójára ketten voltunk itt, most pedig egyedül vagyok itt... meghalt a férjem... De mégis eljöttem. legalább

régi ismerősökkel lehetek. Nagyon sokszor üdvözöltem a hunyaiakat. Nem voltam otthon 3 éve. Nem tudom, hogy megyek-e még..."

Hunya Judit: "Nagyon jó volt találkozni az emberekkel - nagyon jó volt bemutatkozni hajdan-volt osztálytársaimnak... bizony, bizony, telik az idő, itt kellett rájönni, hogy ismerjük egymást. Szeretnék májusban is hazamenni az újabb találkozóra, és a gyerekeimet is szeretném hazavinni."

Roszik János: "Olyanokkal is találkoztam itt, akiket gyerekkorom óta nem láttam, ez nagy élmény. Szabó Kovácsnak a két lányával például - az Arany János utcából."

Duda Béla: "Valamikor én is endrődi voltam. A szívemmel most is az vagyok."

Az Endrőről érkezettek közül:

Dr. Dávid Imre: "Jóleső érzés, hogy az Endrőről elszármazottak közül ilyen sokan visszagondolnak, és baráti alapon találkoznak egymással. Remélhetőleg a baráti alapon túl is segítik a települést. Ez olyan dolog, hogy a múltból él a jelen, és a jelenből a jövő."

Dinya László: „Én Endrőről az Apponyi utcából jöttem fel, és nem bántam meg. Nagyon örülök, hogy az endrődi emberek így összetartanak és együttéreznek Budapesten és az ország sok más részén - éppúgy, mint Endrődön."

Márton Gábor: "Látjátok, mennyi szép endrődi van itt??? Ha ez mind otthon lenne, nem tartana ott Endrőd, ahol tart. Uralnánk az egész környéket..."

A beszélgetéseket magnószalagra rögzítette és lejegyezte:
HORNOKNÉ
NÉMETH ESZTER

"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vállalunk."

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

1937

IX. 15. 2. old.

"A sokgyermekes anyák jutalmazása

Szent István király napján nagy ünnepsége volt Endröd községnek. A falu köszöntötte azokat a sokgyermekes édesanyákat, akik az utóbbi 10 évben legalább öt gyermeknek adtak életet:

Szabó Sándorné Hanyecz Julianna, szült 13 gyermeket, él 7, Hornok Imréné Timár Ilona, most várja a 8. gyermekét, Pelyva Jánosné Majoros Margit 7 apró gyermeke él, Köteles Elekné Szmola Veronika szült 11 gyermeket, él 9, Kakas Imréné Giricz Borbála, szült 7 gyereket, él 6, Szujó Vincéné Dinya Franciska szült 9 gyermeket, él 8, most is várandós, Gyuricza Vincéné szült 8 gyermeket, most is várandós, Rojik Istvánné Giricz Krisztina szült 5 gyermeket, várandós, Anka Györgyné szült 10 gyermeket, él 9, Erdősy Imréné Roncsek Erzsébet 5 gyermek, Vaszkó Elekné Timár Terézia szült 8 gyermeket, él 7, özv. Urbán Menyhértné Hornok Mária szült 9 gyermeket, él 8, Timár Vendelné Giricz Margit szült 10 gyermeket."

"Én azt mondom, senki nem érdemel koronát, de aki 6-8 gyermeket felnevel, az megérdemli a koronát." (Endrödi füzetek 3. k. 60. l.)

X. 15. 4. old.

"Orbók József igazgató-tanító tiszteletére, aki szeptember 1-vel saját kérésére, betegség

HÁRMAS-KÖRÖS

miatt nyugalomba vonult, a község és az egyesületek vezetői október 5-én közvacsorát rendeztek, amelyen Endröd társadalmának minden rétege megjelent... Volt tanítványai nevében Hornok Elek műegyetemi hallgató róttá le háláját és szeretetét lendületes beszédben volt tanítója iránt..."

XI. 15. 4. old.

"Meghalt Bencze Sándor, aki 47 évig tanítóskodott Endrödon. Fenségesen megható komor gyászpompával kísérte utolsó útjára okt. 30-án Endröd népe, a mi kedves Sándor bátyánkat... aki tanítás terén szerzett érdemeiért pápai kitüntetésben részesült... tíz árvája maradt itt..."

1938.

II. 15. 4. old.

"Felhívás a munkásokhoz. Endröd község előjárósága felhívja a munkásokat, hogy németországi munkálatokra senki ne jelentkezék többé, mert a munkáslétszám már megállapítást nyert, a létszám a sok jelentkező közül összeíratott. Csak nyolcvan munkást szállíthat Endröd, ez a szám betelt. A többiek hazai munkaadókkal szerződjenek."

Ha tudnak. Ismét egy rövid hír, amely bizonyítja a rettenetes munkanélküliséget.

A kertészkedő emberek számára öröndes, hogy közeledik a tavasz, lehet készülni a kerti munkákra.

Első leendő: a kerti szerzők előkészítése, gépek üzembe helyezése, hogy a munkavégzés közben ne legyen gondunk.

Még van lehetőség, a hiányzó talajmunkák elvégzésére. Az elhanyagolt kertben, udvaron legalább az elmúlt évi gyommaradványt lakarítsuk le, hogy tovább ne fertőzzük a környéket. A gondozott udvarban a pihenés is kellemesebb.

A vetőmag vásárlását is megkezdhetjük, mert később nem

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

biztos, hogy azt kapjuk, amit szeretnénk. A korai vetemények vetés ideje közeleg.

A gyümölcsfáknál meg lehet kezdeni: a korona kialakítását a szilvafáknál, az alma és körtefáknál a metszést. Nagyon lényeges, hogy törzsön és vastagabb ágakon elvégezzük az elhalt réleg eltávolítását, mert alattuk rengeteg kártevő húzódik

meg. Márciusban a fagymentes napokon a gyümölcsfák lemosó permetezését föltétlenül végezzük el, mert nyáron kevesebb bajunk lesz a kártevőkkel.

Megkezdhetjük a szőlő metszését is, gondolom, hogy már nem fagy el. (Én már metszem.)

A szőlőt azért is érdemes termeszteni, mert augusztustól - decemberig lehet friss szőlőt enni.

Gondoljunk a kerítésen túra, a házunk elejére is! Tegyük egy keveset annak érdekében, hogy szebb legyen környezetünk, a városunk.

VALUSKA LAJOS
Kertbarát Kör elnöke

Garancia! Minőség!
Kedvező ár!
Gellai Cipő

GYOMAENDRÖD, Fő út 140/2
Tel.: 06-66-283-359

II. 15. 4. old.

"Tiszteld a temetőt, Folyó hó 9-én tárgyalta a Gyomai Kir. Járásbíróság Madari István és Cshóczki László bűnügyét. A múlt év utolsó havában kimentek az endröd-gyomavégi temetőbe, s ott felszedték a sirkereszteket és odahaza tüzelés céljára felhasználták. A Járásbíróság Madari Istvánt 30 napi elzárással, Cshóczki Lászlót pedig 15 napi elzárással büntette meg a kegyelet hely megsértése és a lopás miatt."

És ha még számításba vesszük azt, ami ugyan elcsattant, de nem újságba való hír: azt mondjuk, jól tette a bíróság, hogy szigorúan büntetett. Most is így kellene (magánvélemény).

VII. 15. 4. old.

"Rózsahegy Kálmán, a Nemzeti Színház örökös tagja, Endröd község szülője és díszpolgára néhány napot körünkben töltött. Rokona és keresztatyjához, Dr. Tóth István ügyvédhez szállt meg, és rokoni látogatást tett a bírónál, az apátplébánosnál, ... majd ellátogatott a rokonaihoz: az Uhrin és Kovács családokhoz. Rózsahegy kétszer is megnézte a templomot, a Népházat, a Körös-hidat, és más nevezetesebb épületeket, de kiment az öreg szarvasvégi temetőbe is, ahol az egyik elárult sírnál buzgón imádkozott édesatyjáért Uhrin József lelkéért."

VIII. 15.

"Kölcsey Ferenc, a magyar himnusz szerzője halálának 100. éves évfordulójának emlékére augusztus 24-én pontosan déli 12 órakor az egész világon, ahol magyarok vannak, fel fog csendülni a himnusz. Endröd község lakossága ezen a napon déli 12 órakor gyülekezzen a Hősök szobránál, ahol a dalárda közreműködésével közösen el fogjuk énekelni a himnuszt, hogy adózzunk a nagy költő emlékének. Walthier György rövid beszédben méltatni fogja a nagy költőt.

Lejegyezte és a megjegyzéseket írta
HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

TOTÁL VEGYESÁRUK ÜZLETHÁZA ÁRUAJÁNLATA:

(Endrödi u. 1. Háztartási Bolt)
Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étolaj kimért: 182 Ft/l. (1 literes 207.-)

Liszt: 57 Ft/kg.

Alma: 50,-60,-70,-80 Ft/kg

Hagyma: 70 Ft/kg

GUMICSIZMA

I. Oszt. árengedménnyel!

Hipó 20 Ft/l. (Edényt hozni kell!)

HÉTIZŰ KISŰSTI, HUNYAI FÖZÉSŰ
VEGYESPÁLINKA 650 Ft/l

ÖTVENÖT ÉVVEL EZELŐTT...

II. Rész.

BÉKÉSVÁRMEGYE ÚTMUTATÓJA

1943.

"Tulajdonképpen azt hihetné az ember,
 hogy a múlt lecseng. De nem,
 elűnik, aztán visszatér;
 a földet megkerülve visszatér,
 akár az évszakok, melyek
 hol maggá tömörülnek, hol kinőnek,
 pontatlan útjain a téridőnek..."

(NEMES NAGY ÁGNES)

EGYESÜLETEK

ENDRŐD

Levente bizottság. Elnök Harsányi László
 Levente egyesület. Elnök Cseh József
 Járási vitézi őrmester: Zs. Timár András rendőr
 A Vitézi Rend endrődi tagjai: Járási vitézi őrmester: Zs. Timár András, vitézek: Harmati István, Levente György, Katona Sándor, Gyuricza Mátyás, Timár Lajos, várományosok: Ifj. Gyuricza Mátyás, Katona László, Harmati Imre.
 Kisgazda kör. Elnök: Kovács Tibor
 Népszövetségi kör. Elnök Kalmár Károly
 Polgári társulat. Elnök: Kmellár András
 Kondoros-tanyai kör. Elnök: Timár Mihály
 Földművelő egyesület. Elnök: Gyuricza Imre
 Ugari kör: Bula Vince
 Csejti kör. Madarász István
 Peresi kör. Timár Ignác
 Endrődi Ipartestület. Elnök: Gyuricza József
 Magyar Élet Pártja. Elnök Kalmár Imre
 Országos Tűzharcos Szövetség helyi csoportja. Elnök: Harsányi László
 HONSZ helyi csoportja. Elnök: Tóth István
 Országos Vöröskereszt Egyesület. Elnök: Csernus Mihály apátplebános, kormányfőtanácsos
 Bajtársi Szolgálat Munkaközösség. Elnök Csernus Mihály
 Vadásztársaság. Elnök: Alapy Andor
 Teniszkлуб. Elnök: Ugrin Nándor
 572. sz. Szent Alajos Cserkészcsapat.

Parancsnok: Csókásy Béla dr.
 Iparos dalkör. Elnök: Gyuricza József
 Katolikus Népkör. Egyházi elnök: Csernus Mihály
 Nyugdíjasok olvasóköre. Elnök: Harsányi László
 Ezen kívül: Öregszöllősi, Pusztacsejti, Varjasi, Ugari olvasókörek.
 Egységes Földmunkás, Pólyahalmi Kisgazda Otthon
 Róm. Kat. Olvasó Polgári Társulat.
 Elnök: Véha Imre

GYOMA

Vitézi Rend járási vitézi hadnagya: vitéz Vári József
 "Honsz" gyomai csapata. Elnök: vitéz Bíró Endre
 Magyar Élet pártja. Pártvezető: G. Szabó József
 Nyugdíjasok Köre. Elnök: Sánta Gábor
 Gyomai Testedzők Egyesülete. Elnök: Bácsy Elek
 Gyomai Gazda Ifjak Egyesülete. Elnök: dr. Csernefalvi Sorbán Jenő
 Felsőrézsi Olvasóköre. Elnöke: Kovács Gábor
 Kisréti Olvasóköre. Elnök: Nagy Sándor
 Gyomai Kalászos Gazdák Szövetsége. Elnök: Batári Lajos
 Önkéntes Tűzoltó Egyesület. Elnök: Sorbán Jenő
 Méhészkör. Elnök: Kató Lajos
 Gyomai Urikaszinó. Elnök: betöltetlen.
 Gondnok: Hajdú Béla
 Gyümölcsstermelők Egyesülete. Elnök: Szász Lajos
 Ref. Nő- Ifjúsági, Leányegylet és énekkar. Elnök: Gyökös Dániel
 Ev. ifj. Egyesület. Vezető: Feiler Ernő
 Dalárda egyesület. Elnök: dr. Legeza Tibor
 Vadásztársaság. Elnök: vitéz Váry József
 Közp. 48-as Olvasóköre. Elnök: Vince Andor
 Közp. Polgári Olvasóköre. Elnök: Oláh István
 Munkások Köre. Elnök: ifj. Toldi Gábor
 Továbbá a Halmagyi-, Nyilasi-, Németvárosi-, Egyetértési Olvasókörek.

SZERKESZTŐSÉGÜNK
 NŐNAPI KÖSZÖNTÉSNEK
 SZÁNTA MÁRTON GÁBOR
 TANÁR ÚR VERSÉT.
 AZ ISTEN ÉLTESSE EZEN A
 NAPON (III. 8.)
 ASSZONYAINKAT,
 LÁNYAINKAT!

Vén, langyos szívvel

Majd, ha egyszer vén, langyos szívvel találkozunk, egymásra nézünk, s öregesen, fázón, merengve egy régi szerelmet idézünk.

S akkor is belesajdul még az emlékebe zsibbadt, vén lelkünk, hogy ifjan egyszer széjjelváltunk vágyban, égő szerelemben.

Fájdalmasan, búsan, csalódva takargatjuk sebes, bús lelkünk, mert egymásnál királyibb párra - bármeddig vártunk - sose leltünk.

Fáradt vérünk fiatal tűzre gyulladt erünkben megbomoltan. Kitarjuk karunk vad ölelésre, és lehullunk boldogan, holtan.

Megifjult lelkünk összefonódva, ölelkezve száll a magasba, s felzengnek riasztó dalok: a Fényt egy Halott elrabolta.

A Kikeriki meseudvar mindig arról volt nevezetes, hogy csodálatos dolgok mennek végbe benne. Bizony, nem is volt az közönséges baromfiudvar, ahogy nagymama hitte. Ott volt Bibice király elvárásolt országa.

Ott él ma is az egész udvartartás, de csak Jóska a tudója. Ha behunyja a szemét, képzeletben látja is, hogy ha a kiskakas bukfeneczik egyet, máris Bibice király lesz belőle. De ez még mind semmi! Ha a göndörszörű malacka megmártja magát a sűrű pocsolóban, olyan szépséges királykisasszony lesz, hogy napra lehet nézni, de órá alig-alig.

A kakassá varázsolt Bibic király látta ám, hogy baj van, amikor Jóska egy napon rájuk nyitotta a kiskaput. Kukorított is akkorát, hogy összeszaladt Bibice ország valamennyi elvárásolt lakója. Még az öreg kecske is kidugta a fejét az ólból, pedig az nagy szó, mert igen rátartó volt ökelme. Hiszen volt is miért! Ej no, még nem mondtam volna? A kecske volt Bibice ország mindentudó táltosa.

Jóska oda is ballagott hozzá nagy-nagy keservével, és ráhajtotta buksi fejét a táltosból lett kecske keseszörű nyakára.

- Megállod-e sírás nélkül, ha súgok valamit? - kérdezte szípigva Jóska.

- Me-e-e-eg! - válaszolta bólogatva a kecske.

- Hát akkor tudd meg, hogy nemsokára iskolába kell mennem, nem játszhatom én már sohatöbbé mesét. Annyi lesz a leckém, hogy meg nem győzöm egymagam!

- Me-e-e-eg! - bizonygatta vigasztalóan a táltos.

- Elmennék én világgá, de nem tudom merre menjek?

- Messzre! Messzre! turbékolta kényeskedve a gerle, és odaröppent Jóska gyenge vállára.

- De ha elvinne valaki ... - kaparászott elő a zsebéből néhány búzaszemet Jóska. A

Mária néni meséi

Jóska Makkosországban I. rész

gerle felcsipegette, aztán kacagva felröppent.

- Úgy ám! Úgy ám! - kiáltott vissza.

- Mond csak! - váltott titokzatossá Jóska hangja - Nem tehetnéd meg, hogy igazából is táltos legyen belőled?

- Me-e-e-eg! - felelte engedelmesen a kecske.

- Akkor egy életem, egy halálom, ha indulunk én azt se bánom! - pattant fel a kecske hátára.

A kecske meg csak rántott egyet a fején, hogy elszakadt a kötőfék, rúgott egyet két hátsó lábával, hogy kivágódott az ólajtó, és uccu neki, vesd el magad, neki iramodott a léckerítésnek. Jóska a szemét is lehunyta ijedtében, és ki nem nyitotta, mert érezte, hogy repülnek, sebesebben a gyorslábú szélnél is! Bizony! Meg nem állíthatta azt az útfában semmi, még az ágaskodva integető köcsögszárító sem. Úgy fellökte a táltos-kecske, hogy csak úgy repültek róla a mázas köcsögök. Kilencen százfélé, és ezer darabra törve korcsolyáztak végig a tornác piros kővén. S ha már itt járt, egyfuttában a vesszőből font tarhonya szárító kason is rúgott egyet. Gördült is utánunk, mint az óriáskerék, és szép szabályos csigavonalat rajzolt a sárga tarhonyából.

- Jaj, tán vége a világnak! - futott ki nagymama konyhából, s ijedten azt sem tudta, hogy a köcsögöket sajnálja, vagy a tarhonyát sirassa, vagy a világgá futott kecskét vegye üldözőbe.

- Fuss utána Apja! - hívta segítségül nagyapát. - Megvadult tán ez a kerge jószág! S mintha még a hátán is ült volna valaki! Tán maga az ördög!

- De az is lehet, hogy Jóska! - sietett elő nagyapó az öreg-istállóból - Láttam az imént, hogy bement az ólba. De el is húzom a nótáját, csak kezem közé kapjam!

- Volna hozzá szived, ezért a néhány csorba köcsögért? - szelődött meg egyszerre a féltővé vált nagymama hangja. - Azt

nézd inkább, hogy baja ne essék a kis ártatlannak! Még le találja vetni az a mihaszna állat!

- Ha én török, csak egy repedt bögrét is, nagyobb a zivatar. - Zsörtölődött nagyapa, de azért ugyancsak igyekezett, hogy

utolérje a haszontalan kecskét.

Hanem, mire kilépett az akácós utcára, annak bizony már hült helyét sem látta. Ugratott az már a kiskapun, nagykapun, ungon is berken is, meg se állt csak a vadvirágos réten, ahol tudvalevőleg tündérek léptéből fakad a kikerics, meg a székfűvirág. Ott aztán ugyancsak levetette hátáról a szepegő gyermeket, és mint aki jól végezte dolgát, hazaballagott.

Hát Jóskával azután mi történt? Elmesélem legközelebb.

Tavaszi köszöntő

Jön a tavasz, fut a tél,
Friss meleget hoz a szél.
Bolyhos barka integet,
Harmateső hinteget.

A hóvirág kitekint;
- Szép a világ idekint! -
Szirmot bont az ibolya,
Erdők, mezők mosolya.

Fürge patak, csöppnyi tó,
Napsugártól csillogó.
Itt vagy végre közöttünk,
Kedves Tavasz, köszöntünk!

Ess eső, esegess

Ess eső, esegess,
Eső szemet vetegess,
Futó patak hadd dagadjon,
Cipőnk sárra megragadjon,
Ess eső, esegess,
Buborékot vetegess!

Szélfiúk

Szertelen szélfiúk
Cikáznak a réten,
Bukfencet úgy vetnek,
Mint talp a keréken.
Egyszer fent, egyszer lent,
Ez aztán a móka,
Míg haza nem hívja őket
Öreg szelapóka.

A mesét és a verseket írta
IVÁNYI MÁRIA

☒ 5500 Gyomaendrőd,
01partelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piackepés áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Trodalmi oldal

1848 - 1998. március 15.

Gondolatok az évforduló kapcsán

"Ne nézze kiki a maga hasznát, hanem mindenki a másokét is. Annakokáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban is." (Fil.2; 4 - 5.)

Mondják, hogy a történelem nem ismétli önmagát. Lelkük legyen rajta, kik állítják, mert a "felvilágosodás" óta mintha sorra ugyanabba a hibába esne az emberiség. Csupán személyek, eszmék, országok, főurak, diktátorok, államformák változtak. Mint köztudott a "felvilágosodás" 1789. Július 14. a "nagy francia forradalom" óta számítódik, amikor állítólag "felnőtté vált az ember". Nagyon művelt, felvilágosult emberek szájából elhangzott már; "nincs Isten...", "alszik az Isten" Szabadság! Egyenlőség! Testvériség! Mit nekünk Hit, Remény, Szeretet! Az előbbi hármat mindeközéig nem sikerült sok-sok véráldozat, milliók könny-keserve árán sem megvalósítani. "Ember! Valósítsd meg önmagad!" Mi tagadás, elszaladt a ló alólunk.

Az 1848-49 évi forradalmunkra, szabadságharcunkra, annak 150 éves évfordulójára emlékezünk, az emlékezés képzeletbeli falára érdekes, tanulságos kockákat illeszthetünk fel városunk és környéke korabeli múltjából és az azt követő időkből. Tanulságos és elgondolkodtató (kel-lene, hogy legyen) ez a "kollázs."

Elsőként vegyünk kezünkbe egy korabeli "elemista" tankönyvet, lássuk, mit tanulhattak abból a hajdani nebulók azóta már agyonnyomorított és nap mint nap még jobban nyomorgatott, emitt-amott már gyűlöletes hévvel üldözött magyar anyanyelvünkről:

"Szeresd nemzeted ősi magyar nyelvét! Nincs féltőbb kincse a nemzetnek, mint nemzeti nyelve. A' világ legrégebb történeti bizonyítják, hogy azon nemzet, melynek nyelve gondatlansága által elkorcsosodott, vagy idegenek majmolása és felvétele miatt elenyészett, az az élő nemzetek sorából kitöröltetett, s azt többé életre hozni semmi nem vala képes. Törvényeket melyek elavultak, ismét felébreszteni és újakat teremteni lehet, de a' kiholt nyelvet többé felébreszteni soha sem lehet. Idegen nyelvet tanulni nem kötelesség; de a hazai nyelvet nem tudni szegény. Tiszteld az idegen ajkú embert, ki nemzeti nyelvünkön szól, ne légy türelmetlen-hibás, kimondását igazítsd meg, mert ha valaki anyanyelvén kívül, mást is meg tanul, azt bizonyítja, azon nyelvet tiszteli, megbecsüli, azt pedig kigúnyolni, kinevetni, ki bennünket tisztel, alacsonyosság, és erkölcstelenség." (Hármas Kis - Tükör 1845.)

Az elveszett szabadságharc, a nemzet megtiport lelke, a jobbágyfelszabadítással járó gazdasági változások, az

igazságtalan földbirtokelosztás, a rossz irányba terelődött tulajdonosi életfelfogás, az önkényuralom negatív hatása súlyos következményekkel jártak a paraszti közösségeinkben. A Református Egyház elöljáróitól, az 1850-es évektől kezdve jelennek meg ilyen panaszok; "A jobbágyfelszabadítás óta híveink a szerzésre rendezkedtek be, nem törődnek az egyházzal... az adakozás tizedrangú kérdés lett... messze elkerülik a templomot...". Az egyházmegye esperesi jelentésében a következőket olvashatjuk; "Nem lehet eléggé megsiratnunk a romlást, mely az erkölcsiségben az ötvenes évek (XIX. sz.) kormánya által ejtetett. Az erőszak és ármány diadala oly népnél, melynek hitében az volt, hogy az erkölcsi rossznak világszerinti büntetése, az erénynek pedig világszerinti jutalom a követelése, az erkölcsi alapelvek teljes összezavarodását idézte elő. A jogtalankodás, és az erőszak nem lehet oly nagy vétek, miután ily eredmények kísérik. Az igazság és hűség elvesztette vonzerejét, miután oly nagy szerencsétlenséget vont maga után. A politikai siker az erényesség helyére ült... A nyilvánosan diadalmaskodó erkölcstelenség erkölcstelenséget szült, és terjesztett mindenfelé. A törvény nem maradt többé törvény. A törvények áthágása hazafiúi erényekké vált, a tisztetlenség szabállyá vált... A nép korábbi egyenes és nyílt jellemét a huzamos szolgaság ravaszaggal keverte..."

Ugye, hogy milyen ismerős ez az elmúlt negyvenöt év alatt-után?

1971-ben hallottam Bácsi László bátyámtól (szül.: 1882), hogy a milleneumi ünnepségeken felsorakozott egynéhány öreg honvéd is. "Vesszők fejeknek nem sok köszönet vót benne. Az egyiket, Vékony Bálintot, aki 48-as honvéd vót, vót honvéd ruhája is, öt forintot kapott az államtúl, államsegélyt, a gyerekik incselkedtek véle, Vikony Bálint szöszgolyó, fapuska. Azír incselkedtek véle, hogy nem nyerték meg a háborút." Akárcsak az 56-osok kálváriáját látnám, hallanám, meg az őket megalázó "államsegélyüket". Na! Így bántunk el a honvédjainkkal is! A Kiszéti temetőben van még egy kidőlt honvédsírkő, az Öreg temetőben Kis-Bálint honvédhadnagy, híres-neves rektortanítója Gyomának, sírköve sincs már meg, nemhogy sírja! 1982-ben még meg volt.

CS. SZABÓ ISTVÁN

Amit tegnap még gyaláztak,
mára már ünnep.
De a hang ugyanaz:
gyalázóké az ünnep.

Ki ítél, most főlemel,
Áruló hűssé, hőst
árulóvá zülleszt.

Ugyanaz a hang,
mely büntetett,
most kitüntet.

(részlet G. Nagy Ilián:
A magyar Golgotán)

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly
1925.

HÍREK

ERDÉLYBŐL

ÁLLÁSFOGLALÁS

a román-magyar kapcsolatok tárgyában

Ezzel a címmel jelentetett meg írást TÖKÉS LÁSZLÓ, RMDSZ tiszteletbeli elnökének tollából a Bihari Napló február 11-iki száma. Hogy olvasóink tisztán és világosan lássanak közeli szomszédságunkban élő magyarok helyzetéről idézünk a cikkből:

"A román-magyar alapszerződés megkötése, különösképpen pedig az 1996. évi romániai demokratikus kormányváltás óta Románia és Magyarország vezetőinek hivatalos megnyilatkozásai szinte teljesen egybehangzóan a két ország viszonyának "Európa számára példaértékű" alakulásáról szólnak...

Azok a romániai magyar erők, illetve politikusok, akik ezt mégis szóvá merik tenni, és a kedvező külszín mögötti valóság tényeit, megoldatlan problémáit felmutatni bátorognak - azon nyomban "ünneprontóknak", a román-magyar történelmi megbékélés ellenségeinek, vagy éppenséggel "szélsőséges nacionalistáknak" minősülnek.

A romániai magyarság megoldatlan kérdéseit és jogos követeléseit háttérbe szorító államközi kirakatpolitika nyugati rendelésre és tetszésre, a két érdekelt ország európai integrációja érdekében alakul...

...megoldásra váró kérdések:

- a kommunista államosításkor elkobzott közösségi és egyházi javak visszaszolgáltatása jogos tulajdonosaiknak;
- az állami erőszakkal megszüntetett felekezeti oktatás igények és lehetőségek szerinti helyreállítása;
- az állami magyar nyelvű felsőoktatás helyreállítása, illetve a jogtalanul felszámolt kolozsvári Bolyai Tudományegyetem jogaiba való visszahelyezése;
- az egyház és kisebbségellenes megszorításokat kiiktató új Tanügyi Törvény elfogadása;
- a Székelyföld és más magyar többségű, vagy magyarok lakta vidékek etnikai összetétele mesterséges úton való megváltoztatásának a leállítása
- a székelyudvarhelyi-cserehádi helyzet törvényes megoldása;
- a kisebbségi felekezeteket sújtó vallási diszkrimináció

megszüntetése;

- a magyarellenés gyűlöletkeltő hadjárat kormány általi elítélése és törvény általi büntetése stb.

Igen fájdalmas, hogy saját hazánk, Románia, amelynek hűséges polgárai vagyunk, továbbra sem hajlandó a románokéval azonos jogokat biztosítani a határain belül élő magyaroknak...

A Göncz Árpád és Emil Constantinescu által hangoztatott és mindnyájunk által óhajtott történelmi megbékélés, kölcsönös bizalom és jó együttműködés csak abban az esetben válhat valóssá, ha ennek útjából elhárul a legfőbb akadály: a romániai magyarság jogfosztása. A két nép jó viszonyának igazi ellene nemcsak a "múlt" - ahogyan a két államelnök legutóbbi találkozásakor fogalmazódott -, hanem legalább annyira az a múltban gyökerező "jelen", amelyben a romániai magyar nemzeti közösség, saját szülőföldjén és közös hazájukban, még mindig nem érezheti magát egyenrangúnak a többségi román nemzettel."

KÜZDELEM A MEGMARADÁSÉRT

Ezzel a címmel jelent meg a PARTIUMI KÖZLÖNY (a Királyhágómelléki Református Egyházkerület hivatalos lapja) január 28-iki száma Halmos Miklós tollából. A cikk alcíme: 1997. évi népesedési statisztika margójára.

Idézzük a cikkből:

"Anyaszentegyházunk is minden év fordulóján jó pásztorként számba veszi híveit, elkészíti népesedési statisztikáját, felméri az egyházkerület demográfiai helyzetét. Minden esztendő elején e hasábokon tükröt tart elének, amelyről - fájdalom - szomorú kép vetül elének. Akárcsak új államkeretek közé szorított erdélyi és partiumi magyarságunk - amelynek immár harmadik nemzedéke küzd a megmaradásért, örli erejét létfenntartásáért, küzd jogaiért, kultúrájáért, vallásáért - az egyházkerület hívei is folyamatosan fogytokozunk..."

És most álljon itt néhány adat a statisztikából:

Egyházközségek	Születések száma	Temetések száma
Nagyvárad	268	572
Városi egyházközségek	302	812
Kis egyházközségek	9	27
Közepes nagyságú egyházközségek	20	35

"... Ez a reális valóság, fájdalmas tény. Létezik-e kiút e kilátástalan helyzetből? Léteznie kell! Hiszen magyar és református közösségünk az impériumváltás háromnegyed századában volt már nehezebb helyzetben is, s megállt a lábán. Egyházkerületünk megmaradási stratégiája kiutat mutat."

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

"ÉPFE" - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknek teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK
BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyéni, művészi kivitelű faszobrász, fafaragó munkákat készíti.

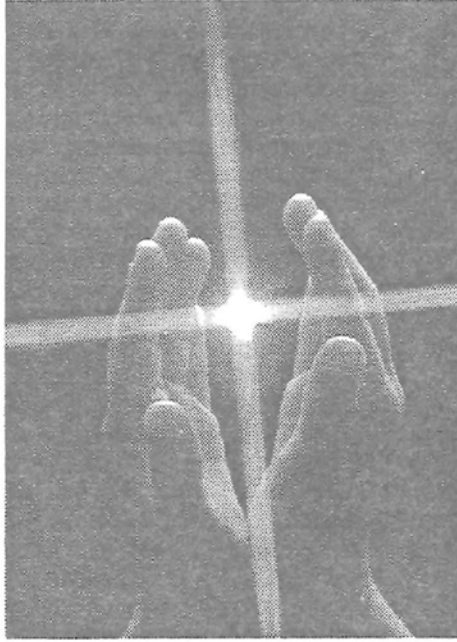
Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben éltek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*
(Juhász Gyula)

Öz. BALÁZS JÓZSEFNÉ HEGEDŰS ETELKÁ, Diófa u. 27. sz. alatti lakos volt, hosszas betegség után 79 éves korában elhunyt február 5-én. Endrődön temették el február 10-én. Gyászolják két gyermeke és két unokája.

BÉKÉSI LAJOS január 29-én halt meg 79 éves korában hosszas szenvedés után. Február 2-án temették Gyomán. Gyászolják felesége, 3 gyermeke, 6 unokája és 9 dédunokája, rokonai és ismerősei.

BOZSÓ PETRA élt két hónapot, meghalt I. 27-én betegség következtében. Gyomán temették el február 4-én. Gyászolják édesanyja, testvérei és nagyszülei.

Öz. BUZÁS ISTVÁNNÉ RNAGYETEL, élt 85 évet, a Hámán Kató u. 6-ban lakott. Rövid betegség után hunyt el február 7-én, 11-én temették Gyomán. Gyászolják 6 gyermeke, 9 unokája, 6 dédunokája, valamint rokonai és barátai.

DÓGI FERENC Halász utca 17 sz. alatti lakos volt. Február 3-án rövid betegség után 67 éves

korában meghalt. Endrődön temették el február 10-én.

Öz. FÁSI ISTVÁN, aki a Mikos Kelemen utca 15-ben lakott, hosszas betegség után 83 éves korában elhunyt. Endrődön helyezték örök nyugalomra január 28-án. Gyászolják: 2 gyermeke, 7 unokája, 4 dédunokája, rokonai és barátai.

Öz. FÜZI JÁNOSNÉ FAZEKAS JULIÁNA Víznyú sor 8. sz. alatt lakott, rövid szenvedés után 90 éves korában hunyt el. Gyomán február 21-én temették el. Gyászolják 7 gyermeke, 8 unokája, 16 dédunokája, valamint rokonai és ismerősei.

GIRICZ IMRE, lakott Martos Flóra u. 10-ben, hosszas szenvedés után távozott az élők sorából 51 éves korában, január 8-án. Endrődön temették el 15-én. Gyászolják 2 gyermeke, 1 unokája, rokonai és barátai.

Öz. HARMATI IMRÉNÉ ÁGOSTON VILMA, aki 83 éves korában hunyt el hosszas betegség után, lakott az Eötvös u. 7-ben január 18-án, 21-én temették Gyomán. Gyászolják: Gyermeke, 2 unokája, 4 dédunokája, barátai és ismerősei.

Öz. JURCSÓ JÁNOSNÉ KLEIN ZSUZSANNA, február 9-én 84 éves korában távozott az élők sorából, Gyomán 14-én temették. Gyászolják: Gyermeke, 2 unokája, 1 dédunokája.

KÉRI JÁNOS, aki a Mátyás Kir. u. 2-ben lakott 72 éves korában rövid betegség után elhunyt. Hamvait február 6-án, Gyomán helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: Testvérei és rokonai.

KOVÁCS FERENC, 89 éves volt, Kazinczy u.1-

ben lakott, hosszas betegség után hunyt el január 12-én és 15-én helyezték örök nyugalomra Gyomán. Gyászolják: Felesége, 5 gyermeke, 7 unokája, 4 dédunokája, rokonai és ismerősei.

ORAVECZ LAJOS, aki a Zrínyi u. 61-ben lakott, rövid betegség után halt meg január 31-én. Temetése február 6-án volt. Gyászolják: Gyermekei, 5 unokája, 4 dédunokája és rokonai.

PAPP IMRE, meghalt

74 évesen hosszas betegség után. Gyomán helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: Felesége, 2 gyermeke, 5 unokája, valamint rokonai, barátai és ismerősei.

PUTNOKI AMBRUS, hosszas betegség után 40 éves korában ragadta el a halál február 9-én. Gyászolják: Édesanyja és testvérei.

ROSZA MÁRTONNÉ KARKALIK ANNA, 80 évesen hosszas betegség után január 28-án hunyt el. Temetése Gyomán február 2-án volt. Gyászolják: 4 gyermeke, 10 unokája, 3 dédunokája, barátai és ismerősei.

SZABÓ DÁNIEL, aki a Kísfaludy u.1-ben lakott, január 12-én tragikus baleset következtében vesztette el életét 46 éves korában. Gyomán temették el jan.16-án. Gyászolják: Gyermeke és 4 unokája, rokonai és barátai.

SZONDA SZABOLCS, élt 20 évet. Január 29-én tragikus hirtelenséggel távozott az élők sorából. Február 6-án helyezték Endrődön örök nyugalomra. Megtört szívvel gyászolják: Szülei, testvérei, nagyszülei barátai és ismerősei.

TIMÁR BÁLINT, volt Csokonai u. 8. sz. alatti lakos, 66 évesen korában hirtelen érte a halál, január 22-én, és 26-án temették el Gyomán. Gyászolják: Felesége, 2 gyermeke, 1 unokája, valamint rokonai és barátai.

VEHA VENDEL, aki a Selyem út 10-ben lakott, február 16-án hosszas betegség után 90 éves korában távozott az élők sorából. Endrődön 18-án temették el. Gyászolják: 2 gyermeke, 3 unokája, 7 dédunokája, valamint rokonai és barátai.

Békesség haló poraikon, fogadja be őket az Úr az ő országába.

Az örök világosság ragyogjon felettük.

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT
KIEGÉSZÍTŐ.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

**Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás**

A Képviselőtestület februári havi ülését 26.-án tartotta, 16 képviselő volt jelen.

A polgármester szóbeli beszámolóját a város közbiztonsági helyzetének elemzésével kezdte. Hangsúlyozta, hogy nem nagyobbak a helyi közbiztonsági gondok, mint az országos átlag, de nekünk az a feladatunk, hogy a helyi viszonyokat jobbitsuk. Demeter László r. alezredes ígéretét elmondta, mely szerint az elkövetkező 3 évben összesen 11 fővel erősítik a rendőrök személyi állományát a városban. A létszámnövelemből 1 fő lesz csak polgári alkalmazott, 8 fő közrendőr, 1 fő nyomozó és 1 fő a Hunyai település feladatait látja el.

Röviden méltatta az Endrődiek Baráti Körének budapesti találkozásán való részvételét.

A résztvevők a múlthoz, egymáshoz, és a szülőfaluhoz való tartozásról lettek tanulságot, mondta a polgármester.

A Hármaskörös Kistérségi Bizottság ülésezett, ahol felvetődött a térség kommunális szeméttárolásának jövőbeni megoldásának gondolata, illetve kényszere. Természetes, hogy csak nagy beruházás keretében valósulhat meg, amihez szintén szükséges lesz lakossági hozzájárulás. Ez a beruházás egyelőre még csak nagyvonalakban körvonalazódott, de sajnos előbb-utóbb komolyan kell ezzel is foglalkozni. Valószínű, e témában érdekeltek lesz Örménykút, Kardos, Kondoros, Csárdaszállás és Hunya. Megkezdődött a közúti közhasznú munka, az endrődi községháza tájékán.

Ezt követően a képviselők szólottak. Elsőként Dávid István, aki átadta a polgármesternek az aláírásgyűjtést, amelyben az aláírók kérték, hogy a múlt ülésen elutasított Mezőtúri kórház támogatási határozatot a testület ismét tüzze napirendre, és támogassa a kórház beruházást 700 ezer forinttal. Hanyecz Margit képviselő asszony egy témában tett bejelentést, mely szerint az endrődi köztemető közelébe nagy mennyiségű baromfi lelem került, kérte az ügy sürgős vizsgálatát. Két kérdésben tájékoztatást kért, az egyik kérdése volt, hogy a "kiserdő" fáit ki, milyen feltételekkel kapta meg kivágásra, a másik pedig, hogy a földbiztoság a földtulajdon rendezését hogyan végzi. A fel-

Az önkormányzat munkájáról

vetéseire részben azonnal választ kapott, a baromfitelem ügyet soron kívül kivizsgálják, a földbiztoság nem az önkormányzathoz tartozó szervezet, tehát a kérdést nem itt kell feltenni. A fa kivágása az ülés folyamán többször visszatérő téma volt, a tájékoztatás végeredménye az, hogy az önkormányzat pályázaton hirdette meg a munkát, amelyre senki sem jelentkezett. Ezt követően egy gyulai erdőmérnök jelentkezett, Szász András, és vele kötötték meg a vállalkozói megállapodást, amely nemcsak a fa kivágásra, hanem az újratelepítésre is vonatkozik. Az önkormányzat bevétele, cca. 1,3 millió forint, valamint az újratelepítés miatti megtakarítás. A képviselőasszony feltehetően azt a döntés előtti gazdasági kalkulációt hiányolta, amely alapján eldöntötte a testület, hogy vállalkozásba adják az erdő kivágási és újratelepítési munkát. Öszintén remélem, hogy ez a számítás elkészült, hiszen ez is az önkormányzati vagyongazdálkodás része! E sorok írója a januári ülés egyik határozatára kérdezett vissza, ugyanis a holtágak védelméről szóló rendelet módosításánál 4 holtág, névszerint a Siralói, Dan-zugi, Pap-zugi, Simai-zugi Holtágak a rendeletmódosítás után nem szerepelnek az önkormányzat tulajdonában, holott a 22/1992. KT rendelet szerint eredetileg szerepeltek a címlistán. E kérdésre pontos elfogadható válasz az ülésen nem hangzott el.

A napirendi pontok száma 13 volt, amelyből az első és egyben a legfontosabb a város 1998 évi költségvetése volt. Egyhangúlag elfogadásra került a költségvetés: egymilliórd négy százharminchatmillió-hatszázötven forint összegben. Ebből a működési kiadás 954 millió, a felújítás 11,7 millió, a beruházási kiadás 447,1 millió, és a tartalék 23,7 millió forint. Módosításra került az egyes pénzbeni és természetbeni szociális ellátások nyújtásának módjáról, és feltételeiről szóló rendelet, mely szerint az önkormányzat a jövő pótló támogatásnak, az ápolási díjnak, az időskorúak járadékának és a rendszeres szoc. segélynek az összegét a kérelem benyújtását követő naptól állapítja meg, és a megállapított szociális ellátást utólag, minden hónap 5.-éig

kell folyósítani. Segíti az önkormányzat az első lakás megszerzését fiatal házaspárok támogatási rendszerével. Az idén összesen 6 millió forint kerülhet e címen felhasználásra. Támogatásban részesíthetők: ahol a házastársak 35 éven aluliak, (külön-külön) egyikük legalább 5 éve gyomaendrődi állandó lakos, és a város közigazgatási területén vesz, vagy épít lakást, és legalább 2 kiskorú gyermek neveléséről gondoskodik, illetve 6 éven belül vállalja 3 gyermek nevelését. A lakásszerzés támogatás összege max. 300 ezer forint, amelyből 100 ezer végleges juttatás, 200 ezer pedig 10 év alatt visszafizetendő kamatmentes hitel. Nagyon fontos! hogy a kérelmet az erre a célra bevezetett nyomtatványon lehet benyújtani, a Polgármesteri Hivatal Humánpolitikai Csoportjához, a határidő: MÁJUS 31, ezen határrnap elmulasztása jogvesztő, azaz semmilyen címen nem lehet póthatáridőt kérni. Megalkották, és elfogadták a település folyékony hulladékkal kapcsolatos közszolgáltatás kötelező igénybeviteléről szóló rendelet tervezetét. A szolgáltató a közszolgáltatás végzésére kiírt pályázat nyertese lesz. Aki a folyékony hulladékkal kapcsolatos szolgáltatást jogszabálysértő módon nem veszi igénybe szabálysértést követ el, és akár 10 ezer forint pénzbírsággal is sújtható. Van az önkormányzatnak mintegy 1,1 millió forint névértékű kárpótlási jegy a tulajdonában, amit bróker cégen keresztül megpróbál értékesíteni, az eladási ár limitje 90%.

Elkészült egy gondos, összefoglaló alapanyag a város közművelődési koncepciójának kialakításához.

Meghatározták az önkormányzat fenntartásában működő óvodák, és iskolák beirattási időpontját, ami március 30, és április 3 közötti napokon lesz. Nagy horderejű döntés született a gyomai település részen lévő un. Mirhóháti úti szoc. otthon emelt szintű szolgáltatást is nyújtó átalakítására. Ehhez meg kell vásárolni a mellette lévő épületet, mintegy 2,2 millió forintért, majd a vonatkozó pályázatok pozitív elbírálása eselén az átalakítás és új beruházás mintegy 25 millió Ft értékben elkészülhet. Az előzetes kalkulációk szerint az emelt szintű egyágas szoba 7-800 ezer forint, a kétágasok 450-550 ezer forint lesz, és a havi térítési díj 27400 forintra tervezett. Az endrődi településrészen a vonatkozó döntéssel az év október 30.-ig várnak, tekintettel a Körös Termál RT hasonló témájú kezdeményezésére. A képviselő testület egyes tagjai egy átfogó komplex koncepció kialakítását sürgették. Elvetésre került az a képviselői kezdeményezés, amely a volt Enci épületben javasolta az idősek elhelyezését, természetesen az épület átalakítása után. A testület döntésének megfelelően a polgármester bejelentette az önkormányzat igényét a város tulajdonában lévő holtágak halászati jogára. Teljesen érthetetlen a földművelésügyi miniszter döntése, amely elutasította január 23.-i határozatával ezt a jogos igényt. Az Ügyrendi és Jogi Bizottság javaslatára felülvizsgálati kérelem benyújtására kerül sor. A Sóczó motor-múzeum önkormányzati támogatásával kapcsolatos szerződés a múzeum tulajdonos, Sóczó Elek kérésére módosításra került. Tízezer forinttal támogatja a testület a Bethlen G. Ipari és Szakképző Isk. tanulóinak külföldi tanulmányútját, ahol a diák a németországi kenguru tenyésztést kívánja tanulmányozni, mert hogy az idei tanulmányi versenyre a kengururól szóló témát választotta.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

BEMUTATKOZIK a FIDESZ Magyar Polgári Párt, az MDF és a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség közös jelöltje:

DOMOKOS LÁSZLÓ

"33 éves vagyok közigazdász., feleséggel és leánnyal élek Békéscsabán.

Tanulmányaimat 1988-ban sikeresen lezárтам a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Közgazdaságtudományi karán. Majd 1991-ben szakközigazdász oklevelet szereztem a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen.

Rövid pályafutásom: 1988-ban a Békés Megyei Univerzál Vállalat Közgazdasági és Információs Osztály vezetője voltam. 1990-től Békéscsaba gazdasági alpolgármestere, 1994-től önkormányzati képviselő, a megyei FIDESZ frakcióvezetője vagyok. 1995-től vállalkozó, költségvetési szervek és vállalatok gazdasági tanácsadója vagyok."

Felhívjuk az MKDSZ, az MDF tagjait, és minden szimpatizánst, hogy kopogtató cédulájukat Domokos László úrnak adják le.

A képviselőjelölttel, programjáról, terveiről részletes interjúban fogunk beszámolni következő, áprilisi számunkban!

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László, Ungvályi János * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 4. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1998. április

H Ú S V É T V Á R T Á N ' 9 8 !

Zöldülget április, itt-ott már virággal
szembesül a küzdős magyar világgal,
melyben csupán annak jut holnapba-látás,
akinek lelkében a Golgota-járás
ősi öröksége. Muhival, Moháccsal
múltjával is jussos a feltámadásban.

Ki viseli sorsát, s a jelent úgy éli,
megszolgálja jogát holnapot remélni,
nem keddről-szerdára fordul divat-széllel,
Isten-hitben sorsos embertestvérevel,
véleményét nem, mint más az ingét váltja,
ha botlana képes a mea kulpára.

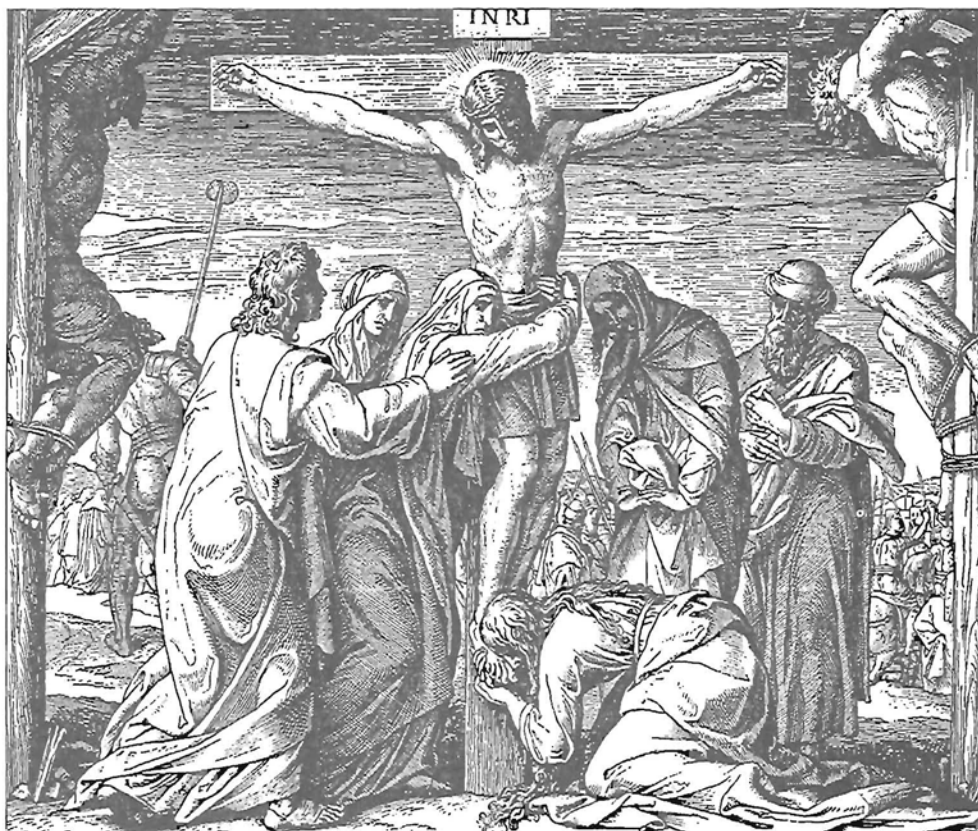
Zöldülget április, itt-ott már virággal...
Krisztus Urunk hitben, áldott keresztfáddal
járjuk golgotánkat, megújulva benne,
megcsúfolva néha, olykor összeesve,
de a herodesek ideje lejár majd -
hisszük s a tövisek virággá fakadnak!

Moshatják mancsukat jelen - pilátusok,
magukra mérik ki érdemelt sorsukat:
Álmuk - Európa s az sem fészek annak,
ki embernek gyatra és hitvány magyarnak,
csak munka, tisztesség, igaz nép-barátság
belépőjegy hozzá. Sok oly tulajdonság,
mely a hitből fakad és visszhangzik másban;
ki vélünk újul meg a feltámadásban!

Légyen áldott ez a húsvét s hozzon békét,
ki-ki találja meg lelkiüdvösségét
hitében s a reményt: Jobb sorsot reméljünk,
Golgotát járt Krisztus feltámadott értünk!

Zöldülget április, itt-ott már virággal,
Isten óvjon Testvér s áldjon boldogsággal,
megváltás kegyelme töltsé életedet,
virrasszon ránk áldott húsvét-ünnepeket!

TÍMÁR MÁTÉ

*A Húsvét ünnepe
alkalmából kívánjuk,
hogy a
Feltámadott Krisztus
öröme és dicsősége
töltse be
Kedves Olvasóink
otthonát, családját.*

Városunk
Szerkesztősége

KITÖRHETÜNK A SZEGÉNYSÉGBŐL

Interjú Domokos Lászlóval, az 5. sz. választókerület országgyűlési képviselő jelöltjével

Amint azt márciusi számunkban ígértük a kedves olvasóknak, megkerestük kérdéseinkkel Domokos László urat, a FIDESZ Magyar Polgári Párt megyei elnökét, akinek jelölését az MDF és a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség is támogatja.

- Fényképes szórólapján szerepel ez a mondat: "Fiatal családapáknak naponta szembesülök közös problémáinkkal..." Konkrétan mire gondol?

- A gyereket vállaló családok kényszerű elszegényedésére, gyakorlatilag a Bokros-csomag óta. Amióta a családpolitikai támogatórendszer úgy alakult, hogy megszűnt az alanyi jogon járó GYES, és családi pótlék. A családok helyzetét keseríti az is, hogy az oktatásban egyre nagyobb mértékben függ a megszerzhető tudás minősége az anyagi helyzettől és a lakóhelytől is. A gyereket vállalók elszegényedése mellett az általános elszegényedést is tapasztalom nap mint nap. Amögött, hogy a nagy többség szegényebb, mint korábban, hogy egyre nehezebben viselik az egyébként is magas inflációt meghaladó közüzemi díjemelkedéseket, a most leköszönő kormányzat aktív döntése hűzódik. A privatizáció, és a szolgáltatók számára garantált 8%-os nyereség hajtja az árakat.

- A megyénkben is ez a helyzet?

- Sőt! Békés megye elmaradottsága fokozódott az elmúlt ciklusban, egyre nagyobb a leszakadás a fejlett régióktól. Ez bizony a megyét képviselő politikusok eredményességét tekintve - hangsúlyozom, nem a szereplések, felszólalások, intézkedések számát, hanem az eredményt tekintve - kudarc. Pedig van ellenpélda is, hogy hasonló adottságokkal rendelkező Nyírség például ütemesen fejlődött ez idő alatt. Szerintem rettenetes probléma a leszakadásban, a lemaradásban az, hogy beszűkül általa az emberek perspektívája, a távlatok, a jövőkép. A folyamat azonban nem visszafordíthatatlan, lehet tágitani a perspektívát, ez adott nekem motivációt, hogy közigazdászként ismét aktívan foglalkozzak a politikával.

- Ön szerint mi a legfontosabb feladata az egyéni képviselőnek, s hogyan képviselné Gyomaendrőd érdekeit?

- Szerintem a képviselőnek koordinálni, kezdeményezni és ösztönözni kell az egyes települések, és az egész térség fejlődését. Nem a települések helyett kell természetesen gondolkodnia, de mindenképpen információval kell ellátni a településeket, hogy úgy mondjam, ki kell tágitani a perspektívát előttük, a politikus feladata szerintem az érdekek konszenzusának megteremtése. Gyomaendrődön is azt kell célul kitűzni, hogy a népességmegtartó erő megmaradjon. Alapvetően ez, szerintem, a gazdasági fejlődésen múlik, s anélkül, hogy most túlságosan elmerüljék a közigazdaságtanban, jelzem, hogy a lemaradó térségek felzárkóztatásában - egy növekvő gazdaság mellett - az állam szerepe a legnagyobb. Az infrastruktúra - ivóvíz, szennyvíz, hulladékkezelés - fejlesztése, ezzel összefüggésben a környezeti állapot megőrzése, a Gyomaendrődön is kiváló adottságokat jelentő természeti

környezet fogadóképessé tétele a cél, mindenekelőtt a megközelíthetőség, mert e nélkül minden célkitűzés csak álmodozás.

- Önt támogatja a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség is, milyen szerepe van programjában a keresztény eszmének, az egyházaknak?

- Miként a Fidesz, én is az általános erkölcsi állapotok javításában látom legnagyobb szerepét az egyházaknak. Ehhez szorosan kapcsolódik az oktatásban betöltött szerepe. A bevezetés előtt álló Nemzeti Alaptanterv, meglátásom szerint, egy nevelés nélküli oktatásban gondolkodik, ami nem elfogadható, és amellel, hogy a nevelés hangsúlyos megjelenítését deklarálja, a Fidesz meg is kívánja duplázni a következő négy évben az oktatásra fordított pénzt. Az állam és az egyház viszonylatában szakítani kell a mostani kormányzat "oszd meg és uralkodj" politikájával, az összes fél részvételével kell teljes

körü megállapodásra törekedni.

- Visszatérve Gyomaendrődre, miként látja a tagadhatatlanul létező Gyoma és Endrőd konfliktust?

- Erről az a véleményem, hogy legalább "kifelé" túl kell lépni ezen. Miként a családi problémákat, a két településrész konfliktusát is belül, és lehetőleg demokratikusan kell megoldani, kifelé, a haszon reményében pedig egységesen kell fellépni. Azt ugyanis tudomásul kell venni, hogy egy nagyobb település vonzóbb - gazdasági, befektetői szempontból, - mint két kicsi. Az értékeket kell felmutatni, mint például az endrődi cipőipart, a gyomai nyomdát, a Körös-holtágakat, a termálvízét hangsúlyozni. És merni kell egy kicsit nagyobb léptékben gondolkodni, a célokat évekre előre meghatározni. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, - bár relatív szűkülés tapasztalható - hogy a mezőgazdaság ebben a térségben meghatározó. Nem is szabad lemondani a magyar mezőgazdaságról, hiszen kiváló szakmakultúrával, nagy hozzáértéssel és kitűnő adottságokkal rendelkezik ezen a téren az ország, az Alföld és Békés megye is. A családi gazdaságok mellett nagy szerep vár a tulajdonosok önkéntes szövetkezéseire a mezőgazdaság jövedelemtermelő képességének növelésében, ami jelentheti a feldolgozóipar ütemes fejlődését is.

Végül mindahhoz, amit elmondottam szükséges valamiféle lámpást mutatni, perspektívát ajánlani, amihez mindenki csatlakozhat saját terveivel, perspektivikus céljaival. Szervező közigazdászként van gyakorlatom ilyen programok összeállításában, a végrehajtáshoz szükséges csoport létrehozásában, s biztos vagyok benne, hogy a politikában is érvényes és alkalmazható tapasztalataim, a tudásom.

- Köszönöm a beszélgetést, és a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrődi Szervezete nevében kívánok Önnek eredményes munkát és a májusi parlamenti választásokon győzelmet.

Császárné Gyuricza Éva

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Virágkertészetünkbe keresünk

2 női munkatársat. napi 6 órás foglalkozatással, aki megbízható, és vezetői jogosítvánnyal is rendelkezik. Érdeklődni lehet személyesen: Semmelweis u. 5-ben, vagy telefonon: (66) 386-741 számon.

A Szent Gellért Katolikus Iskola hírei

A katolikus iskolák országos mesemondó versenyén **Roncsek Nóra**, 3. b oszt. tanuló 2. helyezést ért el. A gyomaendrődi könyvtárban megrendezett Petőfi szavalóversenyen Kruchió Éva III., Roncsek Nóra II. helyezést lett. Csúvár Alex a zsűri különdíját kapta.

Kérem, hogy akinek képes levelezőlapja vagy nélkülözhető fényképe van Endrődről, juttassa el a Helytörténeti Gyűjteménybe ajándékba, vagy másolás céljából.

Cím: Hornokné Németh Eszter
5502 Gyomaendrőd,
Szélmalom u.22.
T: 66- 284-469.

**A KÖZÖSSÉGI HÁZ
ÁPRILISI PROGRAMJA**

április 5-én 19 órától: A Független Kisgazdapárt választási gyűlése - vendég: Mészáros László képviselő-jelölt

április 10-én 20 órától: Rock-Húsvét, fiataloknak.
Belépő: 150 Ft

április 17-én 9-15 óráig: műanyag áruk vására

**FELVÉTELT HIRDET az EÖTVÖS JÓZSEF
GIMNÁZIUM és IPARI SZAKKÉPZŐ ISKOLA**

(Dévaványa, Széchenyi u.8. (Tel: 66-484-243) az 1998/99-es tanévre a 4 éves (2+2-es) szakképzés keretében a NŐIRUHA-KÉSZÍTŐ szakmára.

Felvételi vizsgát nem tart. A szakmára jelentkezett tanulók részére - a szakképzés teljes időszakára - az iskola ingyenesen biztosít szakmai tankönyveket, a tanműhely ingyenesen készíti el a 8. osztályos ballagási ruhát, a fehér blúzt és a sötét szoknyát.

Az iskola szeretettel várja a 8. osztályos. vagy korábban végzett leányok jelentkezését, továbbá a gazdaszakképzőben vagy más szakiskolában végzett leányokat is a nőruha-készítő szakra. Ez utóbbiaknak lehetőséget biztosít az iskola, hogy a 10. osztályba felvételt nyerve tanulmányaikat folytathassák. Részükre is ingyenesen biztosítja a szakmai tankönyveket.

A nőruha-készítő szakképzésben való részvétel nem minősül másodszaknak, így a szakképzésre jelentkezett tanuló után 20 éves korig a Társadalombiztosítási Igazgatóság folyósítja a családi pótlékot.

A gyakorlati oktatás korszerű gépekkel felszerelt tanműhelyben folyik. A szakképzés keretén belül a tanulók a méretes női és gyermekruha-készítés mellett termék-előállításal is foglalkoznak, melyet az iskola "boltjában" a lakosság részére értékesítenek.

Az iskola szeretettel várja az érdeklődőket személyesen, vagy írásban a fent megadott címen.

A középiskola, s így Dévaványa autóbusszal és vonattal is jól megközelíthető.

KÖSZÖNJÜK AZ ADOMÁNYT

Hatvanezer forintot adományozott helytörténeti célokra **Dr. Sztanyik B. László** endrődi születésű sugárbiológus az endrődi Honismereti Egyesületnek. Az egyesület a pénzt a település történetének, irodalmának, nyelvjárásának kutatására és közreadására fordítja.

Köszönjük a segítséget kedves László, amely amellelt, hogy anyagilag is igen fontos a számunkra, az általunk végzett munka szükségességének az elismerését is jelenti. És ez ad erőt nekünk a munka folytatásához.

Tisztelettel és köszönettel:
Homokné Németh Eszter

**PÁLYÁZATI FELHÍVÁS ISKOLATATAROZÁSI
MUNKÁLATOKRA**

A Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola és Diákotthon pályázatot ír ki a Gyomaendrőd, Népliget u.2. sz. alatti épületének külső tatarozási munkáira.

Az elvégzendő munkálatokkal kapcsolatban érdeklődni, és ajánlatot tenni az intézmény vezetőjénél lehet 1998. április 25-ig.

**BARÁTI TALÁLKOZÓRA KÉSZÜL AZ
ENDRŐDIEK BARÁTI KÖRE**

Május 15-16-án az "Endrődi Rózsashegyi napok"-ra hívjuk haza minden elszármazott és itt élő barátunkat.

Programunk:**15-én:**

a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskolában délelőtt "rendhagyó tanítási órák" lesznek. A meghívott előadók témái:

- régi dokumentumok szülőhelyünkről,
- versformák, és az idegen nyelvből való fordítás érdekességei.
- mesemotívumok,
- a felsőoktatás bemutatása,

A gyerekek saját érdeklődésüknek megfelelően vesznek részt az előadásokon.

Délután kerül sor a "nagy meccsre", ahol szülők, diákok, tanárok mérkőznek.

16-án:

10.30 órakor a ligeti (Rózsashegyi) iskola éttermében kezdődik a **Baráti Kör találkozója!**

- Melyet a felnőtt kórus műsora, és szavalatok tesznek ünnepélyessé. A találkozó egyik színpontja lesz az endrődi születésű UGRIN PÉTER festményeinek bemutatása.

- A találkozó helyt ad az éves rendes közgyűlés megtartására, melyen
  - titkári beszámolóra,
  - az új, módosított alapszabály ismertetésére és jóváhagyására kerül sor.

ezt követik a baráti beszélgetések és az ebéd. Sokak kívánságára igazi endrődi birkapörkölttel várjuk kedves barátainkat.

Itt említjük meg, hogy aki ebédelni kíván, már jelentkezhet a szervező bizottság tagjainál telefonon, vagy írásban az alábbi címeken. Jelentkezési határidő: május 1. Igény esetén szállásról is gondoskodunk:

Császárné Gyuricza Éva, Damjanich u.15. T: 386-323.
Hornokné Németh Eszter, Szélmalom u.22. T: 284-469
Fülöp Imréné, Szabadság u.4/2. T: 284-435.
Ladányi Gáborné, Endrődi u.21. T: 285-329

Ebéd után 16.30 óráig "szabad foglalkozás" majd a Népházban (Blaha Lujza u.21.) az iskolások másfélórás műsorral kedveskednek. Ezt követően folytatódhatnak a baráti beszélgetések "kivilágos kivirradtig".

Kérjük mindazokat, akiknek Ugrin Péter festménye van, szíveskedjen kölcsönadni bemutatásra. a magán és közgyűjteményben lévő képeket együtt szeretnénk láttatni. A Munkácsi Mihály múzeum igazgatója a Baráti Kör rendelkezésre bocsátja a múzeum birtokában lévő Ugrin képeket.

Hívjuk, várjuk minden barátunkat.
a Baráti Kör vezetősége

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könnyű sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Fehérvári Ferenc (Endrőd 1922 - Budapest 1988.)

Jobbról: Fehérvári Ferenc (1987. augusztus 21.)

Apja, id. Fehérvári Ferenc tanító, a Trianoni béke rémétől megriadva menekült Endrődre. Itt barátokra, munkára, szeretetre talált. Kocsorhegyen adta át tudását, szíve melegségét a község legszegényebb gyermekeinek. Itt ismerték meg az emberek a sokoldalú képességgel megáldott fiatal nevelőt, aki a kántori teendőiben is tájékozott volt, de az iskolahagyott fiatalokkal is sikeresen foglalkozott. Leventeoktatói tevékenysége is említésre, és követésre méltó volt. Az akkori elemi iskolai igazgató lányát, Bencze Margitot vette feleségül. Az elsőszülött az apja nevét örökölte, belőle lett az országos híró fotóművész.

1922-ben Endrődön született. Elemi és polgári iskolai tanulmányait szülőfalujában végezte. A tehetséges, ügyes fiú Jászberénybe került az állami tanítóképzőbe. Már akkor egész életre való vonzalom ébredt benne a fotózás iránt. A harmincas évek első felében Endrődön a fotózás még luxusnak számított. Ő Szabó Ernő barátjával, a nagy múltú Szélmalom szomszédságában, sajátkezüleg hívta elő és dolgozta ki a filmeket. Olyan mennyiségben, hogy akár az egész falut körül lehetett volna keríteni képeivel.

Köszönjük, hogy - valószínű tudati megérzésből eredve - mindezt megörökítettél fél századdal előbbi Endrőről, amire ma is büszkék lehetünk, mert ezeknek a dolgoknak

túlnyomó része már csak az öregek halványuló emlékezetében élne; a felrobbantott első vashíd, az összedőlő szélmalom, a három gőzmalom, a helyi áramfejlesztő, az elbontott tanyai iskolák, a pusztulásra jutott, gyönyörű Erzsébet-liget, a területünket beárazó tíz holtág növény- és állatvilága, a már alig lelhető nádfedeles házak, a lassan feledésbe menő népviseletek, népszokások a régi falusi élet bizonyítékai, a kenderrel végzett munkától a pástorkodáson át a temetőig. És nem hiszem, hogy volt még a környékünkön olyan neves "sztár", mint P. E. kisasszony, akiről annyi szép fénykép készült.

A képesítő után egy évet a dunántúli mesés szépségű Szóc-ön tanított. Aztán a háború poklát megjárva visszahúzza Endrőd, az akkor még "poros szülőfaló". Itt bontakozott ki, kora ifjúságától kezdve, sok kiváló tulajdonsága. A jégsport (korcsolya, hoki) meghonosítása. Mindenki utánozni, utolérni akarta. Egy alkalommal még hokiztunk is Gyomával, Jakóékkal. De remek úszó is volt, és próbálkozott az evezős sport meghonosításával is.

Fogságából megtérve ugyanabban az iskolában kezdett tanítani, ahol édesapja is: Kocsorhegyen. Ma is szemem előtt van az a sok mesefigura, amikkel a tanterem falait, igaz művészettel, tele festette.

Aztán, a nagy szenvedélye, a fotó elcsábította közülünk, oda, ahol képességeit korlátlanul kibontakoztathatta. A Magyar Távirat Iroda fotósa lett. De távol sodorva is hű maradt szülőfalujához. Minden kínálkozó alkalmat megragadott, hogy újra köztünk lehessen. Az egyre gyorsuló élet minden lényeges mozzanata gépe lenscéjére került, volt az akár ipari, mezőgazdasági, vagy kulturális vonatkozású.

Büszkén álltunk meg az országos, vagy megyei sajtó olvasása közben, hogy gyönyörködünk az általa készített fotókban. Nem múlt el itthon komolyabb ünnep, társadalmi esemény, amelyen nem vett részt.

Kiállításai közkedveltek, látogatottak voltak. Így jutott el az MTI osztályvezetői megbízásáig. Csendes, szerény ember volt. Két fiúgyermek édesapja, kinek politikai és erkölcsi felfogását tanúsítja, hogy mindketten, még édesapja életében, disszidáltak. Később egy kislánya született, akit ma már édesanyja nevel.

Váratlan és aránylag fiatalon bekövetkezett halála 1988-ban történt. A Farkasréti temetőben, a ravatalozó szomszédságában, alig százméternyire Rózsahegyi Kálmán sírhelyétől, került örök nyugalomra. Régi, itthoni barátai közül tucatnyian vettünk részt végtiszteletén. Az endrődiek nevében én köszöntem el Tőle. Koporsójára a szülőföldből vett körösi homokkal hintett vékony réteg rendeltetését a következő szavakkal summáztam:

"Hűséges voltál szülőhelyedhez, Endrődhöz. Örömeink, bánatának részese voltál. Képességed elvitt közülünk. Nálunk lenne méltó pihenőhelyed. Ringasson a főváros földje olyan szelíden és lágyan, mint valamikor, fiatalságod idején, a Körös hullámai tették! Hogy a fiatalság emléke örökre Veled maradjon, a hazai földből hoztunk könnyű takarót, s hiszem, holtan is érzed a endrődi föld illatát, melegét..."

Felesége, férje akaratát teljesítve, legsikeresebb munkáit, és legkedvesebb fotós eszközeit a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskolának adományozta.

Megőrizzük munkáid, s emléked!

MÁRTON GÁBOR

ÁPRILISI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 6-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Nagybőjtben péntekenként este 6-kor, vasárnaponként fél 6-kor keresztút.

Szent Gellért Iskola kápolnája: április 26-án, vasárnap fél 12-kor. (Húsvétkor nincs mise!)

Öregszőlő Szt. Imre: április 5-én. 2 óra, **Nagylapos:** április 19-én, 2 óra

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 6-kor, valamint elsöpéntekenként is, este 6-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor.

Katolikus krónika

ÁPRILIS HÓNAP ÜNNEPEI

április 5. vasárnap:	Virágvasárnap
április 9. csütörtök:	Nagycsütörtök
április 10. péntek:	Nagypéntek
április 11. szombat:	Nagyszombat
április 12. vasárnap:	Húsvétvasárnap
április 13. hétfő:	Húsvéthétfő
április 23. csütörtök:	Szent Adalbert püspök és vértanú
április 24. péntek:	Szent György vértanú
április 25. szombat:	Szent Márk
április 29. szerda:	Sienai Szent Katalin

A NAGYHÉT RENDJE

	Endrőd	Hunya	Gyoma	
Virágvasárnap	8	10	10	óra
Nagycsütörtök	18	16	18	óra
Nagypéntek	15	17	18	óra
Nagyszombat, feltámadás	18	15	17	óra
Húsvétvasárnap	10	8	10	óra
Húsvéthétfő	10	8	10	óra

SHIRCHADASJ & band

A holland SHIRCHADASJ ének és zenekar immár 14. alkalommal szerepel Magyarországon. A Magyarország szerte is nagy népszerűségnek örvendő gospel zenét játszó együttes számos koncert, TV- és rádiófelvétel után ismét elkezdti turnéját április 25-én.

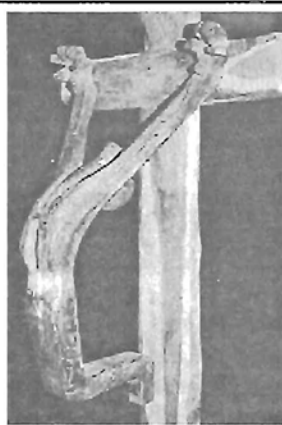
Több mint 60 fiatal találkozik a magyar közönséggel különböző koncerteken, ezúttal nemcsak Magyarországon, hanem első ízben Erdélyben is!

A Shirchadasj amerikai és európai származású gospel zenét játszik. A gospel zene - mely jelentése "örömhír zene" - mindig hordoz magában egy üzenetet. Az örömhír egyik legfontosabb üzenete az, hogy Isten szeretete, segítsége által szeretni lehet embertársainkat is. Ezért kapta az új koncert-program a "Use me" ("Használj engem") címet.

Az endrődi templomban immár másodszor láthatjuk, hallhatjuk őket.

Időpont: május 2. szombat 18 óra.

Jegyek kaphatók április 20-tól.

*Kereszted előtt hódolunk Urunk,
 szent feltámadásodért
 magasztalunk és dicsérünk;
 ime, a keresztfa által
 jött az üdvösség az egész világra.
 Könyörüljön rajtunk az Isten,
 és áldjon meg minket:
 ragyogtassa fel arcát,
 és legyen irgalmas!*

HÚSVÉTI SZEKVENCIA

A Húsvét Bárányt keresztények dicsérve áldják!

Krisztus ártatlan Bárány:

vérének árán nyája bűneiért megengesztelte Atyját.

Benne élet és halál csodás nagy párharca száll:

élet Ura a sírből felkél, és győztesen él.

Mária Magdolna, mondd, mit láttál utadon!

„Az élő krisztusnak sírját, feltámadt urunk nagy diadalmát,

angyalok jelenését, Urunk halotti leplét.

Feltámadt Krisztus, reményeteket? Galileába megy elöttetek.”

Krisztus a halálból valóban feltámad, tudjuk.

Győztes Király, könyörülj meg rajtunk!

Kolozsvári Tamás:

Feltámadás (1427)

Keresztény Múzeum,
 Esztergom

HUNYAI KRÓNIKA

Általános Művelődési Központ (ÁMK) hírei

Több héten át előadás sorozat volt a helyi Művelődési Házban; önkormányzatiság, képviselőség, demokrácia címmel.

Az előadásokon a környező települések polgármesterei, képviselői és a téma iránt érdeklődők vettek részt. Az ötletet egy pályázati lehetőség adta, melynek segítségével 270.000.-Ft-ot nyert az Általános Művelődési Központ. Célja, hogy a kistelepüléseken élő fiatalok társadalmi integrációját elősegítsük, hogy bevonjuk őket a saját életüket meghatározó döntések előkészítésébe, és megvalósításába.

Így először csak a fiatalokra gondoltunk, de mivel valójában mindenkinek hasznára válhat, ha bizonyos fogalmakkal tisztában van, ezért a résztvevők körét kibővítettük.

Az, hogy milyen egy településen élők hangulata, életmódja, befolyásolja az anyagiakon kívül az ott élők hozzáállása ahhoz, hogy ott akar élni és nem mindegy milyen körülmények között. Ám ehhez az kell, hogy kialakítsuk az emberekben azt az igényt, hogy akarjon az őket érintő kérdésekről beszélni, azokat megvitatni, és javaslatokat tenni, természetesen úgy, hogy tisztában legyen azzal, mit is jelentenek azok a fogalmak: demokrácia, önkormányzatiság, képviselőség, hogy milyen joguk és kötelezettségeik vannak ahhoz, hogy egy tartalmasabb életet éljenek.

A jelen fiatalok majdan képviselők lehetnek. Célunk az ismeretnyújtáson kívül, hogy megtanuljunk vitatkozni, érvelni.

Ám vitatkozni csak az tud, akinek ismeretei vannak a jogairól, kötelességeiről.

Európa felé igyekszünk, éppen ezért közügyekben jártas, felelősségteljes, agilis, aktív, közösségért dolgozó emberekre van szükség, akik felül tudnak emelkedni a kicsinyes egyéni érdekeken.

Az előadás sorozat úgy épült fel, hogy ismereteket nyújtson az országgyűlés munkájáról, a helyi képviselők munkájáról. Szöllősi Istvánné az országgyűlés, a kormány, a köztársasági elnök, a képviselők munkájáról, feladatairól beszélt, Dr. Pataki István a Megyei Közigazgatási Hivatal vezetője a megyei közigazgatásról, annak felépítéséről, feladatairól tartott előadást.

Minden előadás után kérdéseket lehetett feltenni az előadók-nak. A közönség élt is ennek a lehetőséggel. Legtöbbször nem is előadásnak, hanem közvetlen fórumnak voltak részesei.

Úgy vélem, sikeres előadás sorozat volt, és az embereknek nagy szükségük van arra, hogy ne csak a médiákon keresztül szerezzenek sokszor félreérthető információkat, hanem közvetlenül olyan emberektől, akik a gyakorlatban részesei az önkormányzatiságnak és képviselőségnek. A demokráciát még sokáig tanulnunk kell.

Petényi Szilárdné
ÁMK. igazgató

Hunya Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 1998. március 12-én tartotta soros ülését. A legfontosabb napirend az 1998-as költségvetés elfogadása volt.

Ennek értelmében a Képviselő-testület a költségvetési rendeletet 55.098.000 forint bevétellel és kiadással fogadta el. Az önkormányzat forráshiánya ez évben 8.786.000 ezer forint. Tehát súlyos pénzügyi nehézségekkel kell a jelen gazdasági évben is számolni. A helyzetet tovább rontja, az enyhülni egyáltalán nem akaró belvízhelyzet.

A településen jelenleg is I. fokú belvízvédelmi készültség van elrendelve,

Önkormányzati hírek

ami azt jelenti, hogy több ponton működnek a szivattyúk, illetve újból szükség volt egy nagy teljesítményű szivattyú beállítására. Az eddig felmerült költségek az idén már mintegy 220.000 forintot tesznek ki, de ezek jelentősen nőni fognak.

Folytatni kell a tavalyi évben megkezdett csapadékvíz-elvezető csatorna építését. Ez is jelentős anyagi áldozatokat követel még akkor is, ha sikerül ehhez a Területfejlesztési Alapból, -

melyre természetesen az idén is pályázunk, - pénzeszközöket nyernünk.

A bevételi források bővítésére, a helyi iparüzési adó bevezetésén túl, a testület döntést hozott a Jókai utcai üres terület megosztás utáni értékesítéséről.

Mivel a bevételi források máshonnan nem növelhetők, az Önkormányzat az idén is indul az "önhibáján kívül hátrányos helyzetben lévők" pályázatán, bízva abban, hogy az így szerezhető állami támogatást megkapja, s ez átsegíti a nehéz pénzügyi gondokon.

Socznóné Farkasinszki Ildikó
jegyző

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

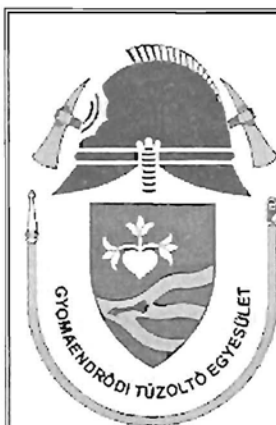
(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

Újabb értékes tűzoltó felszerelést kap április 16-án Németországból, Katona Sándor közreműködésével az Endrödi Tűzoltóság!

A szerelvény 30 méteres létrával van felszerelve, s a maga nemében egyedülálló lesz a megyében. A kialakulni látszó kedvezőtlen helyzetben vajon fogadja-e a város vezetése?

„Tulajdonképpen azt híhetné az ember, hogy a múlt lecseng. De nem, eltűnik, aztán visszatér, a földet megkerülve visszatér, akár az évszakok, melyek hol magga tömörülnek, hol kinőnek, pontatlan újjain a téridőnek...”

(NEMES NAGY ÁGNES)

ÖTVENÖT ÉVVEL EZELETT...

III. Rész.

BÉKÉSVÁRMEGYE ÚTMUTATÓJA

1943.

ISKOLÁK

ENDRŐD

Róm. kat. egyházi polgári fiú és leányiskola.

Alapítva: 1924.

Tanulók lélekszáma: 180.

Róm. kat. elemi népiskola.

Községi alsó fokú iparos tanonciskola.

Alapítva: 1893.

Tanulók lélekszáma: 56.

Mezőgazdasági népiskola.

Községi elemi népiskola.

Tanulók lélekszáma: 120.

GYOMA

Állami polgári fiú és leányiskola.

Alapítva: 1920.

Tanulók lélekszáma: 323.

Községi mezőgazdasági népiskola.

Alapítva: 1926.

Tanulók lélekszáma: 200.

Református központi népiskola.

Alapítva: 1783.

Róm. kat. népiskola

Alapítva: 1868.

Községi elemi népiskola.

Alapítva: 1908.

Tanulók lélekszáma: 210.

Evangélikus népiskola.

Tanulók lélekszáma: 120.

Községi iparos-tanonciskola.

Alapítva: 1886.

Tanulók lélekszáma: 120.

(A kiadvány nem minden esetben jegyezte fel az alapítási évet, és nem mindenütt tüntette fel a tanulók számát. Nem közli továbbá a tanyasi iskolákat. SZERK.)

HELYI SAJTÓ

ENDRŐD

Hármas-Körös. Hitbuzgalmi, közgazdasági és szociálpolitikai folyóirat.

Felelős szerkesztő: Csernus Mihály apát-plébános, m. kir. kormányfőtanácsos

GYOMA

Gyomai Újság. Politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap. Felelős szerkesztő: Wagner Márton

SPORT

Lemáslolta az őszi kezdést a Barátság. Akkor 5 gólos győzelem itthon Tótkomlós ellen, majd döntetlen Kisújszálláson.

Most, 3 gólos győzelem itthon Mélykút ellen és döntetlen Tótkomlós.

Eddig nem mutatkozott javulás a csapat teljesítményében. (vagy az ellenfelek javultak fel a téli szünetben?) Csalódást

hozott a vidéki mérkőzés, különösen, ha azt nézzük, hogy a Barátság a tabellán második, Tótkomlós pedig utolsó előtti volt. Csúfos szezoneleji teljesítmény! Böcsik mentettet meg az 1 pontot. Persze, azért még mindig az egyetlen veretlen csapat vagyunk az NB.III-ban! Az új játékosok közül Kanál és Papp Csaba, meg a sérüléséből felépült Mester szerepelt.

A tabella eleje:

1. Gyula	17	11	5	i	29:10	38
2. Barátság	17	9	8	-	33:13	35

3. Makó 17 10 2 5 37:20 32

4. Hódmezővásárhely 17 8 6 6 26:17 30

Láttnivaló, hogy egy győzelemmel jelentősen javulhatott volna helyzetünk, mivel mindkét vetélytárs döntetlent játszott. (Szarvas - Gyula 0:0, Jamina - Makó 1:1)

Március 21-én Kisújszállást fogadjuk, március 29-n Mezőberénybe megyünk. Lesz mit törleszteniünk. De erről majd csak következő számunkban szólhatunk.

Viszont Pelyva Miklós legénysége, az IFI huszáros rajtot vett: Mélykút ellen itthon 1:0-ra,

Tótkomlósban pedig 5:2-re győztek.

Gyoma Kovácsházán 2:0-ás győzelmet aratott, s így jelenleg a 3. helyen van:

17 12 1 6 41:23 37 ponttal.

Battonya és Csabacsüd előzi meg, míg az előbbi 15, az utóbbi 1 ponttal.

Tekintsük át a BARÁTSÁG SE 1998. TAVASZI NB. III. mérkőzéseit április 4-től június 14-ig:

5. április 4. 16.00 Barátság SE - Hódmezővásárhelyi VFC

6. április 12. 16.00 Kerekegyházi SE - Barátság SE

7. április 18. 16.30 Barátság SE - Kunszentmártoni FC

8. április 25. 16.30 Szegedi VSE - Barátság SE

9. május 2. 17.00 Barátság SE - Dömsödi SE

10. május 10. 17.00 Örkényi SE - Barátság SE

11. május 17. 17.00 Szarvasi FC - Barátság SE

12. május 23. 17.00 Barátság SE - Békési FC

13. május 31. 17.00 Makói FC - Barátság SE

14. június 7. 17.00 Barátság SE - Gyulai FC

15. június 14. 17.00 Jamina Patrick SE - Barátság SE

A játékosok:

Halász Ferenc, Janis János, Illyés Imre, Hegedűs Attila, Pásond András, Karácsony József, Mester Levente, Sárosi János, Czifrák András, Lipták Miklós, Tóth Mihály, Böcsik László, Molnár Tamás, Nagy Márk, Suchi András, Papp Csaba, Kanál Zoltán, Varga János, Kulcsár Szilárd, Brakszatórisz András.

Elnök: Kovács Lajos

Szakosztályvezető: Polányi Zoltán

Gazdasági vezető: Szurovecz Istvánné

Elnökségi tagok: Jakus Imre, Dinya Zoltán, Gyuricza János

Edző: Szendrei Béla

Gyűrő: Szigetvári Béla

HAJRÁ BARÁTSÁG!

Márton Gábor

Madizol Kft

Minőségi női cipők nagy választékban,

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.

Telefon: 06/66 386-578

06/30 436-781

ablak
design

Az ablak
teszi
a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1

81/1. Tel/Fax: 66/386-328

Családtörténeti hagyományok Gyomárról

Az ősök tisztelete. I. Fejezet

Az ősök ismerete, tisztelete még ötven-hatvan esztendeje is jóval elterjedtebb volt egy-egy hagyományos paraszti közösségben, mint napjaink meglehetősen zilált értékrendű, egy meghatározott földrajzi területen-településen élő, meglehetősen alacsony létszámú kis-családok együtt élő csoportjaiban.

Az úgynevezett "primitív", "természeti népek" gondolkodásában, értékrendjében még ma is első helyen áll az ősök ismerete, tisztelete. Közép-Ázsia türk eredetű, közeli-távoli rokonaink, - hogy csak egy példát említsek, - ennyi hány esztendő fiai kérdésére legkevesebb hét felmenőjük nevét sorolják el büszkén és hibátlanul. Nem ritka, hogy ezer esztendőre visszamenőleg is elsorolják őseik nevét, nem feledkezve meg közben külön azokról, kik emlékezetes tetteket hajtották végre. Minden valószínűség szerint a mi magyar őseink is hasonlóképpen emlékeztek meg eleikről. Alátámasztja ezt a feltételezést nem kevés okleveles adat, és a néprajzi kutatás ilyen irányú adatgyűjtése. A mai (pénz-és üzleti világba süllyedt) ember ezt a bizonyos tekintetben erőt adó emlékező tehetséget nem tiszteli, nem gyakorolja, semmibe sem veszi. Terjedelmi okokból nem kívánok itt kitérni a családtörténet szerepére a helytörténetben, illetve egy ország, egy nemzet történetében. Az minden esetre nyilvánvaló, hogy a közösség összetartó ereje, az együvé tartozás tudata, egy néphez, nemzethez tartozás érzete az ősök ismerete-tisztelete nélkül tartósan nem maradhat fenn.

Gyomán (is) meglehetősen sok időt szenteltem a település török hódoltság utáni újratelepülésének néprajzi szemléletű kutatására. Adatgyűjtésem során örömmel jegyeztem le jó néhány törzsökös református vallású család Gyomára településének történetét. Gyoma újra megülésének ideje a XVIII. század első harmadára esik. A települő családok több csoportba oszthatók:

- Azok, akik a hódoltság alatt végig itt éltek (hol futottak, hol lappangtak), ők azok, akik a település középkori helyneveit átörökölték.

- Azok, akik hosszabb-rövidebb időre elmentek, de idővel visszajöttek (a szomszédos Túron, Felső-Tisza vidéken, Felvidéken, Biharban húzódtak meg).

- Végül azok, akik az ország északi-keleti vidékeiről telepedtek ide különböző okok miatt, pl. vallásukban üldözöttek voltak.

Feltűnő módon sok olyan család van, akiknek hagyománya nemesi eredetről tud. Bizonyára itt arról van szó, hogy az illető család őse kollektív nemességéből szakadt ki (pl. hajdú, kún, jász-szabadságot élvező településről költöztek el), de van, lehet köztük "személyekben" is nemesi eredetű.

Természetesen Gyomán az első megülők között is volt "valóságos nemes" família, ilyenek voltak; Komádi

Kruchió (azért Komádi, mert a Komádi privilegizált hajdú közösségéből szakadtak ki, s Bihar vármegye nemességüket igazolta), Izsó (kinek eredetéről nincs ismeretem), Gálos (Bars vármegye kismemesi família). Óhatatlanul említeni kell a ragadványneveket is Gyomán. Minden olyan közösségben, ahol egy családnév túlságosan "terhelt", azaz sok van belőle, ragadványnévvel különböztetnek meg. Ezek sokféleségére, kialakulására sorozatomban visszatérek. Annyit előre szeretnék bocsátani, hogy három fő csoportba lehet e ragadványneveket sorolni:

1. Anyja leánykori nevével különböztetik meg, pl. Mata Szilágyi, mert egy ősanyjuk Mata-lány volt,

2. földrajzi helynévről különböztetik meg, pl. Ványai Nagy, mert ősük Dévaványáról jött,

3. testi tulajdonságokról, pl. Topa Cseh Gabi, lelki tulajdonságról, pl. Zsinór Erdei, mert "akkurátus ember" volt, foglalkozásáról, pl. Csengettyús Kruchió, mert a vasúti indóháznál egyik ősük indította a vonatot csengettyűvel, Tucat Kruchió, mert "ippen tizenkét családja vót".

Az anyakönyvezés is csak a XVIII. század közepe táján szilárdult meg annyira, hogy az illető család neve állandósult, éppenséggel a ragadvány neve lett "hivatálosítva" pl. Csökmei, eredetileg Csökmei Nagy, mert az ősük - Nagy nevű - Csökmőről jött által Gyomára.

Talán nem neheztel a kedves olvasó, ha az első hagyomány éppen a magam családjáról szól. A Cs. Szabó név "CS."-je "Csösz"-t jelent, mert őseim a Mirhóháton lévő gabonásvermeket őrizték s a hajdani - filoxerától elpusztult - Csepűskerti szőlőben is kertcsöszök voltak, puskával, "lúháton". Három ága volt a famíliának: György, Gergely, Ferenc. György családja a Csepűskertben is lakott, Gergely "gazda" família volt, a Ferenc ág halászattal foglalkozott. Mindhárom ágon jellemző foglalkozások voltak ezek és a keresztnévek is sokáig nem változtak; György, Gergely, Ferenc, János, István, Imre, (később József). A hagyomány szerint a Rákóczi szabadságharc idején "valamit csináltak, valami vót a fülük megett, mert Gömör vármegyéből el kellett jönni, ahun nemesi család vót, s Galóczi vót a nevük. Nyereg alatt jöttek (azaz bujdosva!) által a Tiszán csónakkal egy apa meg két fia, osztán elébb Túron állapodtak meg, majd által mentek Kevibe, oszt mindkét helyen lúhátas-puskáskertcsöszök voltak, Keviből oszt által jöttek Gyomára."

Az egyik Szilágyi család Érköbölkútról jött el s őket Köbölkúti Szilágyinak írták az anyakönyvba, s mint Szilágyi Ferenc professzor úr mesélte, magyapja szerint úgy jöttek el, ..."hogy ígve hagyták a mícset...", vagyis szöktek.

Cs. SZABÓ ISTVÁN

A gyakorlati életre nevelés alsó fokon

I. rész. Tessedik Sámuel

A 18. század mezőgazdaságát kezdetleges talajművelés, külterjes állattenyésztés, rabló legelőgazdálkodás, fejletlen mezőgazdasági eszközök, fejletlen agrotechnika jellemezte. Az Alföld lakosságának életszínvonala igen alacsony fokon állt. Rosszak voltak a lakásviszonyok is s ehhez járult a gyenge táplálkozás. Mai szemmel nézve, bizony embertelen életkörülmények között tengették életüket.

Ebben az időben került Szarvasra Tessedik Sámuel, aki élete folyamán azon fáradozott, hogy javítson a lakosság sanyarú helyzetén, hogy tanításaival kiemelje a népet a tudatlanságból.

Tessedik Sámuel 1742-ben született Albertiben (ma Albertirsa). Falujából korán elköltözött a család Békéscsabára, majd az édesapa halála után Pozsonyba került. Ekkor 7 éves volt. Tanulmányait Magyarországon és Németországban végezte. 1764-ben, mint evangélikus lelkész Szarvason telepedett le. Hazai és külföldi utazásai során volt módja arra, hogy összehasonlítsa hazánk gazdaságát, kulturális helyzetét más országokéval. Ekkor ébredt rá elmaradottságunkra.

Miután hamar elvesztette szüleit, a megváltozott családi helyzete is hozzájárult, hogy nyílt szemmel járjon a világban. Munkásságában egyre nagyobb szerepet töltött be az az igyekezete, hogy javítson a parasztság elmaradottságán. Ezért munkásságának fő célja: a mezőgazdaság és kertészet felendítése volt. Kísérletei során ért kudarcok, buktatók nem kedvetlenítették el. Állításainak helyességét végül sikerült a gyakorlatban bizonyítania. Tessedik Sámuel egy pár évtized alatt híres ember lett. Külföldi szakemberek, tudósok, sőt uralkodók ismerték meg és dicséretekkel, dicsőre oklevelekkel, kitüntetésekkel halmozták el.

A természettől mostohán hagyott, növénytermesztésre alkalmatlan, mérszben szegény szikes talajok megjavítására olyan módszert talált fel, mely máig felülmúlhatatlan. A mérszben gazdag sárgaföldet a szikes talajra terítette. Talajműveléssel keveredett a két réteg s így a föld növénytermesztésre alkalmassá vált. Ugyanakkor növekedett a felső hasznos talajréteg. Sokan felgyeltek e nagy horderejű felfedezésre külföldön is, és sokan keresték fel otthonában. Mind szélesebb körben terjedt a módszer, elsősorban a szomszédos településeken, majd távolabbi szikes területeken is. (pl. Gyoma-, Mezőtúr-, Békésszentandrás-, Szeghalom térségében.)

A rét, a legelő művelése, takarmánynövények termesztése terén úttörő munkát végzett. Bécsből hozatott lucerna magot, és elterjesztette a lucerna, majd a lóhere termesztését. Lelkészi kertjében felgyelt egy akácfa, - melyet ő ültetett, - hogy igen jól bírja a szárazságot. Az igen szélsőséges, és ugyankkor száraz éghajlatú Alföld részére olyan fát biztosított, amely enyhíteni tudta az Alföld fahiányát. Fájának keménysége, szilárdsága pedig igen alkalmas szerszámfa, lovas kocszi, göré készítésére. Az első világháború után, erdeink elvesztésével indult meg egy országos fásítási program. Dűlő utak két oldalán akácfaakat ültettek, és kis akácos erdőket is létesítettek.

Munkálkodása során rájött arra, hogy az idősebbek nehezen

nevelhetők. Így az ifjúság felé fordult. Az akkori korabeli iskolában elképzeléseit, célkitűzéseit megvalósítani nem tudta volna, ezért hosszas töprengés után 1780-ban egy iskolát alapított, amelynek jellegénél fogva a Gyakorlati Gazdasági és Ipariskola nevet adta. Az első időkben az oktatást, nevelést maga végezte, később megfelelő munkatársakra találva együtt végezték.

A tanítás munkáltató jellegű volt. A feladatokot a tanulók önállóan oldották meg, különösen jellemző ez a gazdasági vonatkozásokra. A nevelők feladata az irányítás, majd az ellenőrzés volt. A gyakorlati munkát többnyire a szabadban végezték, oly sorrendben, ahogy azt az időjárás, a tanulók fizikai képességei, és hajlamai megengedték. A tanulókat megtanították a nemesebb gyümölcsstermesztésre, a magról való vadonc nevelésre, oltásra.

A tanulók nagy kedvvel végezték a feladatokat: szántóföldi, kerti munkákat, vetéstől a betakarításig, de megtanulhatták a kosárfonást, gyapjúfonást, stb.

Iskolájának egy évtizedes fennállása alatt csaknem ezer tanulója volt. A régi iskolaépület kicsinek bizonyult, ezért további új épületet építettek, mely máig múzeumként működik. Az építés költségeit csaknem teljesen a rendelkezésére bocsátott földek jövedelméből fedezte. Munkáját olyannyira elismerték, hogy megbízták a Békés megyei evangélikus iskolák feletti felügyelettel. Az elért eredmények népszerűvé tették az országban. Nem csoda hát, hogy népszerűsége a kortársak irigységét vonta magára. Az illetékes hatóságoktól már nem kapta meg a kellő anyagi támogatást, s ezért 1806-ban iskoláját be kellett zárni. Azonban, élete végéig nagy akarással tevékenykedett, eszményeinek megvalósítását egy percre sem adta fel. 1820-ban életének 78. évében hunyt el. Nevét örökre beírta a nemzet hű fiainak szívébe. Tessedik Sámuel volt az első, aki felismerte, hogy alsó fokon nemcsak elméleti ismereteket kell tanítani, hanem a tanulókat a gyakorlati élet sokoldalúságával, annak minden csínjával, nehézségével fel kell ruházni, hogy az élet bármely területén feltalálják magukat, és helyt tudjanak állni.

HUNYA ALAJOS

*"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vállalunk."*

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

ORVOSI TANÁCSOK

Szembetegségek megelőzése

Ha vásárolunk egy használati eszközt, igyekezünk a n u l m ä -nyozni szerkezetét, működését, biztosítani az optimális üze-

meletetési feltételeket, szervizeltetjük, hogy megelőzzük a meghibásodást. A legkisebb hiba észlelésekor szakemberhez visszük.

Miért nem cselekszünk így a világ legbonyolultabb, legdrágább eszközeivel: testünkkel?

Egészségünk megőrzésével, a betegségek megelőzésével olcsóbban, hatékonyabban tudjuk biztosítani magunk számára a hosszú, minőségi életet - érdemes mindent megtennünk ennek érdekében!

Vizualitásra alapozott világunkban rendkívül fontos a lehető legjobb látás biztosítása, életünk végéig. Ez a csecsemőkortól tartó folyamatos szűrővizsgálatokkal, a kikerülhetetlen, többnyire öröklött szembetegségek gondozásával lehetséges.

A megfelelő időben, kisedekortól kezelt kancsalsággal megelőzhető a kancsal szem tompalátása, amely az embert egész életében hátrányosan befolyásolja pályaválasztásában, életvitelében. A kancsalság oka az esetek nagy részében a távollátás, amely szemüveg viselése nélkül felnőttkorban hozzájárulhat a zöldhályog kialakulásához is. A nem javított szemhibák miatti rossz látás, fáradékonyságot, fejfájást, a gyermekek, felnőttek teljesítményének csökkenését eredményezheti.

Felnőtt korban a legalább két évente

végzett szemészeti szűrővizsgálattal időben felfedésre kerül a kezdődő szürkehályog, amely még észrevehető látásromlást sem okoz, és megfelelő kezeléssel megállítható.

Ugyanakkor felismerésre kerül a lappangó, panaszt nem okozó zöldhályog, amely állandó gondozás mellett ma már évtizedeken keresztül sem vezet a látás megromlásához.

Mivel a szervezetben minden összefügg egymással, szemészeti szempontból rendkívül fontos a szervezet egészének, vagy más szerveknek megbetegedéseinek kezelése, gondozása.

Elsőrendű fontossággal bír ebből a szempontból is a cukorbetegség és a magas vérnyomás, amely érrendszeri károsító hatásánál fogva veszélyezteti is a szemet.

A szemfenék vizsgálattal az erek állapota látható, a betegség követhető, jobb gyógyszerelésre ad lehetőséget a gondozó háziorvossal.

De nem elhanyagolható fontosságú egyéb; fül-orr-gégészeti, fogászati, reumatológiai, urológiai, nőgyógyászati, stb. betegségek kezeltetése, mellyel súlyos, sokszor a látás elvesztéséhez vezető szemgyulladások, egyéb szemészeti megbetegedések előzhetők meg.

Mivel szemünk a történések felé fordul, igen gyakoriak a szemsérülések, sokszor a látás szempontjából végzetes kimenetellel. Amikor csak lehetséges, viseljünk védőszemüveget, legyünk óvatosak, körültekintők.

Hogy életünk végéig láthassuk szeretteinket, a gyönyörű természetet, a csodálatos emberi alkotásokat - gondoskodjunk szemünk világágról, előzzük meg a bajt.

Dr. GEDEI MARGIT

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Múlt havi írásomat azzal kezdtem, hogy milyen öröndetes a kertészkedő ember számára a kellemes, jó idő, mert folyamatosan lehet tevékenykedni a szántóföldeken, a kertekben. Sajnos az idő megtréfált bennünket, mert félre fordult, és az is előfordulhat, ha hosszantartó lesz, hogy komolyabb károkat okoz a gyümölcsösökben. Sajnos a barack már lefagyott. Bizony a parasztember, a kertészkedő ember mindig ki van téve a természet viszontagságainak. Egyet azonban meg kell tanulnunk, hogy a talajt meg kell művelnünk, és vetni kell, a gyümölcsfát gondozni kell, még akkor is, ha a termést csak jövőre remélhetjük. Az elmaradt veteményezést még pótolhatjuk.

A virágmagokat is érdemes még vetnünk, hiszen a virágok környezetünket díszítik. Az elhanyagolt kertek gazdái még mindig nem késtek el a munka pótlásával, ne fertőzzük a szomszéd kertjét a gyomnövények terméseivel! A gyümölcsfák permetezéséről szóltunk már, de azok folyamatos permetezése még nem késő! Főleg alma-, körteláinkat piros bimbós állapotban a varosodás ellen, a meggyfákat pedig monília ellen, de minden gyümölcsfát érdemes virágzás előtt és virágzás után megpermetezni, hogy egészséges és jól tárolható gyümölcsöket szüretelhessünk. Tegyük ezt annak érdekében is, hogy szebb kerlünk, udvarunk, utcánk, városunk legyen!

Valuska Lajos
Kertbarát Kör elnöke

TOTÁL VEGYESÁRUK

ÜZLETHÁZA

ÁRUAJÁNLATA:

(Endrődi u. I. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étolaj 1 literes 207.-Ft/db

Étolaj kimért 182.-Ft/l

Hagyma 120.-Ft/kg

Étkezési burgonya 55.-Ft/kg

Hétizű kisüsti, hunyai főzésű pálinka

650.-Ft/l

Hipó kimért 20.-Ft/l

Vetőmag kukorica Középpértékűek,

fémzároltak:

Dekalb 524-es 335.-Ft/kg

Dekalb 241-es 230.-Ft/kg

DK-045 190.-Ft/kg

Garancia! Minőség!

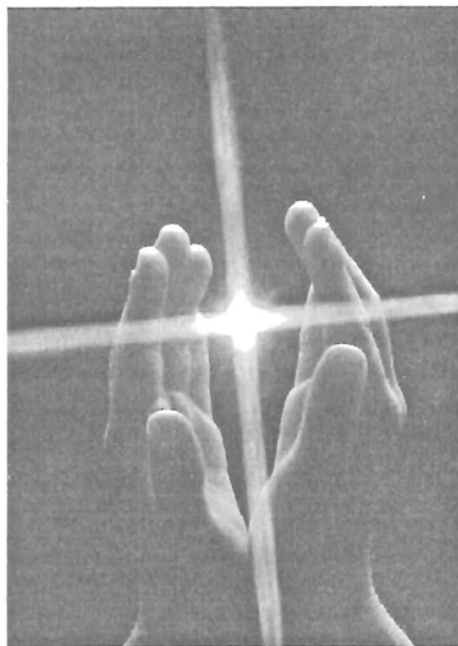
Kedvező ár!

Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2

Tel.: 06-66-283-359

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TÓLÜNK

*„Nem mitnák el őt, kik szívünkben éltek:
Hiába szállnak ányúk, álomok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

BAKOS GYULÁNÉ UHRIN ILONA, február 12-én hosszas betegség után hunyt el 68 éves korában. Endrődön február 20-án temették el. Gyászolják: férje, 2 gyermeke, 5 unokája, és 2 dédunokája, rokonai és ismerősei.

Öz. CZIKELY IMRÉNÉ 80 éves korában rövid

szenvedés után március 4-én halt meg, aki lakott a Tanács u.14-ben. Gyászolják: 2 gyermeke, 2 unokája, rokonai és barátai.

DÉKÁNY ALBERT, volt Semmelweis u.12.sz. alatti lakos, 68 éves korában tragikus hirtelenséggel hunyt el február 28-án, temették Gyomán március 4-én. Gyászolják: 2 gyermeke, 2 unokája, valamint barátai.

Öz. DRAVUCZ MIHÁLYNÉ BARÁT ESZTER, a Körgát u.6-ban lakott, 91 évesen érte a halál rövid szenvedés után február 27-én. Március 2-án Gyomán temették el.

GUGOLYA JÁNOS, 70 éves volt, Kazinczy u.3-ban lakott, hosszas betegség után március 11-én hunyt el. Temetése március 13-án volt. Gyászolják: felesége, 3 gyermeke, 3 unokája, valamint rokonai, barátai és ismerősei.

HEGEDÜS MÁTÉ, aki a Gorkij u. 16-ban lakott, hosszas betegség után 82 éves korában érte a halál február 28-án. Március 3-án helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: felesége, 2 gyermeke, menyei 3 unokája és 2 dédunokája, rokonai és ismerősei.

IZSÓ SÁNDOR 61 évesen hosszas szenvedés után hunyt el március 9-én, aki lakott Attila u.38.-ban. Gyomán temették március 17-én. Gyászolják: 2 gyermeke, 5 unokája valamint rokonai és barátai.

Öz. JUHÁSZ DEZSÖNÉ, Árpád u. 2. sz. alatt lakott, rövid szenvedés után, 85 éves korában március 6-án adta vissza lelkét a teremtőjének. Temetése március 16-án volt Gyomán. Gyászolják: gyermeke, 2 unokája, 4 dédunokája, rokonai és ismerősei.

KOVÁCS MIHÁLYNÉ, VASZKÓ MÁRIA február 16-án hosszas szenvedés után elhalt 53 éves korában. Endrődön temették el február 20-án. Gyászolják: gyermeke, 2 unokája, rokonai.

Öz. NAGY IMRÉNÉ, KATONA MARGIT 86 éves korában hosszas betegség után tért meg teremtőjéhez március 7-én, Endrődön helyezték örök nyugalomra március 12-én. Gyászolják: 2 gyermeke, 5 unokája, valamint rokonai és barátai. PELYVA JENŐ 71 évesen hunyt el, aki lakott Fő út 13-ban, március 11-én rövid szenvedés után, Gyomán temették március 14-én. Gyászolják: felesége, 2 gyermeke, 3 unokája és rokonai.

Öz. ROJIK MÁTYÁS, TÍMÁR MARGIT lakott a Dobi u. 3. sz. alatt, rövid betegség után 82 éves korában hunyt el március 14-én. Endrődön március 18-án temették. Gyászolják: 4 gyermeke, 7 unokája, 4 dédunokája, rokonai és barátai.

SIMON SÁNDOR, 77 évesen hosszas betegség után március 6-án hunyt el, aki lakott a Hársfa u.29-ben. Gyomán temették március 12-én. Rokonai és barátai búcsúztatták.

SZATMARI LAJOSNÉ, aki lakott a Mező Imre u.2. sz. alatt, 60 éves korában tragikus hirtelenséggel halt meg március 17-én. Túrkevéren temették el. Gyászolják: férje, lánya, veje és unokája.

TÍMÁR GÁSPÁR a Petőfi u. 56-ban lakott, meghalt váratlanul február 24-én, temették február 27-én. Gyászolják: felesége, 4 gyermeke, 9 unokája, rokonai és barátai.

Öz. TURCSÁNYI MIKLÓSNÉ 76 éves korában tragikus hirtelenséggel március 3-án hunyt el, lakott a Sugár u. 20/1. sz. alatt Endrődön, március 7-én helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: 2 gyermeke, 2 unokája, 2 dédunokája, rokonai és barátai.

VARJÚ JÓZSEFNÉ, DINYA MARGIT 44 évesen, rövid szenvedés után visszatért teremtőjéhez március 11-én. Endrődön március 17-én helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett. Gyászolják: férje, testvére, rokonai, barátai.

Békesség haló poraikon, fogadják be őket az Úr az ő országába. Az örök világosság ragyogjon felettük.

JÁTSZÓTÉR AVATÁS A KOSSUTH TÉREN

Az 1848-as szabadságharc 150 éves évfordulójának ünnepén átadásra került az endrédi településen egy gyermek játszótér. Az ünnepélyes átadáson megjelentek az Országos és megyei Cigány Önkormányzatok, képviselői, Rostás László, Kókény Kálmán, Lukács Mihály, és Pusztai József, városunk polgármestere, több vidékről meghívott vendég, és a környék lakói.

Eljtek a legilletékesebbek is, akikért mindez történt, a környéken lakó csillogó szemű szép kis cigány gyermekek Mindenki az alkalomhoz illő ünnepélyes öltözetben volt, de sajnos az időjárás nagyon mostoha volt az ünneplőkhöz. Téli hideg köszöntött ránk március 15.-én reggel, de ez sem hűtötte le az ünneplőket. Kedves színlíttjai voltak az ünnepségnak a szavaltatok, dalok, amit az iskolás gyerekek előadásában hallhattunk.

Megkérdeztük Dági Jánost, aki a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke, hogy kinek volt az ötlete a játszótér építése. Megtudtuk, hogy a kisebbségi Önkormányzat képviselőiben már régen megfogalmazódott a gondolat, de csak most válhatott valóra. Közel 4 éves takarékos gazdálkodásukkal, valamint más pénzügyi és természetbeni segítséggel tudták megvalósítani a közel fél milliós beruházást. Köszönet akik segítettek: Timár Vince vállalkozó, Timár János vállalkozó, a Rác Kft, Dambater Kft, ifj. Dági János vállalkozó, ifj. Tötka Sándor vállalkozó, a Cuti Bt, Gubucz József igazgató, id. Rác Imre Cigány Önkormányzat, és a helyi Polgármesteri Hivatal. Hosszú lenne felsorolni azok nevét, hiszen 23-an voltak, akik szabadidejükből áldoztak a játszótér megépítésért, név nélkül köszönet azoknak, akiket illet.

"Mérőldkö a mai esemény a helyi cigányság életében, - mondotta Dági János, - hiszen, a gyermekeinknek esélyegyenlőséget kell adni, már a nevelés kezdetén, kis gyermekkorban. Ugy gondoljuk, hogy tovább fogjuk bővíteni a játszótérrel, és körbe padokat fogunk még telepíteni, és fákat, hogy a szülők kényelmesen felügyelhessék játszó gyermekeiket, és megtaníthatják őket az együttélés legfontosabb normáira." Ismertette még a közeljövöbéli terveiket, mely szerint nyári tábor szerveznek a gyerekeknek, és részt kívánnak venni a sport és kulturális versenyeken.

A mai ünnephez méltó gondolatokkal folytattuk a beszélgetést, amelynek során elmondta a cigányok elnöke, hogy azért dolgozik, hogy a cigányok és nem cigányok fogadják el egymást, és számíthatssanak egymásra. Előbb - utóbb szeretné megtalálni azt az utódot, akinek szépen folyamatosan át tudná adni a megszerzett tapasztalatait, mert nem vesztet el az a sok munka, amit ő negyed magával a kisebbségi és a városi önkormányzatban végeznek. Elmondta még, hogy jó lenne munkájukhoz egy állandó önálló helység, ahová rendszeresen be tudnának járni, hogy apró-cseprő ügyeiket és a fontos gyűléseiket is meg tudnák tartani. Mindnyájunk nevében gratulálunk a ma megvalósult álomhoz, mert való igaz, hogy biztosítani kell az esélyegyenlőséget a kisebbségnek, de elni is kell vele! Ez mindnyájunk közös érdeke. A gyermekek a metsző hideg ellenére nagy örömmel vették birtokba a számukra készült játszóbírdalmat.

Amikor a táltoskecske lepottyantotta a hátáról Jóskát, úgy szétpattant a kétkedése, hogy valóban tündérországba pottyant, mint a szapanbuborék.

Az első, akit megpillantott, a pajkos manó volt. Nem is lehet más. Akkor bújhatott elő valamelyik üreglyukból, mert csupa maszat volt. Az egyik cipőjéből hiányzott a fűző, kócos hajába tüskés bogáncsgombócok ragadtak. Mókás kis manó volt.

- Leestél a kecskéről? - kérdezte részvétellel, és vágatva nyargalt közelebb hajlós vesszőlován. - Megütötted magad?

Jóska ugyan szepegett egy kicsit, mert igazi manókkal eddig még sosem találkozott, de azért járt ő annyit a mesékben, hogy össze ne terelte volna azon nyomban szétfutott bátorságát.

- Már nem is fáj! - mondta önérzetesen, de azért kicsit elhúzta a száját, mikor megtapogatta hátul a nadrágját.

- Egy ilyen kecskére nem is szeretnék felülni! - mondta fitymálóan a manó, de Jóska haragosan toppantott.

- Az nem is kecske volt, tudd meg, hanem táltos! Egy igazi táltos!

- Azt csak kitaláltad! - mondta fölényesen a manó - Táltoskecske nincs is. De nem baj! - vont a vállát a manó. - Gyere, vágok neked is fűzfalovat, és játszunk löversenyt! - aztán gondolt egyet, és a saját lovát adta oda Jóskának. - Majd az enyém lesz az új! - magyarázta fontoskodva, - hogy te addig se gyere gyalog.

A vesszőlovak a Fűrgepatak partján termettek, és aki vesszőt akart vágni, megtehetette bátran a földről is, bezzeg a manónak egy sem volt inyére a bokrok aljából. Kiválasztotta a legmagasabb legöregebb fűzfát és szempillantás alatt a hegyében termett. Gyors volt az útja

Mária néni meséi

Jóska Makkosországban II. rész

fölfelé, de még gyorsabb lefelé! Reccsent egyet az ág, és zsupsz, a pajkos manó máris ott csücsült a patak vizében. Hanem nadrágjának egyik szára odafönt maradt. Úgy lebegett a legmagasabb ágon, mint egy otffelejtt szélzsák. De Jóska felmászott érte.

- Ó te haszontalan rosszcson! - pörölt egy kis tündér csengettyüs hangjával, - és aki nem járatos a mesékben, akár legelésző libának is nézhetne volna. - Hogy állhatsz így a nagymama elé? Nem elég szegénynek az a nagy bánat, hogy hamarosan úgy is utazol haza, mert elkezdődik az iskola. Még te is szomorítottod?

Puff neki! Jóska, aki már kezdte feltalálni magát a tündérek földjén, most egyszeriben úgy érezte, hogy beborult körülötte a világ!

- Hát nálatok is van iskola? - hüppögte sírosra vált hangon - No, hiszen érdemes volt akkor világgá szaladnom! Hiszen Meseország is csak olyan, akár a mi falunk! S itt még azt sem tudom, látom-e még vagy sem nagymamát! Jaj csak ki ne sírná a két szemét utánam!

Bizony, aki sírt, az most Jóska volt. Úgy záporozott a könnye, hogy tán el sem állt volna soha, ha meg nem dördül feje felett egy hatalmas hang:

- Hát te mért itatod az egereket, kisfiam?

Jóska amint felpillantott, úgy elcsodálkozott, hogy sírni is elfelejtett. Egy igen-igen hosszúra nőtt bácsit látott maga előtt, és tüstént tudta, hogy az csak az óriás lehet. De nem gonosz óriás, nagyon is jóságos. Olyan a mosolygása, hogy szinte melegít.

- Ugye óriás bácsi, te hazaviszel innen? - kérdezte reménykedve - hiszen át tudod te lépni még az Óperenciást is. - Hát te engem óriásnak nézel? - nevetett a bácsi. - Hiszen hosszúra nőttem, az igaz, sok

eső járt felém kislegény koromban, no de, hogy óriás lennék, az egy kicsit túlzás, nem gondolod?

- Összebeszél ez mindent! - legyintett fölényesen a manó,

- Hogy a kecske táltos, meg, hogy Meseország olyan, mint az ő falujuk, mert náluk is van iskola. Te érted ezt nagyapa?

- Azt hiszem, már igen. - Fordította maga felé Jóska könnyes arcát. - Mondd csak, nem a Horváték unokája vagy te? A kis Jóska gyerek, akit elragadott a kecske?

- Csak itt ne hagyott volna! - sóhajtott keserveset a kis szeplős legényke. - Most aztán hogy találok haza?

- Egyet se búsulj! - vigasztalta a bácsi - Inkább fordulj hátra, s nézd meg, ki jön ott!

- Nagymama! - kiáltotta sírósboldogan Jóska, és úgy nekiiramodott, hogy még köszönni is elfelejtett.

Nem is termett még egyetlen mesében sem olyan táltos, akinek a hátán még egyszer világgá repülne, s odahagyná a nagymama két ölelő karját. Hisz olyan jó dolog megszimulni benne.

Kedves gyerekek!

A következő újságban folytatom a mesét.

Elaludt a nagymamikám

Elaludt a nagymamikám

Itt, az öreg széken.

Ne dorombolj cirnos cica!

Maradj csöndben szépen!

Megsúgjam, hogy mit álmodik?

Meséket, meg verset.

Elmondja majd neked is, ha

Vársz egy néhány percet.

Csak az a baj, hogy nincs rajta

Szemüveg, és hátha

Anélkül a meséket s az

Álmodat se látja.

Gyere cirnos! Odatesszük

Az orrára szépen!

Hadd álmodjon nagymamikám

Itt az öreg széken.

A verset és a mesét írta

IVÁNYI MÁRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

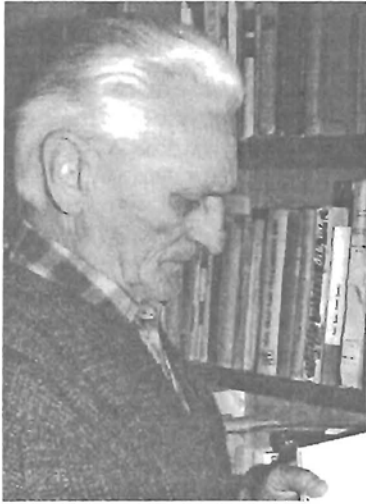

Irodalmi oldal

...A NYELV MINDEN NÉP ELSŐ NAGY KÖLTEMÉNYE...

Emlékezés Gubucz Gáspárra, a hunyai Parasztszótár megalkotójára

1914. I. 6-án született Endrődön. Az anyja Iványi-lány volt, Iványi Julianna. Nyolc gyereket szült, és alig negyven évesen meghalt, itthagya férjét, Gubucz Istvánt a nyolc gyerekkel. Az apa sohasem nősült meg, egyedül nevelte fel a nyolc gyereket.

Gubucz István nagyon intelligens parasztember volt. Mindegyik fiának szakmát adott a kezébe - a lányoknak nem, akkoriban ilyen szokás volt. Úgyhogy István géplakatos lett, Imre ács lett, József pék, Gáspár

kereskedő, Jenő pedig kerégyártó. A lányok: Irma, Margit, Gizella.

Gáspár a háború előtt a Domszög mellett nyitott kereskedést, majd jött a háború, ahonnan ugyancsak kivette a részét: 1949-ben jött haza. Azután Dunakömlődön dolgozott, majd Budapesten, Bodajkon, azután ismét Pesten. 1954-55-től elkezdtek a téeszek fejlődni. Akkor hívták haza Hunyára a téesz irodába könyvelőnek. Haza is jött az egész családjával. Elkezdtek építkezni, fel is építettek egy szép házat a Rákóczi utcában, a gyerekek, Zsuzsi és Kati, iskolába jártak Szmola Ernőhöz, Zádori Illéshez. Ott lakott a család 15 évig. Nagyon jó volt a téesz, nagyon szép évek voltak. Gáspár imádta a faluját, Hunyát, mindene volt az a kis falu, nagyon szerette. Mindig mondogatta, hogy munkalehetőséget kellene adni a fiataloknak, hogy ne menjenek el. Valamilyen élelmiszerfeldolgozó üzemről, vagy kertészetről álmodozott. De semmi nem változott. Úgyhogy amikor a gyerekek elkerültek, a szülők is jöttek utánuk, beköltözött a család Békéscsabára.

Békéscsabán aztán elkezdett dolgozni: összeírta, betűrendbe szedte és legépelte az összes, több tízezer Endrődön, ill. Hunyán használatos szót, tájszót. A munkának "Parasztszótár" elnevezést adta. Már azelőtt is foglalkozott irodalommal. Részt vett az 1943-as szárszói találkozón, ő akkor könyvkereskedéssel foglalkozott. De nem árult akármilyen könyveket, csak olyat, ami maga is értékesnek tartott. Bejárt a Püski-féle Szerb utcai könyvesboltba, ahol a népi írók megjelentek. Rengeteget olvasott, főleg szociográfiákat. Sok író barátja volt.

Gubucz Gáspár hamar rájött, hogy az endrődi beszédstílus irodalmilag is megállja a helyét, tudta, hogy ez egy értékes nyelvjárás. Közel negyedszáz évig készülődött a munkára, gyűjtögette a sok-tízezer szót. Majd kb. 6-7 évig, akkor már nyugdíjasan, szinte állandóan ezen a munkán dolgozott. Senki nem kérte erre, senki nem fizetett ezért neki, valójában nem is sokan tudtak a hatalmas munkáról. A leghalványabb remény sem volt arra, hogy ha elkészül a szótár, talán valahogy valahol

ki lehetne adni. Gubucz Gáspár mégis dolgozott, be is fejezte a munkát.

- Milyen iskolai képzettsége volt Gáspár bácsinak? - kérdeztem a feleségétől.

- Hat elemije, majd később elvégezte a hetediket és a nyolcadikat.

Ezen nagyon meglepődöm, mert a munka, amit a kezemben tartok, szakmailag is igen magas szintű, egyetemi végzettséggel is becsületére válna bárkinek.

- Mi motiválta őt ebben a munkában?

- Szerette az endrődi és a hunyai népet. Mindig azt mondogatta, hogy nem baj, ha nem jelenik meg, ő a gyerekeinek csinálja ezt, és esetleg valaki érdeklődik, annak. Hogy maradjanak meg ezek a régies szavak legalább leírva. Mert a fiatalok elköltöznek, nem használják ezeket a gyönyörű szavakat, közmondásokat, és végül elkopik ez a csodálatos nyelvjárás. Nem tudom, van-e még valaki, aki így ragaszkodik a szülőfalujához... nem hiszem - mondja a felesége lassan. - Innen Csabáról is egyszer csak meggondolta magát, és hazament, két napig otthon volt, akkor megnyugodott. Haza kellett mennie, szabályos honvágya volt.

Gubucz Gáspár közel négyezer (!) Hunyán használatos szólást és közmondást is összegyűjtött. A legépelte anyag egy példányával megtisztelte a Honismereti Egyesületet. Mi összehasonlítottuk a magyar szólás- és közmondás gyűjteménnyel (O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások). Jöcskán találtunk olyanokat a Gubucz Gáspár-anyagban, amelyeket ez a magyar szólásgyűjtemény nem ismer, tehát joggal feltételezhető, hogy azokat az endrődi és hunyai parasztemberek "találtak ki" élettapasztalataik sűrítvényeként. Jó lenne nem elveszni hagyni.

Az alábbiakban ezekből a feltehetően itt született közmondásokból közlünk néhányat:

- Egy abroszba kötötte őket a falu szája.
- Munkára szegődik a béres, nem a gazda udvarlására.
- Ostoba gazda, ki lelkes bérest keres.
- Bottal szabtak rá inget.
- Rossz bor az, amit már a vasutas se iszik meg hitelbe.
- Ahol sokan lopnak, erény lesz a bűnből.
- Bűz után menj, urat találsz.
- Vasárnap cifra, hétköznap lusta.
- Elég egy sütetből egy cipő.
- Előbb cipő, aztán cipő.
- Kendezve is lehet csepülni, tetuzva is lehet becsülni.
- Bocskorhoz, csizmához egyformán ragad a sár.
- Csókkal sose maradj adós!
- Aki sok vendéget traktál csütörtökön, sovány lesz péntekje.
- Száz csósz se tud megőrizni egy asszonyt.
- Aki adjonistént mondott, nem szabad útját állni.
- Savólevesér még a koldus se alászkodik meg.
- Az anyai pofont simogatássá szelidíti az idő.
- Jó kapaszkodó az apai kéz.
- Fent hajazzák az asztagot, de letről dirigálják.
- Elviseljük a bajt, mint az ecsegfalviak az esőt.
- Ha békéltél, sérelmet felejtél.
- Akkora fülei vannak, mint a Dinyáék derelyéje.
- Rostáld a sokat dicséző szavat.
- Két vén disznó marakodik, két kismalac összeszokik.
- Nem kell a dolognak nekidőlni, se nekifeküdni, csak takarosan végezni.
- Szónak, késnek az élével óvatosan bánj.
- Lemondták, mint a keviék az esőt.
- Jólesett neki az evés, mint ártán kutyának a vajjalja.
- Nagy asztag mellett sok tyúk elkapirgál.
- Pergelt leves, ha hús nincs, vizet iszunk, ha bor nincs.
- Unja, mint Szent Péter a kapuskodást.
- A rongyos lop, a nadrágos sikkaszt, a cilinderes panamázik.
- Hogyha a lány szaladi,

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

minden dolga maradi.

- Vezetőjét szava hitelén méri a közösség.
- A tehén tőgye is formálódik a markolászástól.
- Szétnéz, mint Vak Bula Orosházán.
- Válogat, mint Kopasz Ugrin a bontófűsűben. (Ez utóbbi ugyan nem Gáspár bácsi anyagából való, de lehetetlenség nem leírni egy ilyen Vak Bula szólás után.)

Részletek Gubucz Gáspár Parasztfilozófia c. írásának előszavából:

"...Mennyi föld- jószág- és családszeretetnek kellett lobogni a parasztban ahhoz, hogy kicsinyke függetlenségéért eltűrje, elviselje mindazt a nyüzást, gúnyt és lenézést, amiben része volt..."

És milyen gerincnek, hogy ezt elbírja!

Etetni, itatni, módban tartani nagy és kiskirályokat, katonák és szolgák hadseregét, a maga gyámolítására szoruló öregei és gyermekei mellett! Hány embert tartott el a földre hullajtott verejtékével? És hány semmittevő, haszontalan?

És mit kapott cserébe?

Olyannyira utolsó rangot a társadalomban, hogy nevével egymást sértegetve az urak, röhécseltek rajtuk a kabarézók... Egyszóval sáros, mocskos lábát, lábbelijét, bárki, bármikor, bármilyen mértékben beletörölhetette a parasztba - büntetlenül!

A magyar parasztság történelmét lapozva három jelentős szakaszt találunk: Werbőczy Tripartiumát, amely a parasztság teljes jogfosztottságát... törvénybe iktatta, a második a két világháború közti népi megmozdulás, amely méltó helyére próbálta tenni a paraszti értékeket, a harmadik a Rákosi-Kádár-akció, amely kihúzta a lábuk alól a földet, s tette őket földönfutóvá...

Az eredmény megdöbbentő: a földjétől, létbiztonságától, hagyományától, erkölcsétől, közösségétől megfosztott paraszti nép néhány évtized alatt engedelmes, terelhető, szavanincs tömegévé züllött.

Lehet fújni a politikai halleluját!

De mert sok, korábban vívmányként lobogtatott dologról kitűnt, hogy téves, ...megindult valamiféle új út keresése. Vállalkozásra serkentik a parasztságot, több és jobb termelésre, amit tőkés piacokon jól lehetne értékesíteni. Vehet, bérelhet, építhet, parasztkodhat..., csak növelje a nemzeti jövedelmet, csak adózzon...S nyomban előtűsténkednek a...pártok, pártocskák, zászlóvivőként, a parasztság fogadatlanságát prókátoraként.

Mókás lehetne ez a nyüzsgés, ha a lényeg nem volna olyan véresen tragikus..."

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

A „Futóbolond” 4 felvonásos énekes színmű bemutatója Kondorostanyán. (ma: Hunya) Kondoostanya, 1940. VII. hó 19-én. Középen ül Gubucz Gáspár.

Beszélgetés Dr. Rácz Béla lézerkutatóval

- Arra kérlek, mutatkozz be a Városunk c. újság olvasóinak.

- Rácz Béla vagyok, a szegedi József Attila Tudományegyetem rektor helyettese. Endrődön születtem 1946. március 16-án. Édesapám Rácz István, édesanyám Gyebnár Jusztina. Öregszőlőben laktunk, ott is az utolsó soron, most Szőlőskert utca. Öregszőlőben jártam általános iskolába, az alsó tagozatot még úgy, hogy egyszerre egy helyen tanult az első-második-harmadik-negyedik osztály, vagyis osztatlanul. Ezután Gyomára mentem gimnáziumba, 1964-ben érettségiztem. Érettségi

után azonnal felvettek egyetemre, 1969-ben szereztem Debrecenben okleveles fizikus diplomát.

- Ezután a szegedi egyetemre kerültél kutatói státusba. Hogy sikerült ez?

- Amikor a szegedi JATE kutató csoportja létszámbővítést kapott, megkérdezték a debreceni egyetemet, hogy kit ajánlanak. Csikai professzor engem ajánlott.

- Szegeden mivel foglalkoztál?

- Lézerkutatóval. A lézert 1960-ban találták fel. Ez egy fényforrás, amelynek segítségével felvillanásokat lehet előállítani. A felvillanások hosszát a fény 300.000 km/s sebességéből számítható hosszúságával jelezhetjük. Kezdetben, mi 30 centi lézereket állítottunk elő, később már sikerült századmilliméter hosszúságúakat csinálni. Ez nagy eredmény volt, és a tudomány számára igen fontos, mert az atomfizikában, akár más területeken az elemi folyamatok olyan rövid idő alatt játszódnak le, mint a másodperc milliommód részének milliommód része. Tehát, ha meg akarjuk érteni például azt, hogy egy kémiai reakció során mi történik, akkor ehhez rövid fényimpulzus kell.

- A hétköznapi életben hol alkalmazzák a lézereket?

- Nagyobb áruházaknál, a pénztárnál már sok helyen lézeres vonalkód leolvasó van. A gyógyászatban számos helyen. Ha valaki nem akar szemüveget viselni, annak egy eljárással a szem külső görbületét meg lehet úgy változtatni, hogy plusz-mínusz hat dioptriás korrekciót lehet létrehozni. A műtételnél is fontos a lézerek alkalmazása, mert a vágás során a lézer gyakorlatilag az erek végét hegeszti, tehát ezután már a test olyan részeit is lehet műteni, ahol eddig a sűrű hajszálerezettség miatt lehetetlen volt. Tudjuk, hogy a nők része azért nem megy mellvizsgálatra, mert félnék az évente ismétlődő röntgensugártól. A lézeres vizsgálattal mindez kíméletesebb lehet. De a számítógép hálózatok, az újabb CD lemezek, a telefon előbb vagy utóbb, ez mind optikai adatátviteli rendszert használ.

(Folytatás a következő oldalon)

"ÉPFE" - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknek teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK

BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi kivitelű faszobrász, fafaragó munkákat készít.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

(folytatás az előző oldalról)

- Éveken keresztül dolgoztál a göttingeni Max Planck Intézetnél is.
- Az úgy kezdődött, hogy egy kollegámmal ketten 1973-ban az egyetem pénzmaradványából kaptunk 14.000 forintot, ezzel a lehetőséggel élve néhány hónap alatt sikerült - egy akkor nagyon irigyelt - lézertípust megcsinálnunk, ez volt a nitrogénlézer. Januárban kezdtük működtetni, májusban már a BNV-n bemutattuk, és ősszel az első példányt már el is adta az intézet. Sokan kezdtek érdeklődni, a göttingeni intézet is, ők is ezzel dolgoztak. Volt nekik egy megoldatlan tudományos problémájuk, a magyar MTA és a göttingeni intézet szerződést kötött, engem kiküldtek, és adtak egy fél évet, hogy oldjam meg, amit kell. A félévben erre nekem ráment három hónap, azután még publikációt is csináltam, az is belefért. Ez aztán jó alap volt a további tárgyalásokra, úgyhogy folytattuk a tudományos együttműködést.

- Mivel magyarázod a sikert?

- Mi magyarok teljesen új munkastílust vittünk oda. A német kutatók, ha kaptak egy feladatot, akkor először katalógust kezdtek lapozgatni, beikszelték, hogy milyen műszerigényük van, aztán vagy sikerült nekik a megoldás, vagy nem. De nekünk itthon mindig kevés pénzből, improvizálva kell dolgozni. Van az embernek néhány drótja, néhány műszere, és ebből kell mindent megoldani. Tehát ha eredményeket akarunk elérni, kreatívnak kell lenni. Ez a munkastílus a német felszereltséggel mindent elsöprő eredménnyel járt, mert az ottani emberekhez viszonyítva hihetetlen sebességű és ötletdús teljesítményt jelentett. Úgyhogy több részletben én összesen négy évet töltöttem Németországban.

- Nem gondoltál a kintmaradásra?

- Én nem, de a gyermekeim, akik két iskolaévet ott töltöttek, a második év után megkérdezték: Miért megyünk haza? Erre én azt mondtam: Mert ott az apám, az anyám, ott születtem, én magyarnak sikerültem.

- Azóta se bántad meg a döntést?

- Nem. Én elég jól megismertem az ottani életet, annak is vannak előnyei is, és hátrányai is. A fejlett országok szeretettel várják az ember munkaerejét és tehetségét mindaddig, amíg fiatal és munkaképes. De ha beteg, vagy öreg lesz, akkor már más a helyzet. Csak nagyon kevesek számára jelent a külföldi munka igazi boldogulást.

- Sokat hallottunk a magyar kutatás magas színvonaláról.

- A tudományos tevékenység nemzetközi összehasonlításában a rendszerváltásig Magyarország lényegesen jobb pozíciót foglalt el, mint amit az ország gazdasági potenciája lehetővé tett volna: a nemzetközi listán az ország a 25.-27. helyen volt. Sajnos a jelenlegi helyzet azt fogja eredményezni, hogy hátrább fogunk csúszni. Mert amíg a szocializmusban presztízskérdés volt, hogy a tudományra fordítható összeg összemérhető legyen a fejlett országokéval, mostanra az a vélemény, hogy az ország fejlettségének megfelelő összeget kell adni a tudományokra - és bizony, az ország fejlettsége meglehetősen szerény. Egyébként az állam által adott összeg megfelel az EU átlagának, de a fejlett országokban más ipari cégek is támogatják a kutatást. De - mint tudjuk - nálunk a szocialista ipar összeomlásával ez a lehetőség kiesett, és az új még nem alakult ki.

- Most professzor vagy, amihez olvasóink nevében is gratulálók.

Rektorhelyettes, vagyis az egyetem második embere. Hétezer hallgató tartozik az egyetemhez, tehát szinte felbecsülhetetlen a felelősség. Mégis ott a kérdés: abbahagyta a kutatást?

- Takaréklángra tettem. Nagyon komoly az indok: át kell alakítani a felsőoktatást. 1996 januárjában az Európai Rektori Konferencia és a Világbank szakértőivel együttműködve kezdtük el a reformprogram kidolgozását. A tervek szerint, itt Szegeden az összes felsőoktatási intézmény egy szervezeti egység lesz, ez kb. 12.000 hallgatót jelent. Ezzel párhuzamosan a képzést is át kell alakítani úgy, ahogy azt a munkaerőpiac igényli. A gazdasági változások bizonyos diplomákat feleslegessé tettek, ugyanakkor újakat is igényelnek. Egy példa a sokból: orvosi fizikus - ugyanis a fizikai elven alapuló gyógyítási eljárások rohamosan szaporodnak. Ehhez olyan orvosokra van szükség, akik értenek a lézerekhez is.

- Mit jelent neked Endrőd?

- Öregszőlőt. Édesanyám tanyán lakik, úgyhogy háromszor is meg kell gondolni, milyen időben megy haza az ember. Ott tapasztaltam meg azt is, mint gyerek, hogy milyen az, mikor csupán két vagy három ipari termékkel találkozok az ember az életben: a kocsikenőccsel, a petróleummal, és a gyufával. Láttam azt a rettenetes küzdelmet, amit szegény apám végigcsinált, amikor felnőtként este, petróleumlámpa mellett elvégezte a technikumot. De otthonról hoztam az alapvető jellemvonásaimat, amire a tudást rákaphattam. Az egész család létformája a kemény munka volt - Gyebárn nagyapámtól kezdve mostanáig. Mindenki rá volt szorítva a kitartásra. Másrészt arra, hogy maga oldja meg a gondokat, vagy nincs megoldás. A világ végén senkire sem számíthatott az ember, csak önmagára. Ez az, ami a mostani társadalomból kivészett. Úgy jártunk, mint a Szovjetunió, hogy nem tudjuk, hogy a munka és az élelem között összefüggés van. Manapság a társadalom a legrosszabb formában segít: munkanélküli segélyekkel az embereket "letudja", ahelyett, hogy megtanítaná őket, hogyan kell ezt az élethelyzetet kezelni, hogy ne torkolljon az életünk tragédiába.

- Édesanyád mit szól ahhoz, hogy tudós ember lett a fiából?

- Soha nem felejttem el az alábbi kis epizódot. Amikor mentem ki a családommal Göttingenbe, hazamentünk elbúcsúzni anyámtól. Már jöttünk el, kint még megálltunk a föld szélénél a mezsgyén. Anyám csak állt, látszott, hogy valami erősen foglalkoztatja. Majd megszólalt: - Oszdán, fiam, tudod te azokat, amit oda tudni kell? - Tudom, édesanyám, tudom. - No jó van, akkor eredj...Lehet, hogy ő is csak akkoriban hitte el, hogy csak tudhat valamit ez a gyerek, ha már annyit jár oda ki. Nagyon büszke rám anyám, mint minden anya a maga gyerekére. Csak hát nem beszél róla, minálunk a dicsekvés soha nem volt divat.

- Végül arra kérlek, hogy a szűkebb családot mutasd be olvasóinknak.

- Feleségem, Kati egy évig Öregszőlőben tanított gyakorló tanárként, most az egyetem könyvtárosa. Két gyermekem van, Detti és Attila. A lányom fogorvos lett, most gyakorló éves, a szakvizsgára készül. A fiam a Műszaki Egyetemre jár, ő örökölte tőlem a vonzódást a technikához és a fizikához - az új idők szellemében.

- Minden jót, további sikereket, a magánéletben pedig jó egészséget és nyugalmat kívánunk Neked és az egész családnak. Köszönöm a beszélgetést.

Hornokné Németh Eszter

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

**Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás**

Az önkormányzat munkájáról

Március 19.-én ülésezett a tisztelt testület, egy híján teljes létszámban. A polgármester úr a napirendek tárgyalása előtt beszámolt az elmúlt időszak legfontosabb eseményeiről.

Mindnyájunk örömmel hallotta, hogy sikerrel pályázott az Önkormányzat a Póhalmi út elkészítésére. A pályázaton 25 millió forintot nyertek, az útberuházás 34-35 millió forintba fog kerülni. Gratulálunk azoknak, akiket illet.

Megkötötték az adás-véleli szerződést arra a házra, amivel a Mirhóhali Szoc. Gond. Központot fogják bővíteni.

Sajnálatos, hír, hogy elutasításra került a város idei közhasznú munkára beadott pályázata, de van lehetőség arra, hogy újabb pályázatot nyújtsanak be.

Márc. 25.-én ide, és Hunyára is ellátogat dr. Halmos Csaba, aki a helyszínen közvetlenül találkozik a térség munkaező gondjaival.

A jövő testületi ülés fogja ismét tárgyalni a Mezőlúri kórház beruházási támogatását.

A lakossági bejelentés alapján kivizsgálták az állati letemek ellátandó kezelését, a szükséges intézkedéseket megtették. Egy névtelen levél részleteit is ismertette a polgármester. A levélíró a szomszédja nagybani állattartását nehezítései.

Részt vett a Megyei Közgyűlés elnöke, Varga Zoltán úr azon az üzemavalon, ahol most már 120 ember fog dolgozni. Az üzem neve: Raichle Sport Kft.

Részletesen ismertette a polgármester az egyik helyi újság közvelemény-kutatásának eredményét, amivel is a helyi lakosság közérzetét befolyásoló tényezőkről kérdeztek. Válaszolt 348 ember (az összlakosság 16174 fő) akik szerint a legpozitívabb történések voltak: a telefon ellátás, a személyszállítás megoldása, a tömegközlekedés színvonala. A negatív tényezők sorrendben: a sáros utak, az utcai szemét, a szálláshely hiánya, a szennyves holtágak, és a helyi közbiztonság. Végezetül köszönetet mondott a március 15.-i ünnepség színvonalas szervezőinek, előadóinak, és az ünnepség résztvevőinek.

Ezt követően személyesen bemutatkozott a körzetünk 3 képviselőjéről: Mészáros László a FKGKP, Simon István a Munkáspárt, és Dr. Szendrey Éva az SZDSZ képviselőjelöltje.

Tíz napirend tárgyalása volt nyilvános, és 4 napirend zártkörű.

A nyilvános tárgyalások eredménye: Tejjekörű szavazati támogatást kapott a magánéros lakossági út és közművelések szervezésének és támogatásának rendszere, a Szavazatszámoló bizottsági lagok és pótlagok megválasztása, a város Közművelődési koncepciója, és a Gondozási Központ alapító okiratának módosítása. Hosszú vitát váltott ki a városi bölcsőde jövőbeni működtetésének ügye. Hosszan érvelt az illetékes bizottsági elnök, felszólalásának rövid lényege az volt, hogy az Önkormányzat keresi a bölcsőde működtetésének gazdaságosabb módját, és a bizottság javasolja, hogy írjanak ki pályázatot a bölcsőde üzemeltetésének vállalkozásba adására. A pályázatok csak gondos mérlegelés alapján fogják a testület elé terjeszteni. Volt olyan képviselői javaslat, amely szerint a jelenlegi módozalon ne változtassanak, ez a javaslat nem talált támogatásra, így az eredeti bizottsági javaslatot elfogadták 14 igennel, 3 nemmel. Ezenkívül elhatározták, hogy alaposabban megvizsgálják a bölcsőde alapítványi működtetési feltételeit is. Az előkészítő anyagból meg lehetett tudni, hogy az elmúlt 4 évben az évenkénti születések száma 171-ről 130-re csökkent, a városban. De a két településrészen nem azonos a csökkenés, amíg 1994-ben Endrődön 59, Gyomán 112 gyermek született, addig 1997-ben Endrődön 65, Gyomán is 65 gyermek született. A bölcsődei ellátást a bölcsődés korúaknak mintegy 6%-a vette igénybe. Nem a súlyának megfelelően került értékelésre az a tény, hogy a bölcsődei alacsony igénybevétel az is befolyásolhatja, hogy hiába született ugyanannyi gyermek Endrődön, mint Gyomán, nem valószínű, hogy Endrődtől 5-6 km-re lévő bölcsődebe hordják a szülők a kicsi gyermekeiket. A polgármester úr e téma zárszavában megnyugtatta a jelenlévőket, hogy a város így, vagy úgy, de működtetni fogja a bölcsődeket! (Ez magától érthető, lekintve, hogy a lörvény is erre kölelezi!)

Elfogadták a Ligetfürdő május 1-től alkalmazandó árait, a növekedés a már megszokott árnövekedési mértékkel nem lépi túl. Jövahagyták a Csejti Vadásztársaság ingatlan bérleti kérelmét, a haszonbér mértéke azonos a szántóknál szokásos bérleti díjjal, azaz 25 kg búza/AK. A Vadásztársaság 5 évig élvezheti ezen előnyös mértékű bérleti díjat. A Kecsegi Tájékoztatói Egyesület kérelme is egyhangú támogatásra került, mely szerint az Önkormányzat támogatja a földszerszési pályázatát részben azzal, hogy az Önkormányzat nem pályázza meg, túl kicsi a terület! És írásban is támogatja a civilszervezet földtulajdon-szerzési törekvéseit.

Császárné Gyuricza Éva

FELNŐTT KÓRUS ALAKULT GYOMAENDRÖDÖN

A "zenebarátok" kamarakórusa 1996 őszén alakult az önálló zeneiskola fennállásának 10 éves jubileuma alkalmából. Első szereplésünk az említett év november 22-én volt, az ünnepi hangversenyen. A kórus tagjai a volt zeneiskolai tanulók, valamint gimnáziumi tanítványaim egy kicsiny csapata.

Mivel ez a fellépés szépen sikerült, ezért a kórus tagjai kérték, hogy továbbra is működünk, és rendszeresen próbáljunk. Ennek ellenére több hónap szünet következett, majd 1997 nyarán kértem a Műv. Központ igazgatóját, hogy heti egy alkalommal az intézményben lehetőséget biztosítson egyórás próbára. Kérésre azt a választ kaptam: Csak abban az esetben tudják kérésemet teljesíteni, ha a tagok "próbapénzt" fizetnek!

Természetesen, megköszönvén e "nemes" hozzáállást, azt azonnal visszautasítottam, mert azt felháborítóknak tartottam és tartom a mai napig is.

A kórustagok 90%-a pedagógus, többgyermekes családanya, aki a cél érdekében, valamint az éneklés, vágya és a muzsika iránti szeretetéből szánta a próbákra és az együtténeklésre idejét.

Hosszas gondolkodás után mentem el a Református Egyház Lelkései Hivatalába Sipos Tas Töhötöm lelkész úrhoz, hogy lehetséges lenne-e a gyülekezeti teremben énekpróbákat tartanunk? A lelkész úr azonnal megígérte pártoló segítségét, de ehhez az egyház vezetőségének a presbitériumnak is a jóváhagyása szükséges. A jóváhagyás megtörtént!

1997. szeptember első péntekje óta minden héten ott énekelünk. Szerepeltünk az okt. 6-án megtartott Zenei Világnapon a Művelődési Központban, a karácsony-esti ünnepségen a ref. egyház templomában. Előttünk áll még az Endrődiek Baráti Körének május 16-iki találkozója, és pünkösdüi ünnepi istentiszteleten való éneklés.

Ez úton is szeretnénk köszönetet mondani a kórus minden tagja és a magam nevében a presbitériumnak és Sipos Tas Töhötöm lelkész úrnak a segítségért.

HUNYA ALAJOSNÉ

Kedves olvasóink, őszinte fájdalommal közöljük, hogy Hunya Alajosnének, a mindannyiunk által tisztelt, nagyra becsült és szeretett Erzsikéneknek, tanárnőnek, kórusvezetőnek, a Gyomaendrődi Zeneiskola Megalapítójának ez volt az utolsó közlése. Kérés nélkül küldte el az írását a szerkesztőségbe, talán a Sors akarta így, hogy még ő adja hírül, hogy megszervezte a felnőtt kórust városunkban, ezzel is szolgálva a zenebarátokat. Váratlanul, hirtelen jött a halála. Mindenkit megdöbbentett, hiszen mindnyájan szerettük, tiszteltük, sok - sok gyermekbe plántálta a zene szeretetét, az együtt éneklésre is megtanította tanítványait. Több tehetséget indított el a zene világába. Áldja meg érte a jó Isten, nyugodjon békességben! Reméljük, hogy lesznek, akik életművét folytatni fogják, tanítójuk iránti tiszteletből, szeretetből, amely belőle sohasem fogott ki. Életének utolsó percéig a jó Isten, a zene és az emberek szolgálatában állt. (SZERK.)

TURUL CIPŐ GYOMAENDRÖD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Hunya Alajos, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 8/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

fi keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 5. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1998. május

V A N - E M Á S A L T E R N A T Í V A ?

Manapság sokszor elhangzik a politikában ez a kérdés. Horn Gyula a napokban az egyik lakossági Fórumon határozottan kijelentette, hogy a szociál-liberális kormány programjának nincs alternatívája. Ez a kijelentés Horn Gyula szájából 10 évvel ez előtt is elhangzott a diktatúra védelmében. Alig egy pár évre rá az az alternatíva összeomlott, és félre lett söpörve. 1994-ben, amikor új köntösbe öltözve új alternatívával lépett színre, "szakértőként" ostromolta a szocializmust és dicsőítette az újat, a kapitalizmust, mondván ők ennek is szakértői. És a választók hittek, és újra csalódtak. A minisztériumok élére állított szakértők egymásután buktak meg és bizonyultak tudatlanoknak a szakmában. Újabb szakértők jöttek és ők is megbuktak, s azt lehet mondani, hogy ez a kormány bukducsolva jutott el a ciklus végére.

Feltehetjük a kérdést, hogy vajon egy bukducsoló oktatáspolitikának valóban ne lenne alternatívája? Avagy a csődbe menő egészségügynek nincs alternatívája, vagy a kormányfő által sem létező közbiztonságnak sem lehet alternatívája? A valamikor Európa éléskamrájának, a mezőgazdaságnak, kizsákmányolásának, idegen kézbe adásának sincs alternatívája? Mélységesen lenézi és tehetségtelennek tartja a magyar nemzetet az, aki azt meri állítani, hogy a mai kormány programján, legyen az gazdasági, vagy tár-

sadalmi, ne lehetne javítani. Természetesen nem a nyugdíjasok ingyenes repültetésével és nem az energia árak emelése határidejének kitolásával, hanem elsősorban a szabad rablás megszüntetésével, a korrupció visszaszorításával, a közbiztonság megteremtésével, az infláció csökkentésével, a bérek és nyugdíjak reálértékének növelésével és folytathatnám a végtelenségig...

A feltételek megteremtésének mozgatója a gazdaság állapota. Eddig az egyensúlyt úgy-ahogy a privatizációból befolyt összegek teremtették meg. De ez a forrás máris megszűnőben van, és nem lesz tovább mivel foltozgatni a lyukakat. Már pedig a következő ciklusra előirányzott 4-5% növekedés csak a helyben járásra lesz képes. Jól tudjuk, hogy '94-ben a gazdasági növekedés 3-4 % között volt, amit egy éven belül a szakértő kormány lenullázott, a mélypontra süllyesztett, és csak '97-ben állt meg ez a süllyedés. A jelen pillanatban ott tartunk, ahol '94-ben.

Hideglelést kapott a kormány, amikor a FIDESZ bejelentette a 7%-os gazdasági növekedést.

Nem vagyok közgazdász, de annyit tudok, hogy gazdasági növekedés a fejlődés motorja, nem pedig a kölcsön, hiszen ma is azt nyögjük, ami évtizedekkel ezelőtt megmentette a diktatúrát az összeomlástól dollármilliókkal.

Van tehát alternatíva, és ez a '98 választások téje!

Fel kell mérni a választópolgároknak: először is, hogy miért kell elmenni szavazni. Most dől el, hogy

folytatódik-e az állampárt-jogutód elvtársainak az uralma, vagy megteremtjük a polgári Magyarországot. Tehát a tehetetlen belenyugvás, vagy a változásba vetett bizalom és hit a tét! Mert a belenyugvással szemben áll a jövő ígérete, a bizalom, a fiatal tetterő!

Szeretném felhívni mindazok figyelmét, akik élni fognak polgári kötelességükkel, hogy a magyar választási törvény eléggé bonyolult, tehát nem mindegy, hogy kikre szavazunk. Ha az a célunk, hogy a jelenlegi kormányt leváltssuk, akkor olyan pártra kell adni szavazatunkat, amelynek parlamentbe való bejutása biztosnak látszik. Az esélytelenekre leadott szavazatok a kormánypártot erősítik.

A Kereszténydemokrata Szövetség, amely tagja a polgári szövetségnek, arra kér minden választót, aki a jövőre és nem a múltira akar szavazni, hogy körzetünkben a FIDESZ MAGYAR POLGÁRI PÁRT jelöltjére, DOMOKOS LÁSZLÓRA adja le szavazatát. A második fordulóban pedig arra az ellenzéki jelöltre, aki jobb eredményt ért el. Ne a szívünkre, hanem az eszünkre hallgassunk.

Még egyszer arra kérem a "csömörbetegségben" szenvedőket, hogy menjenek el szavazni a "kórokozók" megszüntetésére a polgári összefogás jegyében.

VASZKÓ ANDRÁS

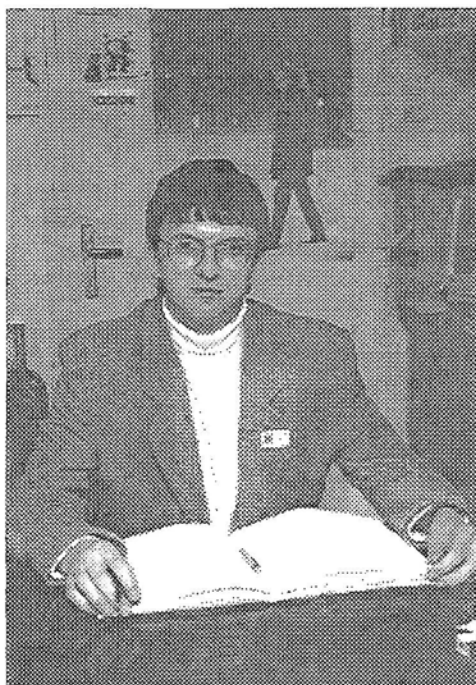

MAGYAR
POLGÁRI
PÁRT

KERESZTÉNY-
DEMOKRATA
SZÖVETSÉG

Legutóbbi számunkban olvashatták Domokos Lászlónak a Fidesz-Magyar Polgári Párt képviselőjelöltjének - akit támogat az MDF és a Kereszténydemokrata Szövetség - gondolatait az ország, a térség jövőjéről, a polgári Magyarország felépítésének és működésének lehetőségeiről, amihez persze a polgári erők összefogása mellett szükséges, hogy a májusi választásokon a polgárság is azt gondolja: van más választás.

- A választási kampányban sokfelől éri vád a Fideszt a populista választási programért. Ön szerint tartható a program kormányra kerülés esetén is?

- Természetesen. S ezt nem a pártfegyelem mondatja velem. A Fidesz az elmúlt nyolc évben nemcsak a parlamentben dolgozott, és próbálta ellensúlyozni a mindenkor kormányokat, hanem rengeteg munkával és energiával alakította ki programját: Magyarország polgárosodását, a széleskörű demokrácia megteremtését szem előtt tartva. Amellett, hogy rengeteg szakértő dolgozott a programon, nem szakadtunk el a valóságtól, a Fidesz csoportok, tagságunk az emberek között él és mozog, ismert előttünk az ország állapota, a polgárok hangulata. Nem a populizmus

SZAVAZZUNK A JÖVŐRE!

hajt bennünket, hanem az a felismerés, hogy bizalommal kell fordulni egy kormánynak állampolgárai felé. Fejnőtként kell kezelni az embereket, és nem lehet, nem szabad a makrogazdasági, nemzetközi mutatók, megítélés oltárán feláldozni a többség megélhetését. Ez nem népszerűség-hajhászás, hanem világosan kitzűzött irányvonal, ami persze nem a "ló túlsó oldalán landol", mert nem elszigetelt országgént, hanem az euro-atlanti integráció szerves tagjaként számol hazánkkal, s nem csak a Dunántúllal, hanem a keleti országokkal is. A Fidesz programja nem egyszerű, mert a kiinduló helyzet is bonyolult, de a megalapozott közgazdasági számítások mögött ott van az ember, az állampolgár is a programban. Hogy a választások után milyen helyzetbe kerülünk, még nem tudjuk, de biztos, hogy a kormányprogram alkotásánál elsődleges célunk lesz a nyolc év alatt kiérlelt, a bizalomra építő választási program.

- Említette az ország kelet-nyugati megosztottságát, s erről jutott eszembe, településünkön a Gyoma-Endrőd konfliktus. Erről mi a véleménye?

- Az, hogy miként a családi konfliktust is a családon belül - lehetőleg szép szóval és békésen - lehet és kell rendezni, ez a konfliktus is a településen belül kell, hogy megoldódjon. Kifelé az előny reményében egységes arculatot kell mutatni, mert biztos vagyok benne, hogy a nagyobb település, a város, nagyobb lehetőség a benne élőknek és vonzóbb a kívülről érkezőknek. Meg kell találni azokat a hangsúlyozandó területeket, amelyekkel ki lehet lépni a nyilvánosság elé. Ilyen

például: Endrődön a cipőipar. De lehet a hátrányból is előnyt kovácsolni, az előregedőben lévő lakosság szükségszerű szociális gondoskodására szervezett hálózat munkahelyteremtővé válhat, vonzhat érdeklődőket, a városon kívüli ellátásra szorulókat. Gyomának ott van a működőképes, ismert termálfürdője, az Európa-hírű nyomdája, az odakapcsolódó munkakultúrával. Mindkét részen lehetőség látszik a turizmusban, s az sem lehet mellékes, hogy a vasútvonal mentén fekszik a város.

Az elmúlt beszélgetés alkalmával beszéltem részletesen a perspektíva szélesítéséről. Képviselőként is ezt tűztem ki célul, hogy megmutassam a választóköri települései, településrészei előtt a lehetőséget. El kell fogadni azt is, hogy egymásra irigykedve, egymás ellen dolgozva nehezebben lehet haladni, mint együttműködve. Ez igaz városi regionális, megyei, országos és európai szinten is. Persze tudom, hogy a valódi összefogáshoz - képletesen szólva - szükséges, hogy nekem is biztos legyen a megélhetésem, ne kelljen irigynek lennem a szomszédomra.

Erről szól a Fidesz programja, és én is ezért kívánok dolgozni, hogy aki stabil megélhetést és biztos jövőt tűzte ki céljául, annak ne kelljen kiskapukat keresgélve, a törvénytől rettegve, jövedelmét eltitkolva élnie. Biztos vagyok benne, szívesebben fizetnek az emberek 500 ezer forint adót, mint 100 ezret, ha azt nem 300 ezer forintból, hanem mondjuk 2 millióból kell fizetnie. Aki a Fideszt, a Fidesz jelöltjét választja, az erre a jövőre szavaz május 10-én.

Köszönöm a beszélgetést.

Császárné Gyuricza Éva

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

BARÁTI TALÁLKOZÓRA KÉSZÜL
AZ ENDRŐDIEK BARÁTI KÖRE

Áprilisi számunk 3. oldalán már részletesen közöltük programunkat. Ezúttal ismét megismételjük meghívásunkat. Ne felejtsek: Május 16. Találkozás az endrődi ligeti (Rózsahegy) iskola éttermében, fél 11-kor.

Fontos tudnivaló. Legkésőbb május 4-ig jelezzék szándékukat a birkapörkölt ebédre. Címek és telefonszámok az áprilisi szám 3. oldalán található!

Minden itt élő és szülőföldjéről elszármazott barátunkat szeretettel várjuk!

Császárné Gyuricza Éva

SZOLFÉZS-VERSENY
MEZŐKOVÁCSHÁZÁN

Április 22-én Mezőkovács-házán, a zeneiskolák számára megyei szolfézs-versenyt rendeztek. A Városi Zene- Művészeti Iskolából három tanuló vett részt: Orovecz Mária, Gera Nikolett, Gyányi Réka. Csoportjában Gyányi Réka első helyezést ért el. Felkészítő tanára: Holubné Hunya Anikó.

A KÖZÖSSÉGI HÁZ MÁJUSI PROGRAMJA

- 1-én 10-18 óráig: Majális Öregszőlőben
2-án 18 órától: Magányosok Klubja vacsorája
4-én 17 órától: Magyar Kereszténydemokrata Szövetség gyűlése
8-án 16 órától: Orvos - beteg találkozó a Mozgáskorlátozottak Egyesülete szervezésében
10-én 6 órától: Választás
13-án 17 órától: Cukorbeteg Klubja
16-án 17 órától: "Rózsahegy Napok" galamúsora, endrődiek találkozója
26-án 14-18 óráig: Műanyag és háztartási cikkek vására

SPORT

Április 4. dolgozta volna a 90 percet!) A Szövetség is Persze, szá- bökezü volt: a három kiállítottak 20 hetet adott moltunk fias- bűntetésül. (Egyetlen vendégjátékos sem sérült val. Nem is lehet meg!)

IV.12. hogy egy újonc vezesse az A Kerekegyháza indul. alaposan átcsop- öregeket. (Se a portosított Barátság idegenben, tartalékosan is a hadseregben, se fényesen bizonyított 1:1-es eredménnyel. Pedig a fociban!) Hogy Szendrei edző sem lehetett ott, őt kiborította a is jönne ahhoz Gyomaendrőd, hogy Törpike! Mégsem sikerült bennünket megföj- azt igen! (Volt már éppen elég hitvány közöt- tük.)

Nem is engedte a "tejfölös száju kisbíró". IV.18. Most Kunszentmárton ellen indultunk a Elvakult zsarnok módjára vezetett. Három hazai pályán. Igaz 5 kiválóságunk: Halász, kulszemberünket küldte le a pályáról. Czifrák. Lipták, Pisont. Varga hiányzott... Csak (Rémlátási voltak a jelentéktelen szabálytalanságokról?) Valószínű azt gondolta, hogy 8 ellen azért is, mindent bele!

"Kakaska" észre sem vette, hogy 13:6 a két A Barátság csapata: Such, Bócsik, Karácsony, Sárosi, Molnár, Nagy Márk, Kanál, együttes közt a létszámarány! Kiváló társat Brakszatórisz, Tóth M., Janis, Illyés. (Csere: Hanyecz, Hegedüs, Mester, Farkas R.)

2:0-ás vereséggel ért véget a 70 perces Végeredményben Gyulának sem rossz, ha a Az öt játékos hiányát nem tudta kiheverni a csata. (A pénzt azért úgy kérte, mintha végig megérdemelten nyert 4:2 arányban. A mi gól- Barátság. Különösen a védelem lett átjáróház. A jainkat a második félidőben Molnár és Bócsik szereztek.

Meghívó

Szóval, Farkas úr! Megölte a Barátságot! Száradjon a lelken!

Az IFI-k döntetlennel végeztek.

A Kondoros elleni mérkőzést a serdülők 1:0 arányban megnyerték.

MÁRTON GÁBOR

Már a
Holdon is???

Azt tartják az endrődiek, hogy endrődi ember mindenütt a világon megtalálható. Sőt, él egy olyan legenda is, hogy amikor az amerikai űrhajósok először a Holdra léptek, ott már endrődi kubikosok dolgoztak.

Ezt látszik alátámasztani Giricz László endrődi származású, száshalombattai lakos fényképes tudósítása. A képen az egyik amerikai Apolló űrhajóst látjuk, aki épp a Városunk Gyomaendrőd turisztikai különszámát viszi a Holdra. Talán közvetlen turisztikai járat lesz Endrődre?

MKDSZ vezetősége

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könnyű sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Hunya Alajosné: Galla Erzsébet

(Nagyléta 1933. - Gyomaendrőd 1998.)

Tisztviselő család gyermeke. Kicsi gyermekesétől a mozgás és az ének terén rendkívüli tehetségről, veleszületett áldásos adottságról tett bizonyosságot. Már elemi iskolás korában csodálták "tündéri hangját". A polgári elvégzése után énektanárának egyetértésével az országos híró Tarhosra (Békéstarhos) az Országos Állami Ének és Zenei Szakirányú Líceumba nyert felvételt. Képességei kifejlesztésének, tökéletesítésének

jobb intézményt messze földön nem találhatott volna. Kitűnő oklevél után megszerezte ugyanott az ének-szaktanári képesítést. A megye akkori ének szakfelügyelője, aki a tarhosi igazgatóval jó barátságban volt, (Dutkan László karnagy, népdalgyűjtő és zeneszerző) hívta Gyomára. (Olyan szerencsés voltam, hogy mint járási oktatási vezető fogadhattam a szolgálatra jelentkező megnyerő modorú, kedves fiatal tanárnőt.) Az 1. sz. Általános Iskolában, Gyomán kezdte meg a tanítást. Rövid idő alatt magára terelte a figyelmet. Pedig akkor olyan énekszakos vetélytársak voltak, mint Drumár László, és a mi Kovács Imrénk.

A következő években már az akkor induló Gyomai Óvónőképzőben tanít Drumár László és Farkasinszki Imre primás társaságában, akik az elismerés legmagasabb fokán nyilatkoztak a fiatal tanárnő szakmai munkájáról.

Kodály Zoltán csodálatos népdal és népzene tanítási módszerének hivatott apostola lett. Növendékei rajongásig szerették. Megnyerő közvetlensége, lendületes fiatalsága, lelkesedése nagy segítséget adott a kezdő kis óvó néniknek hivatásuk megszeretéséhez.

Az éneklés szeretetét, az énekkar szervezésének minden csínját-bínját Tarhosról hozta, ahol az országos híró Gulyás György volt mestere, és ahol zenetanárok, zeneszerzők indultak az elismerés, és a hírnév felé.

1954-ben kötött házasságot Hunya Alajos tanár úrral. Egy lányuk született, Anikó, aki édesanyja nyomdokaiba lépett.

Amikor az óvónőképzőt más városba helyezték át, Erzsike tanárnő a 2. sz. Ált. Iskolában folytatta nevelői munkáját. Hozzálatott megszervezni a "fiók zeneiskolát", mely a Békéscsabai Bartók Béla Zeneiskola kebelében működött. Kiváló munkatársakat gyűjtött maga köré, mint megbízott igazgató, köztük Pusztainét, aki a zongoratanításban igazán méltó munkatársa lett. (Mindhárom gyermekünk náluk tanult, s ezúttal is csak hálás köszönetemet fejezhetem ki a sok szépért és hasznos jóért, amit Tőle kaptak, s aminek egy életre hasznát veszik.)

Nyugdíjazásáig ebben az iskolában dolgozott. Párhuzamosan a gimnáziumban tanított éneket, és vezette az énekkart.

A Gyulán rendezett Bartók Béla ének versenyeken énekkara kiemelkedő eredménnyel szerepelt.

Népünk nagy ünnepei három évtizeden át nem múlhattak el a vezényletével éneklő diákok sikeres szereplése nélkül.

Nagyon szerette a gyermekeket, Kodály bölcs, igaz szavait: "A zene mindenkié", váltotta valóra egész élete folyamán. Sok-sok dicséretet, elismerés, oklevél mellett 1963-ban és 1988-ban is magas kitüntetésben részesült. 1996-ban a településfejlesztésben végzett kiváló munkájáért, és közéleti tevékenységéért GYOMAENDRŐDÉRT EMLÉKPLAKETT-tet kapott az Önkormányzattól.

Hitte és vallotta, hogy az ének és a zene segítségével hatni lehet a jellem alakítására. 1996-ban volt tanítványaiból kamarakórust szervezett. A templom szentélye lett az egyházi jellegű művek pódiuma.

1987-ben a zeneiskola önálló lett. Levált a csabai anyaiskolától. Ma már az ének, a hangszeres muzsikán túl a néptánc oktatásnak is helye van az iskolában.

1990-ben ment nyugdíjba.

Sikeres, boldog életének azonban nagy keserősége lett 9 éves unokájának gyógyíthatatlan betegségében bekövetkezett halála, mely fájdalmat halálíg hordozta.

Nyugdíjas életében a református istentiszteleteken kántori teendőket látott el. Nagy szeretettel és tisztelettel végezte új, de szívének kedves apostoli munkáját. "Aki énekel, kétszeresen imádkozik."

Most a szabadságharc 150 éves évfordulóján, az istentisztelet végén a Himnuszt kellett volna játszani az orgonán, de varázslatos keze lehanyatlott, és áldásos élete, Isten és haza iránti munkája ekkor befejeződött, Isten magához vette lelkét.

A hatalmas református templomban felravatalozott csodálatos tehetségű, áldásos életű tanárnőtől nagy tömeg vett végső búcsút. Sípos tiszteletes úr fennkölt hangú beszédében búcsúztatta. Ékes szavakkal ecsetelte életét, munkásságát, emberi értékeit. Kamarakórusa a szoltár szavaival köszönt el vezetőjétől. Hatvannégyéves fiatalos, fáradhatatlan, példamutató élete befejeződött. Annyi embert csak akkor láttam együtt a hatalmas templomban, amikor Tökés László püspök úr tartott benne istentiszteletet. A végtisztelességre összegyűlt ezernyi ember valóságos virágözön; koszorúk, csokrok özönét hozta szeretete, tisztelete, hálája jeléül.

Távozásával pótolhatatlan veszteség érte a családot, a pedagógusok közösségét, az egész várost.

Emléke, munkásságának eredményei, szeretettől sugárzó lelke köztünk maradt. Városunk nagy halottja sokaknak példaképe! Mint Ő tette és tanította:

*„Daloljatok az Úrnak citerával!
Citerával és zengő muzsikával.”*

S ha ezt tesszük, rá emlékezünk, mert Ő is ezt tette felsőfokon. Áldott legyen emléke!

MÁRTON GÁBOR

MÁJUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 7-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Májusban minden este 7-kor májusi litánia.

Szent Gellért Iskola kápolnája: május 3-án, vasárnap 16 órakor az édesanyákért, és május 23-án, szombaton 15 órakor elsőáldozás.

Öregszülő Szt. Imre: május 3-án. 15 óra

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 6-kor, valamint elsőpéntekenként is, este 6-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Május 17-én, vasárnap elsőáldozás.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznap 18 óra.

Katolikus krónika

MÁJUS HÓNAP ÜNNEPEI

május 2. szombat:	Szent Atanáz püspök és egyháztanító
május 4. hétfő:	Szent Flórián vértanú
május 7. csütörtök:	Boldog Gizella
május 12. kedd:	Szent Néreusz, Achilleusz, Pongrác vértanúk
május 16. szombat:	Nepomuki Szent János áldozópap, vértanú
május 18. hétfő:	Szent I. János pápa vértanú
május 20. szerda:	Sienai Szent Bernardin áldozópap
május 24. VASÁRNAP:	URUNK MENNYBEMENETELE
május 26. kedd:	Néri Szent Fülöp áldozópap
MÁJUS 31. VASÁRNAP:	PÜNKÖSD ÜNNEPE

A választások elé...

Mielőtt még valaki tollat ragadna az újságunkban megjelent választási ajánlások miatt, sietek leszögezni, hogy a plébános az újságnak csak a Katolikus Krónika oldalát szerkeszti. A többi cikk keresztény emberek lelkiismeretük szerinti ajánlását tükrözi.

A hivatalos egyházi álláspont a Magyar Katolikus Püspöki Kar körlevele, melyet április 19-én, vasárnap minden templomban felolvastak. Íme a körlevél teljes szövege:

Kedves Testvérek!

Hazánkban választások közelednek. Főpásztori kötelességünk, hogy híveinket és jóakarátú honfitársainkat, a Magyarország jövőjét meghatározó döntésükben segítsük.

Az elmúlt években többször csalódtunk reményeinkben. Ezért közülünk sokan visszahúzódtak a közélettől, most pedig óvakodnak állást foglalni. Ezzel hozzásegítenek másokat, hogy magukhoz ragadják a politikai és gazdasági hatalmat.

Ahogy nem lehet közömbös számunkra családunk sorsa, ugyanúgy egész nemzetünké sem. Hogy az ország felelősségteljes irányítását kikre bizzuk, csak rajtunk, választópolgárokon múlik.

Tőlünk, a mi szavazatunktól függ, hogy iskoláinkban kik, milyen szellemben nevelhetik gyermekeinket és unokáinkat, hogy a társadalom miként gondoskodik a betegekről és az öregekről, hogy mit tesznek hazánk egyik legégetőbb problémájának, a munkanélküliségnek a megoldására, és hogy a mindnyájunktól beszédett adót az egész nemzet boldogulására vagy netán kevesek gazdagodására fordítják.

A II. Vatikáni zsinat figyelmeztet: "...tudja meg tehát minden állampolgár, hogy a közjó érdekében joga és kötelessége a szavazás szabad lehetőségével élni" (G S 75.). Aki nem megy el szavazni, nemcsak a maga sorsát rontja, de utódai jövőjét is veszélyezteti. **El kell tehát mennünk a választások mindkét fordulójára, és felelősséggel kell szavaznunk.**

Csak helyes értékrendből születhetnek bölcs döntések. Számunkra az önző meggazdagodásnál fontosabb a becsületes ember, a családban felnövő gyermekek sorsa, a jövőendő számára megóvott és gondozott szülőföld, az erkölcsös életre nevelő iskola. Csak azokban bízhatunk, akik maguk is így gondolkodnak. **Arra szavazzunk tehát, aki elszántan védi a teljes életet, biztosítja a többgyermekes családok megélhetését, segíti a hitre és erkölcsre nevelést, megbecsüli a magyar kultúra értékeit és programja meg is valósítható.**

Mint az egyház vezetői, tiszteletben tartjuk híveink szabad döntését, ezért nem nevezünk meg személyeket és pártokat. A magyar

választási rendszer ismeretében azonban felelősséggel mondhatjuk a következőket: ne vesztegessük el szavazatunkat esélytelen jelöltekre. Az első választási fordulóban próbáljuk megtalálni azt az egyéni képviselőt, akit leginkább alkalmasnak tartunk, és akinek van esélye a bejutásra. Ugyanígy döntsük el, hogy már az első fordulóban melyik párt listájára szavazunk. Ha olyan pártot választunk, amelyik nem éri el az öt százalékos és nem jut be a parlamentbe, akkor szavazatunkat más pártok kapják meg. Így esetleg olyan pártot juttatunk előnyhöz, amelyik akaratunkkal ellenkező nézeteket képvisel. A második fordulóban pedig a legesélyesebb jelöltet kell támogatni azok közül, akik értékeinket képviselik vagy elfogadják.

Imádkozzunk, hogy a választásokban a Szentlélek megvilágosító kegyelme segítsen mindnyájunkat, és felelős döntésünk valóban hazánk javát szolgálja.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar

Paul Clodel:

Dél van. A templom ajtaja nyitva áll. Belépek.
Jézus Anyja, nem azért jöttem, hogy kérjek.

Nincs amiért könyörögjek, vagy amit felajánljak neked.
Csak azért jöttem, Szűzanya, hogy nézzek.

Hogy nézzek, sírjak a boldogságtól,
tudjam, hogy a fiad vagyok, és itt vigyázol.

Csak egy pillanatra, amikor minden elakad,
délben!
veled legyek, Mária, ott, ahol te vagy.

Semmit ne szóljak, arcomon merengvén
hagyjam, hadd énekeljen szívem a maga nyelvéen.

Semmit sem szólni, csak énekelni, mert a szív túlságosan tele már,
ahogy kedvét tölti és váratlanul felcsendíti énekét a rigómadár.

...mert dél van s mert híveid e napon ma itt lehetnek,
és mert te mindörökké itt vagy, egyszerűen mert te vagy Mária,
egyszerűen mert dicsérhetjük létedet,
Jézus Krisztus anyja, legyen hála neked!

Rónai György fordítása

A Gyomaendrődi Motormúzeum várja látogatóit

Május elejétől ismét megnyitja kapuit az érdeklődők számára az immár világhírű motormúzeum Gyomaendrődön. A múzeumból már hallottak olvasóink, sokan látták is, de úgy gondoljuk, hogy érdemes közreadni azt az ismertetőt, ami a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Kamarája Tudomány és Technikatörténeti Bizottsága által rendezett országos ankéton elhangzott Hidvégi János előadásában.

"Az általam bemutatni kívánt magánmúzeumot egy vállalkozó üzemelteti, ám ennek a gyűjteménynek a kiállítása, és szervezetsége példás. A régi járművek gyűjtésének divatja

legújebben mutassa az eredeti állapotát. A legtöbb dokumentációt vásárolják, újabban azonban már az odalátogató vendégek is visznek magukkal, vagy utólagosan küldenek értékes anyagokat.

A múzeum május 1-től október 1-ig látogatható vasárnaponként, délután, de előzetes bejelentés alapján Sóczy úr szívesen végig kalauzolja az odalátogatókat hétköznapokon is. A magyar látogatók mellett jelentős számú külföldi vendég is megtekinti a kiállítást. Érkeztek már Ausztriából, Franciaországból, Kanadából, Lengyelországból, Németországból, Svédországból, de voltak már látogatók az USA-ból is. A múzeum híre ezek a külföldiek elviszik a világra, és évről évre több a külföldi látogató is. A múzeum ill. Sóczy úr tervei között természetesen a további gyűjtés, és helyreállítás is szerepel az első helyen, a rendelkezésre álló anyagi lehetőségek maximális kihasználásával. Szerencsére már vannak támogatók, mert a gyűjtemény mára olyan óriási, hogy önerőből való fenntartása már lehetetlen lenne. Sóczy úr, a múzeumalapító bognármester 50 év körüli, rendkívül aktív, bár néha már úgy érzi, hogy fáradt, pihenésre egyelőre nem gondol. Életét teljes egészében kitölti munkája, és a múzeummal kapcsolatos tevékenysége.

A Sóczy család gyűjteménye és múzeuma nemcsak Magyarországon, de Európában is kiemelkedő magángyűjteménynek mondható. Mind a kiállított járművek darabszámában, mind a típusok sokféleségében és a helyreállítás igényességében felveszik a versenyt bármelyik külföldi múzeummal. Különösen értékelendő, hogy Sóczy úr szinte teljes egészében saját erőforrásaira támaszkodva hozta létre ezt az egyedülálló gyűjteményt.

Mindenkinek, aki Gyomaendrődön, vagy környékén jár, ajánlani tudom e múzeum megtekintését, mert egyedülálló gyűjteményt láthat, ugyanakkor személyesen is megismerkedhet e gyűjtemény tiszteletet érdemlő tulajdonosával."

Eddig az előadás, amely 1994-ben, tehát 4 éve hangzott el. Az azóta eltelt idő gyűjteménnyel kapcsolatos történéseiről kérdeztem Sóczy Elekét.

"- Hát először is 4 évvel idősebbek lettünk, - mondotta - és ezalatt az idő alatt is sokat dolgoztunk a múzeum gyarapításán. Elsőként említtem az 1996. aug. 20.-i ünnepélyes bemutatót, amikor több mint 800-an jöttek el meghívásunkra. Ekkor működés közben be tudtuk mutatni az 1885-ös Daimler típusú favázis motorkerékpár hű másolatát, amelyből az egész világon összesen 5 db van, Stuttgartban, Párizsban, Sidneyben, New-Yorkban, és itt a szülőföldemen, Gyomaendrődön! Megfizeltelte ünnepségünket Németországból Heinz Oppenlander úr, aki nagyhírű járműspecialista.

Ma már a felújított gyűjteményünk 150 darabból áll, ami 87 motor márkát jelent, ezzel lett múzeumunk a maga nemében egyedülálló. A motormúzeum mellett még az idén terveztem megnyitni a családi házam udvarán a Bognár - Kovács múzeumot. Anyagi okokból ez a következő évre tolódik. Látható lesz itt 9 féle lovas kocsis, amely reprezentálja a bognár és kovács szakma lényegét. Lovas - tűzoltókocsis, hinta, gólyakocsis, a 2 híres endrődi kocsis, a "tulipános, és a zöld deszkás kocsis", német katonai társzeker, amit a háború után a Körös folyóból húztak ki, és egy 10 tonnás sörszállító lovas kocsis, amit legalább 4-5 lónak kellett húzni.

Nem szívesen beszélek róla, de el kell mondanom, hogy anyagilag sajnos megcsappantak a támogatások. Sajnos ilyen időket élünk, bizonyos dolgokra, többek között a kultúrára, kevesebb pénz jut. Még nem tudom, hogy hogyan pótolom az önkormányzati támogatás kieső részét, az Endrőd és vidéke Takarékszövetkezet, az OTP fiók korábbi támogatásait, annak ellenére, hogy hal' Istennek, új támogatója is van a múzeumnak, helyben Németh Dezső vállalkozó, Dinya Imre: vaskereskedés, a Balázs László Centrum, és vidékről az Ára Hungary Kft. Egy biztos, hogy semmiképpen nem akarom olyan helyzetbe hozni sem magamot, sem a várost, hogy a hazai és külföldi érdeklődők zárt kaput találjanak. Hiszen itt a múzeumból - a hazai sajtón kívül - nem is egy ízben az 5 európai országban megjelenő Motorrad Classic, német szaklap, fényképekkel illusztrált részletes fájékozottatában ismertették a múzeum anyagát, és a Gyomaendrődre vezető útvonalat. Olvashatták ezt a cikket az érdeklődők Németországon kívül Olaszországban, Svájcban, Hollandiában, Ausztriában, és Svédországban. Mindenképpen a szülőföldemen akarom ezt a múzeumot működtetni. Idén májusi- októberig vagyok képes a jelenlegi anyagi forrásokkal nyitva tartani. Összintén remélem, hogy sikerül újabb szponzorokat találni, hogy a jövő évad, és az azt követő se kerüljön veszélybe, hiszen az életünk egy darabkója ez a múzeum, ami eddig is a közjót szolgálta, nem: vesztet korbát!"

az 1960-as évektől kezdődően terjedt el Magyarországon...

Régi járművek gyűjtésével ma Magyarországon jóval több, mint 100 magángyűjtő foglalkozik, gyűjteményeiket sokszor egymás előtt is titkolják, jó néhány közülük hozzáférhetetlen. Helyreállított járművek bemutatási igénye, múzeum létesítésének gondolata igen kevesekben merül fel. Az ország legnagyobb és egyetlen nyilvános motorkerékpár magángyűjteménye a gyomaendrődi Sóczy Elek tulajdonában lévő gyűjtemény. Sóczy úr bognár kisiparos, szerszámgyártó gyárt. Ebből származó jövedelme legnagyobb részét motorkerékpár gyűjteményére költi. A családban két fiúgyermek van, az idősebb Attila apjával együtt dolgozik, részt vesz a gyűjtemény gyarapításában, és a járművek helyreállításában. A fiatalabb fiú más téma, az elektronika iránt érdeklődik. Nagy tisztelet illeti Sóczy úr feleségét is, aki szintén aktív közreműködője a "múzeum építésnek".

Sóczy úr 1982-ben kezdte a régi motorkerékpárok gyűjtését. 1985-től e tevékenység rendkívül intenzívvé vált, amikor felismerte, hogy ezek a régi járművek pótolhatatlan műszaki emlékek. Ekkoriban fogalmazódott meg benne a múzeum létrehozásának gondolata is. A múzeum 1990. augusztus 1.-én nyílt meg, a fia részére épített családi ház egyik részében, két szinten, mintegy 200 m²-en. 1992-93-ban sikerült az alapterületet jelentősen, mintegy 400 m²-re növelni, egy újabb helyiség hozzáépítésével.

A múzeumnak is alkalmas épület felépítésének, a járművek megvásárlásának és helyreállításának költségeit Sóczy úr sokáig önmaga viselte. 1993-tól több támogatója is van a múzeumnak.

A múzeumban jelenleg 110 db helyreállított motorkerékpár (szülő és oldalkocsis) látható, melyből 19 db magyar gyártmányú. A teljes motorkerékpár állomány kb. 170 db-ból áll, és mintegy 80 féle márkát foglal magába. A legidősebb járművek jelenleg egy 1922-ben készült Ley-Rimfon, a legfiatalabb egy 1988-as oldalkocsis Dnyepri. A legtöbb megvásárolt jármű, hogy kiállítható állapotú legyen, komoly felújítást, restaurálást igényel. A járművek helyreállítását Sóczy úr idősebb fiával végzi, ill. bizonyos munkákat, mint pl. a krómázás, a nyeregkészítés, festés, stb. munkáit külső bedolgozók végzik. Egyszerre 10-15 motorkerékpár helyreállítása van folyamatban. A járműveket a helyreállítás időigénye szerint csoportokba sorolják:

- 1./ Azonnal helyreállítható járművek, melyek a helyreállításkor viszonylag jó állapotúak.
- 2./ Középtájon helyreállíthatók, melyek rossz állapotúak, komolyabb alkatrészbeszerzést igényelnek, ezek helyreállítását kb. 1 év.
- 3./ Hosszútávon helyreállíthatók, melyek rossz állapotúak, nagyon hiányosok, helyreállításukhoz fadarab beszerzése is szükséges. A járművek helyreállítási költségének csökkentése érdekében nem törekszenek az üzemképessé tételükre, a kiállított motorkerékpárok jó része működésképes. A helyreállításhoz és a beazonosításhoz egyezkednek beszerezni az összes elérhető dokumentációt, hogy a jármű a lehető

Kép és történelem Illéssy Péter képein

Új kiállítás nyílt a Városi Képtárban

A Képtár új Illéssy kiállítását április 3-án nyitotta meg Banner Zoltán művészettörténész, aki szinte már családtagnak számít a gyűjtemény baráti körében. A rendezés Illéssy Zoltán munkája, a zenei aláfestésről a művész unokaöccse, Illéssy István és családja gondoskodott.

Megnyitójában Banner Zoltán a tőle megszokott, színvonalas előadásban a címből kiindulva elemezte a Nép és Történelem összefüggéseit. A népet alkotó egyszerű, szürke, hétköznapi emberek - mi mindannyian és a hajdanvolt ösök - az élet, az emberi nem folytonosságát biztosító, önmagát gyermekeiben az egyszerű reprodukáláson túl magasabb szinten újjáteremtő ténykedése nélkül nem létezne történelem. Pedig a századok kevés jót hoztak a népnek, hiszen az írott történelem, vesztes vagy nyertes háborúk és forradalmak története, ahol a nép gyermeke bármelyik oldalon állt is, csak vesztes lehet, rosszabb esetben áldozat. Mégis, miért vállalja a NÉP újra és újra az áldozatot, mitől válik, s mikortól NEMZETTÉ? Erről szólnak Illéssy Péter képei, a Dózsa sorozat, a Memento 1914. és az Utcai harc 1956., s mind a többi, amelyeknek uralkodó színe a fekete, mint ahogy fekete volt nemzetünk történelme is.

A művész és nemzedéktársai nép- és történelemlátását a trianoni sokk, a második Mohács tragédiája mélyen meghatározta. Ezért kapcsolódott Illéssy Péter a KALOT vidékfejlesztő, a parasztfjúságot felkaroló népiskolai mozgalmához, a nemzet felemelkedését remélve. Vallásos művészetét és a KALOT-ban kifejtett művelődésszervező és oktató tevékenységét a kis összekötő folyosón mutatjuk be.

A belső teremben a nép életéből vett jelenetek és népi alakokat ábrázoló alkotásokat láthatunk. Különösen a Kalotaszeg és Matyóföld művészete hatott Illéssyre. Több néprajzi kutatótáborban is részt vett. élményeit hol romantikus, hol etnográfiai hitelességű tempera és akvarell festményeken, krétarajzokon rögzítette.

Banner Zoltán beszélt a művész talán már a maga korában is

konzervatív, de életével, felfogásával mindig egyező stílusáról, amely folytatta az egykori mester, Rudnay Gyula historizáló, a nemzeti festészet megteremtését szolgáló törekvéseit. Ezt a szellemi hagyatékot nem volt hajlandó megtagadni az ötvenes években sem, s emiatt viszonylag korán, 1962-ben, alig hatvan évesen bekövetkezett haláláig mellőzöttek, egzisztenciális nehézségekkel küszködve élt és dolgozott.

A megnyitó előadás bevezetéseként, majd zárásaként az Illéssy család kis kamarazenekara reneszánsz és egyházi dallamokkal emelte a rendezvény fényét. A közreműködők megérdemlik, hogy név szerint is megemlítsük őket: a legnagyobb fiú, a 15 éves Péter fagotton, a 13 éves Orsolya fuvolán, a 11 éves Pali furulyán játszott, az anya, Mariann és 9 éves Misi énekelt, az apa, István pedig gitározott, énekelt, s mint a jó karmester, irányította a kis együttest. A közönség soraiból az

idősebbek meg is jegyezték: Ezeket a gyerekeket, ezt a családot elnézve nem kell féltetni a magyar jövőt.

A jó hangulatú megnyitó után a művészbárok kicsi, de lelkes csapata még sokáig együtt maradt a Képtár termeiben, gyönyörködni a képekben, beszélgetni, ismerkedni egymással.

A mostani kiállítás, s valószínűleg a későbbiek sem jöhetnek létre - ismerve a Képtár sanyarú anyagi helyzetét - a művészbárok, a polgárok és vállalkozók támogatása, összefogása nélkül. Ezért szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik pénzügyi adományaikkal támogatták a Képtár fennmaradását, valamint dr. Szerbné Incike néninek és a Timár vendéglőnek a finom pogácsákért és a rendezők ebédeltetéséért, a Polgári Védelemnek a szállásért, a Siker GMK-nak pedig a rágcslálni való ropiért.

Köszönet mindenkinek, aki adni képes és adni is akar. Nélkülük a mai világban nem létezne a művészet és a kultúra.

BULA TERÉZ
Gyűjteménykezelő

Madizol Kft

Minőségi női cipők nagy választékban,
kevező áron

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.

Telefon: 06/66 386-578

06/30 436-781

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETEKRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1

81/1. Tel/Fax: 66/386-328

Öt vacser készül az Országház felé!

Túl a háromnegyed évszázadon, nyugdíjas-renden, betegen, a néhai körösparti jószülők távolbaszakadt gyermekének mindenről a szülőhaza jut eszébe, még a hírközlési eszközök - TV, sajtó, rádió - esetleges megnyilvánulásairól is. A nagypolitikától, a kultúrán, sporton, még a hirdetésekén át is, egészen a meteorológiáig. S az otthon nevének felvilanása, tartalmának megfelelően az öröm, vagy a gond mosolyába, ráncszaporodásába önkénteskedik, sőt olykor önmagunkhoz intézett szavakba is: Lehetne már egy jó kiadós eső! Az ördög vitte volna a batyujában azt a gyümölcs-gyilkos fagyot! No, hála Istennek nincs hír balesetről, Kuncze-reklám bűnyegyekről sem!

A morcos húsvétot követően, a megvastagodott Magyar Nemzet tartalmas példányát lapozva, a Barankovics Istvánról méltó megemlékezés után, az Egyéni Képviselőjelöltek listája oldalain pásztázva büszkén állapodott meg öt endrödi csengésű néven a tekintetem, akik négy párt színeiben készülnek a Gótikus Ház oroszlános bejárata felé: Esztergom színeiben Latorcai János, Fehérvárában Gyuricza Béla, Mezőtúrában

Gubucz Máté, Szarvaséban Timár Vendel, és Szeghaloméban Timár Károly László. S ez esetben pártállás, nagy világnézet sem fészkelődik mélyen (Bár volt, van és lesz közéleti állásfoglalásom, amíg élek, s meg is jelvényt sem kápráztat a szemem elé. Inkább a szülőföld azon földrajzi szegletét, ahová az emlékezetem vilantja őket. Latorcait a Zöldfa utcába, Gyuricza Bélát a kertészi Bacsalapos mellé, Gubucz Mátét a túri állomásra, ahová mindig lekiabáltam a vasúti tiszt édesapjának, az atyafi Timár Vendelt a tanya-szomszédságunkba és a Sugár-utcába, míg Timár Károly (a Kántor Lajos bácsi onokája) szeghalmi diákságomra emlékeztet, ahol Tildy-közei volt az édesapja, különben a szintén vacser Szabó Frigyes plébános úr felesbér-
lője.

Így tündérlük emlékezetemben múlttá a jelen, s tágul, reméljük ígéretes jövővé a közeli napokban. Segítse meg mindnyájukat a Jóisten, s népszolgálatukkal gyarapítsák a szülőhaza jóhírnevét, méltón az útrabocsajtó körösparti közösséghez!

TÍMÁR MÁTÉ

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

A kertészek és a gazdálkodó emberek ebben az időben nagyon örülnek a természet ajándékainak: az esőnek, a nap-sütésnek. Tanúi lehetnek a minden évben megújuló csodának a természet, a növények életében. Nem lelejtethetjük el azonban, hogy a mi közreműködésünk is fontos. Most már a kapálás folyamatosan kell végeznünk. A kultúrnövényeknél nagyon fontos, hogy gyommentes és laza legyen a talaj. Ha elhanyagoljuk a kapálást csak a magunk életét nehezítjük, mert a gyomos talaj dupla munkát ad, a mellett, hogy a gyom még a tápanyagot is elveszi a kultúrától.

A kapálás mellett figyeljünk a kártevőkre! A veleményben és a gyümölcsösben ilyenkor ütökkel a lejtüket a gomba-betegségek és a rovarkártevők. Ellenük folyamatosan kell védekezni, mert ha felületes munkát végzünk, a termésünk tönkre megy. A kertészkedő ember ne szégyellje elővenni a jó szakkönyveket, de hallgassuk figyelemmel a falurádióban elhangzó sok hasznos tanácsot.

A Kertbarát Kör jelentősége éppen abban van, hogy bizalommal fordulhatunk segítségért egymáshoz, ha gondunk van. Szeretjük a közösségi életet is, erről tanuskodik a február 23-án rendezett borkóstoló batyus bállal egybekötött mulatságunk. Március 25-én pedig városi bor és kolbász versenyt rendeztünk, amiről a rádióban és az újságokban is hírt adtak.

De a legfontosabb, hogy a Kertbarát Kör tagjait arról ismerjük meg, hogy szép, jó, és eredményes a kertészkedésük.

Valuska Lajos
A Kör elnöke

Az egészségügyi ellátásban évtizedekig a betegségek gyógyításán volt a hangsúly.

A megelőzés háttérbe szorult. Az utóbbi évek felmérései bizonyították, hogy nagyságrenddel olcsóbb, ha megelőzzük a bajt, betegséget; igaz ez a fogászati ellátás területén is.

A megelőzés hatékony módszere a szűrés.

A 48/1997. (XII. 17.) NM rendelettel a cél az volt, hogy ha másképpen nem megy, anyagi eszközökkel szorítsák rá a lakosságot a szűrővizsgálaton

ORVOSI TANÁCSOK a fogászati szűrésről

való részvételre. A szűrés ingyenes. Ez év végéig mindenkinek fel kell keresnie fogorvosát, az erről kapott igazoló lapot meg kell őrizni. 1999 január 1-től aki ilyenl nem rendelkezik, anyagiilag büntethető.

Az utóbbi 15 évben megháromszorozódott a szájüregi daganatos megbetegedések száma. A szájba tekintő fogorvos nemcsak a fogszuvasodást látja, hanem felfedezi a különböző szájüregi betegségekre utaló jeleket is. Időben észrevehető és orvosolható a baj. A fog és szájbetegségek szerencsére zömmel nem igényelnek sürgősségi beavatkozást, a kezelés mind időben, mind anyagilag

tervezhető, és ez egyaránt kedvező a beteg és a fogorvos számára is.

A fogak és a száj egészsége jelentős hatással van az egész szervezet egészségére. Számtalan (izületi, bőr, szem, belgyógyászati stb.) betegség hátterében, sok esetben egy-egy elhanyagolt fog áll.

Sajnos, a magyar lakosság egészségi állapotát ma elrettentő példaként emlegetik. Sok év kell ahhoz, míg ez a kedvezőtlen tendencia megfordul. A fogászati szűrővizsgálatok egy lépést jelentenek a kedvező irányba.

Kérem betegeimet, de minden gyomaendrödi és környékbeli lakost, hogy tegyen eleget szűrővizsgálati kötelezettségének, ne csak a törvény erejénél fogva, hanem jól felfogott önös érdekéből is!

RIDEGNÉ Dr. TÖRÖK ANNA

Családtörténeti hagyományok Gyomáról II.

"Ígve hatták a mfcsest...", vagyis szöktek. Milyen beszédes ez a képletes mondat. Megtudhatjuk belőle, hogy éjszaka, hajnalban indultak útnak, s hogy ne vegyék észre a szökést, égvé hagyták a mécses, mintha otthon lennének. Az ilyen bejelentés nélküli távozók aztán legtöbb esetben a nevüket is megváltoztatták, hogy az őket kerestető földesúr nehezebben akadjon rájuk. Hiába írt a vármegye a vármegyének hosszú listában a keresett jobbágy-családfők neveit, sokszor pontosan megjelölve azt a falut is, ahová megtelepedtek az odébb állók (Hiába no! akkor is voltak "fűlbesúgók!"), bizony visszaférték, hogy itt ugyan olyanok nincsenek. Kellott a szorgos kéz a földesúrnak, sok volt a műveletlen terület. Érdekes az anyakönyvekben elő-előbukkannak megkülönböztető "ragadványnevként" az eltagadott családnevek is.

A gyomai Református Egyház I. kötet Presbitériumi Ülések Jegyzőkönyvében 1848. május 2-iki dátummal ilyen bejegyzést olvashatunk: "Újól megülték ezen lakhelyet az 1717-dik év Szent Mihály napja (szeptember 29) előtt két héttel Kisérről (Jászkisérről van szó, ahonnan a katolikus földesúr üldözött el reformátusokat) jöven Nagy István, utódai a Csath Nagyok, Balogh István, Makcsali István, ki Czeplédre származott és maradéki most is ott vagynak, és Bíró János." A Csath Nagyoktól később a Nagy vezeték név elmaradt és a Csath maradt. Makcsaliak maradtak Gyomán a fent említett Ceglédre távozó családfőn kívül is. A Bíró János-féle család és utódaik igen módos gazdák voltak egészen a XX. század közepéig. Igen figyelemre méltóan, jellemző fordulatokat megjegyezve adta elő családjá Gyomára származását egy másik Bíró familia idős tagja, 1972-ben, nevezetesen Bíró Dániel, aki hajdan a református templomban "énekkirakó" volt és "tenoros" előénekesként is jeleskedett. "A családom Debrecenből jött Gyomára. A Domokosok, Bírók. Úgy kerültek, hogy sokan vótak és szegények vótak, és hitták erre az embereket. Az uraság. Meg úgy vót: ki merre látott, úgy ment. A hétszázas esztendőbe vót ez. Egy házaspár jött Gyomára. A nyomda mellett lakott Bíró Dávid bácsi (tehát a mai Kner nyomda mellett volt a háza), az került először Gyomára. Hát akkor még nem volt meg a nyomda. Domokos Lajos ídesapámnak kedves komája vót. Ídesanyám Nagy Karolina vót. Úgy került Gyomára, hogy az apja kovács mester vót. Azok elvándoroltak Szilágysomlyóra, ott folytatta a kovácsmesterséget. A nagyanyám ott született 1839-be. Fírhez ment egy Nagy Károly nevű szabómesterhe'. Előbb uraság tisztje vót,

maj' elcsapta az uraság, Bagosi. Ennek utánna megnősült, elvette nagyanyámat. Kapott össze-vissza hét és félezer forintot, akkori pénzbe! Ennek osztán a nyakára hágott, elszabta, mint szabómester. Akkor nagyanyám hazajött az ídesanyjával Gyomára Muronyi Erzsébettel. Itt Gyomán osztán, mint özvegyasszon' fírhez ment Szilágyi Józsefhe'. Maradt Nagy Károlynak egy üres háztelke. A fundamentum vót meg, meg a kúfal. Ezt eladták, ott örökölték 6.000 koronát. Ez közel vót a templomhó'. Az első háború után a nagyapám tönkrement. Mondtam ídesapámnak, hogy vegyünk belőle valamit, akkor tudtam egy tehenet venni. De pótolni kellett. A Narancsot, mert hogy így hitták a tehenet. Ídesanyámnak vót egy nőtestvére. Ezt meghát tönkretette az apja és megverte rá az ablakot és hát ídesanyám jánytestvíre nehízsíges lett. Tizenkilenc éves korában meghótt. Na osztán ídesanyám fírhement ídesapámhó'. Eljött ídesanyám, meg a két jány Gyomára. Ídesapám Dániel vót, nagyapám János. Ennek az apját nem tudom biztosan, hogy hitták. Ídesapám kössígi kézbesítő vót.

Az lett 916-ba."

A Mírhóhāti vagy másképpen Vermeshāti Kovácsok egyik jeles tagjától azt hallottam, hogy őseik a Gyoma melletti elpusztult Ege faluból származnak. Feltételezhetjük, hogy innen Egéből több más család is behúzódott Gyomára, Egét ugyanis az uradalom nem engedte megülni éppen azért, hogy a gyomai határ területe ezzel is növekedjen és csábítóbb legyen az idelepedni szándékozónak.

Erdei Mihály, aki 1872-ben született, úgy tudta; "...családi hagyomány szerint elődei erdélyi grófok voltak." Az 1886-ban született Cs(eh). Nagy Dániel is úgy tudta családi beszélgetések után "...ősi nemesi család sarja." V(atai). Kovács Endre 1878-ban született, elmondta, hogy családi hagyományból tudja: "...elődei még a török dúlás előtt a község területén laktak. 1817-ben, amikor a ref. templom tornyát a nagy vihar után (1816) újra építették, a Kovács családból egyszerre hét fiút kereszteltek elsőként a templomban." (Óh! boldog idők!)

Folytathatnám a sort ha még több biztosat tudnék és itt kérem meg olvasóimat, a még élő, Gyomán lakó utódokat arra, hogyha tudnak az itt előadottakon kívül is családtörténeteket, röviden írják le, küldjék el a szerkesztőség címére vagy csak értesítsenek róla, ugyanott. Azokkal is bővülne adattárunk s ismeretünk, szülőhelyünk régmúltjáról.

CS. SZABÓ ISTVÁN

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vállalunk."

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Te'efon: 06-66-386-800

A gyakorlati életre nevelés alsó fokon

II. rész. A „vasárnapi iskolák”-tól a gazdasági népiskolákig

Az 1800-as évek első felében a reformkori polgárosodási törekvésektől áthatott bírálatok marasztalják el oktatási rendszerünk maradiságát, korszerűtlenségét, az elavult tananyagokat. A kertészeten belül gyümölcs és zöldségtermesztésre, szaporítási módokra, (oltás, szemzés, párosítás, kártevők elleni védekezés) elemi gazdaságtanra nem oktattak.

Az 1850-es évek elején a gyakorlati életre nevelés lehetőségét akarták megteremteni az úgynevezett "vasárnapi iskolák"-kal. Abból a célból hozták létre ezeket az oktatási formákat, hogy a falusi iskolákban "ismerje meg a gyermek a fejlettebb, korszerűbb földművelést és a kertészet alapelemeit", majd később felnőtt emberként "ismeretei segítségével könnyítse, biztosíthassa megélhetését."

Gazsó Gyula, Gönczi Pál, (gyomai és vésztői inspektorok) voltak szószólói a gazdaságtan tanításának. 1853-ban a birodalmi minisztérium rendeletet adott ki, és utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy a földesúri és jobbágyföldök elkülönítése révén 1-2 holdnyi területet hasítsanak ki a birtoktestekből faiskola létrehozására. Ezt a vasárnapi iskolák keretében, gyakorlati foglalkozás formájában a gyermekek gondozták. Sajnos sok helyen, elsősorban kis településeken figyelembe sem vették ezt az intézkedést. Az 500 léleknel nagyobb számú helységekből ugyan kijelölték a faiskola helyét, de az oktatás irányítóinak helytelen felfogása miatt néhol a lakosság ellenkezése folytán működésük nem váltotta be, nem válthatta be a hozzáfűzött reményeket. A szakszerűtlen kezelés miatt, azok fenntartása csak gondként nehezedett a községi iskolák vezetőire. Így a szép elgondolás nem vált valósággá.

Az 1868. évi XXXVIII. Törvénycikk, majd az 1877. és 1882-ben kiadott népiskolai tanterv és iskolaszervezet már a "gyakorlati oktatást, a munkára nevelést" helyezi előtérbe.

A népiskolák alsóbb osztályaiban (I-IV) a mezőgazdasági alapismereteket, alapelemeket oktatták, a felsőbb népiskolákban (V-VIII) a mezőgazdasági alapelemek elméleti ismereteinek elmélyítése mellett a gyakorlati foglalkozás is előírás. Ezt szaktanároknak kellett oktatniuk.

Új iskolatípusként jelenik meg az ismétlő iskola, mintegy a vasárnapi iskolák folytatása képpen. Heti két alkalommal 2-3 órában mezőgazdasági alapismeretekkel foglalkoznak, és gyakorlati munkát is végeznek. A népiskola V-VI. osztályos tanulói hetenként kétszer, szerdán és szombaton közösen végzik a gyakorlati munkát az ismétlősökkel.

Ebből fejlődött ki később az 1890-es években a gazdasági ismétlő iskola, majd a gazdasági népiskola. 10 év leforgása alatt Békés megyében 5 ilyen iskolatípus alakult. A gyomai iskola kezdetben alacsonyabb fokozatú volt és 1897-ben nyílt meg. Fokozatosan fejlődött önálló szakiskolává. Gyakorló területe 10 kat. hold volt. Ilyen formában 1922-ig működött is. Majd gazdasági irányú továbbképző iskolává szerveződött. Ekkor vette át Pajor (Priskin) Gyula szaktanító az iskola vezetését Somlyai Kálmán, szintén gazdasági szaktanítótól. Állami iskola lévén a tantervi anyagot természetesen az állam határozta meg. Ebben az iskolatípusban az

elemi osztályokat végzett, vagy kevés osztályt járt tanulók jártak. Ezért a tanulók gazdasági ismeretek mellett közismereti tárgyakat és vallást is tanultak. A település keleti részén tovább bővítették a meglévő épületeket (a Holt-Körös által körülhatárolt terület egy részén), majd az iskola 1929-ben önálló gazdasági népiskolává fejlődött. Ez annak volt köszönhető, hogy már magasabb szinten folyt az oktatás, részben átvették a polgári iskolák tananyagának egy részét. (Itt jegyzem meg, hogy 1946-ban az általános iskolák megalakulásával ez a gazdasági iskolatípus megszűnt. Pajor Gyula sokat tett az iskola fejlesztéséért, a gazdasági ismeretek elsajátíthatóságaért. Az iskolában felnőtt fiatalok részére ezüst kalászos tanfolyamokat szervezett.)

A békéscsabai gazdasági népiskola 1898-ban nyílt meg. Gyakorló területe 7 kat. hold és 811 négyszögöl volt. A békési iskolát 1902-ben szervezte meg a község 19 kat. holddal és 582 négyszögöllel. Ez később, jóval a második világháború után szakmunkásképző iskolává alakult. Mezőberényben 1902-ben létesült gazdasági iskola. Gyakorló területének nagysága néhányszor változott. A szeghalmi iskolát a község 1900-ban szervezte meg. Gyakorló területe 25 kat. hold 58 n. öl volt. 1929-ben nyílt meg a köröstarcsai iskola 20 kat. hold gyakorló területtel.

Az 1930-as évek elején mintegy 2-3 alacsonyabb fokozatú gazdasági népiskola volt a megyében. Ezek közül azonban kevés olyan volt, amelyeknek megfelelő helyen bekerített és a szükséges eszközökkel ellátott gyakorló területe lett volna.

Endrődön is ilyen típusú gazdasági iskola szerveződött. Gyakorló területük a ligettől délre eső gyümölcsösben volt Hunya Lajos tanító vezetésével.

Meg kell még említenem a polgári iskolát, ahol szintén volt gazdasági oktatás és gyakorló munka is. Endrődön a Magyar Királyi Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium 74.008/1924.Tv. rendeletével engedélyezte a katolikus fiú polgári iskola megszervezését és megnyitását, amely 1924/25-ös tanévtől kezdte meg működését. Az iskola feladata az volt, hogy egyéb ismeretek mellett, a tanulókat gyakorlati irányú általános műveltséghez juttassa. Tehát, hogy a gyakorlati életre neveljen, ugyanakkor alapismereteket is nyújtson az esetleg továbbtanulás esetén a különböző szakirányú középiskolákba.

Koczka Sándor igazgató az iskola megnyitásán az alábbiakkal fejezte be beszédét: "Endrőd lakossága szeresse, támogassa iskolánkat, hogy a nagy világegés és gazdasági leromlás után fel-fegyverezhessük a derék magyar alföldi népünket a tudás, a gyakorlati élet fegyvereivel."

Az intézmény a harmincas évek elején Szent Imre Rom. Katolikus koedukációs Polgári Fiú- és Leányiskola lett.

HUNYA ALAJOS

TOTÁL VEGYESÁRUK ÜZLETHÁZA

ÁRUAJÁNLATA:

(Endrődi u. I. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étolaj 1 literes 207.-Ft/db

Étolaj kimért 182.-Ft/l

Hagyma 120.-Ft/kg

Étkezési burgonya 55.-Ft/kg

Hétizű kististi, hunyai főzésű pálinka

650.-Ft/l

Hipó kimért 20.-Ft/l

Vetőmag kukorica Középtértékűek,
fémzáraltak:

Dekalb 524-es 335.-Ft/kg

Dekalb 241-es 230.-Ft/kg

DK-045 190.-Ft/kg

Garancia! Minőség!

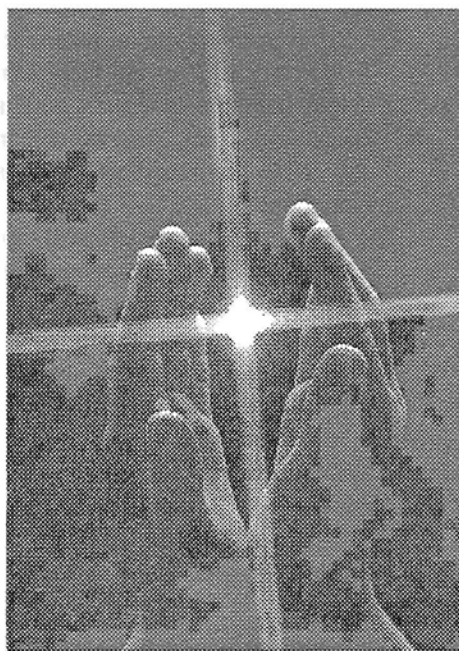
Kedvező ár!

Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2

Tel.: 06-66-283-359

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Özv. ALMÁSI MIHÁLYNÉ LÁTKÓCZKI ETELKA, Selyem u. 61. sz. alatt lakott, rövid szenvedés után, 90 éves korában április 7-én hunyt el, és április 9-én helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: 2 gyermeke, 3 unokája, 4 dédunokája, valamint rokonai és barátai.

Özv. BALOGH MIHÁLYNÉ Nyíri Róza, a Budai Nagy Antal utca 4. számban lakott 84 évesen halt meg hosszas betegség után április 2-án, temetésére április 14-én került sor. Gyászojálk: gyermeke, baráta és ismerősei.

Özv. BALOG DÁNIÉLNÉ HERTER MARGIT, Pásztor u. 7. sz-ban lakott, április 13-án hunyt el rövid szenvedés után 90 éves korában. Gyászojálk: gyermeke, két unokája, rokonai és ismerősei.

BÁNYAI (BRICHSE) TVADAR nyugdíjas tanító, aki Endrődön az öregszoői Kondorosi úti iskolában is tanított, 87 éves korában elhunyt lakóhelyén Letenyén, március 8-án. Ott is helyezték végső nyugalomra. Gyászojálk: felesége, két leánya, unokái, két testvére Judit és Árpád, valamint endrődi barátai, volt kollégái és tanítványai.

Özv. BODON DÁNIÉLNÉ ANDOR JULIANNA, aki Fő út 180 sz. alatt lakott, rövid szenvedés után 79 éves korában hunyt el március 22-én, és temetése 26-án volt. Gyászojálk: gyermeke, két unokája, egy dédunokája, barátai, ismerősei.

Özv. BOHÁK LAJOSNÉ PÁPAI ERZSÉBET, aki a Bajcsy Zsűinszky 8. sz. házban élt, hosszas betegség után 88 éves korában március 22-én elhunyt, temetése 25-én volt. Gyászojálk: gyermeke, 6 unokája, 1 dédunokája, rokonai és ismerősei.

Özv. BORDÁCS IGNÁCNÉ PINTÉR ETELKA, Iskola u. 18-ban lakott, és április 10-én 81 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének, 16-án temették el Endrődön. Gyászojálk: 2 gyermeke, 5 unokája, 1 dédunokája, rokonai, barátai, ismerősei. DÁVID IMRÉNÉ Szémalom u. 2/1-ben lakott, március 26-án hirtelen halállal távozott az élők sorából. Temetése április 1-én volt. Gyászojálk: testvére és családja, barátai, rokonai, ismerősei.

FÁBIÁN LAJOS, Alci a Napkeleti utcában lakott, hosszas betegség után március 16-án hunyt el és temetése 21-én volt Endrődön. Gyászojálk: felesége, két gyermeke, öt unokája, rokonai, barátai, ismerősei.

GELLAI BÉLA tanító, aki Endrődön, szülőhelyén a Varjasi tanyai iskolában kezdte el tanítói pályáját 74 éves korában Budapestten hunyt el. Gyászojálk: Felesége Teri, két gyermeke Béla és Judit családjával, húgai: Boriska és Szabó Incéné Duncika családjával, endrődi volt kollégái, számos tanítványa, barátai és ismerősei.

(Június számunk In Memoriam rovatában részletesen megemlékezünk munkásságáról.)

HANYECZ IMRE, aki a Vörösmarty u. 33/1. sz. alatt lakott, rövid szenvedés után április 13-án 46 éves korában érte a halál. Április 18-án temették Gyomán. Gyászojálk: Özvegye, két gyermeke, rokonai, barátai és ismerősei.

HANYECZ FRIGYESNÉ FROLYÓ ESZTER Bánomkerti u. 2. sz. alatti, lakos volt, március 28-án 67 éves korában tragikus hirtelenséggel hunyt el. Április 3-án helyezték örök nyugalomra Gyomán. Gyászojálk: Férje, 3 gyermeke, 3 unokája rokonai, barátai és ismerősei.

Özv. HAJDÚ LAJOSNÉ PUTNOKI ESZTER 99 éves korában április 2-án adta át lelkét teremtőjének. Lakott a Mikszáth u. 21-ben, április 6-án helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: két gyermeke, öt unokája, tíz dédunokája, és rokonai, ismerősei.

HEGEDŰS JÓZSEF, a Selyem u. 6-ban lakott és március 20-án tragikus hirtelenséggel 59 éves korában hunyt el, temetése március 27-én volt Endrődön. Gyászojálk: két gyermeke, rokonai, barátai és ismerősei.

Özv. HEGEDŰS LAJOSNÉ KENYERES VIKTÓRIA, aki a Köztársaság u. 1. sz. alatt lakott, rövid szenvedés után 89 éves korában tért meg Teremtőjéhez április 8-án, és 15-én helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: 2 gyermeke, 2 unokája, 1 dédunokája, rokonai és ismerősei.

Özv. HERNÁDI ANDRÁS Kálvin u. 55-ben lakott, 84 éves korában rövid szenvedés után március 20-án hunyt el. Temetése március 31-én volt. Gyászojálk: 4 gyermeke, nyolc unokája, rokonai és ismerősei.

HUNYÁ ALAJOSNÉ GALLA ERZSÉBET, aki a Fő út 192-ben lakott, március 15-én váratlanul adta vissza lelkét Teremtőjének. Március 20-án helyezték Örök nyugalomra. Gyászojálk: férje, gyermeke és családja, két unokája, rokonai, barátai, volt tanítványai, ismerősei.

JANCSÓ JÁNOS élt 88 évet. Nap u. 8-ban lakott, meghalt március 23-án rövid szenvedés után.

Temetése április 1-én volt Gyomán. Gyászojálk: gyermeke, három unokája, 3 dédunokája, rokonai, barátai, ismerősei.

KENYERES ILONA, aki a Nap utca 3. számban lakott, április 9-én hunyt el hosszas betegség után 83 éves korában. Temetésére április 15-én Endrődön került sor. Gyászojálk: gyermeke, unokája, három dédunokája, rokonai, barátai, ismerősei.

KONDOR GYULA, nyomdász, elhunyt 85 éves korában Szegeden március 27-én. Temetése Szegeden április 3-án volt. Gyászojálk: felesége, 6 gyermeke családjával, testvérei, a Farkasinszki család, Timafalviné, Aranka néni, és unoka-testvérei.

NAGY ROZÁLIA, aki a Kulich Gyula u. 20 sz-ban lakott, április 13-án rövid szenvedés után 91 éves korában hunyt el, temetése 17-én volt. Gyászojálk: férje, hat gyermeke, tizenhat unokája, huszonkét dédunokája, valamint barátai és ismerősei.

Özv. NÁNDORI VENDELNÉ BALÁZS PIROSKA, hosszas szenvedés után 76 éves korában április 8-án elhunyt. Temetése 14-én volt. Gyászojálk: testvére és családja, rokonai, ismerősei.

RONCSEK JÁNOS, élt 85 évet. Meghalt március 8-án hosszas betegség után, március 20-án helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: két gyermeke, két unokája, rokonai, barátai, ismerősei.

SÁNTA JÓZSEFNÉ KOVÁCS MÁRIA, Hunyadi u. 7 sz. alatti lakos volt, 88 éves korában hosszas betegség után hunyt el, március 31-én helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: gyermeke, unokája, rokonai, barátai és ismerősei.

Özv. SOLYMOS JÓZSEFNÉ FEILER ANNA, lakott a Sallai u. 6 sz. alatt, április 6-án hunyt el 85 éves korában, temetése április 10-én volt. Gyászojálk: Keresztfia és ismerősei.

SZAKÁCS GYÖRGY súlyos és hosszas betegség után 71 éves korában április 13-án hunyt el. Április 17-én helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: gyermeke, két unokája, rokonai, barátai és ismerősei.

TARI GYULA, élt 45 évet, lakott Gyomán Bajcsy Zs. u. 105-ben. Hosszú szenvedés után hunyt el március 22-én. Temetése 25-én volt Gyomán. Gyászojálk: felesége, 4 gyermeke, 2 unokája, rokonai, barátai és ismerősei.

TÍMÁR LAJOS, élt 54 évet. Mohácsi u. 9-ben lakott, rövid szenvedés után március 22-én hunyt el. Temetése április 2-án volt. Gyászojálk: felesége gyermekei és rokonai, valamint barátai ismerősei, erősei.

TÍMÁR SÁNDOR, aki a Rákóczi u. 29-ben élt, április 9-én rövid szenvedés után 95 éves korában adta vissza lelkét teremtőjének. Április 16-án helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: két gyermeke, két unokája, rokonai, ismerősei.

TÓTH TIBOR, aki lakott a Sugár u. 63 szám alatt, április 3-án elhunyt hosszú betegség után. Endrődön április 10-én helyezték örök nyugalomra. Gyászojálk: családja és testvére.

**Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr az Ő országába.
Az Örök Világosság ragyogjon felettük!**

Nagyapa csak a fejét csóválta, kint a kert végében, mikor nagymama belopakodott a kiskapun világgjáró unokájával együtt.

- Jobb most, ha nem mutatkozol nagyapa előtt! - suttogta nagymama - Bejárta utánad a fél falut, míg hírért vette, hogy kecske helyett már vesszőn lovagolsz a Vadvirág réten. Igen haragudott.

- De amikor én csak az iskolától félttem! - szípogetta bűnbánóan Jóska - Csöppet sem szeretem, hogy oda kell járni.

- Kár! Kár! Kis betyár! - berzenkedett a körtefán egy fecsegő szarka. Aztán hirtelen megbillentette tarka-barka farkát, és éktelen csörömpölésbe kezdett:

- Törülj, Jóska tüstént széket! Úgy becsüld meg a vendéget!

- Hallgass te szószátyár! - intette Jóska - Ott is látsz, ahol nincs? Hát hol a vendég?

Bizony, az akkor már ott verte a port a csizmája sarkáról, a kiskapu előtt.

- Nini, Király szomszéd! - üdvözölte örvendezve nagymama, és szíveskedve tessékelte be a tisztaszobába.

Jóska a száját is nyitva felejtette, úgy elcsodálkozott. Mert a Királynak titulált vendég nem volt más, mint akit a Vadvirág réten megismert, az óriás bácsi.

- Aztán hol van a bácsi országa? - lépett közelebb kíváncsian Jóska.

- Miből gondolod, hogy nekem országom van, te kisokos?

- Hát, ha egyszer király!

- No lám, el is felejtettem, hogy neked olajosan forog az eszed kereke! - csapta össze kezét a vendég, és akkorát nevetett, hogy rengett belé a ház. - De ha kérdezted, megmondom én, miért ne! Ott van biz az, a Tölgyes erdőben. Nevezheted akár Makkosországnak is!

Mária néni meséi

Jóska Makkosországban III. rész

- Erről sohasem meséltél nagymama. Talán nem hallottad hírért?

- Hallottam biz én! - nevetett nagymama is jó ízűen - Még jártam is benne! Gyönyörű ország az, nekem elhiheted.

- Szép is, nagy is! - bólogatott bizonykodva a bácsi. - Annyi az alattvalóm benne, hogy meg sem győzöm már egymagamban ezt a nagy királyságot. Azért jöttem éppen, mert kis inast keresek. Nem állnál be hozzám kerek esztendőre. Vagyis három napra, amint az már a mesében szokás. Várnak ám nagyon az unokáim!

Nosza, felragyogott Jóska bogárszeme, de még a szeplők is, kerek ábrázatán, hát még mikor látta, hogy nagymama is engedi szívesen. Indult volna máris, alig győzte kivárni, hogy batyuba kössék a váltás ruhát. Hanem amikor beletette kis kezét a Király bácsi óriás tenyerébe, és kocogva igyekezett lépést tartani vele, kicsit aggodalmas volt a hangja, mikor megkérdezte:

- Aztán messze van az a Makkosország? S mi lesz ott a dolgom?

- Itt van biz az, egy verébügrásnyira - nyugtatta a bácsi - dolgozod sem lesz egyéb, mint hímeshámba szöcskét fogni, pillebálon táncot ropni, harmatkását csipegetni, bukfenceket vetegetni. Elég lesz-e kislegény?

Elégnek még sok is! - sóhajtott gondterhelten Jóska, de azért vissza nem fordult a világgért sem.

Aztán, hipp-hopp, észre sem vette, máris ott jártak a szépségesen szép Makkosországban.

- Hiszen itt minden csupa aranyból van! - ámuldozott kerekre nyílt szemmel, mert a napsugarak áttörtek a sűrű lombokon, és b e r a g y o g t á k f é n y ű k k e l l e z e t t e k t ö l g y e s e r d ő t. Bokrok ágairól bohókás rigók köszöntgettek rájuk. Csupa szem volt az egész

gyerek, annyi megcsodálni valót találtak útközben. Hát még, amikor megérkeztek Király bácsi palotája elé. Kereste, kutatta a hetvenhét tornyot, de bizony, sehol sem

találta. Nem volt annak egy fia tornya sem, kacsalábon sem forgott, éppen olyan egyszerű kis ház volt, mint a faluban akárhány.

- De mára már csak a tollasbái van hátra. Hanem előbb gyere, ismerkedj meg Király nénivel is.

Azon már Jóska nem is csodálkozott, hogy Király néninek sem volt aranyos ruhája, gyémántos koronája. Kékfestő köténye, s a fején a hátrakötött pettyes karton kendő most már jobban is tetszett neki. Hiszen éppen olyan volt, mint otthon nagymamáé. Olyan volt a mosolya is, meleg kezének becézgető cirógatása is.

Még vacsorát sem kért. Nagy-nagy bizalommal belesimult a Király néni ölébe, és mint egy doromboló kiscica, szép csöndesen elaludt.

Hogy mire ébredt reggel, legközelebb megtudjátok!

*A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária*

MÁJUS

*Májusi szél magot perget,
Eső áztat mezőt, kertet,
Fészkét épít a madár.
Kenyérmagot ringat a föld,
Mézzel a méh sejt házat tölt,
Békét páráz a határ.*

A HINTALÓ KESERVE

*Öreg jószág vagyok én,
Kimustráltak régen.
Lim-lom lettem, korhadok
Padlás rejtekében.
Pedig egykor úgy repültem,
Mint egy büszke táltos.
De kis gazdám kényes, fényes
Kerékpáron jár most.
Én meg csak az emlékekből
Morzsálgatok csöppet,
S amíg a szű serceg, perceg,
Ejtek égi két könnyet.*

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Irodalmi oldal

„Én egész népemem fogom
nem középiskolás fokon
taní-
tani!”

Így vallott József Attila „Születésnapomra” című költeményében. S valóban, költészete beleivódott a magyar nép lelkébe. Iskolai olvasókönyvek, irodalmi órák „tananyaga” költészete. A múlt rendszer megpróbálta kisajátítani a „proletárköltőt”, bár Ő akkor is így vallott:

„Dolgaim elől rejtegetlek,
Istenem én nagyon szeretlek”

Nem célunk, nem lehet célunk a költőóriás életművének méltatása. Mindezt csupán azért mondtuk le, mert hazánkban József Attila születésnapja a „Költészet Napja”. S ebből az alkalomból kívánjuk bemutatni néhány endrődi születésű költő-író „versebe szedett” gondolatát.

TÍMÁR MÁTÉ:

ÁBRÁNDÚZÉS

Mért ábrándozol vén bolond,
nem rád kacsint már rég a hold,
s a nap se kedvedért rajzol át
égbolton aranykarikát.
Tudd, érezd, valld be, hogy lejárt,
készülten várd az éjszakát.

Bölcs tanács, olcsó szélzene,
nem lejárt lemez élete,
annak, ki későn is akar,
szívverése a rím, a dal,
kit minden-mindegy nem vakít!
Ember az ember, míg álmodik!

GERGELY ÁGNES:

ÍR FOHÁSZ

Ó, kelta Kőkirály, tekints le végre
villámsújtotta szirtjeid közül
e száműzött, e végzetverte népre,
mely a világot kapta börtönül.

Ha jókedvét, ha kincsét nem tetézed,
törd meg jobboldal ellenség szívét,
s ha mégis, mégis bünteted e népet,
legyen büntelen, hiszen a Tiéd.

(1993 február 10.)

BELLA JÁNOS:

VIGYÁZZATOK RÁM

*Hazámban német turistaként
töltök két évből két hetet.
Mióta így és meddig még?
Nem számolom az éveket.*

*Habár a német föld megért,
kenyeret ad s majd eltemet,
de amíg élek vert aranyként
örzöm az anyanyelvemet!*

*Mert örülni és verset írni
és sírni is csak ezen tudok.
Csak anyám nyelvén tudom leírni:
Vigyázzatok rám, csillagok!*

(1972)

TÍMÁR MÁTÉ:

JÖSSZ-E PETŐFI, MONDD?!

Talpra! kiáltott Segesvárárt,
Aradért, és a bitófákért,
ötvenhatért, halálon váltott
ragályos betegség: SZABADSÁGÉRT!
Jössz-e Petőfi? Mondd mi lesz,
jövő-maszlagunk? Vagy ki lesz,
aki életre kárhoztat minket?
Szentséges átkunk Petőfi Sándor,
ébreszd fel újra lelkeinket!

Mohács óta csak abból élünk,
hogy a halál sem bír el véltünk!
Lássad, Sztálin is belédöglött,
mert szoborhelyéül templomot döntött,
a pufajkás makija mit reméljen,
hogy a saját gödréig elérjen?
Jössz-e Petőfi? Hol vagy Sándor?
Egy jaj az ország. Halld: HIÁNYZOL!

(1997.III.15.)

MÁRTON GÁBOR:

Minden szavamban béke csendül

(Májusi dal)

Ilyennek vártam a tavaszt:
virágosnak, békésnek, szépnek,
szótlannak, ahogy orgonák alatt
szerelmesek egymásra néznek.

Azt hittem, álomnak marad,
és nem ismerem meg testet öltve,
s most, hogy ízlelnem is szabad,
csak csodálkozom elbűvölve.

Ennél szebb tavasz sosem volt,
szebbet nem láttam szemedtül.
Mosolyod belém hitet olt,
minden szavamban béke csendül.

Maradj énnekem örök álom,
csodás illatú nagy virág!
Emlékedet szívembe zárom.
Számomra Te vagy a világ.

(1950)

Bella Rózsa és Pintér Lajos kamara-kiállítása Kecskeméten

A Magyar Irodalmi Társaság Megyei Tagozata a Költészet Napja alkalmából április hó 15-én délután a VERS / KÉP / VERS című kamara-kiállításon nagy sikerrel mutatta be Pintér Lajos József Attila díjas költő azon verseit, amelyhez Bella Rózsa készített rézkarcokat. A kiállításnak a Bányai Júlia Gimnázium Könyvtára adott helyet.

Dr. Bánszky Pál művészettörténész meleg szavakkal méltatta a kamara-kiállításon megjelent műveket és alkotóit. Őt idézzük:

"A könyvnyomtatás felfedezésével fokozottan felmerült annak veszélye, hogy a betű - a maga tömeges lehetőségével - fölé kerekedik a képi közvetítésnek. A középkorban az emberek a székesegyházak freskóiból és szoborbrázolásaiból, az allegorikus konvenciókból olvastak. Köztudott volt például, hogy a karddal ábrázolt alak Szent Pál, a kulccsal megjelenő figura Szent Péter, stb.

A XX. századra végképpen kiderült, hogy más az írás és más a vizualitás eszköztára. Egyértelművé vált, hogy a vizuális nyelv - vonal, a folt, a szín, a kompozíció energiáira építve - a filozófia bölcselétéhez, illetve az irodalmi művekhez is képes társulni anélkül, hogy alárendelt szerepre kellene vállalkoznia. A képzőművészet nem kívánt az irodalom "szolgálóleánya lenni", hanem egyre inkább képes volt a sajátos kifejezési eszközeivel élni.

A vizuális beszédre mondhatjuk példaként, hogy egy pontból kibomlik, kigyózik a vonal, s anélkül, hogy a logikai okoskodás vezetné a rajzoló művész kezét, ösztöneinek, expresszív alkotó adottságainak is utat engedve a vékonyabb, vagy vastagabb, a ritkább, vagy sűrűbb vonalszövevényei különböző gondolatokat és érzelmeket közvetítenek, sokszínűen vallanak az alkotó személyiségéről. Vonalak, amelyek halk belső rezdülések, vagy indulatosabb kitörések, amikor a rajzoló lágyabban, vagy erősebben nyomja meg a rajzeszközt, akár a hegedűművész a hűrt.

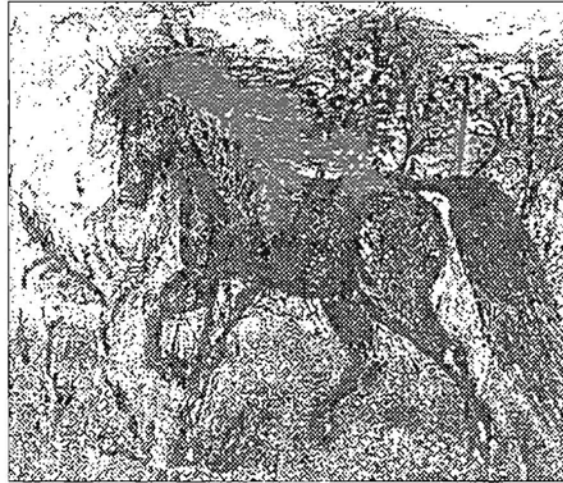
Természetesen vannak - mint adott esetben Bella Rózsa és Pintér Lajos művészetében is - találkozási pontok. Bella Rózsa - anélkül, hogy feladná műfaji önállóságát - figyel, vagy akár részben azonos hullámhosszra jut a költővel. Rátalál a hangsúlyos attribútumokra; a kövek, a hegyek, madarak, a gyakran visszatérő nők, sárga színek motívumaira és jeleire, de ezzel nem adja fel műfaji autonómiáját.

A valóságos környezetből kiválasztott formák a valóság hiteles részletei, vagy önmagukon túlmutató jelképek! Pontok, vesszők, vizuális jelszövevények, tollrajzok és rézkarc-nyomatok. A rajz, a grafika törvényei szerint elkészített képek. Intim és szelíd vizuális megnyilatkozások. Nőiesen törekeny belső lélekrezdülések. Féltség, vágódás, rejtett melegség. Szín és formapoézis. A valóság vizuális értelmezése. A maga számára teremtett forma és színekultúra. Vizuális képi nyelven megfogalmazott líra."

A kiállítást Szegedi Anikó és Kozák M. Magda tanárnők Händel muzsikával, a diák-

lányok vers felolvasásokkal tették színessé és emlékeztetéssé. Pintér Lajos felolvasta a napokban született prózaversét, amely Kondor Béláról, a fiatalon elhunyt festő és grafikus óriásról szövegt. Majd Rózsa beszélt többek között arról, hogyan is jöttek létre ezek az alkotások. A továbbiakban szavaltatok és a diákok furulyajátéka színesítették a délutánt, mely a hivatalos program után még sokáig folytatódott kedves, őszinte beszélgetésekkel, diskurzussal.

Bár hozhatnánk ide újságunk lapjain az

Illusztráció - Pintér Lajos „Rémület s remény”
Bella rózsa rézkarca 1998.

Álom az Istenhegyen
- rézkarc -

egész kiállítást! Helyette, kedves olvasóink, be kell érniük e két verssel és illusztrációjával.

Tudósított: Császár Ferenc

A RÉMÜLET S REMÉNY

*E ritkán szálló szó, e rémület,
ez volna hát a termő férfikor?*

Olyan verset kell írni, kedvesem,
melyben aratás van, vetés és szüret.
Nem ami van: e babér-aratás,
és csel, és gáncsvetés és sok-sok feszület.

*E ritkán szálló szó, e rémület,
ez volna hát a termő férfikor?*

Emlékszel, csendes volt a szerelem,
csendes, mint Európa s mint alkonyati ég,
nem volt kezünkben se karó, se kés.
Átdübörögtek szívünkön a tankok,
átdübörögtek rendőr autók,
tél volt, országos sötét birodalmi tél:
de kiteleltünk egymás tekintetén.
Háromdecis pezsgőspohárból ittál paraszt,
te telhetetlen, te drága földi lény.

*E ritkán szálló szó, e rémület,
ez volna hát a termő férfikor?*

Mint régi versben az oh, az oh, a sóhaj,
végigdübörög most versem a kín,
mint régi versben futnak a csikók,
mint régi versben megcsillan a fény,
és üvöltöm, és verem a falat:
most kié vagy? kié vagy! kié,
te asszony, te kedves égi lény?
E háborúban, békés borzalomban
most kié vagy te, emberi remény?

ÁLOM AZ ISTENHEGYEN

És együtt vagyunk minden.
együtt valamennyien, hüen, híven.
együtt lázadón. kihívón,
megyünk át egy korhadtt fa-hídon,
és halljuk, ahogy
dobban alattunk a palló.
és érezzük, ahogy remeg a kéz.
és hallgatjuk, ahogy cserreg a víz.
jó éjt. szétfoszló zászlók.
jó éjt. lányok, sugárzók.
jó éjszakát éj, neked köszönök.
jó reggelt. hajnalok.

Egymásra vigyázzatok.
amcddig nem vagyok.

"ÉPFE" - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknek
teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat,
azok tervezését, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIAKKAL RENDELKEZÜNK.

BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi
kivitelű faszobrász, faragó munkákat készít.

Műtaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly
1925.

VARADINUM '98

A kedves Olvasók, és különösen azok, akik részt vettek az elmúlt évben Nagyváradon a VARADINUM napok megnyitóján, tudják, hogy Erdélyben, Váradon, minden év májusában megrendezik a jeles napokat. Ez évben május 3 és 10 között kerül sor a rendezvénytársaságra. Sajnos, hogy az országgyűlési választások előkészületei kissé megzavarják az Önök érdeklődését, mégis közreadjuk a programot azzal a szándékkal, hogy aki érdeklődést tanúsít irántuk, kérjük látogassanak el Nagyváradra.

Május 3.

10 óra: Anyák Napja. Ünnepegmegnyitó isentisztelet. Helyszín: Újvárosi Református Templom. Igét hirdet: Tökés László ref. püspök.

12.30 óra: Nagyvárad a váradai piktorok munkáiban. Helyszín: Dávid galéria.

19 óra: Majális, táncos, szabadtéri szórakozás. Helyszín: Hegyköztőlteleki Vadászház.

Május 4.

10 óra: Jálszoház és bábszínház. Helyszín: Tempó Klub

17 óra: Ünnepi tárlatnyitás. Helyszín: Tibor Ernő galéria.

Május 5.

17 óra: Nagyvárad polgári élete a századfordulón, kordokumentumokból szervezett kiállítás. Helyszín: Református Püspöki Palota

18 óra: Találkozó a Duna TV munkatársaival. Helyszín: Kiss Stúdió.

19 óra: Egyházzenei koncert. Helyszín: Váradolvasi Plébániatemplom. Fellép: Binari Sándor Kórus, Varadinum vonósnégyes.

Május 6.

16 óra: Könyvbemutató.

18 óra: Ars poetica az ezredfordulón: költői pályázat.

20 óra: "Péntek esti szabadságunk" - Az Ady Kör antológiájának bemutatása. Helyszín: mindhárom esetben a Tibor Ernő Galéria

Május 7.

18 óra: Evangélikus isentisztelet és Orgonaszentelés. Helyszín: Nagyváradai Evangélikus Templom.

Május 8.

10 óra: "Kik érted hallak, Szent Világszabadság" tudományos történelmi szimóózióm. Helyszín: Barokk palota (Lorántffy Központ ?)

17 óra: In memoriam Szigligeti Ede - koszorúzás az író felújított szülőházánál. Helyszín: Szigligeti utca.

17 óra: Fényes ég alatt - előadást. Helyszín: Kiss Stúdió

19 óra: Hangverseny. Helyszín: Székesegyházi Bazilika.

Május 10.

11 óra: Ünnepegzáró szentmise és körmenet. Helyszín: Székesegyházi Bazilika

19 óra: Ünnepegzáró galaelőadás - Varadinum díj átadása. "Fanny hagyományai" - Szabó Magda átdolgozásában. Helyszín: Nagyváradai Állami Színház.

Köszöntjük az édesanyákat!

Anyák Napja alkalmából szeretettel köszöntjük az édesanyákat, nagymamákat, a dédikeket! Kérjük, hogy féltő szeretetük, türelmiük gyermekeik, unokáik iránt soha ne múljon el! A jó Isten áldása lengje körül minden lépésüket, tetteiket. Sok boldogságot, jó egészséget és Isten áldását kérjük minden Anyukára, Nagymamira és Dédire!

Köszöntse most Öket József Attila legszebb költeménye!

MAMA

Már egy hete csak a mamára gondolkodom mindig, meg-megállva. Nyikorgó kosárral ölelben, ment a padlásra. ment serényen.

Én még őszinte ember voltam. ordítottam, toporzékoltam. Hagyja a dagadt ruhát másra. Engem vigyen föl a padlásra.

Csak ment és teregetett némán, nem szidott, nem is nézett énrám, s a ruhák fényesen, suhogva, keringtek, szálltak a magosba.

Nem nyafognék, de most már késő. most látom, milyen óriás ő - szürke haja lebben az égen, kékítőt old az ég vizében.

Foto: Adam Bujak

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

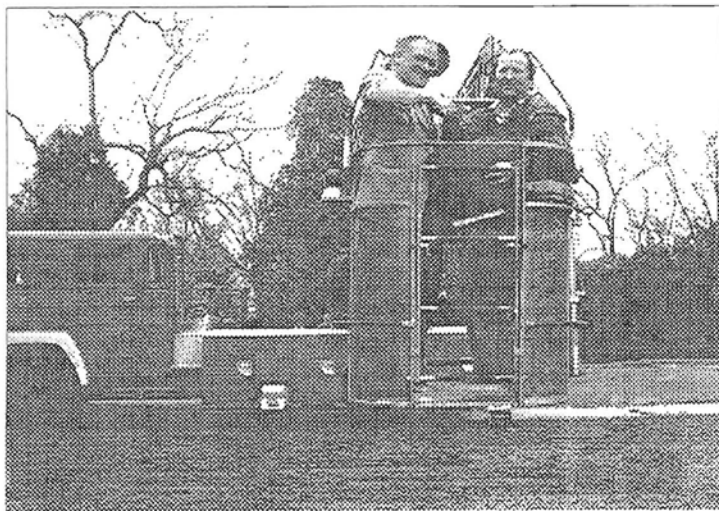
Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Tavaszi találkozás Katona Sándor mecénással

A képen jobbról Katona Sándor, aki átadja az Egyesület elnökének, Dinya Lászlónak, a létrás tűzoltókocsit.

- Az endrődi tavasz jöttét már évek óta nemcsak a hazatérő golyák, hanem az Ön értékes adományainak az érkezése is jelzi. Hiszen már 3-ik éve tavasz táján rendben érkeznek az Ön küldeményei, amelyek a városunk vagyonát igen szépen gyarapítják. Az Endrődi Tűzoltó Egyesület használatába kerülnek ezek az eszközök, tűzoltóautók, mentőautó, idén pedig egy megye szinten is ritkaságszámba menő ún. „létrás tűzoltóautó”, amit éppen tegnap, április 17.-én adott át igen nagyszámú érdeklődők körében.

Mindenekelőtt arra kérem Önt, hogy a Városunk olvasói számára mutakozzon be, mert azt mindnyájan tudjuk, hogy itt született Endrődön, de a későbbi évek is érdekelnek bennünket.

- Az általános iskolámat Endrődön, a szakmunkásképzőt Gyomán végeztem. Szolnokon kezdtem el dolgozni, tovább tanultam a szakmában, és megszereztem a szakmán belül különböző szakképesítéseket, és mestervizsgát tettem. 1981.-től Németországban atomerőműveknél dolgoztam, és 1988-tól vagyok ugyanazon a munkahelyen, a kreuztali BLEFA cégnél, mint főszereplés vezető dolgozom. Jelenleg 53 magyar munkatársam van. Nem kis büszkeséggel mondom el, hogy

tosan nem vagyok egyedül ezzel a gondolattal - nagyon megható a szülőföld iránti szűnni nem akaró ragaszkodás, a tenni akarás, a segítség, ami végül nemes tettekben is megnyilvánul. Az adomány gondolom, hogy sok-sok munka, pénz, törődés után érkezik ide haza. Kérem, mondjon erről is néhány gondolatot.

- Szakmai és baráti kapcsolatok révén tudok a használt járművekhez jutni, amit saját erőből újítunk fel úgy, hogy azok az itthoni lakosság teljes biztonságát szolgálják.

- Hogyan került éppen a Tűzoltókkal kapcsolatban?

- A szállásadóm a Siegen megyei tűzoltóparancsnok volt. Ő is sokat segít még a mai napig is. Itthon pedig hallottam egy sajnálatos halálos balesetet, és ekkor határoztam el, hogy ezen a téren meg próbálok segíteni, hogy a baj ne ismétlődhesen.

- Az érdekesség kedvéért elmondom Önnek, hogy a kezembe került a minap az 1930-as évből a "Tűzoltók Gyomai Önkéntes Egyesület"-ének tagnyilvántartó könyve. A tagság létszáma pártoló és alapító tagokkal együtt 99 fő volt! Gazdálkodók, kereskedők, iparosok, vendéglősök, háztartásbeliek, községi tisztviselők, földbir-
tosok, földművesek, italmérők,

ügyvédek, főjegyző, jegyző, gyakornokok, községi orvosok, római katolikus plébános, banktulajdonos, nyomdatulajdonos, malomtulajdonos mind-mind az "Egyület" tagjai voltak. és

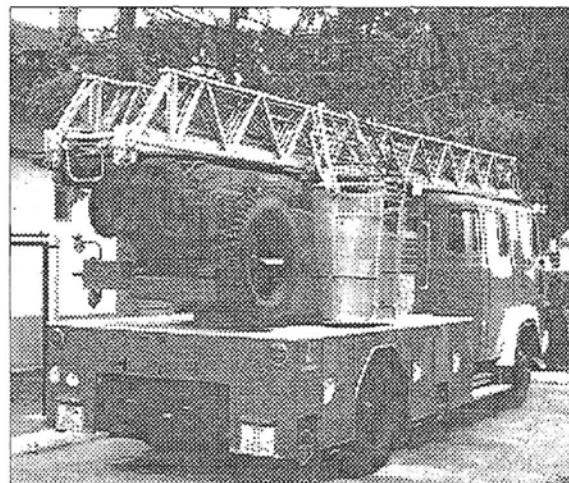
fizették az éves tagdíjat (akkor 6 forint volt). Tehát városunkban tiszteletreméltó hagyománya van a Tűzoltó Egyesületnek, és támogatásának is. Illik ezt Flórián nap táján felidézni, mert elődeink példája követésre méltó! De úgy gondolom, hogy az Ön segítségével nem csupán hagyomány tisztelet, hanem ennél sokkal többről van szó! Ön egy olyan tevékenységét segíti a városnak, ami mindenképpen szükséges és hasznos. Az itt élők nyugalmához, biztonságához sok minden hozzátartozik. Emlékszem, hogy gyermekkoromban, amikor el kezdődött az aratás, akkor be voltak a családok osztva a tűzfigyelésre. Amikor ránk került a sor, akkor meghatározott időben, meghatározott órát a templom tornyának ablakában kellett tölteni, és figyelni a határt, hogy ha netán valahol tűz ütne ki, azt azonnal jelezzük, a harangok félreverésével, és egy zászlót abba az ablakba kellett tenni, amerre a tűz volt. Hát persze akkor még itt nem volt telefon, ezért így oldották meg a gabonák tűz elleni védelmét. Szeretném megkérdezni, hogyan tervezi a jövőjét, s ha nem veszi túlságosan személyes jellegűnek a kérdést, kérem, válaszoljon is. Hol kívánja a nyugdíjas éveit tölteni, noha az még messze van, de az ember általában előre tervez?

- Természetesen itthon, a szülőhelyemen.

- Köszönöm a beszélgetést, köszönöm, hogy a szülőföld szeretete ilyen tettekben nyilvánul meg Önél. Egyetlen gondolattal, búcsúzóval: Ha a világon mindenki ilyen volna, ez a világ mennyivel jobb volna!

Végezetül, de nem utolsó sorban: Nagyon nagy tisztelettel meghívom az Endrődiek Baráti Körének május 16-iki találkozására, ahol reményeink szerint nagyon sok máshol élő, és természetesen itthon élők találkozására kerül sor, valamint egy jóízű endrődi birkapörkölt ebédre is a Domszögön. Kérem, ha teheti, tisztelesen meg bennünket jelenlétével.

Császárné Gyuricza Éva

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár me llett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Hunya Alajos, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 6. szám

<http://www.sziksz.hu/isk/gellert/>

1998. június

GONDOLATOK PEDAGÓGUS NAPRA

Már több évtizede, hogy június első vasárnapján a tanítókat, tanárokat köszöntik a szülők és a tanulók. Jőmagam 41 éven át dolgoztam a pedagógus pályán, teljesítve társadalmunk által ránk bízott

igen fontos feladatot: Nevelni, oktatni a jövő generációját. És a pedagógusok ma is ezt teszik; nevelnek, oktatnak újabb és újabb ismeretekre, ahogy halad a tudomány, de tanítanak emberségre, közösségi magatartásra. A pedagógusnak, magának is lépést kell tartani a folyton változó tudományos ismeretekkel, az új pedagógia módszerekkel. S példabádo magatartással, megértő nagy türelemmel, soha ki nem apadó szeretettel, mert csak így valósíthatják meg azokat az elvárásokat, melyekkel megbízta őket a társadalom.

Tompa Mihály szerint: "Minden emberi nagyság alapja a jellem, az a lélekben rejlő titokzatos erő, amely - mint a láthatatlan gyökér a terebélyes fát - fenntartja díszében az egész embert."

És mi pedagógusok tudjuk, hogy a jellem nem a vagyontól, a jóléttől, hanem a szellemi képességektől függ. A becsület, az erkölcsi tisztaság örök e emberi értékek, melyeket nem sajátíthat ki a vagyon. (És mégis hányan vannak, akik a becsületet félretéve, valamilyen előnyt, hasznot remélnék!)

A magyar népet évszázadai során a

"Előtted a küzdés, előtted a pálya;
Az erőtlen csügged, az erős megállja.
Tudod mi az erő? - Akarat,
Mely előbb, vagy utóbb, - borostyánt arat."
(Arany János)

nemes jellem, a becsületes életfeltölgés, a lovagiasság erkölcsi tisztaság és a keresztényi hit jellemezte. A pedagógus munkája tehát nem ér véget, nem érhet véget a szellemi, szakmai tudásanyag átadásával, hanem folytatódik szellemi javak, a kötelességtudat ápolásával.

A pedagógus munkája minőségének kritikáját, az "osztályzatot" csak hosszú évek múltán kapja meg, mikor tanítványai az életben teljesítik a reájuk bízott feladatot, hogy milyen szakemberekké, milyen szülőkké, milyen közösségi emberré tudtak válni, hogy becsületes emberek tudtak-e maradni és a bennük rejlő igazságérzet hogyan bontakozott ki bennük az igazságra való törekvésük során.

Ezen a napon, bizonyára azok is akik már rég elhagyták az iskolát, visszagondolnak egykori nevelőikre, és talán keresik életüknek, gondolkodásuknak azt a vonását, amely egy-egy rendkívüli nevelőjük hatására bontakozott ki bennük, megőrizve és utódaikra hagyományozva a kapott tudást, éleltszemléletet.

Elmondhatom, hogy hosszú életpályám során, milyen felemelő érzés

volt találkozni olyan tanítványokkal, akik életük során hordozták és megvalósították e szellemi értékeket.

Régen nagyon sokan, még ma is hivatásérzetből választják a pedagógus pályát. Ez nem is

lehet másképp! Aki nem próbálta, nem ismerheti a tanítással, neveléssel járó örömeiket. Mit sem tud arról, hogy ismereteket, tapasztalatokat, éleltszemléletet átadni, örökíteni igen-igen felemelő érzés! A nevelői munka igazi öröme belső forrásból fakad, abból a nagyon összetett, nagyon magas szintű intellektuális tevékenységből, amelyet az végez, aki tanít valakit, megtanít valamire. Sokat számítanak a tankönyvek, az oktatási programok, a legújabb technikai eszközök, de a pedagógust soha nem pótolhatja semmi és senki.

Ezen a napon azonban, arra is kell gondolunk, hogy a pedagógus nem küzdhet meg egyedül a felnövekvő ifjúság nevelésének nehéz feladataival, ha nem áll mögötte a család, s az egész felnőtt társadalom értő együttműködése.

Mi, nyugalmazott pedagógusok, képzeletbeli virágcsokorral köszöntjük fiatalabb kollégáinkat, jó egészséget, eredményes munkát, kitartó türelmet és nagy-nagy szeretetet, és mindezek gyümölcsét; a további sikereket kívánjuk.

HUNYA ALAJOS

„MEGMÉRETTEL, ÉS KÖNNYŰNEK TALÁLTATTÁL”

Olvashatjuk a Könyvek Könyvében azokról, akik az ítélőszék elé állnak.

A demokrácia egyik erőssége az időközönkénti megmérettetés, amit hétköznapi nyelven választásnak hívunk, amikor a választásra jogosult polgárok ítéletet mondanak azok felett, akiket megbíztak ügyeik intézésével.

Május 24-én volt a döntő megmérettetés, ahol a hatalmon lévőköt a választó polgárok könnyűnek találták, és leváltották, mert nem tartották őket többé méltónak a kormányzásra. Politikájukat elavultnak, röghöz kötöttnek, alkalmatlannak találták, és úgy gondolták, hogy nemcsak kormányváltásra, hanem generációváltásra is szükség van.

Ez történt május 24-én, amikor egy fiatal, tehetséges csoportot bíztak meg a szavazók az ország további sorsának irányításával. Egy olyan csoportot, akiknek nincs terhelő múltjuk, sem ellentmondásokkal tele jelenük, csupán reményteljes és ember-próbáló jövőjük.

Megyénkben is vihar dúlt e napon, mint már annyiszor, és e vihar következménye az a tisztulási folyamat, amely végig söpörte a megyét, megszabadította a vétkes múlt maradványaitól, felszínre hozva azt a polgári erőt, amely képes lesz megmozgatni ezt az alvó vidéket. Bizalmat szavaztunk részükre, reméljük nem fognak visszaélni bizalmunkkal.

Természetesen, a legyőzöttek csak ritkán tudják emelt fővel elviselni sorukat, megpróbálnak akadályokat gördíteni a tettek elé. Ócsárlással és méltatlan jelzőkkel illetik a győzöket. Az 5-ös választókerület levitézlett képviselője a Fideszt "arc nélküli masszának" nevezte, a helyi Munkáspárt vezére pedig fasisztának titulálta a nyerő csoportot. Ezen nem lehet megbotránkozni, hisz ők azok, akik sohasem tudták, mit beszélnek! A legyőzöttek hangja ez! De senki sem figyel rájuk!

A polgári szövetség létrejött, meggyőződésem, hogy Antal József halálos ágyán is erre hívta fel Orbán Viktor figyelmét, aki azt rendíthetetlen következetességgel véghez vitte. Gondolom nem is tartotta dehonesztálónak magára nézve Kósáné kijelentését, hogy Ő Antal József reinkarnációja.

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség tagja a polgári összefogásnak, és kitartóan dolgozott azért, hogy ez az erő szóhoz jusson és tovább vigye az ország sorsát az Európai Unió, és a NATO felé, egyben az ország teljes demokratizálódása és a szociális piacgazdaság felé a terhek könnyítésével.

Ehhez kérjük az Egek Urának segítségét.

VASZKÓ ANDRÁS

SPORT

Április 25-én a sereghajtóhoz látogatott a Barátság Szegedre. A fiatal erőkből álló "paprikások" becsülettel helytálltak. Végül a rutinosabb, szervezettebb együttesünk tisztes 2:0-as vereséggel vonulhatlak öltözőjükkbe.

Nincs szégyellni valójuk a vendéglátóknak. A gólok szerzője: Janis és Brakszatorisz.

Május 2-án Dömsödöt láttuk vendégül. Küzdelmes, hajtós mérkőzésen nyertünk 2:1-re. Bócsik és Kanál gólja 3 pontot jelentett a tabellán, mivel továbbra is a második helyen maradtunk.

Május 9-én Örkény látta vendégül csapatunkat. Elszánt, kemény ellenféllel igazságos pontosztózással fejeztük be a 90 perces küzdelmet. Az eredmény 1:1 volt. Gyula győzelemmel megerősített helyét előttünk.

Május 17-én a szomszéd város, Szarvas vendégei voltunk. A szövetség Lipták és Czifrák hátralévő eltiltását elengedte. Jelentősen erősödött a csapatunk velük. Viszont komoly hátrány lett Halász és Karácsony komoly sérülése. Ideges, csapkodó, kapkodó játékból nyertünk a kiesés rémétől fenyegetett és keményen, elszántan küzdő szomszédok ellen 1:0-ra. Előbb Bócsik a kapufa találatok számát növelte, majd a 38. percben Janis helyezett lövése kötött ki a kapu jobb sarkában.

V.29. A Barátság otthonában fogadta Békés csapatát. Két erős együttes vívott kemény küzdelmet. Az első féldőben a Barátság volt fölényben. Az 1:0-ás fordulás csaknem veszedelemmé vált, visszaestünk, s Békés vette át a vezetést. (Nagyon hiányzott a csapatból a sérült Karácsony) Azután teljes gőzre kapcsolta a hazai gárda. Hanyecz Janika csaknem megnyerte a 3 pontot. Többször bravúrosan mentett. Végül a remekül játszó és az első gólt szerző Janist csak szabálytalansággal tudták megakadályozni a kapu közelében a gólmezőnyben. A megadott büntetőt Molnár laposan sarokba vágta. Hanyecz rajta volt. de nem védhette.

Nagy lehetőséget szalasztottunk el, mert Gyula döntetlenre végzett

A sorrend nem változott:

Négy mérkőzéssel a bajnoki évad befejezése előtt a tabella állása:

1. Gyula	27	17	8	2	56-16	59
2. Barátság	27	14	11	2	49-25	53

Hátralévő mérkőzéseink:

V.31. Makó - Barátság

VI.7. Barátság-Gyula

VI.14.B.csaba Jamina - Barátság

MÁRTON GÁBOR

1920. JÚNIUS 4. TRIANON !

Az első világháború pusztítása túl tett szörnyűségben a tatár és a török veszedelmén...

Népünk színe-virága millió számra lett áldozat!

Párizsban, a Trianon palotában elképesztő büntetést agyaltak ki ellenünk. Bűnbak kellett a bosszúállóknak. 325000 négyzetkilométeres hazánkból csak 93000-et hagytak meg magyarnak. A 23 millió lakosból hétmillió maradtunk. Tizenhatmillió honfitársunkat szomszédainknak adták. Ezt soha ne feledjétek magyarok! Hazánk legszebb, legértékesebb tájait elvették tőlünk. Szították ellenünk a gyűlöletet.

Reméljük az Egyesült Európa gyógyírt hoz 78 éves üszkösödő sebünkre. Megmutathatjuk ország-világnak, hogy Zrínyi szózata igaz: Egy népnél sem vagyunk alábbvalók!

Márton Gábor

Anyák napja a Zeneiskolában

Május 8-án a Zeneiskola rendezésében anyák napi műsor volt a Katona József Művelődési Központban. A műsort a zeneiskola növendékei szolgáltatták, így hallhattunk hegedű, zongora, gitár, furulya, fuvola, klarinét, harmonika, rézfúvós műveket, valamint szólóénekeket és kamarakórust. A színvonalas műsor rangját emelte a néptánc együttes bemutatója. Gyermekünk és az iskola pedagógusai nagy szeretettel készültek a rendezvényre. Az iskolában tanuló mintegy 350 gyerek édesanyja kapott meghívást, ezzel szemben igen kevesen jöttek el.

Reméljük, hogy a jövőbeni rendezvényeink, - melyek a gyerekek szereplési lehetőségét is biztosítja, - a megjelenést illetően a szülők aktivitását növelni fogja.

Pappné Németh Hedvig

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A Körös Termál Hotel Részvénytársaság hírei

Négy és félmillióval növelte vagyonát a Körös Termál Hotel Részvénytársaság

Április 24-én megtartotta éves rendes közgyűlését a Körös Rt, a jegyzett tőke 94,6%-ának jelenlétében. A megyei és helyi sajtó korábban beszámolt már az eredményről. A mérleg szerint 536 ezer forint veszteség volt. A részvénytársaság vagyona 18,5 millió forintról 23 millióra emelkedett. A Közgyűlés jóváhagyta az igazgatóság munkájáról szóló beszámolót, az 1998 évi üzleti tervet. A könyvvizsgáló és a Felügyelő-bizottság javaslatára a közgyűlés elfogadta az 1997. XII. 31-ik mérleget és eredmény-kimutatást.

A legnagyobb érdeklődéssel természetesen az utolsó napirend előterjesztését fogadták. Dr. Gellai elnök úr kijelentette, hogy az igazgatóság továbbra sem mond le alapvető céljáról: a gyógy szálló létesítéséről. Ennek érdekében tárgyalásokat kezdeményezett egy befektető csoporttal, amely mögött jelentős banki érdekltség áll. E befektető társaság vállalná annak megszervezését, melynek folyamán az Rt. birtokába juthatna annak a mintegy hárommilliárdos összegnek, mely

terveink megvalósítását szolgálja. Felhatalmazást kért, és kapott a közgyűléstől, hogy ezirányú tárgyalásokat tovább folytathassa.

Gellai úr arról is beszámolt, hogy másodlagos feladatunk, kellő jelentkező, és a megfelelő anyagi források biztosításával az un. "Nagyfőiskola" felhasználásával és a terület további bővítésével idősek házat (öregpanzióját) felépíteni, amely mintegy 30 fő elhelyezését biztosítaná megfelelő színvonalon. E terv előkészületei is már megtörténtek, a terület felmérése megtörtént, tanulmányterv (pallérterv) készítése folyamatban van.

Örömmel vette az igazgatóság és a megjelent részvényesek, hogy közgyűlésünket Dr. Dávid Imre polgármester úr és Dr. Csorba Csaba jegyző úr is megtisztelte jelenlétével.

Bizakodó, jó hangulatban zárta közgyűlését a Körös Rt.

CSÁSZÁR FERENC

A KÖZÖSSÉGI HÁZ JÚNIUSI PROGRAMJA

3-án 18 órától	Magányosok Klubja (Az összejövetelek minden héten, szerdán vannak.)
8-án 18 órától	Nyugdíjas Klub (Az összejövetelek minden héten hétfőn vannak.)
10-én 17 órától	Cukorbeteg Klubja (A legközelebbi összejövetel szeptember második szerdáján lesz.)
11-én 19 órától	Gazdakör (Az összejövetelek nyári időszakban: kéthetente csütörtökön.)
20-án 18 órától	Nyugdíjas Klub feleves vacsorája
27-én 9-11 óráig	Szemvizsgálat (Okulár Optika, Szarvas.)

Intézményünk igény esetén helyet ad családi- és egyéb rendezvényeknek is. (lakodalom, találkozók stb.) Bővebb felvilágosítás a Községi Házban adunk. Telefonszámunk: 386-917

SEGÍTS, HOGY SEGÍTHESSÜNK!

A Városi Családsegítő Szolgálat bútorgyűjtési akciót hirdet, mellyel a rászoruló családokat kívánja támogatni.

Amennyiben van felesleges, még használható bútor, kérjük, jelezze azt a (66)-386-230-as telefonszámon, vagy személyesen a Városi Családsegítő Szolgálat irodájában (Fő út 2. sz.) Pál Jánosné-nál. Nagyné Simon Mária-nál, vagy Liziczai Ildikónál és felkeressük Önt.

Felajánlásait előre is köszönjük!

LEVÉL A SZERKESZTŐSÉGHEZ

Tisztelt Városunk Szerkesztősége!

Én, mint a Harcászok Világszövetségének egyik igazgatója, szeretném megköszönni azok nevében, akik rendezték a világkupát, a Világszövetség nevében, Barta László úrnak, hogy Tatabányán személyesen adta át ajándékát - két faragványt - ANIKO HARNOS JAMIESON-nak és JOE ONOPA nagymesternek (USA) a világ kupa során elért eredményes munkásságukért.

Hihetetlen nagy sikere volt és van ajándékainak nemcsak itt Ausztráliában, de Amerikában is. Nagyon sok ember megcsodálta már, elhelyezték a "DOJO" falon a WYONG-i edzőhelyen. Elmondhatom, hogy azonnal beleszerettem munkájába, már csak azért is, hogy Gyomaendrődről származik.

Köszönetet mondok a "lélek feldobásáért", mert nem minden ember tette volna ezt meg, hogy messziről eljön Tatabányára, hogy ily nagyszerű ajándékait átadhassa. E hírt az itteni újságokban is közzé tettük.

Ha Magyarországon ilyen lelkű emberek lennének, mint Barta Laci, akkor nem lenne otthon semmi baj.

Most pedig, ez újság hasábjain Lacihoz szeretnék szólni:

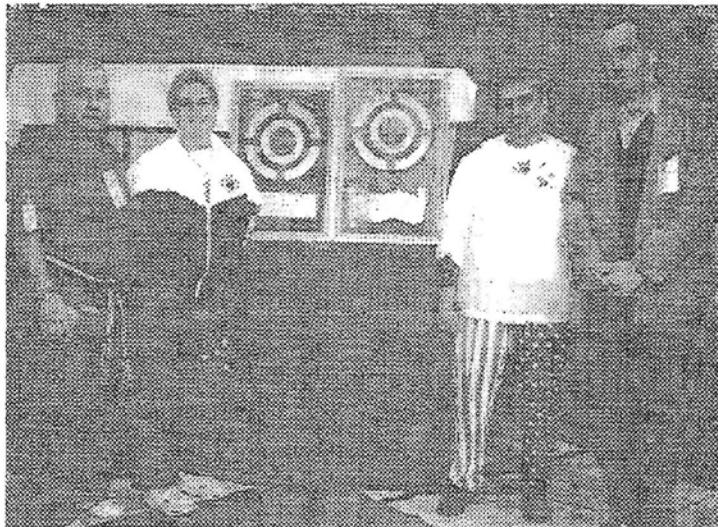
Köszönjük Lacikám, hogy megismerhettünk, és Benned megismerhettünk egy igazán jó szívű embert... Köszönjük tiszta szívből!

Dr. Harnos Imre László,
Harcászok Világszövetségének
igazgatója

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola hírei

A „Rügyecske” II. Országos tanulmányi versenyén környezetismeretből. 3. osztályos kategóriában Kolozsvári Levente 3. a osztályos tanuló I. helyezést ért el.
Érmet, oklevelet, könyvet kapott. Felkészítő tanító: Kiss Pálné

Balról jobbra: Dr. Harnos Imre. Aniko Harnos Jamieson.
Joe Onopa. Barta László

MOTORMŰZEUM NYITVATARÁSA

Értesítjük olvasóinkat, hogy a Motorműzeum (Hősök útja) május 1-től október 1-ig szombat és vasárnap tart nyitva 9 - 18 óráig.

Csoportos látogatást előzetes bejelentés esetén bármikor fogadunk. 06-66-284-914 telefonszámon.

Várjuk a kedves látogatókat.
SŐCZÓ ELEK

In memoriam

Szülőföld: Böleső, majd koporsó! új kenyér ize, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmlunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

GELLAI BÉLA

Endrőd 1924 -
Budapest 1998

Kedves Olvasóm!
A most következő megemlékezésnek kettős jelentőséget ad, egyrészt az, hogy nemrég búcsúztunk Tőle, másrészt általa és Vele, élete felidézésével emlékezünk a Pedagógus Napra. Bár sorozatunkban

eddig is sok pedagógus életét ismerhették meg, mégis ez a nap kötelez! Kötelez mindnyájunkat: Soha ne feledkezzünk meg a "Nemzet napszámósa"-ról. Íme egy a sok közül, egy a legnagyobbak közül, íme az életrajz:

Kisiparos család első gyermeke. Édesapja, József cipész, anyja Galambos Ilona. Két húga Borbála, országos hírű fizikus, Amerikában él, és Szabó Incéné Margit, ny. óvónő, aki mint a Népfrent elnöke tevékenykedett a városban.

Endrődön végezte az elemi és polgári iskolai tanulmányait. Ügyes, igyekvő tanuló volt. Kitűnő polgári iskolai végzettségével is előbb ipari szakmát (fodrászat) tanult a család nehéz gazdasági helyzete miatt. Majd Csernus Mihály apátplébános segítségével, tandíjmentesség biztosítása mellett, tanítóképzőbe jelentkezett a Muraközben lévő Csáktornyára. A bekövetkezett hadi helyzet

alakulása miatt előbb Szegeden, majd Jászberényben folytatta tanulmányait. 1947-ben kántortanítói oklevelet szerzett kitűnő értékeléssel.

A tanítóskodást Varjason az Újiskolában kezdte. Lelkes fáradhatatlan munkával oktatta az 1-8 osztályból verbuválódott tanyai gyermekközösséget. Rövid ideig kántori teendőket is ellátta a varjasi tanyán Farkas atya mellett.

1950-52 közt a szegedi főiskolán ált. iskolai tanári oklevelet szerzett magyar-történelem szakon.

Munkája elismeréséül 1953-ban Öregszőlőbe került a II. sz. tanyai iskola igazgatójának.

Ebben az évben kötött házasságot Hunya Terézszel, aki képesítés nélküli tanítóként nyert alkalmazást.

Pedagógiai és nevelői munkáját a lelkiismeretesség, az ügybuzgalom, a fáradhatatlan munkavégzés, és hozzáértés jellemezte.

Rövidesen Dévaványára került igazgatónak, majd eredményes munkája elismeréséül Gyomára került a Művelődési Osztály vezetőjének.

1957-ben visszament Dévaványára ahol, igazgatóként működött nyugdíjazásáig. Szízügyeként kezelte a Dolgozók Általános Iskolájának működését. Munkájával döntően hozzájárult a korszerű, új általános iskola felépítéséhez. Igazgatósága alatt vezetése mellett a gimnáziumi oktatás is beindult.

Két gyermekük: Béla és Judit, egyetemet végzett. Budapesten és környékén telepedtek le. Ötödik unokájukat várva a fővárosban voltak a nagyszülők. Három heti boldog együttlét után indultak volna haza Dévaványára. Indulás előtt az autóbusszon érte az infarktus. Pillanat alatt ment el boldog házasesetük 45. évében.

Mivel mindkét gyermekük a fővárosban él, a hozzájuk közeli Óbudai temetőben helyezték örök nyugalomra.

1958-ban "Kiváló tanár" kitüntetésben részesült, magkapta a Munka Érdemrend arany fokozatát is. 1997-ben vette át Arany Diplomáját.

Kedvenc időtöltése volt az orgona és harmonizálás, a pingpongozás, a sakk. De szeretett kerékpározni, olvasni. Nyugdíjas életében az unokák jelentették az éltető napfényt.

Nagyszerű pedagógus, hűséges családfő, céljaiért kitartóan dolgozó, fáradhatatlan munkássággal küzdő ember volt, aki megadta Istennek, ami az Istené és a császárnak, ami a császáré.

A legértékesebb endrődiek közül való volt. Legyen békés nyugalma!

MÁRTON GÁBOR

JÚNIUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 7-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Június 14 vasárnap, Úrnapja: délelőtt 10-kor, körmenettel

Szent Gellért Iskola kápolnája: június 14-én, vasárnap 17 órákor tanévzáró Te Deum

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 6-kor, valamint elsőpéntekenként is, este 6-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.
Június 27-én, szombaton délelőtt 10 órákor Szent László templombúcsú

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznap 18 óra.

Június 20-án, szombaton délelőtt 10 órákor Jézus Szíve templombúcsú

Katolikus krónika

JÚNIUS HÓNAP ÜNNEPEI

június 1. hétfő:	PÜNKÖSDHÉTFŐ
június 2. szerda:	Lwanga Szent Károly és társai vértanúk
június 7. vasárnap:	SZENTHÁROMSÁG VASÁRNAPJA
június 11. csütörtök:	Szent Barnabás apostol
június 13. szombat:	Páduai Szent Antal
június 14. vasárnap:	ÚRNAPJA
június 15. hétfő:	Árpád-házi Boldog Jolán szerzetesnő
június 19. péntek:	Jézus Szentséges Szíve
június 20. szombat:	A Boldogságos Szűz Mária szeplőtelen Szíve
június 24. szerda:	Keresztelő Szent János születése
június 27. szombat:	Szent László király
június 29. hétfő:	Szent Péter és Pál apostolok

Elsőáldozás

Május 17-én nagy ünnepe volt a hunyai egyházközségnek. 15 gyerek alaposan felkészülve, először vette magához az Oltáriszentséget. Az ünnepi mise után a gyerekek agapén vettek részt. Előtte pénteken a bűnbocsánat szentségéhez járultunk, így tiszta lélekkel vártuk a találkozást az Úr Jézussal.

Május 23-án, szombaton délután 3 órákor a gyomaendrődi Szent Gellért Katolikus Általános Iskola kápolnájában volt nagy ünnep. 18 gyerek volt elsőáldozó. A gyerekek három éven keresztül készültek erre a szép eseményre. Az ünnepséget az ebédlőben megrendezett kis vendéglátás tette még felejthetetlenebbé a gyerekek számára.

Június 14-én, vasárnap Úrnapja lesz, Krisztus szent Testének és Vérének ünnepe. Szentháromság ünnepe utáni csütörtökön, de számos országban, így nálunk is, a következő vasárnapon tartott főünnep.

A mise és az Oltáriszentség megalapításának tulajdonképpeni megemlékező napja ugyan a Nagycsütörtök, de mert a Nagyhéten lelkünk nem tudja eléggé kifejezni az Oltáriszentségbe vetett hitünk, reményünk, szeretetünk örömét, e célt szolgálja az Úrnap. Krisztus megtestesülése nem ért véget földi életében, hanem mennybemenetele után is közöttünk van, kiváltképpen az Oltáriszentségben. Az ünnepi miséhez csatlakozik a szentségi körmenet.

Aquinói Szent Tamás (1225-1274) műveiből:

Ó, drága, csodálatos vendégség!

Isten egyszülött Fia az ő saját istenségének részeseivé akart tenni minket. Ezért fölvette természetünket, emberré lett, hogy az emberek az isteni természet részeseivé legyenek.

Ezen felül pedig amit természetünkből fölvelt, azt egészen odaadta áldozatul a mi üdvösségünkért. A kereszt oltárán ugyanis feláldozta testét az Atyának kiengesztelésünkért, vérént ontotta megváltásunk áraként és lelki újjászületésünk fürdőjének megalapítására, hogy kiszabadítsa a gyászos szolgaságból, és lemossa minden bűnünket.

Hogy pedig ennek a nagy, ajándékozó, örök szeretetének

ÚRNAP

emléke velünk maradjon, testét eledelül és vérét italul hagyta ránk, hogy azt a hívek magukhoz vegyék a kenyér és a bor színe alatt. Ó, drága, csodálatos, üdvösségszerző és minden gyönyörűséggel teljes vendégség! Lehet-e valami is ennél drágább vendégség? Itt nem borjak és bakok húsát eszik, mint az Ószövetségben, hanem magát Krisztust, a valóságos Istent kapjuk eledelül. Van-e ennél a szentségnél csodálatosabb dolog?

Ez a legüdvösségesebb szentség is, hiszen eltörli bűneinket, növeli erőnyeinket, és szívünket teljesen eltölti mennyei adományával.

Az Egyház áldozatként ajánlja fel élőkért és holtakért, hogy mindenki javára legyen, hiszen Krisztus mindnyájunk üdvösségére alapította.

Kimondhatatlanul édeses szentség: hiszen ebben vesszük magunkhoz minden lelki öröm igazi forrását. Annak a kitüntetett jóságos szeretetnek az emlékét ünnepeljük e szentségben, amelyről Krisztus a kínszenvedésével tett bizonyosságot.

Hogy e mérhetetlen szeretetével hívei szívét minél jobban betöltse, az utolsó vacsorán - amikor tanítványaival együtt ünnepelte a Húsvétot, és már az Atyához készült távozni a világból - megalapította az Oltáriszentséget. Így lett az Oltáriszentség Krisztus szenvedésének örök emlékezte, az ószövetségi előképek beteljesülése, Krisztus legnagyobb csodája, amely erőt adó vizsgatálás mindazoknak, akik eltávozásán szomorkodtak.

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

A kertészkedő és gazdálkodó ember számára megérkezett az igazi jó idő, amikor lassan lehet látni azt, hogy mit remélhetünk a munkánk nyomán. Sajnos a növény-

betegségek és kártevők mindig tartogatnak számunkra meglepetéseket, amelyekből idén bőven kijutott.

A csapadékos, hűvös, páros idő nagy károkat okozott a csonthéjas gyümölcsökben a kajszai, meggy és cseresznyeláokban. A károkozó a MONILIA GOMBA, melynek két fajtája ismeretes: az egyik a virágot és a hajtást, a másik a termést, de nemcsak a csonthéjas gyümölcsöt, hanem az almatermésűeket is károsítja. Itt most csak a virághervadást és hajtásszáradást előidőző monília gombával foglalkozunk.

A gombának, - kedvező időjárás következményeként, - a szaporító szerve, melyet spórának nevezünk, rákerül a virág ragadós bibéjére. Itt kicsírázik (a nedves idő következtében), majd behatol a virág magkezdeményébe, és azt természetesen elpusztítja. A gombaönál tápanyagot vesz el a gazdonövényről, és tovább növekedik, a virágkocsányon keresztül az egy esetleg két éves hajtásba kerül. A kórtétel eredménye az, hogy a hajtás elszárad. Sajnos a kiskertekben nagyon sok elszáradt vékony hajtást lehet látni. Ezeket vágjuk le és égessük el, a további fertőzés megakadályozása érdekében. Ajánlatos Zinebbel, illetve réztartalmú vegyszerekkel megpermeleznünk. A jövőt illetően pedig rügyfakadáskor (előtte és utána is lehet) 1 vagy 5%-os bordói levelé végezzünk lemosó permetezést.

Megjelent a szőlőkben a szőlőatka. Szívó szájszervével megszúrja a levéllemez tápanyagszerzés céljából. Ennek eredményeként 4-8 mm-es átmérőjű dudor keletkezik. Ugyanakkor a levél fonák részén szőszösödés bevonat képződik a mélyedésekben. Sokan összetévesztik ezt a kártevőt a peronoszpórával. Ha egy pár levélen jelenik meg ez a kártevő, még nem okoz különösebb gondot. Ha azonban minden levél dudoros, akkor már komoly kártevésről beszélhetünk. Idegőző méreggel kell védekeznünk ellene. Én már hosszú évek óta BI 58. vegyszert használok. (Keverhető sok egyéb gombaölő szerrel. Ezzel a méreggel védekeznek a szőlőmoly, levéltevek, egyéb más molyok, légy, szünnyog ellen. Itt szeretném felhívni a figyelmet, hogy a bordói lét ne keverjük más szerekkel, mert csökkenti a hatást (közömbösíti).

Azt javasoljuk, hogy aki végleg nincs tisztában valamilyen kártevő okozta betegséggel, bizalommal fordulhat Várfi András szakemberhez, aki minden szerdán délután a lakosság rendelkezésére áll.

HUNYA ALAJOS
VALUSKA LAJOS

ORVOSI TANÁCSOK

Nőgyógyászati-onkológiai szűrővizsgálattal az egészséges életért

Korunk nagy kihívása, a rosszindulatú betegségek elleni harc. m i n d e n felelősen gondolkodó

egészségügyi dolgozót elért. Legfőbb értékünk az egészségünk, s hogy ez ne károsodjon, a nőgyógyászati-onkológiai szűrővizsgálat legfontosabb célkitűzése. Rendszeres nőgyógyászati szűrővizsgálattal, korai pontos diagnózis felállításával, megelőzhetjük az esetleg visszafordíthatatlanná váló bajt.

A legfontosabb feladat az, hogy azt az állapotot ismerje fel a szűrést végző orvos, melynek megszüntetésével a rosszindulatú betegség megelőzhető, illetve az esetleg kialakult változás még eredményesen kezelhető. Az időben elkezdett kezelés tehát egészséget jelent. a szűrésen való részvétel a baj megelőzését szolgálja.

E bevezető után, részletesen szeretném ismertetni az élet során szükségessé váló szűrővizsgálati lehetőségeket, különös tekintettel a nőgyógyászati területre.

A női szervezet speciális követelményei alapján a szűrővizsgálat elsősorban a rosszindulatú megbetegedések felderítésére, megelőzésére, illetve a rákmegelőző állapot felfedezésére és megszüntetésére kell, hogy törekedjen.

A nőgyógyászati-onkológiai szűrést minden életkorban, évenkénti rendszerességgel kell igénybe venni. Rosszindulatú betegség minden életkorban előfordulhat, természetesen az életkor befolyásolja az esetek számát. Ennek megfelelően vannak az életnek veszélyeztetettebb szakaszai. Szervelőfordulás, illetve az életkor függvényében részletesen a következőkre kell figyelni:

1. A szeméremtesti rosszindulatú elváltozása általában a változókor táján szokott jelentkezni, ezért e területen előforduló, minden nem megszokott, elváltozással fel kell keresni a nőgyógyász szakorvost.

2. A méhszáj rosszindulatú elváltozása zömében 35-40 éves korban fordul elő. Ez azonban nem jelenti azt, hogy más életkor-

ban nem jelentkeznek. Sajnos fiatal korban is előfordulhat, jómagam kezdő orvosként 1963-ban 16 éves fiatal lány halálát láttam ennek kapcsán. A méhszáj szűrő vizsgálatát hüvelymikroszkóppal, kenetvizsgálattal igen részletesen lehet elvégezni, s a legkisebb elváltozást is fel lehet fedezni. Minden nem megszokott hüvelyfolyással, vérzéssel, a házas élet kapcsán keletkezett vérzéssel azonnal Nőgyógyász szakorvoshoz kell fordulni.

3. A méhtest rákos elváltozása az 50 év feletti nők betegsége zömmel, de korábban és 70 éven felül is előfordul. Különös figyelmet kell fordítani a cukorbeteg, nagy testsúlyú, magasvérnyomás betegségben szenvedő nőbetegekre. Minden vérzési rendellenességgel, különösen a változó kor táján azonnal nőgyógyász szakorvoshoz kell fordulni. A rendszeres citológiai vizsgálat is körjelző lehet. Egyszerű kis nőgyógyászati beavatkozás során vett anyagból szövettani vizsgálattal a baj felfedezhető, és a betegség - a súlyosság függvényében - kisebb-nagyobb nőgyógyászati műtéttel megszüntethető.

4. A petefészek rosszindulatú elváltozásai szintén a változókor táján fordulnak elő és az életkor előrehaladtával számuk nő. 70 éves kor táján éri el a maximumot. Igen alattomos betegség, alhasi fájdalom, testsúlyfogyás, általános leromlás, rossz közérzet, bizonytalan hasi panaszok esetén nőgyógyász szakorvost kell felkeresni. Ultrahang vizsgálattal a baj felfedezhető.

5. Az emlők rosszindulatú elváltozásai első helyen állnak a nők rosszindulatú daganatai között. Az öt évet az összes felfedezett betegnek csupán 50%-a éli meg, ezért a korai felismerés nagyon lényeges. Fokozott kockázatot jelent a családi előfordulás, a korai menstruáció és a késői változókor, késői terhesség és a szoptatás hiánya. Minden emlővel kapcsolatos panasz esetén azonnal keressük fel a nőgyógyász szakorvost. Külső vizsgálattal, mammoográfiával, ultrahangos vizsgálattal, citológiai vizsgálattal, és próbakimetszés során nyert szövettani vizsgálattal tisztázható a baj.

A felsorolt bajok és tünetek bárkit megrémíthetnek. A gyomaendrődi rendelőintézet által biztosított nőgyógyászati-onkológiai szűrés évenkénti ellenőrző szolgáltatását igénybe véve elérhetjük, hogy ne alakulhasson ki a szörnyű kör, s egészségesen élhessenek városunkban és környékén élő nők az emberi kor végső határáig családjuk örömeire.

Dr. CSABA KÁLMÁN

MINDENT EGY HELYEN
A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.
(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

HUNYAI HÍRADÓ

Az Önkormányzat hírei

Hunya Község Képviselő-testülete április végi ülésén megalkotta a rendeletét a település köztisztaságáról és a szemétszállítási közszolgáltatás kötelező igénybevételéről. Ennek értelmében:

Minden magán és jogi személy köteles a háztartási hulladékot az ezzel megbízott GYOMASZOLG Kft-vel elszállíttatni. Bárhol másutt elhelyezett hulladék szabálysértési eljárást von maga után és 10.000 forintig terjedő pénzbírsággal sújtható:

Szintén ezen az ülésen alkotott rendeletet a testület a gyermekek védelméről, amelyben többek között a gyermekjóléti szolgálat felállításáról döntött.

Ezt az intézményt Gyomaendrőd Polgármesteri Hivatalával kötött társulási szerződés alapján két önkormányzat közösen működteti.

Már korábban, a költségvetés elkészültekor kiderült, hogy a Képviselő-testület 1998-ban jelentős forráshiánnyal (közel 9 millió forint-

tal) lesz kénytelen számolni. Ennek enyhítésére készült az ÖNHKI-s (önhibáján kívül hátrányos helyzetű) pályázat. A kedvezőtlen mutatószámok miatt azonban csupán alig 1 millió forint segítségre lehet számítani. A továbbra is fennálló hatalmas hiány nagyon nehéz helyzetbe hozza az önkormányzatot. Ezt még fokozza a tovább súlyosbodó árvízhelyzet, mellyel már több mint egy éve küzd a település. E hónap elejére közel egy millió négyszázezer forintnyi költség gyűlt össze az elhárítási munkálatokból. Ezt Vis Maior pályázaton igényelte vissza a Képviselő-testület, melyet a Magyar Területfejlesztés meg is ítél számára. Ez az összeg azonban csak a valós és már kifizetett számlákat fedezi. A csatornázási munkálatok folytatására ezért szintén pályázatot nyújtott be a község a Megyei Területfejlesztési Tanács célirányú támogatási alapjához. A pályázat összege 12 millió forint, melyről június elején dönt a tanács.

Hagyomány iskolánkban, hogy évenként hulladékgyűjtést szervezünk. Ezzel egyrészt gyarapítjuk a diákönkormányzat pénzt, másrészt környezetünk tisztaságát óvjuk.

Ismerősöket és ismeretleneket kerestek fel a gyerekek, és a falu lakossága örömmel fogadta őket, hiszen megszabadultak feleslegessé vált újságaiktól. Az elszállítás napján reggel 8 órakor gyülekezünk Művelődési Ház udvarán. Hoztak papírhulladékot kerékpáron, kiskocsin, traktoron és teherautón is. Micsoda élmény volt számukra ez a munka, öröm volt nézni.

Amikor megérkezett Békéscsabáról a teherautó, rendkívül fegyelmезetten és gyorsan rakták fel a hulladékot, és még aznap megtudták, hogy összesen 42 mázsa gyűlt össze. Köszönet a falu lakóinak, szülőiknek, pedagógusoknak, akik részt vettek a papírgyűjtésben.

A hulladékért kapott pénzből valamenyny gyermek egyformán fog részesülni. A tavalyi évben a diákönkormányzat az év végi jutalmazásokat és a kirándulásokat támogatta.

Az alsó tagozatosok ilyen támogatások eredményeképpen mindössze 550 forintért egy egész napos szegedi kiránduláson vehettek részt. Május 13-án autóbusszal indultunk útnak, hogy Szeged néhány nevezetességét meglátogassuk. Első utunk a

ISKOLAI HÍREK

JATÉ csillagvizsgálóhoz vezetett, ahol Dr. Szathmáry Károly egyetemi tanár tartott számunkra csodálatos előadást. A gyerekek megismerkedhettek a távcső részeivel, használatával. A tanár úr beszélt az űrkutatás legújabb eredményeiről, a bolygók elhelyezkedéséről, és e közben csodálatos felvételeket láthattunk, amelyeket az űrben keringő műholdak készítettek.

A gyerekek fantáziáját legjobban a dinoszauruszok kipusztulásáról szóló történet mozgatta meg. Felsétáltunk az obszervatóriumba is, ahol azt a hatalmas távcsövet nézhettük meg, amellyel éjszakként az égboltot figyelik.

A következő állomásunk a Vadaspark volt, ahol Dél-Amerika állatvilágával ismerkedhettünk meg. Olyan állatokat láthattunk itt, amelyekkel a gyerekek még állatkertben sem találkoztak. Időnként furcsállották, hogy nem jön elő az állat a rejtekéből, és nem láthatják, de ők is belátják, mennyivel jobb egy ilyen helyen az állatoknak, mint a szűk állatkerti ketrecben. Óriási élmény volt közelről figyelni a teknősbéka családot, a "majomszigeten" ugrándozó, verekedő majmokat, a vízben úszkáló vízidisznót, s még lehelne sorolni az érdeke-

SOCZÓNÉ FARKASINSZKI ILDIKÓ

sebbnél érdekesebb állatokat. Több mint négy órát töltöttünk a vadasparkban.

Utolsó utunk a Dómhoz vezetett, hiszen Szeged legnagyobb nevezetességét nem lehet kihagyni a programból. A gyerekek elámulnak a templom méreteitől és díszítésétől. Izgatottan keresték a "Szegedi Máriát" ábrázoló képet, amelyről meséltem nekik. Nagy érdeklődéssel hallgatták a templom építésének történetét, és addig szinte senki nem jött ki a templomból, míg el nem mondott egy imát az oltár előtt.

A meglepetés program, a nap záró eseménye volt, amikor elvittük őket a Virág cukrászdába foglaltatni. Elámulnak a nagy választéktól, a szebbnél szebb süteményektől. A teraszon azután kényelmesen elfogyasztva a "meglepetési" csodálkozva figyelték a város nyüzsgését, az óriási forgalmat. A fiúk lekendezve mutogatták egymásnak a márkás motorokat, autókat.

Hazafelé az úton már mindenkin látszottak a fáradtság jelei, de azért nagy lelkesedéssel énekeltünk hazáig.

A felső tagozatosok kirándulása június második felében lesz, ők 5 napra Kismarosra utaznak. Erről a kirándulásról majd augusztusi számunkban fogok kedves olvasóimnak beszámolni.

TÍMÁR BÉLÁNÉ

Madizol Kft

Minőségi női cipők nagy választékban,
kevező áron

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.
Telefon: 06/66 386-578
06/30 436-781

Az ablak
teszi
a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

„MERT ÚGY MEGSZERETTEM RODOSTÓT,

Az Endrődiek Baráti Körének találkozájáról

Május 16-án délelőtt 10 óra tájban már gyülekeztek az Endrődiek Baráti Körének tagjai, a meghívott vendégek a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola tornatermében. A várakozás percei a találkozások örömeivel, és a monumentális, eddig még együtt soha ki nem állított endrődi születésű Uhrin Péter képeivel, való ismerkedéssel teltek. Majd az iskolai csengő hangjára mindenki elfoglalta helyét.

Hornokné Németh Eszter bevezető szavaival vette kezdetét az ünnepség. Őt idézzük:

"Kedves Barátaim! Engedjék meg, hogy egy szép üdvözléssel kezdjem: - Isten hozta kedves mindnyájukat! A felelet erre Endrődön: - Köszönöm, magam is igyekeztem. Ha ez az üdvözlés helyileg bárhol is elhangzik, szinte biztosak lehetünk abban, hogy endrődiek találkoztak egymással. Mesélik, hogy a nagy Budapesten álltak a vásárlók egy kenyeres pult előtt, és az egyikük megkérdezte: - Aztán púha ez a kenyér? Amikor ment kifelé, valaki vállára tette a kezét: - Maga nem endrődi véletlenül?"

A héten volt a tájházban egy gyomai gyermekcsoport, és az egyik gyerek megkérdezte: - Van itt komra? Ha akarjuk, ha nem, igen gyakran előtörnek belőlünk olyan szokások, mozdulatok, kifejezések, amelyek gyerekkorunkban vésődtek belénk kitörőhettelenül.

Amióta erre a napra készülődöm, sokszor eszembe jutott, milyen találó kifejezés a földi szó. Kötődést jelent - kötődést egymáshoz, kötődést a szülőföldhöz. Mindenki ismeri közülünk azt az érzést, amikor hazaérkezünk. Érkezzünk bárhonnán, vagy bármilyen járművel, ahogyan közeledünk Endrődhöz, kialakul, majd megnövekszik bennünk egyfajta feszültség. És amikor meglátjuk az a templomtornyot, amelyből csak egy van a világon, melegség önt el bennünket, semmihez sem hasonlítható nyugalom: hazaérünk. Másnak, más, nekünk ez a hely a kezdőpont és sokunknak a végső pont is - itt születünk. Itt kaptuk az első, meghatározó leckéket a világban való eligazodáshoz, itt kaptunk olyan tartást és jellemvonásokat, amely elégnék bizonyult ahhoz, hogy az ország, netán a világ bármely pontján meg tudjuk állni a helyünket. Mert az élet beleszólt dolgainkba, nagyon sokan elmentek közülünk. Különböző okok miatt, legfőképpen a megélhetőségért, mondja az endrődi. És boldogultak, sokan közülünk igen komoly eredményeket értek el. Sokszor elgondolom, hogy hány csillagot adott Endrőd az ország egére, miközben a falu ege, bizony elsötétült, hiszen a 14000 emberből ma alig 6000 él itt."

Hornokné Németh Eszter kedves szavai után az egyesület elnöke Tímár Máté emelkedett szólásra:

"Barátaim! Testvéreim! Sok-bajlító szülőföldünk vigasztaló szeretetében! - kezdte megnyitó beszédét - Megvénülhet az anyaszülte ember, a honvágya nem vénül vele soha, ha Köröstől messzi hajtja is álomra a fejét, oda, hová a megélhetés kényszere, a boldogulás reménye, vagy más élet-meghatározó kényszerűség űzte. Hiszen az endrődieknek az újratelepülés kezdete óta örökösön szűk volt Macedónia! S beilleszkedhettek ott, ahová a sors vezette őket, mindig érvényes volt rájuk a mikeselemani idézet: "Mert úgy megszerettem Rodostót, hogy el nem feledhetem Zágont"

Endrődöt a mi Zágunkat, mi sem feledhetjük - már Gyomárról a honvágy fordítana vissza - nyelvünk bele-belefeledkezik é-hangzós gyönyörűségbe, s így lesz az egyszerűből egyszerű, az emberből émből s ez a sajátosság annyira a miénk, s tájnyelvetlenti, hogy éppen Zágóban nem akarták elhinni, hogy én vagyok a távolhonos, és nem a "szomszédban született" feleségem.

Ez fűz minket össze, az idekötődő emlékek és sírok mellett, s

Dusa Katalin főiskolás, és Kiszely Zoltán színművész szavatai tették még felejthetlenebbé a találkozót

most amikor e sereglés rendjén közösségünknek új működési szakaszt kezdjük, engedjétek meg, hogy szeretettel köszöntsem mindnyájukat és testvériesülő ünnepen, és tanácskozásunkat megnyissam és kérem egyperces néma felállással emlékezzünk meg halottainkról.

E mögött a mostani sereglés mögött is ilyen mikesei összetételű rejtezkedik, megidézve boldogult Rózsahegy Kálmán bátyánkat, - aki bár alig mérhető esztendőkre, amit e földön élt - tanúja vagyok, hogy még a Hamlet sírásójának nyelvét is olyan mélységes endrődiséggel mondta - élte -, akár Tiborc, vagy a falurossza nyelvét! S ebből kifeledkezni holtig sem tudott.

Rá emlékezve, emlékéit idézve különös szeretettel illendő köszöntünk nevének örökítőjét Rózsahegy Marikát, akit egyesületünk tiszteletbeli tagjának tekintünk és szeretünk. Kérjük, érezze ezt és ez az érzés is gazdagítsa az életét.

Ez az érem egyik oldala, mely emlékezésbe zsong. S a másik: felelősségre! Mert mögüle élénkre villan a másik Endrőd is. Alig húszezer holdas tizenkétezres népességgel, szapora cse-csemőhalállal, béresekkal, negyedeseikkal, kubikosokkal, kivándorlással, csendőrsortúzzal, irázi, ecsegfalvi, bucsai, körösladányi, dunakömlődi telepeseikkal, s lesorvadással a hétézres lakosságszám alá!

Világképünknek meghatározója ez is, a szebb jövő építésének kötelezettségével.

Tanácskozásunkat megnyitom."

Ezek után ismét Hornokné vette át a szót, hogy kezdetét vegye az ünnepség, e szavakkal fordult az egybegyűltekhez:

"Nagyon vártunk benneteket, kedves Barátaink.

Azt, ugye mondanom sem kell, hogy a hírről, hogy az elszármazott endrődiek hazajönnek, mindenki tud. Az is természetes, és a kötődés része, hogy ilyenkor az itthoniak sorra veszik: kiről mit tudnak, ki hová került, mi lett a sorsa, mikor van itthon, most vajon hazajön-e? Hetek óta ez a téma Endrődön, és nagyon jó dolog, mert azt bizonyítja, hogy a falu még mindig számon tartja régen volt lakóit.

És ezzel párhuzamosan, természetesen készülődünk is a méltó fogadtatásra. De nem csak az un. "bizottság", annál sokkal-sokkal több. Először is a gyerekek a délután öt órai műsorukkal. Aztán az Uhrin család például a mostani alkalomra lehetővé tette a körülöttünk látható kiállítási anyagot. Aztán azok az ismerős aszszonyok, akik az esti állófogadásra süteményekkel készültek, vagy azok, akik az állófogadást anyagiakkal segítették. Kérlek Benneteket, hogy aki csak tud, jöjjön el az állófogadásra, mert ott látja vendégül Endrőd elszármazott barátait. De ott nemcsak a vendéglátásról lesz szó, hanem arról, hogy oda nagyon sok itthon élő endrődi is eljön. Vannak, akik erre a mai napra verssel, ének-

HOGY EL NEM FELEDHETEM ZÁGONT"

számmal készültek. Őket hallhatjuk majd a most következő műsor folyamán."

Ezek után a Zenebarátok Kórusa szívet-lelket gyönyörködtető előadása következett. Vezényelt Erdeiné Mucsi Márta. Bartók: Áldás-békesség, Kodály Zöld erdőben c. művei hangoztak el.

Következett a találkozó hivatalos része a KÖZGYŰLÉS, melyet Császárné Gyuricza Éva vezetett le. Titkári beszámolójában elmondta, hogy egy év alatt háromszor találkozott a Baráti Kör tagsága, egyszer Budapesten és két ízben Endrődön. A budapesti találkozó több éves sikertelen szervezés után Tímár Imre és Kovács Zoltán kitartó munkájával jött létre. Ezen a találkozón több mint 20-an vettek részt, akik első ízben jöttek el, és váltak a Baráti Kör tagjaivá. Mind e mellett változatlanul keressük azokat, akikhez még nem jutott el hírünk, s szívesen jönnének sorainkba. A továbbiakban a pénzügyi beszámolóra és az alapszabály módosítására került sor. A Közgyűlés a beszámolót és az alapszabály-módosítását elfogadta.

A Közgyűlés befejező aktusa volt, hogy a tagság soraiba fogadta Abóczkynét Rózsashegyi Marikát. Majd ezt követően Tímár Máté átadta Marikának azt az oklevelet, melyben Őt az Endrődiek Baráti Köre örökös tagjává nyilvánította. Az oklevelet a következő szavak kíséretében adta át:

"Szeretett kedves barátaim!

Kedves Rózsashegyi Marika!

Ha olykor rámentyerel föbb mint hét évtizedem, belémnyilallnak Szibéria, börtön, és életküzdalmi hozományaim, ilyenkor magammentéséből rendszerint behunyom a szemem és viszarévedek az időben.

Rendszerint a Liget jelenik meg emlékezetem képernyőjén a rögtönzött szabadtéri színpadával, rajta egy ősz, göndör hajú, csupa mosoly-szép emberarccal, aki sohasem hallott gyönyörűségű zengzetes magánhangzós, harangcsendüléses zárt "e" betűs vallomásban tett hitet endrődisége, idetartozása, és szülőföldünk vállalása mellett.

Ez a drága bácsi, szinte az egész ország Kálmán bácsija Rózsashegyi Kálmán, színművész, a Magyar Királyi Kormányfőtanácsos, a Nemzeti Színház örökös tagja volt. Nőla az endrődiség annyira hozzátartozó volt, mint a teste és a lelke. Ezen a szép endrődi nyelven formálta a Hamlet sírásóját, éppen úgy akár a Falurosszabéli szerepét, vagy bármely film alakítását.

Most is ez a kép, ez a halhatatlan jelenség szorong bennem, amikor kinyilvánítom, hogy Egyesületünk, Abóczkynét, Rózsashegyi Marikát, miután tagjai sorába sorolta, annak Örökös Tiszteletbeli Tagjává is nyilvánította.

Adja a jó Isten, hogy minél tovább viselhesse ezt a címet, erőben, egészségben, kedves személyének és mindannyiunknak öröme, Rózsashegyi Kálmán emlékének itthoni és nagyvilági szolgálataiban."

A jelenlévők nagy tapsal fogadták a mikrofonhoz lépő Marikát, aki megköszönte ezt a megtisztelést, majd égre emelve tekintetét fennhangon szólott: "Nagypapa, ezt ketten kaptuk!"

És ismét Hornokné Németh Eszter vette át a szót, és vezette tovább az ünnepséget, mely a kórusal folytatódott. Ezúttal Kodály: Felragyog szép májusunk, Márványszoborhoz., Madrigálok következtek.

Az ünnepséget Gergely Ágnes. Pannon ég alatt és az ír fohász, Tímár Máté: Emlékkísértő hajnalon c. verseinek elmondása követte, amelyeket Dusa Katalin főiskolai hallgató és Kiszely Zoltán a Békéscsabai Jókai Színház tagja mondtak el, a közönség nagy lelkesése mellett.

A versek között Mészáros Elekné Ugrin Magda népdalokkal gyönyörködtette hallgatóságát.

A műsor Hegedűs Boldizsárné Liziczai Margilka megragadó énekhangján megszólaltatott endrődi balladáinak előadásával ért véget. E balladák a nép ajkán született igaz helybeli történeleket meséltek.

Az ünnepség befejezéseként következett Uhrin Péter képeiből alkotott kiállítás megnyílása.

Elsőként Vörfi András alpolgármester az Önkormányzat nevében mondott köszönetet a Munkácsi Mihály Múzeum vezetésének, és mindazoknak az Ugrin család tagjai közül, akik lehetővé tették, ezt a példa nélkül álló eseményt, hogy 44 kép kiállításra kerüljön.

Ezt követte Hunya Elekné Varjú Mariann tanárnő megnyitója, amelyben a parasztfestő életútjából idézett Márton Gábor könyvéből.

Hornokné Németh Eszter zárszavai után a résztvevők ebédig a képekben gyönyörködhetek, s kedves beszélgetésekbe merültek a réglátottakkal.

A hosszúra nyúlt ebéd után kevés idő maradt a városnézésre, látogatásokra, de aki tehetett belátogatott a templomba, a lőjházba, a régészeti múzeumba. Este öt óraker kezdődött a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola gálaestje, mely után állófogadás következett, és éjfélig tartó beszélgetések közepette, vidám nótázással fejeződött be az Endrődiek Baráti Körének nagyszerű találkozója.

CSÁSZÁR FERENC

Családtörténeti hagyományok Gyomáról - III.

Sorozatunk harmadik részéhez érve örömmre szolgál, hogy észrevételeket kaptam a közelebbi és távolabbi rokonságtól. Némi sajtóhibáról, hiányosságról lévén szó - a nagyobb békeség kedvéért - e következő fejezet elején a kifogásolt, hiányolt adatokat helyre állítom; - az I.rész utolsó előtti bekezdése felülről a 11-12 sorban "Imre" után pótlás: Mózes (Mózsés, Mózsi a korabeli használatban), Albert, Sándor kedvelt keresztnévek a Csösz Szabóknál. Tovább a 15. sorban nem "Galóczi", hanem Galgóczi (volt ti. a Csösz Szabók eredeti neve).

Magam is restellem, de apai ágon törzsökös gyomai származású Kovács Imre író, politikus, államférfi sokszor és sok helyen leírt családtörténetét is kifejejtettem. Kovács Imre: "Elsüllyedt ország" Budapest, 1945. Cserépfalvi Kiadó 21. oldalán írja: "Az első települők között voltak őseim, és rokonaim ősei is. Kovács, Kató és Szilágyi... a Nagykúnságról húzódtak ide szabadmenetelű családok, csábította őket az adókedvezmény, amit az új uraság adott, meg az épen álló falakkal fennmaradt református templom, még a reformáció előtti időkből. A község törzsökös lakossága tehát majdnemcsak rokon egymással." Itt jegyzem meg, hogy az én apai ági nagyanyám édesanyja, tehát dédnagyanyám, s Kovács Imre apai ági nagyanyja édestestvér Bartha Lányok voltak. "Dédnagyapám - írja Kovács Imre-G.Kovács Bálint - vagy másképpen G., Mírhóháti vagy Vermesháti Kovács, "szekciós" gazda volt (vagyis egy telken, 32 kisholdon és tartozékain ülő telkes jobbágy), akit még egyéb okból kifolyólag "Ganajtúró" Kovácsnak is hívtak. Összevásárolta a környékbeli rossz, leromlott szarvasmarhát és épített egy nagy karámat a Körözs árteribe és ott azokat felhízalta, majd jó pénzért Bécsben eladta. Így az egy telekhez többet is ragasztott. Nagyapámra már kevesebb jutott, mert sokan voltak testvérek, a birtok osztódott. Édesapám meg már a békéscsabai Földműves Iskola oklevelével a kezében kulcsár lett József főherceg alcsúti birtokán, mert mint tényleges huszárt megkedvelte katonáskodása idején főhercegi parancsnoka, ti. a katonaságnál is altsízt volt."

A ragadvány nevekről már írtam, hogy rendkívül beszédes, színes érdekes világa ez a közösségi életnek. A rendszerezés problémakörébe itt most nem merülök bele, mert a rendelkezésemre álló terjedelem ezt nem nagyon tenné lehetővé. Annyit azonban

szeretnék előrebocsátani - mielőtt adattáramból szemelgetek olvasóim gyönyörűségére -, hogy a legbeszédesebb ragadványnevek a tulajdonságokat "magyarázók".

Íme az "adattár" (1741 - 1990 közötti gyűjtés): Csendör Ádám, Szíp (azaz szép) Bácsi, Fűles Balogh, Bulázer Balogh, Pajinkás Baráth, Szamaras Baráth, - előbbi a pálinkafőzéssel folytatta "szent hivatását", utóbbinak számarra volt. Kalapos Batári, Vikás (Vékás) Bátori, Presbiter Bányai, Ványai Bárdos, Pólus Bene, Ványai Bere, Czigány Berki, Gazda Béres, Genye Biró, Malmos Biró, Sánta Biró, Murmuly Biró, - "olyan makrancosok vótak" -, Bába Biró - "nagyon szerettük a puszulyt" -, Radnóti Bódor - a Gömör megyei Radnótról származtak -, Fehér Bogár - "Füstös Bogár testvirje, csak ez szokés vót, és feltűnően szíp fehér gyöcsgatyát viselt (hordott) nyaranta" -, Füstös Bogár - "elébb testvirje, e' meg fekete hajú, barnabüri vót" -, Bujdosó Csapó, Csapás Csapó, - "mindig szemfájós vót" -, Drótos Csapó, Furulyás Csapó, Kani Csapó,

Kapás Csapó, Kutyás Csapó, Pusztai Csapó, Szálkás Csapó, Szeglet Csapó - mert hogy sarkon laktak -, Szuszuka Csapó - "az orrukából besziltek" -, Szénégető Csapó, Tosza Csapó, Csetkákás Cseri, Nagyszemű Debreceni, Ökörscordás Domján, Búger Erdei, Detektív Erdei - "mindent hamar megtudott" -, Kolbász Erdei, Zsinór Erdei - "akkurátus ember vót, még a borozda is olyan egyenes vót nála, mintha zsinór mellett húzták vóna" -, Verebes Erdei, Cikora Fekete, Gelányi Fekete, Kannyúl Fekete - "egyik előgyök megfutott gyávan" -, Kúpor (Köpor) Fekete - "Fekete köport árultak" - Merhugyos, vagy Merőhugyos Fekete, Mizes Fekete, Nagyorrú Fekete, Pipi Fekete - "arcuk, hajuk, bajuszuk is veres vót" -, Puskás Fekete "arcuk olyan vót, mintha rögtön sírnának" -, Sómirő Fekete, Szarka Fekete - "merthogy olyan szarka természetűk vót" -, Szipa Fekete - "az orrukát szitták folyton" -, Szűcs Fekete, Ványai Fekete, Vásárbíró Fekete, Böndő Gál, Kisréti Gál, Rigó Gál, Rőfös Gál, Szodás Gál, Vámos Gál, Gonosz Oroszi, Hegyesorrú Hajdu, Kupec Hajdu, Rostás Hajdu, Szityilló Hajdu, Zsiros Hajdu, Zugi Hegyesi, Hopsifia Fodor, Bogár Izsó, Csáki Izsó, Molnár Izsó, Csorba Izsó, Csoze Izsó, - "mindig hazudott, mindenkit becsapott" -, Dienes Izsó, Kasorrú Izsó, Ragyás Izsó, Szerető Izsó, Szúnyog Izsó - "vikony hajú, cérnatenorok" -, Gircsi Kató - vékony, sovány emberek -, Papucsos Kató, Róka Kató, - "ravaszok mindnyájan" - Bakter Király, és folytatása a IV. részben. Megjegyzem, hogy a ragadványnevek sok esetben rövidítve rögződtek, különösen a régiéek, és tévhit az, hogy az ABC betűivel jelölték azokat a családneveket amelyekből sok volt.

CS.SZABÓ ISTVÁN

"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vállalunk."

35-től 42-es méretig.
SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)
Telefon: 06-66-386-800

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetemet fejezem ki mindazoknak, akik férjem, TÍMÁR LAJOS, temetésén megjelentek és részvételükkel fájdalommat enyhíteni igyekeztek.

TÍMÁR LAJOSNÉ
és családja

TOTÁL VEGYESÁRUK ÜZLETHÁZA ÁRUAJÁNLATA:

(Endrődi u. I. Háztartási Bolt)
Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étoiaj 1 literes 207.-Ft/db

Étolaj kimért 182.-Ft/l

Hagyma 120.-Ft/kg

Étkezési burgonya 55.-Ft/kg

Hétizű kisüsti, hunyai főzésű pálinka
650.-Ft/l

Hípó kimért 20.-Ft/l

Vetőmag kukorica Középtértékűek,
fémzároltak:

Dekalb 524-es 335.-Ft/kg

Dekalb 241-es 230.-Ft/kg

DK-045 190.-Ft/kg

Garancia! Minőség!

Kedvező ári

Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2

Tel.: 06-66-283-359

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Öz. BÁTORI ISTVÁNNÉ TÍMÁR MARGIT, aki a Zalka M. u.42-ben lakott, rövid szenvedés után 95 évesen május 4-én hunyt el. Hamvasztás után Gyomán fogják örök nyugalomra helyezni. Gyászolják: három gyermeke, három unokája, öt dédunokája.

BÚZA VENDEL, aki a Móra Ferenc u.6-ban lakott, hosszas betegség után április 29-én hunyt el 76 éves korában. Gyomán helyezték örök nyugalomra május 2-án. Gyászolják: felesége, gyermeke és két unokája, rokonai és barátai.

CZIKKELY IMRE, aki lakott a Kodály u.7-ben, hosszas szenvedés után 85 évesen hunyt el április 22-én. Endrődön temették április 25-én. Gyászolják: felesége, öt gyermeke, kilenc unokája, rokonai és barátai.

Egyre távolabb kerülünk kultúránk értékeitől. Szilánkjait szertefújja a szél. Törött cserepeit ragasztjuk, össze már csaknem eszelősen, és megpróbálunk nem elmerülni a részletekben.

Az Egészet keressük, a Teljességet! Ezt szilánkokból összeépíteni, nélküli és veszélyes feladat. - Nehéz azért, mert ma már most jelentenek a tárgyak, vagy nem jelentenek semmit; csak poros, szürögött ócskaságokat, amelyeknek a személtelenen a helyük. - Veszélyes azért, mert egy-egy részlet önmagában nem az Egész; viszont, ha egészségtelen kezeljük tévútra visz. Hamis teóriákat aggatunk ró. Az igazságból hazugság lesz. A teljességet keressük. Az összefüggéseket, hogy bármilyen, amit találunk a nagy egészen része.

Gondoljunk csak arra, hogyan épül fel az ember. Az Ember test és lélek. A kettő együtt él, és teljes. Külön is lehet, de akkor a testből bábú, a lélekből pedig szellem lesz.

A néprajzot is egészben kell kezelniük.

A jelek, a minták, az arányok, az óskor, az emberi

Öz. DÁVID GYÖRGYNÉ NÁDASDI MÁRIA, Mihóhádi u.13-ban lakott, aki hosszas betegség után május 13-án, 90 éves korában hunyt el, május 20-án temették el Gyomán. Gyászolják: gyermeke és családja, rokonai és ismerősei

DEBRECENI GÉZA 86 évesen tragikus hirtelenséggel hunyt el május 16-án, 26-án temették Gyomán. Gyászolják: gyermeke, unokája, és három dédunokája.

Öz. FORGÁCS LAJOSNÉ TÍMÁR MARGIT, aki a Selyem út 72-ben élt, rövid betegség után 97 éves korában április 24-én adta vissza lelkét teremtetőjének, 29-én helyezték Endrődön örök nyugalomra. Gyászolják: három gyermeke, öt unokája, 8 dédunokája, ismerősei és barátai.

GYURICZA MIKLÓSNÉ FÜLÖP IRÉN, aki hosszas betegség után május 12-én 65 éves korában halt meg, 16-án temették el Endrődön. Gyászolják: két gyermeke, öt unokája, rokonai és ismerősei.

GYURICZA LAJOS, aki az Ugari u.16-ban lakott rövid szenvedés után 75 évesen hunyt el április 28-án, temetése május 6-án volt Endrődön. Gyászolják: két gyermeke, két unokája, két dédunokája, valamint ismerősei és barátai.

HEGEDŰS JÁNOSNÉ KULIK MARGIT, aki a Liliom utca 10-ben élt, hosszas betegség után 61 éves korában hunyt el május 5-én, 13-án temették el. Gyászolják: két gyermeke, négy unokája, rokonai és ismerősei.

Öz. HEGEDŰS JÓZSEFNÉ GIRICZ VIKTÓRIA, aki a Szarvasi u.7. sz. alatt lakott, 88 éves korában tért meg teremtetőjéhez április 29-én. Endrődön helyezték örök nyugalomra május 5-én. Gyászolják: két gyermeke, három unokája, kilenc dédunokája.

IVÁNYI MIKLÓSNÉ VASZKÓ ESZTER, aki a Kenderáztató u.5. sz. alatt lakott, és 87 éves korában rövid szenvedés után adta vissza lelkét a Teremtetőjének április 20-án, Endrődön 23-án temették el. Gyászolják: két gyermeke, hét unokája, három dédunokája.

Öz. MOLNÁR PÉTERNÉ SZELES ESZTER, a Körös u. 4. sz. alatt élt, aki rövid szenvedés után április 19-én hunyt el. 24-én Endrődön temették el.

Gyászolják: két gyermeke, három unokája, és dédunokája.

Cs. NAGY ENDRE, aki lakott a Katona J. u. 4. sz. ban lakott, 61 éves korában adta vissza lelkét Teremtetőjének május 13-án, Gyomán helyezték örök nyugalomra 15-én. Gyászolják: két gyermeke, három unokája, ismerősei és barátai.

PAPP ISTVÁNNÉ FARKAS MÓNKA, Dobi u.16-ban lakott, 83 éves korában rövid szenvedés után április 18-án hunyt el, és 22-én Endrődön helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: 3 unokája, és négy dédunokája.

PELYVA JÁNOSNÉ RÁVAI GIZELLA, aki lakott a Selyem út 73-ban, 52 éves korában hunyt el hosszas betegség után távozott az élők sorából április 23-án. Endrődön temették el április 27-én. Gyászolják: két gyermeke, egy unokája, rokonai, barátai.

PELYVA ISTVÁNNÉ OLÁH MÁRIA, aki az Árpád u. 25-ben élt 77 éves korában hosszas szenvedés után április 19-én hunyt el és április 23-án temették el Gyomán. Gyászolják: gyermeke, egy unokája és két dédunokája.

RACZ ISTVÁN 100 éves korában rövid szenvedés után április 22-én fejezte be hosszú életét, Gyomán helyezték örök nyugalomra április 24-én. Gyászolják: kilenc gyermeke, húsz unokája, valamint déd és ükunokái, rokonai, barátai.

Öz. SÁFÁR JÁNOSNÉ HUNYA JOLÁN, Polányi u.13-ban élt, és 83 éves korában rövid szenvedés után hunyt el április 26-án. Endrődön 30-án temették el. Gyászolják: rokonai és ismerősei.

SZABÓ SÁNDOR, aki lakott a Budai Nagy Antal u.4-ben, hosszú betegség után április 15-én hunyt el. Temetése május 8-án volt Gyomán. Gyászolják: rokonai és ismerősei.

Öz. VASZKÓ IMRÉNÉ DINYA MÁRIA, Décsi u.9-ben élt, rövid szenvedés után 89 éves korában május 2-án tért meg Teremtetőjéhez. Endrődön május 6-án temették el. Gyászolják: három gyermeke, nyolc unokája, nyolc dédunokája, rokonai és dédunokái.

WAGNER MÁRTONNÉ, aki 83 éves korában hosszas betegség után hunyt el május 12-én. Gyomán helyezték örök nyugalomra május 18-án. Gyászolják: testvérei, rokonai.

Béltesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr az ő országába.
Az örök világosság ragvóján felettük.

PUSZTULÓ ÉRTÉKEINK NYOMÁBAN

És rajzoljunk életlét a házunk aromatára...

szellem fejlődése az Isteni Erő megtestesülésének bizonyítékai.

A jelek, a minták beszélnek, hatnak ránk; ha akarjuk, ha nem. Ez rajtuk kívül áll. Figyelniük kell a jelekre, tanulmányozniuk kell, hogy megértjük őket. A jelek beszélnek, az életünkről szólnak; tanácsokkal, utasításokkal látnak el bennünket. megvédenek.

A jelek rólunk szólnak. Gondoljunk az Életfa jelünkre. Ez maga a teljesség. Születés, gyermekkor, felnőttkor, és újra a születés. Állandó mozgás, mago az élet. Lassan az életfa eltűnik életünkből, már a jelet nem ismerjük. Számunkra népművészetünk kimerül a kalocsai giccses himzsesben és a hortobágyi karikáspatogatásban. Ez van: - Ungarische gulás. - Ez kell! - tartják egyesek.

De kinek kell? A nyugati turistának? - Nem. A magyar turistának? Nem. A politikának? - Igen. Ez a niaszlag nekünk

készül, az egyszerű magyar népnek. Azért ne higgyük el, ezek vagyunk mi, a semmi gyökértelen, kulturálatlan, barbár tömeg...

Saját sirunkat ásotják meg velünk, s mi önként besétálunk. Talán egyesek még mosolyognak és integetnek is közülünk.

Azt mondják: - Hohó, megyünk Európába! Nem jöttök? Ezt körülötteink állók mondják fanyar mosollyal:

De, majd megyünk! - s közben lapátolják ránk a földet.

Törött cserepeket ragasztjuk, már csak nem eszelősen, és megpróbálunk nem elmerülni a részletekben. Mit lehet tenni? Az egészet kell keresnünk... a teljességet; ez az egyetlen lehetőségünk.

...És rajzoljunk életlét a házunk aromatára, rajzoljunk gyermekeink lézetsarkába. Hagyjuk, hogy éljen a jel, hadd hasson!

SZONDA ISTVÁN

(a szerkesztőség nem mindenben ért egyet a cikk írójával)

Mikor az éjszaka becsukta csillagszemét, és betakarozott a selyemkék égbolttal, egyszeriben kipirult a hajnal. Nagyot nyújtózott a napocska, és végig-cirógatta sugaraival az ébredő világot.

Amint kitekintett biborszínű függönye mögül, látta ám, vendégre főznek ma a Tölgyeserdőben, mert Királynéni viszi már a konyhára a rántani való csirkét. Kíváncsian benézett a tisztaszoba ablakán, és azon nyomban ráismert a szendergő gyerekre.

- Nini, hiszen ez a kis legényke, aki folyton-folyvást meséket játszana. Hát megtréfalom egy csöppet. - ragyogott vidáman, és játékosan megcsiklandozta Jóska pisze orrát.

- Hapci! - prüszkölt nagyot Jóska, és méltatlankodva a másik oldalára fordult. Egy icipicit közben megnyitotta a szemét, hát uramfia, mit lát? Egy piros sapkás madárka üldögélt az ágya végén, és két ragyogó gyöngyszemével kíváncsian pislogott.

Jóska felpattant, és két kézzel kapott a gyönyörű madár után. Hanem az nagyot csapott csőrével az ujjára, és haragosan perlekedett vele:

- Rosszcsont! Rosszcsont! Hátrakötöm a sarkadat! Kikapsz! Kikapsz! Meg is érdemled! -

Jóska úgy megszeppent, hogy kifutott a szobából, egyenesen az érett szilva szagú gyöngyharmatos kertbe. Kereste az utat, hogy haza induljon, de alig lépett kettőt, nagyot koppant valami kerek kis kobakján!

- Égszakadás! Földindulás! - kiáltotta a megrémülve, és iramodott tovább. - Jaj hiszen ez nagyon furcsa mese! - dideregte Jóska - ilyet még sohasem mesélt nagymama!

De még el sem indult, mikor egy

Mária néni meséi

Jóska Makkosországban IV. rész

lombja vesztett fatörzsről hatalmas madár csapkodott felé óriási szárnyaival, és fel-felröppenve nagyokat rikoltott. Redves lábán pedig minden mozdulatra megcsendült egy apró ezüstcsengő. No már ettől akárki megrettent volna, nem csoda, ha Jóskának is égnek állt a haja. Kétségbeesetten kiáltozott, hogy Királynéni azt hitte, ég a háza.

Kócos hajjal, álmos szemekkel futott már Tünde is, és Petkó manó is, és mikor Jóska nagy sokára elzokogta, mitől rémült meg annyira, úgy kacagtak, hogy nekik meg attól potyogott a könnyük. Aztán kézen fogták a vacogó gyereket, és sorba mutogatták, hol mitől ijedt meg.

A beszélő madár Matykó volt, a bohókás kis szajkó. Ott ült még akkor is, hol Jóska megpillantotta, és egyre hajto-gatta, hogy "Rosszcsont! Rosszcsont! Hátrakötöm sarkad!" De akkor már azt is hozzátette, hogy "haszontalan Petkó!"

- Pukkadj meg Tündével együtt! - duzzogott Petkó és sértett hangon magyarázta Jóskának, hogy Tünde tanítja ilyen zagyaságra a madarat.

- Hát te mire tanítod a kedves mókuskádat? - villámlott a szeme nagyokat Tündének. - Arra, hogy mindenkit megdobáljon dióval!

Az ám, már koppant is a fején neki is, és ezen most már mind a hárman egyformán nevettek. Aztán Petkó csettintett egyet ujjával, és hipp-hopp, a vállán termett a bojtos fülű, bozontos farkú mókás kis mókuska. Két lábára ült, és olyan mulatságosan fésülgette a bajuszát két fürge mancsával, hogy nem lehetett azt megállni hahotázás nélkül. Aztán, mint aki jól végezte dolgát, visszazökött lakomázni a nagy diófára.

Mátyással, mókussal ki is békült most már Jóska, de a rikoltozó madárhoz nem tudták közelebb csalogatni, pedig arról is kiderült, hogy igen kezes jószág,

Király bácsi vadászsolyma, és jóbarátságban van a ház népével is, csak Samura haragszik.

- Hát az már megint, ki fia, ki borja? - akarta kérdezni Jóska,

de a Király néni kiáltása ketté vágta a szavát:

- Kész a reggeli, fiókák! Asztalhoz szaporán!

Szaladt már a szél is, hozta a frissen sült kalács, és a frissen főtt kávé csábító illatát.

Hogy ki is az a Samu, akire a sólyom haragszik, megtudjátok a jövő hónapban!

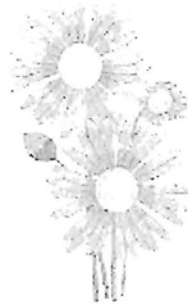
HOPP, IDE FRISSEN

*Hopp, ide frissen,
Kezem a kilincsen,
Széles kaput tárunk,
Szép mese vár
Hopp, ide frissen,
Párod, ugye nincsen,
Leszek én, ha kéred,
Szép zene szól.*

PANNI MEG A TARKA RÉT...

*Tarka réten száz virág
Szerte szórja illatát...
Panni félve lépeget.
Jobbra, balra nézeget...
Itt is virág! Ott is virág!
Itt margarét, ott szarkaláb!
Eltafosni jaj de kár!
Tőlük olyan szép a nyár.*

*Jó kislány vagy! - szól a rét
S rábólint a margarét:
Aki minket így szeret
Bizony az rossz nem lehet. -
S felé int a sok kis virág:
Lásd, e színes, tarka világ
Mind a tiéd! Téged vár.
Neked olyan szép a nyár.*

A mesét és a verseket írta:
IVÁNYI MÁRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru. Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemezek...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Irodalmi oldal

AZ UTOLSÓ HITES IS ÚTRAKÉLT...

(Czegei gróf Wass Albert 1908 - 1998.)

Szűk tíz esztendővel a nagy polgári száműzött-társ, Márai Sándor után, ez idén, február végén. Floridában szintén önkezével búcsúzott életétől a század talán legnagyobb irodalmi vonulatának, az Erdélyi Szépművés Céhnek utolsó jelese, mivel állampolgárságának helyreállítására közel két esztendeje várt már, s mire tíz sorban kifizették véle, agyvérzetten türelme, élethite elfogyott.

Jeles személyével az egyik legősibb erdélyi nemzetség törzsfője távozott, mely főnemességét még Szent Lászlótól nyerte, s kinek életállomásai akár a XX. század profán kálvária stációkövei lehetnének.

Válaszúton, Kolozs-vármegyében született, 1908-ban, nyugati tanulmányutakkal gazdagítva Debrecenben szerzett agrárdiplomát, s a román birtokreform "jövoltából" meghagyott mezősegi százholdjain folytatott mintagazdálkodás közben (bérgazdaságában gépészkedett Sütő András édesapja) születettek első irodalmi alkotásai; két verses kötet után a Farkasverem című társadalmi regény, mely az Erdélyi Szépművés Céh és Helikon rangosainak sorába emelte.

Nyugatra honvédtisztként a hadiesemények sodorták, s mivel a románok a háborús bűnrösök listájára rótták (s Budapest is kiadta volna), egyre népesülő családjával mind nyugatabbra húzódott. Hordárkodott Münchenben, éjjeliorkódott Hamburgban, s közben megalkotta az Adjátok vissza a hegyeimet, az Elvész a nyom, Ember az országút

szélén című, több nyelven is megjelent regényeit, mire az USA-ba jutott, ahol Márai Sándor és Zilahy Lajos mellett a száműzöttek legmeghatározóbb szellemi személyiségévé teljesedett. Létrehozta a jeles művek sorát, az angolul is megjelentető Amerikai Szépművés Céh-et, tanított a Floridai Egyetemen, s túléve több ceausescui merényletet, megalkotta főművét, az évszázadokat egybeölelő Kard és Kaszá-t, valamint - számomra századunk egyik legtündökletesebb gyöngyszemét - A fultinelli boszorkány-t.

Gyermekei is méltók a magyarai névre: Négycsillagos USA-tábornok fia volt például az Irak-elleni háború tűzérparancsnoka.

A honvágy s a honi bürokrácia ítélte halálra, hogy távoztával egyre több gyémánt-csillag pásztorolja népünket az égről, melyeknek megtartó ragyogását sohasem vakítja meg az araszos-korszakok rozsdája, míg vérünket a hazaszeretet, s nyelvünket az anyai szavak melege fűti!

MEZŐSÉGI ZSOLTÁR

In memóriám Adalbertus Wass.
Merre Szent László lova járt,
s bölényt ölt érte ősd,
nem adatott meg halnod ott
néped szolgálva hőson,
ahol kilenc százada
Vasként-Isten nevében
azt esengik: Hinni honfiak,
minden harang-zenében.

Sasok vágytak lenni a Wasok,
s lettek bujdosó dalnokok,
jövöbe kívántak látni,
önsorsba falazott vakok -,
s példává lettek. Böjti zsoltár,
pára-lett könnycsepp a szélben,
mezősegi nádasok zengik:
neved holtan is éljen!

1916-ban szentelték pappá, 1920-ban, amikor Zelinka János volt Endrőd plébánosa, Gyomán és Endrődön helyettesített. Később tábori lelkész lett, ahol főesperesséig emelkedett. A magyar hadsereg alezredeként megjárta a frontot. 1944-ben az Alkotás utcai Honvéd Kórházban szolgált, ahol üldözötteket - köztük zsidókat is - mentett.

1944. október 28-án a nyilasok hurcolták el és a Budakeszi erdőben kínozták halálra. Az utókor róla utcát nevezett el. (A MOM mellett a XII kerületben) Nevéhez még Rákosi sem mert hozzányúlani. Emlékét őrzik e sorok.

KÁLLÓ FERENC

(Szarvas 1892- Budapest 1944)

főesperes emlékére

KI IDÉZI? HŐS VOLT S IGAZI!

Szarvas szülte s Endrődön, Gyomán volt káplán.
Ki idézi? Bár hős volt szegény.
Létét csak egy parányka utca jelzi
A Németvölgy szinte-peremén.
Az, hogy úzött életeket mentett,
kínhalált halt értük, tűnt dolog,
miről csak a budakeszi erdő
vihartépte lombja, ha susog.

Frontot járt, mint pap-alezredek,
szentmisézett, prédikált, gyóntatott,
Signum-ot nyert, csatában a hátán
megsebesülteket hordozott,
nem nézve, hogy magyar-e, vagy német,
olasz, román, vagy MUSZ-os zsidó...
S itthon üldözötteket bújtatott,
bajtársa lett bár'honnan-való,
aki látta, kár harcolni érte,
ami mindenképpen elveszett...
Túl kell élni, és a szakadékból
jövöbe menteni kit lehet!

Mikor "lebukott" a fülébe súgta
egy jobb-lator fegyveres janicsár:
"Lépj le, majd nem nézek oda,
míg a többi gyáva sorbaáll!"
De Ő nem ment, védte volna őket,
ezért a végső golyóé maradt.
Ott lepte be az erdei lomb,
majd a hó, Budakeszi alatt...

Szarvas szülte, s Endrődön, Gyomán volt káplán.
Túléli Ő az elfeledést,
az igaz Ember bátor helytállása
évről-évre sarjadó magvetés.
Ülhet olykor farsangot a sátán,
nem marad el a Feltámadás,
hiszen keresztút, Golgota az ára...
Kálló Ferenc-i példaadás!

A verseket, és a megemlékezéseket
TÍMÁR MÁTÉ írta

A gyakorlati életre nevelés alsó fokon

III. rész - A KALOT megalakulása és szétverése

Tekintettel arra, hogy a község lakosságának nagy többsége földműveléssel foglalkozott, ezért az iskolákban hatósági engedéllyel heti két órában gazdaságtant tanítottak, ami tavasszal gyakorlati munkából, télen pedig elméleti oktatásból állott. Ebből a célból a község előljárósága 1200 négyszögöles kísérleti gyakorló területet biztosított a labdarugó pályától nyugatra. Az akkori megfogalmazás szerint a mezőgazdasági szakirányú polgári iskolánk a munkára nevelést tartja legfontosabb feladatának, mert egy magában az elméleti tudás nem elég, a gyakorlati oktatás éppen olyan fontos, mint az elméleti. A gazdasági életben egyik sem boldogulhat a másik nélkül! Ez különösen érvényes volt abban az időben, amikor az ország nyomasztóan súlyos gazdasági helyzetén csak is az elméleti és gyakorlati tudással felvértezett ember volt képes úrrá lenni.

Az elméleti és gyakorlati órákat Dr. Csókási Béla gazdasz tanár tanította. Az I. II. III. osztályban Moczár - Török : Mezőgazdasági ismeretek tankönyvből, míg a IV. osztályban Szluháczt féle mezőgazdaság-tani és ipari ismereteket tanulhattak a diákok. A gazdaságtan mellett külön tantárgyként szerepelt a kézi munka (szlőjd), aminek feladata a manuális kézség fejlesztése volt. A lányok háztartási ismereteket is tanultak.

Gyomán 1920-ban szerveződött külön a leány és fiú állami polgári iskola. A kezdeti nehézségek után (a szűkös körülmények miatt a mostani Tüdőgondozó helyén) átköltöztek a volt Árvaház épületébe. Az állami iskolákban is tanítottak gazdaságtant és a tanulók részt vettek a gyakorlatokon is.

Az elemi népiskola osztott és osztatlan iskoláiban a VI. osztályban is folyt természeti és gazdasági ismeretek, valamint háztartási ismeretek oktatása különböző óraszámokban.

Fekete János a pécsi Tanítóképző Intézet

tanára "Népiskolai módszertan" című munkájában így ír a gazdasági ismeretekről:

"A tanuló szeresse meg a hazai rögöt, becsülje meg a tisztességes, becsületes munkát, és kedvelje meg a gazdálkodást; erősítse meg a vallásos érzületet, szilárdítsa meg lelkében mindazokat a tulajdonságokat, amelyek az erkölcsös jellem kialakulásához szükségesek."

Valóban, úgy a felekezeti, mint az állami iskolákban a gyakorlati életre nevelés terén a tanuló jellemének kialakítására is nagy súlyt helyeztek. A jellem egyik kritériuma a becsületesség. Ide tartoznak azok, akik munkájukat, a rájuk mért feladatokat hűen teljesítették. Ezekből az iskolákból a két világháború között sok jeles fiatal került ki.

A harmincas évek közepén a katolikus egyház keretén belül egy új ifjúsági mozgalom bontogatta szárnyát. Létrejött a Katolikus Legények Országos Testülete a KALOT, mely a népfőiskolák megszervezését tűzte ki céljául. A mozgalom országos elnöke Kerkai páter, főtítkára pedig az endrődi születésű Ugrin József volt. Céljuk volt továbbá a vidéki, falusi elemi, vagy polgári iskolát végzett fiatalok szakmai ismereteinek további bővítése a mezőgazdaság különböző ágaiban (gyümölcs, zöldség, szőlő termesztése, feldolgozása, a mezőgazdasági gépek megismerése, vezetése, szerelése). Elsősorban a Dunántúlon jöttek létre ilyen bentlakásos iskolák (Érd, Püspöknádasd stb.).

Békés megyében, 1943-ban Endrődön a liget mellett lévő kertészet egy részét kapta meg a KALOT szervezet a községi előljáróságtól. A Holt-Körös partjain meg is kezdték a népfőiskola építését. A tervek szerint öntözéses zöldségtermesztés lett volna az iskola jellege. Az építéshez hozzá is fogtak, a falakat felhúzták, de a háború közeledtével abba maradt és nem folytatódott tovább. Ugyanis a háború után - mivel hogy

egyházi intézmény volt - a szervezetet megszüntették. Az építést jó pár év múlva fejezték be, a helyi előljáróság átadta általános iskolának.

A meglévő és már jól működő, jól felszerelt, nemes célokat szolgáló, erős erkölcsi alapokon nyugvó országos intézményeket mind megszüntették! Sokakban később traktoros tanfolyamokat, szakmunkásképzőket létesítettek, mindezeket természetesen már a nagyüzemi gazdálkodás profiljának megfelelően alakították át.

A gyomai Gazdasági Iskola épületében szövő üzemet létesítettek, majd lakások céljára alakították át.

Befejeződött tehát egy korszak, amely Tessedik Sámuel nevével fémjelzett, s amely az életre nevelés és erkölcsi tisztaság jegyében bontakozott ki, s amely a KALOT szétverésével ért véget.

HUNYA ALAJOS

„ÉPFE“ - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknek teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését.

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK.

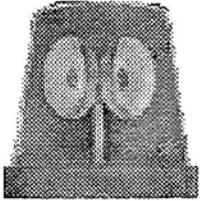
BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi kivitelű faszobrász, faragó munkákat készít.

Mintaterem. iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

Bűnügyi krónika

Újra jelentkezőnk rendszeres rovatunkkal és április 1-től 28-ig terjedő időszak bűncselekményeiről tájékoztatjuk a kedves Olvasóit

Mint általában, ez úttal is, a vagyon elleni bűnesetek fordultak elő legnagyobb számban, bár volt közlekedési baleset is, sőt egy-két érdekesebb, településünkre eddig nem jellemző bűncselekmény is előfordult.

Szerszámok bádét törtek fel a Pocos-kertben, ahonnan motoros szivattyút, s szerszámokat loptak el kb. 50.000 forint értékben. A Bogarzó-zugban a Peresi-haltág mellett vikendházbetörés során gázpalackot, szieszta gázkályhát, és edényeket tulajdonított el az ismeretlen tettes mintegy 100.000 forint értékben. Endrődön egy épülő, majdnem kész házból már felszerelt 3 gázkonvektort és egy gázmelegítőt tulajdonítottak el, a kár hozzávetőlegesen 140.000 forint. Egy magánház udvarán álló Trabantból 20 l. benzint "szívtak le" 10-ére virradóra. Ugyancsak 10-én észlelték egy hétvégi ház fellőrésél hengerzár törés módszerével a Söcző-zugban, itt ugyancsak leszerelték a bojler, mosdóagylót, sütőt, csaptelepeket, villanykapcsolókat 200.000 forintnyi kárt okozva. 12-én egy Harcsás-zugi vikendházból a bejárati ajtót lopták el. (Úgy tűnik, valaki épülő házához így gyűjti össze a fűtés, fürdőszoba és konyhai szerelvényeket? a szerk.) 14-én 6 órakor észlelték, hogy az Endrői Rózsa presszóba ismét betörték, ezúttal tetőbontás módszerével, s innen áru, ital, és a helyszínen feltört játékautomata pénztartalmát vitték el. Az ügy kapcsán látóterükbe került egy endrői testvérpár, akiket a meglévő bizonyítékok alapján őrizetbe vettek, ám előzetes letartóztatásukra nem került sor, de ellenük az eljárás folyik. 20-án egy Hantóskert úti üresen álló házba törtek be, itt gázpalackot, Fekete-fehér TV-t, rádiósmagnót, szerszámokat "zsákmányoltak". Ugyanezen a reggelen, a gyomai településrészen elvittek egy Lada-kombi gépkocsit, ami egy ház előtt lezáratlanul, a benne hagyott kulccsal parkolt. A jármű a helyszíntől alig néhány száz méterre megkerült, ám hiányzott belőle a tulajdonos táskája 30.000 forint készpénzzel. A Peresi-haltág mellett is újabb vikendházfeltörés volt, innen hűtőszekrényt, grillsütőt, és ülőgarnitúrát tulajdonított el ismeretlen tettes.

Ezek voltak a már megszokott, sajnos mindennapinak mondható vagyonelleni bűncselekmények, és most lássunk néhány érdekesebb, kevésbé szokásos bűnesetet:

Április 1-én délután az Üvegház Bisztróban helyi lakos kalapáccsal összetört két játékautomatát. Tettét azzal

indokolta, hogy apja játékszenvedélye odáig fajult, hogy az egész család összes jövedelmét ezek a gépek nyelik el. Az elkövető ellen garázdaság és rongálás miatta eljárás indult. Április elején, vagy inkább március végén kezdődött egy telefonfülke fellőrési sorozat, ami eddig településünkön szintén nem megszokott bűncselekmény. Több mint 10 fülkét törtek így fel, főleg Gyomán. Nem túl sok az így nyert pénz, néhány ezrenyi forint egy-egy fülkéből, az okozott kár ennél lényegesen súlyosabb. Szintén nem mondható mindennaposnak a 4-én Endrődön lezajlott ominózus a Barátság-Hódmezővásárhely SE mérkőzés. Itt a nézők sorozatosan nem értettek egyet a játékvezetői ítéletekkel. A kiállítások és sérülések miatt lecsökkent számú Barátság játékosok miatt a mérkőzést le kellett fűjni. Az elégedetlenséget kiváltó körülmények miatt a szurkolók egy része fenyegetőleg lépett fel a játékvezetővel szemben. Ezért került sor a rendőrségi beavatkozásra. Szerencsére a személyi szabadság korlátozására nem került sor, és más, kényszerű eszköz bevetésére sem. 6-án hajnalban elfogtak egy körözött személyt, akinek testvére már január óta előzetes letartóztatásban van.

Sikeresen végrehajtottuk az elfogási akciót s így ő is előzetes letartóztatásba került. Őt gyanúsítják többek között a telefonfülkék sorozatos feltörésével is. Az ügy vizsgálati szakaszában nem állítható, hogy ő volt az elkövető, mindenesetre azóta újabb fülkefeltörés nem volt, a házkutatás során viszont több olyan eszközt találtak, ami alkalmas lehet az említett bűncselekmények végrehajtására. Ezeket most szakértők vizsgálják.

Hivatalos vadász feltartóztatott, illetve elfogott két békéscsabai orvvadászt, akik a Dan-zugnál egy faluber puskával fácánt löttek. Ellenük egyelőre csak lopás vétsége miatt indult eljárás, ám az elkobzott puskát fegyverszakértő vizsgálja, s amennyiben lőfegyvernek minősíti, az esetben a vád lőfegyverrel való visszaéléssel is bővül, mivel fegyvertartási engedéllyel nem rendelkeztek. Szintén nem mondható mindennaposnak az az eset, ami a nagylaposi volt Lenin Tsz üzemegységében történt. Itt két anyajuhot vágta le, a helyszínen, fejét, bőrét, belső részeit ott hagyták, "csak" a többi vitték el.

Három közlekedési baleset is történt. 4-én haj-

nalban Nagylaposon egy személykocsi kerékpárost akart előzni, ám az ittas volt és váratlanul elékanyarodott. A gépkocsi vezetője az ütközést csak úgy tudta elkerülni, hogy gépjárművét a csatornába kormányozta. Sajnos mind ő, mind utasa megsérült. Eljárást indítottak az ittas kerékpáros ellen. Ugyancsak ittas segédmotoros behajtott a gyomai faluljai haltágba, bár eredetileg a kishídon szeretett volna átmenni, de a holkörösben "landolt". Fejsérülést szenvedett, mentő szállította el. 11-én a dévaványai úton egy budapesti lakos által vezetett személygépkocsi áttért az út menetirány szerinti bal oldalára, és összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő helyi lakos által vezetett személygépkocsival. Sajnos a sérülést itt is a vétlen kocsi vezetője és utasa szenvedte el, szerencsére csak 8 napon belül gyógyulót.

(Úgy látom, túl sok idejük most sem volt unatkozni a rend őreinek, de úgy értekelem, mintha a vagyon elleni bűntényekből kevesebb történt volna a megszokott átlagnál. Jól látom? És a két előző hónapban, amikor lapunkban nem jelent meg bűnügyi krónika történet-e valamilyen kiemelkedő bűncselekmény?) A két kérdésre a válasz összefügg! Nem történt semmi "kiemelkedő", csak apróbb, megszokott bűnesetek, de azok tömegesen.

Ennek következtében sok bűnözőt számoltattunk el az utóbbi időben, jó néhány előzetes letartóztatottunk van. Elég nagy számban folytattunk büntető eljárást. Ennek eredményeként "horogra" akadt három - egymástól függetlenül tevékenykedő - vikendházbetörő csapat, akiknek számájukra mintegy 200 bűncselekmény írható a nyomozás jelen szakaszában. Valószínűleg ezek "forgalomból" való kivonásuknak" köszönhető a bűnesetek csökkenése.

Gratulálunk! További sikereket kívánunk.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

MINDENT EGY. HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

EGY KÜLÖNLEGESEN SZÉP NAP AZ ISKOLA ÉLETÉBEN

Egész éves nevelőmunkánk folyamatában kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a tanórán kívüli rendezvényeknek, különösen az iskolai ünnepeknek. Az iskolai ünnepek teremtenek lehetőséget arra, hogy mindazok, akik kötődnek az intézményhez, a lakóhelyhez, közös programokon vegyenek részt, együtt töltsenek néhány órát.

Az együtt töltött órák élménye gazdagítja tanulóink érzésvilágát, erősíti azonosság tudatukat, s a személyesen megismert neves egyéniségek példaként állhatnak előlük.

Május 15-e különlegesen szép nap volt tanulóink iskolai életében.

A Rózsahegy-i napok keretében megrendezett iskolanap gazdag programot kínált: Rózsahegyi Kálmánról, az iskola névadójáról szóló vetélkedőn és akadályversenyen, rendhagyó tanítási órákon, táncházon, tanár- diák meccseken és esti táborúton mellett közös éneklésen vehettek részt tanulók, szülők és meghívott vendégek.

A nap különleges élménye volt, hogy a rendhagyó tanítási órákon tanulóink olyan személyiségeket hallgathattak, akik Endrődön élnek, s hivatásuknak élve országos hírnévre tettek szert.

Gergely Ágnes író nő közvetlen, kedves egyéniségével, emberközeliségével nyitotta meg a gyermeki szíveket, szeretettel fogadva kívánsói kérdéseiket. A tanulók Endrődön töltött gyermekkoráról, költővé válásáról, példaképeiről, hétköznapjairól kérdezték. A válaszok közben az író nő, szinte észrevétlenül vezette be ifjú hallgatóit Juhász Gyula egyik különleges, képszerű költeményének rejtélyes szépségeibe. Az idő észrevétlenül elröppent, s rosszul esett hallani az óra végét jelző csengőszót.

Dr. Rácz Béla lézerkutató, a reálérdeklődésű hallgatóságnak a lézerkutatás legújabb eredményeibe adott betekintést, érdekes képekkel illusztrálva mondanivalóját. Az általános iskolás korosztály nyelvén megfogalmazott érdekességeket: nagy távolságok mérését, a lézer hárfa bemutatását, a test hőmérsékletének feltérképezését szíjjátva hallgatták a résztvevők. Érdeklődő kérdéseik megválaszolására az előadá-

sok közötti szünetek is rövidnek bizonyultak.

Papp Sándor történész a középkori Török Birodalom kialakulásáról beszélt. Az általános iskolai tananyagban jóval túlmutató ismereteket a gyermekek számára érthető, lebilincselő módon adta elő. Színes diákkal, eredeti kézirati szövegek fénymásolatával illusztrált előadását a gyerekek felszabadult, spontán figyelmé kísérte.

Hornok Lajosné helytörténeti előadása műtünk értékeit emelte ki tanítványaink előtt. A bemutatott dokumentumok (régi pecsét, oklevelek, céhmesterek bizonyítványai) érdekessé, színessé tették a szóbeli tényeket, a közbeiktatott játékok pedig meg is tanították a hallgatókat.

Giricz László utazó az 1848-49-es forradalom és szabadságharc emlékhelyeire vezette el a hallgatóságot, diákepek bemutatásával illusztrált előadásában. Az eredeti képek lenyűgöző látványa a tanulók érzelmeit és fantáziáját indította meg.

A rendhagyó tanítási órák előadóinak tudása, emberi nagysága egyszerűséggel és gyermek közelséggel párosulva többszöröse emelte a nap pedagógiai értékét.

Előadásukat Rózsahegy-i emléklappal köszönjük meg, amelyet a díjkiosztó ünnepségen az iskolanapok díszvendége: Abóczy Róbertné Rózsahegy-i Marika, iskolánk névadójának unokája adott át.

Hagyományaink szerint emléklapokat kapott az ünnepi alkalomra kiírt irodalmi és képzőművészeti pályázat nyertese is. Az Otthonom Gyomaendrőd c. irodalmi pályázat nyertese Mraucsik Szilvia, 8. b. osztályos tanuló lett. A Lakóhelyünk szépségei c. rajzpályázatot Kovácsné Nóra, 7. a. osztályos tanuló nyerte, aki legszebb rajzait az iskola ablakából kinézve a templomról készítette. A rajzpályázat további díjazottjai között szerepeltek a 2. sz. Általános pályázó tanulói is. A pályázatra készített rajzok az iskola folyosóit díszítették.

Emléklapokat vehetett át az ünnepségen Szurovecz Istvánné, a Szülői Munkaközösség elnöke is az iskolát patronáló tevékenységéért.

Vendégeink megtisztelő részvételét, a Szülői Munkaközösség segítségét, az endrődi vállalkozók és szülők anyagi támogatását, az Endrődiek Baráti Körének együttműködését és rendező kollégáim munkáját ezúton is megköszönöm. Mindannyiuk további munkájához sok sikert és jó egészséget kívánok!

A jövő évi viszontlátásra!

LADÁNYI GÁBORNÉ

Köszönet mindazoknak, akik önzetlen adományaikkal és munkájukkal támogatták az Endrődiek Baráti Körének és az Iskolai Ünnepeknek rendezvényeit:

ÁFÉSZ

Barna Zsolt,
Borókai Barnáné
Farkasinszki Zsuzsa
Fülöp Imréné
Fülöp Zoltán
Domokosné Paróczai Jusztina
Dinya László
Dinya Zoltán
Gellai László
Gyebnár János
Hornok József
KERT-KIVI Kft.
Kiszely Lászlóné
KNER NYOMDA
Kulik Imréné
Lakiné Szmola Katalin
Márton Gáborné
Marsiné Giricz Erzsébet
Mészáros Vendel
Nagyné Sajti Margit
Németh Dezső
Paróczai József
Ronyecz Páiné
Rózsahegyi K. Ált. isk.
pedagógusai, és a
Könyvtár dolgozói
Timár Andrásné
Tankó Andrásné
Szonda István
Szmola József
Villányi Attiláné

A képkiallításához kölcsönzésükkel hozzájárultak: Gyomaendrődön élő Uhrin családok, Varjú Józsefné és a Békéscsabai Munkácsi Múzeum.

A hazáért élni, szenvedni s jót tenni,
Ügye mellett önként s bátran bajra menni,
Kárt, veszélyt, rabságot érte fel sem venni,
S minden áldozatra minden nap kész lenni...

Balsányi János

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Hunya Alajos, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 7. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1998. július

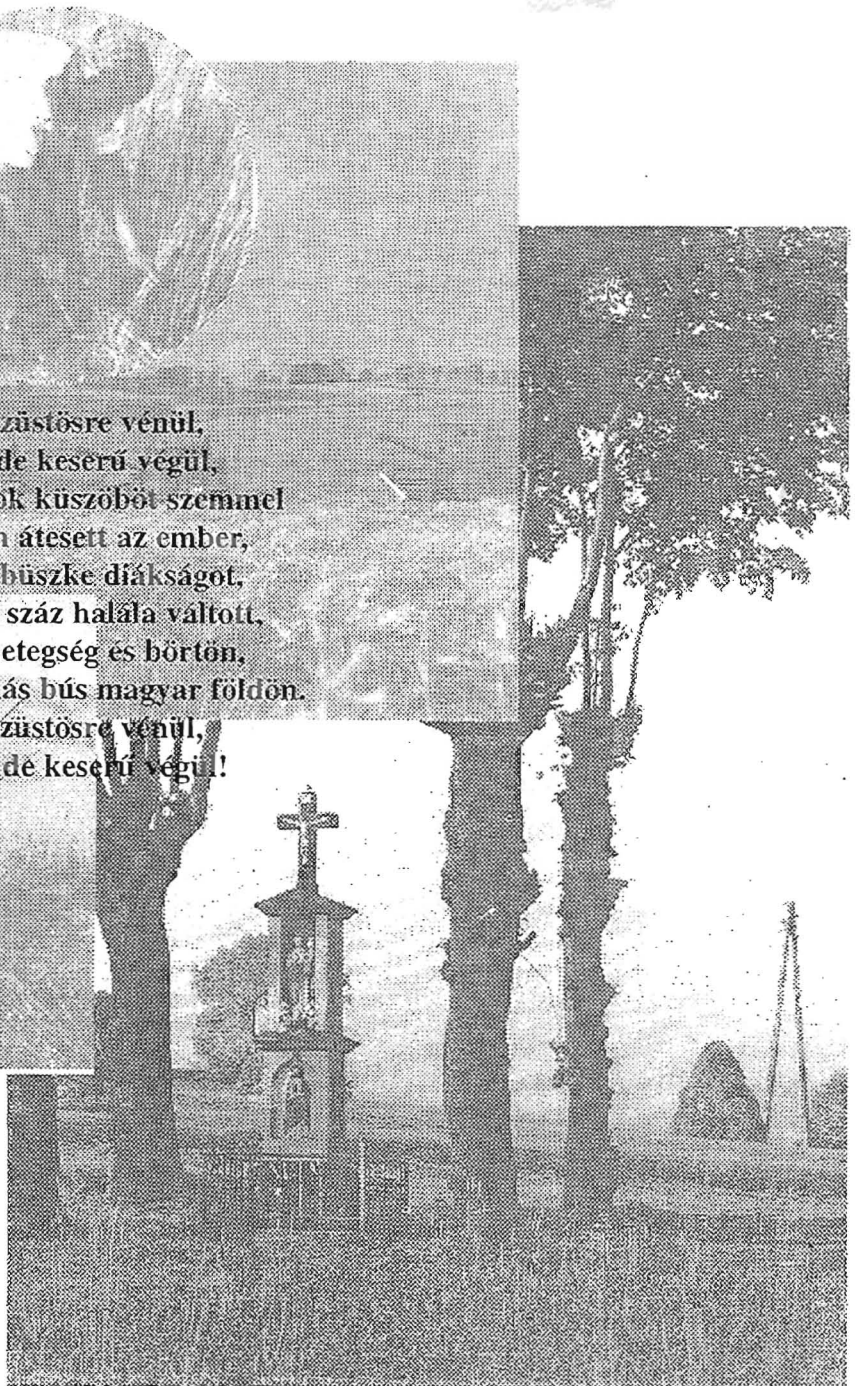
PÉTER - PÁL HETÉBEN

Mikor még a kiskaszák zenéltek,
ifjan, vígan de más volt az élet,
pedig a bátor száját akkor is tátott,
megváltani vágyta a világot,
ember-rangot, juszt a joghoz mérni
nem félni, és mást sem hagyni félni,
és hinni az örök vigasztásban,
a győzedelmes magyar igazságban.
Mikor még a kiskaszák zenéltek,
ifjan, vígan de más volt az élet!

Mire fejed ezüstösre vénül,
visszanézni de keserű végül,
látni azt a sok küszöböt szemmel
amin közben átesett az ember,
dallás-szép, büszke diákságot,
amit a front száz halála váltott,
s Szibéria, betegség és börtön,
nép-gyomlálás bús magyar földön.
Mire fejed ezüstösre vénül,
visszanézni, de keserű végül!

Mégis az, kit szeret a Jóisten,
az körül majd békévé lesz minden,
kibőjtöli a gonosz halálát,
Miatyánkká mondja népe vágyát,
s reméli, hogy megjobbul a holnap,
azoknak, kik kegyéből a sorsnak
álmaikat majd valóságra váltják,
az ember-giz-gaszt árokba kaszálják,
megváltják a kis magyar világot,
mondanak értünk egy Miatyánkot:
S ring felettünk arany búzatenger,
Isten-kézben vetőmag az ember...

TÍMÁR MÁTÉ

„Péter-Pál napi gondolatok - innen-onnan”

Amikor barátom megtisztelt a felkérésével, hogy mint gyakorló publicista írjak lapjuk június: számában egy cikket, elvállaltam. Később jöttem rá, hogy a magyar Péter-Pál napokról ma nem könnyű írni. Írhatnék a magyar népszokásokról, találhatam volna - mint hívő ember - magvas vallásos gondolatokat. Elvettem ezeket az ötleteket. Az előbbiekről értekezzenek avatott néprajzosok, illetőleg teológusok.

A két szent apostol remélhetőleg elnézi nekem, hogy névfordulójuk alkalmával inkább a MÁVAL foglalkozom. Nem elvonatkoztatva személyiségüktől.

S már helyben is vagyunk. Lezajlottak (?) a parlamenti választások. A III. Magyar Köztársaság harmadik ciklusa következik. Mint politológus, megengedem magamnak azt a sommázatot, hogy tulajdonképpen most fog kiteljesedni az 1989-90-ben elindult rendszerváltozás. Tanult és közismert kollégám, Kéri László politológus mostanában számtalanszor elmondta, leírta: őt meglepte az esemény... Engem pedig az nem, hogy Kéri László meglepődött.

Mire ezek a sorok megjelennek, bízom benne, már lesz új parlamentünk, demokratikusan választott kormányunk. Ússzeáll egy zömében más hatalmi elit, mely átvezeti hazánkat sikerrel a közelgő, új évezredbe.

Gyomaendrőd választó kerülete is "remekelt". Több mint 58 százalékkal juttatták be a T. Házba a fiatal Domokos Lászlót, a Fidesz Magyar Polgári Párt és az MDF-MKDSZ közös jelöltjét. Ez magas arány.

Tudjuk, sok új politikus kerül be a törvényhozásba, jó néhányuk a végrehajtó hatalom magasabb tisztségeibe.

Péter és Pál napján kihangsúlyozhatjuk, hogy Péter (Petrus) volt a közsíkla, - neve is ezt jelenti, - Pál a damaszkuszi úton vált a keresztényüldöző Saulusból Pál apostollá. Azóta a damaszkuszi utat jelképesen használjuk. Akik mentközben váltanak át a helytelenről a jóra. A magyar "damaszkuszi úton" már sokszor volt életem során "csücsforgalom". Emlékszem zödingesekre, akikből partizán lett, konzervatívokra, akik a Lenin Intézetben jeleskedtek később. Igen közeli szemlélője voltam az 1988-1990 közötti "megtéréseknek", sőt "ellenállóknak"... Majd 1994-ben a forgalom eme damaszkuszi úton hátramenetbe indult, amire a Bibliában sincsen példa. Most - 1998 nyarán - is észlelhető bizonyos mozgás. S mindez a hatalomvágytól indíttatva. (Persze az anyagok sem mellékesek!) Albert Schweitzer orvosprofesszor szerint: "A hatalommal csak akkor rendelkezünk, ha az emberek észreveszik rajtunk, hogy nem hideg, egyszer s mindenkorra leszögezett elvek alapján döntünk, hanem minden egyes esetben az emberségünkért küzdünk." A dogmákkal működő hatalmi diktatúrák már sok szenvedést hoztak hazánkra. Nem árt tehát az új rezsim képviselőinek a damaszkuszi úton újra nyüzsgő köpönyegforgatókra kiemelten odafigyelni.

Az 1998-as Péter-Pál nap nem találja

Kánaáni állapotban a hazai lakosság döntő többségét. A győztes, új politikai erőknek herkulusi feladata a tornyosodó, közismert nehézségek megoldása. Nem lesz sétamenet.

Megyénk, reményeink szerint, a tudományosan bizonyított, de személyesen is megtapasztalt, keleti regionális leszakadás megszüntetésében és fokozatos felemelkedésében bízhat. A régiók leszakadásának, sokféle veszélyének elhárítása ugyan a magyar parlament és a kormány egyik célfeladata, de ma már az Európa Unió és az euroatlanti hatalmak, országok is jól felismerték, hogy e leszakadások nem csupán lokális kockázati tényezők! Azaz segíteni fognak bennünket. Ennek taglalása nem fér bele e cikknek a keretébe.

E sorok írója, kora okán, már sokféle kormányzati kurzust átélt. Kezdte a Horthy-rezsimtől, a második világháborútól, további "zajos" évtizedeken át - máig.

Péter-Pálkor még soha nem éreztem ennyire frissnek a kissé megkésett tavasznak pezsdítő illatát, mint most. Hogy kissé költői pátosszal is kifejezzem reményeimet.

Még egyet. Közismert, hogy Magyarországon Péter-Pál napjának környékén ünnepelte a dolgozó magyar nép az azévi aratást. Az "aratás" most a választások során történt a győztesek számára.

A jövő évi aratáskor kiderül: kik voltak helyesen...

NEMERE GÁBOR

Meleg szeretettel köszöntjük dr. Varga László országgyűlési képviselő urat a t. Ház korelnökét, (a mi drága Laci bátyánkat) aki már 1947-ben is ott ült az országház padsoraiban a Barankovics-vezette demokrata néppárt képviselőjeként, s most a magyar kereszténydemokrata szövetséget képviseli együttműködve a Fidesz magyar polgári párttal.

Munkálkodjon tovább hazánk felemelkedéséért! Eredményes, aktív, boldog életet kíván Önnek:

az MKDSZ gyomaendrődi szervezete

TURUL CIPŐ GYOMAENDRÖD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT új helyen: Gyomaendrőd, Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellé)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Madizol Kft

Minőségi női cipők nagy választékban,
kevező áron

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.

Telefon: 06/66 386-578

06/30 436-781

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A városfejlesztési koncepcióról

Június 12.-én délelőtt a Gyomai részen, délután az Endrői Kirendeltségen gyűltek össze azok a meghívottak, vállalkozók, pedagógusok, akik meghallgatták a városfejlesztési koncepcióját. Ismertetésre került az a közép és hosszú távú stratégiai elképzelést, amit hozzá értő szakemberek készítettek a város úgymond kitörési pontjait leresve, abból a célból, hogy városunk leszakadása megálljon, a fejlődéshez való felzárkózása elkezdődjön. Az elképzelések néhány gondolata valamennyi résztvevőt meglepett, mint például a "régiónban való gondolkodás, ami nem a közigazgatás határain belül javasolja a tennivalókat. Főleg az idegen forgalom területén valósulhatnak

meg ezek az elképzelések. A szakemberek az ipari övezet, az ipari park megvalósításának gondolata mellett kifejtették, hogy az önkormányzatnak újszerű szerepet kell vállalnia a város fejlesztése ügyében. Konkrét gazda kell, hogy legyen a fejlődésben, a szereplők érdekeit integrálja, naprakész információval lássa el a vállalkozókat, alakítsa ki a kapcsolattartás módszereit. Az agrár fejlesztési elképzelés 6 régióra osztotta fel a tájat, és ezeken belül fejtette ki a tennivalókat. Az elképzelések 1-5, 5-10, és 10-20 éves távlati tervek, amelyek megvalósítása csak a vállalkozók és a lakosság közreműködésével válhat valóra.

ÉRTESETÉS

A Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrői Szervezete ez úton értesíti tagjait és barátait, hogy a hagyományos augusztusi birkaacsorát augusztus 15.-én, szombaton rendezi a Domszög vendéglőben 19 órai kezdettel. A vacsora ára: tagoknak 600, nem tagoknak 750 forint. A menü: Csigaleves, vegyes marha és birkapörkölt, és savanyúság.

A vacsora befizethető: Vaszkó Andrásnál, Dózsa Gy. u.31-ben (T.:386-689) Császár Ferencnél Damjanich u.15-ben (T.: 386.323) és Timár Mihálynál, Petőfi u. 25-ben.(T.: 284-196)

Értesítjük tagjainkat, hogy júliusban nem tartunk gyűlést, a legközelebbi összejövetelünk augusztus 3-án lesz, a szokott helyen és időben.

MKDSZ VEZETŐSÉGE

Gyomaendrődön, frekvenciált helyen, a Fő úton, saroktelken házas ingatlan eladó. Érdeklődni lehet 284-149-es telefonszámon.

A Városi Képtár gyermekrajzpályázatának eredményei

A Képtár gyermek és ifjúsági rajzpályázatára harmincegy pályázótól negyvenegy munka érkezett be.

A művész halálának negyedszázados és születésének százötvenötödik évfordulójára kiírt pályázatra a Mester két kedvenc témakörében vártunk szabadon választott technikával készült munkákat. Ezen kívül lehetőség volt a művészet iránt érdeklődő, de kevésbé ügyes kezű fiatalok számára kisesszé benyújtására Vidovszky Béla életéről és munkásságáról.

Sajnos írásos pályázat nem érkezett. Az elkészült rajzok, festmények egy része pedig csak nagy jóakarattal sorolható be a szobabelső vagy tájkép kategóriába.

Ezért Honti Antalból és Hevessy Nagy Anikóból álló zsűri igen nehéz helyzetbe került. Végül úgy döntött, hogy a tematikus bontás helyett a meghirdetett két korosztályon túl az 5.-8. osztályig terjedő korcsoportot kettébontja, s a beérkezett munkákat e szerint bírálja el.

Így a díjazottak a következők:

5.- 6. osztály: I. Schwalm Anikó, 2.sz. Ált. Isk. 6. oszt.

II. Dancs Tamás, 2.sz. Ált. Isk. 6. oszt.

III. Bene Ágnes, 2.sz. Ált. Isk. 5. oszt.

7. - 8. osztály: I. Kovásznai Nóra, Rózsahegy K. Ált. Isk. 7.oszt.

II. Kazár Éva, 2.sz. Ált. Isk. 7.oszt.

III. F.Nagy Lajos, 2.sz. Ált. Isk. 8.oszt.

Különdíj: Nótári Krisztina, a Kner Imre Gimnázium 11. oszt. tanulója.

A különdíj az idén is, mint a tavalyi évben, meghívás a nyári művésztaborra, amelyet a rendező Bethlen Alapítvány ajánlott fel. A díjazottak díszes oklevelet kaptak, és ételles könyvjutalomban részesültek. A többi résztvevő a Képtár Corini naptárát, és emléklapot kapott. A pályamunkákból összeállított kiállítást június 6-ig láthatták az érdeklődők a Képtárban.

BULA TERÉZ

A KÖZÖSSÉGI HÁZ
JÚLIUSI PROGRAMJA

- 3-án 18 órától Magányosok Klubja (Az összejövetelek minden héten, szerdán vannak.)
- 8-án 18 órától Nyugdíjas Klub (Az összejövetelek minden héten hétfőn vannak.)
- 10-én 17 órától Cukorbeteg Klubja (A legközelebbi összejövetel szeptember második szerdáján lesz.)
- 11-én 19 órától Gazdakör (Az összejövetelek nyári időszakban: kéthetente csütörtökön.)
- 20-án 18 órától Nyugdíjas Klub feleves vacsorája
- 25-én 19 órától ANNA - BÁL az emeleti nagy teremben.
ZENE! TÁNC! TOMBOLA! TÁNCVERSENY!
Belépő: 150 Forint. Jegyek (aszfalfoglalás) elővételben július 10-22-ig 13 órától 16 óráig a Közösségi Ház irodájában.

Ez úton is szeretettel köszöntjük a VÁROSUNK Gyomaendrőd újság minden Anna nevű hölgy olvasóját.

27-én 9-11 óráig Szemvizsgálat (Okulár Optika, Szarvas.)

10-én 19 órától a földszinti teremben az augusztus 20-iki lovasbemutató előkészítő megbeszélést tartunk.

Tisztelettel kérem azokat a látványosító és lovasfogattal rendelkező embereket, akik szívesen részt vennének a bemutatón, jöjjenek el a fent jelzett időpontban az előkészítő megbeszélésre rendezvény minél sikeresebb lebonyolítása érdekében!

Köszönettel: MOLNÁR BORBÁLA népművelő

Hunya Elekné Varjú Mariann az év pedagógusa!

Június 11.-én az Önkormányzat meghívására együtt ünnepeltek a Gyomaendrői ált. és középiskolák tanulói és pedagógusai. Eljöttek a tanulmányi verseny résztvevői és az őket felkészítő pedagógusok. A 2. sz. Iskola énekkara, és Polányi Éva tanárnő vers mondása tette még tinnepélyessé a találkozót. A polgármester köszöntő beszédében elmondta, hogy hagyományt kívánnak teremteni a mai ünneplésből, így pedagógus nap közelében. 41 kintintetett diák volt. Ennyien értek el különböző fokozatokat, a versenyeken. Megnyitgató jó érzés volt látni, hogy ennek a városnak olyan pedagógusai vannak, akik nem hiába végzik áldozatos munkájukat. Köszönet illeti a gyermekeket és szülőiket is, hiszen a versenyen nyújtott eredményért nagyon meg kell dolgozni szülőnek, nevelőnek és gyermeknek egyaránt. Köszönet érte, hiszen a saját boldogulásukon túl ezek a gyerekek a szülővárosuk hírét is öregbítik. Szívvelyesen és sok virággal köszöntötték az "Év pedagógusa" címmel kintintetett Hunya Eleknét, Varjú Mariann tanárnőt.

A Városi Zene- és Művészeti Iskola évvárója

Június 10-én 17 órakor került a Művelődési Központban megrendezésre az évváró, mely két részből állt: Pappné Németh Hedvig igazgatónő ismertette a tanévben elért eredményeket majd rövid hangversenyyel búcsúztak a 97/98-as tanévtől. Mozgalmas évet zárt úgy a zene-, mint a néptánc szak: megyei versenyeken vettünk részt, ahol kiváló eredményeket értünk el, így többek között: Pelyva Katalin hegedű tanszakon első helyezést ért el. Felkészítő tanára: Pappné Németh Hedvig. Gyányi Réka szolfézs tanszakon szintén első helyezést ért el. Felkészítő tanára: Holubné Hunya Anikó. A néptáncosok a Békés megyei Néptánc Találkozón vettek részt Gyulán. Május 31 és június 1 között került megrendezésre Bolatonbogláron koreográfia és METÁ verseny, ahol egy harmadik, hetedik, s külön-díjjal lettünk gazdagabbak. Ugyanitt 300 gyerek közül, Havasi Zsolt kapta a legjobb táncos címet. Május 1-én fogadtuk a "Kisakas" svéd néptánc csoportot, akik ez év folyamán visszavárnak bennünket.

Tárgyi feltételeink is javultak ez év folyamán, hiszen a régen óhajtott zongorát sikerült megvásárolnunk. Az évvárót - mint már említettem - kis hangversenyyel zártuk, ahol többek között Gyányi Réka, Méri Gábor, Bárdi Edina, Kovács Ági, Molnár Zsuzsi, Pelyva Katalin műsorszámokban gyönyörködhattunk. Az előttünk álló vakáción mindenkinek kellemes pihenést, jó nyaralást kívánok.

HOLUBNÉ HUNYA ANIKÓ

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér ize, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

Dr. UHRIN NÁNDOR

orvos, szülész,
nőgyógyász,
onkológus
Endrőd 1901 - 1956

Uhrin Imre jómódú gazdálkodó és Sóczó Ilona szülők gyermeke. A vallásos, keresztény erkölcsű párnak 18 gyermeke született. (néhányan kisgyermekként fejezték be rövid életüket) A XIX. század vége felé, a XX. század elején modernnek mondható gazdálkodását a népes család végezte, főmunka idején azonban napszámosokat fogadták. Uhrin Imre és családja mindig egy kosztón volt a gazdaságukban dolgozó bérmunkásokkal. Korszerű életszemléletüknek az is bizonyossága, hogy a szépszámu gyermekeik közül a legtehetségesebbeket taníttatták, de vigyáztak arra is, hogy a jelentős birtoknak mindig legyen a kor kívánalmainak megfelelő intézője e fiúk közül. István fiukból mérnök, Lászlóból megyei híri jogász, Nándorból orvos lett.

Az Uhrin-(később Ugrin) család más ágán is sok tehetős tag volt. A család "Benjáminja", Nándor iskoláztatása szülőfalujában kezdődött. Bencze Sándor, az akkori igazgató keze alatti években sok dicséretes hír jutott a szülőknek az "Uhrin deákokról".

Elemi után, - mint abban az időben szokásos volt - a vármegye legnevezetesebb gimnáziumába Gyulára kerültek a rk. gimnáziumba, ahol kifogástalan erkölcsi nevelésben és komoly tudományos oktatásban részesülhettek. (Egyik gyermekük Ugrin Béla jezsuita szerzetes évtizedek óta Kanadában fejti ki áldásos működését.) "Az ernyedetlen szorgalmú, kiváló memóriájú,

merész fantáziájú Nándor" kitűnő érettségi után Budapesten, az Orvostudományi Egyetemen "remek éveket sorolt egymásután". De nemcsak kiváló szellemi képességekkel, kitűnő fizikai adottságokkal is rendelkezett. Szülőfalujában egyik népszerűsítője volt a labdarúgásnak és a tenisznek. 1921-ben megszületett Endrői Testnevelő Körnek első futballcsapatában jobbösszekötő volt. Később megszervezte a piros salakos pályás teniszszézet, melynek férfi tagjai a szomszédos település teniszszézetével bajnokságokat is vívtak. Igen szerette a természetet. Kerékpározva látogatta betegeit. Később autóját is a gyógyítás szolgálatába állította. A népes tanyavilágot ősztől-tavaszig kocsival (hintóval) járta. Általános orvosi diplomája mellé a szülész-nőgyógyász és urológiai képesítést is megszerezte.

A harmincas években még a "házi szülés" divott. Kiváló segítőtársa volt "Mariska bába néni". S bizony, az akkor még tizenötezres lélekszámú községben volt tennivaló bőven. Akkor még az volt az elv: "Eső meg a gyerek akkor kell, amikor jön", meg úgy vélekedtek a szülők: "Ha Isten bárányt adott, legelőt is ad hozzá". Akkor még nem volt egyke, sem terhesség-megszakítás. Három-négyszáz volt az évi "gyermekáldás". S Ő volt az egyetlen szakorvos a községben. Számtalan éjszakát töltött a tanyavilágban a falusi petróleumlámpa, vagy gyertya mellett, hogy segítsen az életnek. Ezekben mérhető az általa világra segített babák száma. Sok szülő áldva foglalta imába a doktor úr nevét. (1953-ban a mi első gyermekünket is Ő segítette világra. Hála érte.) Soha különbséget nem tett se borszín, se életkor, se társadalmi, vagy anyagi helyzet, vagy küllem alapján páciensei között. Tette fáradhatatlanul kötelességét esküjéhez hiven.

1935-ben megnősült. Feleségül vette Halmágyi Margitot. Három gyermekük született: Nándor, Márta, és Dorottya. Nyugodt, kedves, békés életet élt a család. Még ebben az évben, a képviselőválasztásra készülő községben, a sajnálatos sortűz eldördülésekor a tiz halott mellett közel negyven sebesült volt, akik zömmel nála kerestek elsősegélyt, mivel háza szinte tőszomszédos volt a tragédia színhelyével.

Még a harmincas években fontos eredmény született a terhes nők és a szülőanyák segítésére: a Stefánia Egyesület. Ebben is az oroszán érdem dr. Ugrin Nándor orvosé.

A második világháború frontja közeledtével a család elmenekült. A nemsokára hazatérő orvost elfogták, és a község házában őrizetbe helyezték. A falu népe, főként az aszszonyok csoportosan vonultak a község "kommandójához" s kérték orvosuk elengedését.

Majd a harcok megszűnte után a szülőotthon megszervezése is az Ő érdeme, mely a volt főjegyzői lak, a mostani orvosi rendelő helyén volt.

Egyetlen olyan negatívumot tudok életében, mely áldásos munkáját derékba törte: a dohányzás! Ilyen a sors iróniája: rákot szűrt és próbált gyógyítani, és Őt is fiatalon elvitte a szörnyű kór. 1956. március 15-én fejezte be áldásos életét. Sírja a Szarvasvégi temető főútja mellett van, melyet fekete márványkő őriz, s ahová az 1987-ben Budapesten szintén rákban elhunyt feleségét is helyezték örök nyugalomra.

Csendes, kedves, jóságos, megbízható, tiszteletet érdemlő volt életében. Áldás és hála lebegjen nyughelye felett!

MÁRTON GÁBOR

JÚNIUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 7-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnája: a nyári időszakban nincs mise

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 6-kor, valamint elsőpéntekenként is, este 6-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznap 18 óra.

Katolikus oldal

JÚLIUS HÓNAP ÜNNEPEI

július 2. csütörtök:	Sarlós Boldogasszony
július 3. pének:	Szent Tamás apostol
július 11. szombat:	Szent Benedek apát, Európa fővédőszentje
július 16. csütörtök:	Kármel-hegyi Boldogasszony
július 18. szombat:	Szent Hedvig királyné
július 22. szerda:	Szent Mária Magdolna
július 24. péntek:	Árpád-házi Boldog Kinga szűz
július 25. szombat:	Szent Jakab apostol
július 31. péntek:	Loyolai Szent Ignác áldozópap

A gyomai búcsú

Június 20-án, szombaton délelőtt 10 órakor kezdődött Gyomán a Jézus Szíve templombúcsú. Összegyűltek a gyomai és endrődi hívek, de voltak vendégek Körösladányból, és Hunyáról is.

Az ünnepség vendége Horváth János nyugdíjas plébános úr volt, aki 5 évig vezette ezt az egyházközséget, majd megromlott egészségi állapota miatt kellett nyugdíjba vonulnia egy évvel ezelőtt. János atya ezsztmiséjét tartotta. 25 évvel ezelőtt szentelték pappá.

E szép ünnepre összegyűlt az espereskerület papsága. Az ünnepi beszédet Iványi László endrődi plébános tartotta. Röviden iaézzük fel az elhangzott gondolatokat.

"Jézus Szíve ünnepe a szeretetet juttatja eszünkbe, a szív a szeretet jelképe. Nincs szeretet áldozat nélkül. Az életben, ha valaki nagyot akar teljesíteni, bizonyos dolgokról a cél érdekében le kell mondani. Jézus életét áldozta.

A pap is lemond bizonyos dolgokról. János atya is ezt tette, amikor a jobb és szebb vidéket, a Dunántúlt otthagyva erre a vidékre jött, szinte misszióba. Szent Gellértet is eszünkbe juttatja, aki Itália gyönyörű kék egét otthagyva jött magyar földre hirdetni az evangéliumot. Vértanú lett.

Az ember vágya, hogy föltekints azokra, akiknek szívük van. "arra emelik majd tekintetüket, akit átszúrtak" (Zak 13,1) Jézust a kereszten átszúrták. Föltekintünk Rá.

A papra is sokan föltekintenek, mint Isten szolgájára, de ugyanakkor sokszor át is szúrják.

János atya is szolgált: Orosházán és Endrődön káplánként, majd plébános volt Végegyháznál és Gyomán. Sokan tisztelték, szerették. Sok nehézséget, és küzdelmet is jelentett neki ez a 25 év. Különösen a betegség keresztje: betegen is, éveken át hűségesen helyt állt.

"A nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete" (Róm 5, 5b). Ez erőt ad mindannyiunknak. Élető forrás. A papnak is élető forrás az Isten szeretete. Ezt közvetíti. Imádkozik híveiért. Lehet, hogy pont abban a percben, amikor valaki visszaadja I.:két Teremtőjének, vagy épp bünt készül elkövetni. Értük is imádkozik. Ima, és szentmise - a pap erőforrása.

A pásztor, ha elveszik egy báránya, otthagyja a 99-et, és elmegy felkutatja az elvesztett lelkeket.

János atya negyed százada végezte ezt a munkát. Adjunk hálát az Istennek vele, és érte. Kérjük az Aratás Urát, küldjön új munkásokat szülőjébe."

Szurovecz Vince esperes úr felolvasta Gyulay Endre püspök úr levelét, melyet itt mellékelünk. A kerület papsága nevében az esperes úr, a hívek nevében a gondnok úr, és a Rózsafüzértársulat köszöntötte.

A szentmise végén a templomkertben a hívek agópén vettek részt.

Tisztelendő
Horváth János úrnak
ny. plébános

Székesfehérvár
Országos Papi Otthon

Kedves Atya!

Csodálatos dolog az emberi élet. még csodálatosabb a keresztyény élet, s ezt már csak az a hivatás és annak követése múlja fölül, amelyet a papszenteelésben nyer el az ember.

A hivatás nem csak ajándék, hanem felelősség is. nem mindegy, hogy az évek alatt, melyet engedélyez az Úr számunkra, mit teszünk az Ő dicsőségére.

Tisztelendőséged 1973. június 17-e óta, amikor végleg igent mondott erre a szolgálatra, nehéz és becsületes úton jár, hűségben maradv mindíg ehhez az ígérethez. Különböző lelkipásztori szolgálatai voltak, nem könnyű kápláni és komoly felelősséggel járó plébánosi munkák.

Munkájának ellátásában próbált eddig is becsületes lenni. Isten ügyét komolyan venni, s a hívek szolgálatában a lehetőségekhez mérten mindent megtenni. A magam és egyházmegyénk nevében köszönöm a 25 év fáradságos munkáját. Kérjük a legfőbb papot. Jézus Krisztust. növelje istenszeretét, hogy imádságos élete töretlen maradjon, feléje való hűsége állandó legyen és növelje felebaráti szeretetét, hogy ebből fakadóan hívei iránti szolgáló szeretete napról napra tökéletesebbé váljon.

Szolgálatát az Úristen keresztekkel is jutalmazta. de kérjük, ebben is adjon Tisztelendőségednek elegendő erőt, s ezt is tudja mindig kamatoztatni az Ő dicsőségére. Adja Isten, hogy az elkövetkező években is ugyanilyen buzgóságban, imádságban, Isten- és emberszeretethen tudja - remélhetőleg hosszú időn át - értékesíteni életét.

Szeretettel és főpásztor áldással,
Gyulay Endre

Szeged, 1998. június 13.

Endre
megyés püspök

az oldalt szerkesztette: Iványi László plébános

A gyakorlati életre nevelés alsó fokon

IV. rész - Új tantárgy: gyakorlati foglalkozás

A háborút követő egy évtizeden át a mezőgazdasági ismeretek oktatása, gyakorlása a természettudományi tárgyak mélyebb, színvonalasabb tanításában nyilvánult meg. A fejlődés további szakaszában a különböző szakkörök keretében folyt gyakorlati jellegű manuális képzés.

Az 1956/57-es tanévben a gyakorló pedagógusok kezdeményezésére (ugyanis ebben az időben nyitottabbá, engedékenyebbé vált az országos vezetés), a társadalom részéről jelentkező igény hatására a mezőgazdasági ismeretek, valamint a manuális (politechnikai) képzés ügye az érdeklődés középpontjába került. Az alapos kísérletező és előkészítő munka után a Kormány 1014/1958. sz. határozata alapján elrendelte, hogy be kell vezetni a "gyakorlati foglalkozás" elnevezésű tantárgyat. A rendelkezés megadja a tanterv általános követelményeit. A Művelődési Minisztérium végrehajtási utasítása egyértelműen meghatározza a feladatokat, kereteket ad az iskoláknak, s rájuk bizza, hogy mit, hogyan valósítsanak meg. Végezetül a rendelkezés kimondja, hogy a tárgyat az ország iskoláiban fokozatosan kell bevezetni.

Békés megyében a rendelkezés értelmében (1958/59) a Megyei Művelődési Osztály 1650/1958. sz. határozata alapján Gácsér József megyei főelőadó irányításával 10 iskolában került bevezetésre az új tantárgy: gyakorlati foglalkozás néven. Ezt követően hat év leforgása alatt valamennyi osztott és részben osztott iskolában bevezetést nyert.

Az endrődi iskolában 1959/60 tanévben kezdték tanítani a tantárgyat. Ezt követően az öregszőlői, majd a nagylaposi iskola következett. Az endrődi iskola a volt

polgári iskola gyakorló kertjeit kapta meg oktatás céljára. Kezdetben Vaszkó Irén, Nádas Sándorné, Gellai János és Szabó Zoltán pedagógusok végezték igen eredményesen e tárgy keretében az oktató-nevelő munkát.

A gyakorlati foglalkozás tárgyat a városokban is bevezették, de egész tanéven át műszaki ismereteket oktattak a fokozatosan felszerelt tanműhelyekben. A lányok részére szabás-varrás, háztartási ismereteket, a fiúknak pedig fa, fém, műanyag megmunkálást, villanyszerelést alapfokon, továbbá motorismereteket írt elő osztályonként a tanterv.

A vidéki, falusi iskolákban, ahol gyakorló kert állt rendelkezésre, ott ősszel, tavasszal zöldség és gyümölcsstermesztést (fólia alatti termesztést, öntözéses gazdálkodást), mint követelményt határozott meg a tanterv. Télen úgy a lányok, mint a fiúk műhelymunka keretében a városi iskolákhoz hasonlóan, de kevesebb tananyaggal képezték a felső tagozatos tanulókat osztályonként heti két órában.

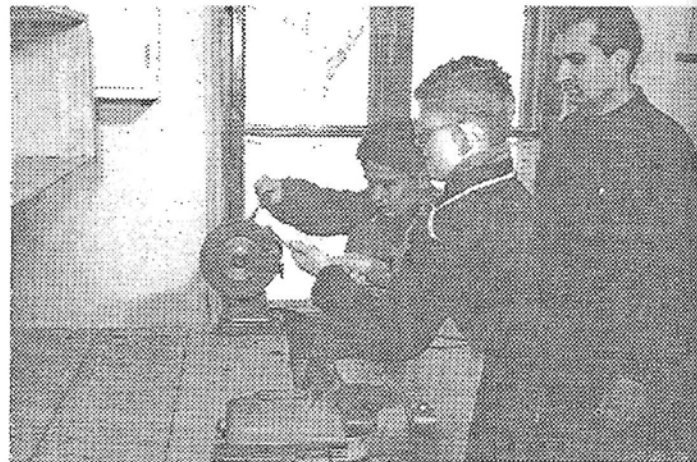
A gyakorlati foglalkozás bevezetéséért és annak tovább fejlesztéséért az első években kiemelkedő munkát végzett országos szinten Tornyai József nyugalmazott gazdasági iskolai szaktanár, akit a Művelődési Minisztérium bízott meg. 1960 őszén részt vett Gyomán a 2. sz. iskola gyakorló kertjében az e tárgyat tanító megyei nevelők t o v á b b -

képzésében, és egy bemutató tanításon. E szakmai találkozáson mondta: "Tudatosítani kell tanulóinkban, hogy a testi és szellemi munka az egyedüli forrása minden anyagi és kulturális értéknek, a társadalmi fejlődésnek és a haladásnak."

Együtt dolgozott vele a közös cél megvalósításáért Dr. Bori István főiskolai adjunktus is, aki az Országos Pedagógiai Intézetben megszervezte a nevelők tovább képzéséhez szükséges politechnikai tanszereket. Pályafutása során több alkalommal tartott magas szintű módszertani, műszaki témájú előadást Békés megye gyakorlati foglalkozást tanító nevelőknek.

Tornyai József örökébe Dr. Oroszi András került 1961-ben. Szintén gazdasági szaktanár, aki a mezőgazdasági oktatás elkötelezettje volt. Szóban és írásban is publikálta a munkára, a gyakorlati életre való nevelés fontosságát, a magyar föld megszerettetését. Az ország gazdasági életének fellendítése a mezőgazdaság támogatása nélkül nem lehetséges - valotta előadásaiiban.

HUNYA ALAJOS

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALIZAT KIEGÉSZÍTŐ.

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Megérkezett a vörvart nyár és megkezdhetjük munkánk gyümölcsének betakarítását. Ha okosan

gazdálkodunk területünkkel, akkor folyamatosan szedhetjük a friss zöldséget és a változatos gyümölcsöket. Ne feledjük, a kártevők továbbra is veszélyeztetik a veteményt, a gyümölcsöt. Gondoljunk a burgonyabogárra, rövidesen megjelenik második nemzedéke, amely még átteleltetett, és újra találkozhatunk velük. Az almamoly ellen is védekezniünk kell, pl. BI 58-rovarölő szerrel. A körte levéltetű is már megjelent, ellene Pirimor 50 DP-vel, a körte bolha ellen 25 WP+Agrol-lal védekezhetünk. Ha a cseresznyét és a meggyet leszedtük, utána érdemes megpermetezni a fákat gombacölő szerrel, mert a monília továbbra is támad és a jövő termésre is gondoljunk!

VALUSKA LAJOS

A szőlőkultúrák kártevői

Ezúttal ismerkedjünk meg a szőlőkultúra legveszedelmesebb gombakártevőjével, a peronoszporával. Azonban más konyhakerti zöldségféléket is károsít (pl. uborka, hagyma, tök, bab, dinnye). E penészgomba kártételének nagysága az időjárástól függ és természetesen a védekezés hatékonyságától. Meleg, csapadékos időszakban egész nyáron a szüretig károsítja a szőlő fiatal leveleit, sőt a bogótermését is.

Tavasszal, májusban az össze nem gyűjtött száraz levelekből, talajban, elszáradt fűrtökön lévő bogókban (érdemes ezeket összelejtéshez) áttelelt léli spórák (szaporító testek) kicsíráznak, ha legalább 14-15 Celsius fok meleg van, és ugyanakkor eső esik. Létre jön számtalan konidium. Ezeket a termotokokat (konidium) a szél terjeszti és rákerülnek a szőlő levélre alsó fonák részére is. Amennyiben több órán keresztül vízesen maradnak és a hőmérséklet a fenti értéket eléri, vagy meghaladja, úgy a szaporító tok (konidium) felreped és kihullanak belőle a spórák. Egy tokban 30-40 spóra van általában. A spórák kicsíráznak, ami azt jelenti, hogy gombafonalak növekedni kezdenek és behatolnak a levél légzőnyílásain keresztül a levél sejtjeibe, és onnan táplálkoznak. Természetesen a konidium, a spóra, a gombafonál szabad szemmel nem látható. Amíg ez nem észlelhető, nem is lehet megállapítani a fertőzést. Ezt nevezik lap-pangási időnek. A lap-pangási idő hossza függ a hőmérsékletől, és csapadéktól. Amennyiben száraz idő van, akkor hosszabb, ha esős, páros akkor rövidebb. Általában napokban számítva ez 5-18 nap között változik. Ha újabb eső, vagy harmat jön a barna foltokon fehér bevonat képződik (a levél fonáki alsó részén), erre mondják, hogy a peronoszpora kivirágzott. Ezt nevezik második szakasznak. Nagyon jól látható a bevonat szabad szemmel. Mi ez a fehér bevonat? Konidiumnak a tömkelege. En az úgy szoktam mondani, hogy szaporító testek (spórák) tokjai. A szakirodalomban nincsen rá magyar kifejezés. Kedvező időjárás esetén tovább fertőződik ugyanaz a levél, illetve a többi még

egészséges is. Tehát ez a szakaszos folyamat tovább ismétlődik. Száraz, aszályos időben 35 C fok melegben a gombafonalak el is pusztulhatnak a levélben. Ugyancsak elpusztulnak, ha a lap-pangási időszak elteltével nincs csapadék. Ilyenkor a barnás (olajfoltokhoz hasonló) foltok elszáradnak. A peronoszpora spórái általában a fiatal, zsege leveleken tapadnak meg legjobban, mert könnyebben tud a levélnyílásokon a fonál behatolni. Ezért célszerű a csomokzás, a hánálhajtások eltávolítása, (legalább két levelet hagyjunk meg) továbbá hajtásválogatással lombritkítás, a talaj gyomtalanítása, a felszáradás miatt. Ezek az agronómiai védekezési módok. Ezen kívül hatásosan vegyszerrel védekezünk. Permetezéskor arra ügyeljünk, hogy a vegyszer a levél alsó, fonáki részére kerüljön. Cél a fertőzés megelőzése, illetve ha a gomba már jelen van, akkor a továbbterjedésének a megakadályozása. Ha már a gombafonal a növényi részben (levél, kocsány, bogyo) van, akkor azt már elpusztítani nem tudjuk, de a tovább szaporodást meg lehet állítani. Ugyanis, ha a jól megpermetezett fonáki részre rá kerül a szaporító tok, vagy a tokból kiözönlő spóra, akkor azok elpusztulnak. Esős időben sűrűbben permetezzünk, mert az eső lemossa. Ugyanakkor jó tudni, hogy a vegyszerek hatóanyaga meddig tart. En az elmúlt csapadékos nyáron kilenc alkalommal permeteztem. A permetezésen kívül figyeltem a levélben a barna foltosságot. Ha ilyet láttam, azonnal letéptem és egy nylon zsákba raktam. Nem beszélve az olyan levelekről, amelyeken már fényes foltok jelentek meg (kivirágzott). Ezeket kevés mozgattással levágtam, vigyázva arra, hogy a szaporító tokok ne szóródjanak szét. Hatásos vegyszerként a következőket tudom ajánlani: Rézoxiklorid 50 WP, Shampion 50 WP (hatékonyabb réz vegyület), Buvivid, Aeroba: MZ (felszívódó anyag és ezért sokáig tartós), Zineb, és még sok gombacölő szer kapható a Gazda Boltokban. Igen hatékony és hatásos átlagosan 16-18 napig tartó bordóit. Régen csak ezt használták védekezésül és eredményesen. En az elmúlt évben 5 alkalommal ezzel permeteztem. A bordóit lé rézgálicból és oltott mészből áll. 1 kg. kristályos vagy por alakú rézgálicot feloldunk egy műanyag vederben, ugyancsak ehhez a mennyiséghez szükséges 1.5 - 1.8 kg. szalonnás meszet egy másik nagyobb edényben (műanyag hordó).

Amikor a rézgálic feloldódott, a mészjei kavargatása közben fokozatosan hozzá öntjük a rézgálic oldatot. Csakis ilyen sorrendben, mert így a bordóit hatékonyabb lesz, és a tapadása is tökéletesebb! A mész a réz közömbösítéséhez szükséges. A két anyag feloldásához, hogy 1% bordóit kapjunk 100 liter víz szükséges (ha lehet esővíz, mert ezáltal még jobb lesz a tapadás). Természetesen a kiskertekben kevesebb mennyiség kell, és ezért arányosan kevesebb víz, illetve rézgálic, mész szükséges. En egyszerre 50 liter permetlevelet készíték. Hozzávalók: 50 dkg. rézgálic, 80 dkg. szalonnás mész. A bordóitához ne adjunk rovarölő szert, mert rontja a hatásfokot! A többi permetlé keverhető idegölő mérgekkel. Nálam bevált módszer, hogy egyik alkalommal Zinebet használok BI 58-cal, másik alkalommal bordóitot. Természetesen a rózsától a szilvafáig mindent lepermeteztek.

Legközelebb a lisztharmatról és a szürkepenész körképéről szeretnék tájékoztatást adni a kedves kertbarát olvasóknak.

A vegyszerekről még csak annyit, hogy a csomagoláson mindig rajta van a felhasználás mennyisége (víz + vegyszer) és a várakozási idő is. Alaposan olvassuk át, ha kel többször a tájékoztatást, és ha kell, kerjünk tanácsot a bolt vezetőjétől, vagy gyakorlott kertésztől.

HUNYA LAJOS

ORVOSI

TANÁCSOK

TERHESGONDOZÁSRÓL KÖZÉRTHETŐEN

A magyar nyelvben a terhesség másálapot, az áldott állapot, igen szép szavaink, az élet egy felelősség teljes szakaszát jelzik. A család reménysége ezalatt az idő alatt, azaz 40 hét alatt fejlődve az anyaméhben, születik meg. Nagy felelősség hárul mind a terhesgondozást végző védőnőre, orvosra, mind pedig a terhes nőre.

A terhesgondozás feladata, hogy feltáró munkájával minden veszélyt elhárítson a terhességgel kapcsolatban.

A terhesgondozás módszerei, illetve különböző szintjei szolgálják azt, hogy a méhen belüli fejlődő magzat egészségesen jöjjön a világra.

A terhességi gyanújelek, valószínűségi jelek és biztos jelek birtokában a terhes bekerül a terhesgondozás hálózatába.

Melyek ezek a jelek:

- gyanújel - közérzeti változások. hányinger

- valószínűségi jel - menstruáció kimaradása

- biztos jel - különböző terhességi vizsgálatok pozitívítása, orvosi vizsgálat, illetve ultrahangos vizsgálat.

A védőnő feladata ebben a szakaszban részletes szociális, gazdasági, egyéni, pszichés körülményekre vonatkozó adatok begyűjtése, családi betegségek, fejlődési rendellenességek, korábbi betegségek felderítése.

A fentieknek nagy jelentősége van, abból a szempontból, hogy bizonyos betegségek, fejlődési rendellenességek örökletesek lehetnek, s ezeket mindenféleképpen el kell kerülni. A védőnői vizsgálatok a továbbiakban kiterjednek a testsúly, a testmagasság, a haskörfogat, a szeméremcsont és a méhfenék közötti távolság, a vérnyomás mérésére. pulzusszámlálásra, magzati szívhangok számlálására, a vizelet részletes vizsgálására és az emlők vizsgálatára.

Ezt követően az első jelentkezés alkalmával a g o n d o z ó (folytatás a 9. oldalon)

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETEKRE IS.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

BELLA RÓZSA LEÁNYFALUN

Amint olvasóink már tapasztalhatták, mindig szívesen adunk hírt endrődi, gyomai születésű művészek alkotásainak bemutatásáról, bárhol is legyen az országban.

Ismét Bella Rózsárdi, leányfalui bemutatkozásáról számolhatunk be, mely már a huszadik, tárlatai sorában 1987 óta. Kecskemét, Szarvas, Baja, Nagykőrös, Budapest, Pusztaszabolcs, Kalocsa, Gyomaendrőd és Hatvan után most Leányfalun.

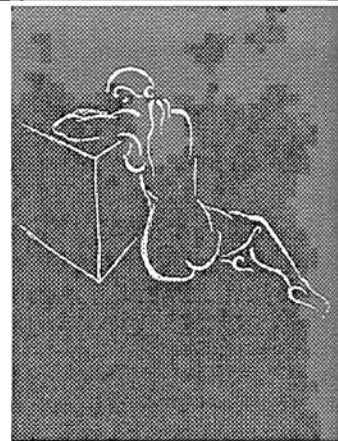
Egy órával a megnyitás előtt fúvószena, népzene, műköltészet, nép-énekek szórakoztatták az ide látogatott közönséget, s ez alkalmából így fonódott össze a zene, irodalom és képzőművészet.

A Pilinszky-díjas művésznő kiállítását május 30-án Dr. Szij Rezső, történész, művészettörténész nyitotta meg, akinek megnyitó szavaiból idézünk: "... Rézkarc fekete-fehérben, vagy némi színessel, lovak ábrázolása, Körös-parti jelenetek, tájak, de "elvont" képek is, amelyekről alig lehet kivenni, hogy mit is ábrázol ez a kép? Jogos a kérdés kérem, hát mit is ábrázol, ha nem ábrázol semmit, akkor mire való? ... Igen merje megkérdezni, hogy mit ábrázol, miről van szó? Csak azt ne várja, hogy elemistás szinten ráják a szájába, hogy miről van szó. Ha meg kell erősíteni a szemet, erősítse meg, járja be a képnek a területét, lássa meg, hogy miről van szó. Ma már nem szükséges mindent kirajzolni ahhoz, hogy megértsük, hogy miről van szó. Megindul a gondolat, megrendíti az érzületünket, az érzésvilágunkat. Azonosulunk a képpel, és látjuk, hogy igen ez a finomság, ami ezeken a képeken megjelenik az a művészet. ... A rajzművészet finom alkotásai várják a nézőt. Ezt a szót, hogy finomság, nem véletlenül emlitem meg. Tele vagyunk szörnyűségekkel, durvaságokkal, horrorral, mindennel. Meg van örülve az emberiség, bizonyíthatja a Tv-ben látható világ. Bent a művészet hajlékában, mert most ez hajlék, a művészet látható nyelvének a finom rezdülések, lelki állapotok, különféle tájak, lovak jelenetei fogadnak bennünket, egy csöndes tiszta hang - merem ezt mondani - azok számára, akik a képzőművészetben is szép és finom alkotásokat keresik. E gondolatok jegyében ajánlom Bella Rózsa képeit a megjelentek figyelmébe.

Mielőtt azonban tudósítástomat befejezném e nagyszerű bemutatóról, álljon itt Bella Rózsa önvallomása melyet meghívójára vésett: "Az ember, amint élete felén már túllépett, s mellőle lassan eltávoznak a számára a múlthoz

Illusztráció
Kada Erika: „Apám regénye 10”

Visszaszámlálás 20
Illusztráció: Kada Erika
„Visszaszámlálás”

kötődést jelentő legdrágábbak, s a boldog gyermekkort idéző környezet is megváltozik, egyre görcsösebben ragaszkodik az emlékekhez. Egyre többször szeretné megragadni a régmúlt pillanatot, s rögzíteni emlékezete legmélyebb rejtekeibe, ahonnan bármikor vászonra, papírra hívhatja: A táj szépségét, a benne megbúvó bogarakat, madarakat. A Körös vízének színét. A késő őszi levegőben szálló pernye illatát. A tisztességben és tisztaságban élő endrődi (gyomaendrődi) emberek szavát, arconásait. Egyre mélyebbekké válnak azok a gyökerek, melyek a szülőföldhöz kötik, s retteg a végleg elszakadás pillanatától.

A pedagógiai és művészi alkotó munkám során mindig ez a szülőföld táplált. A hivatásomban a kibontakozást, a sikereket az a kedves város adta számomra, mely 1985-ben befogadott, s így lett Kecskemét az otthonom."

S mit tehet ehhez hozzá a krónikás?

Kedves Rózsa! Tanítsd, neveld az ifjúságot, tanítsd a szépre, a jóra, neveld igaz magyarrá hazád fiait. És alkoss! Álmodd bele képeidbe a múltat, de álmodd bele a jövőt! Álmodj a Körös-parti hajnalokról, tüzes alkonyokról és forró éjszakákról. Mutasd meg nekünk művészeted erejével földi világunkat!

CSÁSZÁR FERENC

Kedves Olvasók!

Nem mindig áll módunkban egy elmúlt hónap eseményeiről a következő számunkban beszámolni. Így történik ez most is. Május 16-án került sor a Művelődési és Köznevelési Minisztérium, valamint a Pulszky Társaság - Magyar Múzeumi Egyesület által közösen meghirdetett "Az év múzeuma" pályázat díjkiosztására, mely esemény "lapzárta" után érkezett szerkesztőségünkbe, így júniusi számunkban már nem szólhattunk róla. A hírt tehát most tesszük közzé, s úgy gondoljuk - nem csak azért, mert városunkat is érintette - érdemes róla szólnunk, s vele kapcsolatban néhány gondolatunkat elmondani.

A pályázaton részt vett a gyomaendrődi V. dovszky Béla Helytörténeti Gyűjtemény - Városi Képtár - is. A beérkezett gyűjteményekből a magas követelmények miatt csupán 10 volt értékelhető. Ebből az első öt nagy összegű pénzjutalomban, a másik öt - köztük a mi Képtárunk is - elismerő oklevélben részesült, mely díjakat a művelődési és köznevelési miniszter adta át. A későbbi program során lehetőség nyílt a Múzeumkertben megrendezett Múzeumi Majálison is részt vennünk. A rossz idő ellenére nagyon sok fővárosi és vidéki múzeum sátrakba, standokra kipakolva mutatkozott be a nagyszámú közönségnek és a szakmabelieknek. A Néprajzi Múzeum sátrában meg lehetett próbálkozni korongozással, a

Késői híradás a Múzeumi Világnapról

Nemzeti Galéria sátrában fülig festékesen pingáltak az apróságok. a Visegrádi Vármúzeum bemutatóján Mátyás-kori ezüst-dénárt - alumíniumból - ütöttek szemünk láttára, amit melléül haza vihettünk.

A Nemzeti Múzeum ezen a napon is ingyen fogadta a látogatókat. Mi is megtekintettük a Magyarország története az államalapítástól 1990-ig, a Barabás Miklós emlékkiállítás, és a Márciusi ifjak nemzedéke című kiállításokat. A múltban bolyongva szinte kiestünk az időből, az órák szinte észrevétlenül teltek. Végül az ifjabbakat a multimédiák csodái közt találtuk meg, ahol a Szent Koronáról készült CD-ROM-ot nézték éppen. A Korona egyes részéről kinagyított, kiváló minőségű, színes felvételek után számukra enyhe családást jelentett a találkozás a tisztelet parancsoló sötétbordó bársonnyal borított pánccélteremben, golyóálló üveg mögött bemutatott Szent Koronával és a koronázási ékszerekkel. A képek után nagyobb-nak gondolták, s az arany és drágakövek, híres zománcképek fénye sem volt olyan ragyogó a misztikus félhomályban.

Nem érezték át a pillanat nagyszerűségét, a szent tárgyaknak azt a sugárzását, amit az ezeréves magyar államiság jelképei árasztanak magukból. Történelemoktatásunk, de meg kell

vallani, családi nevelésünk hiányossága ez! Amit semmiféle szép, színes reprodukcióval ékes könyvvel, CD-kkel, Internettel, Sulinetten nem lehet pótolni!

A pedagógus, a szülő érzelmektől fűtött hangja, a mesék, a mondák világa, a történelmi tények megismerése, az egyszerű közvetlen beszélgetések, a technika által közvetített ismeretek együttesen teremthetik meg a Szent Korona tiszteletét, az együtvé tartozás érzését, amely mindenkinek, aki magyarnak vallja magát - s nemcsak annak született - közös lelki tulajdona.

Nézve a Koronát, elgondolkodtam: Milyen szerencsés nép vagyunk mi, balsors tépte történelmünkkel együtt! Hol van már a germánok és frankok által tisztelt Szent Gál? Csak a mítoszban él. Nekünk itt van a Szent Korona, amit tudásaink kézbe vehetnek, kellő tisztelettel tanulmányozhatnak, gyermekeink megcsodálhatnak, s megmaradt ezer éven át, min maga a magyar nemzet. Valóban szerencsés nép vagyunk.

A Múzeumi Világnapon szerzett élmények és tapasztalatok közül számomra ez az élmény volt a legfontosabb. Fontosabb, mint a Képtár 1997-es munkáját bemutató pályázatról kapott oklevél, ami most már aranyozott keretben függ a falon.

BULA TERÉZ

LONA KÉT- EGY- HÁZÁN

Mindnyájunk által már jól ismert, gyomai születésű festőművész tárlatával Kétegyházán mutatkozott be. A kedves, családi hangulatú OMNIA KÁVÉZÓ adott otthont egy hónapra képeinek. Eljöttek a város művészet szerető-pártoló polgárai, de eljöttek Gyomaendrődről, Békéscsabáról, Gyuláról, akik már régebről ismerték, szerették képeit.

Árgyelán György polgármester úr köszöntötte kedves szavakkal a művészt, majd Polányi Éva előadóművész olvasott fel Babits Mihály "Örök kék ég a felhők mögött" c. prózai alkotásából egy részletet, melyet a hallgatóság nagy tetszéssel fogadott.

E sorok írójának abban a szerencsében volt része, hogy bemutatóján a művésznőt megnyithatta a kiállítást.

"Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Íme az alkotó Diószegi Bíró Ilona, vagy ahogy képeit szignálja LONA, és íme az alkotások, melyeket elhozott Önöknek, hogy megmutassa művészetét, mely nem az elvont, az abstract, a L' art pour L' art világot mutatja meg nekünk, hanem az egyszerű ember számára is érthető, - és tegyük hozzá - gyönyörködtető világot.

Vajon ilyen ez a világ? - a mi világunk -, ahogy Lona ábrázolja? Igen, ilyen, ahol a valóság kissé megszépül ugyan, de átadja nekünk azt a belső sugárzást, mely lényéből fakad. Megmutatja nekünk az embert, a természetet, amelybe beleszövi hangulatát, érzéseit. Hogy mondja Seneca a nagy római filozófus? Omnis ars imitatio est naturae, azaz minden művészet a természet utánzása.

Mindig arra törekszik, hogy hasson! Ne csak gyönyörködtessen, hanem érzelmeinkre apelláljon! Képeit át-átszövi valami sejtelem, a tűnő idő megfoghatatlan sugallata. Alkotásaiban a képi hűségre törekszik, mégis összefonódik bennük a mese és a valóság, a misztikum és realitás. Képeit átlengi a "megfoghatatlan", hogy azt ne mondjam "égi fény". A

természetet mutatja meg nekünk, de érezzük bennük a titokzatosságot, mint ahogy minden ember, minden élőlény egy-egy nagy titok. Ahogy Ady Endre mondja magáról: "észak fok, titok, idegenség, lidérces messze fény". Igen, igen ezt a titkot kell megfejtenünk, vagy talán megsejtenünk művészetében.

Olajjal, akvarellal dolgozik, de a pasztell is kedves számára. Nem vagyok művésztörténész, így ne várja a kedves hallgatóság, hogy most magas röptű előadásban méltassam Lona művészetét. Az én foglalkozásom, életem során nagyon is prózai, a pénz, a gazdaság világa. De rajongója vagyok a szépnek! Rajongója vagyok a művészeteknek, s bejárva a világot, mindenütt azt kerestem, hol találhatom meg azt, amit az EMBER alkotott, ami maradandó, ami szép!

Engedjék meg, hogy közelebből is bemutassam Önöknek Diószegi Bíró Ilonát.

A Körösök völgyében Gyomán, ahogy ma mondjuk Gyomaendrődön született. És ez meghatározó volt életében, művészetében, mint ahogy annyi más alkotónak is, aki e táj levegőjét az anyatejjel szívta magukba. A Körösök varázsa most is vissza-visszajár alkotásaiban. Iskolái elvégzése után divattervezőként dolgozott, de már kora fiatalsága óta hordozza lelke mélyén a képzőművészet iránti szeretetét. Amikor képeivel 1982-ben először jelent meg a nagyközönség előtt még nem sejtette, nem tudhatta, hogy milyen nagy utat fog bejárni. És ez az út egyenes volt, és felfelé ívelő! Csiszolták, alakították művészetét a büki, lovasberényi, kétegyházi, békési, gyomaendrődi, orosházi, enyédi, nemzetközi művésztelepek, ahol gazdagíthatta a benne már régen rejlő szenvedélyt, az alkotás vágyát, az alkotás minél erősebb kiteljesedését. Ma már a Független Magyar Szalon Képzőművészeti Egyesület tagjaként köszönthetjük, annyi más stúdió és egyesület tagsága mellett.

Hölgyeim és Uraim!

Kár minden szóért! Hiába próbálom szavakba önteni Lona varázslatos művészetét, nagyszerű alkotói tehetségét, be kell látnom, hogy az én szavaim erőtleneek, nem tudják visszaadni a látvány ígését. Ezért kérem Önöket, tekintsenek el minden további méltatástól és vegyék birtokukba ezt a tárlatot, és gyönyörködjenek. Gyönyörködjenek az itt kiállított alkotásokban, s ha Önöket is megfogja a varázs, a titokzatos sejtelem, akkor elmondhatom, hogy nem volt hiába való, hogy Lona eljött Önökhöz."

Végezetül ismét Polányi Éva mondta el Boór András: Íriszek, (Lona festményéhez) és Reményik Sándor Béke c. költeményeket, mintegy bevezetésként a tárlat megtekintéséhez.

Császár Ferenc

(folytatás a 7. oldalról) orvos a méhen belüli terhesség igazolására kétkézes vizsgálatot, laboratóriumi vizsgálatot és ultrahangos vizsgálatot végez. A fenti vizsgálatokkal az orvos napra pontos terhességi időt tud mondani. Ezen kívül természetesen belgyógyászati-, fogászati-, laboratóriumi-, s 35 éves kor felett részletes genetikai vizsgálatra küldi a terhest.

A terhesség folyamán, melyet három részre osztunk, az első hat hónapban havonta, utána kéthetente, majd a 36. terhességi héttől hetente kell ellenőrizni a terheseket.

A fenti ellenőrzéseken kívül a hüvelytisztaságfok vizsgálata, kolposzkópos vizsgálat, cytológiai kenetével feltétlenül szükséges.

Az esetenkénti testsúlymérés, vizeletellenőrzés, vérnyomásmérés, valamint a háromhavonként elvégzett vérképvizsgálat szintén nélkülözhetetlen. Ezen kívül minden terhésnél vércsoport meghatározást, ellenanyagvizsgálatot, a 16. terhességi hétben serum alfa foetoprotein meghatározást és hepatitis B vírus kimutatását végezzük el.

Természetesen a vércukor ellenőrzése is feladatunk. Terhességi ultrahangvizsgálatot kötelezőszerűen 8, 18, 28 és 38 hetes terhességi időben végezzük el.

A 38. hét után célszerű a CTG vizsgálat elvégzése.

A fenti vizsgálatok a terhesség egész idejére vonatkozó és elvégzendő vizsgálatok, melyeket szakorvosi javaslatra még különböző vizsgálatokkal is ki szoktunk egészíteni.

A terhes megjelenésekor minden alkalommal elvégezzük a testsúlymérést, mely legjobb mutatója a fölösleges kilók halmozódásának és a vizenyőképződésnek. Jó tudni azt, hogy a terhes nem két ember helyett eszik. A feleslegesen megjelenő kilóktól nagyon nehéz később megszabadulni. A testsúlyt azonban nemcsak a fölöslegesen bevitt kalória emeli, hanem a terhességi hormonok vízvisszatartó képessége is. Ha a fentiek vérnyomás-emelkedéssel és a vizelet kóros elváltozásaival járnak, súlyos, az életet veszélyeztető, a terhességi önmérgezés állapotát idézik elő, mely terhességi rángógörccshöz vezethet.

Ezért nagyon lényeges a minőségi, fehérjedús, fűszermentes, sószegény, könnyű étrend.

A fentiekkel a terhes állapotát ellenőrizzük. Haskőrfogat és szeméremcsont-méhfenékpont távolság mérésével, a magzati szívhang ellenőrzésével a méhen belüli magzat fejlődését tudjuk ellenőrizni.

A tanácsadás gyakorlatilag a szülésre való felkészítés is. Kívánatos, hogy a terhesgondozást végző védőnő és orvos megfelelő felvilágosítást adjon a terhességgel járó esetleges panaszokról, a táplálkozásról, öltözködéssről, sportról, szexuális életéről, későbbiekben a szülés megindulásának jeleiről, és azokról a jelenségekről, melyek már orvosi beavatkozást igényelnek.

A fentiek egy általános szemléletet mutatnak, amelyeket azonban mindenkire vonatkoztatva kell alkalmazni ahhoz, hogy a boldog várakozást követően egészséges gyermek születessen a család és a társadalom örömeire.

Dr. Csaba Kálmán

Családtörténeti hagyományok Gyomáról - IV. (befejezés)

Családtörténeti, ragadványnevekkel foglalkozó cikksorozatomban befejező részenek elején szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a közölt adatok a gyűjtött anyagból történt válogatásból származnak. Becslésem szerint legalább ennyi - ha nem több - az eddig le nem jegyzett, általam sem ismert családtörténeti s ragadvány névanyag.

Juhász Király, Kocsis Király, Szűcs Király,

András Kis, Bába Kis, Bak Kis, Barát Kis, Bálint Kis, Belkefi Kis, Békési Kis, Bilki Kis, Buzdor Kis, "külnek ösanyjok vót Buzdor jány, ezekről vót elnevezve a határban egy ér, Buzdor ér", Csáki Kis, Csárdás Kis "merhogó ösapjok vót a Mírhóhádi csárdába csaplá", Cseri Kis, Daróc Kis, Debreczeni Kis, Diószegi Kis, Domokos Kis, Dutkony Kis, Egyházi Kis, Egy Kis, (egyházi ágybérbeszedési naplónak tréfásan így írták: "Egy meg egy meg egy Kis"), Erdei Kis, Faragó Kis, Fortély vagy Forti Kis, azaz F. Kis, "ösanyjok vót Fortély vagy Forti jány". Az anyakönyvben meg is találtam ennek is az igazolását: "Kis Pál eskettetett Öreg Fortélyné leányával Er'sébbettel 1762.nov.21.", Földi, vagy Földi Kis, Földházi Kis, Galambos Kis, Galya Kis, Gál Kis, Gödrös Kis "a falu vígín a gödrök löszet laktak vót", György Kis, Juhász Kis, Kiséri vagy Késéri Kis "külnek őseik Jászlósiéról ideszármazott, onnat elüldözött reformátusok voltak", Komári Kis, Komiszár Kis, Kondás Kis, Marjai Kis, Marton Kis, Mező Kis, Mihály Kis, Mursi Kis, Négyesi Kis, Novák Kis, Palócz Kis, Perigó Kis, Pici Kis, Piroška Kis, Rác Kis, Rázi Kis, Szolga Kis, Szukher Kis "mer olyan szusi-muszi, szuszogós ember vót, mint aki mindig keres valamit", (érlekes egybeesés! a németben der Sucher = kereső, kutató, talán a katonaságnál ragadt rá?), Szeglet Kis, a sarkon laktak, Tamás Kis, Terhes Kis, később csak Terhes néven anyakönyveztek őket, Juhos Terhes Kis Gáborné Imre Sára "csak úgy hitták, hogy Juhos néni, a nagyapja vót ennek juhász, onnat a neve, kártyavető, javasasszon'-féle vót", Tubák Kis, Turi Kis, Úr, vagy Börtönörző Kis, a régi gyomai nyelvjárásban és írott anyagban is a Kis nevéket Kűsnek mondták, írták, mint ahogy idő=üdü, Fűsüs=Fesűs nevű család, cipő=cüppő, fizet=fizet.

Nyájjuhász Kocsis, Pataki Kocsis, Tinó vagy T. Kocsis, "igen módos gazdaember vót ezeknek az ősök, kezdő gazda korába' vót neki két rossz kis tinája Hordás közbe' az egyik tinó összerogyott kúnnyába, oszt megröglött. Mihály gazda erős ember vót, gondót egyet oszt belefekütt a járomba a másik tinó mellé, oszt ketten behúzták a rakot szekeret."

Ádi Kovács, Átányi Kovács, Becsületes Kovács "aki állandóan ezt hajtgatta; becsületes vónék csak a világ rossz...", Bódor Kovács Boragár Kovács, "ezeknek öregapjok a községi szemléssel járt mint esküdt, a borokat szemlézni", azaz főnác-pénzügyőr mellett képviselte a községet, Csatári Kovács, kiket aztán csak Csatárinak anyakönyveztek. Dobozi Kovács, 1760-ban az egyik Dobozi Kovács vette feleségül "Ványai Hajós Sárát", innentől kezdve ez

a Kovács vonal nem Dobozi, hanem Hajós Kovács lett. A Kovácsokból külön cikket kell írni, annyi felé szakadtak s kaptak ragadvány neveket. Fasz Kovács, Gohér Kovács, "szép nagy darab kövér emberek vótak", Háromszoros Gazda Kovács, "vót városgazda, pusztagazda, meg a maga gazdája", Irtóztató Kovács, Jójárt Kovács, Kis Kovács "kis földi gazdák voltak...", Lecse Kovács, Mírhóhádi Kovács, Miszmisz Kovács, Nagyabajuszi Kovács, Nyilas Kovács, "az Örökös-Nyilason vót tanyája", Ónadi, vagy Ónodi, Ó. Kovács, Pál Kovács, Rokkás Kovács, Sottú Kovács "magáról a satu nevű szerszámó", Szuszmo Kovács "munkája lassú vót, sokáig szuszmogott véle", Tini Kovács.

Bohókás Krucsko (helyesen Kruchió, de írták még és mondták is Krucscsó, Kurucsó, Kurcsó), Butykos Krucscsó, Csűrök vagy Csülök Krucscsó, "verekedős, vetilkedő nipsig vót", Csengettyús Krucscsó, "a hajdani vasúti indóháznál vót ősiük, aki csengetéssel indította a vonatot", Kancsi Krucscsó, Kis Pannis Krucscsó "az ösanyjok után", Tücskősz Krucscsó, "elaprozta, eltücskőszte a munkát.

Cseh Nagy, ösanyjokról, "Nagy István vette Cseh Katát 1775", Félhang Nagy "idétlen, sipító hangjuk van", F. vagy Fortély Nagy, ösanyjokról, "Nagy Benedek vette Fortély Annát 1744", de az utódok úgy is magyarázzák, hogy az ősiük fortélyos ember volt és innen a név. Írták Forti Nagy alakban is a nyelvjárási, kiejtés után, "Forti" - Forti. Gecsei Nagy, "mostohaapjok vót őseiknek Gecsei nevű, aki elvette özvegy anyjokat így lettek Gecsei Nagyok vagy Gecseiek, "egyik ősiük honvéd vót 48-ban, a tiltás ellenire háromszínű tólat hordott a kalapjánál, ezú' osztán a család egyik ágát Tollas Gecseinek is mondták. Ezeknek utolsó férfi tagjaé vót a szülőorthon, G. Nagy László". Révész - "Rivisz" vagy RNagy, "ösapjok vót réhajós (révhajós) a Körözsön a városháza alatt", Szösz Nagy "haja, bajusza olyan színű vót mint a szösz (kenderkóc)", Veréb Nagy "kistermetűek, mint egy veréb", Zehó Putnóli "kapkodó munkájú".

Kurta Sáfri, András Szabó, Ágyai Szabó, Arany Szabó, Bakó Szabó, Bálint Szabó, Berettyó Szabó, Berényi Szabó, Békési Szabó, Csapkés Szabó, Csányi Szabó, Csordás Szabó, Csösz Szabókról utam már elebb, tudniillik veremcsöszök voltak a Mírhóhádi gabonásvermeknél, Csürhész Szabó, Debreczeni Szabó, Dülöd Szabó, Fekete Szabó, Galgóczi Szabó, Gál Szabó, Gábor Szabó, Halász vagy H.Szabó, őseik halászkok voltak, Hónaji Szabó, Jurcsok Szabó, Kapcsos Szabó, Kincsem Szabó, Késéri vagy Kiséri Köröspart Szabó, külnek őseik Jászlósiéról lettek elüldözve és a Körözpardon laktak volt. Kocsis Szabó, Korsós Szabó, Köblös Szabó, "akülnek őse állítólag egy kőből búzát megemelt", Kun Szabó, Lakatos Szabó, Lukács Szabó, Márton Szabó, R. vagy Révész Szabó (Rivisz), Róka Szabó, Rucaorrú Szabó, Sallai Szabó, Sándor Szabó, Sánta Szabó, Senli Szabó, Siket Szabó, Varga Szabó, Vasbekecses Szabó, Virág Szabó, Zsiri Szabó.

Pályinkás Szendrei, Boda Szilágyi, Bódor Szilágyi, Borzos Szilágyi, Gohér Szilágyi "kövér nagy termetű, barnabőrű emberek", Hebrí Szilágyi "gyorsbeszédűek", Kappany Szilágyi "gyereketlenek", Malmos Szilágyi. Mata Szilágyi "a Mata kertbe' laktak" és az anyakönyv szerint 1757-ben Szilágyi László nevű ősiük vette Mata Erzsébetet, tehát ösanyjukról vették nevüket. Nagy Szilágyi "nagy vagyoni család", Pergó vagy Kisúrtetőgő Szilágyi, Pici Szilágyi, Szenás Szilágyi "szénaküpecsek voltak", Vereshasú Szilágyi "elődjük rövid inget hordott és a nap felűtötte a hasát".

CS. SZABÓ ISTVÁN

"Méretes lábbeli készitést
mérsékelt felárral vállalunk."

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

Garancia! Minőség!

Kedvező ár!

Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2

Tel.: 06-66-283-359

TOTÁL VEGYESÁRUK

ÜZLETHÁZA

ÁRUAJÁNLATA:

(Endrődi u. 1. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étolaj 1 literes 207.-Ft/db

Étolaj kimért 182.-Ft/l

Hagyma 120.-Ft/kg

Étkezési burgonya 55.-Ft/kg

Hétizű kisüsti, hunyai főzésű pálinka

650.-Ft/l

Hipó kimért 20.-Ft/l

Vetőmag kukorica Középtértükök,

fémzáróltak:

Dekalb 524-es 335.-Ft/kg

Dekalb 241-es 230.-Ft/kg

DK-045 190.-Ft/kg

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

„Nem múltak el ők, lélek szívéinkben élnek: Híába szállnak áruyak, álmok, évek. Ők itt maradnak bennünk csendesen még. Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Guhász Gyula)

BAKTAI SÁNDOR, Bányász u.3-ban lakott, hosszas szenvedés után június 4-én 82 éves korában hunyt el. Endrődön helyezték örök nyugalomra június 10-én. Gyászolják: felesége, két gyermeke, nyolc unokája és a dédunokák, valamint barátai és ismerősei.

BARÁTH JÓZSEF, aki a Kísfaludy u. 7-ben lakott, súlyos betegség után május 24-én 77 éves korában hunyt el. Temetése május 29-én volt Gyomán. Gyászolják: felesége, két gyermeke, négy unokája, és két dédunokája.

Óz. DAJKÓ JÓZSEFNÉ ERDÉLYI ERZSÉBET, Hámán Kató u.2/2 sz. alatt lakott, rövid szenvedés után 81 évesen június 3-án hunyt el. Gyomán

helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: négy gyermeke és családjaik, barátai és ismerősei.

ÓZV. FARKAS INCÉNÉ NAGY REGINA Akác u. 8. sz. alatt élt. Elhunyt május 31-én, 83 éves korában. Temetése június 9-én volt. Gyászolják: két gyermeke, három unokája, két dédunokája

HAVAI SÁNDOR, Losonczy u.20-ban lakott, rövid szenvedés után két éves korában ragadta el a halál május 28-án. Gyomán június 5-én helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: megtört szívé szülei és testvérei.

KRESZ KÁROLY, aki Endrődi u.19-sz. alatt lakott, 68 évesen hunyt el június 11-én. Endrődön temették el június 15-én. Gyászolják: felesége, két gyermeke, három unokája, dédunokája, rokonai és ismerősei.

LÖVEI FERENC, Mikes u. 26-ban élt, hosszú szenvedés után 92 éves korában hunyt el június 2-án. Nyolcadikán helyezték örök nyugalomra Endrődön. Gyászolják: két gyermeke, két unokája, ismerősei, barátai.

MIKÓ IMRE, volt Szabadság u.26. sz. alatti lakos, hosszú és súlyos betegség után június 2-án adta vissza lelkét Teremtőjének 68 évesen. Június 5-én Endrődön temették el. Gyászolják: felesége, két gyermeke, négy unokája, valamint rokonai és barátai.

MRSÁN MÁTYÁS, a Vásártéri ltp. 28-ban lakott, június 9-én tragikus hirtelenséggel hunyt el 55 évesen, Gyomán temették június 16-án. Gyászolják: felesége, három gyermeke, három unokája.

Óz. ORAVECZ MIHÁLYNÉ, BOTOS ILONA, aki a Fő u. 173-179-ben élt, rövid szenvedés után június 10-én 78 évesen hunyt el. Június 15-én helyezték örök nyugalomra Gyomán. Gyászolják: családja, barátai és ismerősei.

PAVLOV PÁL, Vásártéri ltp. 3/2-ben lakott, rövid szenvedés után, 47 évesen május 29-én elhunyt. Június 4-én Gyomán helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: felesége és gyermeke, rokonai és ismerősei.

PÉTERI GÁBOR, aki Kálvin u. 77/1-ben lakott rövid szenvedés után május 29-én hunyt el 49 éves

korában. Gyomán helyezték örök nyugalomra június 3-án. Gyászolják: két gyermeke, rokonai és ismerősei.

PORUBCSÁNSZKI LAJOSNÉ SZAKÁLOS MARGIT, Selyem u. 28 sz. alatt lakott, június 11-én hunyt el hosszas betegség után 76 éves korában. Endrődön június 17-én temették el. Gyászolják: két gyermeke, két unokája, két dédunokája, barátai.

SIMON PÁLNE, a Fay utcában lakott, rövid szenvedés után június 2-án 69 éves korában hunyt el, június 8-án helyezték örök nyugalomra Gyomán. Gyászolják: férje, két gyermeke, négy unokája, rokonai és barátai.

SÓCZÓ LAJOS, Szegeden élt, árpilis 4-én hunyt el váratlanul, 85 éves korában. Árpilis 9-én helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: fia, menyei, unokái, és dédunokái, akiknek szívében halottjuk örökké élni fog.

SZABÓ MIHÁLY Kner u. 3-ban lakott, május 27-én hunyt el tragikus hirtelenséggel 77 éves korában. Június 8-án Gyomán helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: gyermeke, unokája két dédunokája, barátai és ismerősei.

SZUJÓ ERZSÉBET, aki Budapesten élt 66 éves korában június 9-én adta vissza lelkét Teremtőjének. Temetése Budapesten, július 8-án lesz. Gyászolják: rokonai, volt iskolatársai, barátai.

TÍMÁR ELEK, aki Bajcsy Zs. u. 125. sz. alatt élt, június 6-án hunyt el hosszú szenvedés után 64 éves korában. Endrődön helyezték örök nyugalomra június 10-én. Gyászolják: felesége, gyermeke és három unokája, rokonai és ismerősei.

TÍMÁR IMRÉNÉ TÍMÁR TERÉZ, aki az Endrődi utca 20 sz. alatt lakott, súlyos betegségből szabadulva, június 12-én adta vissza lelkét Teremtőjének 63 éves korában. Temetése Endrődön június 12-én volt. Gyászolják: Édesapja, férje lánya és veje, két unokája barátai és ismerősei.

TOLNÁNÉ ORBÓK JULIANNÁ, élt 75 évet, Budapesten élt és halt meg június 12-én. Gyászolják: leánya, unokái, volt tanítványai, barátai.

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr az ő országába.
Az örök világosság ragyogjon felettük.

Ez a beszámoló rövidebb időszakot fog át, április 28-tól - ahog tudósításunkat előző számunkban befejeztük - május 20-ig terjed, de nem csak azért kell kevesebb bűnesetről tájékoztatnunk a kedves olvasót, a sorozatalkövetők több csoportjának elfogadásával, úgy tünik, valóban csökkent városunk bűnügyi fertőzöttsége. Tóth Bálint főhadnagy úr számol be az alábbiakban a jelzett időszakról.

"Volt néhány sikertelen betörési kísérlet, némelyikben a behatolás sem sikerült, és néhány helyen, bár bejutottak az elkövetők, de semmit sem vittek el. Ilyen volt április 19-én egy hantostekerti betörés, ahol csak rongálási kár keletkezett, s ugyanaz nap egy endrődi sörözőbe is behatoltak, s ott fel is törték egy játékautomatát, de a benne lévő pénz nem sikerült elvinni az ismeretlen betörőknek. Még mindig ezen a napon a Rózsa presszóba is ismétellen betörték, itt is a játékautomatát törték fel, de a bennük lévő pénzhez itt sem sikerült hozzájutni. Ebbe a presszóba 2-ra virradóra újra megkísérelték a betörést, ezúttal is sikertelenül, mivel a riasztó megzavarta az elkövetőt. Ide sorolható még Endrődön a Városi Könyvtárba való sikertelen behatolási kísérlet, ami csak ezer forintnyi rongálási kárt okozott.

Sajnos azért volt pár "sikeres" vagyon elleni bűncselekmény is. 30-a éjszaka a Téboly Disco elől két segédmotor-kerekpárt lop-

Bűnügyi krónika

tak. Az egyik elkövetőt elfogtuk a Fő úton, feltartóztatta a rendőrájáró, így a lopott jármű is megkerült, s az elkövető ellen nemcsak annak önkéntes eltulajdonítása, hanem ittas vezetés vétsége miatt is eljárás indult. Ismeretlen tettes máj 1-én a Gyomai Katolikus Plébániáról 100.000 forint készpénzt lopott. 2-án a MÁV állomás újságos standjára törték be, de sikerült megzavarni - bár sajnos elfogni nem - az elkövetőt, így csak 2000 forintnyi váltópénzt tudott elvinni. 3-án éjszaka betörték Endrődön a Melódia presszóba, tetőbontás módszerével. Sajnos a régi épülethez ez elég egyszerű, bár meg kell vele "dolgozni", lényegesen kisebb a kockázata felfedezésnek. 5-én éjszaka a rendőrájáró elfogott egy vikingházbetörőt, aki két hétvégi házat tört fel a Hantostekertben. Őt további betörésekkel is gyanúsítjuk, ezek egy részét rá is bizonyítottuk, s beismertő vallomást is tett. 6-án reggel észlelték Vásár téri Diszkont feltörését, innen italokat, cigarettát vittek el 3000 forint kárt okozva, ennél sajnos nagyobb a rongálási kár, mintegy 50.000 forint, ugyanakkor a Kossuth úti 6-os Bisztrót is feltörték, innen kávét és 40.000 forint készpénzt tulajdonítottak el. 10-re virradóra a Bajcsy-úti Valán telepen két, ott parkoló buszból mint-

egy 80 liter üzemanyagot szívtak le, és a telepen lévő ABC-be is belörték, s hozzávetőlegesen 150.000 forintértékben vittek el cigarettát és csokoládét. 14-én külterületről a Dévanyai út melől két helyen loptak el telefonvezetéket, 400 illetve 900 métert, és a téglagyár mellől másnap hasonló mennyiségben. Az elkövetőt lakossági bejelentés alapján sikerült tetten érni, amikor a lakásán a bronzvezetékéről a burkolatot hántotta le. 16-án ajtóbefeszítés módszerével behatoltak egy magánháza Gyomán, és 200.000 forintot tulajdonítottak el. 19-én délután ismeretlen körülmények között valaki beírta a vasúti átjáró lezáró sormopóját(??? szerk.) 20-án reggel betörték egy endrődi zöldség-élelmiszer boliba ajtóbefeszítés módszerével, innen is cigarettát, csokoládét loptak.

Volt egy súlyos közlekedési baleset is 10-én Gyomán, a 46-os főúton, a volt Vízügy előtt. Két személygépkocsi ütközött. Sajnos a véten jármű vezetője és utasa szenvedett súlyos sérülést."

Köszönöm a tájékoztatást. Úgy tünik, elég jó volt a felderítési arányuk. További sikeres bűnüldözést kívánok magam, az olvasók, és városunk minden polgára nevében és érdekében.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

Fűtött a napocska. akár egy búbos kemence, és árnyékba kergette sugaraival a kapingáló csibememzetséget. Ott pihogtek a kendermagos jércikék, meg

a hószín tollas libuskák a cédrusbokor alatt. Félálomba ringatta őket a csönd, és nem is sejtették, hogy veszély közeledik. Pedig ott sompolygott egy mihaszna kis róka. és sunyi pillantásokkal azt kutatta, hogy melyik a legkövérebb tyúkocská. Hiába no, kölyök volt még a kópé, mert felnőtt korában már nem válogat, viszi, amit elér. Mire aztán a zsákmányához juthatott volna, megneszelte közellétét az öreg kakas, és tüstént tudta a dolgát. Támadt is akkora riadalom a tollasnép között, hogy a reggeli kávéját szűrőcsőgő Petkó is meghallotta:

Az a rosszcson Samu megint a tilosban jár - kiáltotta haragosan, és olyan hirtelen felugrott, hogy dőlt, borult utána a szék is, amin ült.

Jóskának, már eddig is fúrta az oldalát a kíváncsiság, hogy ki lehet az a Samu, és amint Petkó után nyargalt, látja ám, hogy egy bozontos farkaskutya formájú állat, átbújik a léckerítés alatt, és óvatosan körültekintve odaballag egy földbevert karóhoz. aminek láncot akasztottak a derekára. A láncvégén kerek szíjkarika volt, abba nagyhirtelen beledugta a fejét, és olyan álmos pislogással hasalt el a fűben, mintha el sem mozdult volna onnan.

Nini! - csodálkozott Jóska - ilyen se láttam még! Saját magát köti láncra az ebadta.

Aztán meg is feledkezett róla, mert Petkó keservesen sírva futott visz-

Mária néni meséi

Jóska Makkosországban V. rész

szafelé, markában selymes puha vörös szőröcsomóval.

Nem lesz már nekem soha többé Samu! - ömlött a könnye - ennyi maradt az én kis Rókából, szétépte az a semmiházi kakas! Még most is csupaszőr az a kemény csőre, - mutatta a szőröcsomót Királybácsinak, aki éppen akkor érkezett valahonnan.

Ejnye, ebugatta! Csak nem sírod ki a két szemed egy kópé kis róka miatt. Visszajön az ne félj!

De hiszen mondtam már, hogy megette a Kakas!

Akkorát nevetett Király bácsi, hogy megrendült tőle egész Makkosország. - Azt már hallottam, hogy róka fogott kakast, de hogy kakas fogott volna rókát, azt még sohasem. Jól megnézted, csakugyan megszökött a láncról?

Hogyne néztem volna! de úgyis megbíalom a taraját annak a gonosz kakasnak!

Milyen volt az a Samu? - kérdezte részvétellel Jóska.

Az olyan szép, hogy olyat sohase láttál! Akkora farka volt, nagyobb, mint ő maga. mindig úgy nézett rám, mintha csak nevetne. Olyan okoska volt!

Butuska az bizony! - Legyintett megvetően Jóska - mert a mi kutyánk örül, ha szabadon lehet, ez meg, a jó lélek, saját maga dugta fejét a hurokba.

Most nevetett mégcsak tiszta szívből Király nagypapa, de vele nevetett az egész Király család. Petkó

még szipogott egy kicsit, de a könnyein már átragyogott a szívárványos öröm.

Ugye mondtam, hogy sose hagy el engem! kiáltotta és olyan fürgén futott, hogy nyomába se érték. Ott is volt csakugyan a megszökött he-

lyén. Sunyi kis pofácskáján olyan ártatlan volt a vidámság, hogy még Király bácsi is simított egyet bundáján, mikor odaért.

Azért egy kicsit én is ludas vagyok - szégyenkezett Petkó - elfelejtettem ma reggelit adni neki.

Így már érthető, hogy meg akarta szerezni - mondta elkomorodva nagyapa. - Tudom, hogy öröm neked, hogy új kis barátod van, de azért a régiekről sem szabad megfeledkezni ám!

Ne haragudj Samu! - súgta halkán a kis kópénak Petkó. Aztán kézen fogta Jóskát és vígan kiáltott: - Gyere, hozunk neki májat! Az mindig az övé. ha nagymama csirkét vág.

A napocska gyorsan felhő mögé rejtőzött, hogy melegével ne süssön olyan nagyon a három jóbarátra, mert nem sok idő múlva hempergőzve játszottak a selymezöld fűben. Akkorra már Jóska is elismerte, hogy nincs Samunál kedvesebb kis állat a kerek világon.

Béka lakodalom

*Sátoros, vén fűzfák alatt
Lagzit ül a békacsapat.
Sárkánygyökér, sáslevel,
Táncot jár a völgyégy.*

*Lakkos, fényes csizma rajta,
Maga szabta, maga varrta.
Térdig vízben bokázik,
Nem félti, hogy elázik.*

*Menyasszonya, Béka Lenke,
Karcsú mint a nád és lenge,
Tavi-rózsa levélen
Szúnyogcombát ebédel.*

*Násznagy uram gondolt egyet.
Megcsendít egy virágkeletet,
Pohárkáját megtölti
S a násznépre köszönti.*

*Végei ér a tánc, az ének,
A vendégek hazatérnek.
Békaturaj szeliden
Ringatózik a vízen.*

A mesét és a verseket írta: IVÁNYI MÁRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Trodalmi oldal

PÉTER BÁCSI

"Mélységesen mély a múltnak kútja...": Így indítja világhírű regényét, a "József és testvérei"-t Thomas Mann Nobel-díjas német író, s ez ösztönösen idéződik fel bennem, amikor most budai magányomban a május 16-iki baráti találkozónk fénypontját, az Uhrin Péter életmű kiállítását idézem emlékezetem képernyőjére, elismerést dobogó szívvel mindazok iránt, akik létrejöttében szerepet vállaltak. S mindezekben sóhajtsánsyi se a szólam, hiszen nemcsak a kiállított képek modellhőseinek, parányi gyermekségetől kedves ismerőseimnek, Jolán néninek, Péter bácsinak, gyermekeiknek, Péternek, Palinak, Andrásnak, Miklósnak, Terikének testi valósága káprázott elem az alkotások előtt, hanem életük eposza is. A póhalmi jövőépítés kísérlete, a háború, a paraszti életforma múltba-hátrázott valósága is. S talán sírva is fakadnék hatvanesztendők múltán, ha Péter bácsi Giotto-i, magyar atyafi-keresésként Molnár C. Pál-i szépségű, utánozhatatlan színvilágú szentképei meg nem vigasztalnának. S melleleg annak tudata is, hogy ennek a csupán emlékké légiesült világnak részben meghitelő tanújának is tudhatom magam.

Önmagam ihletésül tehát leemelek fekvőhelyem fölül - Mindszenty József, Márton Áron, Tamási Áron és Kodály tanár úr szomszédságából egy 27 X 20 cm-es, parányka olajképet, melyet U P 1929 szignó hitelesít, s a rajta lévő, tanyájuk előterében apró szekérkét húzó, csizmás fiúcskában önmagamra ismerhetek...

S a látványtól élővé leszen a múlt...

Édesanyámék szóttek a decemberi homályú szobában - ahogy akkortájt mondtuk: a "nagyházban" -, s én pedig a pamut-motringok összetartó táblájával a hónom alatt, és édesapám somfobotjával a jobbomon eldicsértessékeltem, hogy Uhrin Péter bácsihoz menjek, a szomszédságunkba. Modellnek, ahogy manapság mondanák. Mivel előző este, minálunk "komázván" az áldott-emlékű, a szentjózsefi látványú Péter bácsi meginvitált erre. Így: "Ha ez a csupafül Maco gyerek elgyünne hónap a pamuk táblájával, akkor pemzlivégre kapnám!"

Édesatyám négy évvel és egy szakaszvezetői csillaggal volt idősebb nála, de vagy negyven holddal és gyermekkel szegényebb, ez azonban barátságukon mit sem kisebbitett, hiszen a huszárság lószertete testvérséggel felért. Mehettem tehát!

Ropogtattam hótakarót, erősen fogadkozva, mint fogom kijátszani a Csumpli kutyájuk éberségét s ezután már csak az következett, hogy: "No, kisöcsém, mikor szeretnéd a kópen vizsontlátni magadat, tavasszal, télen?" "Tavaszon Péter bácsi, mert akkor mezítláb lehet járni!" Kacagása ma is visszhangzik bennem.

A szoba zsúfolt volt a festőállvány körül. Terike (talán négy éves lehetett) a sarokban babázott, Miklós egy könyvet lapozott, András Palival kukoricaszemre kártyázott, és Jolán néni font, miközben elkezdődött a tél tavasszá-varázslása ádvent utolsó-előtti hetében a Páskomokat az Ugaraktól elmezsgyéző földút ugari oldalán, ahol Timár, illetve Uhrin tanya kinőtt a földből.

A kép ma is tanú mindezekre, az akkori tanuk közül azonban kevesen élünk, az eleven tanú viszont vallomással tartozik. Vallom és vállalom tehát Péter bácsit tiszta szívből, és utólagosan is sajnálom, hogy a későbbi időkben keveset lehettem esti közelségében. Dehát a FÖLD s az ősi, íratlan endrődi törvény, hogy minden valamicsodás ember után legalább annyit

jussoljanak a gyermekei, amennyit ő kapott az édesapjától. Ez pedig "uhrinul" úgy festett, hogy ki kellett érette lépni az "istráng közül".

Mert lehetett ugyan a Péter bácsi édesapjának, Uhrin Mihálynak közel 300 holdja, ha tucatnyi gyermek várta belőle a jussát, s ábrázoló jószomszédunknak is "nyújtózkodnia kellett a 60 kisholdjából, az öt gyermekével, ha többet szánt nekik a kisparaszti sornál. Pedig törekedett letagadhatatlanul. Eladta a "Kánaán földjének" csúfolt vadszikés négy holdját Bagiéknek, a pesti kiállítás "költsegeire", ez volt az úgynevezett "östehteségek" kora, mely Veres Pétert is "felfedezte". Ez azonban az Ő esetében nem hozott termést. Ahhoz Péter bácsi túlságosan, szinte szemérmesen tisztességes volt (akár gyomai barátja, Papp Zsiga bácsi), hogy ma nyelvgyalázással adminisztrálni tudta volna magát, vagy menedzsert szerezni. Pedig legalább 50-60 képe helyet érdemelt volna akár a Nemzeti Galériában is.

S ekkor kezdődött el a póhalmi éposz...

Híre kélt, hogy a már Anonymus krónikájában nevével szereplő Póhalmom részbirtokosai, élükön Báró Huszár Lászlóval tartós bérletbe adták a pusztát, lehetőleg közösségnek (ahol mindenki egyért, és mindenkiért felel), S Péter bácsiék szervezkedni kezdtek a Kanadából módosan hazatért sógorával Szerv Timár Józseffel, a két későbbi honatyával Rác Lajossal és Vaszkó Mihállyal s még vagy két-tucatnyi más endrődiekkel. Előbb kiárendálták, majd kormánysegítséggel megvették Póhalmot. S ezért nemcsak az endrődi földjeiket adták el egészében, vagy részletekben (mint Péter bácsi), hanem a jöreményt is bankkölsönül kérték hozzá az Égből, terveik aranyfedezetűl, amint erről Péter bácsi kép-álmái a Póhalmom múltja, jelene, és jövője vallanak. És nem is csak meddő ábrándnak veszett mindez. Közösségi házza tették a kastélyt, együtt birtokolták a magtárt, iskolát terveztek, színműveket rendeztek s Féja Géza Viharsarok című művében országos példává is nyilvánították. S vállalkozásuk (Péter bácsi korai halála után) valójában csak a kolhoz kényszerbe pusztult bele, úgy hogy a birtokosok a Kádár-cselédség elől jórészt hazamenekültek.

De ez már túlkomorlik a látóköromön, ha a szívem is dobol. Hiszen amikor a frontszolgálat, majd hadifogság után 1948 Szent Mihály napján haza-kegyelmezett az Ural, Péter bácsi már jó-esztendeje a feltámadás szivárványa alá költözött, s övéire, mindannyiunkra olyan esztendőket következtek, akár az őszövetségi babiloni fogság...

Légyen az én lélekvaltság-harangkondításom ez az írás.

TIMÁR MÁTÉ

NÉHÁNY SOR AZ UHRIN-UGRIN NÉV-VÁLTOZAT KÉRDÉSÉHEZ

Kép-alkotásaiban halálát is túlélő, szépemlékezetű Uhrin Péter bácsi emlékidézéséhez még egy kérdés felvetése kívánczik pennám hegyére: Az Uhrin - Ugrin vezetéknek forrásvidékének felderítése. A nagy-család Imre-ágához tartozók jó része ugyanis g-vel, Ugrinnak nevezi magát, míg a Mihály-ág (ahová Péter bácsi is tartozott) a mai napig Uhrin, halott felmenőik testvérek voltak.

Amikor az ötvenes évek legelején egy születésnap alkalmából az eredő felől érdeklőctem Dr. Ugrin Nándor orvostól, a mai bankszövetkezet helyén állott házának vendégeként, bátyja Dr. Ugrin László volt szarvasi főszolgabíró, és unokaöccse, Ugrin (KALOT) József volt képviselő jelenlétében; helyszínen való előolvasásra egy családi krónikát nyomott a kezembe, melyet úgyszintén unokaöccse P. Ugrin Sándor Jézusúrsági Atya állított össze, melyet egy dupla-fekete és néhány Symphonia elfűstölése alatt végig "gyorsalvostam". E család-fával is ékes krónikában többek között az volt olvasható, hogy amikor a Rend az otya "név-magyarosítását" javasolta, őtisztelendősége levelben fordult kért akadémikus professzorhoz, Melich Jánoshoz és Pais Dezsőhöz, eligazításért nevük eredetét illetően. Kérdésére a szarvasi Melich professzortól tartalmát tekintve a következő választ kapta:

Az Uhrin feltehetően egy szláv (tót) anyanyelvű lelkész anyakönyvi elírása az Ugrin g-jének lágyítása útján. Tudniillik az Ugrin (azonos tóban az Ugronnal) otörökül a "legszentebbet" jelenti, azt, hogy magyar-ember! Az Uhrin tehát Melich akadémikus szerint nem névmagyarosításra, hanem eredetiségének helyreállítására illetékes. Amit az Imre-ág lemenői jórészt végre is hajtottak.

Csak mellekesen jegyzem meg, hogy Endrődön soha senki Uhrint nem ejtett, hordozóit ugrinoknak mondtuk. A szülőföld törvénye pedig minden §-nál jogerősebb!

TIMÁR MÁTÉ

TE DEUM A SZENT GELLÉRT KATOLIKUS ISKOLÁBAN

Immár harmad ízben gyűltek össze diákok, tanárok és szülők, hogy ünnepi keretek között méltó módon búcsúzzanak az 1997/98-as tanévet.

Az egybegyűltek az iskola aulájában, illő módon, szentmisén adtak hátát a jó Istennek az eredményekért, sikerekért.

Az ünnepséget az iskola énekkara és a gyerekek szép versmondása tette még meghittebbé. Végül az igazgatónő, Kiss Pálné számolt be az elmúlt év eseményeiről, a gondokról, problémákról, s az elért nagyszerű eredményekről. Mint mondotta: "178 tanítási napunk volt. Ezek a napok kemény munkával teltek. Elmondhatjuk, hogy egyetlen óra sem veszett el, sok gyakorlással, türelemmel értünk

oda, ahol vagyunk. Eredményes évet zártunk. Mindent megtettünk, hogy kihozzuk a gyerekekből azt, amit képességei alapján teljesíteni tud." És, hogy ez valóban így volt, bizonyítják azok a nagyszerű eredmények, amelyekkel méltán büszkélkedhet tanító és diák egyaránt. 108 tanulóból húsz kitűnő vagy jeles eredményt ért el. Érdemes megemlíteni a különböző tanulmányi és más versenyeken elért "helyezéseket":

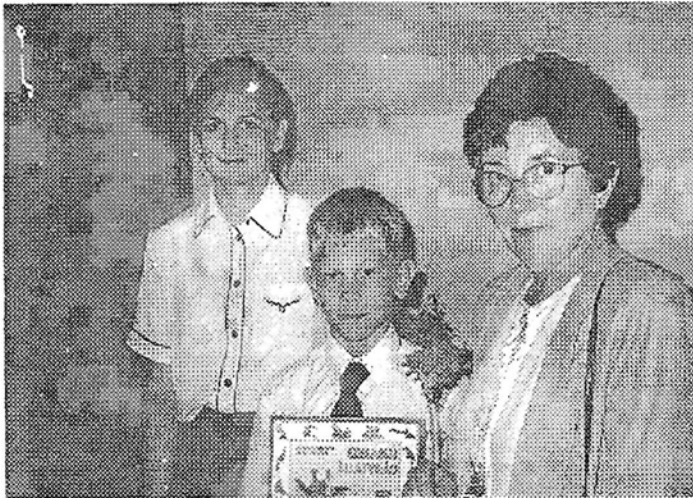
A "Rügyecske" tanulmányi versenyen a 3. a osztályos Kolozsvári Levente I. helyezést ért el. A Katolikus Iskolák Mesemondó Versenyén a 3. b osztályos Roncsek Nóra országos II. helyezést ért el. A Városi Petőfi versenyen Roncsek Nóra 3. b II. valamint Kruchio Éva 3. a III. helyezést és

Csúvár Alex 3. a osztályos tanuló különdíjat. Az "Aranyfonál" mesemondó versenyen is jó eredménnyel dicsekedhettek: Roncsek Nóra 3. b osztályos tanuló I., Mándi Vivien 3. b és Kondor Nóra 3. b osztályos tanulók II., Kelemen Nóra 2. a osztályos tanuló pedig III. helyezést ért el. Az "Égből pottyant mesék" c. rajzpályázaton díjazottak lettek: Megyeri Hajnalka 1. a - Tímár Imre 2. a - Pályi Henrietta 2. a - Czibanó Gyula 3. a - Lövei Tibor 3. b - Nagy Zsolt 3. b osztályos tanulók.

Graulálunk a jó eredményt elért tanulóknak, az iskola pedagógusainak és dolgozóinak.

A vakációra sok vidámságot, mulatságot és pihenést, a következő tanévre pedig eredményes felkészülést kívánunk.

CSÁSZÁR FERENC

Kolozsvári Levente édesnyjával, és Kiss Pálné (jobbról) igazgatónővel

a Szabóné Vaszkó Éva tanítónő vezette énekkar

Híradás a KISRÉTI GYÓGYSZÁLLÓÉRT ALAPÍTVÁNYRÓL

Többen és többször megszólítottak már úton-útfélen, hogy "mondja már mi van a "kisiréti"?". Voló igaz, hogy hosszú ideje nem adtunk hírt az alapítványról. Pedig az alapítás óta (1991!) nagy utat tettünk meg.

Időzzünk fel néhány eseményt az alapítás óta:

Mint ismeretes húsz alapítóval - köztük a Gyomaendrői Polgármesteri Hivatallal - 255 ezer forinttal alapítottuk meg a KISRÉTI GYÓGYSZÁLLÓÉRT ALAPÍTVÁNY-t. Célunk, szándékunk azóta is változatlan: Gyógyszállót akarunk létesíteni. Nem idézem fel azokat az elnéző mosolyú és kissé gunyoros, de sokszor rosszindulatú újságcikkeket, melyek végig kísérték eddigi utunkat.

De a lakosság lankadatlanul bizott bennünk, s gyűltek az adományozók, és gyűltek forintjaink. 1994-ben már annyi pénzünk volt, hogy megvásárolhattuk a gyógyszálló építésére kijelölt 9.2 hektár területet, mely a közismeri "spárgás" ültetvényes.

Mivel az alapítvány, mint non profit társaság, gazdasági tevékenységet nem folytathat, így született meg a gondolat, hogy hozzunk létre részvénytársaságot.

Ehhez ismét a jó nevű vállalkozókhoz kellett fordulnunk és a lakosság azon részéhez, akik szívesen vásárolnának részvényt a megalakuló társaságban.

Így a kuratórium egyhangú döntése alapján az Alapítvány pénz és természetbeni vagyónának nagy részével létrehozta a KÖRÖS TERMÁL HOTEL RÉSZVÉNYTÁRSASÁGOT 1995 őszén, melyhez több vállalkozó és magán személy is csatlakozott. (Sokan az alapítványi tagok közül is vásároltak részvényt.) A részvénytársaság munkájáról, mérlegéről, vagyoni helyzetéről minden évben beszámolunk és beszámolnak a helyi, megyei újságok is. A közgyűléseken az alapítványt a kuratórium tagjai képviselik. Az Alapítvány is minden évben (május 31-ig.) elkészíti mérlegét, mely számot ad vagyónáról, pénzügyi helyzetéről, e szerint az Alapítvány 1997. december 31-i vagyoni helyzete:

Készpénzben	431.552 Forint
Angolfonban (közép árfolyamon)	5.610 Forint
Kötvényben	151.000 Forint
Körös Rt. részvényben	19.050.000 Forint

Összes vagyon	19.638.162 Forint
Vagyon 1996.XII.31-én	19.101.067 Forint
Vagyon növekmény 1997 évben	537.095 Forint

Mindazok tehát, akik adományaikkal támogatták alapítványunkat, láthatják, hogy pénzüket a Kuratórium nem "herdálta el", hanem ellenkezőleg, megsokszorozta. A megvalósítás nagy feladata már a részvénytársaságra, mint gazdalkodó szervezetre, vár. Alapítványunk ezt a törekvést továbbra is erkölcsileg, és erejéhez mérten anyagilag is támogatja. Nem mondunk le arról a szándékunkról sem, hogy a gyógyszálló megvalósítása esetén mindazokat, akik támogatták alapítványunkat jelentős természetbeni kedvezményekben részesítsük.

CSÁSZÁR FERENC, a Kuratórium elnöke

„ÉPFE“ - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknek teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIAKKAL RENDELKEZÜNK

BARKÁFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi kivitelű faszobrász, faragó munkákat készít.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

HÍREK ERDÉLYBŐL

„megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös taraka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”
Kós Károly,
1925.

Amint kedves Olvasóink. Nemcsak hazánkban, de a romániai magyarság körében is élénken foglalkoztatja a közvéleményt három fontos kérdés; az oktatás, a magyar egyetem, és a kettős állampolgárság ügye. Tallózva az erdélyi magyar újságokban többek között a Magyar Szó június 6-iki számában Zsehránszky István tollából "Nem hagyhatjuk szó nélkül" c. cikkéből idézünk: "Az egyetem kérdése az a csépp, amellyel betelt a pohár. Az RMDSZ helyi szervezetei kéri a számadást: vezetőiktől, és a kormánykoalíciótól... A romániai magyar választó szemében hitelét veszítette a kormánykoalíció, mert eltelt immár másfél év, és gyakorlatilag semmit se váltott be ígéreteiből... Nem vagyunk annyira naivak, hogy ne látnánk: porhintés volt csupán a két híres sürgősségi kormányrendelet. Arra szolgált, hogy átfessék a firmát, s hogy leszerelje a nemzeti kisebbséget megillető jogokat követelő romániai magyarságot... 89 óta húsz állami egyetem létesült

Romániában. Most mégis annyira fájlatják, annyira tiltakoznia kellene, annyira elutasítják az egyetlen magyar nyelvű létesítést? Ettől jut csödbe az ország? S nem ottól, ami ugyancsak benne van a koalíció kormányprogramjában és ugyancsak nem teljesült: az állami monopóliumok megszüntetése, a csődös nagyvállalatok felszámolása, a gazdasági reform?"

Az Erdélyi Napló június 6-iki számában Gazda József "Hibáink visszatérnek" címmel így ír: "Nyilatkoznak a rektorok, a tanügyminiszter, a parlamenti pártok vezetérei, talán még a kapusok is, hogy a magyaroknak nem kell önálló egyetem, szó sem lehet róla. Miért? Minek?... Hogy ők ama rektorok, miniszterek, kapusok miért ellenzik ezt? .. Meg akarják ölni lelkünket, szellemünket, a jogainkat ahhoz, hogy teljes lelki-szellemi életet élhessünk. Meg akarnak fosztani nagykorúságunktól, kiskorúvá, csecsemővé akarnak degradálni minket, arra a szintre, amikor majd csirájában elfajtható az öntudat, megakadályozható a szellem kibontakozása. Hogy az országnak is ártnak ezzel, ha szegényítik annak gazdagságát. Mit érdeklí őket ez! Vagy éppen ez érdeklí. A leredukálás, leegyszerűsítés, szintelenítés... Véleményem szerint egy olyan pillanathoz érkezett el a hazai politikai élet, amikor lépni kell! Vissza kell térni az RMDSZ alapokmányához... Az RMDSZ-nek azt is fontolóra kell vennie, hogy van-e keresnivalója a kormányban, ha belülről nem tud megoldani semmit. Ha mégis igen? Annak örülnék mindannyian."

A Magyar Szó május 18-iki számában Gál Éva Emese: "Gondolatok a kettős állampolgárságról" szóló cikkében

többek között ezt írja: "Mindannyian ismerjük a szkizoid helyzetet, amelyben élünk, amelyben a haza fogalmát a szülőföld fogalma vette át, de nem az állam, amely fennhatósága a szülőföldnek. Nyelvünkben, történelmünkben, hagyományainkban, érzelmeinkben a magyar nemzethez tartozunk, országát anyaországnak becézzük, és nem hazóknak; mintha mi örökre a gyermekei lennénk, és a felnőttkort soha nem érhetnénk el. S ha netán főkínálnak nekünk, hogy a nagykorúsítást, azt nem fogadjuk el, mert felelősségekkel járna?! Az egyik ellenérv, hogy az állampolgárság választójoggal jár. Bár meggyőződésem, hogy kettős állampolgárság esetén az erdélyi magyarság nem kívánna beleszólni, másrészt költenének utazásra csak azért, hogy szavazzanak... A másik főkimerülő kétely, hogy nem vagyunk a magyar állam adófizetői. Bár állampolgársággal járó adóról nem tudok... Adót fizetnek a kint becsületesen munkát vállaló erdélyiek jövedelmüknek megfelelően, adót fizetnek a szellemi munkások is, bármilyen írásuk jelenne meg a magyar lapokban... Egy másik kétely: hogy a kettős állampolgárság megnövelné a kivándorlást. Ettől 4-5 évvel ez előtt talán joggal felhettünk volna, mára a helyzet nagyvonalakban stabilizálódott... És vajon baj lenne-e, ha egy kis védettséget is nyújtana az erdélyi magyarságnak, ha mondjuk Cseresnyés Pált, mint kettős állampolgárt nem ítélhetne el a román törvényszék a magyar törvényhozó testület beleegyezése nélkül?...és végső soron - nagyapáink lemondtak-e a magyar állampolgárságról, vagy ez ma is velünk született természetes jogunk kellene legyen? Volt-e olyan kitétel a trianoni szerződésben, hogy az utódállamok magyarsága nem lehet kettős állampolgár?"

Befejeződött a 97/98 évi bajnokság.

V. 31. Makó - Barátság 2:1.

A hatvanadik percben Czifrák jobb oldali szögletét Janis 6 méterről a bal alsó sarokba csúsztatta. 0:1. Hatvanötödik percben Makó egyenlített egy rövidre sikerült felszabadítás után. 1:1. A nyolcvanadik percben Czifrák 18 méteres szabadrúgása a felső lécet találta telibe. A 88-ik percben egy makói beívelést követően a vendéglátók csatára kézzel igazította maga elé a labdát. Lövés cél tévesztett. Meglepetésre a bíró szabadrúgás helyett ellenünk ítélt tizenegyes. Így született a vereségünk. A szerencse is elpártolt tőlünk, s mellé a játékvezető is "rátett egy lapáttal"! (Nem ez volt az első eset, hogy a bírók ellenünk ítélték!)

A mezőny legjobbjá Sárosi és Janis voltak.

IFI: Makó - Barátság 0:2.(!!!)

VI.7. Barátság . Gyula 2:1 (500 néző!)

Az ötvenötödik percben Lipták ívelt be szabadrúgást, amit Molnár először kapufára fejtelt, majd a visszapattant labdát 6 méterről a kapu bal oldalába bombázta. 1:0 A hatvannyolcadik percben 24 méterről szabadrúgásból Janis a felső lécet találta el. Hetvenötödik percben az elmélázó hazai védelem mellett egyenlített Gyula. A nyolcvanötödik

SPORT

percben Papp megkeverte Gyula védelmét, majd az alsó sarokba lött. 2:1. A jól játszó Barátság csapatából Molnár volt a legjobb.

Szendrei edző: "Nagyon jó mérkőzésen. nagy taktikai csatában, a második félidő jobb támadó játékkal és helyzetkihasználással dicséretes győzelmet arattunk a listavezető ellen."

IFI: Barátság - Gyula 0:1.

VI. 14. A szezonzáró mérkőzésre Békéscsabán került sor, háromszáz néző mellett. 1:3.

Már a nyolcadik percben Tóth jobb oldali beadását Janis vágta a hálóba. 0:1. A hatvanötödik percben a kitérő csabai Beliczák asztották a kapunk előtt. A büntetőből Labos egyenlített 1:1. Nyolcvanharmadik percben Mester jobbról bead, s Brakszatórisz a felső sarokba fejezi a labdát. 1:2. A nyolcvanhatodik percben Barkaszatórisz 22 méteres lövését a csabai kapus röviden öklözte ki, s a berobbanó Illés beállítja a végeredményt. 1:3. A legjobbak: Janis, Barkaszatórisz, Tóth, Czifrák.

VÉGEREDMÉNY:

1. Gyula	30	18	8	4	57:20	62
2. Barátság	30	16	11	3	55:29	59
3. Makó	30	16	3	9	62:37	57

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!
Gyomaendrőd, Fő út 204.
(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecseiek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

AUTÓBUSZ MENETREND

HELYI JÁRAT

Érvényes: 1998 június 15-től

Öregszőlő	Déryné	MÁV Áll.	Szab. tér	MÁV áll.	Szab. tér	Déryné	Öregszőlő
5.25	5.30	5.40	5.45	5.50	5.55	6.05	6.10
6.10	6.15	6.25	6.45	6.50		7.00	
	7.05	7.15	7.20	7.45	7.50	8.00	
	8.15	8.25	8.30	8.45	8.50	9.00	
	9.15	9.25	9.30	10.00	10.05	10.15	
	10.20	10.30	10.35	11.35	11.40	11.50	
	11.55	12.05	12.10	12.45	12.50	13.00	
	13.30	13.40	14.00	14.05	14.10	14.20	14.25
14.30	14.35	14.45	14.50	15.10	15.15	15.20	
	15.35	15.45	16.10	16.15		16.30	16.35
16.45	16.50	17.00	17.05	18.15	18.20	18.30	
	18.50	19.00	19.05	19.55	20.00	20.10	
	+21.20	+21.30	+21.35	+21.55	+22.10	+22.20	

+ = Munkaszüneti napokon nem közlekedik.

Temető járat: Vasárnaponként MÁV állomás 7.15
 Szabadság tér 7.20
 Temetőből vissza 8.35

MÁV VASÚTI MENETREND

Érvényes: 1998. május 24-től 1999. május 29-ig

Budapest	Szolnok	Gyoma	Békéscsaba	Békéscsaba	Gyoma	Szolnok	Budapest
1.05	2.50	3.46	4.15	4.56	5.30	6.26	
		4.40	5.16	5.25	5.55	6.42	8.12
	4.50	5.51	6.28	6.33	6.58	7.41	9.07
		6.30	7.12	6.53	7.24	8.27	9.57
4.00	6.32	7.41	8.14	7.27	8.06	9.14	
6.15	7.55	8.42	9.11	8.30	9.08	10.05	11.32
	8.57	9.57	10.30	10.55	11.28	12.22	14.07
8.30	10.02	10.49	11.14	11.25	12.02	13.04	
10.15	11.51	12.37	13.04	13.26	13.55	14.45	16.12
	11.25	12.26	12.59	14.32	15.04	16.08	
	14.37	15.35	16.13	15.25	16.05	17.06	18.42
13.30	15.05	15.52	16.25	17.16	17.50	18.44	20.12
15.15	16.49	17.35	18.01	17.25	18.11	19.22	21.27
		17.52	18.25	18.50	19.20	20.08	21.36
15.55	17.26	18.11	18.34	19.07	19.35	20.47	
17.30	19.07	19.52	20.20	19.35	20.28	21.14	
	19.17	20.30	21.03	22.37	23.10		
19.30	21.05	21.50	22.16				

Budapestről 15.55 órakor induló gyorsvonat : ALFÖLD InterCity járat

Békéscsabáról 6.33 órakor induló gyorsvonat : ALFÖLD InterCity járat

Budapestről 1.05 órakor induló vonat vasárnap nem közlekedik

Békéscsabáról 19.35 órakor induló vonat szombaton és vasárnap nem közlekedik

Nem tüntettük fel azokat a vonatokat, amelyek Gyomán nem állnak meg

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 8. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1998. augusztus

Szent István ünnepére készülőben...

*"Őrizd meg mind-azt,
ami magyar és ne feledd el,
amely nemzetnek nincs múltja,
jövője sem lehet"*

(Szent István Imre fiához írt intelmeiből)

Az ünnep mindig egy - egy közösség ügye. "Minden közösség onnan felel, a világosság Atyjától származik." - tanít Szent Pál. Az ünnepelni tudás művészetét a családban tanuljuk meg. A család az ünnepre nevelő legkisebb és legfontosabb közösség. Kultúránk első táplálékát ott kapjuk, mikor anyánk csendes, áhítatos beszélgetésekben kinyitja lelkünk rejtett titkát, titokra éhes kapuit s beléülteti a nagy példaképek iránti csodálkozó vágyat. Szüleink közvetítik nekünk a megismerés végett a külvilágot a bölcsesség nevelő szűrőjén átszűrve, hogy érzékeny gyermeklelkünkhöz a jóra, szépre, igazra és szentire nevelő értékek jussanak. Az ünnepben éli meg a család önmaga belső mibenlétét, - divatos szóval: identitását.

Az ünneplés elsősorban a lélek dolga. A lélekben ragadjuk meg az eszményeket, a lélekben ébrednek a nagy tettekre ösztönző erők, a lélekben értjük meg Vörösmarty szavait: "Mi dolgunk a világon? Küzdeni erőnk szerint a legnemesbékért, előlünk egy nemzetnek sorsa áll..." Igen, nemcsak a család, de nagyobb közösség, a nemzet ügye is egy-egy ünnep. Szent István ünnep nemcsak a nemzet, de az ország ügye is. E két fogalom nem azonos. Egy országban több nemzet él, és egy nemzet több országban él. Mélyen gyökerező lelki értékeknek kell megvalósulni, hogy harmóniát teremthessünk.

Harmóniát, békét, hogy végül is az öröm csilloghasson mindenki, legalább is minden gyermek szemében, - ebben álom én példaképnek Szent István királyt.

Hogy is volt ez?

A magyarok a hiedelmekkel ellentétben nem egy rendezett Európába érkeztek. Európa egy forrongó, átalakulásban lévő terület volt. A némelek közül a lörzsi háborúk dúltak, külön voltak még az egyes törzsek. Angliát a dánok tartották uralmuk alatt. Franciaország r:am volt egységes állam. A vikingeknek nevezelt norvég és svéd kalózok rettegésben tartották az egész földrészt. Meghódították a franciák tengerpartját, Normandiát, elfoglalták Szicíliát. Lehajóztak a Volgán, és Kievben megalapítottak egy államot, s elnevezték Rusznak. Minden mozgásban volt, semmi sem volt elrendezve, kivéve a keresztény hitet, amit Róma és Cluny képviselt.

Éppen ezer körül jártunk - amit hangsúlyozottan misztikus évnek tartottak - s néhány nagyszerű éve

Prokop Péter: Szent István király
(Szent Gellért Katolikus Általános Iskola,
Gyomaendrőd)

következik Európának. Egy kiváló pápa, az akkori világ egyik legműveltebb és legnagyobb embere, II. Szilveszter zseniálisan szervezte az egységes Európát. Az ő nevéhez fűződik a keresztény Anglia, Spanyolország, Franciaország, Németország megszervezése. S ebbe a védő félkörbe nagyszerűen illik bele Magyarország. István király ezt pontosan érejte, s érezte is.

A törpék mindig zavart kellenek, csak a nagy formátumú emberek képesek rendet csinálni, mert átlátják az egész horizontot.

Ünnep? - Megismerni egy-egy nagylormátumú embert és lelsorakozni mögéjük. Ez erkölcsi kötelességünk. A zoltárban olvasom: - "Taníts számot vetni napjaink sorával, hogy békességre neveljük szívünket." A zoltáros Istenhez imádkozik, aki tanít. Ezt a tudományt kutatta egész életében Szent István király.

Egy ősi kínai közmondás szerint: - "Az állam akkor van rendben, amikor a kardokat rozsdá emészti, az ásókat fényesek, amikor a börtönök ürességtől konganak, a maglárok meg szűkek, amikor az orvosok gyalog járnak, a pékeknek meg kocsi is jut, - ami csak akkor valósul meg, ha a törvényszék udvarát felveri a gyom, s a templom küszöbét kopottra járják az emberek."

Szent István Imre fiához írt intelmeit olvasgatva érezzük a nemzetért és országért felelősséget érző bölcs király aggodalmát, ő nagyon is tudta, hogy a jog, a törvénykezés fontos, mit emberi szorgalom lormál cikkekbe, de nem elég. Mert mögötte ott kell állnia egy olyan egyetemes és emberi törvénynek, ami a lelkiismeretben szólal meg, és ez az erkölcsi törvény, ami nem az emberek érdekekből született, de az emberért van.

Az erkölcsi törvény esetében az ember lelkiismeretében ismeri fel végső célját és eszményeit, amiket követni "kell" s amit elérni akar. Szándékában áll úgy tenni, hogy végső célját elérje, s eszményeit megvalósítsa. Ha végső céljának megfelelően tett, lelkiismeretét nyugalom tölti el: - "megletem, amit megtehettem." A jog külsőleges, emez a lélek benső világában zajlik. Azt írják, hogy Szent István nem mosolygott, inkább komor volt. Ily felelősséggel a vállán és ily nagy feladattal lelkében oly körülmények között - úgy gondolom - érthető.

Minél inkább áthatja a közösség tagjait, lelkiismeretüket az erkölcsi érzékenység, a szent iránti fogékonyság, az igaznak, a jónak, szépnek ismerete és megvalósításának szándéka, - annál kevesebb törvényt kell hozni.

Az Isten törvényeit valakinek képviselnie kell itt a földön és hitelesen tanítani, ezért írja Imre fiának: "Légy példaképe alattvalóidnak a katolikus és apostoli hit védelmezésében."

Ősi énekünk Szent Istvánról így szól:

*Ah hol vagy magyarok
Tündöklő csillaga!
Ki voltál valaha
Országunk istápjá!
Hol vagy István király?
Téged magyar kíván.
Gyászos öltözetben
Teelődött sírván...*

Megtépzott nemzeti öntudatunk és talajvesztett erkölcsi ellehetetlenülésünk olyan ünneplést indokol, mely nemzeti öntudatunkat életre kelti és erkölcsi ellehetetlenülésünket megállítja. Az ünnep az igaz, a jó, a szép és a szent megélése, - eszménykereső óhajlás, - vágy, törekvés, a lelki képességek aktivizálása, az erkölcsi értékek tisztázása, önazonosságunk, történelmi és társadalmi helyünk megtalálása. Mindezen tulajdonságok elevenen rajzolódhatnak ki Szent István királyunk iöl-séges alakján.

RÉTHY ISTVÁN

Önnnek joga van tudni...

hogy a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség (MKDSZ) június 20.-án tartotta első Küldöttgyűlését.

A 127 küldöttből jelen volt 96. A Gyomaendrődi MKDSZ-t 5 küldött képviselte. Olvasóinknak elmondtuk már, (de hátha valaki még nem tudja,) hogy a Gyomaendrődi kereszténydemokraták, amikor 97 nyarán kiléptek a KDNP-ből, akkor egy emberként léptek be az MKDSZ-be. Ebben a szervezetben segítették a 98 évi választások során a jobboldal győzelmét itt helyben. Az országos eredmény, a jobb oldal győzelmén belül, hogy a Parlamentben van 13 kereszténydemokrata képviselő, akik a FIDESZ frakcióban dolgoznak.

A küldöttgyűlés ünnepi szónoka Varga László képviselő úr volt. A barankovicsi hagyomány hatásáról, és jelentőségéről beszélt. Hangsúlyozta, hogy a társadalmi átalakulással kapcsolatban a kereszténydemokratáknak kötelességeink vannak! Fontos a szociális igazságosságot érvényre juttatni, miszerint mindenki tehetsége szerint érvényesüljön! A töke mindig kapzsi, ezért erre nagyon kell vigyázni, hogy az egyén ne károsodjon. Véleménye szerint a 98-as választáson valami elkezdődött, és valaminek vége lett! A Fidesszel, MDF-el, tudja az MKDSZ a hosszú távú együttműködést megvalósítani. Megtisztelte a küldötteket, és üdvözlő beszédet is mondott Orbán miniszterelnök úr. Beszédében ismét megköszönte a közös sikert, "Bízunk, hittünk egymásban, így győztünk." Ezt a választási eredményt elérni és megtartani csak összefogással lehet. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kormány csak úgy lehet sikeres, ha a polgárok támogatják, mozgósítják erejüket. A siker vezérfonala: az összefogás, és a kormányprogramot si-kerre kell vinni a polgárok közreműködésével és segítségével. Elmondta, hogy az új kormány az üzleti világban is nyugalmat és bizalmat keltett. A választási program el-nyerte a hazai és üzleti világ bizalmát. Nem késett a nemzetközi elismerés sem, Bonn, Brüsszel, Strassburg azonnal, mind örömmel fogadták a kormányváltást. Említette a miniszterelnök úr az országgrészek fejlettségi problémáit, de a vidéknek sok közös prob-

lemája van. Kiemelte a keleti régió különösen nagy mértékű leszakadását, és a tennivalók nem tűnnek halasztást.

Véleménye szerint a magyar kereszténydemokráciának 2 dolgot kellett felismernie a közelmúltban. Az egyik, hogy a kereszténydemokrácia híveinek támogatása nélkül a választást sem most, sem a jövőben nem lehet megnyerni, a másik pedig, hogy önmagukban sem képesek a győzelemre, erőhozzáadásra van szükség. Ezért az együttműködést hosszú távra kell terveznünk!

A jelenlévők nagy tetszéssel és őszinte örömmel fogadták a miniszterelnök úr üdvözlő és köszönő szavait. Ezt követően Surján elnök úr beszámolója következett. Emlékeztette a küldötteket, hogy éppen 294 napja alakult meg Győrben az MKDSZ. A nemzeti, keresztény értékekért tenni akaró és tenni képes kormányt akartunk, ami csak a jobb oldal összefogásával jöhetett létre. "Dávid ismét legyőzte Góliátot, és ebben szövetségünknek része volt," mondta Surján László az MKDSZ elnöke.

Az Alapszabály módosítása után megválasztotta a Választmány Dr. Rapcsák András alelnököt ügyvezető elnökké, az ügyvezetőmunka javítására. Tudomásul vette a Választmány az Elnökség június 17-i döntését, ahol is az Ügyvezető Elnökség létszámát 3 fővel bővítették. Az új alelnökök: Csépe Béla, Latorcai János, és Rapcsák András. Rapcsák ügyvezető elnök úr személyes bemutatkozása után, rövid programismertetést tartott. Elmondta, hogy 55 éves, 8 éve polgármestere Hódmezővásárhelynek, 1994. évtől parlamenti képviselő

hiszen ami jó a nemzetnek, az nem lehet ellentétes. Történelmi változás történt idén a választásokon. A választási győzelmet meg kell őriznünk, mi nem lehetünk eszköze semminek, ami bomlaszt! Hisszük a kereszténydemokrata gondolat érvényre jutását a gazdaságban és a társadalomban. Hangsúlyosan akarjuk a kereszténydemokráciát, ezért olyan pozíciót kell elérni, hogy ez sikerüljön. A parlamentben a 13 kereszténydemokrata képviselőre, és az őszi önkormányzati választásokon pozíciót szerző kereszténydemokratákra nagy feladat vár, a tisztességes, jó szakmai munka révén, hangsúlyozta az ügyvezető elnök.

Szövetségünk újabb nagy erőpróba előtt áll, az önkormányzati választásokon szövetségünk van a sikerre! Ezen a választáson a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség egyenrangú a pártokkal! A jelölések során közös fellépést szorgalmazunk a polgári kormányt támogató minden politikai erővel. Az az érdekünk, hogy az ellenzékkel szemben az új kormányt támogatóiból, a helyi szempontok figyelembevételével a lehető leghasznosabb polgári összefogás alakuljon ki. Így jöhetnek létre az önkormányzatokban azok a közös polgári frakciók, amelyek akkor is valóssá teszik a jövőre nyitott összefogást, ha annak intézményes megalakulására az önkormányzati választások előtt nem kerülne sor.

Büszkén valljuk, képviseljük értékeinket! Hit, hűség, bizalom, talán ezzel a 3 szóval jellemezhető legjobban a Magyar Kereszténydemokraták Szövetsége Küldöttgyűlésén résztvevők hangulata.

Császárné Gyuricza Éva
az MKDSZ elnökségének tagja

Madizol Kft

Minőségi női cipők nagy választékban,
kevező áron

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.

Telefon: 06/66 386-578

06/30 436-781

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár me llett).

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

MEGHÍVÓ

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola augusztus 31-én, hétfőn este 18 órakor tartja tanévnyitó ünnepségét az iskolában. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

Vaszkó Mihályról utcát neveznek el

Örömmel adjuk hírül olvasóinknak, hogy a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrődi Szervezete és a Honismereti Egyesület javaslatára a július 30-iki Önkormányzati Ülés Vaszkó Mihály endrődi kispapja képviselőről utcát nevezett el. A határozatot a testület 11 igen, 4 nem, és 3 tartózkodás mellett fogadta el. Köszönjük mindazoknak, akik az utcanev változtatásában közreműködtek.

**TOTÁL VEGYESÁRUK
ÜZLETHÁZA
LEGÚJABB AJÁNLATA:**

(Endrődi u. I. Háztartási Bolt)
Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étolaj

1 literes 220.-Ft/l.

Burgonya

állandóan itt a legolcsóbban!

Görög- és sárgadinnye

itt a legolcsóbban

Hipó 20.-Ft/l.

Továbbá:

Női-, férfizokni

70.-Ft/pár

ÍGY ŐRIZZ ENGEM!

**A KÖZÖSSÉGI HÁZ
AUGUSZTUSI PROGRAMJA**

- 3 - 10-ig: Kézműves tábor a 14 év fölötti fiatalok számára. Felvilágosítás Szonda Istvántól.
13 - 15-ig: A Magyar Hagyomány Műhelyének találkozója.
20-án 10 órától: lovasbemutató az endrődi vásártéren.

Az egész napos program részleteiről plakátok és hangos hirdetés útján adunk tájékoztatást.

TOVÁBBI VÁROSI PROGRAMOK:

Az V. Gyomaendrődi Nemzetközi Művészettábor Táborozó kiállítás augusztus 20-án a városi Sportszarnokban.

II. Nemzetközi Volkswagen Bogár-találkozó augusztus 7-9-ig. (8-án 10 órától ünnepélyes megnyitót és Bogár felvonulást, ügyességi versenyeket, este utcabál).

Vita Agricolae mezőgazdasági, ipari kiállítás és vásár Augusztus 20-22-ig. Helye Városi sportszarnok. Gyomaendrőd és a régió cégei mellett ezúttal bemutatkoznak román és ukrán kiállítók. Az esemény keretében 21-én hollőző verseny lesz az Erzsébet ligatban.

Sakk emlékvérseny augusztus 24-30-ig. Helyszín: Körös Hotel. Nevezési határidő augusztus 24.

A HUNYA ALAJOSNÉ ERZSIKE NÉNI által alapított Gyomaendrődi Zenebarátok Kórusa szeretettel vár minden olyan énekelni vágyó hölgyet, aki úgy gondolja, hogy a mai túlhajtott világban tud egy órát szívesen eltölteni a művészettel. A nyári szünet után az első próbákat augusztus 7-én (pénteken) 18 órától tartjuk a Ref. Egyház. Hősök útja 44.sz. alatti imatermében.

SPORT

hettünk el. Július 18-án Körösladány látogatott hozzánk, az eredmény: 1:2. 25-én Füzesgyarmatra ment csapatunk, az eredmény 4:4. VIII. 1-én Gyula, majd ismét Füzesgyarmat látogat hozzánk.

Czifrák Bandi távozása folyamatban van. Az NB. II-es Érdhez igyekszik. Köszönjük, amit a Barátság színeiben produkált. Sportszerencsét kívánunk Neki. Kívánjuk, kissé higgadjon le!

Távozott még Papp Csaba és hazatért Gyulára Schuk kapus.

Nálunk erősítés várható a csatársor és a középpályás posztokon. Négy új játékos tesztelése folyik. A felkészülést a siker-edző Szendrei Béla vezeti. Cél: a dobogón maradni! Nem lesz könnyű, mert Baja és Kecskemét NB. II-t megjáró sportolói is ellenfeleink lesznek. Meglehető anyagi terhek is várhatók, de reméljük, hogy a Polgármester úr befért segítségével a vezetőség megbírózik a gondokkal.

Kecsegtető sportbarátság van kialakulva testvérvárosunkkal, Nagyenyeddel. Reméljük, hogy az augusztus 20-iki nemzeti ünnepünkön Nagyenyed-Gyomaendrődi Barátság találkozóval rendezhetjük meg az új pálya és Klubház avatását. Reméljük, hogy a vezetőség, Kovács

elnök úr vezetésével, még nagyobb feladatokat képes lesz megoldani!

Ez úttal tájékoztatom olvasóinkat, sportbarátainkat, hogy a Barátság elnöksége felkért, egy új sportkönyv (HAJRÁ BARÁTSÁG!) összeállítására. Örömteli dolog, hogy a csodás eredményekkel ellett hét esztendő krónikása lehetek.

Kérem, hogy akinek a csapatról tiszta, éles fényképei vannak, adja kölcsön részemre! Előre is köszönöm segítő készségüket!

Az őszi bajnoki forduló programja:

VIII. 9 Baja	Barátság
15. Barátság	Békés
22. Baitonya	Barátság
29. Barátság	H. mezővársárhely
IX. 5. Jamina	Barátság
12. Barátság	Orkény
20. Verseghyáza	Barátság
27. Kisújszállás	Barátság
X. 5. Barátság	Mezőberény
10. Kunszentmárton	Barátság
17. Barátság	Makó
25. Csongrád	Barátság
31. Barátság	Szajol
XI. 8. Dömsöd	Barátság
14. Barátság	Mélykút

MÁRTON GÁBOR

GYOMAENDRŐDI
BARÁTSÁG
SE

Az eltelt bajnoki év csodálatos sikert hozott a Barátság részére. Az újra alakulás hetedik szezonja sikeresítést jelentett a fociban. Az NB. III. újonca ezüstérmes lett. A szövetség képviselője a szezonzáró ünnepi vacsorán adta át a játékosoknak.

Kovács Lajos elnöknek és Szendrei Béla edzőnek a szépen csillogó díjat. Az ünneplők lelkes tapssal töltötték meg a dicsőség szimbólumának értékét. És ami legalább ekkora meglepetés, az ifiknek Pelyva Miklóssal a bronzérmes.

Szép volt fiúk!

A szezon végén, néhány levezető edzés után, jól kiérdemelt szabadságra tértek sportolóink.

Augusztus 9-én kezdődő újabb bajnoki évre mozgalmasszerű tervet dolgozott ki a vezetőség. Az első felkészítő mérkőzésen, július 14-én, Orosházán, 9:1-es győzelmet könyvel-

In memoriam

Szülőföld: Bölcse, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

ORBÓK TANÍTÓÉK

Tanítógyűlés Endrődön a harmincas években.

Első sorban balról az 5. Orbók József, mellette a 6. a felesége, és az első sor végén Orbók Sarolta.

Gyászjelentést kaptunk június közepén, hogy Tolna Károlyné Orbók Julianna, egykori endrődi tanító életének 75. évében Budapesten elhunyt.

Kötelességemnek érzetem, hogy a szülőfalú nevében, június 23-án, a Farkasréti Temető ravatalozójában elkészönjek tőle. Ezt az alkalmat felhasználva kívánom olvasóinkat emlékeztetni az Orbók családra, melynek tagjai pedagógusként összegezve évszázadnál is hosszabb időt szenteltek Endrőd felemelkedésének.

Az aradi szülők: Orbók József és Boros Franciska két fia: János és József hozzánk kerültek tanítónak.

János 1883-ban Oláhódoson született. Öccse: József: Színfaluban látta meg a napvilágot 1885-ben. Mindketten Szatmárnémetiben szereztek oklevelet. János itt kezdett tanítani, és endrődi lányt, Varjú Esztert vette feleségül. Nyugdíjazásáig nálunk tanított. Négy lány, és két fiúgyermekük született. Közülük kettő Irén és Lajos örökre Endrődön maradt, mert évnnyit sem kitevő életüket itt fejezték be. Elsősülött János (1907-1964), Mária Magdolna (1913, ma is él Budapesten) Jolán (1914-1985), Margit (1919-1968). Harnos Imre, az Ausztráliában élő tudós édesapja, a most 85 éves Harnos Imre, Orbók

Jánosék veje volt.

János a tanító úr 1930-ban vonult nyugdíjba, s a család elköltözött Dunabogdányba. Munkáját a fennmaradt jegyzőkönyv így jellemezte: "... tanyai és belterületi (mirihói) iskolánál végzett munkája határozott és hasznos, céltudatos, kemény, de igazságos, ernyedetlen szorgalommal nevelt tanított, igyekvő tanító volt, aki istenfélő étellel mutatott példát gyermekeknek és felnőtteknek. Községünk és családja boldogulásáért fáradhatatlanul dolgozott." Hozzá csak annyit toldok: országos hírnevű, poéta vénájú főkántorunknak, Újházi Miklósnak testi-lelki jó barátja volt. Aki több alkalommal megörökítette értékeit, tetteit. Elsős elemista koromban karácsonyig tanítóm volt, amikor combtörés következtében nyugdíjazták. Köszönöm neki a sikeres indulást.

József 1885-ben, Színfaluban született, és Endrődön 1947-ben halt meg. 1905-ig Dunabogdányban tanított. Azután Endrődön, tanyán, majd a községben működött. 1912-ben a legmagasabb osztályok (V. és VI.) kerültek keze alá. Feleségét: Belényesi Emiliát Erdélyből hozta. 1924-ben igazgatói teendőket ellátását is rábízták. Róla az Egyházi Iskolaszék feljegyzése a következőket örökítette meg: "...Brassóban gazdasági tanfolyamot, Szegeden ipariskolai tanfolyamot, Aradon pedig továbbképző tanfolyamot végzett... Tagja az Egyházközségi Képviselőtestületnek, az Endrődi rk. Tanító Testület elnöke, az Iskolánkivüli Népoktatás vezetője, az Áruszövetkezet igazgatóságának elnöke." Felesége, mint a Nagylány Iskola tanítója ment nyugdíjba. 1947-ben férjét exhumáltatja, és Farkasréten helyezteti el. Ott férje mellett nyugszik, befejezve áldásos életét. Öt gyermekük született. Elsősülöttük, az országos hírnevet szerzett József (1911-1981), több magas kitüntetés birtokában tette ismertté Parád iskoláját. Erzsébet (Csejtiné) Endrődön az Újtelepi iskolában tanított évtizedekig. (1914-1992. Jász Kisér) Sára hosszú évekig volt a Nagyóvoda szertett óvó nénije. Ilona, aki Mezőcsát zöldkeresztes nővére volt 1918 - 1986 között élt. Julianna volt a legfiatalabb. A tanítóképzőt Szarvason és Nagyváradon végezte. Majd a nagylaposi tanyai iskolában működött. Munkája ma is élő legenda a tanyai emberek ajkán. Házasságkötése után Parádra költözött és ott folytatta bátyja - áldásos, sikereiben gazdag - munkáját.

Színigazak a gyászjelentés sorai: "...75 évesen elhunyt a drága édesanya, nagymama, akitől oly sok szeretetet kaptunk..."

"Szülőföldje porából, a kedves Hármaskörös vízből és a halott kedvenc virágából hoztam váltságdíjat a fővárosnak, hogy emléküket örökáron megválthassam a szülőfalunak. A pár csepp víz Endrőd áldását és veszedelmét jelenti, a por az éltető áldás földjét, a pár szál virág a szeretetet és kedvességet fejezi ki, mellyel a tőlünk kapott sok szépet és jót kívánjuk meghálálni. Most, drága szüleid elporladt teste fölé helyeztünk nyugalomra, adjon az Úristen békés pihenést! Isten veletek!"

MÁRTON GÁBOR

AUGUSZTUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 7-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.
 Augusztus 20-án, Szent István királyunk ünnepén délelőtt 10-kor,
 és este 7-kor lesznek a misék.

Szent Gellért Iskola kápolnája: a nyári időszakban nincs mise.
 Augusztus 31-én, hétfőn este 18 órakor Veni Sancte tanévnyitó
 mise.

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.
 Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 6-kor,
 valamint elsőpéntekenként is, este 6-kor. A szombat esti
 mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.
 Augusztus 20-án, Szent István királyunk ünnepén reggel 8-kor-
 lesz az ünnepi szentmise.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznapokon 18 óra.
 Augusztus 15-én, és 20-án szintén 10 óra.

Katolikus oldal

AUGUSZTUS HÓNAP ÜNNEPEI

augusztus 4. kedd	Vianney Szent János áldozópap
augusztus 6. csütörtök:	Havas Boldogasszony
augusztus 8. szombat:	Szent Domonkos áldozópap
augusztus 10. hétfő:	Szent Lőrinc diakónus és vértanú
augusztus 11. kedd:	Szent Klára
augusztus 14. péntek:	Szent Maximilian Kolbe áldozópap, vértanú
augusztus 14. szombat:	Nagyboldogasszony
augusztus 19. szerda:	Szent Bernát apát és egyháztanító
augusztus 20. csütörtök:	Szent István király
augusztus 21. péntek:	Szent X. Piusz pápa
augusztus 22. szombat:	Boldogságos Szűz Mária Királynő
augusztus 24. hétfő:	Szent Bertalan apostol
augusztus 27. csütörtök:	Szent Mónika
augusztus 28. péntek:	Szent Ágoston püspök és egyháztanító
augusztus 29. szombat:	Keresztelő Szent János vértanúsága

KÖSZÖNJÜK - KÖSZÖNTJÜK!

Egy évvel ezelőtt nagy öröm töltött el bennünket, amikor Gyulay Endre püspök úr (a környéket körzetesítve) káplánt adott Endrődre. Rövid idő alatt mindenki megszerette a mosolygós, közvetlen, újmisézés papot. Most azonban szomorúan vettük tudomásul, hogy meg kell válnunk tőle, mert augusztus 15-tel püspök úr az egyházmegyénkben szolgáló káplánokat 1 év letelte után újabb szolgálati helyekre küldi további tapasztalatszerzésre. Eauer Csaba káplán atyát egyházközségünkéből Kistelekre helyezi.

Csaba Atya, köszönjük egyéves lelkes munkádat. Imánk, hálás szeretetünk új helyedre is elkísér.

Augusztus 15-től Vargyas Emil káplán atya jön hozzánk. 1972-ben született Gyergyóalfaluban. Szegeden végezte a teológiát 1990-1996 között, mint Szegedcsanádi kispap. Pappá szentelték 1996. június 8-án.

Első kápláni állomáshelye Gyula volt 1996-1997 között. Második kápláni évét Kisteleken töltötte 1997-1998 között.

Szeretettel köszöntünk!

az oldalt szerkesztette: Iványi László plébános

ÚRNAPI KESERŰSÉG

Bár már régebben volt, de mégis vissza kell térni az ideai úrnapi körmenet problémájára.

Mint országosan, itt is megtartjuk a hagyományos úrnapi körmenetet. A hívek nagyon szépen felkészülnek rá, korán reggel díszítik a sátrakat. Szép számban szoktak részt venni. A plébános kötelessége a rendőrségnek bejelenteni, hogy a rendőrök az időre biztosítsák az útvonalat, hogy méltó és biztonságos módon haladhasson a körmenet.

Sajnos, az idén nem egészen így történt. Annak ellenére, hogy írásban bejelentettem a körmenetet, rendőri intézkedés nem történt. A személy- és teherautók meglehetősen zavarták és veszélyeztetették a menetet, és a kocsiblakokból mindenféle izléstelen és trágár megjegyzéssel illették a híveket.

Természetesen a rendőrségnek szóvá tettem a botrányos esetet.

Tóth Bálint r. főhadnagy őrsparancsnok úr írásbeli válaszával megijesztett. Leveléből idézek:

"Az 1998. június 14-i Úrnapi körmenet rendőri biztosításának elmaradásával kapcsolatos levelére válaszolva - közrendvédelmi csoportvezetővel tett szóbeli megbeszélést megerősítve - ismételteln elnézést kérünk a biztosítás elmaradásáért.

Kérem Plébános Urat, hogy a Körmenetben résztvevő, és az esetlegesen kényelmetlenséget szenvedő hívők felé is tolmácsolja sajnálatunkat, valamint azt, hogy a rendőrség jelenlegi létszámhelyzete nem elegendő ahhoz, hogy egy időben végrehajtsuk valamennyi szakmai feladatunkat.

A konkrét esetben a Körmenet biztosítását azért nem tudtuk végrehajtani, mivel az adott időpontban a szolgálatban lévő állományunk

más, előre nem tervezhető feladatokban kellett intézkedniük és a kieső rendőrök pótlására már nem volt lehetőség.

.... Természetesen a továbbiakban is rendelkezésükre állunk bármilyen egyházi rendezvényt kapcsolatos rendőri feladat megoldásában."

Főhadnagy Úr, köszönjük levelét.

Az eset kapcsán elgondolkodom az alapproblémán. Gazdasági, társadalmi átalakulásunkkal igyekszünk Európa fejlettebb részéhez csatlakozni. Ehhez morálisan is át kell alakulnunk.

Meg kellene tanulni:

- elfogadni a másságot
- hogy bizonyos helyzetben és helyen hogyan kell viselkedni: temetésen, esküvőn, társadalmi rendezvényeken, vagy az utcán
- mit kell tenni, ha a Himnuszt halljuk
- mit jelent a nemzeti zászló (szomorú tapasztalat; nemzeti ünnepeinken kitűzött zászlókat meggyalázzák, ellopják... nemzeti szabadtéri ünnepeinken az ünneplők mellett elzúg a szipantós korsi, talán épp a Himnuszt alatt...)
- megővni nemzeti, városi értékeinket: fákat, virágokat, parkokat, megőrizni utcáink tisztaságát...
- kinek és mikor, és hogyan illik köszönni...
- és hogy hol nem illik rágógumit csámcsogni...
- és hogyan kell viselkedni, ha körmenettel, vagy épp gyászmenettel találkozunk (külföldiek tudják)
- úgy élni, hogy másokat ne zavarjunk
- megőrizni nemzeti hagyományainkat, magyar nyelvünket, neveinket, minden értékünket.....

Bízom benne, hogy sikerülni fog!

HÍREK ERDÉLYBŐL

„megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarca virágzásban a népeket, akik rajta és érte munkálkodnak.”
Kós Károly,
1925.

Ez úttal tallóztunk az Erdélyben megjelenő MAGYAR KÖZÉLET című társadalmi, politikai, művelődési folyóirat 1998. évi 5.-és 6. számából. Íme a válogatás:

Milyen a magyar, ha romániai?

Nemrég provokáló közzírtat küldött szét a Látó szerkesztősége, melyben azt a munkacímét tűzte ki, hogyan írná meg Ön a romániai magyar irodalom történetét?

Első olvasatra futtáljon visszautasítottam a választ. Eddig semmi hasznot nem hajtott az, hogy irodalomkritikát is, - történetet is a szépirodok műveltek. Negatív "eredménye", hogy mára nincs hitelesítő, értékítélő kritikánk, és már nincs a még (ha) kortárs irodalomnak történeti elhelyezése.

Utólag újragondolva, föl-fölvéném a "hozzámvágott" kesztyűt, opró, elsózt észrevételeim volnának a romániai magyar irodalom közel-történelmének vázlatát tekintve. De még mindig nem tartom írói hivatás helyettesítőnek az egészen más történetírás területét. Amit én, vagy mi fűzhetünk hozzá, az iskola, csoport, irányzat vagy jobb esetben anekdo-

ta. Az utókori megtevesztheti, és nem használ a mának sem.

De a mai nap is egy történelem- és ekkor ütköztem meg a közzírtat egy bizonyos mondatán, mely megkérdőjelezte, hogy van-e egyáltalán "romániai magyar" irodalom?

A "romániai magyarság" csak szövírág, költői kitaláció, mely valami egészen mást akar mondani, nem nemzetet.

A sokféle - általános - értékválság közepette köztudott, hogy a szappanbuborék sem az, mint aminek tűnik. Már a szappanbuborék is elkopott... De a politikai válság sem színebb. Történelmét tehát annak a kitalációnak kellene megírni, ami egyúttal közelebbi jövőnk is? A kettős hangzású ("romániai magyar") meghatározásának az egységét egyszer helyére kellene tenni!

A "romániai magyarság" politikailag, stratégiailag, földrajzilag: egy és konkrét terület, Erdélyt jelenti. (Csángóival és bukaresti elitjeivel együtt.)

ERDÉLY: egy földrajzilag, történelmileg, néprajzilag, meteorológiailag, vízrajzilag, gazdaságilag... jól elhatárolható terület. Fogalom. Az erdélyiség a Román állammal szemben destabilizáló tényező; a magyar nemzetizmennel szemben diverzió. Sajnos, a tény két oldalán érdekelgofultságok állnak. Közbi történelmet írni - csak a konkrétumra-szorultság hitelesítheti. A külön történelem szemléletét a jelen és belátható jövő indokolja. Ez a felismerés nem sajátom, nem is kortárs - hanem: szintén már történelem.

Segítségül: a "költői szövírág" kifejezésnek, a romániai magyarságnak irodalomtörténetét nem lehet úgy megírni, mintha Szilágyi Domokos nem létezett volna. Hogy költészetének gyökere milyen erdélyi protestáns talajból táplálkozott, és hogy lehet rokona akár a katolikus főnemes memoárjának is, - az már megírandó irodalomtörténet...! Éppen, ami bizonyítható lett volna.

Ide kell írnom temetői keresgélesem emlékvészt. (1986)
Keresetek a Házsongórdban,
tavaszi méhek zsongásában,
tehetetlen mézgyűjtésben,
elkeseredésemben.

Rímekre rözengő szópórbán, - törstalanul:
erdélyi vegyes mézzel inyemen: kaptórtalanul, -
csak temetőben,
csak elmenőben...

VITUS K.GYÖRGY

"Mi azért akarunk megmaradni abban a faji, vallási és kulturális közösségben, amelyben születünk, mert az természetes meghatározása életünknek. (...) A természet rendjét megváltoztatni a világ legnagyobb vétké és legnagyobb értékelensége. (...)

Számunkra a magyar kisebbségi program abban áll, hogy megismerjük azokat a nemzeti értékeket, amelyek tulajdonosul születünk, és megkíséréljük ezeknek védelmét és fejlesztését egy olyan országban, melynek életét egy másik faj irányítja. Ezek a nemzeti értékek: mindenek előtt a nyelv, a népkultúra, az irodalmi kultúra, a nemzeti múltot alapuló sajátos életlátás és erkölcsi forma, ezek felett azok a keresztényi értékek, melyek egyházainkon keresztül képződtek ki. (...)

Az igazi kisebbségi élet a vagyok igével kezdődik, az ismeretekkel folytatódik és az akaraton keresztül a cselekedetben nyilvánul meg. (...) Ez pedig pozitív program. (...) Célja az érdekvédelem, értékefejlesztés, alapja pedig az értékek megismerése."

LÁSZLÓ DEZSŐ (1935)-

Sajnos, sokkal több bűncelekményről és kevesebb felderítésről kell számot adnunk, mint az a lap előző számában tettük. Mi ennek az oka Ön szerint, parancsnok úr?

Véleményünk szerint 2-3 új banda szerveződött, erre utal többek között az a tény is, hogy eddig lényegesen több vikendház- feltörés volt az endródi város részen, míg most a gyomaiban is igen nagy arányokat öltött ez a bűncelekmény fajta. Ezen túlmenően jelentősen megszorodtak az italbolti és egyéb szórakozó helyei betörések, az itt található játékautomaták feltörése, kifosztása. Elgondolásunk szerint ezekre is egy újabb csoportos sorozatalkövetők bandája "szerveződött."

Igényel-e valamiféle technikai tudást ezeknek az automatáknak a feltörése?

Sajnos, nem, legfeljebb némi fizikai erőt, egyszerűen felfeszítik azokat. Azt is el kell mondanunk, hogy a már elfogott csoportos elkövetők is szabad lábon várják a bírósági eljárást.

Ez számomra nem igazán szerencsés, hiszen semmi garanciát nem látok arra vonatkozóan, hogy várakozás közben nem követnek el újabb bűncelekményeket.

Ez sajnos, igaz de ezzel együtt kell élnünk, ez ellen mi legfeljebb annyit tehetünk, hogy ezeket a személyeket fokozottan látóterünkben tartjuk. Szerencsére volt néhány sikertelen

Bűnügyi krónika

behatolási kísérlet, és több helyről, ahová bejutottak az ismeretlen elkövetők, semmit nem vittek el, vagy jelentéktelennek mondható a lopott tárgyak értéke, illetve csak rongálási kár

keletkezett. Ezekhez sorolhatnám a Vásártéri ABC kirakatának betörését, ami akár csak szándékos rongálás is lehetett, vagy az endródi ABC-be való sikertelen behatolási kísérlet. A Kecségési holtág mellett is feltörték egy vikendházat falbontás és ajtólevesztés módszerével, a Peresi holtág mellett a Bogárhoz zugban pedig egyetlen éjszaka 8 vikendházat törtek fel, majd később még kettőt. A Templom zugban is megrongáltak egy hétfégi ház külső és belső ajtóit is, de innen sem vittek el semmit, ugyanúgy, ahogy a Melódia presszó-beli ismételt betörésnél sem, 27-én éjjel, de ekkor néhány perccel később az öregszőlői Gulyás Csárdába is betörték, ám itt is sikerült tetten érni az elkövetőt, aki egy bekésszentandrás lakos volt. Sajnos történt szép számmal sikeres betörés is, így pl. jún.17-én egy Sóczó zugi vikendházból horgászbót, orsókat, hasonlóképpen a Torzsás zugból is, bár itt mellé még konzerveket is, italokat is loptak, kb. 80.000 Ft. értékben. Ugyancsak horgászbótot és orsókat loptak el másik Bogárhoz zugi vikendházból is.

Úgy látszik horgásziidényben ez a "kelendő."

A vásártéri Hp-n is feltörték több garázst, szerszámokat, és egyéb általában garázsban tárolt tárgyakat loptak.

Személygépkocsit nem tulajdonítottak el?

Szerencsére nem. Ilyen ügyünk idén nem is volt, tavaly is csak egy, s a jármű később meg is lett. Megkezdődtek az un. mezei lopások is. Ismeretlen elkövető krumpelit szedett fel. Ahogy már említettem, több italbolti betörés is volt. Június 25-én egy gyomai kocsmát, s a benne lévő játékautomatát törték fel és rabolták ki, itt a SHELL kút SNACK bárjában levő automatát fosztották ki, némi ital és dohányáruval kiegészítve. Itt az okozott kár mintegy 120.000 Ft. volt. Szintén feltörték a Vasút úti 6-os Bisztrót, itt felfeszítették és kifosztották a játékautomatát, ennek tartalmával s dohányáruval távoztak, ugyanez történt a Vadász bisztróban is. 7-én a gyomai strandról tűnt el 2 kerékpár, és pénzárca. Másnap az egyik sértett kerékpárját felismerte egy kiskorú gyermeknél. Nála, ill. édesanyjánál házkutatást tartottunk, melynek során több olyan tárgy került elő, ami valószínűsíti, hogy ezek a kiskorú gyerekek esetleg több bűncelekményt is elkövettek. 8-án a Hídfő étterem udvaráról eltűnt egy Simson robogó. Nem mindennapnak mondható, hogy az Öregkert Falotázóban ismeretlen férfi fénymással 5000 forintossal fizetett, s másnap feltehetően ugyanaz a személy ismét "elszótt" egy másik hamis öltözt. Elég jó

(folytatás a 15. oldalon)

MINDENT EGY HELYEN
A PIKTOR BOLTBAN!
Gyomaendrőd, Fő út 204.
(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

A szőlő gombakártevői Lisztharmat

A peronoszpóra gomba fonalai behatolnak a szőlő szöveteibe, míg a lisztharmatgomba a levelek, hajtások, bogyók felületén él és elősködik. Az említett részeken, amennyiben fertőztek, lisztszerű, fénytelen bevonatot látunk. Ha megszagoljuk, illata penész szagra emlékeztet. Erős fertőzés esetén, a kártétel révén a levél felpöndörödik, majd lehull. A bogyók esetében is csak a felületen található. Felvágásakor a peronoszpóras bogyó belseje barnás, míg a lisztharmatos bogyó zöldes színű. E gombafajta nedvességet nem igényel, de annál inkább meleget. 25-35 C. fokos hőmérsékleten szaporodik leggyorsabban. Főleg a kötöttebb talajokon pusztít. Végső kártétele az, hogy levél, majd a szár elszárad, nem érke be. A bogyók felrepednek, nagy a vízpárolgás, megjelenhet a peronoszpóra a kóros részeken.

Itt szeretném felhívni a figyelmet az almafák lisztharmatos betegségére. A fiatal új hajtásokon jelenik meg, fehéres bevonatú, a levelek fokozatosan pöndörödnek, zsugorodnak, majd elszáradnak.

A védekezés kéntartalmú szerekkel történik. Vigyázni kell azonban ezekkel a szerekkel, mert túl napfényes meleg időben perzselő hatást fejtenek ki. Ezért inkább késő délután permetezzünk. Otelló szőlőt kéntartalmú szerrel egyáltalán ne permetezzünk, mert a kénre igen érzékeny. A megpermetezett levél azonnal elhal, elszárad, majd lehullik.

Szürkerothadás

A zöld, de főleg az érőben lévő bogyókat támadja meg ez a gombafajta. Jégverés után, darázscsípés helyén a szőlőmoly által megsebezett részen, nedves esős, párás időben szürkés bevonat képződik. A fertőzött bogyó húsa

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

megbarnul, majd elrothad. Különösen nagy a veszteség, ha szeptemberben tartós esőzés következik be. Ilyen volt az elmúlt év (3 hét). Még Tokaj vidékén is nagy károkat okozott a rothadás, mert elmaradt az aszúsodás. Ugyanis, ha a fertőzés után szárazabb idő következik, lelassul a gombafonalak növekedése. A bogyókon vékony repedések következnek, színük barnás lesz és a meleg idő hatására (a hegy déli oldalán melegebb, napfényesebb) megindul az aszúsodás, a víz fokozatos párolgása (nemes rothadás). Ez persze csak egyes borszőlő fajtákra hasznos, illetve előnyös. (P. furmint) A fentiekből következik, hogy alacsony fekvésű helyre ne ültessünk szőlőt. Tartsuk be a megfelelő távolságot, a szőlő közé gyümölcsfát ne ültessünk. Igyekezzünk magas művelést alkalmazni annak érdekében, hogy minél hamarabb száradjon fel a szőlő kultúra és a talaj felszíne (gyommentes legyen), és nem utolsósorban irtuk a darazsakat (vékonyaszájú üvegbe tegyünk cukros, ecetes vizet).

Hiánybetegség

(Sárgaság (klorózis)

Tavasszal a levelek megjelenése után sokszor tapasztaljuk a szőlőnél, de a gyümölcsfákon is hogy a levelek, bogyók megsárgulnak. A leveleken az eresz zölden marad.

Mi okozhatja e betegséget?

1. Kötött, levegőtlen, hideg talaj.
2. Tavasszal hűvös, tartósan felhős időjárás. (Gyér klorofil képződés)
3. Tápelemek hiánya. Ilyen például a nitrogén, foszfor, kálium, vas, cink, réz, bór, mangán stb.

4. Mészklorózis. A sok mész miatt a vas megkötődik a talajban és a gyökér nem képes felvenni.

Védekezés

Rendszeres, mély talajművelés (levegőtetés)

Vasgálic oldatot öntsünk a tövére. (Egy veder vízhez egy szeneslapát vasgálicot tegyünk, oldjuk fel.)

Kálium tartalmú műtrágya is segíthet a klorózison.

Nem egyszerű a védekezés, mert tudni kellene, hogy milyen tápelem hiánya okozza a betegséget! Ezt pedig csak laboratóriumi vizsgálat alapján tudhatjuk meg.

Rendszeres istállótrágyázás esetén ritkán jelentkezik az a betegség.

A talaj termőerejének fenntartása

A növény - legyen szántóföldi, vagy konyhakerti, vagy gyümölcsös, - jelentős mennyiségű tápanyagot (vízben feloldott ásványi anyagokat, nyomelemeket) vesz fel a hajszálgökörei segít-

ségével. A természetben ez részben az elhullott állati hullák, növényi anyagok (levél, gyökérzet) bomlásával ismét pótlódik. Azonban az általunk termesztett hasznos növényi kultúrák által elhasznált tápanyagot pótolni kell. Ezt trágyázás segítségével tudjuk biztosítani. A megválasztott jó talajművelés és rendszeres trágyázás biztosítja a talaj termőerejének megőrzését, sőt fokozását (gondoljunk itt a fólia alatti termesztésre, amikor rövid idő alatt gyors növekedést, termésképzést érünk el).

Trágyaféle:

A. Természetes trágyák:

- 1./ Istálló trágya.
- a) Heves, vagy meleg trágya
- b) Hideg trágya
- 2./ Fekál trágya
- 3./

Komposzt

B. Műtrágyák

- 1./ Nitrogéntartalmú műtrágyák
- 2./ Foszfor tartalmú műtrágyák
- 3./ Kálium tartalmú műtrágyák

C. Mész tartalmú természetes anyagok és melléktermékek

Vegyük sorra ezeket: a természetes trágyák a legértékesebbek, mert a növény valamennyi szükséges tápanyagot tartalmaznak. Ezen belül az istállótrágya alomból, szilárd és híg ürülékből nagyon sok mikroszkopikus élőlényből (gombák, baktériumok) áll. A heves, vagy meleg trágya, - sertés, juh, ló trágyája tarozik ide, - gyorsan bomló és felmelegedő trágya. Ezért kötött talajokon, valamint meleg és fóliaágy készítésére alkalmas. A kalapos gombák (csiperke stb.) termesztésére is ezt használjuk. A hideg trágya sok vizet tartalmaz, lassan bomlik. A szarvasmarha trágyája tartozik ide. Mészes, homokos talajokat trágyáznak vele.

A fekáltrágya a legértékesebb, mert heves és gyors hatású. Tözeeggel, fűrészpórral keverik szilárdabbá. A komposzt növényi (levél), konyhai hulladék és föld keveréke.

A növényeknek sok nitrogénre, foszforra és káliumra van szükségük, melyet a műtrágyák biztosítanak. A nitrogén tartalmú műtrágyák a növény növekedésére, fejlődésére hatnak. Főként a húsos gyümölcsű fák fogyasztanak sok nitrogént. A foszfor tartalmú műtrágyák a termésképzést fokozzák, továbbá elősegítik a gyökérléteződést és siettetik a termés beérését. A kálium tartalmú műtrágyák hatása a növények keményítő és cukorképzésében mutatkozik meg. Cukorrépa, burgonya, szőlő, gyümölcsfák számára igen fontos. Segíti a gabonabetegségekkel szembeni ellenálló képességet. És végül a mész tartalmú anyagok és melléktermékek a szikes és savanyú talajok termőképességét fokozzák, javíthatjuk mész tartalmú anyagok hozzáadásával ilyen a cukorgyártás egyik mellékterméke is méziszap, továbbá az oltott mész, gipsz, valamint Tessedik Sámuel által felfedezett sárgaföld. (digózás)

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1

81/1. Tel/Fax: 66/386-328

AZ ÖN - KORMÁNYZATA

Tekintettel a közeli önkormányzati választásokra megkérdeztük a legilletékesebbeket, a Képviselő-testület tagjait, hogy olvasóink teljes körű képet alkothassanak az elmúlt önkormányzati munkáról. Három kérdést tettünk fel minden képviselőnek:

1. *Hogyan értékeli Ön az önkormányzat munkáját?*

2. *Ebben saját (bizottsági) munkáját?*

3. *Mit tenne másképp, ha ismét megválasztanák?*

A kérdésekre adott válaszokat tesszük közzé, megjegyzés nélkül, olvasóinkra bízva azok értékeléséi.

BALÁZS IMRE

1. Az önkormányzat munkáját az elmúlt 4 évben összességében jónak értékelem. Ezt azzal támasztom alá, hogy ilyen állami pénzelosztás és ilyen területi elhelyezkedés, mint városunké - gondolok itt a munkanélküliségre, az ipar gyér megjelenésére, az útjaink elhanyagoltságára, elhelyezkedésére, amelyek nem teljesen esnek bele az ország vérkeringésébe, illetve a nemzetközi forgalomba.

Ilyen körülmények között önkormányzatunk megállja a helyét és működési zavarai nincsenek, sőt sikernek könyvelhető el, hogy az elkövetkezendő években városunkban lesz jó ivóvíz, városunk külalakra évről-évre szebb, s ez által nagyobb az idegenforgalom is, mely a jövőjét is jelentheti városunknak.

Nagya értékelem, hogy testületünkben nincs politikai vita, egy gazdasági vagy intézményi, sport, kulturális döntésben a hely sajátosság, a lakosság véleménye, a hivatal szakvéleménye, a képviselők véleménye döntő.

2. Saját munkámat az önkormányzatban nehéz értékelni önmagamnak, de ami mindig fontos volt számomra, hogy az anyagi javak, szolgáltatások igazságosan legyenek elosztva a választó területek között, gondolok itt a járdák-, utak javítására, építésére, szennyvíz, telefon, villany stb. Persze ezek a beruházások nagyon függnek a lakosság hozzáállásán. Előzőleg a kulturális bizottságban tevékenykedtem, most a pénzügyi bizottságnak vagyok a tagja, amely munka nagy odafigyelést, megfontoltságot követel. Eredménynek könyvelhetem el, hogy bizottságunk odafigyelése, döntései megfelelő pénzügyi helyzetet alakított ki városunkban, amely az önkormányzat kiegyensúlyozott pénzügyi helyzetét biztosítja. Választókerületem lakói ügyes-bajos dolgait igyekeztem orvosolni utak, járdák, világítás, fakivágás, állattartás, telek problémák stb.

3. Először is indulnom kell a választáson, hisz akik rám szavaztak az elmúlt választáson, nem hagyhatom őket cserbe, gondolhatná valaki, hogy meghátrálok a nagyobb feladatok elől - mert az lesz bőven. Munkámban új foltot jelentene a lakosság még közelebbi kapcsolata, hisz nem csak az utak, járdák a problémásak, olykor-olykor előfordul intézményeknél, vállalkozásoknál, családkodnál, fiatal házásoknál, egyedül élő idősöknél is

olyan probléma, hogy nem tudok vele megbírozni, pl. gondolok itt az adók felvilágosítására, munkanélküliség megszüntetésének a segítségére, lakás, anyagi gondok, egészségügyi ellátás és egyéb szociális problémákra. Szeretnék ezeken a gondokon segítségére lenni a lakosságnak.

BÁTORI GYULA

1. Nyolcadik éve vagyok az önkormányzat képviselője. A testület munkáját pozitívnak értékelem. Az adott lehetőségeket igyekezett kihasználni a lakosság érdekében. A testületen belül lényeges párharc nem volt.

2. A mezőgazdasági és pénzügyi bizottság tagjaként tevékenykedtem. A bizottság igyekezett a két városrész érdekeit figyelembe venni. Mint a földrendező bizottság elnöke kárpótlási ügyekben a kárvallottak érdekeit tartottam szem előtt. A bizottságban a mezőgazdasági réteg problémáját pártfogoltam.

3. Megválasztásom esetén, mint agrárértelmiségi, következetesen a mezőgazdasággal összefüggő kérdéseket kísérem figyelemmel és segítem.

Javaslatom: A mezőgazdasági és pénzügyi bizottság kettéválasztását javaslom.

CZIBULKA GYÖRGY

Válasz nem érkezett.

DÁVID ISTVÁN

Válasz nem érkezett.

GARAI JÁNOS

Válasz nem érkezett.

HANGYA LAJOSNÉ

1. - 2. Nyolcadik éve vagyok önkormányzati képviselő a 4. számú választó-körzetben és bizottsági elnök. Jelenleg a Humánpolitikai bizottságot vezetem.

Az önkormányzat munkáját fejlődőnek és eredményesnek tartom. Az önkormányzatiságot, a demokráciát, az érdekek képviseletét, a kultúralt viakészséget mindannyiunknak meg kell tanulni, és folyamatosan fejleszteni szükséges. Az önkormányzat munkáját eredményesnek ítélem, mert a város a nehézségek ellenére fejlődik és pénzügyileg stabil. Egyre látom az önkormányzati elképzelések megvalósulása révén a jó választ arra a kérdésre, amit 4 évvel ez előtt a választásokon szórólapon feltettem magamnak: "Milyen Gyomaendrődöt szeretnék? "Azt szeretném, hogy Gyomaendrőd rangos és szép kisváros legyen, ahol jól érzi magát az itt lakó, és kellemes napokat tölthet el az idegen" - írtam. Sok még a tennivaló ezért a célért, de hiszem, hogy jó úton járunk. Ebben természetesen benne van az önkormányzati képviselők, a polgármester, a hivatal munkája, - és így az enyém is - . de benne van a jó érzésű, cselekvő lakosoké, akik nélkül nem megy, mert jó elképzelések is csak közakarattal valósíthatók meg. Pozitív eredménynek tartom az egészségügyi ellátás színvonalának javítását. A Szülőotthon megszüntetéséből, a kedvezőtlenből, sikerült ked-

vező helyzetet produkálnunk. Jó kompromisszumokkal és sikeres pályázatokkal jól működő háziorvosi szolgálatot és színvonalas szakorvosi ellátást biztosítottunk a város lakóinak. A Gondozási Központot komoly beruházással az idén a gyomai részen kompletté, otthonosabbá és gazdaságosabbá tudjuk tenni, úgy hogy a rászoruló kispénzű és tehetősebb idős embereknek is megnyugtató ellátást fog nyújtani. A közel jövőben az endrődi részen is így kívánjuk megoldani. Az infrastruktúra fejlesztése terén is nagy előrelépéseket tettünk: Telefonhálózat bővítése, ivóvíz beruházás elindítása, szennyvíz-program, útépítések, belvízelvezető árkok rendbetétele - (köz munkával). A 8 év alatt épült két benzinkút. A gyomai részen a korszerűsített piac mellett egész bevásárlóközpont épül ki. A fürdő vízforgatókkal európai szintűvé vált. Az önkormányzati intézmények működnek és fejlődnek a takarékosági intézkedések ellenére.

3. Az önkormányzati választásokon saját lakókörzetemben ismét megpróbálok indulni és megmérgettni. Megválasztásom esetén az elkezdett programok megvalósításán dolgozok: idősök korszerűbb ellátása, fiatalok lakásépítési - vásárlási programjának fejlesztése, a szociális ellátás humánosabbá tétele, oktatásunk, kulturális életünk fejlesztése, idegenforgalom bővítése, városépítés, egészségügyi ellátás színvonalának további javítása...Nagyobb szerepet szánnék a munkahely teremtésnek. Közérzetjavító program keretében tudatosan többet kellene foglalkoznunk az ifjúsággal és a helyi értelmiséggel. A pozitív jövőkép kialakításához és fejlődésünkhöz nélkülözhetetlen az emberi erőforrás szélesebb bevonása a munkába. Lakókörzetemben továbbra is a városszéli hátrány leküzdéséért szeretnék munkálkodni. Egyéniségemre jellemző az ösztönző elégedetlenség, a pozitív lelki beállítottság, a megbízhatóság, a tenniakarás az emberekért. Ezt szeretném felajánlani újbóli megválasztásom esetén gyomaendrődi polgártársaimért és a városért.

HANYECZ MARGIT

1. Az önkormányzati munka nagy vonalakban, formailag megfelel az előírásoknak, tartalmilag kevésbé. Közel négy éve egyszer sem volt pl. polgármester - képviselők közötti megbeszélés. Szerintem sok jó, megvalósítható terv, ötlet veszett el. Fontos dolgokban sem szóbeli, sem írásos jelenlésem nem találtak hasznos táptalajra. Pénzügyi, gazdasági, városrendezési szempontból sok minden közös megvitatást kívánt volna. Számomra döbbenetes a város vagyongazdálkodása. Vannak pl. kétes földtulajdonok, ingyen földhasználók (öt éve), erdők, fák nyolc éves irtása (sehol újra telepítés, de még a rönkök kiszedése sem), épületek, különböző értékek potom áron való eladása, elajándékozása stb. 1990-ben nem volt vagyon-leltár, ma sem élethű. Mindezek hatalmas veszteségek és manipulációkra adtak (adnak?) lehetőséget. A város részéről való többszöri ellenőrzési javaslatomat földügyekben (főleg MSZP-s Képviselőtársaim a Polgármester úrral

egyetemben) mindig elutasították. Sokévi küzdelem után - hála Istennek - lesz jó ivóvíz, de e mellett Endröd egy átlag-falusi képét éri el, nem városit.

2. A Humánpolitikai Bizottság munkája nehéz és hátatlan. A különböző juttatásokat, segélyeket törvények, rendeletek szabályozzák. Az egészségügyi, ill. oktatási, művelődési intézmények működtetése sok gonddal jár, mindez sohasem volt nyereséges terület. Különböző döntések azonban ésszerűek voltak, ám a pénzhiányos élet nem mindig adta a legjobb ötleteket a döntéseknél. Az endrödi orvosi rendelők és annak környezete, felszereltsége több törődést kíván. Az orvosokat kivétel nélkül meg kell becsülni és megtartani városunkban, főleg ha jó szakemberek, fiatalok és szeretik őket a betegek.

3. Egymagam semmi többet, jobbat nem tudnék tenni. Összefogással, közös megbeszélésekkel sok minden elérhető, ha ebben partnerek a képviselőtársak. E nélkül nem megy. Szükséges a lakosokkal való jó kapcsolati forma is. Bizalmat kell adni, és próbálni feloldani az emberek évtizedes, az idők örven éves elfásultságát. A közélet iránti érdeklődésüket legalább szűk környezetünkben fel kell ébreszteni.

KATONA LAJOS

Válasz nem érkezett

KNAPCSEK BÉLA

1. Az önkormányzat munkájában a felvetődött kérdésekre kiegyensúlyozott választ ad. Szélsőségek nem érvényesülnek. Az adott helyzetből lehetséges előrelépésre képes. A ciklusban megvalósult az ivóvízprogram kivitelezésének elindítása. Előremutatónak tartom Gyomaendröd Város- és Térségi vonzás körzetének fejlesztési koncepciója előkészítését és feltehetően elfogadását.

2. A körzetemben jelentkező problémák megoldását szorgalmazom, különösen akkor, ha a képviselők többségének támogatására volt esélyem.

3. A kérdést úgy tenném fel, hogy mit támogatnék a következő időszakban: Gyomaendröd Város- és Térségének fejlesztési koncepciójából adódó fejlesztéseket, a szennyvíz-csatorna építés megvalósítását kiemelten és az útépitéseket.

DR. KOVÁCS BÉLA

1. 2. Önkormányzatiság: Lakossággal egyeztetett kiűzött célok (azok sorrendje) és azok fedezete.

Céljaink itt Gyomaendrödon mindig is voltak, a megvalósítás sorrendje nem volt vitáktól mentes, ez így van rendjén. A gond ott volt, a rendszerváltás óta mindkét ciklus idején, hogy célok, igények fedezete nem állt rendelkezésre. Azt a mindenkor kormány döntötte el, hogy mire mennyi központi normatívát ad. Ehhez a saját erő elenyésző volt, hiszen a helyi adók töredékét teszik ki a költségvetésnek, míg a segélyek évi 100 milliós nagyságrendben mozognak. A pályázatokkal befolyó összegek javitanak valamit az összképen, de valójában az önkormányzatiság a szűkülő pénzügyi lehetőségek között nagyon keskeny mozgástérben abban mcrül ki, hogy sokszor a

lakosság szempontjából nézve a testület rossz, rosszabb, vagy még rosszabb döntéshozatalra kényszerült. Ebben az esetben viszont a "rossz döntés" még mindig a lehető legjobb volt. Jó lett volna, ha a lakosság ezzel folyamatosan tisztában lehetett volna. a polgármester váltásig a "sajtó" ezeket a döntéseket állandóan, mint a képviselő-testület jó esetben alkalmatlanságát bizonyítandó tényként tállalta. amihez az országos közhangulat, az életszínvonal romlása remek táptalajt nyújtott. Ezek a körülmények sok képviselőnek szereztek keserű percek. Az első ciklusra talán az volt a jellemző, hogy a városban minden "meglévőt" megpróbált fenntartani a testület, ezért sok pénze elment, de a látványos dolgok elmaradtak. Az utóbbi ciklusban mivel (értékét tekintve) a leosztott pénz kevesebb, kénytelenek voltunk a kiemelten fontos (annak vélt) feladatokra koncentrálni. Így aztán intézmények szűntek meg, egyesültek, ha úgy tetszik a kegyetlen racionalizmus volt az "önkommányzatiság". Nyilvánvaló, hogy érdekek sérültek, és a "Bokros csomag" idején a "végén csattan az ostor" örök törvénytársaságából fakadóan nem volt népszerű képviselőnek lenni.

3. Én befejezem ősszel ezt a megtisztelő feladatot. Tiszta lelkiismerettel, mert nem magamért lobbiztam. hiszen amikor mondjuk a legkisebb csoport, amiért kiálltam, érdekében próbáltam győzködni, az is 350-400 fős volt (a gimnázium), ahová nem az én, hanem az Önök gyerekei járnak. Végül, ha lehet a tisztelt választópolgároknak tanácsot adni: Olyan képviselőket válasszanak, akik szakértői egy-egy területnek, ami a város működésével kapcsolatos. Ne a demagóg szöveg, vagy bármely párt Pestről irányított agymozgása szabja meg a döntésüket. Fontos, hogy akit választanak, ne csak ismerje a dolgok működését, de igazán mellet tudjon (merjen) kiállni is.

KOVÁCS KÁLMÁN

Válasz nem érkezett

R.NAGY JÁNOS

1. A város önkormányzati munkája nem függetleníthető az országos politikától, hisz elmaradott térség lévén, nem rendelkezünk jelentős erőforrásokkal. Az időszak első felét a jelentős hitelállomány, az állami támogatás reálértékével való csökkenés jellemezte. A pénzügyi szabályozás mintegy rákényszerítette az önkormányzatot a takarékosabb gazdálkodásra. Erre az időszakra esett az állami ellátó rendszerek átalakítása, miáltal a testület időálló koncepciókat nem tudott létrehozni. Állandó napirenden volt az intézményrendszer működésének vizsgálata, melynek eredményeként napjainkra a szerkezeti átalakítás befejeződött. Az önkormányzat munkáját sikeresnek tekintem, mert lobbis- és pártérdekek nélkül tudott a város javára dönteni.

2. Jelenleg a pénzügyi-bizottság munkájában veszek részt, amely pénzügyi kihatásai miatt szinte valamennyi testületi anyagot tárgyal. Napjainkra a pénzügyi egyensúly helyreállt. Ez egyrészt a kincstári rendszer bevezetésének, mely - a város érdekeinek előtérbe helyezésével - rangsorolja a pénzfelhasználást, másrészt a priva-

tizációs bevételeknek (gáz, áramszolgáltató intézmények) köszönhető.

3. A vállalkozások érdekében ipari park létrehozása. Helyi hírközlés megteremtése, mert direkt úton a lakossági kapcsolattartás nem megy. Nagyobb propaganda kifejtése az idegenforgalom érdekében.

NAGY PÁL

Válasz nem érkezett

SZENDREI ÉVA

Válasz nem érkezett

TÓTKA SÁNDOR

Válasz nem érkezett

DR. VALACH BÉLA

1. Én már a második ciklusban vagyok területen megválasztott, párton kívüli önkormányzati képviselő, így elég sokat láttam és tapasztaltam az eltelt közel nyolc év alatt. Úgy érzem, a második ciklusra sokat fejlődött az önkormányzat munkája. Mára már teljesen megszűnt a testületi üléseken a Gyoma - Endröd közötti kezdetben mesterségesen élezzet "ellentét". Az üléseken tényleges, a város és a lakosság érdekeit szolgáló munka folyik, nem partatlan és értelmetlen viták.

2. Én ebben a ciklusban is (1994-ben) a Városfejlesztő, Fenntartó és Környezetvédelmi Bizottság elnöke lettem. Az időközi polgármester-választáson megválasztott új polgármestertől, Dr. Dávid Imrétől is bizalmat kapva, most a Városfenntartó és Környezetvédelmi Bizottság elnöke vagyok. Bizottságunk rendszeresen ülésezik, végzi munkáját. Sok, a várost és lakosságát közvetlenül érintő döntés előkészítése ment át kezünk között. Úgy gondolom, hogy mindig legjobb tudásom és lelkiismeretünk szerint jártunk el.

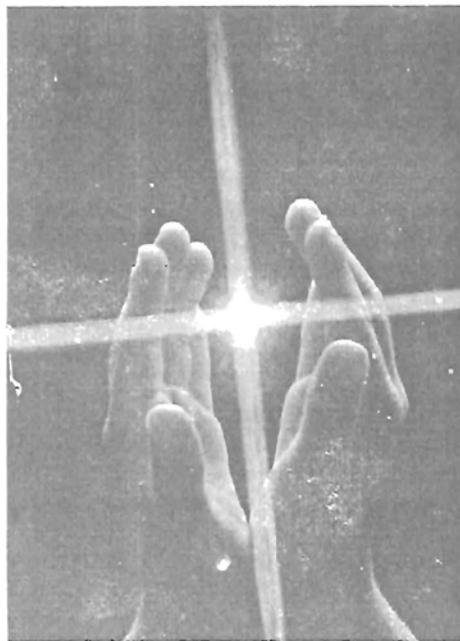
Sajnos a Képviselő-testületben most is kevés a többletmunkát vállalók száma, így ránk, (lehetünk ott vagy hatan - heten) lényegesen több feladat hárul. Remélem, a következő testületben több lesz a város iránt elkötelezett ember!

3. Nagy gondot jelent számomra a saját választási körzetem lakosainak képviselete. A "Gyomavég" lakosainak többsége idős, sokszor egyedülálló nyugdíjas, alacsony jövedelemmel, vagy munkanélküli. A mai szabályozás "eredményeként" ezek az emberek ördögi körbe kerültek: rosszak az életkörülményeik, megélhetési gondjaik vannak. Ugyanakkor ők is joggal szeretnének emberibb és kényelmesebb környezetet érezni maguk körül. Szeretnék élvezni a XX. század végét, nem század eleji szinten! Nos itt a gond! A mai világban az állam gondoskodó keze csak azok felé nyúlik, akik a fejlesztésekhez a jelentős fejlesztési hozzájárulást (önerőt) le tudják tenni! Ahol nincs út és csatornahálózat, (és a családok nem képesek letenni a portánként számított "önerőt") ott nem is lesz, ott marad a századelő! Újraválasztásom eseti en ezt a problémát is szeretném közmegelégedésre megoldani!

VÁRFI ANDRÁS

Válasz nem érkezett

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

*„Nem milnak el ők, kik szívünkben éltek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a vigetelenség.”*

(Juhász Gyula)

Öz. BAJOGH VINCÉNÉ PINTÉR ANNA a Fő út 10. sz. alatti lakos volt, 83 éves korában rövid betegség után elhunyt július 18-án. Temetésére július 22-én került sor Endrődön. Gyászolják: elhalt testvéreinek családja, barátai és ismerősei.

Öz. CZIKKELY ELEKNÉ OLÁH MÁRIA, aki a Fő út 18. sz. alatt lakott június 13-án hosszú szenvedés után hunyt el, temetése június 19-én Endrődön volt. Gyászolják: 5 gyermeke, 10 unokája és 4 dédunokája.

DÉKÁNY MIHÁLY, a Balassi u.22-ben lakott hosszú szenvedés után 89 életévében június 27-én hunyt el, temetése Gyomán július 1-én volt. Gyászolják: 8 gyermeke, 13 unokája, 5 dédunokája.

DUSEK ANDRÁSNE, Mikszáth u. 11. sz. alatt lakott, amikor 76 éves korában, hosszas szenvedés után, érte a halál június 26-án. Temetésére, Gyomán, július 1-én került sor. Gyászolják: férje, 3 gyermeke, 4 unokája, 1 dédunokája, barátai és ismerősei.

FARAGÓ FERENC, aki a Fegyvernek u. 5/1. szám alatt lakott, tragikus hirtelenséggel 58 éves korában meghalt június 23-án. Temetésére júniusban került sor. Gyászolják: felesége, 2 gyermeke, 2 unokája, barátai és

ismerősei.

FORRAI LAJOS, az Álmos u.16. s. alatti lakos 73 éves korában rövid betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének július 18-án. Temetésére júliusban kerül sor. Gyászolják 3 gyermeke és családja, 2 unokája és barátai.

FÜLÖP JÁNOSNÉ HORNOK VIKTÓRIA, aki a Selyem út 123-ban lakott, 91 éves korában hosszú szenvedés után július 2-án távozott az élők sorából. Temetése július 6-án Endrődön volt. Gyászolják: 3 gyermeke, 7 unokája és 7 dédunokája.

FÜZI SAROLTA, aki Gyomán a vízműsor 8-ban lakott, 5-én, 60 éves korában érte a halál. Temetése július 25-én volt Gyomán. Gyászolják: testvérei és családjai, barátai és ismerősei.

GELLAI AMBRUS, hosszas szenvedés után 92 éves korában, hosszas szenvedés után június 12-én távozott az élők sorából, aki Gyomán a Móra F. u.17-ben lakott. Temetésére június 18-án került sor. Gyászolják: 5 gyermeke, 4 unokája, 7 dédunokája, rokonai és barátai.

GOMBOS SÁNDOR-t 61 éves korában, tragikus hirtelenséggel, június 15-én érte a halál. Temetésére júniusban került sor Püspök-lányban. Gyászolják: felesége, 4 gyermeke, 9 unokája.

HORNOK KÁROLYNÉ FARKAS MARGIT, aki a Gorkij u. 5-ben lakott, 76 évesen távozott az élők sorából hosszas betegség után július 11-én temetése július 15-én Endrődön volt. Gyászolják: 2 gyermeke, 4 unokája, testvérei és barátai.

KOVÁCS LÁSZLÓ, Szabó Dezső utca 13. szám alatti lakos 78 éves korában július 18-án hosszas betegség után halt meg. Temetése Gyomán július 27-én volt. Gyászolják: felesége, 2 gyermeke, 3 unokája, barátai és ismerősei.

KOVÁCS JÁNOSNÉ JUHÁSZ MÁRIA, 91 éves korában adta vissza lelkét az Úristennek hosszú szenvedés végzetével, június 15-én. Temetése Gyomán június 25-én volt. Gyászolják: 3 gyermeke, 3 unokája, 5 dédunokája.

NAGY ISTVÁN, aki a Zrínyi Miklós u. 1/3-ban élt, hosszú szenvedés után 46 éves korában távozott tőlünk július 13-án. Temetése Gyomán július 17-én volt. Gyászolják: felesége, 2 gyermeke, 2 unokája testvérei és családja.

NAGY LAJOSNÉ GIRICZ ZSUZSANNA szigetvári lakos (volt gyomai) 71 éves korában hosszú szenvedés után meghalt. Temetésére június 22-én került sor. Gyászolják: gyermeke és családja, 2 unokája, barátai és ismerősei.

NAGY SÁNDORNÉ WEIGERT ZSUZSANNA a Pásztor János u.7-ben élt 61 éves koráig, amikor is tragikus hirtelenséggel, június 22-én

eltávozott tőlünk. Temetésére Gyomán június 26-án került sor. Gyászolják: férje, 2 gyermeke, 4 unokája.

SÉLLEI ISTVÁN, a Vízmu soron a 15-ben élt, amikor tragikus hirtelenséggel 58 éves korában, július 13-án befejezte pályafutását az élők sorában. Temetése Gyomán július hóban volt. Gyászolják: felesége, 2 gyermeke, 3 unokája, testvérei és családjai, barátai és ismerősei.

Öz. SZABÓ DÁNIELNÉ PUTNOKI ESZTER, 63 évesen július 3-án rövid szenvedés után fejezte be földi életét, Temetése július 10-én volt. Az elhunyt a Lévai u. 7. sz. alatt lakott. Gyászolják: rokonai és ismerősei.

SZATMÁRI JÓZSEF, az Ady E u. 2/a-ban élt, amikor tragikus hirtelenséggel 56 éves korában, június 28-án érte a halál. Gyászolják: felesége 2 gyermeke és családja. Barátai és ismerősei.

SZENDREI JÁNOSNÉ KURILLA JUSZTINA, 87 éves korában, hosszas szenvedés után, június 29-én hagyta el földi életét. Temetése Gyomán július 2-án volt. Az elhunyt a Fő út 173-179-ben lakott. Gyászolják: gyermekei, unokái és dédunokái.

SZENTESINÉ SZATMÁRI ÉVA, volt gyomai lakos, Mezőberényben a Vésztoi u.11-ben lakott, hosszas betegség után 41 éves korában érte a halál június 19-én. Temették hamvasztása után. Gyászolják: gyermeke, édesapja, testvérei és családja.

SZMOLA JÁNOSNÉ FARKAS MAGDOLNA, a Selyem út 59-ben élt, amikor június 21-én súlyos betegség után csendben eltávozott. Temetésére június 24-én került sor Endrődön. Gyászolják: férje, gyermeke és 2 unokája, barátai és ismerősei.

TÍMÁR EDE, a Fő út 38-ban lakott. Hosszú szenvedés után 91 éves korában adta vissza lelkét Teremtőjének június 27-én. Temetése július hóban volt. Gyászolják: veje és gyermekei, testvérei és családja.

TÓTH FERENCNÉ SIMON ESZTER, aki Gyomán a Sallai u. 10 számban lakott, 84 éves korában érte a halál július 11-én. Gyomán, július 17-én helyezték örök nyugalomra. Gyászolják: fia, leánya, 3 unokája, veje és ismerősei.

UHRIN PÁLNÉ UHRIN ESZTER, aki a Munkácsi u.: 1-ben lakott hosszú betegség, rövid szenvedés után 77 éves korában, június 17-én távozott az élők sorából. Temetése hamvasztás után az endrődi Szarvasvégi temetőben volt. Gyászolják: 2 gyermeke és családja, 3 unokája, 2 dédunokája.

**BÉKESÉG HALÓ PORAISON, FOGADJA BE ÖKET AZ ÚR AZ Ó ORSZÁGÁBA.
AZ ÖRÖK VILÁGOSSÁG RACYOGJON FELETTÜK!**

*„Méretes labbelli készitést
mérsékelt felárral vállalunk.”*

35-től 42-es méretig.
SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

Garancia! Minőség!

Kedvező ár!

Gellai Cipő

GYOMAENDRÖD, Fő út 140/2. - Tel.: 06-66-283-359

GYOMAI REFORMÁTUS TEMETŐK ÉS TEMETKEZÉSI SZOKÁSOK - I. Rész

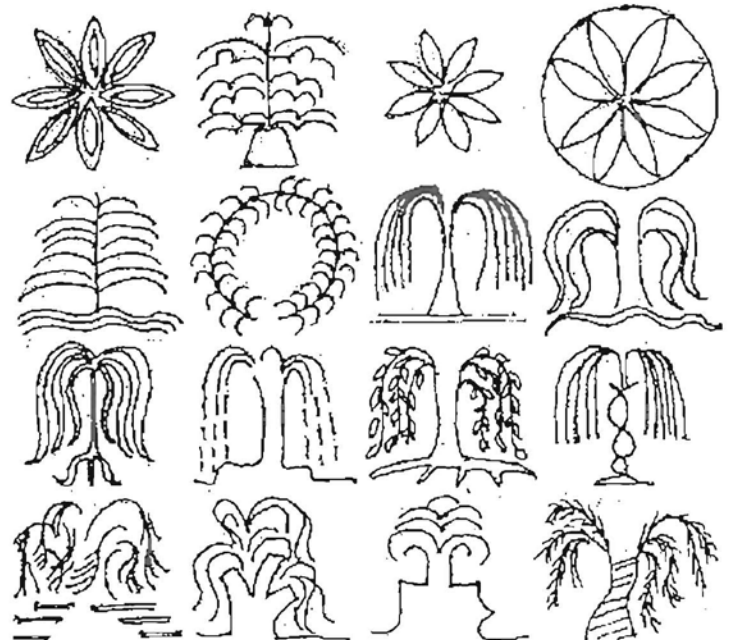
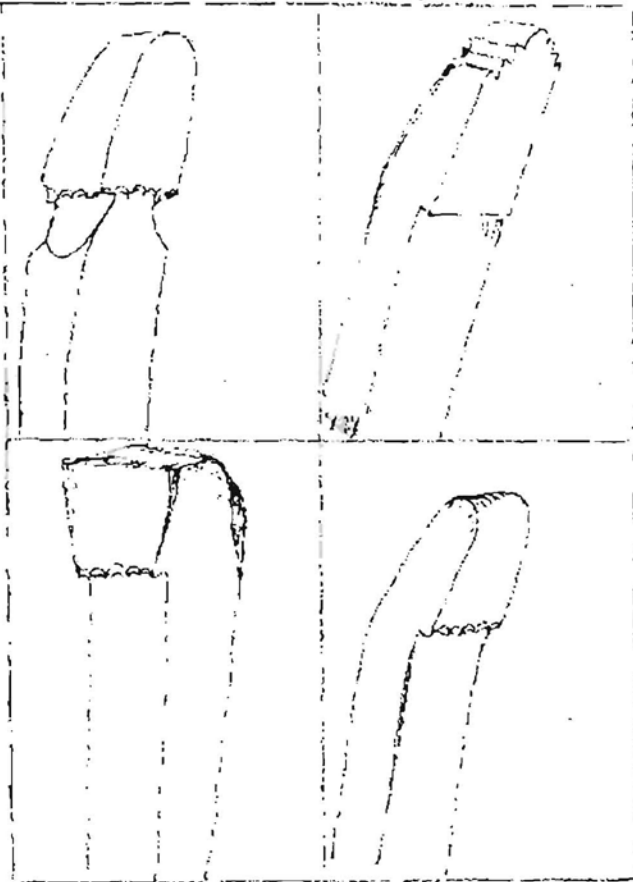
A közösség az elmúlt századokban is igyekezett a - temetőt a holtak faluját - valamilyen módon az élők falujából elkülöníteni. A templom körüli temetőket is fallal kerítették körül. E falak védelmi célokat is szolgáltak. Gyoma középkori templomának helye, s így az ezt körülvevő temető területe, ismeretlen. Talán a valóságot is megközelítő feltételezéseinket, hitelesítő régészeti feltárások hiányában, nem tudjuk megerősíteni. Valószínűleg köze van a templom körüli temetőhöz s Gyoma újratelepülés utáni első temetőjéhez, több temetőre utaló megfigyelésnek, melyek a következők: a Hősök útja - Fő út sarkán álló Debreczeni-féle háznál a Hősök útja "kövezése" alkalmával sok földet le kellett szedni s ekkor embercsontok kerültek elő. A volt főszolgabírói hivatal építéskor (most Bethlen Gábor középiskola területe, tulajdona), s jelen korban is az iskola építkezésének alkalmával csontvázakat hánytak ki. Szintén embercsontok kerültek elő a Wodianer kastély (mozi, OTP, stb.), eszpresszó, volt orvosi rendelő (Christian-féle ház) területéről is. Ezt a Mátyás király - Fő út - Áchim utca által határolt területet levéltári forrás az 1700-as évekből "Körözsháti temető"-nek jelöli. Az 1816. évi térképen már új telkeket osztottak (ki) e nyilvánvalóan régi temető helyén.

1774-1794 között Mária Terézia királynő és fia II. József a "kalapos király" több rendeletet is kiadott szigorú szankciókat kilátásba helyezve a temetők lakott területen kívülre helyezése céljából. Ezt megelőzően is szorgalmazták a templom körüli temetők megszüntetését több-kevesebb sikerrel. (Erdélyben, Felvidéken napainkig is vannak használatban lévő templom körüli temetők). Gyoma első ilyen "kihelyezett" temetője volt (levéltári dokumentummal igazolhatóan) az 1763-ban megnyitott, 1816-ban már "régí temető"-nek jelölt temető, mely '94-ől

hosszú, 18 öl széles, soronkívüli temető a Berényi út és a szőlők között..." (ma: Bajcsi-Zsilinszky - Gyóni Géza - Lehel utca közötti terület). Ez a temető a mára már beépített Mata-kerti szőlők elején volt s később a temetőből is szőlőskert lett "Temetős kert" néven, de mindez már a "régmúlté". Maradványaira találtak mikor a Bajcsy Zsilinszky utat szélesítették a Vörösmarthy út tájékán, szépen látszottak az úttükörben a sírfoltok.

1968-ig, a köztemető megnyitásáig időrendi sorrendben a következő temetőket használták a gyómai reformátusok: Öreg temető, Kiszréti temető, Endrődi úti vagy Lógerkerteki temető. Időrendi sorrendben a megnyitásuk idejét értettem, mert mindhárom használták egyidejűleg is az egyes településrészen lakók. Az Öreg temetőt 1840-41-ben nyitották meg (ma: Nagy Sándor J. - Kató J. - - Kossuth út, mert a kenyérgyár és más ipari üzemek "alatt" is sírok vannak!). A Kiszréti és Endrődi úti temetőket 1886. nyarán "fogták fel". (Kiszréti, Mikszáth K. - Bajcsy-Zsilinszky - Gárdonyi út, Endrődi úti; Fő út - Ipartelepi - Selyem út által határolt területek). Mindhárom lezárt temető, a lehető legelhanyagoltabb állapotban. Legfájdalmasabb a művészeti, néprajzi értékekkel teli Öreg temető pusztulása (Papp Zsigmond családi sírboltja s több más művészi értékű munkája, Kálmán Farkas ref. lp. egyházzene-történész sírja stb.) 48-as honvédsírok ledöntve...). A régi temetőket árkokkal, kerítéssel, sövényvel vették körül. Temetőcsöszöket tartott az egyház, tűrhető fizetéssel, s a temetőben épített csöszházban laktak. A még temetetlen részen "gazdálkodtak" vagyis évenként mezőgazdasági művelés alá vették, vagy a rajta termett füvet szénának hasznosították. A temetők újratemetésére tett kísérletek merev elutasításra találtak s még "szerencse", hogy az új, vagy köztemető nem került ki a keselyősi hasításra. A hajdani "fűtől való fáknek" (fejfák és nem kopjafák! ez a típus nem kopjafa!) "lábtól való fáknek" csak itt-ott maradt hírmondója. A sokféle szép változat közül rajzban is mellékelek, homlokukon díszelgő fejfavirágokkal együtt. S még mondja valaki, hogy a gyómaiaknak nem volt népművészetük!

Cs. Szabó István

Másodszor köszöntötte már a reggel Jóskát a Tölgyeserdei Makkosországban. Már magasan járt a nap, mikor Király bácsi rányitotta az ajtót:

- No, csak lusta egy kisinasom van nekem, - mondta méltatlankodva - pedig, ha jobban igyekezne, neki adnám a fele királyságomat.

Föl is nézett erre Jóska menten, és nagy igyekezettel hessegette a tarka álompillét. Mert egyre csak vissza akart ereszkedni lecsukódó pilláira.

- Hiszen, már bukfencmagot is vetettem, tollasbálba is voltam, - mosolyogta álmosan.

- Hát a hímes hámba fogtad-e már a szöcskét? Hát a harmatkását elpergetted-e már? Az is a te do, god!

- Nem láttam én olyant! - szabadkozott a kis álomszuszkék félig szundikálva.

- Akkor éppen itt az ideje, hogy meglásd! Mert ma odamegyünk, ahol még nem jártál. A faiskolába.

Nosza, elröppent most hessegetés nélkül is az álmok pilléje.

- Pók is lehet arra, - kérte magát morcosan - még meg talál csípni!

- Írماغot teszünk a csípés helyére, - hangzott a ígélet.

- De vakond is túrhat, s még elbotlom benne! - pislogott fölfelé könyörögve Jóska - Nem is kell nekem már a fele királyság!

- No ha nem, hát nem. - pödört egyet a bajuszán a bácsi - Pedig olyan szépet nem mesélt még neked senki, amit ott láthatnál! Szelíd kis őzike vigyázza a rendet, és cernálábú gólya a pedellus bácsi.

- Őzike? - élénkül fel Jóska - meg is simogathatom?

- Akár a gólyát is!

Nem is kérte magát tovább a kisi-

Mária néni meséi

Jóska Makkosországban VI. rész

nas, meglátszott az öröm szeme csillogásán.

Amikor odaértek nagyra nyílt a kerek bogárszemek! Annyi volt a kíváncsiság bennük, hogy más nem is látszott. Rendben sorakozó sudár fákat látott. Meg se moccantak, csak néhány kis le-vélke rezdült az ágaikon, ha lebbent a szellő.

- Tudják a regulát! - mondta büszkén Király bácsi - egy sem áll görbén, egy sem lóg ki a sorból! Derék kis csemeték.

- De hol a táskájuk? - kérdezte volna Jóska, de benne rekedt a szó, mert megrángatta valaki az ingecskéje alját. Nem volt az senki más, mint a pettyes hátú őzike. Király bácsi, lám igazat mondott.

- Kelep, kelep! Kétkelkedtél ebben? - imbolygott elő a cernálábú gólya is egy zombépadka mögül. Odabillegett ő is Jóska elé, és türelmesen várt. Bezzeg nem így az őzike. Fekete orrocskáját beledugta a fiúcska apró tenyerébe, és szelíd nőgatással bökött egyet rajta.

- Kéri a járandóságát! - bontogatta Király bácsi az elemőzsiás tarisznyát, és előkotort belőle egy köteg friss lóherét, s egy jókora halat.

- Tessékeld csak őket a terülj-asztalkához! - bízta bátorítóan a kisi-nasát.

- Kedves vendég, nem kínálunk, végy egyedül, itt a tálunk! - hadarta Jóska, mert eszébe jutott, hogy otthon a nagymamának van egy falvédője, arra hímezték ezt. Elolvasta már százszor is magának. - KerüljeteK beljebb! - tette még hozzá sietve. Üljetek le nálunk, hogy az álmunkat el ne vigyétek!

Aztán az őzike elé odatette a halat, a gólyának meg a csőrre elé tartotta a kötegni lóherét.

- Ezt edd meg magad! - kelepelte mérgesen a gólya, és az őzike is panaszosan nézett a szép szelíd szemével.

Király bácsi megc-

sóvalta a fejét.

- Látom már, hogy igazat szóltál. Nem kell neked a felekirályság, pedig gólyástól, őzikestől a tiéd lehetne.

- Még meggondolhatom - ütötte fel a fejét nagyhirtelen Jóska.

- Már hogy gondolhatnád? Hiszen elcserélted az ebédjüket is, azt sem tudod, kinek mi a jussa!

- Még megtanulhatom!

- Nem is boszorkányság az, én is úgy tanultam okos könyvekből. - De ha jól tudom még olvasni sem tudsz!

- De megtanulhatok! - makacskodott morcosan a gyerek, mert igen-igen szerette volna, ha övé lesz az őzike, meg a gólya. Jól érezte magát a faiskolában is. Ha nagymama és nagyapa is itt lehetne el nem kíváncozna innen soha, soha többé.

- Okosan szóltál! - mondta Király bácsi - szerencséd, hogy jó kedvemben vagyok. S ha még azt is megígéred, hogy esztendőre, vagy kettőre barátságot kötsz az egyszereggel is, itt a kezem, nem disznóláb. Parolát csaphatunk. Ki-ki állja aztán a szavát is, meg az egyezséget is!

Nagy asztal a tarka rét

*Nagy asztal a tarka rét,
Aranytál a margarét,
Tele finom csemegével:
Virággal, édes mézzel.
Kis méhecske arra száll,
Aranytálra rátalál.*

*Vigan zöngi: - Zöngő-zom,
Az ebédet köszönöm.
S hálából a szívességért,
A sok finom édességért,
Így zözög a méhike -
Beporozlak kis bibe.*

*Bólogat a kis bibe:
Lásd, az jó lesz méhike!
Így nevelek magot, sokat,
Magból kicsi virágokat,
S jövőre, ha erre jársz,
Mindegyikre rátalálsz.*

A mesét és a verseket írta: IVÁNYI MÁRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyéptítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemezek...)
- ☞ Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Trodalmi oldal

HOLNAP A FÖLD ALATT...

(Mit jelentett magyarul az a bizonyos "szamizdat"?)

Nyugodtan szólhatunk immár felőle (ideje is), mivel kimászóban vagyunk onnan, ahová szántak, az elnemzetlenít, és sírgöd-réből, s a Felséges Jóisten, ha tudja hányadszorra, mondjuk Mátyás király óta. Tehát: a "szamizdat"

törvénytiltotta, írásbeli megnyilatkozást jelent a Hazáért, s ez semmiképpen nem téveszthető össze a

moszkvai vezényletű röpcédulázással. Így születtek például a szabadságharc után Tompa Mihály: A gólyához, A madár fiaihoz című költeményei, Vörösmathy Mihály: A vén cigány, s a trianoni Erdélyben Reményik Sándor Végvári-versei, és Dzsida Jenő: Psalmus Hungaricus-a.

S Rákosi-tatárjárás idején így terjedtek Mécs László szívtépő alkotásai, s így másolták például a volt endrődi káplán P. Nádor Ferenc kegyes rendtársai az én bűnjellé "magasztosult", majd kötetben is megjelent Mindszenty József s Apor Vilmos hozsannáimat is. Ne illessen szerénytelen-séggel az együttemlegetésért senki.

Ilyen remekmű a sokáig Mécs Lászlónak tulajdonított: Üzenet Haza című Wass Albert (Júniusi számunk 13. old. Szerk.) alkotás is, amit Dr. Bakó Elemér, a washingtoni Kongresszusi Könyvtár igazgatója az "egymillió nyugati magyar mikeskelemen Zágónba-şóvárgásának" nevezett.

Úgy ítélem meg, hogy a Körös partján is visszhangra talál!

TÍMÁR MÁTÉ

Üzenet haza

Üzenem az otthoni hegyeknek:
A csillagok járása változó.
És törvényei vannak a szeleknek,
ésőnek, hónak, fellegeknek
és nincsen ború, örökké való.
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad.

Üzenem a földnek: csak teremjen,
ha sáska rágja is le a vetést.
Ha vakond túrja is a gyökeret.
A világ fölött őrökdi a Rend
s nem vész magja a nemes gabonának,
de híre sem lesz egykor a csalánnak;
az idő lemarja a gyomokat.
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad.

Üzenem az erdőnek: ne féljen,
ha csattog is a baltások hada.
Mert erősebb a baltánál a fa
s a vérző csonkból virradó tavaszra
új erdő sarjad győzedelmesen.
S még mindig lesznek fák,
mikor a rozsdá a gyilkos vasat rég felfalta már
s a sújtó kéz is szent jóvátétellel
hasznos anyaggá vált a föld alatt...
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad.

Üzenem a háznak, mely fölnevelt:
ha egyenlővé teszik is a földdel,
nemzedékek őrváltásain
jönnek majd újra boldog építők
és kiássák a fundamentumot
s az erkölcs ősi, hóhéhr kövére
emelnek falat, tetőt, templomot.

Jön ezer új Kőmives Kelemen,
ki nem hamuval és nem embervérrel
kötli meg a békesség falát,
de szenteltvízzel és búzakenyérrel
és épít régi kőből új hazát.
Üzenem a háznak, mely fölnevelt:
a fundamentum Istentől való
és Istentől való az akarat,
mely újra építi a falakat.
A víz szalad, de a kő marad,
a kő marad.

És üzenem a volt barátaimnak,
kik megtagadják ma a nevemet:
ha fordul egyet újra a kerék,
én akkor is barátjok leszek
és nem lesz bosszú, gyűlölet, harag.
Kezet nyújtunk egymásnak és megyünk
és leszünk Egy Cél és Egy Akarat:
a víz szalad, de a kő marad,
a kő marad.

És üzenem mindenkinek,
lestvérnek, rokonnak, idegennek,
gonosznak, jónak, hűségesnek és alávalónak,
annak, akit a fájás üz és annak,
kinek kezéhez vércseppek tapadnak:
vigyázatok és imádkozatok!
Valahol fönt a magos ég alatt
mozdulnak már lassan a csillagok
s a víz szalad és csak a kő marad,
a kő marad.

Maradnak az igazak és a jók.
A tiszták és a békességesek.
Erdők, hegyek, tanok és emberek,
Jól gondolja meg, ki mit cselekszik!

Likasszák már az égen fönt a rostát
s a csillagok tengelyét olajozzák
szorgalmas angyalok.
És léssen csillagfordulás megint
és miként hirdeti a Biblia:
megmérték az embernek fia
s ki mint vetett, azonképpen arat.
Mert elfut a víz és csak a kő marad,
de a kő marad.

WASS ALBERT

A gyakorlati életre nevelés alsó fokon

V. (befejező) rész - ... "hogyan Magyarország ismét Európa éléskamrája lehessen!"

Az új tantárgy (Gyakorlati foglalkozás) bevezetésével szükségessé vált a nevelők átképzése, illetve tovább képzése. Ezért az Országos Pedagógiai Intézet tanfolyamokat szervezett a nyári időszakban a tárgyat tanító nevelők részére. A tanárképző főiskolákon megindult a szakirányú képzés. Kertészetre, mezőgazdasági kisállattenyésztésre, és háztartási, szabás-varráásra oktatták a kiegészítő szakokra jelentkezett pedagógusokat, akiknek a nyári gyakorlaton is részt kellett venniük.

A sokirányú továbbképzésnek, tapasztalatszerzésnek, de nem utolsó sorban a nevelők tárgyak iránti szeretetéből fakadó, odaadó, lelkiismeretes munkájuknak eredményeként Békés megye, az ország megyéi közül, az első helyet foglalta el az oktatás színvonalá, a tárgyi feltételek tekintetében.

A hatvanas, hetvenes években a tanulók munkájából több alkalommal került megrendezésre megyei politechnikai kiállítás. Az akkori gyomai járás iskolái 1962. május hónapban rendeztek kiállítást a Gyoma 2. sz. iskolában. Később a "gyakorlati foglalkozás" tantárgy bevezetésének 20. évfordulója alkalmából 1978 szeptemberében Szarvason került sor a járási-városi jubileumi kiállításra. A gyomaendrődi iskolák a tanulók által készített munkadarabokkal (fa, fém, kézimunka), továbbá a nevelők által készített makettekkel, a gyakorlókerteket bemutató fotókkal vettek részt. Ekkor került sor a jubileumi plakettek átadására is, melyet a nevelőkön kívül igazgatók és a tárgyat segítő üzemek vezetői is kaptak.

Az endrődi iskola végleges gyakorló kertnek az Alkóutány új sarkán lévő portát (szemben a diákotthonnal) kapta meg. Bekerítése után szertárt, tantermet, zöldségtároló helyiséget építettek. Ezt követte az öntözéshez szükséges kút létesítése. Fáradhatatlan munkát végzett a

gyakorlókert mintakertté való létesítéséért Gellai János tanár. Az ő elképzelése alapján került megvalósításra a mintakert. A tanterv szerint melegágyban, majd fólia alatt nevelték saját részükre a melegigényes, trágyaigényes palántákat. Megvalósította a konyhakerti vetésforgót. Gyümölcsfákat ültettek, és azon mutatta be a tavaszi koronaalakítást és faápolási munkákat.

A megyei Művelődésügyi Osztály irányításával évenként, június első hetében, megfelelő szakemberek bevonásával értékelték a gyakorlókerteket. Az endrődi gyakorlókert a megye kertjei közül az első között foglalt helyet. A megtermelt zöldségfélét a kollégium konyhájának adták át.

Meglátogatta az itt folyó munkát Dr. Oroszi András utódja Balogh József mérnök-tanár az Országos Pedagógiai Intézet új tanszékvezetője is, aki elismerően nyilatkozott a látottakról.

Felvetődik a kérdés, hogy mit adott a tanulóknak e tárgy? Először is a munkát kezdték megbecsülni, ismereteket, jártasságot szereztek a konyhakerti növények termesztésében, a gyümölcsfák ápolásában, a növényi (penészgombák, rovarok) károkozók elleni védekezésben. A fa-, fém-, és műanyag feldolgozásban, villanszerelésben alsó fokon, és motorismeretekre tettek szert. A lányok megtanultak szabni (kendőt, kötényt), korszerű elektromos gépeken varrni, hímézni, de bepillantást nyerhettek a konyha-művészetbe is. Zöldségfélék tartósítását végezték, főzés után jóízűen elfogyasztották főttjükét.

Összegezés képen; a tanulók alsó fokon igen sokirányú képzésben részesültek.

A nyolcvanas években, részben felsőbb sugallatra (ugyanis voltak még, akik az ipar nagyarányú fejlesztésében látták a gazdasági fellendülést), részben kényelmi szempontok miatt több iskola a gyakorló kertek helyett a műhelymunkát vette előtérbe. Véleményem szerint vidéken, de különösen az Alföldön, a termőföld ad lehetőséget a javak megszerzésére. Korszerű gépekkel történő szakszerű termesztés, az öntözés jobb kihasználásával, az állattenyésztés költségeinek csökkentésével ismét Magyarország éléskamrája lehetne Európának. Hogy ez

megvalósuljon, alapfokon kell a személetesen változtatni. Véleményem szerint a mezőgazdasági szakmunkásképző iskolák jó úton haladnak. Híve vagyok a számítógépes programok oktatásának, mert erre nagyszükség van, de kevésbé látom, hogy ezek az órák a nevelést, mint pedagógiai eszközt megvalósítanak. Ez alatt azt értem, hogy az erkölcsi, közösségi, esztétikai, egészséges életre, hazaszeretetre, munkára való nevelés, mint pedagógiai irányelv megvalósuljon.

Én hiszek abban, hogy megfelelő, lelkes, önzetlen, a tárgyat és a mezőgazdaságot szerető pedagógusokkal tovább lehet fejleszteni e tantárgyat, amit már több mint két évtizede "technika" néven illelnek.

HUNYA ALAJOS

„ÉPFE“ - vállalkozó

közületi, vállalkozói-, magánrendelőknél teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja. ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK.

BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi kivitelű faszobrász, fafaragó munkákat készít.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

1997. november 1 óta a gyomaendrői szakorvosi rendelőben az urológiai betegek ellátása megoldódott. Rendelési idő: Hétfőn és szerdán 14-től 16 óráig.

Mivel főállásom a békési urológiai szakrendelőben van, sajnos időnként kések, amiért - ez úton is - betegek szíves elnézését és türelmét kérem. Az urológiai rendelő felszereltsége a társadalombiztosító által meghatározott feltételeknek megfelel. Korszerű labor, röntgen, ultrahang, cystoscopia, uroflowméter és számítógép segíti a munkánkat.

Mi is az urológia? - teszük fel időnként az ismerősök a kérdés, mely mutatja, hogy nem a legismertebb tevékenység a miénk.

Húgy és ivarszervi megbetegedések tartoznak az urológia tárgykörébe. Betegeink nagy többsége az idősebb korosztályhoz tartozik. A köztudatban főleg a prostata megnagyobbodás és vizeletési panaszok állnak, pedig a beteganyag igen összetett. Kicsiny gyermekkorban a fiúk fitymaszűkülete, letapadás, le nem szállt herék, ágybavizelés a leggyakoribb eltérés. Kislányok visszatérő hólyaghurutos megbetegedés miatt keresik fel a rendelőt, hogy kizárjuk fenntartó fejlődési rendellenességeket fennállását. Fiatal férfiak hererákos megbetegedése jön szóba, ezért fontos az otthoni rendszeres önvizsgálat. A herékben észlelt legkisebb elváltozás esetén is azonnal szakorvoshoz kell fordulni, mert az időben észlelt és kezelt megbetegedés igen jó arányban gyógyítható. A felnőtt lakosság körében a jóltápláltsággal összefüggően, az utóbbi évtizedekben, leggyakoribb a veseköves megbetegedések száma. (Háborús időkben alig van veseköves megbetegedés.)

ORVOSI

TANÁCSOK

Az urológiai panaszokról

Szerencsére az ellátás már nem a műtéti tevékenységre korlátozódik, a betegek nagy része ultrahangos köttöréssel, esetleg eszközös köeltávolítással gyógyítható. Kis kövek esetében gyógyszeres köhajtás jön szóba. Férfiak 40 éves kora után a hormonháztartás megváltozik, mely miatt a prostata növekedésnek indul. Kisebb nagyobb vizeletési panasz alakul ki, végső esetben a vizelet is elapadhat. Kezdeti stádiumban gyógyszeres kezeléstől várhatunk eredményt, előrehaladott esetben a prostatát eltávolítják. Ma már az esetek többségében ezt a húgycsövön keresztül végzik. Műtét után a betegek teljesen panaszmentessé válnak. A prostata jóindulatú megbetegedése mellett 50 éves kor után a prostata rosszindulatú elváltozásával is számolni kell.

Sajnos e megbetegedés panaszt csak későn okoz, ezért a diagnózis is késhet. A betegség korai felismerése esetén igen jó arányban gyógyítható, valamint a betegek életminősége a gyógyszeres kezelést követően nagymértékben javul. Tanácsos lenne ezért minden 50 év feletti férfi

évenkénti prostata szűrése. Ez fájdalmat nem okozó, könnyen elvégezhető vizsgálat, mely végbélen keresztül történik.

Idősebb hölgyek vizelet elcsorgás miatt fordulnak urológushoz. Ezt a panaszt általában a terhesség következtében megnyúlt, mélyfüggesztő izmok okozzák. Gyógyszeres és műtéti megoldás általában sikeres, melyet nőgyógyász és urológus szakorvosok végeznek.

Nem teljes felsorolásom végére maradt a betegek számára igen ijesztő vérvizelés, mely a húgyutak (vese, hólyag, húgycső) bármely részéről származhat. Oka lehet, az egyszerű hólyaghurut, de gyakran daganatos, köves megbetegedés kísérő tünete is lehet. Ilyen panasz esetén a beteg sürgősen keresse fel háziorvosát, illetve az urológiai szakrendelőt.

Türelmüket, figyelmüket köszönöm.

Dr. FARKASINSZKY ERZSÉBET

(folytatás a 6. oldalról) személyleirással és jármű leirással rendelkezünk, fokozottan figyelünk. Volt egy súlyos sérüléssel járó balesetünk is, személygépkocsi ütközött frontálisan egy vele szemben haladó tehergépkocsival Nagylapason. Végül két közhasznú információra szeretném felhívni városunk polgárainak figyelmét: Június 1-től lépett életbe a tavaly őszi KRESZ-módosítás utolsó szakasza, melynek értelmében lakott területen való közlekedésben is kötelező a segédmotorokon a bukósisak használata. A másik pedig az, hogy őrünk megkezdte lassújárművek átrendszámozását, - melyről egy elmúlt évi kormányrendelet döntött, - s így ennek elintézésére nem kell Szarvasra utazniuk az érintetteknek, itt helyben elintézhető. A rendelet végső határidőként 1998. december 31-ét jelölte meg, eddigre tehát az összes lassújárművet át kell rendszámozni.

Köszönöm a beszélgetést, remélem, hogy legközelebbi számunkig sikerül lefűlelni az újonnan, vagy újrászerveződött csoportos elkövetőket, s így ismét kevesebb bűncselekményről, és több felderítésről számolhatunk be.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.
(Telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, záruk, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

Megkérdeztük az illetékeset...

Kedves Olvasóink!

Ezzel az új rovattal szándékunk az, hogy az Önök panaszait orvoslásra eljuttassuk az illetékesekhez. Ezért kérjük levélben, vagy személyesen keressenek fel bennünket, hogy továbbíthassuk kéréseiket. Természetesen magán jellegű kérésekkel nem foglalkozhatunk, tehát csak közérdekű, a köz érdekét szolgáló panaszaitak juttassák el hozzánk.

Több olvasónk kérte, járjunk utána, mi az oka ennek a minden eddig felülmúló, de még legrosszabb álmainkat is túlszárnyaló "szúnyoginvázió-nak", mit tettek, illetve mit szándékoznak tenni ellene az erre illetékesek? A problémát nemcsak átvitt, hanem a szó legszorosabb értelmében a saját bőrömön érzem jómagam is, lévén hogy Ridegváros-rész utolsó utcájában, a Kisfok utcában lakom, vagyis a Körös mellett, olyannyira, hogy portánkat annak gátja határolja. Kérdéseimre Bóczér Tibor úr, a Polgármesteri Hivatal illetékes ügyintézője válaszol.

Azon kívül, ami mindenki előtt ismeretes, nevezetesen, hogy csapadékos időszak és a folyó elég hosszú ideig tartó áradása van mögöttünk, Ön szerint ez az oka, hogy már a déli 30-40 fokos hőségben is szúnyoghadak keserítik életünket?

Az idén kétszer is kilépett a folyó medréből, májusban és júliusban, és a kettő közötti időszakban a szokatlanul sok csapadék miatt nem száradtak ki a hullámtér laposabb részein megrekedt vizek, ezek sekély voltak miatt igen hamar elmelegedtek, valóságos bőlcsőt, melegágyat nyújtva a szúnyoglárváknak. Városunk fekvése is elég speciális ilyen értelemben, hiszen mintegy ezerhektárnyi belterületnek több mint felét teszi ki a Hármaskörös hullámtere, illetve a 4 bel- és 7 külterületi holtág és ennek környéke.

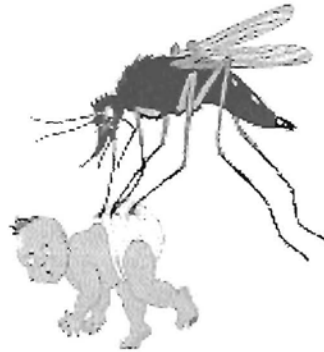
Olyan információt is kaptam, hogy január elseje óta, amikor is a fent említett területet tájvédelmi övezetté nyilvánították, nem is végezhető itt repülőgépes permetezés. Ez igaz?

Ez jó kérdés. Valóban, amikor idén megkértük az engedélyt a Körös-Maros Nemzeti Parktól a szúnyogirtásra, azt csak a természetvédelmi törvényben felsorolt feltételek mellett kaptuk meg, ennek értelmében repülőgépes permetezés nem végezhető természetes, és természetközeli vizek partjától 1.000 m-es távolságon belül, tehát nem csak a hullámtérben és a 11 holtág közvetlen környezetében.

De hiszen városunk polgárainak több mint a felét érinti lakóhelyük szerint. Itt semmiféle szúnyogirtás nem történik?

De igen. Tavaly kötöttünk szerződést az R. Sz. Coop, illetve a ROVÉRT Kft.-vel. A beszerzett referenciák szerint

több mint 100 településen végzik a szúnyogirtást, pl. Gyulán, de a fővárosban is, tudomásom szerint közmegelegedésre. Az előbbi a repülőgépes permetezést végzi, - s hogy az adófizetők is nyerhessenek betekintést arra vonatkozóan, hogy mire megy el a pénzük, - ezt hektáronként 708 Forint + Áfa összegért. Tavaly nem is volt a költségvetésben erre elkülönített pénz, hisz az előző 10 aszályos évben nem létezett szúnyogkérdés, így valamilyen átcsoportosított összegből tudunk csak fedezni háromszori irtást. Idén már úgy készültünk, hogy eleve négy irtást ütemeztünk be. A ROVÉRT a szárazföldi irtást végzi, ami úgy történik, hogy egy

speciális készülékkel ún. meleg ködöt képeznek, permetszert ebbe porlasztják, ennek feltétele, hogy 18-19 C. fok legyen, mert így biztosítható, hogy ez a köd legalább 10-15 másodpercig lebegjen, s így a repülő rovarokat elpusztítsa. Ezt az eljárást alkalmazzák a hullámtérben, a ligetekben és a többi repülőgépes permetezéstől kizárt belterületi részekben is általában éjszaka, a hőmérsékleti feltételek miatt, ahol szilárd burkolatú utak vannak, mert ezt autóval végzik.

Hát ez számomra még mindig nem megnyugtató, úgy érzem, ilyen feltételek mellett jócskán akad "fehér folt" városunkban, bár nem áll rendelkezésemre százalékos adat, így megint saját utcámat tudom csak példaképpen említeni, ami nem hogy ezer, de száz méterre is alig van a folyótól, és sajnos szilárd burkolatú úttesttel sem dicsekedhetünk. Cyanítom még, sok ilyen utca van.

Tagadhatatlan "fehér foltok" még vannak, s egyelőre talán lesznek is. Keressük a megoldást, annál is inkább, mert nemcsak a lakossági panaszokkal, hanem a Zöldek pártjának ostarával is szembe kell néznünk, ami szerte a világon, így hazánkban is erősödik (ami egyébként öröndetes - SZERK.), s amit nem hagyhatunk figyelmen kívül európai integrációs törekvésünk függvényében. A környezetvédők a jelenlegi szúnyogirtási módszereket károsnak tartják, mert csak a melegvérűeket kíméli, de a rovarok közül a hasznosakat nem. Sőt! Ártalmas a halakra is, ma már bizonyított, hogy a néhány év előtti angolnapusztulást is ez okozta a Balatonon. Vannak ún. szelektív szerek is, és létezik olyan hatékonyabb módszer is, mint a lárvairtás, de ezek nagyságrendekkel többbe kerülnek. Valami kompromisszumos megoldást keresünk. Remélem, találunk is a fentiek összehangolásával. Ugyanis figyelembe kell vennünk az adófizetők pénztárcáját, de ugyanakkor panaszait is. A környezetvédelmet is össze kell hangolni a hatékonysággal. Végül némi vigasztalás, az eddig elvégzett 3 irtás után a negyedike július 29-én kerül sor.

Mi is reménykedünk, s mire ez a cikk újságunkba megjelenik, a lakosság már tapasztalhatta az újabb szúnyogirtás kedvező hatását. Köszönöm a beszélgetést.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 9. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1998. szeptember

Gondolatok az önkormányzati választások elé...

„Kormányzatot támogató önkormányzatokra van szükség!”

*„Mit akarsz többet? Óperenciákat?
Dőljön a korlát? Pattanjon a pánt?
Vigyázz: nem az tiéd, mit a vágyad,
hanem amit az ekéd vasa szánt!
A világ ura lehetsz - álmaidban,
de megművelned azt kell, ami itt van:
s ne panaszkod, hogy puszta és szegény:
a te munkádtól lesz majd televény.”*

(Részlet Rónai György:
Tavaszi élé c. verséből)

Idén, október 18-án már harmadízben kerül sor a rendszerváltozás idején létrehozott új közigazgatási rendszer, az önkormányzati rendszer testületi tagjainak, és a polgármestereknek a megválasztására. Nagy esemény ez az ország életében! Több mint 3 ezer önkormányzat testületi tagjai és polgármesterei kerülnek demokratikusan, az ott lakók akarata alapján megválasztásra.

A választás tétje nagy! Célja, hogy a következő 4 évre a lakosság számára a helyi ügyek intézése, a nyilvánosság minél nagyobb bevonásával, a képviselői és a részvételi demokrácia tökéletesítésével történjen. Továbbá, hogy a testületekben olyan képviselő alakuljon ki, amely nem is annyira "réteg" elméletű, hanem az ideológia révén szerveződik. Ez nem azt jelenti, hogy napi politikai érdekek maguk alá temethetik az önkormányzati alapjogokat, és a szakmai szempontokat.

Azok a települések, amelyek az elmúlt időszakban feltűnően jó eredményeket tudnak magukénak a lakosság közérzetének, életszínterének javulásában, ott a helyi gazdaság és a demokrácia sokat fejlődött, és jól működik. Ott a humán és a reálszféra egyformán fontos, tehát az oktatást, a kultúrát nem lehet és nem szabad a gazdasági érdekek mögé helyezni és nem engedhető meg azok egymás alá-fölrendelése sem. Így egyetlen réteg sem szakadhat le. Megfigyelhettük, hogy az ilyen önkormányzatok mögött igen jól szervezett a helyi civilszféra, (alapítványok, egyesületek, olvasóköri, hagyományörző, honismereti

stb.) amely létszámszerűen lefedi a lakosság nagyobb részét. Az ilyen önkormányzati munka egybe esik a jelenlegi jobb-közép, konzervatív, és a kereszténydemokrácia alapelveit elfogadó kormányunk programjával.

A kormány-program, a kormány eredményes munkája, csak akkor valósulhat meg, ha az találkozik a lakosság elvárásaival. Az önkormányzatok azok, ahol ezek az "elvárások" találkoznak, és megvalósulhatnak. Természetesen nem mindig konfliktus mentes az érdekeknek találkozása. Anélkül, hogy hosszasan sorolnánk az önkormányzatok, az önkormányzás feladatait, elmondhatjuk, hogy a testületi munka elválaszthatatlan része a lakosság állandó tájékoztatása. S ebben a helyi sajtó nagy segítséget tud adni.

Városunk abban a szerencsés helyzetben van, hogy három helyi lap is részt vehet ebben a munkában. Így lakosságunk több oldalról megvilágítottan tájékozódhat az önkormányzati munkáról.

Ne feledjük, az önkormányzati munka testületi munkája! Olyan testületi tagokra, olyan testületre van szüksége minden magyar állampolgárnak, községekben és városokban egyaránt, ahol a nép szolgálata dominál, ahol a népakarat érvényesül! Ugyanis a társadalmi lelkiismeret csak akkor válhat a köz javára hajtóerővé, ha annak az egyéni lelkiismeret az alapja.

A közelgő választások előtt ezeket a gondolatokat, azért vetettük papírra, hogy olvasóink jól dönthessenek, megfontoltan szavazzanak. Ne feledjék: saját sorsukról döntenek.

És engedjék meg, hogy eme gondolatokat ismét Rónai György fent idézett versének néhány sorával fejezzem be:

*„Menjen akit a sorsa kénye hány-vet:
de te maradj: te sorsod ura vagy!
Az ég akár derült, akár vihart ad:
jövőd olyan lesz, ahogy kicsikartad”*

Felelős szerkesztő

HAJNALI TÚNÓDÉSEK

• Methamorphosis Endrödiensis •

Ha az ember elrúgja a háromnegyed-évszázadot, az éjszakai akaratlanul részekre tagolódna, akár felvonásokra a drámák. Az első "felvonásban" még az altató hatása zárja rövidre rendszerint a tudatos agytevékenységet, még a napbúcsúztató imádkozás közben. Boldogult Édesanyám szerint az örög gáncsol el senkior, hogy ne dicsérjük a Jóistent.

A következő tudatlan álomszimporkát azonban már általában azok a nappali-villanások veszik birtokukba, amelyeket a röhögő-kötöző élet nappali tennivalói miatt nem gombolyíthatunk végig. Egy-egy szíven-markoló emléket, öröklélbe távozott valakink belénk-nyílalását, vagy csupán egy-egy sajtó-rádió-telefonhírt, mely mindennapjainkra, vagy Szülőházánkra is rányomhatja bélyegét.

Az elmúlt éjszaka például a következő kérdésgombolyagokkal hanyallottam a tudatlanságba, a battonyai búza-prédálás keserűségében:

Mint lolyt le odahaza az aralás? Milyen a termés? Van-e mód az értékesítésre, úgy, hogy a magvetőnek ne menjen el a kedve az őszi magvetéstől? S ha netalán gond lenne a megtermelt áldás értékesítésével, úgy a Nostra, meg Hartestein-nagymagtár mellett nem szolgálhatnának-e tárolóhelyül a bagolyszállásokká feleslegesített malmok (a városrészenkénti három-három).

vagy a kőzokosok letörölték azokat is a térképről, akár a jóvízű artézi-kutak a jelenleg még cseppolyós méreggel szolgáló vezetékes hálózat kedvéért?

"Árpád apánk" (már akié) kitűzte az önkormányzati választások határnapját, októberre, amikor forni kezd a must, s valaha "mind elvitték a legények elejét". S mit jelent ez az olyan szívében közálmokat csombolygató önmaga-koloncának, milyen jómagam vagyok?!

S ennek az általában "utolsó felvonásnak" vezér-jelenete az: Vajon kit, kiket szán majd a honi közakar az önkormányzat "mindnyájunk asztalára" mögé, városi, megyei szinten? Hiszen

lapasztalhattuk, nem is egy esetben, hogy vakbarázdába görbítette az egyesülési ígéretekkel a végrehajtás...

S a választás kebelén bevül mi - akár mint gyomaendrődiek is -, még külön, sorsunkat közvetve befolyásolható lényező sikerében is érdekeltek vagyunk. Amennyiben földink, hites felünk, barátunk, Latorcai János Budapest főpolgármester-jelöltje, a kormányzó-párt együttes keresztény színeiben, a liberál-szocialista, és a szadeszes Révai-unokavő ellenjelöltek ellenében. Országos ügy ez, s egyben körösparti is! Ottan ugyan nem lehet rászavazni - ez a nagyfalusi elszármazottak leladala, - az együltigazulás, az Uram Jézus segítsd! - azonban közös...

Ha az ember elrúgja a háromnegyed évszázadot, az éjszakai részekre tagolódna, akár felvonásokra a szindarabok...

A Szabadságharc centenáriumiának Szent Mihály napján érkeztem haza az Uralból, s az első Szent Misen leltűnt egy ügyes líúcska az áldoztató-rácsnál, akiről ezt súgta Édesatyám: "Az meg ott a Köteles Miklós bátyád onokája, fiam, akinek az édesapja még mindig odakint van a Sztálin-pokolban! Megérdemel egy Mialyánkot!"

Véle, az Apa-Latorcai Jánossal is éltem közös kenyéren, közel évizedes rabsága múltán, a Rózsási Állami Gazdaságban, ahol öntevékenyen kőműves szakmunkássá képződött át. Bár golgotajárással azt is. Műszak után naponta jelentkeznie kellett az endrödi rendőrőrsön (kétszer két kilométer) egy olyan parancsnok kénye-kedvére, akinek "volksbundista" híre volt Gyomán, de szíves vendég a "szürke házban"... Túlélt, s eléglételül a fiában teljesedhetett ki az öröme, aki istenhívő, kiváló magyarként is szakmai hivatása, világnézete országos jelese lett!

Adj a Fennvaló - kérjük közösen -, hogy hamarosan úgy üdvözölhessük, mint Budapest főpolgármesterét!

TÍMÁR MÁTÉ

ORVOSI

Néhány gondolat az alkoholizmusról

TANÁCSOK

Közeleg városunkban is a szüret, a pálinkafőzés ideje. Megkértük Frankó Károly doktor urat, hogy szöjjön néhány szót a káros szenvedélyről, és következményeiről. Reméljük ez a néhány sor is elég lesz ahhoz, hogy elrettentsük mindazokat, akik még megmenhetnek, s talán azokat is, akik már rabjai e kórnak... (Szerk.)

A mindannyiunk előtt is jól ismert és család életét érintő szenvedélybetegségről újat mondani nem igen lehet. Mégis beszélni kell róla, mert megelőzhető és szerencsés esetben akarattal, társadalmi, vagy éppen családi segítséggel gyógyítható.

Az alkoholizmus betegség!

Ki nem látott még az alkohol miatt sok bajt, tragédiát? Tönkrement életek, szomorú gyermekorsók, bűnözés, válások, öngyilkosságok írhatók e szenvedély számlájára. Mi magyarok, sajnos, mint annyi más országban, itt is a világranglista élén állunk. Évente egy kb. Endröd lakosságának megfelelő magyar hal meg csak az alkoholizmus miatti májzsugorodásban!

Az alkohol pusztítja az agysejteket, elbutulást, szellemi és testi leépülést okoz. Tönkre megy a hasnyálmirigy, a szív, a máj, lényegében az egész ember egészsége a vesztes.

Természetesen, mint minden szenvedély, betegség itt is megelőzés lehet az egyik mentő. Bizonyított, hogy az alkoholt rendszeresen fogyasztó anya vagy apa mellett a gyerekek, a fiatalok is alkohol fogyasztókká, esetleg alkohol betegeké lesznek. Ezért a felelősség természetesen a felnőtteké, a példamutatásé, mely lehet jó és rossz is.

Vannak nemzetek, ahol a sör a legnépszerűbb ital, így a németeknél, de vannak borivó népek, mint pl. franciák. Könnyű és nemes borokat isznak még a víz helyett is.

A legveszélyesebb a tömény alkohol, az égetett szeszes italok. A lengyelek, a bulgárok, és az oroszok mellett mis is dobogón vagyunk. A kezdetben piroszposztság arc évek múlva szederjes és vizenyős lesz, a kéz remeg, a has megnő, zavarosság, agresszivitás... és ez a sorrend, kegyetlenül!

Szerencsére van, aki hisz az orvosának, elfogadja a család és a társadalom segítségét és kigyógyul. Ez az írás természetesen elsősorban az alkohol káros hatásairól szól. Tudni kell azonban, hogy a mérsékelt fogyasztott jó minőségű könnyű borok nem ártalmasak. Oldja a feszültséget, segít az emésztésben. Csak sajnos a magyar szokások nem erre jellemzőek. Az alkohol fogyasztási kultúránk megváltozott, rossz irányba! Jó lenne a szilvafát nem első sorban a leendő pálinka miatt ültetnünk és gondoznánk! Egész utcák "diszlenek" helyenként a régi nemes fák helyén is (lásd Gyoma Hősök útja). Hiszen mióta a szőlőt ismerjük és műveljük, nem vetjük meg annak levét sem, ez tény. De nem szükségszerű, hogy szenvedélybetegség legyen a végeredmény!

Ezért kérem, aki teheti, csak módjával, csak mértékkel fogyasszon szeszes italokat, és soha ne kínáljon gyerekeket!

Dr. FRANKÓ KÁROLY

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT új helyen: Gyomaendrőd, Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú cipőgyártás

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

TÁRSASTÁNC TANFOLYAM

1998. szeptember 13-án, vasárnap 11 órától indul a Községi Házban, az általános iskolá 1-4 osztályosai számára.
Jelentkezni lehet szept. 11-ig! Tanfolyam díja: 800/Ft/hó-

MÁRIA ÜNNEP ISMÉT ENDRÖDÖN

Ősi ritus szerint ismét Endrődön ünnepelték Nagyboldogasszony-ünnepét a Magyar Hagyomány Műhely tagjai. Aug. 13-15-ig tartott ez az ünnepe: a "Szendergő-Mária" mennybevitele, a bölcső-koporsó elkészítése, a liturgikus virágdíszítés, és éjszakai virasztás a Körös parton.

Akit részletesebben érdekel az ünnep liturgiája, és a műhely munkája, az figyelje a következő számunkban az erről szóló tudósítást!

**TOTÁL VEGYESÁRUK
ÜZLETHÁZA
LEGÚJABB AJÁNLATA:**

(Endrödi u. I. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy
06-20-254-663

Étolaj
1 literes 220.-Ft/l.

Burgonya, hagyma, alma
állandóan itt a legolcsóbb!

Hipó 20.-Ft/l.
Továbbá:
Női-, férfizokni
70.-Ft/pár

Szeretnyilvánítás!

Dinya Elek és Dinya Ilona házasságkötésük 50-ik évfordulójára a Kereszténydemokrata Szövetség nagyon sok boldogságot, további jó egészséget, és hosszú életet kíván. Szeretettel:
A Tagság

**KERTBARÁT
KÖR KIÁLLÍTÁSA**

ahelyi kiskert tulajdonosok két évtizede mutatják be termékeiket a lakosságnak. Az itt szerzett tapasztalatok, ötletek, no és némi szervezői segítség hatására fogalmazódott meg az a gondolat, hogy alakítsák meg a Kertbarát Kört.

Az eitel 9 év alatt Körnek közel 60 főre emelkedett a taglétszáma. akik havonta egy alkalommal rendszeresen összeülnek, hogy megbeszéljék az épp aktuális kerti munkákat, ötleteket, tapasztalatokat cseréljenek.

A Kör életében meghatározó szerepe van a két vidéki, szarvasi illetve kondorosi Kertbarát Körnek is. Hagyományá vált, hogy az őszi kiállításon a három település közösen mutatja be a nehéz fizikai munkájuk gyümölcsét. Idén a kiállításon Gyomaendrőd a házigazdája, mely kibővül a helyi Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Ipari Szakképző Iskola, illetve Várfi András mezőgazdasági vállalkozó termékbemutatójával, valamint az általános iskoláknak meghirdetett termésbáb készítő verseny eredményhirdetésével.

A kiállítás szeptember 17-én 14 órától - 19-én 13 óráig tekinthető meg.

VÁRJUK A TISZTELT ÉRDEKLŐDŐKET!

**A KÖZÖSSÉGI HÁZ
SZEPTEMBERI PROGRAMJA**

3-án 9-14 óráig: Ruha- és cipővásár
7-én 18 órától: MKDSZ gyűlés
9-én 17 órától: Cukorbeteg Klubja
9-én 18 órától: Zenés est a Magányosok Klubjában

A Gazdakör 3-án és 17-én tartja összejöveteleit a Nyugdíjas Klub pedig minden hétfőn 18 órától 21 óráig várja a régi és új, belépni szándékozó, tagjait.

KÖSZÖNET NYILVÁNÍTÁS

Ez úton mondunk köszönetet mindazoknak, akik HARNOS JÁNOSNÉ GELLAI TERÉZ temetésén megjelentek, sirjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család.

VIII.9.

Baja - Barátság 1:2.

Halász, Sárosi, Karácsony, Lipták, (Nagy M.), Molnár, Tóth, (Moldván), Karsai, (Brakszatórisz), Nagy Z., Janis, Bócsik, Nagy I.

Edző: Szendrei Béla.

A hazaiak féldídig bírták, s már a 16-ik percben vezetést szereztek. A 43-ik percben egy művésnek felült a játékezőt, tizenegyest ítélt, amit a szerencse és a kapufa mentett. Fordulás után a jól bemutatkozó újonc Nagy István remek csel-sorozat után 14 méterről jól eltalált lövéssel egyenlített. A 75-ik percben a hazai kapus a kitörő Nagy Istvánt alaposan felvágta. Kiállítás lett a büntetése. A 89-ik percben Molnár remek indítását Nagy Z. remekül továbbította a pontosan érkező Molnárnak, aki a jobb felső sarokba bombázott: 1:2. A második féldíj játékkal megérdemelt volt a vendéggyőzelem. Az egész csapatot dicséret illeti.

Íl: Baja - Barátság 1:3

SPORT

**Jó folytatás,
jó kezdéssel**

VIII.15

Barátság - Békés 1:1

Halász, Sárosi, Moldván, Karácsony, Lipták, Tóth, Molnár, Brakszatórisz, (Nagy M.), Nagy Z., (Ciglédzsiki), Janis, Bócsik, Nagy I.

Az 56-ik percben szöglethez jutott a vendégcsapat. A beívelt labdát Bagyinka

gyors beugrással, a védőket megelőzve, védtelenül juttatta gólbá. A 74-ik percben Tóth belőtt szögletét a berobbanó Janis a felső sarokba csúsztatott a vinklit súrolva. Langyos első féldíj után nagyobb sebességre kapcsolnak a csapatok. A hazaiak több veszélyes helyzetet teremtettek, de időben zárt a védelem, s az Endrődről elszármazott Hanyecz mindent hátrított. A vendégek főleg gyors ellentámadásokkal próbálkoztak.

Jók voltak: Janis, Nagy István, Tóth Mihály. Mezőberény legjobbja Hanyecz volt.

Ifi Barátság - Békés 4:0

Megyei első oszt.

Szarvas - Gyoma 0:1

A tabella állása:

NB.III.

6. Barátság 2 1 1 - 3:2 4

Megyei első Oszt.

2. Gyoma 2 2 - - 6:2 6

MÁRTON GÁBOR

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér ize, lepergő könnyő sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

RICSEI BALÁZS

(Barabás 1926 -
Gyomaendrőd,
1998.)

A gazdálkodó apa és iparos családból származó édesanya első szülötte volt a négy gyermekes családban. A három fiú és az utolsó szülött Valika is tanári diplomát szerzett. Barabáson nem volt óvoda, ennek ellenére Balázs 5 éves korában remekül megtanult olvasni a Biblia útján. Apjuk köztisztelőben álló, elismert ember volt, aki Barabás utolsó bírója volt.

Balázs az elemi Barabáson, a négy polgárit Dombrádon végezte, kitűnő eredménnyel.

A Biblia egész életére mindennapos olvasmánya és életkalauza lett.

Nevelői által rendkívüli képességűnek megismert fiú az országos hírű református tanítóképzőbe, Sárospatakra került.

1941-től 45-ig Legátusként Telkibányán tevékenykedett. Kántori oklevelet is szerzett, cserkész csapatvezető is volt. Tanítóskodását Somsálybányán kezdte.

1948 - 50 között katonai szolgálatot teljesített. Jutalmul tisztii iskolába kívánták előjárói irányítani. A sok agítálás ellenére is vizolygott a lehetőségtől.

1945-ben Budapesten megismerkedett egy tanfolyamon Szabó Emma tanítónővel, akivel házasságot kötött. Így tudott megszabadulni a tervezett tisztii pályától, mert " ... menyasszonyom, Emmuska, falusi életre vágyik" ... írta indoklásul.

Debrecen mellett Magyar-tanyán kezdték meg példás oktató-nevelő munkájukat. Első gyermekük: Anikó is ott született.

Kiváló munkája elismeréséül 25 évesen Hajdúnánás fiú iskolájába helyezték igazgatónak. Ott szervezte meg a haladó szellemű Bocskai Kört. Érdeklődési területe: irodalom, politika, pszichológia, filozófia, szociológia, színházi élet volt.

Az 56-os forradalmi események során a volt községi párttitkárt a forradalmi tanács elnökének, őt pedig a titkárnak választották meg. (Az elnök bántódás nélkül megúsza, Balázst előbb dicséretben részesítették a nyugalom megőrzésében játszott fontos szerepéért, majd 1957. februárjában letartóztatták. Kálváriája: Debrecen, Kistarcsa, Márianosztra, Mélykút volt. A mezőgazdaságban dolgoztatták, olyan jeles egyének társaságában, mint Zelk Zoltán a költő.

1958-ban elnöki tanácsai kegyelemmel szabadult, de pedagógiai pályára nem léphetett. Felesége az Endrődről elűzött Dienes Izráne Zlehovszky Margit tanítónővel állást cserélt, s így kerültek Endrődre. Balázs fizikai munkában helyezkedett el. Vácott, Debrecenben, Bokodon, Oroszlányban kubikos munkát végzett vasútépítésnél.

1962-ben rehabilitálták. Endrődön orosz nyelv tanítását bízták rá, mivel orosz nyelvből már fogsága előtt vörös diplomát szerzett. Csodálatos szorgalmának és rendkívüli nyelvérzékének köszönhetően angol, francia, német, orosz és eszperantóul beszélt anyanyelvén kívül.

A fogság nagyon megviselte idegeit, zárkózott lett. Tehetségét megismerve, az oktatásügy eszperantó és élő idegen nyelv tanfolyamok vezetésével bízta meg. Pesten, Szegeden, Nyíregyházán, Gyulán. Békéscsabán, sőt Bécsben is tanított.

Legfőbb emberi értékei a becsületesség, a tudás és az emberiség voltak!

Tanítási óráin sok értékes - az akkori tankönyvekben nem közölt - kultúraanyagot is ismertetett tanítványaival. Tanterületi gyűléseken, továbbképzéseken gyakran került szembe a hivatalos iskolavezetéssel. Nem egyszer komoly figyelmeztetésben, megintésben részesült, mivel a hivatalos oktatási és nevelési elvekkel ellentétes gondolatoknak adott hangot.

Iskolai ünnepeken - pedagógus napok, nőnapok alkalmával - remek művészi produkciókkal járult hozzá a műsorok színvonalának emeléséhez.

Kedvenc időtöltése a fürdés, az úszás volt.

62 évesen, 1988-ban ment nyugdíjba. Nyugdíjasként Hunyán és a helyi Mezőgazdasági Szakközép Iskolában német nyelv- oktatásban segített sikeresen. Második lánya, Edit (Cs. Nagy- né) a helyi gimnázium történelem szakos tanára. Hat unokája tette napfényessé rohamos gyorsasággal bekövetkezett öregedését. Mellé még finn nyelv tanulásába is belekezdett.

Két éve Arany Diplomában részesült.

Kiváló elméje egyre fáradtabb lett, mindsűrűbben kihagyott, elhatalmasodott felette a feledés. Félévi leépülés után agyinfarktus vetett véget áldásos, fáradhatatlan életének.

Tisztelettel és kegyelettel gondolunk Rád, a még élő kartársaid, a Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola és Diákotthon dolgozói. Hálásan emlékeznek Rád tanítványaid szülei. Értékes munkádat ez úton köszönik meg volt tanítványaid, kik közül még Mexikóból is érkezett részvétlétávirat. Szomorú szívvel köszön el Tőled a Magyar Demokrata Fórum Gyomaendrődi Szervezete.

Legyen áldott az emléked, és nyugalmas végső álmod! Pihentessen az a tudat, hogy munkád benne van a település fejlődésében, és hogy életed értékes génjei tovább élnek gyermekeid, unokáid értékes, boldog életében az idők végezetéig.

Isten veled!

MÁRTON GÁBOR

SZEPTEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

3. csütörtök: Nagy Szent Gergely pápa és egyháztanító
 7. hétfő: Szent Márk, István, Menyhért áldozópapok, kassai vértanúk
 8. kedd: Szűz Mária születése (Kisboldogasszony)
 12. szombat: Szűz Mária Szent neve
 14. hétfő: Szent Kereszt felmagasztalása
 15. kedd: A fájdalmas Szüzanya
 16. szerda: Szent Kornél pápa és Szent Ciprián püspök, vértanúk
 17. csütörtök: Bellarmin Szent Róbert püspök és egyháztanító
 21. hétfő: Szent Máté apostol és evangélista
 24. csütörtök: Szent Gellért püspök és vértanú
 26. szombat: Szent Kozma és Damján vértanúk
 28. hétfő: Szent Vencel vértanú
 29. kedd: Szent Mihály, Szent Gábor és Szent Rafael főangyalok
 30. szerda: Szent Jeromos áldozópap és egyháztanító

Az iskolai év közeledtével szeretnénk a hívek figyelmét felhívni a hitoktatás fontosságára. Kérjük, figyeljünk oda családjainkra, hogy gyermeink, unokáink, keresztyeink ki ne maradjanak a hitoktatásból!

Kedves Szülők!

Amikor gyermekeiket megkelesztették, ígéretet tettek gyermekeik keresztény nevelésére. Az a tapasztalat, hogy erről sokan megfelelnek. Meglepő, hogy amikor a gyerekek iskolai beiratásakor a szülők írásban nyilatkoznak, hogy akarják-e gyermekeiket hitoktatásban részesíteni, sokan elutasítják.

Ne feledjék... a gyermek keresztény

nevelése is legalább annyira fontos, mint a tanítása:

1. A kereszténység 2000 éve az egyetemes emberi kultúra, főleg az európai kultúra alapja. A kereszténység ismerete nélkül nehéz megérteni az irodalmat, a művészeteket, a hagyományokat, a történelmet. Amikor Hazánk minden téren igyekszik Európa fejlettebb felé felzárkózni, ezen a téren is lépünk kell. Ezért finanszírozza az állam a hitoktatás költségeit.

2. Ma, amikor körülöttünk a világ átalakulóban van, és sajnos nem mindig jó irányba, amikor terjed a bűnözés, alkoholizmus, kábítószer-élvezet, amikor tönkre mennek az emberi kapcsolatok - főleg a családi élet - nagyobb szükség van, mint valaha, a szilárd erkölcsi alapokra. Szükség van arra, hogy a mai, egyre terjedő modern babonák között el tudjunk igazodni.

3. Benső lelki életünkben szükségünk van az Istenre. Szükség van Valakire. Akiben bízhatunk, aki - hitünk szerint - vezeti életünket. Ha lelki válságba jutunk, ha kicsúszóban van a lábunk alól a talaj, és összeomlani készülünk, szükségünk van Valakire, akibe kapaszkodhatunk. Hogy jobban tudjunk szeretni, szükségünk van az igazi szeretet forrására, az Istenre.

Tudom, sok családban a gyerek dönti el, hogy akar-e vagy sem hittanra járni. Kérdezem: tud-e jól dönteni úgy egy gyermek, hogy azt sem tudja, mit utasít el. A kiskorú gyerekek helyett a szülők feladata felelősen dönteni az élet nagy kérdéseiben.

Kedves Szülők! Azt is tartsák szem előtt, hogy sok esetben a keresztység és hitoktatás nélkül felnőtt fiatalok, felnőtt fejjel kezdenek érdeklődni. Az is előfordulhat, hogy templomban szeretne majd házasságot kötni. Akkor sokkal nehezebb lesz pótolni azt, amit most elmulasztottak! Nem egy szülő kapta meg felnőtt gyermekétől, hogy ezt miért nem adták meg! Nagy ma a

Katolikus oldal

SZEPTEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 6-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnája: Minden hónap 2. és 4. vasárnapján, fél 12-kor.

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 6-kor, valamint elsöpéntekenként is, este 6-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznapokon 18 óra.

Nyílt levél a szülőkhöz

szülők felelőssége!

Kedves Szülők! A Szent Gellért Katolikus

Általános Iskola felekezeti szerint biztosítja órarend keretében a hitoktatást.

A közoktatásról szóló törvények egyértelműen rögzítik, hogy az önkormányzati óvoda, iskola, kollégium is köteles biztosítani a hit és vallásoktatáshoz szükséges feltételeket.

Városunk önkormányzati iskoláiban is évek óta van hitoktatás. Képzett hitoktatók játékos, könnyed formában, zenével, énekkel tarkítva tanítják a hittant. Kérjük, érdeklődjék meg az iskolákban, és vegyék fel a kapcsolatot a hitoktatókkal.

Az endrődi plébánián szombat esténként felnőtt fiatalok keresztügyi előkészülete folyik. Péntek esténként 7 órakor pedig várjuk azokat a jószándékú fiatalokat, akik keresztény közösségre vágnak. Érdeklődjének az endrődi plébánián akár személyesen, akár a 283-940-es telefonon.

Az Egyházközség kérése

Tisztelettel kérjük a Kedves Híveket, hogy az egyházközségi fenntartásukat, az egyházi adót szíveskedjenek rendezni, aki még ezt nem tette volna meg. A hagyományoknak megfelelően az év második felében elindult egyházi adószedőnk, hogy felkeresse azokat, akik az első félévben nem tették volna tiszteletüket a plébánián.

Az egyházközségi Képviselőtestület határozata alapján egyedülállóktól minimum 1.400,- házaspároktól 2.800,- Ft-ot kérünk egy évre. Lehet, hogy egyszerre soknak tűnik. Ha elosszuk, egy hónapra 116 Ft jut. Ez kb. egy tábla csokoládé ára. Minimum ennyivel kellene az egyházközség működését, és a templom fenntartását támogatnunk.

Kérjük továbbá a katolikus temetőben lévő lejárt sírhelyek sorsának rendezését is.

Van lehetőség átutalni az egyházi adót, vagy az adományokat Egyházközség bankszámlájára azoknak, akiknek így kényelmesebb, vagy nehezen elérhető, esetleg vidéken élnek. Megértésüket, támogatásukat előre is köszönjük!

Bankszámlaszám:

Szent Imre Egyházközség

OTP Gyomaendrőd, 11733120-20005629

Rövid hírben már közre adtuk, hogy városunkban idén elsőször került átadásra az "Év kiváló pedagógusa" cím. Június 11-én, bensőséges ünnepségen a polgármester adta át a képviselő-testület által adományozott címet.

Hunya Elekné tanárnőt javasolta e címre az iskola igazgatónöje Giriczné Varga Erzsébet, aki így indokolta javaslatát a nevelőtestület előtt: - Hunya Elekné tanítványai sikeresen tevékenykednek évek óta...

Az ünnepség után megkértük Hunya Elekné Varjú Mariannát, aki a cím első, boldog tulajdonosa lett, hogy olvasóinknak valljon önmagáról.

"A Szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán kaptam oklevelet földrajz-, rajz szakon. Nagylaposra, majd Gyomára kerültem dolgozni. 30 éve nagy óraszám-ban tanítom a rajzot, és szakkört vezetek.

Egy-egy iskolában elszigetelten működik a rajztanár, így minden alkalmat megragadtam a továbbképzésre. Részt vettem a Magyar Képzőművészeti Főiskola által szervezett 1 éves felsőszintű rajztanár továbbképzési cikluson, a megyei 2 éves komplex gyakorlati sze-mináriumon,

dezett 3 napos konferenciáin is részt veszek. Ez év júniusában Gyöngyösön a Soros Alapítvány az INTERINTRA-SULI-NET címmel rendezték meg a konferenciát. (Ha rajztanár olvassa e sorokat, s szeretne jelentkezni a MROE tagjai közé, cím: 1751 Budapest, Pf. 142.)

A szakmai háttérben sokat köszönhetek Honti Antal bácsinak, műhelygalériájában számtalan rendezvényét látogathattam tanítványaimmal, volt megyei szaktanácsadómnak, kollégámnak, Békési Mihályné Anikónak, ki minden tudását közkinccsé tette. A MROE elnökének Dr. Csőregh Évának, ki a rajztanárokat édes gyermekeként szereti. (Vaszko Irénke néni jut róla eszembe, és fordítva.)

Diákjaim eredményei: 30 év alatt elértünk nemzetközi, országos, megyei, helyi dobogós helyezeket. Az idén 1997/98-as tanévben 19 tanulót jutalmazták könyv, vagy pénz formájában. Továbbá sok-sok oklevéllel ösztönözték a többieket a folytatásra. A legszebb jutalom egy gyermek számára, ha szakmai táborozáson vehet részt. 2 alkalommal vettünk részt nagy létszámban Zánkán, művészi táborban, jutalomból.

TANÍTVÁNYAI SIKERESEN TEVÉKENYKEDNEK ÉVEK ÓTA...

majd a képzős és iparművészeti gyakorlatok szemináriumán. Továbbá a tanárok nyári akadémiján, s a nemzetközi konferencián.

1986 óta tagja vagyok a Magyar Rajztanárok Országos Egyesületének. Nyaranta megren-

A probléma sokszor a tevékenység folytatásának hiánya. Hiszen nem minden középiskolában, szakiskolában tud szabadidejében irányítottan dolgozni, fejlődni e téren. Jó lenne, ha a sporthoz, tánchoz hasonlóan nyaranta legalább 1 hetet együtt tölthetnének a képzőművészet iránt fogékony fiatalok. Alkotómunkájukhoz, indíttatást, a folytatáshoz segítséget kapnának. Biztos vagyok benne, hogy sok fiatal közművelődési szinten, színvonalas, rendszeres kiállító lehetne. A saját és mások munkájában is nyomon követhetnék a fejlődést és magasabb szint iránti igényt.

Az iskolák átalakulóban vannak. Az iskoláknak, a tanároknak is egyéni utat kell járni. Mindannyiunk vágya, hogy iskolánk optimális tanulási környezet legyen, jó programokkal, s motivált diákokkal.

Munkámhoz sok erőt adott a családi háttér. Édesanyám gondoskodását, szeretetét naponta élvezem. Férjem, gyermekeim egészségesek, van munkájuk, faladatuk, ami megnyugtató. Két éves Emese unokám most a legföltettebb kincsem."

Kedves Mariann! Kívánjuk, hogy oktatói munkája tovább gazdagodjon, hogy keze alól sok-sok szép reményre jogosító ifjú kerüljön ki, akikkel majd művészeti tárlatokon találkozhatunk, akik tovább folytatják nevelőjük, tanítójuk áldásos munkáját. Isten áldását kérjük nevelő munkájára.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

(Telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

Balatoni Úttörőváros Zánka '87

Különleges kiállítás megnyitójára, - a júliusi uborkaszegzen ellenére, - szép számú közönség gyűlt egybe július 16-án délután

LAPZÁRTA UTÁN:

Kohán és Corini újra együtt

négy órakor A Vidovszky Béla Helytörténeti Gyűjtemény városi képtárában, ahol Kohán György és Corini Margit alkotásai hatvanhat év után újra együtt láthatók. A kiállítást Gyarmati Gabriella, a gyulai Erkel Ferenc Múzeum fiatal művészettörténésze, igazi nyári csemegét ajánlva nyitotta meg a város művészetkedvelő lakóinak és az ide látogató turistáknak.

1932 áprilisában a Nemzeti Szalon hetvenhetedik csoportkiállításán, mint ifjú utánpótlás szerepeltek együtt más fiatalok: Bardócz Árpád és Némethy Béla festőművészek, valamint Rahmer Mária keramikus társaságában. Corini Margit harminc olajképpel jelentkezett ekkor. Corini akkori népszerűségét és ismertségét mutatja, hogy a katalógus a többi kiállítóéhoz képest háromszoros, négyszeres áron kínálja alkotásait.

A Budapesti Hírlap a "Pirossapkás önarckép" alapján így jellemzi a művésznőt: "Corini Margit a monoklis, férfias kinézésű önarcképe után ítélve, mint ember, és mint művész egyaránt érdekes egyéniség", majd így folytatja: "Magáévá tette a modern párizsi piktúra szellemes és izgató narkotikumát, és ennek varázsával itatja át a párizsi utcák éjjeli világából vett színdíszleteit. Primitívség és rafináltság vegyül össze mondain (olvasd: mondén - Szerk.) és hallatlanul korszerű művészetében." Ugyanez a cikk, mint még kiforratlan, lázadó, de nagy reményekre jogosító művészt jellemzi az alig huszonkét éves Kohán Györgyöt, kiemelve a zenében és az építészetben megnyilatkozó monumentalitás iránti vonzódását. A zene és a társ művészetek később is ihlető forrásai maradtak, ezeken keresztül a lét értelmének filozofikus megfogalmazásai is beszűrődtek művészetébe. Járt Olaszországban és Párizsban is, de ösztöndíja csak az odautazását fedezte. Így temetőkhöz aludt, képmásolásból tengődött odakint. Mégis megismerkedett Itáliában az új, novocento törekvésekkel, Párizsban pedig a Cézanne, Matisse és a "Vadák" (fauveok) festészetével, de a mexikói Diegó Rivera művészetével is, akinek képei igen nagy hatást tettek rá. Ez a megmerítkezés elősegítette, hogy önmagára találjon. Nem vált provinciálissá művésze a hódmezővásárhelyi festők körében sem. Bár gyakran feldolgozta az alföldi festészet témáit, mégis megőrizte különállását, a jellegzetes, senkivel össze nem téveszthető koháni stílust. Monumentalitás, a sötét és a világos, hideg és az élénk, izzó ellentéte jellemzi koloritját. A múlt utáni sóvárgás és a jelen széttöredezetsége grafikáit és festményeit egyaránt meghatározó élményanyaga. Míg Corini fejlődése 1945 után gyakorlatilag megállt - ezt magyarázza 1952-es Gyomára történő kitelepítése, ebből fakadóan művészi és emberi kapcsolatainak megszakadása, s az a tizenhárom év, amivel idősebb volt Kohánál, - addig Kohán állandó egzisztenciális gondjai ellenére még az ötvenes-hatvanas években is fejlődött, változott. A hazai művészeti élettől ő nem volt elzárva, szabadon ingázott Gyula, Hódmezővásárhely és a főváros között. Az alföldi festőkhöz való kötődése, félparaszti származása miatt - apja urasági kovács volt - elnézték még kubisztikus, expresszionista próbálkozásai is. Igazi

elismerést azonban mégis csak életének utolsó éveiben kapott. Kétszer jutalmazták Munkácsi-díjjal, 1965-ben a Magyar Nemzeti

Galériában megrendezték gyűjteményes kiállítását is, amely szakmai körökben a meglepetés erejével hatott. Díjai ellenére legtöbbször, mint vidéki festőt, jó, ha névről ismerték addig. A Magyar Nemzet kritikusa lelkes cikkben méltatta művészetét. Az Alföld Riverájának nevezte, s a mexikói falcképfestőkkel rokonította nagyméretű kartonjait elemezve. 1966-ban, már súlyos betegen megkapta a Kossuth-díjat is. Halála után, ahogy a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején a neoavantgard művészet a "három T" jegyében a "túrt" kategóriába lépett elő, rá is, mint elődre egyre gyakrabban hivatkoztak. Bekerült a lexikonba és kézikönyvekbe is. Különösen "A háború emléke" c. freskótérvt értékeltek nagyra.

Corini Margit életének utolsó három évtizedében, de utóéletében sem volt szerencsés. Kitelepítésekor 55 éves volt. Mire a légtör valamelyest enyhült, túlságosan öreg és csalódott volt, hogy visszaverekedje magát a szakmába. A hatvanas évek elején tett ugyan néhány erőltet próbálkozás, kérvényeket, leveleket írt, de végül belátta, hogy a nagy Dálnoki Miklós Béla unokahúga még mindig nem kívánatos személy ebben az országban. Még 1976-ban is nehézségekbe ütközött gyomai kiállításának megrendezése, pedig a megnyitón a francia nagykövetség is képviseltette magát. Kései elismerést jelentett számára az ezt követő vidéki kiállítás, és szereplése a televízióban Vitray Tamás Terefere című műsorában.

1982-ben bekövetkezett halála után hagyatéka Gyomaendrődre maradt. Sokáig nem tudott a város megfelelő helyet biztosítani az alkotásoknak. A gyűjtemény meg is szenvedte ezt. A nem megfelelő tárolás és őrzés miatt 1992-ben tizenhét képet elloptak, amelyek közül hatósági segítséggel is mindössze nyolc került elő. Szomorú igazolása ez a Corini életmű valódi értékének. Mostani időszaki tárlatunk aug. 15-ig mutatja be Kohán György és Corini Margit alkotásait. A Kohán képek monumentális mérete, a szűkös tér, a két művész egymástól nagyon is eltérő stílusa nem kis fejtörést okozott a kiállítás rendező Illéssy Zoltánnak, de végül megtalálta a legmegfelelőbb megoldást. Az első teremben a Corini képek láthatók, az 1932-es közös kiállításon is szereplő "Teljesalakú önarckép" uralja a teret, csupán a terem egyik sarkába kerültek Kohán grafikák és a művész fotója, valamint rövid életrajza. A belső helyiségben Kohán festmények váltakoznak grafikákkal. A fő helyet a "Napkorong, kazal" című kép foglalja el. A termék nyitott ajtainak során át kellő távlatot kapnak a méretek és az izzó, ragyogó színek.

BULA TERÉZ

A kiállítást támogatták:

a Kohán Képtár, a Kner Nyomda, és a Timár vendéglő
Köszönjük!

"Méretes lábbeli készítés
mérsékelt felárral vállalunk."
35-től 42-es méretig.
SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)
Telefon: 06-66-386-800

**Az ablak teszi
a házat**

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK GYÁRTÁSA
EGYEDI MÉRETEKRE IS.
5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-328

Garancia! Minőség!
Kedvező ár!
Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2. - Tel.: 06-66-283-359

Tisztelt Választópolgárok!

A közelgő önkormányzati választásokra tekintettel a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség helyi szervezete bemutatja képviselő-jelöltjeit, akik vállalkoznak az endrődi városrész lakosai érdekeinek képviseletére, és a város összes lakosainak érdekében szeretnének dolgozni az önkormányzatban.

Jelöltjeink nem pártprogramot képviselnek, hiszen az MKDSZ társadalmi szerveződés, mely három fő alapelve épült: az emberek feltétlen tisztelőre, az egymás iránti felelősségre és arra, hogy a helyi ügyeket amennyiben lehet, helyben oldhassák meg. Szervezetünk Gyomaendrődön a legnagyobb szerveződés, melyben a lakosság minden rétege képviseletre van.

Jelöltjeink támogatni kívánják minden olyan ügyet, mely a település jobbá, szebbé tételére irányul. Foglalkozni fognak a lakosság ügyes-bajos dolgaival. Céljuk: a polgárok szolgálata!

Jelöltjeink, ha elnyerik az önök szavazatait az önkormányzatban nem válnak majd "szóvivő Jánosokká", mivel nem köti őket "pártfűtés".

Jelöltjeink között van kiváló pénzügyi-üzleti szakember, vannak vállalkozók, akik szaktudásuk alapján minden tekintetben felkészülten tudnak hozni.

Kérem az endrődi választópolgárokat, hogy szavazatukkal támogassák az itt bemutatkozó jelöltjeinket, hogy majd ők is támogathassák, szolgálhassák Önöket!

Jelöltjeinket támogatják a FIDESZ Magyar Polgári Párt, az MDF, és a helyi civil szervezetek.

Vaszkó András
MKDSZ helyi elnöke

BEMUTATKOZUNK:

(abc sorrendben)

9. sz. Választási körzet jelöltje:

Császárné Gyuricza Éva

"Én nem tudhatom másnak e tájék mit jelent, nekem Szülőházam..." (Radnóti)

A város Endrődi részén születtem, és mai is a szülőházamban élünk férjemmel, a Damjanich u 15-ben. Sokan lehetnek, különösen a fiatalok között, akik nem ismernek, hiszen hosszú éveken át sajnos nem itthon, hanem a fővárosban éltem és dolgoztam a családommal együtt. Hogy miért? Sajnos nem új keletű az ok. Már a 60-as években

sem volt megtartó ereje a szülőföldnek, ugyanúgy ahogy most sincs. Településünk egyik óriási gondja ez, a fiatalok kénytelenek elvándorolni, hiszen helyben a megélhetés sokkal nehezebb, kevés a munkalehetőség.

Pénzügyi és Számviteli Főiskolán szereztem meg a felsőfokú képesítést. Jelenleg nyugdíjas vagyok. A megszerzett gyakorlatom, a több évtizedes intenzív, kitartó, és vezetői munka, úgy gondolom, hogy elég erőt, edzettséget halmozott fel bennem. Tudásomat szeretném szülőföldem javára fordítani, úgy gondolom, hogy képes vagyok arra, hogy a köz javát, a köz érdekét szolgáljam, feltétel nélkül. Eddig civil szervezetekben tudtam a közjót szolgálni: az Endrődiek Baráti Körének 8 éve a titkára vagyok, ezen kívül a Honismereti Körnek és a Múzeum Baráti Körnek vagyok itt Endrődön a tagja.

Mintegy fél éve figyelemmel kísérem az önkormányzat munkáját, eljárók a testületi ülésekre, elolvasom a bizottsági előterjesztéseket.

Felelősségteljes munkának ítélem az önkormányzati feladatokat, és abban a "szerencsés" helyzetben vagyok, hogy mint nyugdíjas, nem kell az időmet megosztani főállással.

Megválasztásom esetén közvetlen, folyamatos, élő kapcsolatba szeretnék kerülni a választóimmal, mert csak így tudom elképzelni ügyeik, és a város ügyeinek szolgálatait.

Szeretnék a város javára lobbizni, ott és akkor, amikor kell, és lehet. Szeretném, ha az a fejlesztési elképzelés, amely a város felzárkózását, felvirágztatását tűzte ki célul, az minél előbb elkezdődjön, és be is fejeződjön. Szeretném, hogy szülőfalum, illetve városom olyanná fejlődjön, ahol szívesen itthon maradnak a fiatalok, ahol jól megtalálják a számításukat az aktív korban lévő gazdák, vállalkozók, alkalmazottak, és mindazok, akik becsületesen, jól szeretnének élni, és dolgozni. Végül de nem utolsó sorban szeretném, ha a nyugdíjasok is jól éreznék itthon magukat, élvezhetnék munkájuk gyümölcsét. Látván, hogy nem hiába dolgozták le kemény munkával életüket, érdemes volt, megérte, hiszen az utódok szívesen veszik át a stafétát és építik, szépítik tovább mindazt, amiért ők is dolgoztak, a szülőföldön való boldogulást. Őszintén hiszem, hogy nem megvalósíthatatlan álom, amit szeretnék. Valóra válhat, ha mindnyájan úgy látjuk, hogy érdemes a városunkért, a városunkban dolgozni, hiszen az a sajátunk: **Gyarapítsuk együtt, egymásért!**

Ezekkel a gondolatokkal mutakoztam be Önöknek, mint képviselőjelölt. Ha egyetértenek céljaimmal, kérem, hogy jövőre el október 18-án a 9-es számú

választási körzet szavazó helységeibe szavazzanak rám! Én a fenti célok megvalósításáért tisztességgel és felelősséggel tudnék dolgozni, de ez csak az Önök együttműködésével lehetséges.

"Közös élmény, közös munka nélkül nem lehet előre menni".

Császárné Gyuricza Éva
képviseelő jelölt

10. sz. Választási körzet:

Ungvölgyi János

"A Legnemesebb Munka az Életben
Az Emberek Szolgálata."

1964. november 29-én, Szarvason születtem.

Általános iskolai tanulmányaimat Endrődön végeztem, majd Gyomán a Kiss Lajos Gimnázium és Cipőipari Szakközépiskolában érettségiztem. Budapesten a Könnyűipari Műszaki

Főiskolán bőrfeldolgozó-ipari üzemmérnöki oklevelet szereztem 1988-ban. Egy éves sorkatonai szolgálatom után kerültem az endrődi Cipész Szövetkezetbe - mint műszaki modellőr.

1991-ben átkéréssel Dévaványán helyezkedtem el, s lettem A SZIGETI TOPÁNKA CIPŐIPARI Bt. vezetője, s a mai napig ebben a minőségben dolgozom.

Nős vagyok, két gyermekünk született: Péter, aki jelenleg egy éves, és Szusanna, aki 5 éves.

Fő feladatomban tekintem a munkanélküliség problémáját. Ennek érdekében a meglévő vállalkozások és cégek megőrzése, támogatása helyi szinten, továbbá új munkahelyek létesítésének kiaknázása és megvalósítása - megfelelő önkormányzati adókedvezmények támogatásával, természetesen országos és megyei pályázati lehetőségekkel kiegészítve, úgy ahogy munkahelyemen tettem nem egy esetben sikeresen!

Másik fő feladatomban a perifériára szorult két település rész Nagylapos és Öregszőlő felzárkóztatása a városhoz, bekapcsolása a város vérkeringésébe, - úgy hogy érdekeik minden fórumon érvényre jussanak. Semmilyen döntés beleegyezésük nélkül nem születethet, nem valósulhat meg (pl. Öregszőlőben az idősök otthona, az óvoda megléte létfontosságú). Nagylapson a gyógyászati felépítése és megvalósítása létfontosságú külföldi befektető közreműködésével. Fontos, hogy a megkezdett úthálózat építését,

közreműködésével. Fontos, hogy a megkezdett úthálózat építését, a járdát és a víz bevezetését pályázat útján - önerős segítséggel befejezzék.

Az embereket szeretném szolgálni, ha a polgárok bizalmukkal megtisztelnak.

Ungvályi János
képviselő jelölt

7. sz. Választóköri:

Véha Lászlóné Szedlák Ildikó

"A tettek színterén derül ki, hogy kiben milyen a hazaszeretet" (Radnóti)

V é h a
L á s z l ó n é
S z e d l á k
I l d i k ó
vagyok. 1956 márciusában születtem. Bőrfeldolgozó ipari diplomát 1977-ben Budapesten szereztem.

Majd az ENCI-ben kezdtem dolgozni műszaki fejlesztőként 1993-ig. Ekkor sajnos leszalékoltak. Férjzett vagyok, és van két gyermekem. Már közel két éve tevékenykedem a Polgármesteri Hivatal humánpolitikai bizottságában, külső szakértőként, mely máris betekintést tett lehetővé a képviselői munkába. Jelenleg férjem vállalkozásába segítsek be.

Szeretném, ha körzetemben sikerülne bekerülni a helyi képviselő testületbe az Önök segítségével. A következő feladatok megvalósulását szeretném véghez vinni:

- A mi körzetünkben még mindig alacsony szinten van az infrastruktúra színvonala. Ezért azon leszek, hogy a lehetőségekhez mérten minél több szennyvízcsatorna és útburkolat létesüljön.

- Törekednünk kell tovább arra, hogy a városunkban már működő és működni kívánó kisvállalkozókat minél jobban segíteni tudjuk.

- Továbbá a munkanélküliség minél nagyobb arányú megszüntetése.

- Továbbá elhatározott szándékaink, időközönként, választó körzetemnek a problémáit a fogadó óráimon meghallgatni. Amennyiben tőlem függ, gondjaikon segítek, és ügyes-bajos dolgaikban eljárók.

Ezért kérem, hogy szavazataikkal támogassanak!

Véha Lászlóné Szedlák Ildikó
képviselőjelölt

„Tulajdonképpen azt hihetné az ember, hogy a múlt lecseng. De nem, eltűnik, aztán visszatér, a földet megkerülve visszatér, akár az évszakok, melyek hol magga tömörülnek, hol kinőnek, pontatlan útjain a téridőnek...”

(NEMES NAGY ÁGNES)

ÖTVENÖT ÉVVEL EZELŐTT...

IV. (befejező) rész

BÉKÉSVÁRMEGYE ÚTMUTATÓJA - 1943.

Kultúra, pénzügy és gazdaság

ENDRŐD

Filmszínház. Tulajdonos: Szabó Imre

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár.

Alapítva: 1983.

Igazgatóság elnöke: Csernus Mihály apát-

plébános, magy. kir. kormányfőtanácsos

Gyoma-endrői Hitelszövetkezet Fiókja.

Fiókvezető: Szabó József.

Endrői Kereskedelmi Rt. I. és II. számú

malma.

Véha Máté malma Kondorostanyán.

Endrői Kereskedelmi Rt.

Alapítva: 1908-ban, mint Keresztény

Fogyasztási Szövetkezet, 1936-ban Rt-vé

alakult át.

Elnökigazgató: Ifj. Kovács Dániel.

Öregszőlősi "Hangya" Fogy. és Ért.

Szövetkezet.

Elnök: Hunya Vince

Gazdasági Népház.

Elnök: Kulik Imre.

Gyümölcsstermelők Egyesülete.

Alapítva 1937.

Elnök: Harsányi László közs. főjegyző

Méhészek Egyesülete.

Alapítva: 1937.

Alapító és díszelnök: Harsányi László

közs. főjegyző

Összbirtok: 26.386 kat. hold szántó-

tőföld, melyből 5.780 kat. hold 100

holdon felüli, 18.296 kat. hold 100

holdon aluli, 2.310 hold községi birtok.

Művelési ágak: 22.738 kat. hold szántó-

tőföld, 1.390 kat. hold legelő, 1.815 kat.

hold. terméketlen, míg a többi rét, kert,

erdő, nádas.

GYOMA

Gyoma-Endrőd Hitelszövetkezet, mint az OHK tagja.

Alapítva: 1898-ban, mint Takaréék és Önszövetkezet, 1900-ban alakult át...

Alapító: Dr. Bácsi Lajos ügyvéd.

Elnök: Papp Zsigmond

Békésmegyei Takarékpénztár Egyesület. 1928-

ban beolvadt a Békésm. Ált. Tak.-ba.

1938-ban Békésm. Általános és Békésm.

Takarékpénztár Egyesület.

1941-ben beolvasztotta az endrői fiókin-

tézetet.

Gyoma és Vidéke Tejszövetkezet.

Elnök: Gaál Antal.

Hangya Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet.

Alakult: 1939.

Elnök: Bay József ref. elnöklelkész.

Hombár Szövetkezet

Alapítva: 1936.

Vitéz Váry József ecetgyára

Alapítva: 1939.

Első Budapesti Gőzmalom Rt. gyomai telepe.

Alakult: 1919.

Iparos és Keresk. ifjak Önképző köre.

Elnök: Kassai Lajos.

Holler szálloda és étterem.

Alapítva: 1912-ben.

Bérlőtulajdonos: F. Kiss Endre.

A község határa: 39.104 kat. hold és

1.141 négyszögöl, melyből 17.000 kat. hold

100 kat. holdon felüli, 22 ezer 100 kat.

holdon aluli.

Művelési ágak: 29.000 kat. hold. szántó,

7.600 kat. hold legelő, 2.600 kat. hold ter-

méketlen, és utak, míg a többi szőlő, erdő,

kert, vízmeder és mocsár.

És mégis rendben lesznek az endrői temetők...

Nem adtuk még hírül, mégis sokan tudták és várták, hogy mikor kezdődik a temetők rendbetétele. Am közel két hónapos huzavona után sem jöhetett létre az Soros Alapítvány - az Önkormányzat - az egyházak és a Munkaügyi Központ Gyomaendrői Kirendeltsége közötti megállapodás.

Az Önkormányzat ugyanis teljesíthetetlen feltételeket szabott a katolikus egyház számára. Ennek következtében meghíusult a Soros Alapítványtól pályázaton nyert 2.5 millió forintos támogatás.

A reménytelennek látszó helyzetben, azonban jelentkezett a némethonban élő honfitársunk, Katona Sándor, aki már eddig is sokat tett városunkért, és felajánlott adományával, valamint az endrői vállalkozók és polgárok anyagi segítségével létrejöhett a Munkaügyi Központ és a Katolikus Egyház között a megállapodás, mely biztosítja, hogy szeptember 14-től 2,5 hónapra 14 ember munkálkodik majd a temetők rendbehozatalán.

Hírül adjuk azt is, hogy rövidesen megkezdik működését az az alapítvány, mely a további támogatások, felajánlásokat fogadja és kezeli.

Hálás köszönet illeti meg Katona Sándort és mindazokat az endrői vállalkozókat és polgárokat, akik e reménytelennek látszó helyzetben segítségünkre siettek, valamint a Munkaügyi Központ Gyomaendrői Kirendeltség vezetőjét. A támogatók teljes névsorát következő számunkban fogjuk közölni.

Így tehát a közelgő Halottak Napján ismét tisztán, rendben várják majd a hozzátartozókat és tisztelőket az endrői temetők, amelyek így ismét a békesség és kegyelet kertjévé válhatnak.

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TÓLÜNK

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

BÚZA MIHÁLYNÉ, aki a Mátyás kir. u. 15/1-ben lakott, 82 éves korában rövid szenvedés után július 29-én elhunyt. Temetésére augusz-

tus 11-én került sor Endrődön. Gyászolják: Férje, rokonai, ismerősei.

DÁVID ÁDÁMKÁ, augusztus 8-án rövid súlyos betegségben 18 hónapos korában halt meg, temetésére 12-én került sor. Gyászolják: szülei, testvére, nagyszülei, rokonai, ismerősei.

GONDA KAROLYNÉ, aki Attila u. 34. sz. alatt lakott 87 éves korában, július 31-én hosszú szenvedés után lelkét visszaadta teremőjének. Temetése augusztus 4-én volt Gyomán. Gyászolják: gyermekei, unokái, dédunokái.

HARNOS JÁNOSNÉ GELLAI TERÉZ, aki a Mikés Kelemen u. 24-ben lakott 61 éves korában hosszas, súlyos betegség után hunyt el augusztus 10-én, temetése Endrődön 12-én volt. Gyászolják: férje, 2 gyermeke és családja.

JOÓ LÁSZLÓNÉ MOLNÁR ESZTER, volt Arany J. u. 24. sz. lakos augusztus 5-én hosszas betegség következtében hunyt el. Temetéséről később intézkednek. Gyászolják: 3 gyermeke, 6 unokája, 7 dédunokája. 83 éves volt.

JOÓ ANDRÁS, aki ugyancsak az Arany János u., 24-ben lakott rövid betegség után 49 éves korában augusztus 6-án elhunyt. Temetéséről később intézkednek. Gyászolják: testvérei családja és az ismerősök.

KELEMEN KÁROLY, aki Budapesten élt tragikus hirtelenséggel 45 éves korában távozott az élők sorából július 31-én. Temetése Gyomán augusztus 10-én volt. Gyászolják: édesanyja, testvérei és családjai, rokonai, és az ismerősök.

KOCSIS LAJOS, Lehel u. 10-ben lakott, amikor rövid szenvedés után, 89 éves korában július 28-án visszaadta lelkét Teremőjének. Gyászolják: testvére és testvére családjai, és az ismerősök.

PUTNOKI ISTVÁN, aki a Mátyás K. u. 20. sz. alatt lakott, rövid szenvedés után augusztus 13-án meghalt. 17-én temették el. Gyászolják: felesége, 5 gyermeke, 11 unokája, 6 dédunokája.

RICSEI BALÁZS, aki a Micsurin u. 26-ban lakott, türelmesen viselt súlyos betegség után 71 éves korában augusztus 6-án elhunyt. Gyászolják: felesége, 2 leánya és családja, rokonai és barátok.

ROSZA PÁL, a Vásártéri Ltp. 28 sz. lakásában élt, amikor tragikus hirtelenséggel 55 éves korában, augusztus 13-án érte a halál. Gyomán 25-én temették el. Gyászolják: 3 gyermeke, volt felesége és élettársa.

TÍMÁR EDE, aki Bicskén a Bethlen Gábor u. 39-ben élt hosszas szenvedés után 66 éves korában július 27-én elhunyt. Temetésére augusztus 3-án került sor. Gyászolják: családja, gyermeke, unokája és a jó barátok, ismerősök.

UHRIN PÉTERNÉ TÍMÁR ETELKA, aki a Kilian tér 26/1 sz. alatt élt, hosszas, súlyos betegség következtében augusztus 6-án távozott az élők sorából. Temetése Endrődön augusztus 8-án volt. Gyászolják: 3 gyermeke, 6 unokája, 5 dédunokája, a rokonok, ismerősök.

**BÉKESÉG HALÓ PORAIKON,
FOGADJA BE ŐKET AZ ÚR
AZ Ő ORSZÁGÁBA.
AZ ÖRÖK VILÁGOSSÁG RAGYOGJON
FELETTÜK!**

Kedves Olvasóim!

Mire Önök e sorokat olvassák, iskolánkban már megkezdődött az 1998/99-es tanév. De mielőtt az új tanévről beszélnek, emlékezzünk egy kicsit az elmúlt nyárra. Igérelemhez híven beszámolókat mutatjuk be a tanulóknak. Ebben az évben a Dunakanyarral ismerkedtünk. Az öt napos kirándulás 30 gyerek és öt felnőtt vett részt. Igazgatóknak köszönhetően most is sikerült pályázati pénzzel támogatni a gyerekeket, így csak 5.400 Ft-ot kellett fizetniük. Vonattal utaztunk Kismarosra, amely külön élmény, hisz a családok ma már autóval közlekednek. Az első nap az ismerkedés volt. Elhelyezkedtünk a kétágyas szobákban, felfedező útra indultunk a labor területén és a faluban. A lányok a medencét keresték fel, és egész délután lubickoltak, a fiúk inkább a horgászat örömeit választották. A sok izgalom hatására nehéz dolga volt az éjszakai ügyeinek, mire mindenkit meggyőzött, hogy "aludni is kell, mert másnap nehéz túra vár ránk."

Reggel kisvasúton indultunk Királyrétre, majd innen gyalogoltunk tovább a Börzsöny belsejébe. Kitűnő túravezetőnk, Dodó, ismerte az erdő minden lijkát, és ezt igyekezett megosztani velünk. Ámulva hallgattuk magyarázatait a különböző falajlákról, védett virágokról, növényekről, állatokról. Megtudhattuk, hogyan lehet egy gombán üzenetet hagyni, és azt is, hogyan nő óriásra egy tapló a kiszáradt fa törzsén. A szabadban elfogyasztott ebéd után Dodó egy olyan ösvényre vezetett bennünket, ahol léldrágaköveket gyűjthetünk. A bátrabbakat pedig egy igazi hegymászásra invitálta, amely már nemcsak bátorságot, de kitartást és ügyességet is igényelt. Az izgalmas túra után egy csörgedező patak mellett pihenünk meg.

Másnap Visegrád volt az úti célunk. Csodálatos hajóút részesei lehetünk, amíg Verőcéről Visegrádra értünk. A vár tetejéről pedig a Dunakanyar teljes pompájában lártul élénk. Ilyenkor ellejeli a pedagógus, hogy mennyi munkával és felelőséggel jár egy ilyen túra, és boldog, hogy ezt a csodát megmutathatja tanítványainak.

Az utolsó napunkat a táborban töltöttük. Délelőtt egy érdekes kutyabemutatót vettünk részt, a délután pedig a játéké volt. Fiaink barátságos futballmérkőzésre hívták a szomszédos táborlakókat. A többiek inkább a strandolást választották, vagy a még hiányzó ajándékokat vásárolták meg. Másnap szomorúan csomagoltunk, de

HUNYAI KRÓNIKA

Hírek az iskolából

reméljük, jövőre ugyanilyen tartalmas és érdekes kirándulás részesei lehetünk.

Hazaérkezésünk után sem maradtak program nélkül gyermekeink. Évek óta hagyomány, hogy a 4. osztályig úszótanfolyamon vesznek részt diákjaink. Idén 20 gyermek járt Gyomaendrődre. Volt közöttük, aki még csak most ismerkedett az úzás alapjaival, de olyan is, aki már negyedik éve jár, és magabiztosan ugrik a mély vízbe. A nyár folyamán 1 hétig hat alsó tagozatos gyermek vett részt Nyíregyházán a Tanárképző Főiskola által szervezett Országos Matematikai Táborban. Diákjaink kiválóan megállták helyüket, ezért jövőre is visszavárják őket. Ebben természetesen benne van a gyermek szorgalma, tehetsége és az egész évben velük foglalkozó pedagógus munkája.

Még egy óriási örömhír ért bennünket a nyár folyamán. Iskolánk elnyerte a Soros Alapítvány pályázatát, amely lehetővé teszi az Internet használatát a faluban. Ezen a meghívásos pályázaton csak kistérségi összefogással lehet részt venni. Az országban 3 kistérség jutott ehhez a lehetőséghez és ezek közül ez egyik a HUNYA - KÉTSÓPRONY - KAMUT - CSÁRDASZÁLLÁS térsége. A pályázat elnyerése egy 3 éves oktatási programot biztosít a tanulóknak. A 7-8 osztályosok 80 órás intenzív számítástechnikai képzésben részesülnek, amelyről bizonyítványt kapnak.

Augusztus 18-án települék az Internet elérésére alkalmas számítógépet, a Hunyadi Szövetkezet által biztosított tanácssterembe, ahol eddig is Iolyt számítástechnikai oktatás. Köszönet Igazgatóknak a sikeres pályázatért és a Szövetkezetnek az anyagi segítségért.

Visszatérve az új tanévre, csak kisebb javítások voltak az iskolában, mert évek óta nincs fedezet a festésre. Erre csak az óvodában került sor. Így szép, tiszta környezet várja az új óvodásokat.

Az iskolánkban 70 gyermekkel kezdjük meg az új tanévet, közülük is külön szeretettel várjuk a kis elsősöket!

A tanév szeptember 1-én kezdődött, de a pedagógusok már augusztus 25-től készültek a diákok fogadására.

Minden kedves diáknakunk, pedagógus-társainak, szülőknak, nagyszülőknak kívánok sikereket, ötösökben gazdag, eredményes tanévet.

TÍMÁR BELÁNÉ

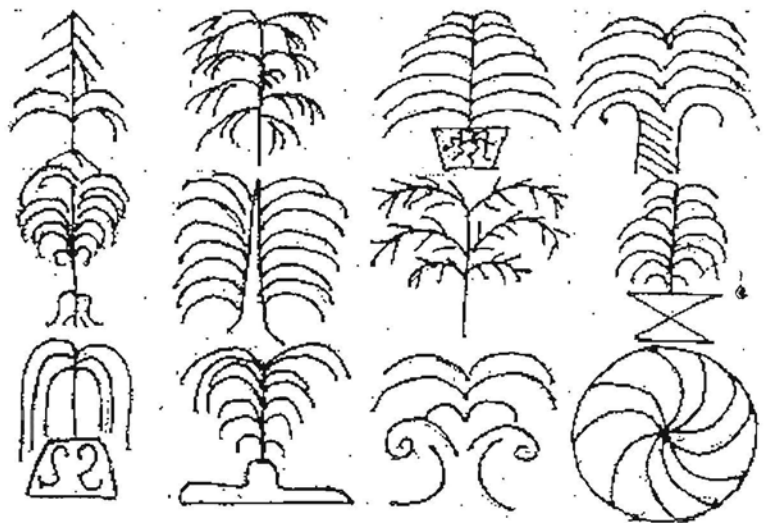
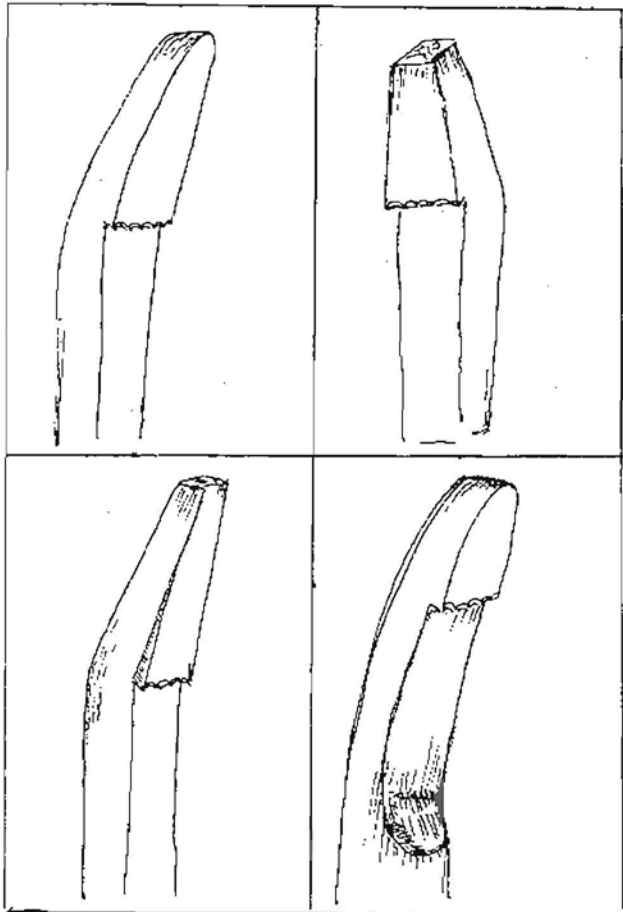

GYOMAI REFORMÁTUS TEMETŐK ÉS TEMETKEZÉSI SZOKÁSOK - II. Rész

A fejfákat, illetve az öregek szavával élve "fűtül való fákat" ügyes kezű faragó emberek, kerékgyártók, ácsok, asztalosok készítették. Némelyeket csak úgy "bartságbúl" faragták. Mestereknek valamit fizetni kellett érte. A fejfának való "akácderék" ott száradt az udvaron, előre elkészítve. Erről minden rendes "Öreggazda" idejében gondoskodott. Volt aki még fiatal korában kijelölt egy kis akáccsemetét, hogyha megnő ebből készítsék a fejfáját. A fejfa vastagsága, formája, díszítése jelölhette az illető vagyoni állapotát, nemét, korát. Módos gazdának, szép, derekás, tekintélyes fejfája volt. A fejfa mindenképpen antropomorf faragvány, mert részeit is az emberi testrészeknek megfelelően mondták, pl.: "fejfavirág a homlokán volt, volt szép csipkézett szemöldöke, fejríse, törzse, lábrisz, a derekán az írás", ez utóbbi az elmaradhatatlan A.B.F.R.A. betűkkel kezdődött, ez annyit tesz: A Boldog Feltámadás Reménye Alatt, s tovább; itt nyugszik..." Ezenkívül még a "nagy háború előtt" adtak két darab "lábtül való fát" is, ezeket a sír végébe tették. A sírokat rokonok, jó barátok, legénypajtások, szomszédok, utcabeliek (sorolni lehetne tovább a részvétel okát) ásták ki két öles területen "megfelelő méretben". Ez a sírhely minden egyháztagnak fizetség nélkül "kijárt". Gazdaembernek volt cselédei, béresei ásták a sírját (már amelyiknek!). Ha tiszteletet érdemlő, kedves ember volt a sírját jó mélyre és szélesre ásták, az oldalát ásóval "tükörfínyesre nyesték", s még "zsoltár-, vagy bibliai idézetet is vístek bele". minden sírba padmalyt (oldalkamrát) ástak, kettőt is. Így aztán volt olyan sír amelyikben gyerekeivel együtt hatan-nyolcan is

pihentek. A sírsorokat É-D-i irányban, a sírokat Ny-K.-i irányban ásták meg, mert "a halottak arccal a felkelő napba kellett nézni..." (Jól látható ez az elrendezés az Öreg temető néhány meglévő régi sírjának tájolásán, a mezőgazdasági művelés alatt álló területen.) A sírásókat kint a temetőben étellel, itallal megvendégelték, legtöbbször kenyér, szalonna, pálinka, netán borital, vót aki tejeles paszújevest vitt ki nekik vászonfazikba. Előfordult, hogy igen jó kedve lett a sírásónak, tehát így volt ez jól, mert az elhunyt jóljárt szegény feje, itt hagyta ezt a keserves-kínos világot. A sírásók a temetéskor mindahányan lapáttal a hónuk alatt jelentek meg, ők a "lapátos emberek". Ők hantolták be a sírt s bizony egy-kettő megtörtént ez az aktus, mert előfordult egy-egy temetésen, hogy 30-40, sőt 70-80 lapátos ember volt jelen. "Cserélték" egymást, hogy mindenyikőjük hozzátérjen a sírhoz. A lapátos emberek számát még hosszú esztendőök múlva is nyilvántartották, emlékezetben tartartották, mert "annál nagyobb vót a tisztességtétel, mennél több vót a lapátos ember", akinél nem volt lapátos ember az "rongyember" volt. A fejfák egyöntetűen feketére voltak festve, régebben szalmapernyével, azt vízzel keverve festették be. A fiatalok fejfáját világos kékre festették, s akit meggyilkoltak annak "veresre" festették a fejfáját. A festésnél különböző praktikákkal dolgoztak, mert jó tojásfehérjét is kevertek bele a festékbe, meg a halotti torra levágott májával dörzsölték be. Egyszóval (több szóval) helyszűke miatt nem tudom teljes - általam felgyűjtött - anyagot közölni s csak reménykedem abban, hogy egyszer sikerül kisebb könyv alakban közközre adni e minden bizonyonnyal érdekes és a néprajztudományt is ismeretekkel bővítő sok évi munkámat. A sírokat fákkal, bokrokkal is "megjelelték", illetve beültették. Kedvelt volt a "körtefa" (körtefa) később az örökzöldek, orgonafa, a vadrózsát is "otthagyták rajta a sírokon". Nem nagyon gondozták a sírokat, majd csak az ötvenes években jött szokásba többszöri gondozás. Tavasszal, ősszel, halottak napján rendbetették a sírokat. Úgy voltak vele, hogy amíg tart a fejfa, addig tart az emlékezet is.

Cs. SZABÓ ISTVÁN

Bele is csattantotta Jóska kis kezét nagy bátran az óriási tenyérbe, aztán elment fogócskázni a játékos kedvű, pajkos özikével.

A gólya szárnya alá dugta az egyik cérnalábát, és csak a másikon egyensúlyozta magát, s mikor a szél incselkedve nekiszaladt, billegett egy csöppet. Hol az egyik szemét nyitotta fel álmos lustasággal, hol a másik szemét, s úgy pislogott szerte a susogó fák közt.

Repült az idő, hogy szinte sajnálták. Előbb magasra hágott, aztán gyorsan gurult lefelé a sugárküllös napkerék.

Akkorra már Jóska úgy feltalálta magát, hogy nótára fakadt.

- Pacsirtanyomba léptél, látom, hogy olyan vígan vagy! - vágott felé hamis szemével a bácsi, de vágott a kapával is, mert igen csak benőtte a gaz a facsemeték tövét.

Egyszer aztán kiegyenesítette derekát, jóízűen meg is ropogtatta, majd a vállára akasztotta a kiürült tarisznyát. Bizony, abból már megettek mindent. Ők is, meg a vendégállatkák is.

- Utánam, aki éhes! - kiáltotta Király bácsi, és kétszer sem kellett mondania. Ott kocogtak a nyomában fürgén mind a hárman.

Egy ideig még kérdegetett is Jóska, hol erről, hol arról, röppenő madárról, zöldesen csillogó ezernyi bogárról, de aztán egyszerre elcsöndesedett, és sűrű sóhajtások emelgették apró ingecskéjét. Végül aztán halkán meg is szólalt:

- Ha Petkó megígér valamit, sohasem bánja meg?

Mária néni meséi

Jóska Makkosországban VII. (befejező) rész

- Megbánja bizony Ő, gyakrabban, mint hinnéd! - hangzott a felelet - de azért megtartja.

Több szó nem is esett. Ballagtak csöndesen, hogy feljött már a vacsora csillag is, mire hazaértek.

Másnap aztán kitelt az esztendő. Elbúcsúzott Jóska a ház lakóitól, Tündétől, Petkótól, s ígérték egymásnak, hogy jövő nyáron újra találkoznak.

Otthon azzal köszöntött be nagy-mamáékhoz nagy lelkesedéssel:

- Holnap megvehetjük az iskolatáskát, mert tudni szeretném, mért nem eszik halat az őzike, és szénát a gólya.

Ha ti is kíváncsiak vagytok, tanuljatok szorgalmasan, mert már itt van az ősz, s kinyílnak az iskolák kapui.

KIÉ LESZ A JÓ FALAT

Kukurikú kiskakas
Hová olyan hetykén?
Elviszem a malomba
A búzaszemecském.
Megörli a molnár majd
Fehér lisztecskének,
Megszítálm, megdagasztom,
S megsütöm kenyérnek...
Jut belőle neked is,
Ha ott leszel eszel is...
Ha nem jössz el megmarad,
Enyém lesz a jó falat.

REGGEL, DÉLBEN, ESTE

Hajnalonja meghasad
Keleten az ég.
Széjpukkan az éjszaka.
Mint a buborék.
Tündér fut az égen át,
Sok picinyke csillagát
Zsebre rakja,
Hoppla, hó
Ott gurul a napgolyó!

Délben délibáb remeg,
Haboskék az ég.
Szép, színes a délelőtt,
Mint a buborék.
Tündér fut a réten át,
Hint ezernyi bóbítát.
Szirom rebben.
Hoppla, hó,
Elgurul a napgolyó!

Este illat lengedez,
Mély sötét az ég.
Alszik mind a délibáb,
Mind a buborék.
Tündér fut az égen át,
Sok picinyke csillagát
Szerte szórja,
Hoppla, hó,
Ott gurul a napgolyó!

DOMB HÁTÁRA ÜLT A NAP

Domb hátára ült a Nap,
Karimátlan félkalap.

Hold is ébred álmosan,
Táncot járnak párosan.

Domb a Napot leveti,
Alkonyatkor teheti.

Szürke szűrben jön az Éj,
Árnyékdótlól sose félj!

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Irodalmi oldal

Emlékezés egy felejthetetlen napra

Akik részt vettek május 16-án az Endrődiek Baráti Körének találkozásán - s voltak vagy százötvenen - még emlékeznek az ünnep egyik fénypontjára, melyben endrődi költőink versei hangzottak el avatott előadók tolmácsolásában. Emlékeznek...s hogy ez az emlékezet ne halványuljon el, s mindazok akik nem tudtak résztvenni, alkalmuk, legyen "meghallani" e két hallhatatlan művet, - már akkor az ünnepi délelőttön - úgy döntöttem, hogy a legközelebbi alkalommal - irodalmi rovatunkban közre adom az elhangzottakat. Hát íme a legközelebbi alkalom...

Azonban engedjenek meg egy személyes megjegyzést. Azon a délelőttön hallván e verseket könnyes lett a szemem. Mivel - talán koromnál fogva - érzékenyebb vagyok, hogy megbizonyosodjak erről hátratekintettem, s 150 csillogó, fényes (örömelei-könnyes) szem ragyogását láttam ezen a tavaszi napon.

(Felelős szerkesztő)

Tímár Máté: AZ UTOLSÓ ÁMEN!

Endrőd: Megviselt vén szívem érted dobogja az utolsó áment, Te vagy az én Jeruzsálemem, melyre egész életem ráment. Öröme, bűja, sikere, kínja, teljes egésze vagy és voltál, fél-életem is odaadnám többetenni kallódó sorsnál... Szívárványom Jóanyám könnye, bölcsességem (ha lenne) Édesapámé. Szép-szavam is szájáról való a Körgát alól. S a szorgalmáé minden teltre serkentő példa, melyről a Körös is suttog néha (is) álmomban elébem fodroz), az én szöke Amazonászom, s Himálajám a Polyákhalma, hová bárholna hazavágyom. Szerelem, szépség, ihlet-álom, melyből műveim születtek, Dicsértésséggel köszönteni a sorsliprott endrődieknek... Lehet ez az utolsó ámen, mely után már nem futja többre: Légy áldott drága Szülőföldem mostan és mindörökké...

(Budapest, 1998. július 14.)

Ez a vers pedig, ami most következik, nem a baráti kör találkozásán hangzott el. Most adjuk közre először, kérem, vessék szívükbe Máté barátunknak ezt az üzenetét, reméljük, hogy nem az "utolsó".

GERGELY ÁGNES: PANNON ÉG ALATT

A présház alatt megfordul az út
jobbra lehajlok s látom a falut

a kékre csiszolt hegyi utakon
idegen vagyok kíváncsiskodom

ember sehol csak szőlő és akác
antennák alatt homokból a ház

pincék között és pannon ég alatt
szürke próféta kis számár halad

gyöngyház fülével hátraintegel
ez volt a tisztes plebejussnegyed

ötszáz év előtt itt hagytak nyomot
kordéjukkal a kalmár vándorok

innen nézték a haragos időt
a szelíd pékek és a bábsütők

s a várból visszaszólt a zene tánc
és olasz fényével a reneszánsz

s amerre egy-egy kordé elhaladt
utak nőttek a pannon ég alatt

s barna kaftánját meghúzva magán
az én őszám is erre jött talán

s ahol most én az útszélen megállt
körülnézett és félve prédikált

vagy az a másik az a józanabb
ihol csinált szattyán topánokat

és szépanyám kis sárgaszemű nő
nézte hogy kutya ne szökjön elő

kicsapta játszani a gyereket
és énekelt és füveket szedett

s a zsoldár és a cserszag szerteszállt
a dombok körül járta a határt

széllal vesződött félben áttelelt
a férgék nagy gyomrából újrakelt

így jártak mind a lábnyomuk ezüst
jöttek hivatlan szépen mint a füst

s ahogy én védem a magam rögét
őket is megvédte a pannon ég

innen is túl is kéklük az az út
hát menjen innen fusson aki tud.

(Visegrád, 1964)

TÍMÁR MÁTÉ: EMLEKKÍSÉRTŐ HAJNALON...

Duruzsolt a Szendrey-malom,
vadgalamb bűgött az udvaron,
míg a párja vadászta a szemet,
s leste, hogy az a diákokyerek
az árok partján cipőjét veti,
amint parancsba rendelték neki,
folu után, tanyák elején
vesse vállra, kimélje. A talpa
ingeny-való marhabőről szabva.

S ment a legényke, hatvan éve már,
a léger-kertnél énekes madár
zengett felette, kéklő ég alatt,
s a fülébe szép csengő szavakat
csobogott a körbenfutó vére,
ábrándjainak lépés-ütemére.
Mire a Kertek mögötte maradt
ritmizálta az első versszakot.

Bacsalapos, kedves Paphalom
Szujo-keresztje, termékeny Ugár,
szikfoltos Páskom, ti elmondhatnátok
mint született álmokból a dal.
De nincs kinek. A tanyák helyén
vályog-sárga szántott televény
barázdáin kék búzavirág,
piros pipacs, bíbor szarkaláb,
mennyezetén azúr ég alatt
pacsirtaszív szinte megszakad,
úgy énekel. Sírátja, ami volt,
azt a legénykét, ki elköborolt.

Mire kiért délután közepén,
megszületett az első költemény,
bő-hatvan éve, ott, hal a Páskomok
s az Ugár széle: összebballagott,
s ahol ma a vadult pusztaság
álomkertjébe ábránd lépte hág,
párnarágón sóhajtoni nagyot:
Polyákhalom, élek, még vagyok!

Mi volt az élet? Bús zarándokút,
az Ural és Havanna között,
bártónban és lélek-szabodon,
fel-lezokogva koporsók fölött.
Másson öröme, talán boldogan,
csak hogy ennek mindig ára van.
Álmodni is, de mindig ide,
a hullámos Körös mentire,
s ideszönni mindent, ami szép,
végezetül kihűlt tetemét,
ha az élet ideje lejár
és megidéz az elrendelt halál...

Duruzsolt a Szendrey-malom,
álmaimban ma is hallgatom,
s amit írtam hatvan év alatt,
csokorba szedve a vélt-jobbakat,
íme átnyújtom, annak, ki érte nyúl,
mert érzem, hogy egyre alkonyul.
Addig köszönjük, amíg van kinek:
Isten övön engem s Titeket,
Fajtiám, Hazám, jó-endrődiek!
(Budapest, 1995. V. 21.)

A torontói beszéd

I. Az út Kanadáig

(Elhangzott 1997. november 16-án Torontóban)

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Fráter Jaschko felhívott az egyik délután és kérdi, beszélnek-e a torontói Szent Erzsébet vacsorán? Beleszédültem (ugyanis szívem össze-vissza vert. éppen ágyban feküdtem szív-aritmiával), és kirebegttem az igent. Mikor pár napra rá visszarendeződött a szívverésem, kérdeztem Jaschkkót:

· Mi legyen a beszéd témája?

Ő Fráter Mátéhoz igazított, aki lakonikus gyorsasággal megadta a témát:

· 60 éves jezsuita vagy; beszélj jezsuita életről, életed buktatóiról, önmagadról...

Elgondolkodtam, és elfogadtam. Elvégre Luciano Albino, velencei pátriárka, később I. János-Pál pápa olyan meghatón írta: "Ki az, akit a csoport-képen elsőnek felfedezünk? Kiről beszélünk legszívesebben? Magunkról..." Igenám! De számomra itt az első buktató: Vagy ötven-hatvan évvel ez előtt volt egy nevezetes álnom. Megjelent az Úrjézus álmomban, és így szólt: "Béla, ha te rólam mindegy szépet elmondasz. megígérem neked, hogy én rólad semmit se mondok!" Megjegyeztem e mondat második részét. Így hát ne várjanak sok önvalomást.

Az élet-buktatóm mindjárt a noviciátusi bevonulásomkor kezdődött. Tudom, mások alig várták, hogy átléphessék a szent Manréza küszöbét. Én a záróra előtt, este 8 előtt 5 perccel csöngeitem a kapun. Megvallom őszintén, nem nagy lelkesedéssel, bár jezsuita bátyám is várt. Érzetem, hogy a Jóisten hív, ez a gondolat fogva tartott, de bizony én 4 hónapig azért imádkoztam, hogy kiüldjének el, mert akkor nyugodtan kibújhatok az Úr hívásából.

Ezt a buktatót kaptam. Négy hónapig majdnem vért izzadtam a hivatás miatt, nem pedig érette. November 28. péntek délután 4 óra: sírva kinyögtem, maradok. És egyszerre minden világos lett! Soha többet elő nem jött, hogy a hivatá-

somat elhagyjam...

A második évben már jámborabb voltam, és én is kértem misszióba magamat, így:

· Fráter Provinciális! Mindenki kéri a missziót, én nem szeretnék menni, de hogy ne maradjak le a szentségben, hát én is kérem.

A Provinciális így válaszolt:

· No maga testvér, maradj! - Hallottam megkönnyebbülve az emberi döntést.

És Krisztus buktatója: a jelentkező misszionáriusok helyett engem küldött a misszióba.

Elfoglalták szegedi házunkat, menekülnünk kellett. Az akkori házfőnök, Fábry testvér elé többször kimentem a vasúttállomásra. Kérde, hogy nem akarom-e koporsóban elhagyni Magyarországot? (Ez tulajdonképpen a párizsi expressz vagonja alatt beépített "koporsót" - két deszka volt - jelentette.) De előljárom és én is csak koporsóról tudtunk. Azt is hozzátette:

· Lehet, hogy megszurkálják az embert, vajon valóban halott-e a halott.

Ezt hallván inkább az apostolok jóvát választottam a határ átlépésére. Már volt praxisom benne. hiszen 1944-ben, mint behívott, - nem beöltöztetett, mert a mundér sajnos már nem volt - katonát vezényeltek át az osztrák határon, a debreceni 6-os kórház érdemes tagjaként. Főorvosunknak két kiló dohányába került lebeszélni a vonatvezetőt, hogy Berlin előtt 80 km-re vakvágányra állítsa a kórházzserelevényt. A Gondviselés buktatója ismét beleszólt, mert a következő napon az amerikaiak egyből kilőtték vonatunk mozdonyát. Így elkerültem, hogy Berlin védelmében hősi halált haljak. Nem kívántam!

1949 farsang vasárnapján saját lábamon léptem át a határt. Még most is álmodok róla, és mindig megizzadva ébredek.

Megéltem, hogy senki vagyok, amikor az osztrák-orosz-amerikai zónahatáron a plébános rázmázta a plébánia ajtaját... De amikor elsírtam

magam előtte kb. 31 éves fejjel, mamájával és egy odaszakadt magyar tanítóval kísérte át a zónahatáron.

Ez után az újabb buktatóim: minden évben új nyelvet (német, olasz, majd angol) tanulni... Olasz Chieri-ben levizsgáztam. Münchenbe küldtek a magyar egyetemisták felkészének. Engem, aki sohasem akart tanár lenni. Szerencsére nem annyira tanítani kellett őket, mint inkább segíteni, hogy megmaradjanak embernek, és el ne vesszenek a világ országútján. Közöttük ébredtem rá tudatosan, milyen értékes ember a magyar és még tudatosabban megszerettem fajtámat. Világhírű emberek lettek közülük. Nem az én művem volt, én csak jegecesítő voltam.

Következtek a Gondviselés nagy buktatói. Először Ausztráliába szántak. Varga Zoltán jezsuita társam azzal búcsúzott tőlem Innsbruckban, hogy a kenguruk országában találkozunk. 1951 április 23-án, Béla napján, érkezett a levél: felejtsem el a kengurukat. Kanada lesz papi munkám további tája...

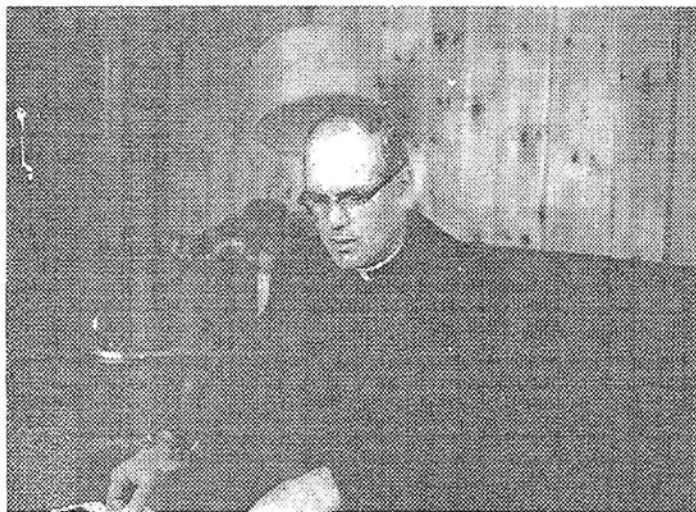
Nem is olyan régen tudtam meg, hogy Békési testvértől, hogy tulajdonképpen Torontóba szántak, de jött az isteni buktató. - a még falunak sem nevezhető Courtland lett 15 évig kanadai otthonom és az úgynevezett dohányvidéki "tanyavilág" magyarjai lettek híveim, testvéreim.

Új fejezet kezdődött életemben. de ugyanakkor új fény is! Hogy ezt megértsék, pár szót kell szólnom a kanadai magyar jezsuita munkáról és magyarjaimról, akikkel együtt dolgoztam.

UGRIN BÉLA
HAMILTON
CANADA

HONOS HONESTUM DECORET (Pub. Syrus)
(A méltó embert a kitüntetés díszíti)

A fényképen: P. Ugrin Béla S.J. 1964-ben

„ÉPFE“ - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknek teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK

BARKFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi kivitelű faszobrász, faragó munkákat készít.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

A szőlőkultúra rovarkártevője

könnyed kedvel az ág agg levelét levei.
Csörögül pöre dió, kínálja nevetve rigónyos
hetyke húsát teli fűrt, kész a szedésre a fő.
Kész a hegy is, - lomhán, megadón sütkérezik, úgy vár.
Tábort verhet a vig orom a tarko szüret.

A többféle rovarkártevő közül a szőlómolyt kell megemlíteni, mint a legveszélyesebb kártevőt. Két fajtája közül nálunk a keresztmoly a gyakoribb. Hernyói a szőlő virágait és bogyóit rágják. Két-három nemzedéke van. Báb alakban telelnek át a kéregrepedésekben, majd április végén, május elején a kikelt kis molylepkék tojásaikat a szőlővirág bimbóira rakják. A kikelt lárvák, hernyók a virágokat rágják. Sárgászöld színűek, 2-5 mm. hosszúak, és sűrű szövedék védelmében végzik kártevő munkájukat. Ilyenkor könnyen észrevehető, mert a két ujjunk közé csipjük le a szövedéket, és ha alaposan megfigyeljük (színe egybeolvad a környező színével), megláthatjuk a hernyót. Többheti kártétel után júliusban bebábozódik, majd átalakulás után kirepülnek a lepkék, és tojásaikat lerakják a bogyókra. Megindul tehát a második nemzedék kártétele és ezt követheti még egy harmadik is! Védekezésként célszerű megfigyelni az első nemzedéket és lepké, vagy hernyó (lárva) alakjában elpusztítani, pl. Bi 58-cal.

Megemlíteném még nyáron nagy melegben előforduló elhalásos betegségét a szőlőnek; a gutaütést. Nálam az idei nyáron két töke pusztult el ebben a betegségben, ha egyáltalán betegségnek lehet nevezni. A levelek foltokban elkezdnek sárgulni, majd elhalnak és lehullanak. Oka még a szakemberek körében nem tisztázott. Gyanítom, hogy vagy a töke öreg kora, vagy a tűző nap, esetleg trágya-hiány, sokéves szőlőtörzs repedéseibe belekerült élősködő gomba okozhatják a gyors pusztulást, külön-külön vagy egyes tényezők együttes hatására.

***

Szüretre készülöben...

Csanádi Imre: SZÜRET ELŐTT

Dünnög az ősibogár, kelepelget távoli traktor,
szalma-fehérré fakult lán a hegy-élen a fű.

Kéklőn könnyed az ég, szeptemberi fűtylakat úsztat,

Lassan elérkezik vidékünkön a szőlő szüretelése. Ezért előtte feltétlenül szükséges a hiányzó tároló edények beszerzése. A legjobb tároló edény a fahordó, melyet használat előtt alaposan előbb meleg, majd hideg vízzel (ultrás) mossunk ki. Ezt kövesse a dagasztás, majd a szikkasztás. Utána kénnúddal kénezzük a hordót. Eredménye az, hogy az esetleges penészgombák elpusztulnak, tehát sterilizáló válik a hordó. Szokás az abroncsokat minium festékkel, a dongákat pedig diópáccal bekenni. Az igazi jó bor csak tölgy-, eper-, esetleg akácfa hordóban erjed ki persze megfelelő kezelés mellett.

Hordó hiányában üvegballont is használhatunk, de jobbára az erjedést követően a lefejtéskor, tehát már a kész bor tárolására igen alkalmas.

*

A szőlő szedéséhez csak zománcos, vagy műanyag vödört használjunk. Feltétlenül szerezzük be az AGRO, illetve a gazda boltokból a fehér por alakban forgalmazott borként. Ugyanis a mustba tett borkéntől a káros baktériumok elpusztulnak, illetve megbénulnak és nem képesek elszaporodni. Ugyanakkor a hasznos borerjesztők elszaporodnak oly mennyiségben, hogy a káros baktériumok nem tudják kifejteni romboló munkájukat, és így az erjedést az erjesztő mikrobák biztosítják. Én a ledarált szőlőlébe azonnal teszek borként. Ugyanis csak a darálást, zúrást követő nap szoktam préselni. Már pedig a levegőből sok baktérium kerülhet a tároló edénybe, de a kénezés biztosítja a steril körülményeket. A továbbiakban pedig segíti a must, a bor fejlődését, tisztulását és megóvjá a különféle borbetegségekről.

*

Ügyeljünk a szőlő szüretelésének időpontjára. Igaz, hogy vidékünkön a kiskertekben több fajta csemege, borszőlő található. Ezért nehéz kiválasztani a megfelelő időpontot. Az érettségre az utal, hogy a bogyó a fajtának megfelelő színű, a héj

vékony, áttetsző és puha kezd lenni. A fűrt kocsiánya barnás színű, és a bogyók könnyen leválnak.

*

Ha eldöntöttük a szüret időpontját a szedés, majd a zúzás (darálás), és végül a sajtolás, préselés következik. Amennyiben ez megtörtént és nem tettünk borkénport úgy ezt feltétlenül tegyük meg. (100 literenként 1-2 dkg. A must erjedésének megindulása 15-18 C fokon a legcélszerűbb, mert a borerjesztő szaporodása 15 C. fok alatt és 28 C. fok felett lelassul, sőt 32 C. fok felett elpusztulnak. Az illóanyagok megőrzése szempontjából az alacsony (15 C. fok) hőmérsékletet a kedvező. Amennyiben viszont nagyon hűvös az idő az erjedést borerjesztővel segíthetjük elő. A szakboltokban fehér és vörösbor készítéséhez aktív szárított borerjesztőt lehet kapni. (Tájékoztató a tasakon található!)

*

A jó bor készítésének nagyon sok fontálya van. Ilyen többek között a kutyogó használata. Az üvegből készült ügyes kis eszköz elősegíti a tökéletes és zavartalan erjedést. Meggátoljuk vele a levegőnek és káros baktériumoknak a hordóba kerülését. Ugyanis az erjedéskor keletkezett széndioxid a hordóból a kutyogóban lévő vízen át könnyen eltávozik, viszont semmilyen szennyező. vagy károsító anyag nem juthat az erjedő mustba. Városunk szakboltjaiban kapható.

A must erjedésekor hő keletkezik. Hőmérséklete 10-15 C. fokkal is emelkedhet. ezért célszerű egyszerűen hőmérővel naponta mérni. Ha nagyon megemelkedik a must hőmérséklete, az erjedés megakadhat. Az erjesztőgombák elhalnak, és szaporodni kezdenek a nem kívánatos tejsavbaktériumok. Természetesen legjobb a pinchelyiség úgy. az erjesztésre, mint a bor tárolására. (Egyenlő a hőmérséklet.)

Még egy jó tanács: a hordókat, vagy ballonokat mustal csak háromnegyed részig töltsük meg, mert erjedéskor széndioxid gáz keletkezik. A must habzik, megduzzad, kiterjed a térfogata.

Ha a leírtak szerint végezzük a szőlő feldolgozását, és biztosítjuk az erjedéshez szükséges feltételeket, egy lépést tettünk a jó bor készítéséhez.

FELHÍVOM FIGYELMÜKET A KERTBARÁT KÖR KIÁLLÍTÁSÁRA, MELY Szeptember 17-19-IG TART. Részleteiben a 3. oldalon!

HUNYA ALAJOS

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

MINDENT EGY HELYEN

A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.

(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

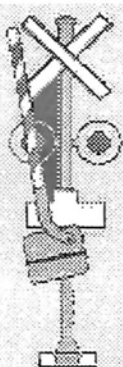
PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

Megkérdeztük az illetékest...

Több olvasónkban - ismerősök népes táborában, - köztük e sorok írójában is megfogalmazódott már régen és számtalanszor egy kérdés: **miért van oly gyakran (szerintünk indokolatlanul) hosszú ideig lezárva városunk vasúti átjárójában a fél-sorompó?** Hosszú, tömört sorokban állnak mindkét oldalon,

a kerékpárúton, gyalogosok, segédmotorosok, kerékpárosok, no és a gépjárművek Endrőd felől a Besenyszegi útig, Gyoma felől a Berényi útig. Állnak és várnak, eleinte türelmesen, de ez néhány perc után ugyancsak megcsappan különösen az elől várokozóknál, akik belátják a vasúti pályát, hogy a vonatnak se híre, se hamva, se füstje, s hangja, egyik irányból sem. Megkönnyebbülve sóhajtanak fel, amikor végül át is dökög a szerelvény. Slusszkulcsok az indítóban, lábak a pedálon, szuggeráló pillantások a sorompóra, de nem történik semmi. Ekkor már mindenki méltatlankodik, ki-ki vérmérséklete szerint. Újabb néhány perces várakozás után feltűnik az "ellenvonat." Felnyílnak a sorompók, s mi siethetünk utunkra.

El kell ismerni azt is, hogy a várakozó lassabbnak érzékeli az időt, ahogy azt Bokor Endre, a vasútállomás főnöke mondja. Telefonon kerestem meg, hogy megkérdezzem, vállalna-e interjút, válaszolna-e néhány kérdésre, melyek a következők:

- milyen vezérléssel kapcsolják át a vasúti átjáró félsorompóját?
- Automata? Esetleg kézi vezérlésű?
- Ha az utóbbi, akkor milyen ren-

deletek szabályozzák, hogy a vonat áthaladása előtt, illetve után mennyi idővel zárják, ill. nyitják a sorompókat?

Az állomásfőnök úr nem látta értelmét semmiféle interjúnak, mondván "annyi vad dolgot összeírtak már erről, hogy utána nem győzők kimagyarázkodni a főnökség előtt." Biztosítom, hogy ez nálunk nem így "működik", válaszát hangszalagra rögzítjük, ez garantálja, hogy egyetlen szó sem jelenik meg nyomtatásban, amit nem ő mondott volna. De ez sem igazán nyugtatta meg, s bár határozott elutasítást nem, de ígéretet sem kaptam arra vonatkozólag, hogy ez a riport valaha is "megszületik."

Így arra gondoltam, hogy megírom akkor is, legfeljebb ezúttal a rovat címe mellé odaírjuk "az illetékes nem válaszolt". Mivel azonban nem célunk a konfliktusteremtés, de olvasóink kérdéseikre választ kapjanak, úgy döntöttem meg egyszer megpróbálom "megkérdezni" az illetékest". A gyomai állomásfőnök Bokor Endre úr a személyes találkozásnak most sem látta értelmét, ő hiába magyarázna nekem erről, akár órákig, ezek olyan szakmai jellegű dolgok, hogy azt sem én, sem az olvasók nem értenék meg. Mégis telefonon elmondta,

hogy a félsorompó automata üzemeltetésű, vagyis maga az áthaladó szerelvény kapcsolja át. Kételkedésemre elmondta, hogy legfeljebb a ványai motorvonatnál fordulhat elő hosszabb várakozás, mert a hídnál átbillenti azt a kapcsolót, ami lezárja a sorompót. Elismerte azt is, hogy az automata vezérlés valóban átállítható kézi kapcsolásra. Ha jól értem (amiben nem vagyok biztos, mivel a mondottak megértése valóban igényelne némi szakmai ismereteket) csak akkor teszik meg, ha a másik irányból valamilyen fontos nemzetközi gyorsvonat várható, ami nagy sebességgel halad át a vasúti átjárónál, és a kettő között nem lenne érdemes arra a "néhány percre" felnyitni, majd újra lezárni a sorompót. Mindez - tette hozzá még Bokor Endre úr - még mindig "belefér" abba a tíz percbe, ami a szabályzat szerint még megengedett várakozási idő, csak ennek meghaladta indokolja a külön intézkedést.

Nem tudom, lehet, hogy valóban csak úgy érezzük, hogy ez a tíz perc olykor húsz? Elképzelhető. És elnézését kérem Bokor Endre úrnak, ha valamit nem jól értettem, de ennek esélye lényegesen kisebb lett volna, ha hangszalagról "hitelesen" írhattam volna meg e sorokat.

Kedves olvasóink! Várjuk további kérdéseiket, közhasznú információkn alapuló észrevételeiket.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

Talán megengedi a tisztelt Olvasó, hogy a szerkesztő egy régi-régi anekdotával zárja a fenti sorokat:

Történt egyszer, hogy az újfalusi sorompó lezáratt. Mellette csendesen állt az őrház. Gyűltek, gyülekeztek a gyalogosok, kerékpárosok, autók, teherautók...

Ám az emberi türelemnek is egyszer vége szakad. És hatalmas dudálásba kezdtek a várakozók masinái. Egyszer csak nagy álmosan kiballag az őr. Záporoztak reá a szidalmak, hogy mit művel a várakozókkal. A váltóőr pedig megpederte bajuszát, felemelte jobb kezének mutató ujját, mellyel csendre intette a várakozó népet, s csendesen azt mondotta: "Uraim! Abból még baj sohasem történt, ha a sorompó le volt engedve!

SZERKESZTŐ

Madizol Kft

*Minőségi női cipők nagy választékban,
kedvező áron*

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.

Telefon: 06/66 386-578

06/30 436-781

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 10. szám

<http://www.szikszi.hu/fisk/gellert/>

1998. október

Ki nevezés

Az országos Honvédelmi Bizotmánytól

Görgei Arthur honvédi Tábornoknak.

Buda. Pesten 1848. Október 11^{én}

Tekintetbe vévén önnek a Haza eránt teljes bebizonyított hűségét, a harczmezőn ki küntetett vitézségét, hadvezetésre meg hívantató ügyefségét, Önt az Országos Honvédelmi bizotmány ernemmel honvédi Tábornokká nevezé ki, teljes biralommal várván Tábornok urnak szilárd honfűségétől hogy had seregeinhet győzelemre vezérleudi, s a nevezetést teljes be látásával érlyesen intézendü, — illekösigéi / e. Október hó 15^{től} számitalván. —

Az Országos honvédelmi bizotmány

Arisztósz Lajos

Arisztósz

Madarász László
bizotmányi tag

Amikor Kossuth Lajos 1848 október 11-én kinevezte Görgey Artúrt honvédtábornokká, nem gondolta, hogy 10 hónap múlva (augusztus 11-én) neki fogja átadni a tejhatalmat, mely mint tudjuk, ~~az aradi~~ fegyverletételhez vezetett. S következett a gyászos október 6, a 13 hős tábornok kivégzése, s Budapesten Batthyányi Lajos miniszterelnök agyonlöveteése. Követte ezt a gyászos Bach-korszak, melyben magyar hazafiak százait végezték ki, és vetették börtönbe.

A Kedves Olvasó ne várjon lölem örömdát és veresle mondatokat az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulójára írt fejtegetésemben. E sorok írója történeltutató is. Ráadásul viharos évszázadunk a lémaköre. Nem mondok újat azzal, hogy 1945 uláni történelírásunk bizony még ma is elég szegényes. Ami pedig 1990-ig megjelent: a história kozmetikázásának remekműve. S ezeken a "ludományos dolgozatokon" nőttek fel nemzedékek! Ezért ne is csodálkozunk, hogy a fiatalabbak ludalába, eszmevilágába 1956 ősze sem épült be kellő realitással. A rendszerváltoztatás óta megtartott szabad ünneplések igazi zamata is évről-évre kopik. Nemzeti ünneplünk, október 23, bevonult az állami kötelező penzumok közé. A történelmi távlat is nő, a most 42 éve történt történelmi események generációs mélységbe sülyyedtek. Ez hiba!

Hazánk attól vonult be a legújabb kori világtörténelemben, hogy 1956 októberében egy kis elnyomott nép meg akart szabadulni az évtizedes és fojtogató diktatúrától. A kissé szomorú hangvételű levelezésben írtak egyik érdekes ellenpontja, hogy a nyugati világ még mindig jobban "jegyzí" a magyar 56-ot, mint sokhelyt ilthon. Ennek jelentős politikai előnye van. Napjainkban is! Említhetem az EU vagy a NATO csatlakozási akaratomkat, amelyek tárgyalása során nyugati barátaink mellettünk sok-

1956 őszéről - kissé másként

szor a mi dicsőséges, de vérbe fojtott 56-os szabadságharcát említik, bizonyítandó, hogy népünk a demokráciára régen éretl.

Az 56-os őszi esemény - öröm és gyász is egyúttal. - A tisztelt Olvasónak azonban tudnia kell az igazságot: még mindig túl sok a homályos, sötét és többféleképpen értelmezhető mozzanat azokról az időkről. Ez a tény nem véletlen és nem a történések "lustasága". Tudni kell, hogy 1989-90-ig csak szűk körű akkori párttörténész foglalkozhatott 56-tal. Külföldön ugyan évről-évre megjelentek magyar és idegen nyelvű igényes munkák, de a szerzők képtelenek voltak az eredeti lorrásokhoz eljutni.

Máig vita van arról is, hogy spontán forradalom volt-e itt 56 őszén, vagy kívülről (is) gerjesztették? Magam hajlok arra az álláspontra, hogy az okok árnyaltabbak. Saját kutatásaim azt igazolják, hogy az akkori nyugati stratégiai "nem bánták" a magyar forradalom kilörését. Az merőben más kérdés, hogy november 3-a, 4-e után védelmünkben nem tettek semmit... Allan Duiles, az akkori kornak, sőt talán minden időnek legprofibb amerikai kémfőnöke, a világot behálózó amerikai hírszerzés, a CIA mindenható főnöke, 1963-ban megjelent "The Craft of Intelligence" című tanulmányában ezt írja többek között, hogy

„Jól a kommunizmus megkaparintotta az államvezetést, - s itt felsorolja hazánkat is! - "ne próbáljuk mi rendezni a helyzetet, hanem szem előtt tarva saját nemzetünk biztonságát, döntünk el, hol mikor és miként cselekszünk". (Csak zárójelben: ezért lesz kedvező nekünk a NATO, - teszem hozzá ma csendesesen. Hiszen most is jelentős feszültség góccok találhatók közel és távol!)

Magyarországon a "fordulat éve", 1949 után kisebb-nagyobb ellenállási mozgalmak tevékenykedtek mély illegálitásban. Akiket a hírhedt Katpol, az ÁVH és a szovjet NKDV-KGB fel nem számolt, megérték 1956. október 23-át. Többségük már nyíltan csatlakozott a szabadságharc csoportjaihoz. Ám voltak, akik 1956. november 4-ig sem jöttek elő. De ez már egy másik történet. Sokan azóta természetes halállal távoztak közülünk. Ismereteim dokumentálására készülök. Nagyon sok még a "fehér folt". Többen tudjuk azt is, hogy 1956. október végén, november 1-jén a magyar és a szovjet titkosszolgálatok több, átfogó tervet dolgoztak ki illegálitásukban, miként szennyezhetnék, járathatnák le a magyar lorradalmat. Csak egyetlen példa: A szabadságharc kilörésekor több tízezer elítélt volt, az úgynevezett KÖMI rabláborban, kül- és bányamunkán.

Voltak "tisztla" politikai táborok is, börtönök is, ezekből megkezdődtek a szabadítások a koncepciók elítéltek számára. Ez adta az ötletet a még hivatalában lévő szovjet állampolgár, KGB-s tiszt Garasin Rudollnak, aki az összes rabláborok parancsnoka volt. Az IM alá tartoztak. Az IM-ben lévő titkosszolgálat révén megszervezték, hogy a köztörvényes, közönséges és visszalátó bűnözőket is ügyész papírokkal szabadlábra helyezik. Pokoli ötlet volt! Így szabadult a forradalom nyakára sok-sok ezer "hivatalos" bűnöző, nehézlíru: betörőtől a gyilkosokig. Ezek zöme a szabadságharcosokhoz csapódott. Ma már bizonyítható, hogy a fosztogatásokat, rablógyilkosságokat ezek a bűnözők követték el. A sors lintora, hogy 1956 november 4.-e után a régi-új Kádár-rendőrség és karhatalom az általuk kiszabadítottakat újabb bünteltekért elfogták, az akkori Népbíróságok a telleseket, mint "ellenlorradalmárokat" ítéltek el, sokukat kivégezték. Sáláni történetek ezek.

Nagy szerencsénkre azonban az 56-os lorradalom és szabadságharc egésze máig tisztla maradt. Mind ilthon, mind a nemzetközi közvélemény előtt. Így becsüljük, akár az 1848/49-es szabadságharcot és annak gyászos, színlén októberi, végkifejtelét. Október 6-án, Aradon és másutt.

NEMERE GÁBOR

KÖSZÖNET NYILVÁNÍTÁS

Mint ahogy múlt havi számunkban jeleztük, megkezdődött az endrői katolikus temetők rendbetétele. 14 ember munkálkodik harcban az időjárással, mert most már csak a jó idő szükségeltetik.

Hálás köszönetet mondunk támogatóinknak, akik nélkül nem kezdődhetett volna meg a rendbetétel. Örömmel adjuk hírül, hogy a Németországban élő és dolgozó Katona Sándor és magyar munkatár-

sai a nem csekély pénzügyi támogatás mellett nagy értékű gépeket és kézi szerszámokat is adtak. (támogatásuk közel 750 ezer forint értékű)

Támogatóink Némethonból:
Forgács Zoltán, Katona Sándor, Kokauszki János, Kovács Mihály, Kovács Tibor, Köles Zoltán, Lévai György, Mészáros Zoltán, Nagy Péter, Nagy László, Smiri Sándor, Szabó Ferenc, Szentpéteri Boldizsár, Takács

Mátyás, Timár Csaba, Tóth Árpád.

Támogatóink Gyomaendrődről:
(Lapzártáig!)

Ambrózi László, Bela Imre, Bartha László, Császárné Gyuricza Éva, Dinya László, Dinya Zoltán, Farkasinszki Zsuzsa, Gellai László, Dr. Gyuricza Béláné, Hunya István, Németh Dezső, Szabó Dezsőné,, Timár Jánosné, Ujházi Ernő, Vaszkó András

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Branco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Dr. Radnóti (Dinya) Vilmos és felesége Timár Irén Budapesten, szeptember 6-án a Szent Gellért Templomban adtak hálát a Mindenhatónak, aki megengedte, hogy az Endrődön 1948. szeptember 8-án kötött házasságuk 50 évfordulóját együtt megélhették.

Az Endrődiek Baráti Köre egész tagsága és vezetősége szívből köszönti a házaspárt, akik a Baráti Kör alapító tagjai, és 40 éven át önzetlenül munkálkodtak az elszármazottak összefogásáért.

Szeretettel köszönti Dr. Radnóti Vilmost, a Kisréti Gyógy szállóért Alapítvány Kuratóriumának örökös tagját és feleségét e nevezetes évforduló alkalmából az Alapítvány Kuratóriuma.

TOTÁL VEGYESÁRUK ÜZLETHÁZA LEGÚJABB AJÁNLATA:

(Endrődi u. l. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy
06-20-254-663

Étolaj
1 literes 220.-Ft/l.

Burgonya, hagyma, alma
állandóan itt a legolcsóbb!

Hipó 20.-Ft/l.

Továbbá:

Női-, férfizokni
70.-Ft/pár

EMLÉKEZZÜNK!

1873. október 6.-án, Endrődön született Rózsahegyi Kálmán színész, a Nemzeti Színház örökös tagja, szülőfalujának első díszpolgára.

1944. október 6-án a vörös hadsereg elfoglalta Endrődöt.

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját a Zenei Világnap alkalmából rendezendő hangversenyre.

A rendezvényt október 16-án este 18 órai kezdettel a Gyomai Református Templomban tartjuk. A műsor keretében fellép a Gyomai Zenebarátok Kamarakórusa. A műsoron szerepel többek között Pergolezi: STABAT MATER, valamint Bach orgonaművek.

Rendezők: Erdeiné Mucsi Márta és Holubné Hunya Anikó

Jegyek elővételben a Református Egyház irodájában és a helyszínen kaphatók, felnőtteknek 200.- diákoknak 100.- forintos áron.

A KÖZÖSSÉGI HÁZ OKTÓBERI PROGRAMJA

3-án	19 óra	Szüreti-bál Gazdakör és Községi Ház szervezésében. Belépő: 150 Ft/fő.
5-én	17 óra	MKDSZ nyílt gyűlés az oktatás helyzetéről és aktuális kérdésekről, előadást tart Szemkeő Judit államtitkár
6-án	9-14-ig 17 órakor:	Műanyagáruk árusítása Közmeghallgatás
13-án	10 óra	Bábeladás óvodások és kisiskolások számára
14-én	17 óra	Cukorbeteg klubja sora következő összejövetele
16-án	18 óra	Magányosok klubja évfordulás vacsorája
17-én	9-11-ig	OKUKLÁR OPTIKA computeres szemvizsgálata

NYÍLT LEVÉL VÁRJÚ LAJOSNÉ SÓCZÓ MARGIT ASSZONYNAK, Békéscsaba

Mélyen Tisztelt Asszonyom!

Meglepődve és meghatódva az örömtől tapasztaltam, hogy az Endrődi Szarvasvégi temetőben Ön és kedves családja a temetőkerítését 30 méter hosszan, beton alapra helyezve, benne oszlopokkal drótkerítést készített saját költségén.

Ön ezzel is hozzájárult ahhoz az egyre szélesebb körű összefogáshoz, ami jelenleg bontakozik ki az egyházi fenntartású temetőink rendbehozataláért.

Ezért a Szt. Imre Egyházközség, annak Képviselő-testülete, és a magam nevében hálás köszönetünket fejezzük ki ezért az önzetlen, nemes cselekedetért, amit falujáért és a temetőkért tett. Isten adjon Önnek és kedves családjának sok örömet, békességet és jó egészséget,

Isten áldásával és szeretettel:
UNGVÖLGYI JÁNOS világi elnök

MEGHÍVÓ

Az MKDSZ vezetősége értesíti tagjait, és minden érdeklődőt, hogy október 5-én, nyílt gyűlés lesz az oktatás helyzetéről, és aktuális kérdéseiről. Előadást tart Dr. Szemkeő Judit államtitkár.

Nehezen lendül bele a barátság! Csak hetediké vagyunk a tabellán, de az egyetlen veretlen csapat az Alföldi NB. III-as csoportban!

VIII.24. Battonya - Barátság 0:1

Küzdelmes mérkőzés, szerencsés vendéggyőzelemmel. A harmincyolcadik percben Molnár tizenegyesével győzött a Barátság.

Jók: Halász, Molnár, Karsai, Nagy Z., Lipták, Janis.

Szendrei edző: "küzdelmes mérkőzés, szerencsés győzelemmel."

IFI: 0:1

4. Barátság 3 2 1 0 4 2 7.

Gyoma: Elek 3:0

IFI 9:0

1. Gyoma 3 3 0 0 9 2 9.

VIII. 31. Barátság - Hódmezővásárhely 2:2

A húszadik percben a kitörő Janis a büntető területen felvágta. A tizenegyest Molnár értékesítette. Majd egyenlített, sőt vezetést

SPORT TEMPÓ BARÁTSÁG!

szerzett a vendégcsapat. A 83-ik percben Ceglédszki ellen követték el szabálytalanságot a vendégek. 18 méterről Janis remek sarokba rúgott szabadrúgásával egyenlített a Barátság. A várakozásnak megfelelő kemény, küzdelmes mérkőzést vívtak. A féldőben a háziak biztosíthaták volna a győzelmet, de elhibázták a döntő pillanatot. Így a nagy hajrá után sikerült megőrizni a veretlenséget.

IFI. Barátság - Hódmezővásárhely 1:1

5. Barátság 4 2 2 0 6 4 8.

Szeghalom - Gyoma 1:2

1. Gyoma 4 4 0 0 11 3 12.

IX.6. Jamina - Barátság 0:0

Nagy küzdelem. A játék szépsége elmaradt.

A Barátság a mérkőzés nagy részében fölényben volt, de nem bírta feltörni a hazai védelmet.

Igazságos eredmény született.

Jók: Nagy Z. Tóth, Lipták.

7. Barátság 5 2 3 0 6 4 9.

IFI Jamina - Barátság 1:1.

Gyoma - Vésztő 5:2

IFI Gyoma - Vésztő 3:1.

1. Gyoma. 5 5 0 0 16 5 15

IX.13. Barátság - Örkény 0:0

Abszolút gólhelyzetek maradtak kihasználatlanul. Még a kapufa is segített az ellenfeleknek, igaz a II. féldőben nekünk is segített a felső léc. Gyengé játék vitt el két pontot.

Jók: Lipták és Halász.

IFI Barátság - Örkény 6:1.

7. Barátság 6 2 4 0 6 4 10.

SZENDREI EDZŐ LEMONDOTT!

Kamut - Gyoma 2:1

IFI Kamut - Gyoma 2:5

1 Gyoma 6 5 0 1 17 7 15.

Az elkövetkezendő időben reméljük a Barátság magára talál. Jobb játékot várunk!

MÁRTON GÁBOR

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj fölől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként felől! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

Fülöp Imre

Endrőd 1930 -
Gyomaendrőd 1989

Részletek a temetésen elhangzott búcsúbeszédéből.

"Súlyos veszteség érte az endrői pedagógus közösséget. Élete 60. évében hosszú, súlyos szenvedés után hunyt el Fülöp Imre tanár úr, kedves barátom.

Nekem megadatott, hogy egész életének tanúja lehettem. A mirhói szülői ház indította útjára. Ott tanult meg járni, ott ismerte meg az iskolát, a teremtő munkát, a munkálkodó embereket. Ott lettünk barátok, hisz szomszédok voltunk, s fél évtized az utcai gyerekek közt nem gát. Aztán úgy hozta a sors, hogy a helybeli polgári iskola negyed osztályos eminens tanulójának tanára lettem. Szorgalmas, jó képességű, megbízható tanuló volt. Már akkor alaposan kivette a részét a mezei munkából apja oldalán, aki bérlőként dolgozott. Így került össze a tanítóképzőben való továbbtanulás költsége. Jászberényben szerzett oklevelet. S mivel érdeklődése mindinkább az irodalom és történelem felé fordult, Szegedre jelentkezett a tanárképző főiskolára, ahol kiegészítő szaknak felvette a testnevelést. Végül ebben a szakban nyújtott kimagaslóan jó, irigylésig szép kiemelkedő teljesítményt.

1951-ben hazatért szülőfalujába, s ettől kezdve élete végéig folytatta áldásos oktató-nevelő munkáját.

Elismerést kiváltó sikerrel tanított, sikeresen vett részt a

l:özösség legfőbb szórakozását jelentő labdarúgásban. Oszlopos tagja volt az ötvenes években sok sikert elért pedagógus színját-szó csoportnak. Aztán a múlt hiányosságait felszámolni igyekvő Dolgozók Iskolájának volt fáradhatatlan tanára. Évekig kijárt Nagylaposra, hogy bennünket is segítsen az esti oktatásban.

Volt iskolaigazgató, igazgatóhelyettes, járási szakszervezeti titkár, tanyai tanító Décspáskomon. Az endrői iskola sporteredményei elvászthatatlanok a nevéől. A sporteredmények díjai: győzelmeket jelentő kupák, érmek, oklevelek rá emlékeztetnek. A tanulókon túl gondoskodtál kartársaidról is. Több mint egy évtizeden át voltál iskolai szakszervezeti vezetőnk, aki gondjainkat-bajainkat orvosoltad a lehetőségek határain belül, mindig türelemmel, megértéssel, jószándékkal és megértéssel.

Az elmúlt években is még szervezted vidám hangulatú ünnepeinket. Akik láttak, még élnek, nem felejtik el alakításaidat. Utolsó nagy munkád volt az elhanyagolt régi tornaterem és udvarának rendezése. Ezt már nagyon fáradtan, egyre súlyosodó betegséggel, de akadályt nem ismerve, áldozatot nem rajnálva valósítottad meg. Méltán viseli ez az intézmény az általam adományozott „Fülöp-udvar” nevet. Endrőd sportsikerei nélküled nem születtek volna meg. Előbb, mint aktív játékos, majd felkészült, lelkiismeretes edző, végül, mint fáradhatatlan sportvezető tevékenykedtél. A széthullott együttest összekovácsoltad, bele hitet öntöttél, jól felkészítetted és feleldhetetlen sikerre vezetted a Spartakusz csapatát. Az egyidőben oly népszerű női kézilabda szervezője és országos sikereinek kovácsa is Te voltál. Kezed alatt nőttek óriássá az úttörő-olimpiára is feljutottak, Rófusz és Polányi. De a magyar labdarúgó válogatottságig is eljutó Németh Lajos és Paróczai Sándor pályájához is Te adtad a nélkülözhetetlen kezdő sebességet. Hosszú éveken át, mint egyedüli testnevelés-szakos tanár magad szervezted a nívós, mutatós iskolai sporteseményeket.

A fizikai munka is éltető elemed volt. Éveken át azzal töltötöd a szabadságod, hogy a család anyagi helyzetének javítására részt vettél a nyári betakarítás emberpróbáló munkájában az Új Barázda Tsz-ben Nagylaposon.

A lakásod körüli kertecskében és utóbb a hobby-kertben végzett munkád bizonyossága, hogy nemcsak hirdetted, de életed által is bizonyítottad a szellemi és testi munka összhangjának tanát. Mennyi erő volt benned és milyen erős hit, hogy a 13 éve rád tört kétségbeejtő betegségben nem roskadtál össze, kilábalnál belőle. Talán ott gyűjtöttél annyi tartalékot, mely hited szerint a halált is képes legyőzni.

Boldog családi életből, szeretteid aggódása közepette ragadott el a könnyörtelen halál, mely annyi szenvedést és fájdalmat hozott, hogy tíznek is elegendő lett volna. Pár éve még mindennap láttalak, hogy két unokádat kapattad a sportolás szépségére. Nem jutott osztályrészedül, hogy vidám, öreg napokat tölts az öregek bölcs mosolyával. Elment a kedves bölcs, itt hagyta négy unokáját.

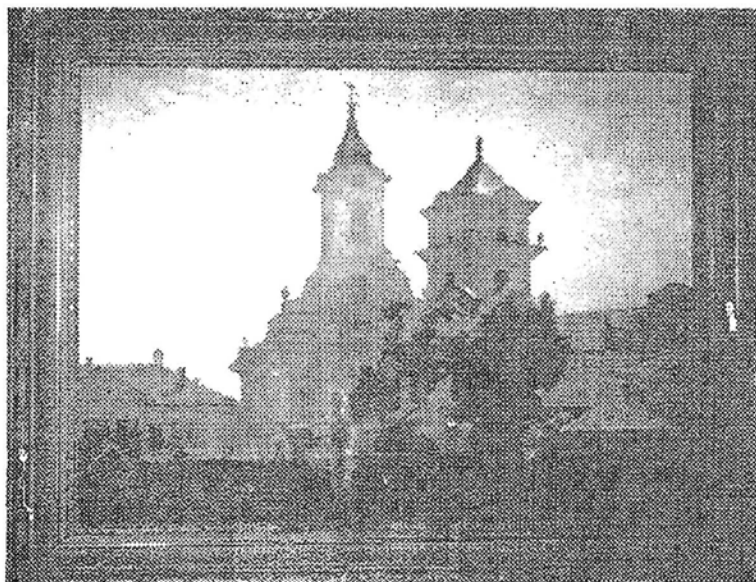
Nincs már fájdalom, csak szomorúság. Itt van az egész Endrőd, itt vannak szeretteid, hogy végső istenhozzádot mondanak. Itt van sok tanítványod, hogy a szigorú, de igazságos tanártól elköszönjenek. Vár a szülőföldnek ez a kicsi, szent darabja, hogy magába fogadjon, hogy az iránta érzett szeretetedet végső, örök nyugalommal fizesse vissza."

Eddig az idézet, de el kell mondanom, hogy elbocsátottak állásodból, mivel 1956 őszén nemzetőrként álltál a nyugalom és béke biztosítására. Pedig az én hívó szavam volt a végső ok, ami a többi fiatal nevelővel Téged is az igazi néphatalom fegyveres órévé tett!

Példás, munkás, értékes életed a legkiválóbb emberek közé emelt. Isten veled!

Márton Gábor

VIDOVSKY BÉLA EMLÉKKIÁLLÍTÁS A VÁROSI KÉPTÁRBAN

A mester születésének 115-ik, halálának 25-ik évfordulója alkalmából nyílt meg. E sorok megjelenésekor a képek egy része már a fővárosi Bank Center elegáns kiállítótermében, az október 2-án nyíló tárlaton lesz látható a Vidovszky örökösök által felteve őrzött alkotások társaságában.

Miben új, miben különbözik ez a kiállítás az állandó, már sokak által ismert anyagunktól? Nos, két nagy teremben a falakon a Vidovszky képeket változatlanul hagytuk, de az első teremben a közepén és a falak mentén elhelyezett tárlatokban különféle életrajzi dokumentumokkal, fotókkal, korabeli prospektusok, sajtóvisszhangok gyűjteményével ismerkedhet meg a látogató. A belső teremben a képek szintén változatlanul maradtak, de az asztali tárlóban, a fotók mellett elhelyeztük a művész bibliáját és az alkotásairól vezetett noteszének néhány lapját fénymásolatban.

A mesternek szentelt termék sorát úgy bővítettük, hogy a Corini képek helyére új Vidovszky képek kerültek. Így jól megférnek egymással a kiállítás állandó és új részei, amelyeket a békéscsabai Munkácsy Múzeumtól és egy magánszemélytől kölcsön kaptunk, a művész mappájából előkerült rajzokkal.

A művészi munka folyamatát, annak egyes fázisait ceruzavázlatok, színvázlatok, akttanulmányok, és a kész aktok színes és fekete-fehér reprodukciói szemeleltetik. Érdekes színfoltja a kiállításnak a különféle életkorban készült, ceruzával rajzolt önarcképek sorozata. Ahogy a kiállítást megnyitó Banner Zoltán mondotta: Belső harmónia, a Mester lényének harmóniája sugárzik ezekből a rögtönzött önabrázolásokból csakúgy, mint a szobabelsőkől, zsáner- és tájképekből. A képek beszélnek alkotójukról. Beszélnek a szigorú, pedáns, termetre kicsi, de lélekben nagy emberről, aki félőrrült, és a bohém zseni kultuszának idején is vállalta az önmagával és munkájával szemben igényes, a mesterségbeli tudást megbecsülő, már a maga korában is "korszertlen" művészi magatartást.

Nem volt stílusmegújító művész. vetették szemére, amikor képeit kihagyták a Nemzeti Galéria XX. századi művészetet bemutató kiállításának anyagából. Pedig húsz alkotása várja az igazi értékek újrafelfedezését a Galéria pinceraktárában. Szélsőségektől mentes, fel- és letűnő divatoktól nem érintett, időtálló művészet az övé. Biztosabb és állandóbb, mint a tözsdei hírekből ismert BUX index. Vannak, akik Vidovszky - és más, húszas, harmincas évekből kvalitatív festők - képeiből menekítik manapság pénzüket. Talán éppen a Mester árszójának hirtelen növekedése, talán a narkincsrablásokról, csempészetéről szóló hírek, az általános bizalomhiány okozta, hogy míg a tavalyi Corini emlékkiállításra tizennégy magánszemélytől kaptunk kölcsön képeket, addig a mostani kiállításunk alkalmával csak egyetlenegy gyűjtőben volt meg az ehhez szükséges bátorság és segítőkészség. Az általa kölcsönzött "Vízholdó" című kép igazi ékessége az újdonságokat bemutató teremnek. Az oldott színek, a fény vibrálása, a színes árnyékok finom árnyalatai mutatják; Vidovszky üres majmolás helyett

stílusába olvasztotta a modern festészetnek azokat a vívmányait, amelyek egyéniségének megfeleltek, de került minden túlzást, ami tőle idegen. Itt a fények, "Passainace" c. képénél - de a "Sakkozók"-nál is - az árnyak oldják fel, teszik sejtelmessé a tárgyak körvonalait. A "Nedec vára" című képet sokan ismerhetik az 1986-ban a Takarékszövetkezet Kossuth úti épületében megnyílt Vidovszky emlékszobából. Ott találkozhattak a "Táj" címet viselő alkotással és a Gyóni Géza portréval is, amely a fiatal Vidovszky első olajképe volt. Ezt az öt képet a békéscsabai Munkácsy Múzeum kölcsönözte akkor is, most is a kiállításra.

Veres Lajos főorvos - a művész sógora - arcképét raktárunkból vettük elő erre az alkalomra. Sajnos, erősen restaurálásra szorult, de rendkívül impozáns és kifejező, érett műve a Mesternek, aki csak ritkán és csak rokon körben vállalkozott portréfestésre. A kiállítási térbe jól illeszkedik Pátzay Pál Vidovszkyról készült terrakotta mellszobra. (Szeretnénk volna bronzba öntetni és felállítani a Képtár kertjében erre a jeles évfordulóra, de az e célból benyújtott pályázatunk sikertelennek bizonyultak.)

A három teremben berendezett kiállítás ebben az összeállításban szept. 22-ig volt látható. A mi kis kiállításunk megrendezését a Nemzeti Kulturális Alaptól pályázaton elnyert hatvanezer forint tette lehetővé. A megnyitóra a békéscsabai és gyomai Kner nyomda segítségével sikerült posztereket megjelentetnünk Vidovszky "Duino vára", "Műterem belső" és "Délzakai táj" című képeiről. A poszterek 200.-Ft/db áron kaphatók a Képtárban.

Arra kérjük a kedves Olvasót, hogy segítse Képtárunkat a művészi posztereink megvásárlásával! A bevételt, ha összejön a szükséges összeg - 230.000 Ft - a Vidovszky mellszobor bronzba öntésére és felállítására szánjuk.

BULA TERÉZ

**MINDENT EGY HELYEN
A PIKTOR BOLTBAN!**
Gyomaiendród, Fő út 204.
(Telefón: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

**PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.**

Katolikus oldal

OKTÓBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 5-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Október hétköznapjain este 5-kor rózsafüzér.

Szent Gellért Iskola kápolnája: Minden hónap 2. és 4. vasárnapján, fél 12-kor. (október 11, és 25)

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 5-kor, valamint elsöpéntekenként is, este 5-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra. Október hétköznapjain este fél 5-kor rózsafüzér.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznapokon este 5 órakor rózsafüzér, utána szentmise.

A vasárnapról

Az utóbbi években szomorúan tapasztaljuk, hogy a vasárnap elvesztette jelentőségét. Mindenki fut, rohan, ha van munkája, dolgozik még vasárnap is. Sok vállalkozó vasárnap is dolgoztatja munkásait, akit állásuk elvesztésétől való félelmükben vállalják még akkor is, ha ezt maguk, vagy családjuk megsínyli. Összefolyik a vasárnap a hétköznapokkal. Azok sem tartják meg a vasárnapot, vagy ünnepnapot, akik ezt megtehetnék. Isteni parancs mondja ki, hogy az "Úr napját szenteld meg". Ez azt jelenti, hogy vasárnap nem dolgozunk, szentmisén részt veszünk, és pihenünk, több időt töltünk családjainkkal, szereteteinkkel, barátainkkal.

Pünkösöd ünnepén jelentette meg II. János Pál pápa A vasárnap megszenteléséről, a Dies Domini kezdetű apostoli levelét. A magyar nyelvű kiadás is elkészült. Mivel nagyon szűk hely áll rendelkezésünkre, így az apostoli levélből csak 1-2 gondolatot tudunk kiemelni.

"Ezt a napot az Úristen adta, örvendezzünk és vigadjunk rajta!" (118. Zsoltár) olvashatjuk a bevezetőben.

Az Úr napja a Teremtő művének ünneplése. A teremtéskor "Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot" (Ter 2,3). Az újszövetség az Úr napját szombatról vasárnapra tette át. Krisztus napja a Föltámadott Úr, és a Szentlélek ajándékának napja. A vasárnap hetenkénti húsvét. Ez a nap az Egyház napja is. Az eucharisztikus közösség a vasárnap szíve. Az Úr napjának megszentelésére mindig nagy hangsúlyt helyezett a történelem folyamán a hívő közösség. Az Egyházi Törvénykönyv

kimondja, hogy "Vasárnap és a többi parancsolt ünnepen a hívők kötelesek részt venni a szentmisén". Ez a törvény súlyos bűn terhe alatt kötelez. Kiemeli azt is, ha valahova elutaznak a hívek, ott is részt kell venniük a szentmisén, személyes tanúságtételükkel gazdagítván a helyi közösséget. A helyi közösségek is fogadják szívesen a vendégeket, turistákat. Legyen örömteli és énektől zengő ünneplés.

Rádiós és televíziós közvetítések: azok a hívek, akiket betegség, gyengeség vagy bármi más súlyos ok akadályoz a szentmisén való részvételben, ébresszék föl szívükben a vágyat, hogy a távolból a lehető legjobban bekapcsolódjanak a vasárnapi szentmisébe. Ennek nagyon jó formája, ha a misszáléból elolvassák a napi olvasmányokat és könyörgéseket, és lelki áldozást végeznek. Sok országban ad lehetőséget a televízió és a rádió a szentmisébe való bekapcsolódásba helyszíni közvetítéssel. Természetesen az ilyen közvetítések hallgatásával és nézésével nem lehet eleget tenni a misehallgatási kötelezettségnek, mely a fizikai jelenlétet kívánja meg a testvérek közösségében ugyanazon a helyen, a szentáldozás lehetőségével együtt. Akik azonban akadályozva vannak a szentmisén való részvételben, s ezért föl vannak mentve a parancs tel-

OKTÓBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. csütörtök: Lisieux-i Kis Szent Teréz
2. péntek: Szent Örzőangyalok
6. kedd: Szent Brúnó áldozópap
7. szerda: Rózsafüzér királynője
8. csütörtök: Szűz Mária, Magyarok Nagymagyasszonya
9. péntek: Szent Dénes püspök és társai vértanúk
14. szerda: Szent I. Kallixtus pápa és vértanú
15. csütörtök: Avilai Nagy Szent Teréz
16. péntek: Szent Hedvig szerzetesnő
17. szombat: Antiochiai Szent Ignác püspök és vértanú
19. hétfő: Keresztes Szent Pál
23. péntek: Kapisztrán Szent János áldozópap
24. szombat: Székesegyházunk, a Szegedi Dóm felszentelése
25. vasárnap: Misszióvasárnap
28. szerda: Szent Simon és Szent Júdás Tádé apostolok

1978. október 16-án választották a lengyel Karol Wojtyła bíborost pápává.

Október 18-án, vasárnap emlékezünk meg templomainkban, és adunk hálát Istennek

II. János-Pál pápa

20 éves munkásságáért.

Isten éltesse sokáig!

Tudta-e?

- hogy templomunkban minden nap név szerint megemlékezünk 30 évre visszamenőleg az endrődi elhunytakról?
- hogy az elhunytakért haláluk után 1 hónappal, vagy 6 hét múlva szentmisét szoktak mondani?
- hogy haláluk évfordulóján illő és üdvös szentmiseáldozatot felajánlani értük?

jesítése alól, azoknak a rádiós vagy televíziós közvetítés értékes segítséget jelent.

A vasárnap az öröm, a pihenés és a szolidaritás napja is, az ember napja. A munka és a pihenés emberi természetbe beleírt váltakozását Isten akarja. Szent, mert lehetőséget ad, hogy az ember fölülemelkedjék a hétköznapi gondok felett, és lelkét Istenhez emelhesse.

A munka ma is sokak számára kemény rabszolgaság. Szükség van pihenésre, szabadságra. Ez ne legyen üres, hanem jelentsen lelki gazdagodást. Formálja a testvéri közösséget.

A vasárnap, mint ősünnep a legszebb nap, feltárja az idő értelmét. A világ az idő dimenziójában teremtett, időben zajlik az üdvösség története, melynek csúcsa a Megtestesülés idejének teljessége, s vége Isten Fiának dicsőséges visszatérése. Jézus Krisztusban, a megtestesült Igében az idő Isten dimenziója lesz, aki önmagában örökkévaló.

VENDÉCSÉGBEN GYOMAENDRŐDÖN

A kedves olvasók bizonyára emlékeznek, hogy múlt havi számunk rövid hírei között "Mária ünnep ismét Endrődön" címmel hírt adtunk arról, hogy a Magyar Hagymány Műhely tagjai az endrődiekkel megünnepelték Nagyboldogasszony napját. Már akkor jeleztük, hogy a liturgiáról és a műhely munkájáról következő számunkban részletesen írunk. Az ünnepségen résztvevő kedves újságírónk elküldte nekünk visszaemlékezéseit az ünnepéről, amit mi most örömmel közzé teszünk, azzal a nem titkolt szándékkal is, hogy jövőre minél többen vegyünk részt a Nagyboldogasszony napi ünnepelésben. Akik részt vettünk idén, őszintén mondhatjuk, hogy rendkívüli volt a virrasztás éjszakája a Körös parton, ahol közösen énekeltünk, imádkoztunk a rózsaláng mellett, ami nem jött a hajnal...

"A Magyar Hagymány Műhely növendékei immár második éve járnak Gyomaendrődön Nagyboldogasszony ünnepét megünnepelni, a helyi érdeklődőkkel együtt.

Nagyboldogasszony ünnepe az ősegyházig visszanyúló néphagyomány, mely szerint a Megváltó nem engedte át Mária holttestét az enyészetnek, hanem a szendergő Máriát angyalaival égbe emelte a mennyi dicsőségére.

XII. Pius pápa 1951-ben e néphagyományt dogmai rangra emelte. Mária elszenderülését és mennybe vitelét a legköltőibb módon a barokkban fogant "Makula nélkül való Tükör" mondja el, história is készült belőle, mely felöleli a teljes hazai hagyományt.

Magyarországon Boldogasszony elszenderülését temetői menettel és szertartással ülik meg. Zarándoklatokon és szentmiséken vesznek részt a búcsújáró emberek. Az asszonyok imádkoznak, énekelnek, a lányok felravatalozzák Mária koporsóját, virággal, gyertyával díszítik. Gyertyás körmenettel kivonulnak a temetőbe, és szimbolikusan eltemetik Mária koporsóját. Reggelig virrasztanak, énekelnek, imádkoznak a betegekért, az élőkért és hollakért, a hazáért és a világbékeért.

A Magyar Hagymány Műhely résztvevői ezt a gyönyörű szakrális népszokást elevenítették fel, és sajátos tartalommal töltötték meg.

Három napig készülődtek e szent eseményre. Buzgón készülődtek imádsággal, Mária énekekkel, és böjttel. Kora hajnalban napfelkelte előtt, amikor az ég harmatja áldja a virágokat, a lányok, asszonyok imádságos lélekkel, csöndesen kivonultak a rétre, és szedték csokorba Mária virágait. Azt tudjuk, milyen fontos jelentősége van a virágoknak ebben a szertartásban. A régi hit szerint Isten íjében-fában-virágekban hagyta az orvosságot, és a székelyek hitében a legtöbb virágot Mária nevezte el, mikor Egyiptomba menekült a Szent Család. Ekkor szedték a Nagyboldogasszony füvet és ekkor volt a virágszentelés.

Napraforgó, menta, ököfarkkóró, zsálya, cickalark, és a többi gyógynövény áldás után belekerült az új házások nászágyába, a csecsemő bölcsőjébe, az ajtó fölé helyezték, a betegek mellett lüstitték, mert gyógyító erőt tulajdonítottak azoknak.

A Magyar Hagymány Műhely lányok koszorút fontak, az asszonyok csokrokat rendeztek és visszafelé már énekszóval érkeztek meg az Endrődi Községi Háza, ahol folytatták a készülődést az esti szertartásra. Ez alatt a fiúk a Körös-parton terepet rendeztek, készítették a Szent Ligetet az éjszakai virrasztásra. A délutáni szertartás Mária bölcső-koporsójának felravatalozása volt. A kicsi bölcső-koporsót lalragó fiúk készítették. - igen művesen megmunkálva - s Máriácska bábuját rozsszalmából fonták a lányok. A felravatalozott koporsó körül fehérhűs lányok gyertyát gyújtottak, ollárt díszítettek, a többiek énekeltek, imádkoztak. Ezután felolvasták a Bibliából Nagyboldogasszony történetét.

A szertartás résztvevői énekeltek, imádkoztak, archaikus imák és székely Mária-dalok hangoztak el. Este gyertyalányos Mária-zászlós körmenettel kivonultak a "Szent

Ligetbe", ahol éjszakai virrasztással, imádkozással, énekléssel várták a napfelkeltét, amikor is Mária bölcső-koporsóját tutajra helyezték négy szál égő méhviasz gyertya társaságában és vízrebocsátották. A Körös folyó elragadta a bölcső-koporsót, amint az ég angyalai egykor égbe ragadták Máriát. Csodálatos volt, ahogy a

vízen tükröződtek a gyertyalángok és az sem véletlen, pont akkor repült át a folyó fölött az ég madara, egy vadgalamb, és ekkor szólalt meg a falu harangja is. Mindez jel volt arra, hogy e lelkes kis társaság áldozata nem volt hiábavaló. Mert igenis áldozattal járt e három napos virrasztás, imádkozás, böjtölés, Budapestről elutazás Gyomaendrődre, nem beszélve a szűnyogokról.

A Magyar Hagymány Műhely iskolája Budapesten működik, végzett pedagógusok, népművelők, orvosok, pszichológusok és népművészek, főiskolás egyetemista fiatalok és sok léle foglalkozású fiatal és idősebbek a résztvevői, akik havonta egyszer egy alkalommal találkoznak három napos továbbképzésen. Elméleti és gyakorlati oktatáson vesznek részt. Az iskola célja a magyar népi hagyományok felkutatása, megismerése és a nemzeti értékek továbbadása, mindenkinek a maga területén. Az iskola vezetője Molnár V. József szakrális néprajzkutató tanár, akinek könyvei, tanulmányai jelentek meg néprajzkutató tevékenységéről. Az iskola az Örökség Népliskolából szerveződött át Magyar Hagymány Műhellyé. Ebben az iskolában járni olyan magatartást, gondolkodási és életformát jelent, ahol az ember és az Univerzum kapcsolata folyamatos és élő, vagyis a szerves vagy természetes műveltség törvényei harmóniában vannak a Teremtő törvényeivel, azaz a szerves műveltségre jellemző hármasság jelen van:

1. gazdaság és településszerkezet ismerete
2. társadalom, kultúra és népszokások ismerete
3. család, nemzetségek, közösségek, szakráltás.

A Magyar Hagymány Műhely hallgatói minden évben szeretnék visszatérni a "Szent Ligetbe", mely szakrális tér lesz számukra, hiszen ez a hely a fentiek miatt alkalmas arra, hogy a nagyváros zajában megőrizd lélek elcsendesedjen. Valamint, az erdőben talált kiszáradt fa, melyet emberi kéz nem érintett egyértelműen a Corpuszt ábrázolta. Reméljük, imáinkat meghallgatta a Nagyboldogasszony, akinek egykoron Szent István oltalmába ajánlotta lelkét és az ország koronáját.

Köszönet illeti az endrődi katolikus plébánost, Iványi Lászlót, aki biztosította szertartáshoz szükséges lemplomi kegytárgyakat, és aki a reggeli miséjén szeretettel emlékezett meg a Körös-parton Nagyboldogasszonyt ünneplő lelkes kis társaságról. Köszönet illeti Irénke nénit, a helyi tájház vezetőjét, aki együtt virrasztott a lelkes kis társasággal, és helyi érdeklődőket is hozott magával, és Irénke néni volt az, aki megtanította a rózsafüzért a pesti fiataloknak. Másnap szívesen mesélte el a tájházban a falu történetét és régi népszokásait.

E szép esemény hiteles tolmácsolója, aki egyben a Magyar Hagymány Műhely résztvevője

MENYHÁRT ÁGOTA

HÍREK ERDÉLYBŐL

„megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tar-ka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly, 1925.

Hogyan tovább, avagy: kivel tovább, mivel tovább, merre tovább?

Ezzel a címmel jelent meg Markó Bélának az RMDSZ Szövetségi elnökének beszámolója a Szövetségi Képviselők Tanácsának ülésén Kolozsvarról. Lapunk szűkös terjedelme nem teszi lehetővé, hogy a dokumentum teljes anyagát ismertessük, ezért csupán annak egyes részleteit adjuk közre. Az előadó 3 pont köré csoportosítja főbb mondanivalóját. Az első részben a "Hogyan tovább, Románia? Kivel tovább, mivel tovább, merre tovább Románia?" kérdésre a Romániában az 1996-os választások után kialakult koalíció lendületének megtorpanásával: politikai, gazdasági, erkölcsi válságával foglalkozik. A továbbiakban Markó Béla így folytatja beszámolóját:

"2. Most ráitérnék a második helyzetképre: a térség helyzetére. Hogyan tovább, kivel tovább, merre tovább, Kelet-Európa? Tagadhatatlan, hogy legelőször itt is egy válságról kell beszélnünk, a koszovói válságról. Íme, az etnikai-nemzeti kérdés ismét nyitott seb a közeliünkben, mert a nyugati deinkrációnak a lüneti kezelésén kívül mindmáig nem találták meg a gyógyszerét. Félélmekel, vonzásokat és taszításokat gerjesztett ez a fellobbanó válság nálunk is. Erről is kellene beszélni. Mint ahogy általában beszélni kellene az egész térség bonyolult viszonyrendszeréről, vonzásokról és taszításokról. Beszélni kell arról, hogy a kettős állampolgárság kérdése oeldául miért visszhangzott olyan erősen az erdélyi magyarságon, milyen reményekre és milyen reménytelenségekre utal az, és miképpen kell megoldani a visszhangot lelerősítő valós problémákat: a határátlépés, a kapcsolattartás problémáit. Meggyőződésem, hogy a FIDESZ, maga az egész most kialakult koalíció partnerünk lesz ebben. Egyúttal megismételtem gratulációmat a választásokon győztes magyarországi pártoknak, és jó munkát is kívánok a most kialakuló új magyar kormányának. Sokszor elmondjuk - és joggal -, hogy nekünk nem mindegy, Magyarország hogyan viszonyul a határon kívül élő magyar kisebbségek helyzetéhez. Hadd fogalmazzam meg most ennek a fordítottját is: amiről ma - ma is - szintén beszélnünk kell: az RMDSZ helye, szerepe, az RMDSZ által követett politika is kihat Magyarországra, hiszen a magyar-román viszony a térség stabilitásának alapvetően meghatározó eleme. Ezt, gondolom, senki nem cölhathja.

Döntéseinkben ez a szempont is természetes módon helyet kell, hogy kapjon, nekünk egy minél szorosabb, de nem kirakat jellegű, hanem ténylegesen jó magyar-román viszony az érdekünk. Ha a két ország elsodródik egymástól, a romániai magyar közösség is elsodródik Magyarországtól, azoktól, akikkel nyelvünk, kultúránk, történelmünk, nemzeti tudatunk által összetartozunk.

3. Beszélni kell tehát az RMDSZ helyzetéről is, mert minden fellengzősség nélkül állíthatom, hogy az általunk választott politika közvetlenül kihat a román kormány és Románia sorsára, de közvetve kihat a magyar kormány és Magyarország helyzetére is. Hogyan tovább, kivel tovább, mivel tovább, merre tovább RMDSZ?

A romániai társadalompolitikai és erkölcsi válsága, véleményem szerint, az RMDSZ-ben is érezhető. Sőt, azok a külső és belső erők, amelyek Romániát az euroatlanti és európai integrációs úton vissza akarják fogni, azok nyilvánvalóan az RMDSZ-en keresztül, az RMDSZ megbontásával is megpróbálnak ilyen irányba haladni.

Határozottan állítom, hogy a romániai magyarság 1989 után megteremtett egyik legnagyobb értéke - kérem, ne lepődjenek meg! - az RMDSZ. Más szóval: legnagyobb értékünk az egységünk. Hiába vádolnak sokan demagógiával, amikor újból és újból ezt mondják, mert meggyőződésem, hogy így van, nekünk ma semmiféle fontosabb - ma sem fontosabb semmi -, mint ez a cselekvési egység. Ami persze kompromisszumot követel, azoktól is akik túlságosan sokat mérlegelnének. Az RMDSZ egy ilyen kompromisszum eredménye, így tudott megmaradni nagyon válságos pillanatokban is. Aki ezt nem érti, az nézzen körül a Kárpát-medencében, nézze meg, miként próbálják a maguk elveszett egységét a vajdaságiak vagy a kárpátaljaiak

(folytatás a 10. oldalon)

ORVOSI

Gyermekgyógyászati aktualitások

TANÁCSOK

A szeptember beköszöntével a reggeli és a koradélutáni órákban megnövekedett a forgalom. Óvodába, iskolába, ill. onnan hazafelé igyekeznek a gyerekek, sokszor figyelmetlenül, baleseti veszélyt okozva saját maguk, ill. a környezetük számára. Közlekedjünk óvatosan, vigyázzunk együtt a gyermekek testi épségére!

A baleseteken kívül egyéb veszélyek is leselkednek a kisgyermekre, több olyan sajnálatos eset történt, amely kellő gondossággal elkerülhető lett volna: a kisgyermek cukornak gondolva elfogyasztotta a szülő gyógyszerét, ill. vegyszert nyelt le, az udvaron talált gombát megette. Legyünk körültekintőbbek, a gyógyszereket, vegyszereket a kisgyermek elől zárjuk el! Ne tartsuk olyan üvegben, edényben, hogy élelmiszerral összekeverhető legyen. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy egyes növények elfogyasztása mérgezést okozhat! Mérgezés, illetve annak gyanúja esetén haladéktalanul forduljunk orvoshoz. Hasznos segítséget jelenthet, ha magunkkal visszük a helyszínen talált gyógyszer-vegyszer, ill. növényi maradványokat, mivel ezzel pontosítani lehet a mérgezés okát, súlyosságát, gyorsítani lehet a megfelelő kezelést megkezdését.

Az őszi időben megnövekedett a felső légúti hurutos megbetegedések száma. Az alapvető higiénés elvek betartása, pl. zsebkendő használata, kézmosás, ill. a betegségek időben történő kezeléssel megelőzhetők a tömeges megbetegedések.

A nátha, orrdugulás, orrvizketés, könnyezés nem csupán megfázás, fertőzőes jele lehet, okozhatja allergia is. Évről-évre növekszik sajnos a megbetegedések száma. Ezekben a hónapokban (az időjárástól függően akár még november elejéig) a gyomnövények, főként parlagfű allergiát kiváltó hatása kifejezett. A gyomok irtásával nem csupán a környezetet ápoljuk, tartjuk rendben, hanem saját magunk és mások allergiás tüneteit is enyhíteni tudjuk, ill. ki tudjuk venni.

Nagyon fontos a gyermek megfelelő étkezése. Felmérések szerint sok családnál, sajnos anyagi okok miatt is, igen egyhangú, magas zsír- és szénhidrát tartalmú az étrend. Mindez elhízáshoz, magas koleszterinszinthez, érlelmeszesedéshez, magas vérnyomáshoz, érszűkülethez, szív és érrendszeri megbetegedésekhez, cukorbetegséghez, ill. ezek szövődéséhez vezet. A gyermekek megfelelő étkezésével ezek a felnőtt korban megjelenő betegségek javarészt megelőzhetők. Igen hasznos a friss zöldségek, gyümölcsök, tejtermékek, fehérjédús ételek fogyasztása. A növényi rostban gazdag táplálék elősegítheti az emésztést, hosszabb távon szerepe lehet akár a felnőttkori vastagbél daganatok kialakulásának megelőzésében is. A tej-, tejtermék rendszeres fogyasztása vitamin- és fehérjetartalmán kívül kalcium tartalma miatt a csontok fejlődésében is jelentős.

A reggeli étkezés fontosságát nem lehet elégszer kihangsúlyozni, így a kivédhető sok fejfájásos panasz, javul a gyermekek koncentráció-képessége, iskolai teljesítménye.

Megfelelő vitaminbevitellel a betegségek megelőzhetők, ill. lefolyásuk enyhülhet, rövidülhet. A fogszuvasodás, sajnos, népbetegségnek számít mind a gyermek, mind a felnőtt lakosság körében. Megelőzése céljából is fontos az alacsonyabb cukor-ill. szénhidrát tartalmú étrend. Nagy jelentőségű a rendszeres fogmosás, a fluorid tartalmú fogkrémek használata. Kisebbségben nem kötelező jelleggel, de a szülő kérése alapján mód van nátrium fluorid tartalmú tabletták alkalmazására is. A rendszeres fogorvosi szűrővizsgálat, korai kezelés teszi teljessé ezt a megelőző tevékenységet. Az ép fogak, a tökéletesebb rágás pedig könnyíti az emésztést, csökkenti a gyomor- bélrendszeri megbetegedések számát.

Az időjárás változékonnyá vált. A gyermekek öltözködése problémát jelenthet, mivel reggel még hűvös van, de a déli órákban megemelkedő hőmérséklet kocsán már túlságosan meleg lehet a reggel megfelelő ruházat. A gyermekek leizzadnak, hűvös helyiségbe lépve meghűhetnek. Mindez kiküszöbölhető réteges, az aktuális hőmérsékletnek megfelelő öltözködéssel.

Helyes táplálkozással, megfelelő vitaminellátással, rendszeres friss levegőn tartózkodással, sportolással a szervezet ellenálló képessége növekszik, számos betegség megelőzhető.

Dr. KATONA PIROSKA

A torontói beszéd

II. A kanadai magyar jezsuita munka

A KALOT megálmodója. Kerkai testvér figyelmeztetett még novícius korunkban: "Nekünk jezsuitáknak legnagyobb erőnk abban rejlik, hogy közösen dolgozunk Istenért a világ bármely táján... Fontos az testvérek, - fűzte hozzá - hogy ne akarjon valaki sztár-szerepet játszani." Ezért van nálunk a socius szabály. Lehetőleg nem egyedül engedik a jezsuitát a munkába. Ha csak lehetséges, adnak társat, vagy társakat mellé. Kanadai munkánk elején megvalósíthattuk ezt a munka-szabályt. Ennek következtében - már előre akarom jelezni - az elért eredmények nem egy személyhez kötődnek a plébániákon, hanem mindenkihez, akik ott dolgoztak.

Hogy pedig megvilágítsam a magyar jezsuita - általában minden pap és vezető - feladatát Kanadában, vagy más helyen. felidézek egy régi kísérletet: a fizikában, vagy a kémiában tanultam, ha a vízbe só oldunk fel, addig nem kristályosodik ki a só, amíg valami zsineget, cérnát stb. bele nem mártottunk. E körül mindjárt megkezdődik a kristályosodás. Hát ilyen összecsavart zsineg lettem én jezsuita társaimmal, akik összegyűjtötték a magyar kristályokat.

De ez csak az egyik fele a fizikai kísérletnek. Lógathatunk kitarító erővel egy pohár vízbe akár kötelet is, ha nincs só, nem lesz kristályosodás. A magyar életet, isten-hitet konzerváló só pedig a megkapaszkodó magyarok voltak. Itt, és ekkor, még erősebben megszerettem fajtámat, mert - és itt jól figyeljenek - bár semmit, vagy vajmi keveset kaptak a magyar hazától (mint valaki mondotta fájdalommal: 30 km-re laktam Budapestről, mégsem látam soha!... Floridát már többször...) hitüket magyar templomban akarták élni idegen földön, pedig otthon talán még az egyházi birtok is fonyasztotta Istenbe vetett hitüket, reményüket.

*

1952 őszen kerültem Courtlandba, és 1967-ig voltam plébános, egy év kivételével. Itt volt a buktató, mert erre nem készíttetek fel bennünket a tanulmányok alatt.

A templom állt a tavaszi nagy sártenger közepén és volt nagy adósság. Szegények voltunk! Jézusom, mindjárt hozzáfűzöm, a munkát közösen végeztük. Az ugartörést Békési

és Cser testvérek, valamint Mary nővér. A templomépítés Cser László testvér és a magyarok kb. két évig tartó (1950-51) küzdelmes munkájának eredménye. Majd a magvetés feladatát bízta ránk a Gondviselés. Csak az ismerteket említem: Havas, Eördögh, Kish Gábor, Feigl testvérek Solymár és magam. A szociális testvérek közül: Scholastica nővér és a tanító nővérek. Tizenöt év alatt felépült a már álló templom mellé a plébánia épület, a nővérház, megnyílt a négy tantermes iskola, a templom környéke már nem sártenger, megszületett a végleges elrendeződés (a telepítés, Bakos György bácskai magyar álma), a kegyhely, a temető, sportpálya! A már 1951-ben bevezetett Szt. László templom-búcsú, amely Észak-Amerikának egyik legnagyobb magyar találkozója lett, kb. 4-5 ezer résztvevővel, és a Simcoe-vásár (Feigl nővér nagy munkája), a Nőszövetség és Férfitársulat - mondjuk így: a magyarok kemény munkájával Bakos Gy. és mások leleményessége (műtrágya eladás commissió = jutaléka) megvalósította, hogy az adósság már nem nyomorgatott!!!

Ezek csak külső eredményei voltak a közös munkának, jelek; bár a külső tűnik fel elsőnek. Mégis sokkal többet mond a szívek változása a Szent László egyházközség hatására. A Delhi-i "Vörös-vár" (sátortábor) - mert ezt is összeeskábálták a magukra hagyott magyarok a kanadai depresszió idején - mondom a "Vörös-vár" egyik oszlopos tagja tanúnak hív, hogy bizonyítsam amerikai rokonainak, hogy minden vasárnap a templomban van. 1956-os fiatal menekültjeink "St. Lad." soccer csapatának bizony csak papíron "szent" a neve. Solymár testvér, a szervezőjük, és akik értük nyelvüket, bizony nem szent kifejezéseket hallottak. De pár év és megváltoztak... nagyon rendes édesapák lettek!

*

Karácsony, húsvét, búcsú alkalmával a templom nagyobbításról beszélgettünk. Fiataljaink a Regis Club-ban a magyar templom otthonába hívták angol barátait. És ahogy

*Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi.
(A jó harcot megharcoltam, pályámat végig futottam, hitemet megtartottam.)*

Timóteushoz írt 2. levél 4. 8.

vissza tudok emlékezni, a magyar templomban az akkor kötött házasságokból csak egy nem tartotta be ígéretét. Ez volt az a változás a Dohányvidéki magyar lelkekben, mely a "Mi" közös munkánk eredménye. Világítsuk meg egy példával, mit is szándékoztam mondani: Egy híres orgona művész zene-estet tart a fűjtatós orgonán. Az este első részében nagy tapsot aratott. Mikor művésznünk kifelé megy, a fűjtatós odasúgja neki: "Mi szépen orgonáltunk!" - Mi az, hogy mi? "Én" szépen orgonáltam - veti oda bosszúsán a művész. Következik a második rész. Művésznünk szinte már hallja a tapsot, nyomja a billentyűket... semmi hang... újból próbálja megszólaltatni az orgonát, megint nincs hang! Kénytelen megszakítani az előadást... Mikor a fűjtatós közelébe lép, az vi-gyogrogva megjegyzi: "Érti már művész úr. "Mi" orgonáltunk?" - Példából ért a magyar: A Courtlandi Szt. László egyházközség közös munka eredménye: Magyar jezsuiták és hívek - mindkettő többes számban!

*

1967-ben búcsút mondtam Courtland-nak. Többen kérdeztek - nem igen akarták elhinni válaszomat: Higgyék el, és szívből mondom, nem volt nehéz! Igen, az ottani hívek iránti szeretetem ezután is megmaradt. A hely nem fontos, hol dolgozunk, mert újabb emberekkel találkozunk. Mi jezsuiták tudjuk, hogy aki átveszi a staféta-botot (az én esetemben Máté testvér) legjobb tudása bevetésével folytatja a munkát segítőivel. Ez elég volt... és én erre a jezsuita életre vállalkoztam.

Ezért újabb buktatóm következett: pihenés helyett tanulásra küldtek. Amit már megelégettem! Itt a Mindenható segített Orsy testvér személyében. Írt nekem, és remélem provinciálisomnak, hogy fölösleges volna számomra Washingtonba menni három éves tanulásra. Ott sem kapok többet, mint amit már tanulnom kellett a jezsuita kiképzésben. Így csak egyévi tanulásra "buktam le". Visszaültem a padba.

UGRIN BÉLA
HAMILTON, CANADA

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK GYÁRTÁSA
EGYEDI MÉRETEKRE IS.
5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-328

"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vállalunk."
35-től 42-es méretig.
SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)
Telefon: 06-66-386-800

Garancia! Minőség!
Kedvező ár!
Gellai Cipő

GYOMAENDRÖD, Fő út 140/2. - Tel.: 06-66-283-359

NEM A HATALOMÉRT, A VÁROS SZOLGÁLATÁÉRT

AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOKRA VÁLASZTÁSI SZÖVETSÉGET KÖTÖTTÜNK:

**FIDESZ MAGYAR POLGÁRI PÁRT (FIDESZ MPP)
MAGYAR KERESZTÉNYDEMOKRATA SZÖVETSÉG (MKDSZ)
MAGYAR DEMOKRATA FÓRUM (MDF)**

KÉRJÜK, OKTÓBER 18-ÁN SZAVAZZON JELÖLTJEINKRE:

1. választási körzet: Ifj. Putnoki Lajos (támogatott)
2. választási körzet: Kertes Imre (támogatott)
3. választási körzet: R. Nagy Tibor (FIDESZ)
4. választási körzet: Dezső Zoltán (FIDESZ)
5. választási körzet: Bátori Gyula (MDF)
6. választási körzet: Bótos László (támogatott)
7. választási körzet: Véha Lászlóné Szedlák Ildikó (MKDSZ)
8. választási körzet: Kovács Attila (FIDESZ)
9. választási körzet: Császárné Gyuricza Éva (MKDSZ)
10. választási körzet: Ungvályi János (MKDSZ)

A közösen állított lista sorrendje:

1. Dezső Zoltán
2. Császárné Gyuricza Éva
3. Bátori Gyula
4. Kovács Attila
5. R. Nagy Tibor
6. Kertes Imre
7. Ifj. Putnoki Lajos

Megyei közgyűlési listákon:

10.000 lakos feletti városok listáján 6. Dezső Zoltán
10.000 lakos alatti helységek listáján 6. Császárné Gyuricza Éva

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

„Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek;
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”
(Juhász Gyula)

BABOS JÁNOS, Sugár u. 34. sz. alatt lakott, amikor 66 éves korában, augusztus 28-án, tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetése Endrődön volt augusztus 31-én. Gyászolják: felesége, három gyermeke, hat unokája.

BUGYIK JÁNOSNÉ SZABADOS MARGIT, lakott a Polányi u. 70-ben, hosszas betegség után 74 éves korában, augusztus 23-án távozott az élők sorából. Temetése augusztus 27-én Gyomán volt. Gyászolják: Két gyermeke, három unokája, barátai és ismerősei.

GONDA GERGELY, volt gyomaendrődi lakos, Főton 57 éves korában adta vissza lelkét a Teremtőjének hosszú, súlyos betegség után szept. 10-én. Temetése szept. 18-án volt. Gyászolják: hú társa és fia, két gyermeke és

családja, testvére és családjuk.

GULYÁS JÁNOSNÉ HUSZÁR ERZSÉBET, Gyomán a Kálvin J. u.81-ben lakott, tragikus hirtelenséggel augusztus 9-én, 72 éves korában szőlította magához az Úr, Temetése augusztus 14-én volt. Gyászolják: két gyermeke, négy unokája, testvérei és családjuk.

HANYECZ VINCE a Móra Ferenc utca 13-ban lakott, amikor tragikus hirtelenséggel szeptember 2-án 55 éves korában elhagyta földi életét. Temetése Gyomán szeptember 8-án volt. Gyászolják: édesanyja, felesége, két gyermeke, 3 unokája.

HUNYA BÉLÁNÉ VARJÚ VIKTÓRIA, lakott Kis Bálán utca 16/1-ben. Szeptember 1-én, hosszantartó betegség után távozott az élők sorából. Temetése Gyomán szept.6-án volt. Gyászolják: Két gyermeke, négy unokája, két dédunokája, rokonai és barátai.

HUNYA ISTVÁN a Lábás utca 8. sz. alatt lakott, rövid szenvedés után 82 éves korában, augusztus 27-én érte a halál. Temetés Endrődön volt szeptember 7-én. Gyászolják: felesége, gyermeke és három unokája, rokonai és barátai.

HUNYA LÁSZLÓ, életének 82. évében szept. 21-én elhunyt. Temetése Piliúcsabán szeptember 25-én volt. Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái és családjai, rokonok, és az Endrődiek Baráti Köre tagjai.

KISS LAJOS Besenyszegi u. 4-ben lakott, súlyos betegség után ragadta el a halál, szeptember 5-én, 61 éves korában. Gyászolják: három gyermeke, unokája, testvérei és családjuk, valamint ismerősei.

KORÁN FERENCNÉ MÁRTON JULIANNA, Áchim u. 20-ban lakott, amikor szeptember 14-én élete 78-ik évében, rövid szenvedés után lelkét visszaadta Teremtőjének. Gyászolják két gyermeke, négy unokája, három dédunokája, rokonai, ismerősei.

KOVÁCS SÁNDOR, Kistréti u.28-ban lakott és augusztus 28-án a hosszú betegség után elhagyta földi életét. Temetése Gyomán, szeptember 3-án volt. Gyászolják felesége, gyermeke, két

unokája és dédunokája, rokonai és ismerősei. **MOLNÁR IMRÉNÉ KRUCHIO MÁRIA**, aki Fegyvernek u. 24-ben élt, hosszan tartó, súlyos betegség után, 89 éves korában szeptember 10-én adta vissza lelkét az Úrnak. Temetése szeptember 16-án volt Gyomán. Gyászolják: két gyermeke, menyé, három unokája, öt dédunokája.

RAFFAEL JÁNOS, a Dankó P. u. 1. sz. alatt lakott, augusztus 29-én hosszantartó betegség után 71 éves korában elhunyt. Temetése szeptember 3-án volt. Gyászolják: felesége, két gyermeke, menyé, három unokája, rokonai és ismerősei.

Dr. RÁCZ MÁTYÁS (Rác Lajos volt országgyűlési képviselő fia) szeptember 10-én, 78 éves korában elhunyt. Temetése Debrecenben. Gyászolják: gyermekei, unokái, dédunokái.

SZUROVECZ ELEKNÉ BARNA ILONA JULIANNA, Polányi Máté u. 14-ben élt. Augusztus 23-án, hosszas betegség után, 70 éves korában, augusztus 23-án lelke megpihent. Temetése Endrődön augusztus 26-án volt. Gyászolják: férje, két gyermeke, két unokája.

UHRIN VINCE, az Ady Endre u.31-ben lakott, augusztus 21-én tragikus hirtelenséggel 61 éves korában, távozott az élők sorából. Temetése augusztus 27-én volt Gyomán. Gyászolják: felesége, két gyermeke, unokái, rokonai és barátai.

VARGA ISTVÁN, Fő út 161-ben lakott, szeptember 1-én rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének 83 éves korában. Temetése Gyomán lesz. Gyászolják: felesége, két gyermeke, öt unokája, és dédunokája, testvére és családjuk.

VÉKONY ISTVÁN a Kulich Gyula utca 18-ban lakott, súlyos betegség után 62 éves korában súlyos betegség után, augusztus 18-án távozott az élők sorából. Temetése Gyomán augusztus 24-én volt. Gyászolják felesége, három gyermeke, hét unokája, testvérei és családjai.

BÉKESSÉG HALÓ PORAISON, FOGADJA BE ÖKET AZ ÚR AZ Ő ORSZÁGÁBA. AZ ÖRÖK VILÁGOSSÁG RAGYOGJON FELETTÜNK!

(folytatás a 8. oldalról) visszaszerezni, vagy ugyanezt az egységet hogyan leremtik meg ezekben a hónapokban a felvidéki magyarok. Aki ennyit nem tud megélni és átlátni, az vagy vak, vagy önző, vagy szándékosan kárt akar okozni. Tessék választani!

...De legfőképpen arról kell beszélünk, hogy tudjuk-e és ha igen, miképpen tudjuk a közeljövő Romániájának - és benne a romániai magyar közösségnek - a sorsát befolyásolni? Milyen prognózisunk van erre?

Azt hiszem kétféle prognózisról kell nekünk gondolkodnunk: nagyon is lehetséges egy negatív prognózis, de talán még lehetséges egy pozitív prognózis is.

A negatív prognózis a jelenlegi kormánykoalíció szélesését mutatja. Amihez, minden bizonnyal hozzájárulna az RMDSZ kormánykoalícióból való kilépése; ám rögtön hozzá kell tennünk: ha a kilépéshez eljutunk, ez koalíciós partnereink döntése is, nem csupán a miénk. Az ő döntésük lenne ez által, hogy a nacionalista, sovén szemléletet a koalícióból kiszorítani nem tudták, és hogy egy kisebbségi szervezettel koalícióra lépve, lépten-nyomon engedtek a kisebbségellenes erők nyomásának.

...Van viszont egy pozitív prognózis is. Nem tagadom, elég bizonytalan rá az esély. Az, hogy tegnapelőtt a kormány két fontos határozatot fogadott el, és bár a

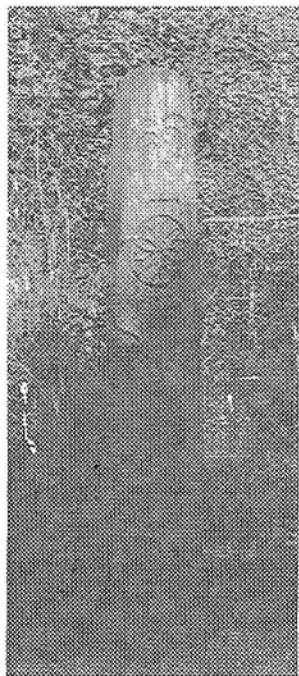
koalíció, sajnos, csak részben tartotta magát a június 10-i egyezséghez, elkezdte munkáját az egyetemesalapító bizottság, illetve 17 kisebbségi ingatlan visszajutott tulajdonosához. Mindez okot ad némi bizalomra, még megmaradt kevés optimizmusunkkal talán tekinthetnénk egyfajta újrakezdésnek is.

A pozitív prognózis egymás mellett, egy cél érdekében megmozdulva mutatja az általam felsorolt három fontos tényező: a kormány kormánykoalíciót, a magyar kormányt és az RMDSZ-t.

Kérem, készítsék el saját prognózisukat, és beszéljünk meg az RMDSZ közös prognózisát.

Nagyon nagy bennünk és körülöttünk az elégedetlenség, ezt nap, mint nap tapasztalhatom. Rendkívül nehéz ma az élet ebben az országban, és a kormánykoalíció tagjaként ebben az RMDSZ-nek is felelőssége van. De konklúziók megfogalmazása előtt fel kell még tennünk egy kiegészítő kérdést önmagunknak és a körülöttünk lévőknek. A kérdés, amelyről sok minden függ, így hangzik: Rosszabb-e ma magyarnak lenni Romániában - nem mérnöknek, nem tanárnak, nem munkásnak, nem földművesnek vagy diáknak általában, hanem magyarnak - mint 1996 novembere előtt? Kérem, tegyék fel ezt a kérdést önmaguknak, és válaszoljanak rá egyszerű igennel vagy nemmel! Tudom, ezzel még nem oldottuk meg a közeljövő dilemmáját, de ahhoz, hogy megoldhassuk, erre a válasza is szükségünk van."

GYOMAI REFORMÁTUS TEMETŐK ÉS TEMETKEZÉSI SZOKÁSOK - III. Rész

Az emlékezet helyei a temetőkön kívül - talán sokan nem is tudják - a templom, a falu- és útszéli kereszt, Hősök szobra. Szakrális központok - szent helyek - ahogy a néprajz tudomány is tárgyalja az e helyekkel kapcsolatos ismereteket. Nagyszüleink nemzedéke, a templom köré szerveződött, települt közösség a temető egészét szent helynek fogta fel, és ezen belül is a szent emlékezet helyei voltak számukra szeretteik sírhantjai. Több nagyidőt megérett adatközlőm - férfi és nőnemben való - mondotta el nekem, hogy amikor kimennek a temetőbe, "beszélgetni" szokott elhunyt hozzátartozójával. Ha egyedül van, fennhangon, ha nem, akkor magában. Elmondja neki a két látogatás közötti időben törté-

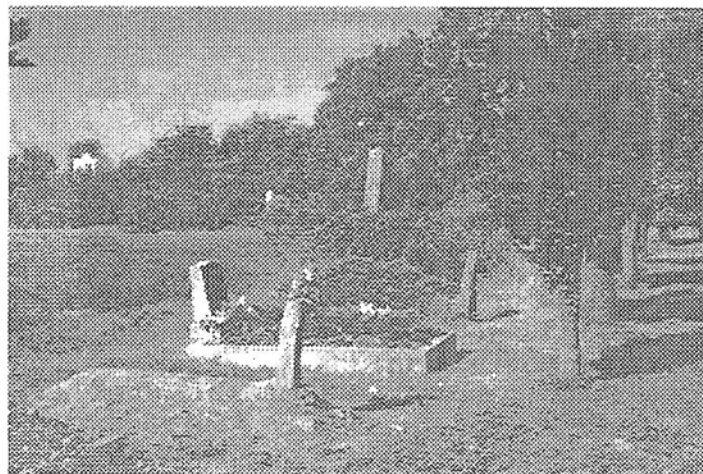
neteket; családi eseményeket, s a hétköznapi élettel kapcsolatos dolgokat. Mások csak üdvözlik a sírban fekvőt, mint mondták "úgy illik". Magam kisgyermekként és felnőttként is tapasztaltam e szokásnak meglétét, gyakorlatát. Nemcsak Gyomán, hanem szinte az egész Tiszántúlon, ahol is volt szerencsém benne a témakörben néprajzi indíttatású gyűjtést végezni. Ahogy aztán az idő felettem is eljárt, azon kaptam magam, hogy jómagam is gyakorlom. Amikor a Kiszéti temetőbe belépek a hajdan volt kapun a Tisza malom felőli oldalon, illedelmesen köszönök; "Adjon Isten jó napot kigyelmeteknek kedves bátyáim, néném" s szomorúan kell tapasztalnom, hogy nem lebeg béke poraik felett. Itt is - ott is ledöntött sírkövek, hiányzó ellopott sírkövek, szemétkupacok, kiszedett tűzre ellopott helyei tátonganak. Derékmagasságban kivágott fák csonkjai éktelenkednek, melyek gallyait ráhányták a sírhantokra s lehetőleg a gondozottakra, mert ott tiszta hely van a szükségtelen gallyak számára. Látom, hogy Nagy Sándor "aki volt az 1848/49-iki szabadság harczosa" sírköve ledöntve, gazzal benőve. Tovább haladok és egy szintén ledöntött, derékba tört sírkő előtt megállok fejet hajva; "Adjon Isten nemzetes főbíró Uram", mert itt nyugszik Szabó József főbíró úr. Ő volt Gyomának utolsó olyan főbírája, akihez még nyolcvan ennyihány éves korában is eljártak a gyomaiak ügyes-bajos dolgaikban tanácsot kérni. Különösen sokan keresték fel őt, családi ügyekben, vitás kérdésekre választ várva, mert ő a régi bírói tekintély utolsó tagja volt, patriarchális viszonyban a közösség "alárendelt" tagjaival. Hiszen még a múlt század utolsó harmadában a főbíró és törvénybíró nemcsak azért választotta a közösség, hogy a közigazgatást vezesse, hanem hogy "lelki atyja" is legyen, mint "karizmatikus személyiség" annak a köznek, akiből maga is vétetett, s melybe ő beleszületett. S mert az isteni parancs, hogy tudniillik az Istentől nyert talentumot a köz javára kell fordítani, akkor még nyilvánvaló volt, ezt a parancsot a "talentumos" emberek komolyan is vették. Ebben a Kiszéti

temetőben is vannak még méltatlan környezetben Papp Zsigmond keze alól kikerült művészi síremlékek, így Nagy Győző tanító sírköve domborművén a tanítója előtt levett kalappal álló kisgyerek, vállán a bakóval. Odébb Papp Zsigmond nagyapja - Csapó János néhai nemzetes főbíró uram - bronzrelifes síremléke volna - ha el nem lopták volna - "A magvető és nagy arató", tudniillik egy kézzel vető gyomai gazda alakja, feje felett varjak, háta megett a halál, vállán kaszával. Nagyszüleim, dédszüleim sírjánál kis áhítatot tartok imádsággal, énekléssel, éppen azért legtöbbször egyedül szeretek ott lenni. "Beszélgetek" is velük. Mostanában meg nincs is olyan nap, hogy ne gondoljak rájuk, Gyomára, a velük eltöltött boldog gyerekkorra (úgy 1938-1948 között!). Mindig elmondom ott, hogy áldja meg a jó Isten őket, kedves mindnyájukat egyenként és mindközönösen haló porukban is. "Nincs nagyobb kín, mint néhai boldog napokrul emlékezni..." mondotta volt gróf Széchenyi István, micsoda igazság!

Csősz nagyanyám fejfáját ki is vettem, megmentve egyúttal az eszeveszett pusztítástól s itt van velem az íróasztalom mellett, s így velem van az emléke is. El- és kimondhatatlanul fáj annak a hajdan volt közösségnek a pusztulása, amelyet legérzékletesebben, bár képletesen, e gyomai öreg temetők fejeznek ki számomra.

1968-tól a köztemető megnyitásától számítva megszűnt a "háztól való temetés". Ezzel együtt megváltoztak a halott eltakarításának évszázadok óta megrögzött szokásai. Lassan-lassan a feledésbe merül a halottas háznál felravatalozott halott siratása, virrasztása, "résztételés". Ezek az alkalmakon való megvendéglés, a viselkedési normák és követelmények. A halottról való híradás ugyan még mindig harangozással történik a régi jeladási rendszerben, de csak azoknál, akik az egyházzal "kapcsolatban" vannak. Ez elhunytakat a harangok szava kíséri ki ugyancsak a régi jelrendszerben. Így van hatórászás, déli pompa, gyűlő, kíséző harangjel. A harangok híradásából a hozzáértő közösségi tag tudja, hogy gyermeket, nőt, férfit jelentett-e be a család által felkért "funerátor", illetve "bejelentő", aki a temetéssel kapcsolatos összes hivatalos intéznie valót végzi. Mindez olyan terjedelmes ismeretanyag, hogy ezen írás kereteit - mint szokás írni - szétfeszíti.

CS. SZABÓ ISTVÁN

Jóska elmerülten üldögélt egy bogáncsbokor tövében, de csak akkor vette észre Marikát, mikor mellé is telepedett, megbillentette szőszke fejcskáját, és kíváncsian kérdezte:

- Szervusz. Az micsoda?
- Mi a micsoda? - kérdezte vissza Jóska.
- Hát, az, amit bogáncsból összeragasztottál.

- Ja, ez? Ez a Bogáncskirály. Itt a trónusa is nem látod?

- Bogáncskirály? Hiszen olyan nincs is, még a mesében sem. Soha még nem hallottam, hogy valaki mesélt volna róla.

Jóska haragosan összeráncolta homlokát, és ráültette trónusára a bogáncskirályt.

- De igenis van! - mondta ellentmondást nem tűrő hangon. - Van, mert én kitaláltam. Ha akarod tudni, ez az egész rétvé az ő birodalma. Van neki palotája is, csak nem lehet látni, mert elbújik a fű között.

- Olyan picike?

- Dehogyan. Csak mi vagyunk óriások. De majd jön az este, és ha hullik a harmat, közte lesz a tündérek könnye is. Ha abból reánk esik egy csepp, nyomban picikék leszünk, és elmehetünk vendégségbe a Bogáncskirályhoz. Én leszek a legkisebb királyfi, és te leszel a százszorszép királyleány.

- Gyere, inkább fogócskázunk! - azzal felpattant Marika, és fel akarta rázni Jóskát is. Hanem ő úgy megrázta a fejét, hogy ugyancsak kapaszkodhattak a szeplők az orra tövében, hogy le ne potyogjanak.

- Fogócskázni nem szoktak a királyfiak! - jelentette ki határozottan. - De ha van három kívánságod, azt teljesítem.

Marika egy ideig gondolkodott, de mert nem jutott eszébe egy sem a három kívánság közül, számfűlet mutatott Jóskának és elnyargalt, hogy beálljon fogócskázni a többi gyerek közé, akik ott hancúroztak, nem is nagyon messze.

Jóska is érzett egy kis bizsergést a

Mária néni meséi

Jóska meg a Bogáncskirály I. fejezet

Hogyan született meg Bogáncskirály

talpában. Szeretett volna ő is futkározni, de csak nem hagyhatja magára a Bogáncskirályt!

Az úgy történt, hogy ebéd után, amikor ide telepedett, még nem szánt ilyen nagy tisztességet a bogáncsgombócna, amiket tüskés kampóikkal egymásba ragasztott. De úgy sikerült, hogy ember formája alakult a bogáncsgyurmának. A fején mintha korona ült volna. Csinált hát neki egy széket is, s így született a Bogáncskirály.

Na, és ha már megvan, el kell képzelni egy országot is neki. Ott van az elrejtve a fűrengetegben. A palotájának hetvenhét tornya és hetvenhét szobája van. A legszebbikben ott él a világszép Bogáncskirályleány.

Jóska leheveredett a fűbe, és elgondolta, hogy mit tenne, ha igazából ráhullana a tündérharmat, és kicsi lenne, és rátalálna a Bogáncskirály birodalmára? - Elvinném feleségül - döntötte el végül. Ha a tündérharmat nem is, de mesélő álom reáhullott, s vitte Bogáncskirály birodalmába.

- Olyan biztos vagy benne, hogy hozzád adnám? - szólalt meg egy hang körülötte.

- De jaj uramfia! Hisz ez a Bogáncskirály! Hiszen előbb még olyan picike volt, mint egy babszem, Jankó! Hisz ez csoda!

- Nem csoda ez Jóska! - bólogatott bölcsen a király és felmutatott az égre - Nem látod, megjött az alkony, és lehullt az esti harmat és egy csepp a tündérek könnyéből reád hullott. Nem én lettem hát óriási, te lettél kicsi.

- És most igazából Bogáncskirály országában vagyok?

- Mindaddig, - bizonygatta a király, amíg el nem kívánczol belőle.

- Arra ugyan várhatsz! - kacagott Jóska boldogan. Hát nem tudod, hogy nekem otthon iskolába kellene jánom?

- Hát, ha így van, akkor maradj itt örökre. - Mondotta a király - Csak arra

figyelmeztettek, ki nem mondja azt a szót, hogy "bárcsak", mert akkor nem segíthet rajtad sem a tündérek könnye, sem az én hatalmam.

HOVÁ SZALADSZ FÜRGE SZELLŐ?

- *Hová szaladsz fürgé szellő?
Állj meg csak egy szóra! -
- Nem állok én, siemem kell
A két vizű tóra.*

*Csillámfényű, csöndes tükrén
Pergő táncot járok,
S felébrednek álmukból a
Pihenő hullámok.*

*Fehér fodros tarajukon
Piciny sellők ülnek,
Játékosan ringatóznak
Aztán elmerülnek.*

*Habkezűvel gyöngyöt szórnak
A sugaras égbe,
Te meg kislány fürgén, frissen
Szedd a köténykédbe!*

*Fűz belőle színes, fényes,
Szivárványos láncot,
S járj nekem a habok hátán
Pergő, forgó táncot.*

MEZEI IDILL

Gyík szalad a fű között,
De kedves, de fürgé!
Nini! Ott meg kukucskál
A lyukból egy ürge!
Szöcskét ringat a fűszál,
Hopp, elugrott, látod?
Már egy másik fűszálról
Nézi a világot.

Tarka szárnyú pillangó
Harmatcseppből kortyol,
Árnyékot lop a napfény
Egy vén sombokortól.
Virág szirmok tengerén
Szellők járnak táncot,
Délihábbal játszanak
Lánc-lánc eszterláncot.

A mesét és a verseket írta: IVÁNYI MÁRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Irodalmi oldal

Timár Máté író és költő barátunk küldte el költeményeit, melyek itt és most jelennek meg először a nagy nyilvánosság előtt.

Mielőtt azonban elmélyednének a kedves Olvasók e művekben, melyek ugyan a múltról beszélnek, de üzennek a Mának, talán nem lesz szükségtelen, néhány szót ejteni e két nagyszerű férfiről.

Pázmány Péter (Temple festménye a budapesti Rk. Hittudományi Akadémia dékáni hivatalában)

Pázmány Pétert, a bíborost, esztergomi érseket, a jezsuita író és apostolt, a hitvitázót és hittérítőt, az egyházszervezőt, a tanítót, a nemzetnevelő politikust - és nem sorolom tovább a jelzőket - bemutatni kötetekre menő vállalkozás. Így hát csupán néhány adat: Nagyváradon született 1570. október 4-én, meghalt Pozsonyban 1637. március 19-én. A koronázási templom szentélyében nyugszik. 1583-ban elhagyván a református vallást visszatért a katolikus egyházhoz. 1587-ben pedig a jezsuita rend tagja lett. Ő alapította 1635-ben a nevét még ma is viselő egyetemet Nagyszombatban. Az Ő lelki gyermekének számít Zrínyi, a költő.

Büszke volt magyarságára, nemesi családfáját Szent István király idejéig vezette vissza. Álljon itt 1616. augusztus 20-án kelt irásának néhány sora, melyet Thurzó György nádornak írt:

"Én is szinte oly magyarnak tartom magam, mint akárki; Hazámnak, nemzetemnek böcsületit, s csendességét szeretem és Istentől óhajtván kérem, az Nemességnek is privilegjomit szeretem és tehetségem szerént oltalmazom: mert noha most az sok hadak között megaprósodott a Pázmány nemzetség, de azt megbizonyíthatom, hogy Szent István király idejétől fogva, jószágos nemes emberek voltak eleim."

"Én is szinte oly magyarnak tartom magam, mint akárki; Hazámnak, nemzetemnek böcsületit, s csendességét szeretem és Istentől óhajtván kérem, az Nemességnek is privilegjomit szeretem és tehetségem szerént oltalmazom: mert noha most az sok hadak között megaprósodott a Pázmány nemzetség, de azt megbizonyíthatom, hogy Szent István király idejétől fogva, jószágos nemes emberek voltak eleim."

Gábor Áron (1911-1982) író, újságíró. A székely "ágyúöntő" családjából, Kézdi-székből származik. Jogi végzettséggel lett újságíróvá. (8 Órai Újság), s szépstílusa mellett az Erdély-hűség, és az igazmondás jellemezték. A II. világháború alatt haditudósítóként a kelet frontra küldték s az itt tapasztaltak alapján írta Túl a Sztálin-vonalon c. könyvét. Dálnoki Miklós Béla kormánya a Magyar Vörös kereszt főtítkárává nevezte ki, s e ranggal sorba járta az erdélyi, romániai légereket, hogy a svájci központban küzdhessen értük. (Az én első híradásom is így került haza 1945-ben, még Temesvárról) Puskin Nagykövet Garden Party-ra, a szovjet nagykövetségre hívta, ahol letartóztatták, majd több mint tizenöt évet töltött Szibériában részben kényszermunkára ítéltként, majd internáltként. A hatvanas évek elején került haza s írta meg Szibéria-trilógiáját. / Az embertől keletre, Szögletes szabadság, Évszázados emberek.) melyre kiadót azonban csak nyugati emigrációjában Münchenben talált. Nem sok következetesebb harcosa volt nála a szovjetellenes küzdelemnek, ingajaratban a négy égtáj s az öt világrész között, egészen halála napjáig. Haza csupán koporsóban térhetett, s a máriabesnyői temetőben, szüleivel közös sírban, gróf Teleki Pál közelében nyugszik.

PÁZMÁNY PÉTER, LÉGY A KALAUZUNK!

A 364 éves Pázmány Péter Katolikus Egyetem előtt

Bihar szülte, honfoglaló-vérből,
nevelőanyja Toldi-származék,
új hitből lépett rá a római útra,
s magyarságán ez lett a pecsét...
Latin, görög, héber, és a német,
Róma, Bécs, Grác rozsdát nem rakott
szép nyelvére s míg Zrínyit nevelt,
Balassitól - Arany Jánosig
szebben magyarul senki sem alkotott!

Vitákkal harcolt - gályarabok nélkül,
hit erejével: vagyon, hatalom
nem részegíté. Skolákat rakott!
S Bethlennel traktált, át a gránicon.
Lehet Nagyszombatból Trnava,
Bratislavává íródhat Pozsony,
majd négy-százados egyeteme
túlglóriáz trianonokon!

Leverhették róla a nevét,
míg szobra is vándorútra kelt,
újjaszülte világfordulás,
bár tántorgunk még a kezdetén,
és az egy-magyar igazság is él,
határokon is átfújja a szél:
Bethlennel írta: Míg Erdély létezik,
"senki sem pökhet galérunk mögét!"

Pázmány Atyánk! Sokan nyomodba léptek,
Márton Áron, Mindszenty, Apar,
de elkél ma is a Kalauz,
pogányok közt-hívó nyomdokon...
Lazul az erkölcs, minden eladó,
semmi se szent, és mindent lehet,
bomba a labda, s „nyalóka” a drog,
tisztának maradni „ó-dolog”,
s kiszolgáltatott, aki szeret...

Légy a jöreményünk Pázmány Péter,
Sarkcsillagunk. Már hajnalodik,
s magához tér az új nemzedék,
példád ma is útba-igazít.
Visszanézve apró termeted látjuk
óriásúlni, tetteid nyomán.
Nem vész el az, ki példád követi
Krisztus hitében, túlnőve a mán...

GÁBOR ÁRON

Örökmécsesének, Emmykének,
Münchenbe

Ott, "Túl a Sztálin vonalon"
ókumlálta, mit várhat népe,
majd lágerkapukon dörömbölt
a Vörös Kereszt nevébe',
ahol tífusz, vérhas, és a bosszú
vörös Aushwitza uralgott,
s Garden Party-n tizenhat évi
Szibériában nyert érte malasztot.

Kemény volt, mint az ágyúöntő,
bírtá az "Embertől keletre"
"százezerévesek" seregében,
hol didergett a jegesmedve.
S Szolzsenyicin kegyelem se várta,
csak afféle bilincs-szabadság,
s míg itthon is Ország-Világ cégér
fogadta: A gulágos magyarság...

Mikes mission, négy égtáj iránt
sugározta: Fals kádári moka,
ha Moszkvában, és New-Yorkban is
ikercsillagon peng a béke-nóta,
s tette a dolgát, míg a halálnak
GPU-ja utol nem érte,
s "kegyként" nyugodhat Máriabesnyőn,
Gróf Teleki Pál közelében!

Lassan én is készülök, Áron,
paslizni a végső davajra,
mert itt is "szegletes a szabadság"
coca-cólás címkével takarva...
Bár macorog az ifjú szívekben,
szikrát is vet a jobbnak reménye...
Nyugodj Testvér! Félek, hogy majd én is
csak oda-túl érkezem a révbe.

KISASSZONY NAPJÁN

Nyár végét siratták a szarkalábok, amint reszkető bóbítával hírül adták: száll az ökörnyal. Látszólag még úr volt az aranyrokolyájú nyár, hiszen zölden virított az erdő és a pinty vidáman verte kis ezüst harangját... Mégis... például a kis örgébics már a múlt héten hangtalanul cserregett a száraz kukoricaszáron, és szokása ellenére nem az erdő felé nézett, hanem a válla fölött egyre délre nézett. Az ökörfarkkóró pedig látta, amint a tengeri kúpon fátyolos szemmel búcsút csettegett és ma már csak kihült helyét simogatta a reggeli szél. Egy hajnalon megjelent az erdőben a kóbor mátyásszajkó, s a feketerigó sikítva jajveszékelte, kék párák úsznak az erdőn. A legvénebb pók hidegtelelően bújta a levelek alá és baljósatán motyogta: ősz érez a hátam. A fecskék eddig gondtalanul rajzoltak az égre villás ákom-bákomokat, most szorongva ültek a rézhuzalokon, s a legfiatalabb aggódva kérdezte: mondjátok, miért sárgább a napsugár? S lám... a napraforgó olyan furcsákat kiabál a bárányfelhők után... A hantmadár is felkapaszkodott a drótra, s vidáman újságolta, hogy az ürgék szerint ezután csoszog még a vénasszonyok nyara. Ám a középső villás megvakarta csőre tövét, és suttogóra vonta a hangos csicsergést... Valami nincs rendben... a hörcsög tele pofával hordja barlangjába a kukoricát, amott a mezei pók fiainak vastag cünnát csinál, egy hete nyoma veszett a bábaszarkának a száraz akácágakon, s mit eddig sohasem tett, koporsót csinált magának a zsákhordó lepke... úgy félek... hol jár már Szent István... még jobban suttogott... ma reggel dért láttam a huzalokon... nézzétek... útra készen áll a pongyolapitypang. Csak el ne késsünk! Mára szét kell oszolnunk, ezerfelé kélmelelnünk!

Megnézzük az erdei órát, nem üti-e nekünk a nehéz indulást. Csicsergett még, ahány anynyifelé cikáztak, és az őszi libatop szárán megkönnyebbülten sóhajtott fel a zöldfereg: csak már indulnátok! Múltak a hűvös reggelek... néhol lehullott egy sárgult falevél, éjjelente pedig idegen kiáltozással telt meg a vadmadarak útja, az a nagy csapás, amit évmilliókon át taposnak, ami ott feszül a csillagos ég közepe táján. Egy viharos éjjel különösen

rosszul aludtak a száraz nádban meghúzódó füstifecskék, egész éjjel szerteszórta a háborgó szél a csicsergő hangfoszlányokat, mire pedig kisütött a hold: százezer fecskének egy volt az óhaja: hajnalban indulunk. Így is történt. Így mesélte később fünek-fának a mezei bojtortján. Azt mondja kora hajnalban nyüzsgő népség lepte el a huzalok tájékát. Odagyültek mind a fecskék, mesze kis tanyákról, böglyös istálló mélyéről, tilinkózó pásztorok nyája mellől. Kiki gyorsan búcsút vett otthonától és utolsó simításokat végeztek az úti ruhákon. A bojtortján látta, amint odatelepedett a legvénebb fecske. Tudjátok - így kezdte - éppen ideje volt... tegnap berepültem az erdőre... a szilfatevő háza a minap még sárga volt, s képzeljétek, az éjjel megfestette az ősz... az ürgi nyulak mélyebb járatokat vájnak... nyugtalanok a baglyok is... igen... piros gömböcskét értelt a májusi gyöngyvirág.

Nyugtalanul forgatta fejét, de odanyilallott a második hírnök és folytatta ugyanúgy a lomberdőn túlkölnék a gimszarvasok, a szajkó nem fér a bőrében, a fácánok azt mondják: beérett a vadszeder... a vakond új várat épít... a feketerigók napok óta a kertekben fehér bogyókra járnak. Közben a drót végére szállt hahotázni a tövisszűrő gébics, de azok egyesült erővel nyomban elzavarták, csak messziről kélmelelt a kriptakert rácsán. Jött a harmadik jelentés. A kis hírnök majd hanyatt esett a síkos dróthuzalon. Én is jártam az erdőre... zsonganak a hangyabolyok... rengeteg fenyőtű hullott az avarra... szőlőrigókkal is találkoztam... azt mondják, érett vadrózsát találtak... megfonnyadt a moha, a patak halott lombot sodor... elérkezett az idő... hamvas gyümölcsét árulja a tövises kökény... az erdei legyek keresik a napsütötte helyet... a rókakölykök egyedül vadásznak... mit mondjak még? Percet sem várhatunk... üresen láttam a régi borzanyát, az őszelő vörösre csókolta a galagonyát... végig szálltam a mezőn is... a vén kecske azt megegte: mikor mentek délnek? A nádasok közt gyékény, buzogány feketélik, nyári felhők alatt egyre fogynak a vadvizetek... nyirkos parton az ebszőlő himbál zöld bogyókat, de már kevés zöld bujkál a sok vörös között...

Elérkezett az óránk! Ekkor aztán - így beszélte később fünek-fának a mezei bojtortján - megrebbent a szárnya, drótközépre szállt a vezérlő fecske, s valamit belekiabált a hajnali napsugárba. Csend támadt egyszerre, aztán sorjában felrepültek. Először egyesével, aztán tízes rajokban, csillogott a sok fehér mell, cikáztak a villás farkok. Egyre többen lettek, jöttek az erdő felől, nádasok mögül, nyári ereszek alól, jött a szomszéd falvak népe és a kavargásnak alig szakadt vége. Aztán mégis elrendeződtek, sűrű felhőként rajokba szakadoztak. Az utolsó percben lélekszakadva érkezett egy későn kelő partifecske, megpihent a dróton, aztán a távozók után iramodott. A barázdabillegető a sínparáról integetett, hogy ő majd csak októberben vonul. A fecskék ekkor már fenn kavarogtak irdatlan magasságban, alig látták a tájat. Láthatatlan sugarakkal most már kéklő hegyláncok, vastag folyók vonulatát lesték. Mondom, nem nézhetek vissza, mégis megéreztek, amint búcsúzott tőlük erdő, mező. A napraforgó utánuk bámult és őszöl sárgult fogai közt ezt mondogatta: csak aztán sólyommal ne találkozzanak. A sárgafejű mezei virágok bizakodva tárgyalták az elmenők sorsát: mi bajuk lehetne? Magasan vonulnak... közel az Istenhez. A nádasok között pirosra lakkozott csengőkkel aggódva búcsúzott az ebszőlő: irdatlan vizeken kelnek át, vajon van-e ott pihentető nádszál? Arról meg, hogy az ő lüktető színet még mindig látják, bizonyos volt az öreg kecskerágó. Pedig az eleven felhőnek nyoma sem volt, üresen tátogott a szeptemberi égbolt és az útszélén az füllentette az ökörfarkkóró, hogy harmat volt az éjszaka, pedig mindenki tudta, hogy könnyeket morzsolt. Elnémult a mező, a labodabogar megszeppenve behúzta csápjait, fázosan lapult a vörös poloska. Hűvös fuvalom támadt, a szarkaláb figyelmeztetően emelte fel sarkantyúját. Felhő kerekedett az ég alján, bágyadtan omlott a napsugár, és fázosan szólt a pongyolapitypang: elszállt az utolsó fecske. Ebben a percben lehajtott fejjel mindenki hallotta, amint erdő mélyén, száraz herkek szélén, rizs árkok partján, zúgó nádas mélyén, a nyár fölött az ősz meghúzta a lélekharangot.

Homoki Nagy István

Madizol Kft

*Minőségi női cipők nagy választékban,
kedvező áron*

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.

Telefon: 06/66 386-578

06/30 436-781

„ÉPFE“ - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknek
teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat,
azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.
ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK.
BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi
kiviteli faszobrász, faragó munkákat készít.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

"Egy pohár bor a kezében,
Bora elfoly, keze reszket,
Vén gulyás ül karosszéken.
Múlt időre emlékezett."

ARANY JÁNOS: A vén gulyás (részlet)

Az ősz első fuvallatai már pergetik a fák sárguló leveleit. Egyes hűvösebb hajnalokon a kisebb tócsák bepilléznek, hajsál vékony pókhálószzerű jég képződik rajtuk. Ám, sok munka van még a kertben, de a forrásban lévő borral is van még tennivalónk.

Ha a must minden baj nélkül túljutott a zajos vagy bő erjedésen, akkor csendes utóerjedésbe megy át. Amikor már teljesen megszűnik az erjedés, akkor fizikai, kémiai változások következnek. Csökken az ásványi anyag és a savtartalom. A mustba került szilárd anyag leülepszik az elhalt élesztősejtekkel együtt. Az így leülepedett anyagokat seprőnek nevezzük. A tisztulással egy időben a bor hőmérséklete csökken, összehúzódik, térfogata kisebb lesz, széndioxid tartalma is elenyészővé válik. Ekkor a hordót fel kell tölteni annyira, hogy a

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Őszi munkák a borospincében

szájnilyás alatt legyen kétujjnyira a bor. A kiskertekben, ahol több fajta szőlőből, csemege és borszőlőből készült a bor (ugyanakkor fehér bort adó szőlőből), feltehetően savtartalma szegényes lesz. Ezért cél: zerü borkősavat adni a borhoz. (Szakboltokban kapható.)

Itt szeretném megjegyezni, hogy a vörösbort adó szőlőt a törkölyükön erjesztik és tulajdonképpen így kapnak csodálatos vörös színű bort. Természetesen a zúzás, darálás után kristályos borként (port) adnak a törkölyhöz. Nem szükséges nagy mennyiség, mert vörös mustot adó szőlőnek magas a savtartalma, ami gátolja a káros baktériumok elszaporodását. Közismert, hogy festésre otelló szőlőből készült bort is szoktak használni. Különösen Gyöngyös környékén divik ez a módszer, de településünkön is régebben a kocsmárosok Tiszakürtről borvásárláskor otellóbort is vettek festés végett. Ezt nekem egy fuvaros mesélte, aki sokszor hozott bort a kocsmárosnak.

Borunk akkor lesz igazán jó, ha szakszerű kezeléssel gondoskodunk, hogy minél jobban megőrizze kellemes ízt, zamatát, illatát és sokáig eltartható maradjon. Ezért kell nagy figyelmet fordítani a fejtésre, a derítésre. A többféle szőlőből készült bor ize, zamatanyaga vegyes, amire azt szoktuk mondani, hogy jellegtelen a bukéja. Az egyfajta szőlőből (pl. hárslevelű, zöldszilváni, oportó, kadarka)

készült bornak meg van a maga jellegzetes zamata, illata. Azonban ne keseredjünk el, mert a több fajta szőlőből is lehet jó, zamatos, vegyes illatú bort készíteni. A mustban és borban a zavarosságok megszüntetésének módja a derítés. A tisztításra, derítésre szánt anyagot a borhoz adjuk, amelyek leülepedésre képesek. miközben

magukkal ragadják a zavarosságot okozó részecskéket. A derítés, tisztítás legfontosabb hatása a tisztulás, a stabilizálás, továbbá kedvezően hat a bor érzékszervi értékére, elősegíti a fejlődését, érését. Ez által a szabad szemmel látható, valamint nem látható zavaros anyagot távolítjuk el. Többféle derítőszer van. Kistermelők estében ajánlani tudom Deriton elnevezésű kalcium tartalmú ásványi közetből készült szert, mely szürkés színű. (a Gazdaboltokban kapható úgy Endrődön, mint Gyomán) Felhasználásának módja a csomagoláson megtalálható.

Felvetődik a kérdés, hogy mi, akiknek nem sok bora lesz - mert vidékünkön a szőlőtermelés sokadik rendű - mikor derítsünk? Saját tapasztalatom szerint az utóerjedés után, amikor már feltöltöttük a tárolóedényt. Nyilván, szőlőtermelő vidéken, ahol a bor eladásából szerzik a termelők anyagi javait, sokkal többet, többféle módszert, többszöri lefejtéssel, derítéssel, szűréssel, érleléssel nyerik a bort, amely már palackozásra is alkalmas.

A borkén hozzáadásával is szépen leülepszik a bor, tisztává válik, azonban Deriton hozzáadásával még tisztább, fényesebb, csillogó tükrös lesz. Ez a tisztulási folyamat egy pár nap alatt végre megy, mely által a folyamat gyorsabb, hatékonyabb és eredményesebb lesz. A borkén egy kicsit világosítja a piros, vörös bort, de egy idő elteltével visszanyeri eredeti színét. Ismeretes az, hogy a kénnek szintelenítő hatása van.

Itt csatlakoznék Frankó doktor úr által újságunk szeptemberi számában írt jó tanácsaihoz, hogy mértékletesen, keveset, kultúraltan fogyasszuk a jó bort.

Ismeretes, hogy kedvező az étrendi hatása, mérsékeltabb fogyasztása szívbántalmak ellen is előnyös, sőt az idegrendszerre is jó hatással van. esetenként a lelki feszültséget - melyek érszűkítő hatásúak - oldja, tágítván az ereket.

A túlzott, tartós alkoholfogyasztás káros, bénító hatásáról, azt hiszem, nem kell szólnom. Sajnos, mindennap látjuk, tapasztaljuk annak következményeit.

Végezetül összegezve: ismernünk kell a bor hasznát, kárát (gyógyszer, élvezeti cikk és mérég), annak érdekében, hogy a fogyasztónak egészségére és ne ártalmára váljék.

Képeink: Kertbarátok kiállítása 1998

HUNYA ALAJOS

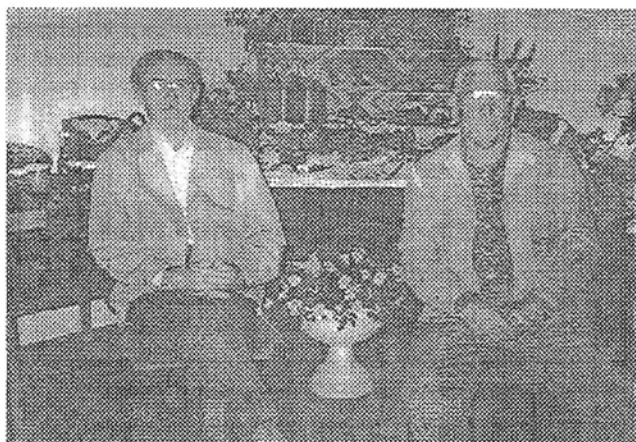
GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Megkérdeztük az illetékest...

Bízást elmondhatom, hogy a kenyérem javát már megettem, de ez év tavaszáig élő patkányt nem látam. Kiderült, hogy nem elszigetelt jelenségről van szó, olvasóink közül is jeleztek hasonló tapasztalatokat.

Megkérdeztem hát egyetlen „KÖJÁL”-os ismerősömet, aki Weisz Katalin tisztii főorvos asszonyhoz irányított, mint kiderült a KÖJÁL utóda az ÁNTSZ (Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat). A főorvossal folytatott telefonbeszélgetés értelmében írásban az alábbi kérdéseket tettem föl:

Hogyan lehet felmérni, hogy az adott településen milyen mértékű a fertőzöttség, elég-e a házi irtás, ha igen milyen szereket használunk, amik csak a rágcsálókra ártalmasak, de kímélik a háziállatokat, illetve hasonló állatokat? Kinek a kompetenciája egy ilyen irányú felmérés, és egy esetleges városi irtás - amennyiben erre szükség lenne - milyen nagyságrendű költségeket mér és kire? Milyen betegségeket terjesztenek a patkányok?

A főorvos asszony írásban adott válasza alapos, mindenre kiterjedő, a laikus számára is érthető volt, amit ez úton is köszönök. A lapterjedelem korlátozottsága miatt nem áll módunkban annak teljes közlése, - jóllehet szívem szerint ezt tenném - így megpróbálom kivonatolni, és a legjobb tudásom szerint a legfontosabb kérdésekre adott választ kiragadva igyekszem a lehetőséghez mérten idézni.

"A patkány környezetéhez jól alkalmazkodó nagyon szapora rágcsáló. Közegészségügyi veszélye is jelentős. Szemétnél, hulladékon, csatornáknál, vagy más szennyezett helyen mászkál. A fertőző hasmenéses betegség, bőr és parazitás betegségek terjesztésében van szerepe. Olyan fertőző betegsége is lehet, ami áttragad az emberre is, pl. tularémia (magas lázzal járó nyirokcsomó duzzanat. SZERK.) vagy a leptospirosis (vízelettel terjedő, életveszélyes is járható agyhártyagyulladás. SZERK.) Elpusztításához a kereskedelembe kapható (főleg gazdaboltokban) rágcsálóirtó szer alkalmas. Felhasználásánál a használati utasítást sző szerint be kell tartani. Úgy kell elhelyezni, hogy ahhoz használatát ne férhessen. A patkányok elleni védekezésnél legfontosabb a megelőző tevékenység. Életkörülményeik megnehezítéséről főleg táplálékuk megvonásával. búvó és fészkelő helyük megszüntetésével kell gondoskodni. A táplálékul szolgáló hulladékféléket (házi szemét) zártan kell tárolni, és folyamatosan el kell szállítani. Élelmiszerek, termények tároló helyét

úgy kell kialakítani, hogy ahhoz a patkány ne férjen hozzá. A fészkelő és búvóhelyül alkalmas lomokat el kell takarítani, a még felhasználásra kerülő téglá, fa, széna szalmakészleteket időnként át kell rakni!

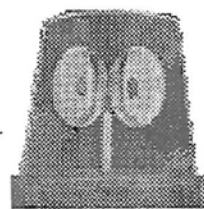
Az Egészségügyi törvény előírásai szerint káros rovarok, rágcsálók elszaporodásának megakadályozásáról, rendszeres irtásokról gondoskodni kell, ennek végrehajtásáról az épület, terület tulajdonosa (esetleg bérlője, használója) köteles gondoskodni. A törvény értelmében a település patkánymentességének biztosítása az önkormányzat feladata. Az ÁNTSZ városi intézete évente kétszeri megelőző jellegű rágcsálóirtást rendel el azoknál az egységeknél, ahol a rágcsálók megtelepedésének és elszaporodásának veszélye az ott folyó munka jellegénél fogva fokozott mértékben fennáll. Egyedi határozat kiadásával kötelezhetjük a rágcsálóirtóra azon ingatlanok tulajdonosait, akiknél ezek nagymértékben elszaporodtak, de az irtást nem végzik. Amennyiben a település nagyobb részét érinti az ártalom, nem elegendő az egyedi határozat kiadása. A patkányártalom felmérése a bejelentések alapján az önkormányzat által megbízott irtással foglalkozó szakvállalatok, illetve szakemberek, gázmester bevonásával lehetséges, akik az ártalom kiterjedését, a fertőzöttség mértékét felmérik, és a helyi adottságok figyelembe vételével, a megfelelő irtási módszerrel döntenek.

Fontos, hogy mindenki betartsa az önkormányzat által kiadott köztisztasági és állattartási rendelet előírásait.

Ez év tavaszán Gyomaendrődről néhány bejelentés érkezett az ÁNTSZ-hez, és egy esetben határozattal köteleztük az ingatlan tulajdonosát az irtás, illetve a megelőző munka elvégzésére. Ez évben már írásban felhívtuk a gyomaendrődi önkormányzat figyelmét arra, hogy ha a település egész területén, vagy annak egy részén nagymértékű rágcsálóártalom tapasztalható, az általános és kötelező rágcsálóirtást elrendelheti."

Megkérdeztem Dr. Csorba Csaba jegyző úr véleményét, aki megnyugtató, hogy elszigetelt esetekről van szó, amely részben magyarázható a nagyüzemi állattartás megszűnésével, és a házi állattartás ezzel egyidejű megnövekedésével. Tehát kezdjünk először is saját portánkon rendet teremteni, tartsuk be a közegészségügyi rendeleteket, és reméljük, ez megszünteti a problémát.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

Bűnügyi krónika

Rendőrkezen a sorozatalkövetők

Az elmúlt időszak két igen nagy horderejű felderítéséről, kellemes kötelességünk beszámolni.

"Valóban - kezdi az események ismertetését Tóth

Bálint parancsnok úr, - joggal elmondhatjuk, hogy ez úttal nem dolgoztunk hiába. Augusztus 3-án vettük őrizetbe azt a kocsorhegyi lakost, nevelt fiával együtt, akik eddig bizonyíthatóan 78 vikendházat tört fel, de ez a szám még emelkedhet, meghaladhatja a 100-at is. Lakásukon teherautónyi lopott tárgyat foglaltunk le, horgászbotokat, háztartási eszközöket, kisgépeket, és egyéb, általában a vikendházakba tárolt tárgyakat. Ugyancsak augusztus elején került látóterünkbe egy igen összetett, szintén endrődi fiatalemberekből álló baráti társaság, melyeknek egyes tagjai szoros, mások csak lazább szálakkal kötődnek ehhez a jelenlegi ismereteink szerint 12 főből álló sorozatalkövetőkhöz, akik

vállalkozó összetételben tizenegynéhány vikendházat és főleg az endrődi részen boltokat, kocsmaikat, és egyéb szórakozóhelyeket törtek fel. Volt olyan betörésük, ahol az okozott kár meghaladta a félmillió forintot! A társaság több tagja fiatalok, sajnálatos módon egy gyermekkorú (13 éves) tagja is van a bandának, és ő is több betörésben vett részt. A játékautomaták sorozatos feltörése, és kifosztása is az ő számlájukra írható, az ellenük folyó eljárás kezdete óta nem is történt ilyen, csak egy, szept. 2-án a gyomai italboltba való betörés, ahonnan dohánypárut, és a feltört játékautomatát tulajdonították el. Mint utóbb kiderült ennek két elkövetője ugyancsak a fent említett banda tagja, akiket őrizetbe vettünk, közülük egyikük előzetes letartóztatását a bíróság is elrendelte. Meg kell említeni augusztus hónapban történt szokatlan bűncselekmény-sorozatot is, melyet 4-5 egymást követő nap éjszakáján követtek el Templom- és a Bánom zugban, ahol "csak" az

éjszakára szabadban, kertben, vagy a stégen hagyott horgászbotokat szedték össze - nem lehetetlen, hogy a víz felől közelítve - az ismeretlen elkövetők, s az okozott kár igen tetemes. Szeptemberben eddig (lapzártáig) nem is volt csak két felderítetlen bűncselekményünk. Egy dohánylerakattól, rosszul lezárt ablakon akadálytalanul behatolva több mint kétmillió forint értékű cigarettát tulajdonított el eddig ismeretlen elkövető. 9-én reggelre ajtó befejtés módszerével betörték egy italboltba, ahonnan 58.000 Ft. készpénzt és néhány üveg italt vittek el. Ennyi!" fejezi be elégedetten Tóth Bálint főhadnagy, üres oldalakat pergetve az ügyeleti naplóban. Az elégedettség jogos, hiszen mint mondta, a két sikeres felderítéssel, a sorozat elkövetők kézre kerítésével reményeink szerint, mire a két ügyben a nyomozati szakasz lezárul, talán 90%-a is felderítettnek lesz tekinthető az elmúlt évben elkövetett összes betörésnek. Ehhez az arányhoz mi is csak gratulálhatunk!

Marsiné Giricz Erzsébet

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Bula Teréz, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Ajajos, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERJUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

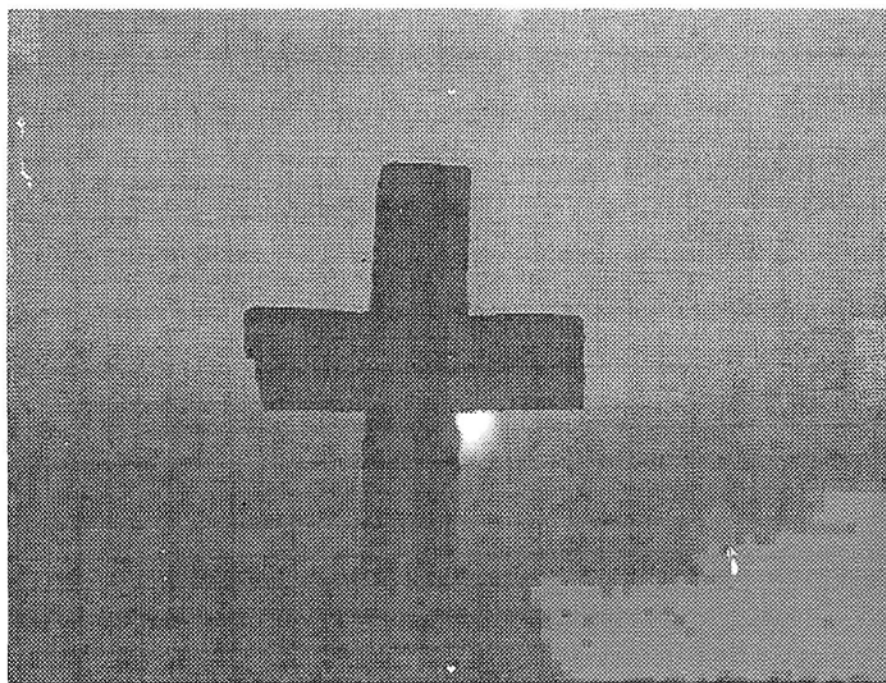
GYOMAENDRŐD

fi keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 11. szám

• Társadalmi, kulturális és hagyományörző folyóirat •

1998. november

Fotó: Császár Claudia

Réthly István:

*Az én
mindennapi
kenyerem*

Mekkora a világ? - A Mi világunk mekkora? Száguldó gépeinkkel is alig valamit tudunk bejárni belőle. Aztán meg bele is fáradunk a száguldásba, - a folyton sietős dolgainkba. Csendre vágyunk. De félelem kerít hatalmába hamar: lemaradunk, - elfut mellettünk a világ, s mi majd nem tudjuk soha behozni lemaradásunkat. Félünk: - hátrányos helyzetbe kerülünk, mások megelőznek.

Ez a rohanás lenne a cél, - ez a fáradtság?

Ezzel az életérzéssel nehezen tudjuk átlépni a csend birodalmának kapuit. Most, Halottak napján mégis odavitt bennünket a kegyelet, - az együttérzés, - a szeretetteljes emlékezés. Odavisz a temetőbe, - hol szeretteink sírhantjai hirdetik, a szívünkhöz nőtt rögök, hogy ez a világ sokkal nagyobb, mint érzéseink tanúsítják, - mert akik elmentek, azok is vannak valahol, s ez a valahol nem a föld, hanem a láthatatlan lét világa.

Mekkora világ? Nemcsak bennünk él az emlékezés, hanem ez az emlékezés bennünk azért születik meg, mert az élet maga tanít meg átlépni gondolatban a látható szűk világ korlátait, s "beletekinteni" lelki szemünkkel abba a másik világba. Mindenszentek napja, ez a nap öröm, a dicsőség, az örvendezés napja. Idősebb testvéreinkhez száll gondolatunk, kikről hisszük: élnek, - célba jutottak, az Atya áldottai, kik megkapták azt az országot, melyet a földi küzdelmükben az igaz úton járva célratörően elértek. Örvendezzünk Mindszentek ünnepén.

Halottak napja az együttérző szeretet napja, gondolatunk azoknál

időz, kik tisztulásra várnak. Minél inkább a más világ méreteiben kezdünk gondolkozni, annál inkább érezzük kicsinységünket, - s ösztönözve érezzük magunkat ennek a "más" világnak méreteihez méltóan megszólalni. Így tör fel bennünk az imádság. Óh, mennyire küszködünk önmagunkkal s ügyetlenségünk fogva tartja lelkünket.

A láthatók között még csak eligazodunk, de mikor az új, végtelen világ kapui tárulnak fel, meglepődünk, s talán félve igyekszünk lelkünkben becsukni a kapukat, mert megréttünk a távlatoktól. Mekkora az egész világ? Nem hossz és súlymértékkel jelzik nagyságát, - hanem a lelkünk örökké élni akaró vágyakozása érzékeli a végtelen világ hírnökeinek üzenetét. Itt már a hit fog kézen s reményt csöpögtet sajtó szívünkbe. Megtanít arra, hogy az igazi szeretet, az egész, nagy, végtelen világ Urának hozzánk, kicsiny önmagunkhoz lehajló, s bennünket magához emelő jóságában áll. Aki azt akarja, hogy a mi örömünk teljes legyen.

Temetőben járok, a sírokon még friss, holnap már a hajnali fagytól dércsípte virágok, - egy-egy gyertya lobban szelid lángocskájával. A költő szavaira emlékezem: "elhull a virág, eliramlik az élet".

Aztán a költőnél magasabb iskolából tanulva mondogatom:

"Minden test olyan, mint a fű és minden szépsége, mint a mező virága, - de Istenünk szava örökké megmarad." (Iz 40. 7-8.)

Ezért az én mindennapi kenyerem, az ő mindörökké megmaradó "Igéje".

AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYE

„Az egyes polgárnak a közdolgok folyásába tekinteni joga és kötelessége.”
(Kölcsey Ferenc)

Győzött a polgári összefogás Gyomaendrődön!

POLGÁRMESTER: Dr. DÁVID IMRE

EGYÉNI VÁLASZTÓ KERÜLETEK KÉPVISELŐI:

1. számú egyéni választókerület Vass Ignác MSZP
2. számú egyéni választókerület Dr. Kovács Béla MSZP
3. számú egyéni választókerület Czibulka György független
4. számú egyéni választókerület Dezső Zoltán FIDESZ -MKDSZ-MDF
5. számú egyéni választókerület Hangya Lajosné független
6. számú egyéni választókerület Knapcsek Béla MSZP
7. számú egyéni választókerület Véha Lászlóné FIDESZ-MKDSZ-MDF
8. számú egyéni választókerület Dr. Valach Béla független
9. számú egyéni választókerület Császárné Gyuricza Éva FIDESZ-MKDSZ-MDF
10. számú egyéni választókerület Jakus Imre független.

KOMPENZÁCIÓS LISTÁS KÉPVISELŐK:

FIDESZ-MKDSZ-MDF	Bátori Gyula MDF, Kovács Attila FIDESZ
FÜGGETLEN KISGAZDA PÁRT	Tótka Sándor, Gellai Imre
MSZP	Babos László
MSZDP	Jenei Bálint, Garai János
FÜGGETLENEK	Czibulka György, Hangya Lajosné, Jakus Béla, Dr. Valach Béla
CIGÁNY KISEBBSÉG	Ilj. Dógi János
NÉMET KISEBBSÉG	Hack Mária

ÖSSZESÍTÉS:

FIDESZ MAGYAR POLGÁRI PÁRT	
MAGYAR KERESZTÉNYDEMOKRATA SZÖVETSÉG	
MAGYAR DEMOKRATA FÓRUM	5 fő 26.3 %
MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT	4 fő 21.1 %
MAGYAR SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT	2 fő 10.5 %
FÜGGETLEN KISGAZDA PÁRT	2 fő 10.5 %
CIGÁNY KISEBBSÉG	1 fő 5.3 %
NÉMET KISEBBSÉG	1 fő 5.3 %
FÜGGETLENEK	4 fő 21.0 %

ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK HUNYÁN

Polgármester HUNYA TIBORNÉ

Képviselek:

Dr. FABÓ JÁNOS
FARKAS BÉLA
PINTÉR BÉLA
RACZKÓ ENIKŐ
SZILÁGYI ANDRÁS ZOLTÁN
SZMOLA ILDIKÓ
VASZKÓNÉ HUNYA MÓNICA

SZERKESZTŐSÉGÜNK ÜDVÖZLI **Dr. DÁVID IMRE** POLGÁRMESTER URAT ÉS **HUNYA TIBORNÉ** POLGÁRMESTERASSZONYT A GYOMAENDRŐDI ÉS HUNYAI KÉPVISELŐ-TESTÜLET TAGJAIT. KÍVÁNJUK, HOGY A KÖZJÖT SZOLGÁLVÁ TELJES SZÍVVEL-LÉLEKKEL MUNKÁLKODJANAK TELEPÜLÉSÜK ÉRDEKÉBEN!

Madizol Kft

*Minőségi női cipők nagy választékban,
kedvező áron*

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.
Telefon: 06/66 386-578
06/30.436-781

MINDENT EGY HELYEN

PIKTOR BOLTBAN!
Gyomaendrőd, Fő út 204.
Telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárák, vasalások,
- és linóleumok

PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

NAGY SIKER VOLT! Október 16-án a református templomban nagy sikerrel szerepelt a Gyomaendrödi Zenebarátok Kamarakórusa. A műsoron Albinoni, Bach, és Pergolesi művek hangzottak el. A zenei világnap alkalmából rendezett hangverseny kiemelkedő alakja volt Erdeiné Muci Márta, aki nemcsak mesteri hegedűszólójával, de a Stabat Mater-ben (Mária-himnusz) nyújtott szoprán énekével kápráztatta el közönségét. A hallgatóság tetszésnyilvánítása sem maradt el; a műsor végén felhangzó, kissé bátortalanul, de egyre erősödő tapsal köszöntük meg e csodálatos estét. Köszönet illeti a szervezőket Holubné Hunya Anikót és Erdeiné Muci Mártát, akik fáradságot nem kímélve - támogatás hiányában - maguk vállalkoztak a szervezéssel járó összes munka elvégzésére. Reméljük a jövőben egyre több alkalommal hallhatjuk a Kamarakórust, s a jövőben talán a támogatókban sem lesz hiány.

TOTÁL VEGYESÁRUK ÜZLETHÁZA LEGÚJABB AJÁNLATA:

(Endrödi u. I. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy
06-20-9254-663

Étolaj
1 literes 220.-Ft/l.

Burgonya, hagyma, alma
állandóan itt a legolcsóbb!

Hipó 20.-Ft/l.
Továbbá:
Női-, férfiszokni
70.-Ft/pár

TELEK ELADÓ

A festői környezetéről híres balatoni helységben Révfülöpön 400 négyszögöles telek eladó. Érdeklődni lehet a 06-87-321-315-os telefonszámon.

KÖZLEMÉNY

Véhané Szedlák Ildikó listelellettel értesíti jövőbeni ügyfeleit, hogy a Hungária Biztosító üzletkötőjeként mind gépkocsival, lakással, nyugdíjpénztárral, életbiztosítással, és általában minden biztosítási ügyben szívesen áll rendelkezésre. Telefonon való előzetes időegyeztelés a 284-401 telefonszámon, vagy személyesen a Sugár u. 105 sz. alatt lehet.

Az Endrödi Tőjházban tartotta ez évi ülését a **Honismereti Kör**. A Honismereti Kör régi és új tagjai igen nagy létszámban vettek részt. Szabó Zoltánnét megválasztották szervező titkárnak. A jövő évben kiadásra kerülő "Endrödi füzetek" témáját is meghatározták, és a feladatokat személyekre bontották. Az ülés jó hangulatban ért véget.

Köszönet a Választóknak!

Nagyon nagy tisztelettel mondunk köszönetet a 7-es és 9-es Választókerületben lakóknak, akik október 18.-án elmentek szavazni. A választók többségének akarata alapján képviselői mandátumhoz jutottunk.

Köszönjük a hitet és a bizalmat:

Császárné Gyuricza Éva
9-es körzet képviselője

Véha Lászlóné Szedlák Ildikó
7-es körzet képviselője

RÓZSAHEGYI EMLÉKTÁBLA AVATÁS LEÁNYFALUN

Örömmel tettünk eleget a leányfalui Művelődési Ház meghívásának, amikor szeptember 26-án adalátogattunk. Délután 3 órai kezdettel meghitt ünnepségen vehettünk részt. A Rózsahegy Kálmán utca 5. sz. ház falára elhelyezésre került egy gyönyörű keményfából faragott emléktábla, mely mostantól kezdve őrzi annak emlékét, hogy a nagy mester néhány évet itt töltött e festői környezetben.

Szuhay Balázs színművész úr emlékezett meg meleg, közvetlen szavakkal a nagy színművészről, a Nemzeti Színház örökös tagjáról, a színiiskola alapítójáról, kinek iskolájában ő maga is tanítványa lehetett. Hallhattuk Szabó Enikő alföldi és székely dalainak csodálatos előadását. Majd a Művelődési Ház igazgatója felavatta az emléktáblát.

Koszorút helyezett el a Rózsahegyi Ált. Iskola megbízásából Fülöp Imréné és Márton Gábor nyugdíjas pedagógus. Az Endrődiek Baráti Köre nevében Császárné Gyuricza Éva helyezte el a megemlékezés koszorúját.

A KÖZÖSSÉGI HÁZ NOVEMBERI PROGRAMJA

7-8-án	8:00-16:00 óráig	Galambkiállítás a földszinti teremben
7-én	18:00 órától	A Selyem úti óvoda jótékonyági vacsorája
11-én	15:00 órától	Vérnyomás, vércukorszint és testsúlymérés a földszinti teremben, Cukorbeteg Klubja szervezésében, nem csak klubtagok részére!
11-én	17:00 órától	Cukorbeteg Klubja
11-én	18:00 órától	Zenes est a Magányosok Klubjában. Minden érdeklődőt várunk!
14-én	18:00 órától	A Gazdakör vacsorája
16-án	18:00 órától	Az I.sz. Nyugdíjas Klub vacsorája
19-én	9:00-13:00 óráig	Ruhavásár (GÉNIUSZTEX Bp.)
21-én	18:00 órától	Balyusbál a Magányosok Klub tagjainak
27-én	16:00-20:00 óráig	TINI DISCO Belépő: 100.-Forint.

ALAPÍTVÁNY A SIKETEK ÉS NAGYOTHALLÓK MEGSEGÍTÉSÉRE

Tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy Újházi Ernő Dezső és Vaszkó András alapítványt hoztak létre a gyomaendrödi siketek és nagyothallók megsegítésére. Kérjük mindazokat, akik - bármily csekély összeggel - támogatni kívánják e nemes célkitűzést, juttassák el adományaikat az Endröd és Vidéke Takarékszövetkezet Gyomai kirendeltségén vezetett 53200125-10004555. számú csekk számla felhasználásával.

Alapítvány az Endrödi Szent Imre Plébániáért

Tudatjuk mindenkivel, hogy ALAPÍTVÁNYT hoztunk létre, azzal a céllal, hogy segítsük az Endrödi Szent Imre Plébániát feladatai ellátásában. Az Alapítvány neve: Endrödi Szent Imre Plébániáért, címe: 5502 Gyomaendröd Fő út 1. A feladatokból kiemeljük, az egyház kezelésében lévő temetők karbantartását, a templom, az orgona, a plébánia karbantartását. Az Alapítvány nyílt, csatlakozhat hozzá minden belföldi és külföldi magán és jogi személy, készpénz befizetéssel, vagyontárgyak, szolgálatások nyújtásával.

A számlaszám: ENDRÖD ÉS VIDÉKE TAK.SZÖV. 53200015 - 10003231.

Alapítók: Ambrózi László, Császárné Gyuricza Éva, Dr. Gyuricza Béláné, Újházi Ernő Dezső, Szabó Dezsőné, Vaszkó András.

Rózsahegy Kálmán Általános Iskola hírei

Az 5. osztályos tanulók interjúja! vesznek részt a PHARMAVIT Rt "Életrevaló plusz" vetélkedőjében, melyen az iskola egyik nyugdíjas nevelőjét szoláztatják meg öt évtizedes működéséről.

Rózsahegy Kálmán születésének 125. évfordulóján, október hatodikán, nívós műsorral emlékeztek meg névadójukról.

Szeptember 11-én, őszi túrán vettek részt az iskola tanulói, mely kellemes főzéssel zárult.

Október 9-10-én hulladékgyűjtést rendezett az iskola önkormányzata nagy sikerrel. Köszönjük a szülők és a lakosság segítségét.

ISKOLAVEZETÉS

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könnyű sója,
Sarkesillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

TANKÓ ANDRÁS

Zilah 1928 - Békéscsaba 1968.

Harminc esztendeje, hogy fiatalon, negyven évesen, távozott körünkből. Édesapja vasutas volt. Az elemi iskoláit Zilahon, 6 gimnáziumi osztályt Csíkszeredán végzett, majd átiratkozott a Marosvásárhelyen működő tanítóképzőbe. Utolsó tanuló éveit már Szegeden fejezte be, 1946-ban. Ott szerzett tanítói oklevelet. Tehetséges zenész és ügyes tornász volt.

Szülei elhagyva Erdélyt (Észak-Erdélyben Mádifalván dolgozott édesapja a MÁV-nál) átjövve hosszabb időt vasúti kocsiban laktak. Aztán Tapolcára vetette őket a sors, végül Békéscsabán állapodtak meg. Bandi bátyja, mint egyetlen testvére, ma is ott él.

Orosházán tanyai iskolában kezdte meg működését. A szomszédos tanyaiskola tanítónője Szabó Irma 1948-ban lett a felesége. Két gyermekük született; András, aki jó

nevű szülész és nőgyógyász Kecskeméten és Ildikó, aki Békéscsabán óvónő. Három unokájuk lett, akiket nagyapjuk sajnos már nem láthatott életében.

A sikeres oktatói-nevelői munkát végző tanyai tanítót Csorváásra helyezték vezető beosztásba, majd a járási székhelyen Mezőkovácsházán végzett becsületos, értékes munkát.

Még 1952-ben a Párt által üldözött Szabó Bálint és felesége náluk talált védelmet és biztonságot Endrődről menekülve, miután minden vagyonuktól - ház, szélmalom, föld, gépek, - megfosztva földönfutókká lettek.

Nagy Imre kormánya hozta enyhülés idején, előbb az idős szülők, majd 1956. okt. 1-én a Tankó házaspár is, Endrődön lelt munkahelyet. Mindketten testnevelés szaktanítói oklevelet szereztek Baján.

András sikeres testnevelői tevékenysége nagy elismerést váltott ki a járásban. Fáradhatatlanul képezte magát. A Testnevelési Főiskolán edzői és játékvezetői képesítést szerzett. Járási edző-testnevelő felügyelői megbízást kapott Gyomán, majd Szeghalmon lett felügyelő. Endrődön Öregszőlőben igazgatói munkát végzett, majd Szeghalmon járási tanulmányi felügyelettel bízták meg.

Kevés szabadidejében kedves pihenést jelentett a Körösökön való sporthorgászat. Tragikus hirtelenséggel tört rá a betegség. Előbb egyik szemét operálták ki, azonban a robbanásszerűen áttételeződött daganatos betegség 1968 januárjában, rövid küzdelemben legyőzte fáradhatatlan, örökké tevékeny testét. Békéscsabán a kórházban halt meg.

Hamvai a Szarvasvégi temetőben sógora (Szabó Dezső) és felesége, és szülei (Szabó Bálint és neje) mellett alussza örök álmát. A pedagógusok részéről Ricsei Balázs köszönt el meghatározó szavakkal. Többek közt így emlékezett meg halott munkatársáról:

"Nyugtalan bolyongó tűz voltál, amely szelíden melengtetett, és hévvel perzselt tűz, amely a nagy lobogásba úgy elemésztette önmagát, hogy észre sem vette. Kéz voltál, mely egyszerre kemény ököl- és simogató tenyér... ember, aki rombol és teremt. Kereső értelem, mely kutatta a jót, és néha megtalálta a rosszat is, nyílt és őszinte víz, mely hol csendesen folyik, hol néha háborog. Hiányod szinte tapintható, a szünetekben, a csendben, amikor nem lesz, aki felidézzen hegedűjén egy feledni indult nótát. Fiad, lányod, párod, szeretteid, barátaid és tanítványaid végezzük tovább, amit itt hagytál, a munkát, amit aranyra szerettél. Búcsúzunk tőled Tankó András, rövid, de szép és gazdag életed végén! Minket még vár a munka, a harc, a békés, boldogabb világért. Barátunk, Isten veled."

A megyei újság (Békés Megyei Néplap) megemlékező soraiban olvasható volt: "...jónéhány sportágban szerzett versenybírói, edzői minősítést. Nem volt olyan rendezvény, községi, járási, megyei bajnokság, spartakiád verseny, ahol ne tűnt volna fel mosolygós arcod, hozzáértésedről tanúskodó tanácsaiddal. Tanítványai, sportolói, munkatársai a lelkiismeretes sportvezetőt, sportembert tisztelték berne."

Sokunknak van sok oka, hogy hálával és szeretettel ébressze fel emlékedet. Isten veled!

MÁRTON GÁBOR

„Harmadik kacsintásra kerültem Endrődre...”

Szeptember 27-én a reggeli szentmisén köszöntöttük Tóth Mihály kántor urat, aki 40 éve szerezte meg kántori diplomáját. Ebből az alkalmából köszönti őt VÁROSUNK szerkesztősége.

Kántor úr! Ma ünnepeltünk Önt, kiről olvasóink is keveset tudnak, pedig tehetségét az egész Szeged-Csanád Megyei Egyházközség ismeri. Kérem, mutakozzon be olvasóinknak.

1941. december 31-én születtem Dombiratoson. Szüleim egyszerű földművesek voltak. Apám 1943-ban bevonult katonának, majd fogságba esett. Ott halt meg hasélvészéssel. Egyedül maradtam édesanyammal két és fél évesen. Nővérem még a háború előtt meghalt. Nem maradt más, csak a hit, mely átsegített bennünket a nehézségeken. Hat éves koromtól már ministráltam. Iskolába Dombiratoson jártam. 12 éves voltam, amikor az ottani esperes Gönczy Károly atya megkérdezte tőlem, volna-e kedvem zenét tanulni? Ugyanis nem volt kántor a faluban. Belevágtunk. Elkezdett velem foglalkozni és 1954 advent első vasárnapján, már a misén egyedül orgonáltam és énekeltem.

Akkor Ön egy tehetséges gyermek volt. Mit szóltak ehhez a nevelők, az iskola igazgatója?

Nem örültek, ugyanis akkor volt a legerősebb a vallásüldözés itt a Viharsarokban. Bár az iskola igazgatója nem akarta engedni, hogy a 8. osztály után levizsgázzam, de az esperes úr közreműködésével ez mégis sikerült. Azonban arra vigyáztak, hogy énekből keltesnél jobb jegyet ne kapjak, hogy eszembe se jusson a továbbtanulás szándéka.

Mi történt a 8. osztály elvégzése után?

Akkoriban csak az tanulhatott tovább, akinek a párttitkár engedélyt adott. Sem én, sem aki hittanra járt nem tanulhatott tovább. Akkor kezdtem komolyan venni a budapesti kántorképzőt. 200 jelentkező közül csak 45 főt vettek fel, s én is köztük voltam, pedig csak 14 és fél éves voltam. Akkor 1956-ot írtunk.

Kik tanították?

Nagy szerencsém volt, mert a jobbnál-jobb egyházenészek kikerültek az akadémiáról, akik így a kántorképzőbe jöttek tanítani. Köztük volt: Lisnyai Szabó Gábor, Gergely Ferenc és Kopeczki Alajos orgonaművészek, Bors Irma szollezstanár, Béres György, aki gregoriánt tanított.

Hogy teltek a tanuló évek?

Gyorsan. Az érdekesség az volt, hogy minden évben újra-és újra felvételezni kellett. 1958. aug. 1-én kaptam meg a kántori diplomát.

Hogyan tudott elhelyezkedni?

Akkor rögtön sehogysém. Munkakönyvet csak a Tanács adhatott ki. Dombiratoson akkor talarozták a templomot. Az esperes úr segítségével felvettek segédmunkásnak. De mivel nem voltam még 18 éves, így munkakönyvet nem kaphattam. Otthon kántorizáltam.

Mi történt azután, hogy betöltötte a 18-ik életét?

Ceglédbercelen kántori állásra hirdettek pályázatot. Fix fizetés + stóla + SZTK. Jelemtettem. A 41 jelentkező közül a zeneértő bíráló bizottság engem választott. Így 1972-ig ott kántorkodtam. Édesanyám is velem jött.

Ezt követően mi történt?

Szeles atya kérésre, Battonyára kerültem és ott voltam 1982. júliusáig.

Kicsit előre mentünk az időben. Ön folyamatosan képezte magát, mondjon erről néhány szót.

1967-68-ig jártam hangképzésre Budapesten Posszert Emilia országos hírv tanárhoz. 1968-ban Budapesten a Zeneakadémiára jelenkeztem népdal, magyar nóla, és operett

szakra. Tanáraim voltak többek között: Béres Ferenc, Vörös Sári, Szalay Iászló, Dr. Darvas Lujza szollezstanár. 1969-ben kaptam meg a működési engedélyt. 1973-ban Szegeden a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolára jártam. Majd elvégeztem az orgona és opera szakot, ami 4 éves időtartam volt. Ezt követően megkaplam a működési engedélyt.

Beszélgelés közben jutott eszembe, hogy a középiskolás éveiről nem mondott semmit.

Jól érti. Középiskolás végzettségem nincs, de mint lálja mégis felvettek a Zeneakadémiára.

Ezt hogy értsem?

Háromszor fogtam neki a középiskolának. Monoron irakoztam be először az ottani középiskolába. A fél éves vizsga után közölték, hogy tanulmányaimat tovább nem folytathatom. A megyei tanfelügyelő közölte, hogy a dolgozó nép elől nem vehetem el a helyet. 1968-ban Ceglédre irakoztam be. De a helyzet itt is ugyanaz volt, mint Ceglédbercelen. 1973-ban Battonyán próbálkoztam. Az első félév után innen is kirúgtak. Ekkor belefáradtam az egészbe. Így hát nincs középiskolai végzettségem.

Térjünk vissza 1982 nyarára, amikor Endrőd lett a következő állomás.

Igen, de tudni kell, hogy Endrődön 1968-ban már jártam, akkor Mátai-Tóth atya hívott, de akkor jelentkezett a Lőrincz nevű kántor, így esélyem nem volt. 1977-ben Marosvári atya hívott, de akkor én nem vállaltam. Végül 1982-ben Timár atya buzdítására és ígérelére igent mondtam. Előtte pedig Battonyán nagyon jó helyem volt. Így harmadik kacsintásra sikerült ide jönnöm.

Lassan végére érünk a beszélgetésnek. Kérem, mondja meg nekünk, hogy Önnek mit adott ez a nap? Rendhagyó szentmisén köszöntük meg Istennek az Ön munkáját, az ön 40 évét. Mondhatom, hogy a falu apraja nagyja itt volt, mert telt ház volt a templomban.

Kicsit meghatódtam. Rájöttem, hogy minél tovább vagyok ebben a szakmában, hivatásban, egyre kevesebbet tudok, még mindig óriási anyag van, amit meg kellene tanulni. Az idő pedig nagyon véges. Meglepődtem, hogy ez a 40 év milyen rövid volt, pedig a leladat még rengeteg. A mai misén is megéreztem, hogy nagyon gondosan kell kezelni a hitanos gyermekeket. Mi már idősödünk és elfogyunk, de ők ezt tovább tudják vinni. Ebben fontos szerepe lehet többek között agy egyházi iskolának, mert a zene a vallást, a hit a zenét legjobban az egyházi iskola tudja előre vinni.

Ugye az ön életében az édesanyja fontos szerepet játszik?

Igen! Ő az, aki sokat segített nekem. Nagyon örült sikereimnek. Nagyon sokat dolgozott és még dolgozik is értem.

Utolsó kérdésem. Hogyan örökli át azt a tudást, amit áldozatos és kitartó munkával megszerzett?

Próbálok tudásomat az egyházi iskolában lévő zenepedagógusnak átadni, ebben látom a jövőt. A meglévő énekarunkkal próbáljuk az ünnepeinket színesíteni. Sőt! Kértem a Zenebarátok Kamarakórusát is, hogy ne zárkózzanak el az egyházi ünnepek elől. Legyen az akár katolikus, református, mert ez mind jó alkalom az éneklésre. Az énekkarnak is élmény az ünnepeket szebbé tenni. Én is elmegyek a református gyülekezetbe. Jöjjenek ők is, így többet szerepelhetnek.

Köszönöm a beszélgetést. További munkájához kérjük Isten áldását, hogy még hosszú időn át szolgálhassa egyházközségünket Endrődöt.

Köszönjük és köszöntjük!

NOVEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 5-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Advent hétköznapjain rorate hajnali mise reggel 6-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnája: Minden hónap 2. és 4. vasárnapján, fél 12-kor. (november 8, és 22)

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.
Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 5-kor, valamint elsöpéntekenként is, este 5-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznapokon 15 órakor. Kedden reggel 8-kor.

NOVEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. vasárnap: MINDENSZENTEK
2. hétfő: Halottak napja
3. kedd: Porres Szent Márton
4. szerda: Borromeo Szent Károly püspök
8. csütörtök: Szent Imre herceg
9. hétfő: A Lateráni bazilika felszentelése
10. kedd: Nagy Szent Leó pápa és egyháztanító
11. szerda: Toursi Szent Márton püspök
12. csütörtök: Szent Jozafát püspök és vértanú
13. péntek: Magyar szentek és boldogok
19. csütörtök: Árpád-Házi Szent Erzsébet
21. szombat: Szűz Mária bemutatása a templomban
22. vasárnap: Krisztus, a mindenség Királya
24. kedd: Szent Dung-Lac András, áldozópap és társai vértanúk
29. vasárnap: Advent 1. vasárnapja
30. hétfő: Szent András apostol

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola Szülői Munkaközössége 1998. október 24-én "Szüreti vacsorát" rendezett a Katona József Művelődési Házban.

A vacsora hangulata nagyon jó volt! Az iskola nevelőtestülete és a Szülői Munkaközössége köszöni a Szülőknek és a támogatóknak az adományokat, melyekkel hozzájárultak a rendezvény sikeréhez!

1. Körösi Weekend Horgász és Vas-
műszaki Üzlet
2. MAGÉP PC
3. Kner Nyomda
4. Andi Butik
5. Tandi Butik
6. Lakatos Nyomda
7. Andódy Könyvkötészet
8. Sebők és Sebők
9. Dinya Imre Vas- és Műszaki Bolt
10. Várfi András - Gazdabolt
11. Zsolt Élelmiszer
12. Zöld Cukrászda
13. Endrőd és Vidéke Tokarekszüvet-
kezet
14. AgroféM Kft.
15. Rostélyos Hűsolt
16. Babecz és Társa
17. Sikér GMK
18. Botlik Élelmiszer
19. CUTI BT
20. Biatolipress BT.
21. Fülöpné Gellai Zsuzsanna

Támogatók:

1. Illatszertbolt
22. Szarka Csilla látszerész
23. Berény Color Papírbolt
24. Totó-lottó Kirendeltség
25. 100,- Ft-os Üzlet
26. AGRO Áruház - Forkas Máté
27. COLOR SHOP Papírbolt - Uhrin
Emese
28. Kalamáris Papírbolt
29. Piktorbolt
30. Iparcikk BT.
31. Nagy Ferencné vállalkozó
32. PROMINENT BT.
33. Anna Élelmiszerbolt
34. Balázs Imre Háztartási Bolt
35. Benga Ferenc vállalkozó
36. Neibert László vállalkozó
37. SEPSIKER KFT.
38. Hegedüs Margit kozmetikus
39. Corvo Bianco
40. Üvegház
41. Vatt GMK.
42. Németh Dezső vállalkozó
43. Hegedüs József - Stop Shop
44. Vaszkó Sándorné
45. R és T
46. Timár Gyuláné vállalkozó
47. Margó Virágbolt
48. Lizák Kertészet
49. Szent Gellért Katolikus Általános
Iskola
50. Katona József Művelődési Ház
51. Timár Józsefné - Dréher
52. Iványi László plébános
53. Ladányi János vállalkozó
54. Thomas Jeans Formerbolt
55. Vilma Cipő
56. Csikós János vállalkozó
57. Farkasinszki Zsuzsa - Virágbolt
58. Baby Élelmiszerbolt
59. Rózsika Élelmiszerbolt
60. Vaszkó Lajos vállalkozó
61. Gitta Kozmetika
62. Timárné Hanyecz Klára - Fitness
Szalon
63. Mátrai Jánosné masször
64. Sevro Modell
65. Apolló Mazi
66. Csirkefogó Falatozó
67. Csaba Tolk KFT.
68. Gellai Gergelyné - Élelmiszerbolt
69. City Mode Divatáru
70. Szabó Lajos vállalkozó
71. Birkacsárda
72. Körös Bútoripari KFT.
73. Bútoripari Szövetkezet

1998. november 7-én, szombaton délelőtt 10 órakor az endrődi Szent Imre Templom búcsúünnepé, a mise végén a szokásos utcai körmenettel

Vendégünk: az endrődi születésű, ezüst-miséis Szujó Antal, nagyszénási plébános.

25 évvel ezelőtt... Révész István plébános. Szujó Antal (az újmiséis édesapja), Marosvári Pál endrődi plébános, és Farkas Imre ministráns köszöntik az újmisést.

az est kedves színlőltja volt a gyerekek táncbemutatója

A torontói beszéd

III. A vancouveri évek

A következő buktatóm magasra ívelt, mert Toronto nagy városába kerültem. Na erről nem sokat mondok, csak annyit, hogy a "Fiatal Házások" Klub nagyszerű, áldozatos tagjainak segíthettem. Büszke vagyok rájuk, mert most is ott látom sokukat a "Házások Klub"-jában. Az egyik fél fogós-kérdése még mindig eszemben van:

Testvér, tudja-e ki az abszolút optimista?

Na ki? - kérdem. Az a férj, aki a feleségét a divatruház előtt járó motorral várja!

Szerencséjükre, még egy év sem telt el, és a kanadai London (nem nagy London) városába helyezték plébánosnak a kis, de kedves magyar közösséghez. (1969-ben) Tulajdonképpen Boday testvér lángelkesedése építette fel a városon kívül a kis magyar templomot. Bizony igen kevesen látogatták. Rendezésekkel kellett összekovácsolni a szíveket, hogy a magyar összetartozás megszülessék. Egyben csak így tudtuk a templomot fenntartani, és az adósságot törleszteni. Sohasem felejttem el a kedves fiatal édesanyák, apáknapi rendezését.

Két feleség beszélget telefonon már több, mint egy félórja.

Tudod, sietek - csiripeli az egyik - de ezt még el kell mondanom: a napokban találkoztam Dezsővel, akivel a hajón együtt jöttünk Kanadába. Mondom neki: Dezső, de megöregedett, megpocakosodott, és megkopaszodott. - De asszonyom, mondja, én Krisztián vagyok. Hát képzeld, Dezső még a nevét is elfelejtette!

Ezt a viccet azért kellett elmondanom, mert következő buktatóm valóban hirtelen jött. 1971 augusztus 20-án Torontóból jött Király testvér hívása:

Horányi testvért sérülés érte, menj Vancouverbe.

Kérdem mikor?

Még ma este. - így a felelet.

Hát én megyek, mondom, de éppen a Szent István búcsún dolgozom itt Londonban, ami szeptember első vasárnapján lesz.

New Yorkon keresztül megkaptam a halasztást, és a búcsú után Vancouver lett székem.

Itt jön a nagy buktató! Most titkot mondok, amit nem igen tudnak az ottaniak sem. (Figyeljék meg, hogyan figyelnek fel az asszonyok a "titok" szóra!) Az áthelyezésem olyan hirtelen történt, hogy nem értesítették az érseket. Mentünk a provinciálisommal magyarázkodni. Az érsek ragaszkodott a jezsuitához. Provinciálisom hat hónapot ígért. A visszahívó provinciális levél hat hónap után elmaradt az érsek örömeire, és én 23 évig maradtam.

Horányi testvér az ottani hívekkel gigászi munkát végzett. Adóssága nem volt. Egyszer én viccből megjegyeztem: "Még egy szívem

P. Ugrin Béla SJ érettségi képe

vágya van: Vancouverbe jutni plébániára, ahol nem kell adósságot törleszteni!" Ő nem szerette ezt a kívánságomat. De a gondviselés buktatója másképpen intézkedett. A vancouveri beiktatón református lelkész-barátom szerint életem legjobb beszédét mondtam (Jézusom, nem én dicsértem magam). Mert bejelentettem, - bár szeretem a vancouveri híveket, - de ide jöttem és azért mert ide küldöttek. A hívek 2 évig nem hitték el, hogy szeretem őket és Vancouver. Az is hozzájárulhatott e téves gondolatukhoz, mert közel megérkezésem után, a templom-bazár napján, elütött egy autó, és eltört a lábam. A magyarok akarták látni a "balek" új plébánost, és az kórházba került. Kikönyörögtem magam és pár kitaró jövődő hívemmel találkoztam a késő esti órákban a bazár csataterén, a díszteremben. Közéjük ültem, cigarettát kértem, rágyújtottam, és pár perc múlva - életemben először - elájultam. Úgy cipeltek fel a plébániára. Nagy buktató volt ez a vancouveri kezdés. Egyedül voltam. Az első pár hónapban, ha a telefon nem felelt a plébániáról, jó híveim mindjárt hívták a rendőrséget. Alig bírtam lebeszélni őket, hogy hagyják a rendőrséget.

Rövid magyarázó kitérés. Varga Andor testvér, volt provinciálisom, egy alkalommal nagyon a lelkemre kötötte: "Te, legfontosabb, hogy az emberekkel először emberileg találkozzunk. Ezt ne feledd papi munkádban!" Tanácsát megszívletem. Könnyű volt, mert az embereket természetemenél fogva igen szerettem. Ezt a valóságban mégis Vancouverben tudtam megvalósítani. Talán azért is, mert a legutolsó évekig nem volt segítségem a híveken kívül. Rendezéseink, a család-

*Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi.
(A jó harcot megharcoltam, pályámat végig futottam, hitemet megtartottam.)*

Timóteushoz írt 2. levél 4. 8.

doknál való összejöveleket is ezt célozták. Még kártya-családi összejöveleket is rendezünk, ahol ha valaki káromkodott egy dollárt rögtön leguberált a missziókra. Csak egy év kellett, és már nem pénzbeli segítséget küldöttünk hitterjesztésre, hanem imát, mert rózsafüzérrel kezdtük a kártyázást. Csak "bunkó"-ra nem pénzre játszottunk. Nevezetessége ezeknek a játékoknak, hogy nemcsak ellenfelek, de még a partner is a plébános ellen játszott, csak hogy bunkót kapjon...

Eszembe jut itt egy megvilágító történet: A gyermek hatalmas sziklát akar görgetni. Kezében az ásó, és más alkalmas eszköz a munkához. Nekifeszül a munkának és izzad, izzad. Apja nézi... egyszercsak megkérdezi:

Fiam, gondolod, minden itt van a nagy munkához?

Biztosan apám!

Nem gondolod, fiam, segítséggel többre mennél. Kettőn többet tudnánk elérni.

Hálás vagyok a vancouveri híveknek, hogy elfogadták segítségemet

Talán azért is, mert megszántak: háromszor tört ott el a lábam, epémet kioperálták stb... Ezek is buktatók voltak. Mégis a legnagyobb dicséret nekik szól! Én pedig öröm szívemben az 1994 októberi plébánosi búcsúztatóm alkalmával mondtam szavaikat: "Köszönjük atyánk, hogy vezetésével a Vancouveri Magyarok Nagyasszonya templom és plébánia valóban otthonunk lett mindannyiunknak a 23 évi itt léte alatt."

Én csak cérnaszál voltam, de ők a vancouveri magyarok közössége, családdá kristályosodtak a templom és a plébánia körül.

Tanulság (mint az Aesopus-i mesék végén) Isten áldása után, a kanadai magyar jezsuita plébániák a hívek és az ott dolgozó jezsuiták közös munkájának eredménye!

Sík Sándor: Te Deum című versével fejezem be beszédemet!

„Téged Isten dicsérlek,
és hálát adok mindenért...

Hogy megtarthattam a hitet,
és megfuthattam a kicsik futását,
és futva futhatok az Érkező elé,
s tán nem kell a városba mennem
a lámpásomba olajért,

Hogy tegnap azt mondhattam: úgy legyen!
és ma is kiálthatom: úgy legyen
és holnap és holnapután és azután is
akarom énekelni: úgy legyen?!
Hála legyen. Uram!"

Hála legyen! Jézusom nem magamról, de Rólad akartam beszélni... Ne mondj rólam semmit! hiszen Te adtál mindent!

UGRIN BÉLA
HAMILTON
CANADA

A gyomai református temetők és temetkezési szokások IV. Rész

"Mert ímé nyilván meg kell halnunk, és olyanok vagyunk, mint a víz, mely a földre kiontatik és fel sem szedethetik, és nincsen ebben Istennél személyválogatás" (II.Sám.14;14)

Az egyháznak a temetésben való részvétele sohasem bírt jogi jelentőséggel, hanem kezdettől fogva a szeretetszolgálat vonásait viselte magán, vagyis inkább gyülekezeti aktus volt. A magyarországi református gyülekezetek, egyházak szinte kezdettől fogva "szabályozták" hitelveik alapján a temetési rendtartás, a halott eltakarítása körüli teendőket. A jelenlegi rendtartás csak a XIX-XX. század fordulóján rögződött, számos változattal egyes tájegységekben (sőt, falvanként). Bizonyos-ügymond-babonás szokásokat már a XVI. században is tiltottak, de ennek ellenére azok napjainkig fennálltak egészen a tanácsi rendszer adminisztratív intézkedéseinek beálltáig, de megszűnésüknek derekasan oka volt a hagyományos közösségi együttélés felbomlása is. Az 1566. márc.1-én aláírt II.Helvét Hitvallást országunkban az akkori helvét hitvallású egyházak (vagyis a reformátusok) már 1567-ben Debrecenben elfogadták. Ebben a "holtak körül való gondoskodás,..." c. fejezetben a következőket olvashatjuk:

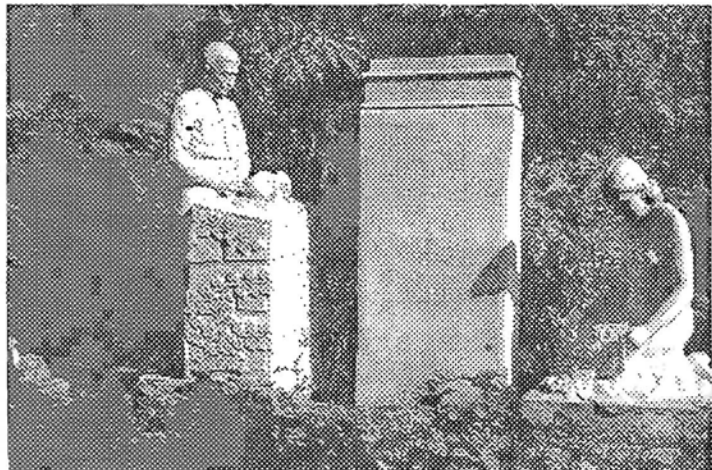
"A Szentírás azt parancsolja, hogy a hívek testét mint a Szent Lélek templomát, amelyről helyesen hisszük, hogy fel fog támadni az utolsó napon, tisztességesen és babonáság nélkül át kell adni az anyaföldnek, sőt azokról, akik az Úrban szentül elaludtak, tisztességesen meg kell emlékezni és a hátramaradottak, vagyis özvegyek és árvák iránt minden kegyeletes kötelességet teljesíteni kell. A holtak körül való másnemű gondoskodásról nem tanítunk.Tehát nagyon elítéljük a cinikusokat, akik a holttestekkel nem törődnek, vagy pedig a lehető leghanyagabbul és a legkisebb tisztelet nélkül hányják őket a földre, soha egy jó szót sem ejtenek róluk és a hátramaradottakkal a legkevésbé sem törődnek. Elítéljük viszont azokat is, akik igen szertelenül és fonákul buzgólkodnak a halottak körül, akik pogányok módjára si-ratják a halottaikat (a mérsékelt gyászt, melyez az apostol 1 Thess.4-ben megenged, nem gáncsoljuk, mert természet ellenesnek tartjuk azt, ha valaki semmi fájdalmat nem érez) és a halottaikért áldoznak és pénzért bizonyos imádságokat mormolnak. Ilyenféle szolgálataikkal akarják ki-szabadítani övéiket azokból a gyötrelmekből, melybe a halál révén jutottak és úgy vélik, hogy efféle kántálásokkal ki is lehet őket onnan szabadítani." (II.MÁSODIK HELVÉT HITVALLÁS. Budapest, 1981.189.old.)

A temetésnek három féle módja volt, "...vagy énekszós volt a halott, vagy prédikációs, vagy (csak) búcsúztató. A halottasházhoz ment a kántor, vagy valamelyik tanító az iskolás gyermekekkel (néhány jó hangú gyereket úgy válogattak), harangozás volt először "gyűlöre", kitették a felravatalozott holttestet az udvarra, lábbal a nagykapu fele. A szomorú felek a ravatalt körül állták (ennek igen szigorú rendje volt, hogy az özvegy, gyerekek, közeli, távoli hozzátartozók, ki hova állhat) néhányan az asszonyok közül ráborulván siratták az elhunytat, siratókat fennszóval kántálva. Egnéhány verset énekeltek, ennek végén a holttest felvevődött s a temetőbe kivivődött, útközben a kántor, majd a gyermekek énekeltek egy-egy verset. A harangjel "kísérő" a halottasháztól a menetindulástul a temetőbe kiérkezésig húzódtott. A temetőben mindaddig énekeltek, míg a sír bé nem hanyódott földdel. A prédikációs s búcsúztatós abban különbözött az előbbitől, hogy az elsőbb éneklés után halotti imádság, prédikáció tartatott, mely bérekesztetett a

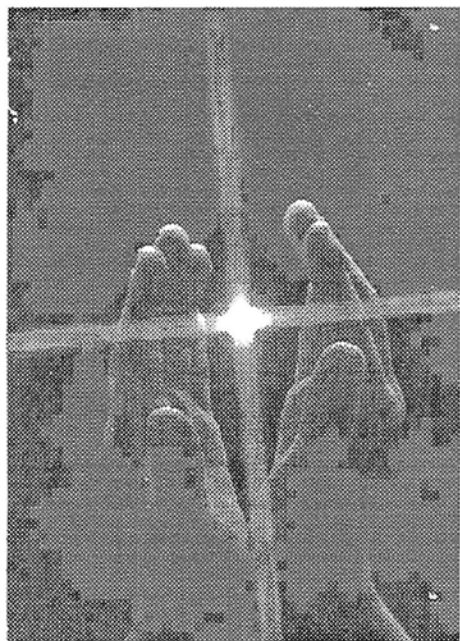
megholt élete leírásával, hozzátartozó szeretteinek előszámlálásával a tőle visszamaradók vigasztalásával, s végre a megholtak az örök nyugalom s boldog feltámadásba kívánásával. Ezután mondottak búcsúztató verset. Annak utána a megholt képében egyenként végbúcsú vevődik az atyafiaktól."

Régebben a halottas kocsival felvitték a "módosabb" elhunytakat (kik "törzsökös" családok tagjai voltak) a temp-lomhoz, ahol is a búcsúztató volt (ez annak maradványa, mikor még minden elhunytat a templom cintermében rava-taloztak fel, a torony alatt). Ezt a világi- és annak nyomására az egyházi előljáróság is ültotta, de mindezek ellenére szórványosan még az 1960-as években is előfordult. A gyászkozsiba a saját lovát fogatta a gazdaember, vagy ismerős, rokon lovát "kérte meg", mert voltak alkalmas szép tartású nyugodt vérmérsékletű lovak, melyek tűrték is a gyászleppellel való beöltöztetést s egyéb "herce-hurcát". A lókölcsonzés különben is nagy megtiszteltetés volt annak, akitől a lovat kérték. Jobb módúaknál négylovas temetés is volt. A gyászkozs előtt a "lapátos emberek" haladtak. Vagy a templom elé menet, vagy onnat jövet megálltak az elhunyt szülőházánál kis időre. A gyászmenettől mindenki letért az útról, lovas kocsik is, levett kalappal álltak míg a menet elhaladt. A gyászkozs után a család haladt rokonsági fok szerint, járdán meg kántor, funerátor, meg az énekes gyerekek haladtak s közben énekeltek. A sírnál behantolás után a funerátor "bejelentő" megköszönte a gyásztiszteletgyűlést a "megjelenést, riszvételt", s az arra hivatalosokat meghívta torra. A harmincas évek végire elhalványult a halotti tor megtartásának szokása. A módosabb rétegeknél olyan is előfordult, hogy csak egy közös ebédre került sor a családtagokkal a temetés előtt, mert az elszármazottak a temetés után mán mentek a vasúthoz, elutaztak. Vagy a legszűkebb családi körben került sor egy közös étkezésre (vacsorára) a halottas háznál. A toros ételt másik, rokon háznál főzték, mert a halottasháznál azt nem szabad főzni. Ennek előtte "...a halotti tor el nem marathatott, kivétel nélkül megtartották. Tyúkot, birkát vágtak, mikor mi jött azt főztek. Fiatal jány halotti torán, különösen amék mán soron lévő vót, vagy kivált, ha mán jegyet is váltottak, ellaktuk a tort ifélig, ifél után osztán hozzáfogtunk a kézfogóho', reggelig szólt a muzsika. Ilyennek osztán a halottas menetben 10-12 sokszor 20 pár fehérruhás jány vót kísíróje, rózsaszínzalagos virágcsokorral. Ha meg leginy vót a halott, a leginyajtásai kísírük két ódalt szípen feketébe, nyalkán, úgy mint a jány is." A rokonságon kívül a közvetlen utcabeliek, sírásók, lapátosok hivatalosak voltak a halotti torra.

CS. SZABÓ ISTVÁN

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek;
Hiába szállnak árnyak, álomok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*
(Juhász Gyula)

ALMÁSI VINCÉNÉ OLÁH ZSUZSANNA, aki az Ady Endre u.22.-ben élt 50 éves korában szeptember 20-án ragadta el a halál, rövid, de súlyos betegség után. Temetése szeptember 24-én volt Gyomán. Gyászolják: férje, két gyermeke, két unokája, testvérei és ismerősei.

BÁLINT KÁROLYNÉ FARKAS ESZTER a Rózsahegyi Kálmán utca 8-ban lakott és hosszas betegség után, mégis váratlanul elhunyt 65 éves korában szeptember 23-án. Temetése 30-án volt Endrődön. Gyászolják férje, két gyermeke, három unokája rokonai és ismerősei.

Czikkely József, aki a Munkácsi u. 43-ban élt szeptember 18-án 74 éves korában rövid szenvedés után, mégis váratlanul elköltözött közülünk. Temetése Gyomán volt szeptember 21-én. Gyászolják: felesége, két gyermek és családja, barátai, ismerősei.

CSUVÁR ILLÉSNÉ VÉHA ESZTER a

Vidovszki u. 6-ban lakott rövid betegség után 85 éves korában, október 13-án visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetésére október 19-én került sor. Gyászolják: Két unokája és családja, rokonai és ismerősei.

DEBRECENI ELEKNÉ IVÁNYI MÁRIA a Vasvári Pál utca 2. sz. alatt élt, amikor szeptember 20-án 68 éves korában rövid szenvedés után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: férje, két gyermeke, három unokája.

FARKASINSZKI MIHÁLY a Selyem út 25/1. sz. alatt lakott, amikor tragikus hirtelenséggel 62 éves korában szeptember 16-án elragadta a halál. Temetése is szeptemberben volt. Gyászolják: felesége, fia és családja.

FURÁK ISTVÁN Öregszőlőben az Iskola u. 35-ben élt, amikor 87 éves korában szeptember 22-én hosszú szenvedés után megtért Teremtőjéhez. Temetése szeptember 28-án volt. Gyászolják: felesége, három gyermeke, hat unokája, és egy dédunokája.

FÜLÖP IMRE, aki a Mikszáth u.48-ban lakott váratlanul 68 éves korában október 1-én megvált a földi életétől. Temetése október 8-án volt. Gyászolják három gyermeke, öt unokája és egy dédunokája, rokonai és barátai.

IZSÓ SÁNDORNÉ KUN ILONA, aki a Kossuth út 56-ban élt súlyos betegség után 66 éves korában, október 17-én adta vissza lelkét Teremtőjének. Temetése október 22-én volt. Gyászolják: férjüket két gyermeke, 3 unokája, rokonai és barátai.

KARBINER GYULÁNÉ KISS ILONA, aki a Wesselényi u. 4-ben élt, szeptember 17-én rövid szenvedés után 69 éves korában távozott az élők sorából, temetésére szeptember 22-én Gyomán került sor. Gyászolják: férje, három gyermeke, öt unokája, 4 dédunokája rokonai és ismerősei.

KAJLA LAJOS, Nagylaposon élt a Mester u. 21-ben, de rövid szenvedés után 72 éves korában szeptember 19-én magához szólította az Úr. Gyászolják: Felesége, gyermeke, unokája, rokonai és ismerősei.

KEREKI ISTVÁNNÉ PÜSKI ESZTER a Gárdonyi 23-ban élt, amikor hosszú szenvedés után szeptember 23-án életének 88. évében átadta lelkét Teremtőjének. Temetése

szeptember 29-én volt Gyomán. Gyászolják: három gyermeke és családja, elhunyt gyermekének családja, rokonai ismerősei.

KOLOH IMRE Endrődön a Fő út 76-ban élt, amikor váratlanul 74 éves korában szeptember 29-én elragadta a halál. Temetése október 1-én volt. Gyászolják: felesége, gyermeke és családja, barátai ismerősei.

KRUCHIÓ GÁBOR, Gyomán a Móricz Zsigmond u.4-ben lakott, és váratlanul szeptember 22-én 76 éves korában elragadta a halál. Temetése október 2-án volt. Gyászolják: felesége, három gyermeke és családja, barátai és ismerősei.

PAPP JÓZSEFNÉ ROJIK MÓNIKA a Kálvin utca 51-ben élt, hossza betegség után, 70 évesen szeptember 30-án elhunyt. Temetése október 3-án volt. Gyászolják: férje, két gyermeke, négy unokája, rokonai és ismerősei.

SZERETŐ KÁROLYNÉ HORNOK EMERENCIA, az Arany J. u.11-ben lakott. Hosszas betegség után 91 éves korában szeptember 22-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése szeptember 24-én Gyomán volt. Gyászolják: gyermeke, két unokája, három dédunokája.

TÓTH JÓZSEFNÉ MOLNÁR MARGIT volt gyomai lakos. Hosszas betegség után halt meg 86 éves korában Gyulán október 4-én. Temetésére Gyomán október 8-án került sor. Gyászolja: Gondozója és ismerősei.

VARGA SÁNDOR, aki Vácon lakott, tragikus hirtelenséggel 19 éves korában szeptember 15-én elhunyt. Temetése október 2-án volt. Gyászolják: édesapja, nagymamája, nagybátyja, barátai és ismerősei.

**BÉKESSÉG HALÓ PORAIKON,
FOGADJA BE ŐKET AZ ÚR
AZ Ő ORSZÁGÁBA.
AZ ÖRÖK VILÁGOSSÁG
RAGYOGJON FELETTÜK!**

BUCSÚ ROSZA PÁLTÓL

*Paja barátunk, hát te is elmentél!
Már az égre pingálsz bibort, s aranyat,
bodoriszz bárányt, s jámbor szamarat.
Pálmalevelet lenget fenn a szél...
Befogad az égi Jeruzsálem
felhők rongyait terítve eléd.*

BULA TERÉZ

**Az ablak teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK GYÁRTÁSA
EGYEDI MÉRETE IS.**

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1.

Tel/Fax: 66/386-328

**Garancia!
Minőség!
Kedvező ár!**

Gellai Cipő

GYOMAENDRÖD, Fő út 140/2. - Tel.: 06-66-283-359

DICSŐSÉGES FORRADALMUNK ÜNNEPE GYOMAENDRÓDÓN

Október 23-án 9 órakor az endrői Szent Imre Templomban ünnepi misével vette kezdetét az ünnep a forradalom hőseiért és áldozataiért. Az áhitatot emelte a Szent Gellért Katolikus iskola énekkarának közreműködése.

9.45 órakor a kopjafánál a Rózsasági Kálmán Általános Iskola adott nívós műsort a közel félezer hallgatóság előtt.

Ezt követően az önkormányzat, az egyház, iskolák, pártok és társadalmi szervezetek helyezték el a megemlékezés koszorúját a kopjafánál.

11 órakor Gyomán az országzászló előtt vette kezdetét az ünnepség, melyen a Bethlen Gábor Szakképző Iskola diákjai versekkel és prózával emlékeztek '56 forradalmi napjaira. Ezt követően Kovács Károly igazgató helyettes mondta el ünnepi beszédét, melynek néhány gondolatát idézzük: "... A félelem és gyanakvás nyomta rá bélyegét az egész országra. Radnóti erre a korra is írhatta volna, hogy "oly korban éltem én e földön - mikor az ember úgy elaljasult." A megkezdődött erjedést már nem lehetett megállítani. A Kossuth és Petőfi-kör, az írószövetség vitái készítették elő azt, ami 1956 október 23-án robbant. ... most is az ifjúság volt az a tömeg, amely felemelte fejét. Mint annyiszor a történelemben.... A parlament előtt a százezres tömeg sírva énekelte többször is - az évek óta betiltott nemzeti himnuszt. Petőfi: Nemzeti dalának refrénjét " Esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk."

Beszédét ezekkel a szavakkal fejezte be: "... egy pillanatra se tévesszük szem elől Veres Péter intését: "Ez a föld itt a tied, tartsd hát erősen magyaron!"

A város nevében koszorúz: Dr. Csorba Csaba jegyző, és a régi-új polgármester, Dr. Dávid Imre

'48-as honvéd sír koszorúzása Komádiiban

Ünnepelőbe öltözött diákokat kísért Kovács Károly tanár úr, igazgató helyettes a Komádi temetőbe. A Bethlen Gábor Szakképző Iskola tanárja és diákjai, akik egyben a "Sárréliek Club"-jának tagjai, részt vettek, sőt, szereplői voltak az ünnepélyes eseménynek Komádiiban. Történt ugyanis, hogy Kovács Károly tanár úr a Komádi temetőben korábban "felfedezett" egy olyan elhagyott sírt, amelyben a sírleírás szerint egy nagyváradi származású, az 1848-as szabadságharcban harcolt huszár hadnagy, Hararai Fejér Elek nyugszik. A Gyomán tanuló Sárréti diákok meghalóban szép ünnepség keretében mondták el verseiket, és énekeltek el a 48-as dalokat, miközben diák-társaik a honvédsírt magyar zászlókkal vették körül. A megemlékező beszédet Szabó György polgármester-úr mondta el, és helyezte el a város nevében a koszorút. A Bethlen Gábor Szakképző Iskola nevében Kovács Károly koszorúval, a diákok egy-egy szál szegfűvel és kegyelettel emlékeztek a dicső forradalomra. A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrői szervezete is elhelyezte a kegyeleti koszorúját.

HAJRÁ BARÁTSÁG!

Tumultus a tabella élén.

IX.20. Kerekegyháza - Barátság 1: 2 300 néző.

A tizenötödik percben 17 méteres szabadrúgását Halász a kapufára tolt, s az bepattant. 1:0

Szabó (Kerekegyháza) megütötte Ceglédsczyt, a tettet kiállították.

A negyvenkettedik percben Lipták 25 méteres szabadrúgását Janis kapusból a hálóba vágta 1:1

Nyolcvanötödik percben Házi kapus egy veszélyes labdát ütött ki, s a jó ütomben érkező Brakszatórisz hálóba lött. 1:2

Küzdeni akarásban a vendégek jobbak voltak. Szinte az egész mérkőzést végig támadták. Házi kapus akadályozta meg a nagyobb arányú vendéggyőzelmet.

Jó: az egész csapat.

IFI: Kerekegyháza - Barátság 0:0

TABELLA: 7. Barátság 7 3 4 - 8:5 13

Gyoma - Medgyesegyháza 4:0

Gyomai IFI Gy - Medgyesegyháza 11:0

Tabella: 1. Gyoma 7 6 0 1 21:7 18

IX.28. Kísújszállás - Barátság 1:1

Az ötödik percben Tóth gólbátartó labdát mentett.

Hetvenegyedik percben Nagy I. arditó gólhelyzetben hibázott!

A hetvenhatodik percben Janis elfutott, remekül talált Tóth elé, aki Böcsikhoz továbbított, s a fejes góba szállt. 0:1.

84. percben ritkán látott parádés mozdulat: Böcsik hanyat dőlve előzött, de Czika kapus jó védéssel a kapu fölé tolt a labdát.

77. percben Kezdet után nem tudtak feltartóztatni a vendégek

SPORT

Czikát, aki bomba góllal egyenlített.

1. feldő a hazaiak fölnyét hozta. Fordulás után a Barátság uralta a pályát. Kevésen múlt a győzelem.

Jó: Halász, Böcsik, Karsai

IFI: Kísújszállás - Barátság 0:2

A Tabellán továbbra is hetedik a Barátság: 8 3 5 - 9:6 14

Gyoma - Méhkerék: 4:1

Gyomai IFI: 8:0

A tabellán első Gyoma 8 7 0 1 25:18 2.

X.3.Barátság - Mezőberény 2:1 350 néző

A nyolcadik percben szögletből a vendégek szereztek meg a vezetést.

A 17. percben kapufát lött Bereg.

35. percben Böcsik remek alakítás után egyenlített

62. percben Nagy I. 18 méterről jól etalált lövéssel a felső sarokba juttatta a labdát. 2:1

IFI - Barátság - Mezőberény 3:0

A tabellán 6. a Barátság 9 4 5 0 11:7 17

Tótkomlós - Gyoma 2:0

Gyomai IFI Tótkomlós - Gyoma 3:1

A vereség ellenére Gyoma vezet a tabellán.

X.11. Kunszentmárton - Barátság 3:1 500 néző

Az első percben szabadrúgás gólt szereztek a hazaiak

A negyvenharmadik percben Böcsik jöutemű beavatkozása egyenlített hoz

Hetvennyolcadik percben 22 méterről hatalmas lövéssel szerez vezetést a hazai együttes.

A nyolcvanötödik percben Karsai labdaszerzését kezezésnek látta a játékevető. A büntető beállította a végeredményt

Megérdemelt hazai siker. Barátságból Cziglédsczy, Janis, Tóth és Nagy Z volt jó.

IFI : Kunszentmárton - Barátság 0:0

Tabellán nyolcadik a Barátság 10 4 5 1 12:10 17

Gyoma - Csabacsüd 3:0 700 néző

Gyomai IFI Gyoma - Csabacsüd 5:3

Változatlanul első Gyoma 10 8 0 2 28:10 24

X.17.Barátság - Makó 4:0 450 néző

A tizedik percben a szelen elfutó Tóth beadását Brakszatórisz a kapuba vágta, amit Ménési bravúrral kiűtött, Janis viszont a hálóba helyezte.

A tizenötödik percben ismét Tóth jelentkezett beadással, Brakszatórisz lábára adta, aki nem hibázott.

Hetvenedik perc krónikája, hogy Ceglédsczy remek indításával Brakszatórisz a harmadik gólját szerezte. Igazi faciparádét láthatott a szurkoló tábor. Nagyobb gólkülönbség is lehetett volna. Elemében volt a hazai csapat. Tóth M. teljesítmény külön élményt jelentett. Jók voltak még: Brakszatórisz, Böcsik, Janis.

IFI: Barátság - Makó 1:0.

Jellemző a ámiben jelzett "tumultus"-ra, hogy a tabellán az első és a hetedik (Barátság) között mindössze két pont a különbség!

Az október 25-én Csongrád - Barátság meccsről már csak decemberi számunkban tudunk beszámolni.

MÁRTON GÁBOR

HÍREK ERDÉLYBŐL

„megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly, 1925.

NÉHÁNY SZÓ A ROMÁNIAI POLITIKAI HELYZETRŐL

Sajnos Romániában gazdasági helyzet olyan rossz, hogy az összeomlás fenyegeti. Ugyanakkor a politikai elit erejét és energiáját olyan problémák kötik le, pl. a magyar egyetem ügye. Habár koalíciós megállapodás van arra nézve, hogy a magyarságnak joga van önálló oktatási rendszerhez, beleértve az egyetemet is, hónapok óta megy a harc a megoldás körül a koalíciós partnerekkel. A harc még tart, az eredmény kétséges.

A román társadalmat egy másik ügy is borzolja. Kolozsvári román értelmiségiek egy csoportja létrehozott egy alapítványt: Pro Transilvânia néven, amely célul tűzte ki az önálló Erdély megteremtését. Persze nagy a felzúdulás a romániai körökben. Ugyancsak nagy vihar kavart Tőkés Lászlónak a Székelyföldi Fórumon elhangzott nyilatkozata az RMDSZ megújulásáról.

Lapunk terjedelme nem teszi lehetővé, hogy az ezekre vonatkozó sajtó megnyilatkozásokat közöljük, így csupán idézhetünk azokból.

Idézet a Bihari Napló Szept.18.-iki számából "Torkig vagyok Romániával" c. cikkből:

"Sabin Gherman, az RTV kolozsvári stúdiójának főmunkatársa a fent idézett címmel jelentetett meg egy közleményt az általa létrehozott Pro Transilvânia Alapítvány nevében. "Torkig vagyok Romániával. Elegendem van Miticából, Miticá agyafúrtságából, a cigánytempóból. Erdély komolyságát, elganciáját előzőnlötte az ordináré balkanizmus, a tökmagkultúra...Románia elnyerte Erdélyt, s e miatt lépten-nyomon köpetekre taposva csúszkálunk a bulvárokon. Ez nem én mondom, az isteni Emil Cioran állapította meg...Úgy lépünk be a történelembe, mint egy koszos kültekli kocsmába." A nyilatkozata hemzseg az ilyen és efféle minősítésektől. Ghermanék végkövetkeztetéseire is érdemes odafigyelni - írja a cikk írója Szilágyi Aladár. (SZERK.) - A bukarestiek) "nem tanultak semmit a magyaroktól, az osztrákoktól a németekről. Lehet, hogy ezért ér véget Brassónál Európa. Ott, ahol Erdély végződik. Be kell látnunk, hogy nem magyarok vagy németek, vagy burundiak az ellenségeink. Mi magunk vagyunk azok. A közös nyelven, és a rossz utakon kívül semmi közünk egymáshoz. Torkig vagyok Romániával, Erdélyt, az én Erdélyemet akarom" Minden kommentár nélkül jegyezzük meg, - írja a szerző - hogy a Gherman-féle manifesztumnak van előzménye: nemrégiben Adrian Severin exkülgügyminiszter cikkezett arról, hogy olyan nagy mértékű szemléletbeli, hagyománybeli, mentalitásbeli stb. különbségek vannak Erdély, Havasalföld és Moldova között a mai napig, mintha a három régió nem egy országot képezne. Még mindig nem történt meg Románia valódi egyesítése - véli a demokrata párti politikus."

Idézzünk a Székelyföldi Nyilatkozatból, íratott 1998. szeptember 12-én Alsócsermáton:

"1. Az RMDSZ programja kijelenti: A romániai magyarság identitásának megőrzésével kapcsolatos érdekek védelmét, e jogok garantálását, valamint az esélyek és eszközök biztosítását csak a jogállam keretei között létrehozott autonómiák intézményei révén tarja lehetségesnek.

2. Azok, akik az RMDSZ nevében a magyar nemzeti közösség

követeléseit minimális szintre fokozzák le, azok a Szövetség Programjában megfogalmazott előírásokat alárendelték a kormányzati részvételnek. A következmény ma már bizonyosság: Nemzetközi egyezményekben és dokumentumokban vállalt kötelezettségeket megszegve, elutasítják a teljes jog- és esélyegyenlőséget biztosító követeléseket.

3. A romániai magyar nemzeti közösséget képviselő RMDSZ megújulására van tehát szükség. Az RMDSZ programjának, a Kolozsvári Nyilatkozatnak, a hatályos kongresszusi határozatoknak valamint (és itt felsorolja a nyilatkozat az ide vonatkozó Európai Chartákat) az EBESZ dokumentumok és az Állam- és Kormányfők 1993. évi Bécsi Nyilatkozata értelmében célkitűzéseink a következők:

- a Romániai Magyar Nemzeti Közösség Személyi elvű Autonómiája törvényes garanciáinak elnyerése
- a területi (regionális) autonómia kiterjesztése, sajátosan Székelyföld Autonómiája törvényes garanciáinak létrehozása.
- a helyi önkormányzás nemzeti önazonosságot védő különleges státusának szabályozása
- az anyanyelvű oktatásnak 500 ezer aláírással benyújtott állampolgári törvénykezdeményezés szerinti rendezése
- a Kolozsvári Állami Magyar Egyetem újralétesítése
- a felekezeti oktatás 1948 előtti állapotának helyreállítása
- az anyanyelv szabad használata a magán- és közélet minden területén
- az egyházi, közösségi, személyi vagyonok visszajuttatása a "restitutio in integrum" elve alapján
- a Székelyföld és a többi történelmi régióban az etnikai arányok erőszakos megváltoztatásának megakadályozása
- a csángó-magyarok helyzetének megváltoztatása
- a székelyföldi csendőrségi és katonai betelepítések (szentgyörgyi csendőrlaktanya építésének) leállítás
- a cserháti visszaélések elirléle és felszámolása
- a magyar-román alapszerződés felülvizsgálata...
- a keleties állampolgárság iránti egyéni és közösségi igény megfogalmazása és követelése
- a Magyarok Világszövetségével való kapcsolat és együttműködés újraértékelése
- Románia európai integrációjára a gazdasági és társadalmi reform kiteljesítése
- a Kormány parlamenti támogatása, a demokratikus és jogállam létrehozásának és megszilárdításának elősegítése.

4. Az RMDSZ megújulásáért kezdeményezett mozgalom keretében szorgalmazzuk a román-romániai magyar kerekasztal megszervezését. Indítványozzuk a magyar-magyar csúcstalálkozó megszervezését.

Erdély és ennek részeként Székelyföld magyar nemzetiségű polgárai elvárjuk Románia törvényhozásától, hogy nemzeti önazonosságunk védelmében hozza létre a követeléseinknek megfelelő jogi garanciákat, és jogállamhoz méltóan szavatolja a teljes és tényleges állampolgári egyenlőséget."

Kedves olvasóim!

Szerettem volna még beszámolni a nagyváradi magyar színháznak 200 éves évfordulójára rendezett ünnepségekről is, mely összekapcsolódott a magyar dráma napjával. Az ünnepség a Bánk Bán előadásával kezdődött. Az ünnepi héten bemutatásra került a budapesti Nemzeti Színház előadásában: Németh László "villám-fénynél" c. darabja. Láthattuk a debreceni Csokonai Színházat: Csokonai "Hová lett a rózsá lelke" c. darabban. A Kolozsvári Magyar Opera bemutatta: Kodály "Székelyfonó" c. táncjátékát. Fellépett még a nagyváradi román színház is. A Szilgyeti Színház bérleti előadásai várják a gyomaendrődieket is. A színház programjáról a későbbiekben számolok be.

Ha jól értettem szavad, te vagy a legkisebb királyfi - szólalt meg a Bogáncskirály

Igen, mert az olyan bátor és erős, hogy nem ijed meg még a hétfejű sárkánytól sem!

És te sem ijednél meg?

Még, hogy én? Csak kerülne elé! - hengegett Jóska a legkisebb királyfi, - majd megtanítanom kesztyűbe dudálni. De nálatok ugye, nincsenek sárkányok? - vált egy kissé aggodalmasra a hangja.

Honnan tudhatnám - nevetett a király - hiszen csak most képzeltem nekem egy birodalmat. No, de majd meglátjuk. Most induljunk, és keressük meg a hetvenhét tornyú palotát. A lányom már bizonyára vár minket. Mondd, nem tudod, mi a neve?

Hogyne tudnám. Várj csak! Az hiszem Tüske Böskének fogom nevezni.

Közönséges név. - Szontyolodott el a király.

Nekem tetszik, szép név, csak egy kicsit szúrós. Éppen rá illik. Jaj! Mi volt ez?

Ne ijedez te bátor királyfi - kacagott a király - Még nem a sárkánnyal találkozunk, csak egy szöcske ugrott egyik fűszárlól a másikra.

Hiszen az akkora volt, mint egy ló! - hitetlenkedett Jóska. - És különben is, hol van itt fűszál? Hiszen olyan hatalmas erdő magasodik fölénk, hogy az eget sem látom. A virágoknak akkora bóbítájuk van, hogy beillenének háztetőnek is. És mekkora hangyák! Nézd, ott ballag egy, és akkora morzsát cipel, akár egy szikla!

Ez mind semmi! - lelkendezett a Bogáncskirály - De amott ni! Látod? Ott áll a palotám! És, milyen gyönyörű! Úgy csillog-villog, mintha színaranyból lenne.

Én képzeltem Neked - húzta ki magát büszkén a kis szeplős, és csak titokban csodálkozott módfelett, hogy igazából rátaláltak a hetvenhét tornyú palotára.

Mária néni meséi

Jóska meg a Bogáncskirály II. fejezet A Bogáncskirály országában

Már csak az volt a kérdés, hogy tudnak bemenni. Mert a kapu hét lakattal volt zárva. Hanem, amint közelébe értek csak elkukorította magát a hetvenhét tornyon a hetvenhét szélkakas:

Kukurikú, kikeri! Tagadni azt ki meri? Megjött a királyunk, nem fél már a mi lányunk és itt van a Tüske-Böske, itt van már a vőlegénye!

Hát már ezt is tudják? - ámuldozott Jóska, pedig ez még csak a csodák kezdete volt, mert amint beléptek a magától megnyíló kapun, honnan, honnan nem, takaros bogáncsemerkék bújtak elő mindenhol, és egyszeriben szorgoskodni kezdtek. A szakács galuskát kevert, a kiskukta habot vert, a hoppmester bejelentette, hogy vendég érkezett. Erre aztán előkerült a királylány is. No, ha mondták már a mesékben, hogy világszép, meg hogy fényesebb a napnál, hát ez mind semmi volt ahhoz, milyen gyönyörűségeken szép volt a Bogáncskirálylány. Jóska, a kis királyfi, úgy elámult, hogy még a száját is nyitva felejtette, mert ez a szépséges királylány nem volt más, mint Marika, aki a réten, még nem is olyan régen, fogócskázni hívta őt.

Hát Te is itt vagy? - kérdezte csodálkozva. - És hozzám jössz feleségül is?

Hajnalszínűre pirult Tüskeböske Marika, és mert egyszer sem mondta, hogy le is út, fel is út, s hogy kívül tágasabb, mindenki azonnal tudta, hogy nincs ellenére a kicsi királyfi.

Ha már így esett, - bólogatott

Bogáncskirály - holnap, ha a nap felkel megülhetjük a hétországra szóló lakodalmat is. Hogy így lette-e valóban, legközelebb elmesélem.

HÁNY LÁBA VAN A PÓKNAK

Pocakos pók pókfonálon
Ereszkedik ezüstszálon,
Mennyi szem és mennyi láb!
Vagy fél tucat legalább.
Vagy tán több is? Mit gondolsz?
Bizony több az, éppen nyolc!
Hová szalad, mit keres?
Egy mihaszna légyre les.

KATLAN FÖLÖTT

SZÁLL A ROSTA

Katlan fölött száll a rosta,
Piros parázs aranyozza,
Várja Palkó, no meg Ica,
Pattogjon a kukorica!

Tűzről pattant piciny szemek
Pufók képpel fehérlenek.
Kicsattannak, mint a rózsza,
Úgy pirulnak ropogósra.

A gyerekhad frissen kapja,
Kásafoggal ropogtatja.
A cipója nem kell másnak,
Kínálgatják a cicának.

Cirmi nyávog: - Ugyan kérem!
Én friss tejjel is beérem.
Vagy ha tej nincs, jó a tejjel.
S azt még ropogtatni sem kell.

PIROS A PAPRIKA

A paprika pirosát
Színezgeti Pisti,
Báméskodva csodálja
Jeles művét Kriszti.
Tapsikol, úgy örül,
Jár a kisszék körül,
Mert úgy jobban látja,
Tetszik a kör-körös
Fröcsögő szép vörös,
Mit szétken a bátyja

Ám egyszercsak
Elgörbül a szája,
Pityeregve
Néz a paprikára.
Aztán így szól:
Ez így nem jó!
Zöldet kell rá kenni!
Ha már piros, akkor erős,
Ha már piros, akkor csipős,
Nem tudom megenni.

A mesét és a verseket írta: IVÁNYI MÁRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Irodalmi oldal

TOLVAJKULCCSAL NYITOK (NYITNÉK?) KRISTÁLYPALOTÁT...

Csupán "lokálpatriotizmusom" - s ehhez szorosan kapcsolódva Gergely Ágnes munkássága iránti nem szünő, mert mindenegyes kötetével újratöltődő alázatos-csodálat - visz rá, hogy arról a kötetéről is írjak, amely az én szellemiségemtől igencsak távol-áll; mivel (bocsánat a szubjektivitásért) sorstársaim, barátaim szerint vicc-nem-értő, "humortalan" személyiség vagyok... Márpedig Gergely Ágnes legújabb "POMPONÉ KÖNYVE" brit, észak-amerikai, afrikai nonszensz-versek műfordításait tartalmazza, a szerző bevezető tanulmányával.

A "nonszensz", magyar fordításban "képtelenség" - a képtelenség pedig maga a humor... (s még az egyszerű viccet is számomra "magyarázni kell").

"Gondolta a fene" - írta Arany János valamelyik kritikusa egyik versértelmezésére, amelyik az ő érzelmeit, gondolatait próbálta felfedni az idézett versből (hadd ne kutassam ki, hogy melyik kritikusról és melyik versről is volt akkor szó, hiszen ez az Arany-reagálás a kritikus tevékenységére azóta már "közhely"). Nos lehet, hogy így járok én is - a "gondolta a fene" - legyintését vonom fejemre, amikor Gergely Ágnes kötetéről írandó vagyok...

Már mindjárt a címmagyarozatnál, amely ekképpen hangzik: "POMPONÉ avagy a nonszensz költészet avagy EGY INTERDISCIPLINÁRIS KÉPZŐMÉNY MINT A LÉTSTRUKTÚRA METADIEGENTIKUS PARADIGMÁJA"

Vélem, hogy a költő-szerző már itt az alcímmel egy "fricskát" kívánt adni az irodalomtörténészeknek sokszor érthetetlen - teli idegen szavakkal tüzdel - zsargonjának; másfelől talán a "nonszensz" költészethez illő képtelenséget is közölni, ami magyarul (nagyon is szubjektív fordításban) valami olyasmit jelent, hogy: a különböző tudományágakat magában foglaló képzőművészet az élet szerkezetének "emészhetetlen", vagy nehezen emészthető bizonyítását adja.

S következnek a már, - tökéletesen egyszerű - világos meghatározások sora a humoros költészet különböző típusairól a groteszk, az abszurd, a nonszensz, az angol limerick, a clerihew, stb.

Gergely Ágnes a nonszensz-költészetnek szuverén magyarozatát adja, amikor a kötött formákat is (limerick, clerihew, klerihju) a nonszensz (képtelen) versek közé sorolja, amelyeknek a magyar nyelven 1967-ben kiadott világirodalmi lexikon szerint ott nincs helyük, vagy legalább is - a kötött formájú limerick és clerihew esetében - a nonszensz költészethez sorolásuk a nemzetközi porondon - irodalomtörténészek között - vitatott...

Eredeti, szuverén felfogásra vall az is, hogy az angol gondolkodásmód - világszerte egyértelműen elismert - nonszenszre való fogékonysága mellé odasorolja a magyarokat is, akik - természetesen más okból, mint az angolok - nevezetesen: "rokantalanáguk" "megannyi túlélési lelemény" tesz fogékonnyá a nonszensz iránt. (Gergely Ágnes éppen nem említi, de én hozzátesszem Karinthy Frigyes prózája s költészetének egynemely darabja is példázta ezt)

Amíg az angolszós irodalom a XVII században már elkezdődött a nonszensz térhódítása (hát igen, a humorban és öniróniában is előtűnik járnak, nemcsak a gazdaságban, politikában, demokráciában). "Európában talán az első világháborúval következett ez be, Magyarországon mindenképpen akkor" - legyen pontosabb az idézetben, h.t.i a "képtelenség régen elhagyta a játszótereket" (7. old.) Ideje hát, hogy valljuk Gergely Ágnessel együtt: "bizonyos, hogy a világ humoreszk irodalmát sehol sem veszik komolyabban, mint az angol nyelvterületen. És mint a magyar nyelvterületen." (7. old.)

Kérdésem: azt jelentheti ez, hogy a tréfában komorodunk és komorodásunkban, komolykodásunkban tréfálkozunk? Nos, hogy tréfálkozának egy elrontott limerickkel jelenünkről, --- Kormányváltás után /éppen nem is sután/ új aratok, alakok a bársonyszékekben/ Ügyelni illenék arra nagyon/ hogy a fejük is ott legyen.../

(Az én sula versikém; jelen állapotunkról még nonszensz bökk-nek sem felel meg, mivel valódinak és a rontottnak is oly kötött versformája van, amelynek az én fűzfapoétaságom nem képes megfelelni...Mindezt pedig azért írom ide, - látszat csupán, hogy önmagamról beszélek - mivel jelezni kívánom; nem mindennapi bravúr Gergely Ágnes teljesítménye, amikor klasszikus szerzők műveit magyarítja.)

Zavarban vagyok...Ugyan mit ragadjak ki a káprázatos "nonszensz-vers" fordítás-özönből? Mit ragadjak ki, hogy felkeltsem, sőt felsívgázzam VÁROSUNK olvasóink ellenállhatatlan vágyát, hogy e kötetet megismerni, olvasni akarják? - Talán a 19-20. századiakból? Ez közel áll hozzánk. Íme egy szakasz Don Marquis (1868-1937) amerikai költő verseiből:

"halogatni annyi mint/ Lépést tartani/ a tegnappal", - "doktor einstein/ eltörölte az időt/ de a sing singbe még/ nem jutott el a hír/" (65.p.) Hilaire Belloc (1870-1935) sorából: "A Hatalom, az átkos Nemezis/ (s vele a Nők, a Pia és a Brides)/ megdől - győzött a Demokrácia/s vele a Brides, a Nők és a Pia)/ (58.p.) /Mégis lehet, kétszer, sőt többször is ugyanabba a folyóba lépni?/ ---Stevie Smith (1902-1971) Ősz. "Elbeszélte életét az özvegy/ Courtylneának-Házasodjunk össze-/ mondta. Bennem már nincsen férfiszexuális/, de beszélgethetünk, míg nem késő, kérlek, te is beszélj./ (76.p.)--- S kihez ne állna közel a "Névtelen szerző" humora: "Volt egy lovász, ki az istállóba/ beleszeretett vadul egy lóba./ Neje így szól: hóbör/ögsz! Hisz csádör!/ Ez volóok. jobb, ha tudsz róla"/---Ken Sara-Wiwa (1941-1995)már napjainkig vezet "ŐK azt mondják odó/ és olaj, és kormány/---/azt mondják becsület/ és törzsi szellem/---azt mondják háború/ nyilak és íjak/ ---azt mondják tankok/ és emberhús büze/---én pedig szeretlek/ Maria, Maria/" (115.p.)

"Tolvajkulccsal..." írtam, címként. Nos a "recenzió", a kritikus egy kicsit mindig hamiskulcsos; - ha szerencsés - pontos másolatot használ ám az igazi kulcs az olvasóé...Kívánom; ismeretünk bővítésére, lelkünk gazdagodására szolgáljon e kötet, melynek én "fűzfapoéta" ismertetője voltam, s melyhez ideidézem még a kötetből Matthew Prior (1664-1721) epigrammját: "Uram, belátom, jó szabály:/minden poéta nagy számár/ - /de éppen ön lehet a példa,/ hogy nem minden számár poéta".(25.p.)

M. KONDOR VIKTÓRIA

Gergely Ágnes: "POMPONÉ KÖNYVE" Nonszensz versek,

MÁGUS Kiadó Bp. 1998. 123.p.

Részlet a könyvből: OGDEN NASH (1902-1971)

KÖSD EL A CSILLAGOT, FIÚ

Nem hinném, hogy van olyan ember, akit jobban vonz a sikernél a csőd, ahogyan azt sem hiszem, hogy a kerti kóró nem hozna szívesen aranyesőt, vagy hogy az égi körökben az átlagos angyal nem lenne inkább arkangyal vagy legalább kerub, vagy szeráf, s a törvényvilág kis kézbesítője nem álmodná azt, hogy ő lesz a nagy-nagy végrehajtó, a seriff. Hát igen, mindenkinek legfőbb álma a bombasiker, de nem mindenki tudja, mi az, amit ezért tenni vagy mondani kell.

Van, aki azt hiszi, strassz helyett végül is övé a briliáns, ha kihajszolja a saját pejslijét addig, míg nem lesz végül is dilinós.

Van, aki úgy véli, rátelepedhet majd Palm Beachre s az egész Ritzre, ha hivatal helyett a hívságos világban ügyel az óra s az ikszre.

Van, aki egész nap dolgozik, s utána, mint esti hallgató kovácsok szellemi tőkét, míg van, aki azt tarja, az jelent tőkét, ha esténként szorgosan tanulja, mennyiben mások a barna nők és a szökék.

Van, aki mindent egy lapra tesz föl, s van, aki azt mondja, tiéd az író, enyém a tejföl, A világ teli sikerhajszolókkal, ez a tényállás röviden, a fele azt hiszi, övé a siker, ha azt mondja: "Nem", s a fele, aki nemet mondja: "Igen"

s ha mind, aki nemet mond, egyszer csak azt mondja, igen, vagy fordítva, az ember sorsa, hogy kilencvenkilenc százalék akkor se élhetne jobban, mint azelőttig, s ez így van jól, hiszen ha mindenki megtudná, mi az, hogy siker, le senki se nézhetné többé a másikat, s mindenki kezddhetné előről, hogy kell a másiktól még nagyobb sikert aratni, hogy valaki legyen, kit lenézni lehet, és így tovább. örök időkig.

mert ha egyszer az emberek csillagokhoz kötik a szekeret - ilyenek.

Megálmodott alakjai a vásznon tovább álmodnak

A nyár óta eltelt idő Lona számára egy új irányzat felvonulását jelentette. Kísérlet-e ez? - még nem tudjuk. Mindenesetre a "kávéházi pillanatok" képeivel az új törekvések jegyében mutatkozott be Diásczei Bíró Ilona október 3-án, a budapesti Korona Szállóban, a Hotel Mercure Korona Galériában. A kiállítást most is művészek közreműködése tette még szebbé, még emlékezetesebbé: Barna István magánénekes, Boór András költő-író, Hegeős Valér zongoraművész közreműködésével. A tárlatot Gecse Mária művészeti menedzser rendezte. Most pedig "átadom a szót" Muládi Brigitta művészettörténésznek, aki Lona műveit így méltatta:

"Amikor a Gellért szálló Teaszalonjában először találkoztam képeivel, a kiállított munkák közül az akvarellek élettelsége fogott meg, s úgy tűnik, hogy az itt bemutatott anyag merész színeit és formáit azok a könnyed ujjgyakorlatok, a biztos színkezeléssel előadott vízfestmények vetítették előre. Szenvedélyes és töretlen útkeresése vezette ide Lonát, a szecessziós vonalvezetésű dekoratív- szimbolikus festészet felé, amelyben finom valóságlatás és ösztönös színérzeke most kifejezést nyert.

Az erőt, a biztonságérzetet, ahogy sok művész, Lona is, a természettől a természet utáni stúdiumoktól reméli és kapja meg. Gyomaendrőd és környéke, a nyári alkotótáborok tájai, ahol festészeti tanulmányaihoz számos téma kínálta magát, kezdetben sok művében feltűnt. Visszatérő motívuma a nő, eddigi lírai, szentimentális megfogalmazásával, naturalizmushoz közeli előadásban jelent meg előttünk.

Tépelődésre hajlamos művészi alkata azonban nem hagyta nyugodni, kételyeire a természetábrázolástól nem kapott választ. A mindig megújulásra képes lény és a nagy elődök Klimt, Modigliani tanulmányozása készítette az itt látható művek megfestésére, ahol a nő motívummá szédül, törekény alakja nem mutatkozik meg anyagi valóságában, lehuny szemhéja átszellemíti. Dekoratív vonaljáték a teste, nyúlánk figurája puritán színtelteké egyszerűsödik, s a nő önmaga szimbólumává nemesül. Lona nőességét ismétlődő víziókban látatja, megálmodott alakjai a vásznon tovább álmodnak. Tárgyai, az asztalok, székek, csészek csendes kísérői a néhol keretüket szétfeszítő kompozícióknak, melyek kalligrafikus megjelenése az álom-valóság lebegés érzetét erősíti. A képeiben feltűnő állatok, macskák, a madár, a pillangók mind-mind feminin szimbólumok a művek finom nőességét erősítik meg.

Az, hogy ezek a munkák már nagyrészt vásznon készültek, műfajuk is megváltozott, nem táblaképek többé, modern vásznak, amelyek társadalmi események színhelyeit hivatottak díszíteni.

Dömötör János művészettörténész a múlt év nyarón ezekkel a szavakkal nyitotta meg Lona kiállítását a Gellért szálló teaszalonjában: "Bíró Ilona a magyar képzőművészet két nagy vonulata, a modern és a hagyományos értékeket felvállaló közül, eddigi életműve alapján az utóbbihoz sorolható" E tárlat alapján azonban már a század 20-as, 30-as éveiben Párizsból hazatért modern festőkhöz rokonitánám, akiknek a szín és a felület részletnélküli megjelenítése volt a

cél, dekorativitás jellemezte képeiket, s művészi fejlődésük egyik kezdeti állomása, ahogy Lonának is, a hazai tájak természetábrázolása volt.

Örömmel nyitom meg a kiállítást, és kívánom a művésznőnek, hogy maradjon meg a festészetbe, és a fejlődésbe vetett hite, alkosson és okozzon nekünk még sok ehhez hasonló meglepetést."

Mit tehetne ehhez hozzá a tudósító? Mi is ezt kívánjuk!
CSÁSZÁR FERENC

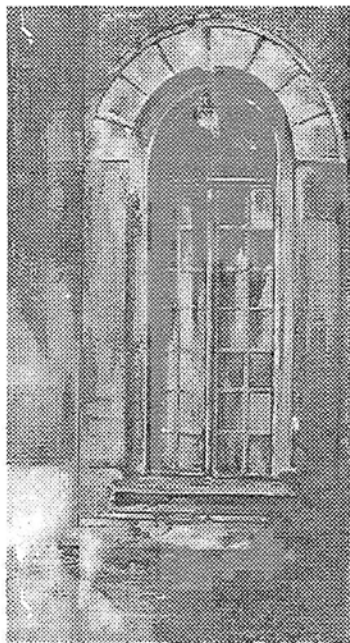

Foto: Hornok Ernő

HEVESI NAGY ANIKÓ: ABLAK

s ezzel a nézőt orientálni nem könnyű feladat. Gondolatait előttünk öntötte formába. Tanúi lehettünk annak, hogyan látja a műveket egy gyakorló művész. Látszott, nem igazán a szavak embere. Sokkal inkább korrigált volna, egy jól elhelyezett ecsetvonás minden szónál többet érhet. A művész-tanár segítő szándéka érződött bíráló megjegyzése is.

A kiállítók teljes listáját, a kiállított alkotásokat nincs mód felsorolni, ezért csak azokat említem, akiket Novák András kiemelt, vagy akiknek alkotása engem megragadott, vagy akiket már régebben ismerek. Akad a kiállítók közt sok pedagógus, rajztanár, porcelánfestő, divattervező, szobafestő, könyvelő, épületszobrász; hivatásos és amatőr egyaránt. A tanult és az autodidakta alkotó közt nem kell feltétlenül színvonalbeli különbségnek lennie, ha az amatőr igazán tehetséges. Sokat segíthetnek és segítenek a művész-táborok, alkotókörök, szabadiskolák. A kiállítók közt sokan vannak, akik előbbre járnak már ezen az úton, mások hátrébb, de minden alkotáson érződik a szeretet, amellyel elkészítették.

A mezőnyből messze kiemelkednek HEVESI NAGY ANIKÓ festményei Kedvelt anyaga most a

Őszi tárlat a Katona József Művelődési Központban I.

Méltán nevezik, s egyre gyakrabban a művészetek városának Gyomaendrődöt. Nyaranta nemzetközi művész-tábornak ad otthont a Bethlen Gábor Szakképző és Szakközépiskola, de számos helyen élő hivatásos, s még több amatőr művésszel is büszkélkedhetünk. Az ő számukra áhajtott bemutatkozási lehetőséget nyújtani a Művelődési Központban rendezett Őszi tárlat, amelyet a hagyományteremtés szándékával hoztak létre.

A kiállítás okt.12-től 22-ig volt látható. Huszonhárom művész adta be munkáját. A zsűri, amely a munkákat válogatta, két tagból; Szőke Sándor szobrászművészből és Pataj Pék festőből állt. A rendezés Hevesi Nagy Anikó és Cs. Nagy Lajos munkája. A tárlatot Novák András festőművész, főiskolai tanár nyitotta meg. A legkülönbébb műfajokban, stílusban és színvonalban dolgozó alkotók igazságos és a művészeknek a jövőre nézve eligazító véleményt mondani, a helyét nagy, országos gyűjteményekben is, az igazi nagyok között. "Judith"-ja kezében Holofernes fejével, büszke testtartással, diadalmasan hegyeskedő emlőivel nem elsősorban a Jeruzsálemet megmentő hősnő, inkább a férfiakon győzedelmet vett nő nem szimbóluma lehetne. A hősiesség ábrázolása helyett némi iróniát sejtet a Mester szándékai mögött. "Dan Quijote" c. szobrának feje és testtartása Henry Moor archaikus, mítikus szobraira emlékeztet. Hüen visszaadja a "bűsképű lovag" szelmalmok elleni e l s z á n t s á g á t. Recinante megformálása, hullámos farka, patái pedig dekoratív keretbe foglalja a kompozíciót.

pasztell, amellyel nagyon finoman bánik. Különösen megragadó "Kísérlet" című aktjának finom, de ugyanakkor plasztikus megformálása, és aranyfüsttel és olajjal készült "Corpusz"-a.

A város művészeti életének "nagy öregje" Honti Antal, aki Műhely Galériájában rendezett irodalmi és előadóstekkel egy időben, a közművelődésben is fontos szerepet játszott. Most "Napsütésben" című tempera képével visszanyúlt kedves témájához. Egy tanya napsütötte tornácát, vakító fehér falait ábrázolja ismét a régi "hontis" karakterét hozta.

A kiállításon szerepelt Dóvid unokája is egy "önarckép"-pel. Van kitől tanulnia. A családban mindenki rajzol, fest, irigylésre méltó háttér ez egy fiatal művészpalántának.

Novák úr nem említette külön Szabó Éva nevét, de akrillal készült "Patricia" című alakja nekem nagyon tetszett. Érdekes próbálkozás kis plakettje is. Jó volna több alkotását megismerni.

Juhász Sándor grafitiszürke terrakotta szobrai csodálattal szemléltem. Valóban, megállná a helyét nagy, országos gyűjteményekben is, az igazi nagyok között. "Judith"-ja kezében Holofernes fejével, büszke testtartással, diadalmasan hegyeskedő emlőivel nem elsősorban a Jeruzsálemet megmentő hősnő, inkább a férfiakon győzedelmet vett nő nem szimbóluma lehetne. A hősiesség ábrázolása helyett némi iróniát sejtet a Mester szándékai mögött. "Dan Quijote" c. szobrának feje és testtartása Henry Moor archaikus, mítikus szobraira emlékeztet. Hüen visszaadja a "bűsképű lovag" szelmalmok elleni e l s z á n t s á g á t. Recinante megformálása, hullámos farka, patái pedig dekoratív keretbe foglalja a kompozíciót.

(Folytatjuk)
BULA TERÉZ

Foto: Hornok Ernő

HEVESI NAGY ANIKÓ: SZIMULTAN

Levél a szerkesztőséghez

(Részlet a levélből)

A VÁROSUNK c. folyóirat szeptemberi számában olvastam a megrendítő hírt: "elhunyt Ricsei Balázs tanár úr... agyinfarktus vetett véget áldásos, fáradhatatlan életének"

Tollat ragadtam, s le kellett írnom gondolataimat:

Igen, a hír megrendített, mert én azon szerencsés diákok egyike voltam, aki a tanítványa lehettem. 4 évig volt osztályfőnököm. Azt hiszem, kiváltságosnak mondhatom magam, hogy Ő volt az osztályfőnököm és orosz tanárom. Ma is magam elé tudom idézni a tanítási óráit, pedig annak már több mint 25 éve. Az Ő óráin sohasem unalkoztunk, vagy rendetlenkedtünk. Meg tudta szeretetni velünk az orosz nyelvet, pedig már akkor sem volt sikk ötösré megtanulni az orosz leckét.

Emlékszem arra is, hogy számtalanszor tartott osztályfőnöki óra helyett olyan tartalmas órákat, amit talán az életre nevelés óráinak nevezhetnénk. Arra is volt példa, ha úgy látta, hogy fáradt a társaság, félbehagyta a tanítást, és mesélt egy nagyon érdekes, de tanúságos történetet, vagy valami tréfával rázta föl az osztályt. Nem volt rest osztályfőnöki órán kivinni bennünket a szabadba, akár téli hideg volt, akár tavaszi napsütés. Hétfélegken klubdelutánokat szerveztünk, melyekről sohasem maradt távol. Ezeket szellemi-ügyességi vetélkedőket szerveztünk. Emlékeim között él egy őszi osztálykirándulás, amikor Nagylapos határában a közelgő vihar elől egy f csoport aló menekültünk. Hamarosan eleredt az eső, majdnem mindenki nyakig sáros lett, de olyan jó hangulatban tértünk haza, hogy a rossz idő okozta kellemetlenségből mi semmit nem éreztünk. Ha jól emlékszem, ez a kirándulás még dalok írására is ihlette az osztályt. Később aztán, ezt követik újabb dalok, s a 8. osztály végére már egy csokorra való rőtánk volt, amit magyar népdalok dallomára, s csak a mi osztályunkra jellemző szöveggel énekeltünk.

Szünidőben nyári munkát szervezett nekünk, hogy a szintén ő általa is szervezett eszperantó táborba könnyebben eljuthassunk.

Sorolhatnám még az emlékeket, de nem is olyan könnyű felidézni, hiszen 25 év alatt annyi minden történik az ember életében.

Elgondalkodom.

Aki ilyen tevékeny, hivatását, az életet ennyire szerető ember, mint amilyen Ő is volt, miért nem adatik meg neki a hosszú, békés időskor?

Feleletet nem várok senkitől, hiszen úgysem kaphatnék, csak így nem igazságos.

Békéscsaba, 1998. szeptember 26.

„ÉPFE“ - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknél teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK.

BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi kivitelű faszobrász, fafaragó munkákat készíti.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

GYERMEKPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.

(Öregszőlő, Kondorosi út)

Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig

Bio papucs, szandál, klumpa

18-41-es méretig

ORVOSI

TANÁCSOK

Megfázás, meghűlés,
de nem influenza

A meleg nyári napokhoz képest jelentősen lehűlt a levegő és egyre egyre inkább hűvösebbre fordul a levegő az őszi beköszöntével. Szervezetünk is kevésbé lesz ellenálló a betegségekkel szemben, így több lesz a megfázott, meghűlt beteg.

A megfázást, vagy meghűlést vírus okozza, heveny felső légúti megbetegedésként jelentkezik. Megfázás esetén a beteg náthás, köhög, fáj a torka, hőemelkedése, esetleg láza van, tehát főként hurutos tünetekkel jár ez a megbetegedés. Egyébként a meghűlés néhány napig tartó, önmagától is meggyógyuló betegség. Mivel vírus okozza antibiotikum adására nincs szükség, (az antibiotikumok ugyanis csak baktériumokra hatnak) a vírusok pedig maguktól is elpusztulnak.

Legfontosabb teendők a lázcsillapítás. A testhőmérsékletet lázmérővel kell mérni, nem elég a homlokra tett kézzel. Ha lázat tapasztalunk, lázcsillapítót kell adni a betegnek még mielőtt orvoshoz fordulnánk. Fontos ez a gyermekek esetében, mert 6 éves kor alatt láz esetén fokozott görcskészséggel kell számolni. A magas láz csillapítása kombináltan történjen; gyógyszeresen és fizikai módszerrel, ami a langyos vizes "priznicet" jelenti. Előbb gyógyszert adunk a betegnek, majd vizes ruhába csavarjuk, ezzel a sorrenddel elkerülhetjük a kellemetlen didergést.

Ma Magyarországon három csoportba sorolhatjuk a lázcsillapításra használatos gyógyszereket. Szalicilsav és származékai, priazonon származékok és a paracetamol készítmények. Szalicilatokat (mint pl.: Aspirin, Istpyrin, Kalmopyrin) főként felnőtteknek használunk. gyermekkorban nem ezek a készítmények az elsőként választandó szerek. A priazonon származékok (mint pl.: az Aminophenazon tabletták, kúp, Germicid tabletták, kúp, vagy az Algopyrin) a 38 C. fok fölötti lázat is képesek csillapítani, naponta négyszer lehet alkalmazni, 7 éves kor fölött általában a felnőtt adagot adjuk. Az elmúlt évtizedekben lázcsillapításra az első választandó szerré a paracetamol készítmények léptek elő. Kevesebb mellékhatásuk van, mint a priazonon származékoknak, de nagyobb adagokban óvatosan kell bánni velük, májkárosító hatásuk lehet. Paracetamol hatóanyagokat tartalmaznak a Panadol készítmények, tabletták és szirup, Paracetamol-K szirup, Rubophen tabletták, kúp és szirup, Mexalen tabletták és kúp, stb.: Látható, milyen sokféle készítmény kapható ugyanazon hatóanyag tartalommal. Kérjen a beteg vagy hozzátartozója segítséget az eligazításhoz szakembertől a gyógyszerésztől.

A meghűlés, vagy megfázás másik jellegzetessége a nátha. Fontos orrcseppekkel csökkenteni a orrnyálkahártya duzzanatát, mert ha a melléküregek szellőzése nem biztosított, arcüreggyulladás, vagy középfülgyulladás is kialakulhat. A náthás betegnek sok folyadékot kell fogyasztania, mert a folyadékfogyasztás hozzájárul a gyógyuláshoz. Ilyenkor ugyanis nagy a folyadékvesztés, amit pótolni kell. Megemelkedik a napi C vitamin szükséglet, melyet akár C vitamin filmtabletták, rágótabletták, vagy pezsgőtabletták fogyasztásával pótolhatunk.

A beteg, - legyen az felnőtt, vagy gyermek - általában étvágytalan. Az évszt ne erőltessük, mert nem attól a néhány falattól fog meggyógyulni, sokkal fontosabb a folyadék és vitamin pótlása.

Tóthné Diószegi Anna

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Borbetegségek és borhibák

I. BORBETEGSÉGEK

Bizonyára már sokan lefejtették az új borukat. Amennyiben még nem, úgy azt haladéktalanul tegyék meg. Talán most is vannak még olyan szőlőtermesztő gazdák, akik halogatják a fejtést, mert a régi hagyomány alapján azt hiszik, hogy a hosszabb ideig való seprőn tartás hasznos a bor számára. Negyven évvel ez előtt egy idős bácsi nekem azt mondta, hogy hagyni kell az "ágyán" (seprőn) a bort, had írjen.

A seprő, a hordó alján összefüggő üledék, azonban nagyon könnyen bomló anyag, mely sok fehérjét, elhalt élesztősejtet, egyéb salakanyagot tartalmaz, így kellemetlen ízt és szagot adhat, s megzavarja a bor harmonikus fejlődését. A rothadt szőlőből nyert italokat (ez vonatkozik a gyümölcsborokra is) mindig korábban fejtjük, mert könnyebben romlanak.

Mint mindenre, úgy a szőlészetre és borászatra is érvényes az, hogy elméleti ismeret és gyakorlati tapasztalat egymást nem nélkülözheti.

Barnatörés

Hibásan erjedt, rothadt szőlőből készült, levegővel érintkező borban a penészgombák által termelt anyag okozza a betegséget. Zavaros lesz, kezdetben sárgásbarna, majd kávébarna színűvé válik. Íze, szaga kellemetlen. Kénezással (borkén) rendszeres fejtéssel előzhető meg.

A bor virágosodása

Alacsony mallowand fokú boroknál fordul elő. A tároló edény fel nem töltése miatt a bor érintkezik a levegővel, és ezáltal felületén virághártya képződik, melynek eredménye a zavarosság és ízváltozás. Védekezés: A rendszeres feltöltés, kénezés. A virághártya eltávolítása úgy történik, hogy feltöltéskor a hártyát a gumicsővel átszűrjük és a levezetett bor felnyomja a hártyát, melyet könnyen eltávolíthatunk, vagy lefejtjük a bort és a tárolóedény alján marad a virághártya.

Ecetesedés

Ecetbaktériumok okozzák akkor, ha a bor levegővel érintkezik,

valamint magas a kamra hőmérséklete. Védekezés: Darabban ne hagyjuk a bort, borként használjunk és nagyon fontos a tisztaság.

Tejsavas erjedés

Tejsavbaktériumok okozzák. Csípős, szúrós, káposztalére emlékeztető szaga van. Íze savanykás, émelyítő. Magas hőmérsékleten történő (28 C fok) erjesztéskor (must) kezdenek elszaporodni az említett baktériumok, ugyanakkor az élesztőgombák, erjesztő baktériumok pusztulnak, legyengülnek. Tökéletesen musterjedéskor is felléphet a tejsavas erjedés. Megelőzés: a must erjedésekor a hőmérséklet 28 C. fok fölé ne emelkedjen. Ha mégis, úgy azonnal átfejtéssel hűtsük le és borként adjunk hozzá. (100 literhez 10-20 grammot.)

II. BORHIBÁK

Záptojátság

Az újborban fordul elő. Fejtéssel, szellőztetéssel, kénezéssel megszüntethető.

Penészíz, dohosság

Rosszul kezelt, nem kénezett hordó esetében fordul elő. Sokáig üresen álló hordót használat előtt forrázzuk ki.

Fémízű bor

Fém edényben tároltuk a mustot és a bort.

Seprőíz

A seprő bomlása, rothadása okozza meleg helyiségben. (zavaros, dögszagú a bor.)

Egéríz

Csemege boroknál fordul elő, melyet sokáig tartottak a seprőn. Kellemetlen a bor szaga, íze. Időben történt fejtéssel megelőzhető.

Nyúlósodás

Új, fiatal boroknál fordul elő. Sűrű olajszerűen folyik. Kénezással, átfejtéssel megszüntethető. Kései első-fejtés után jelentkezik. Ennek is a nem időben történő fejtés az oka.

Láthatjuk tehát, hogy mennyire fontos az előírások betartása, mert ellenkező esetben a borban kellemetlen elváltozások léphetnek fel.

AZ ŐSZI LOMBÉGETÉS ELŐNYEI

Gyümölcstermő növényeink kórokozóinak jelentős része, és nagyon sok rovar a lehullott, fertőzött leveleken telet át. Áttelelésüket megakadályozhatjuk, ha a lehullott leveleket összegereblyézzük és elégetjük. Az elégetéshez hasonlóan eredményes, ha a lehullott fertőzött leveleket a talajba forgatjuk, vagy elássuk. Semmi esetre se használjuk a gyümölcsfáink, gyümölcstermő bokraink lehullott, fertőzött leveleit dísznövényeink, örökzöldjeink takarására. A kórokozók itt is átvészelik a telet, kiszabadulnak a szaporító képletei, (rovarok petéi, növények spórái) majd fertőzik a gazdanövényeinket.

ŐSZI TALAJMUNKA

A kert őszi ásásának több célja van:

fellazítja a talajt, alkalmassá teszi a téli csapadék befogadására és tárolására, minél több vizet köt meg a gyökérzóna, annál később kell kezdeni az öntözést tavasszal, levegő kerül a talajba.

Az ásással fellazított talajt a téli fagy mállasztja, felaprósítja. Kedvező feltételekhez jutván a talajbaktériumok a szerves trágyát lebontják ásványi sókká. Fontos, hogy mélyen ássunk! A kiemelt talajszelet alsó és felső rétege cserélődjék, az ásott terület ne egyengessük, mert a levegő és a víz befogadóképességét rontanánk.

HUNYA ALAJOS

"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vál-
lalunk."

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Bula Teréz, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 12.

* Társadalmi, kulturális és hagyományörző folyóirat *

1998. december

KARÁCSONYI ÉNEK 98

Mikor létünk a télbe dermed,
s tülevelek zsolnárt zizegnek,
de jó tudni, hogy nemsokára
megszületik értünk a Gyermekek!

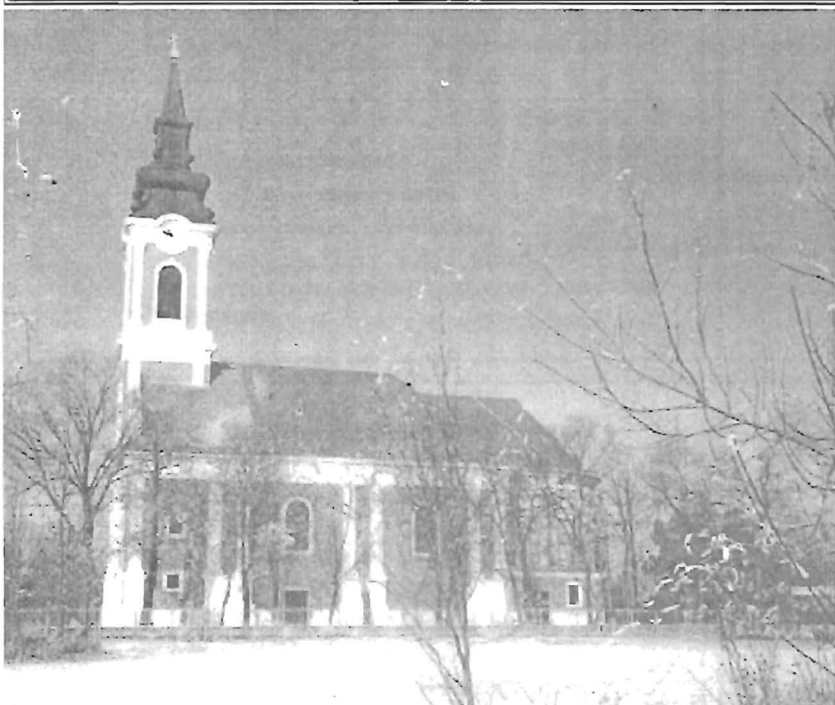
A nap fénye parázssá válik,
gondok ködében holnap se látszik,
Heródesek reánk vadásznak -
magyarságunk kihívás másnak -,
esettjeink bízni se mernek,
de jó tudni, hogy nemsokára,
megszületik értünk a Gyermekek!

Kárhóztak, akár a patkány,
lopakodnak a kertek alján,
eloroznak azt, ami éltet,
Körösbe dobni falevélnék,
de jó tudni, célt sose nyernék,
megszületik értünk a Gyermekek!

Ami álmaink rejtekét járja
akasszuk a karácsonyfára,
és hódoljunk szív-verés-dallal
ezt rebegve: Mennyből az angyal...
S tűnik a köd, a bilincs enged:
Megszületik értünk a Gyermekek!

Vén szívem kopott tilinkóján,
rekedtesen, a régi kótán,
köszönöm azt is, hogy még élek,
sorsomnak mélye remény-fészek,
jut belőle mindenki másnak,
kikben a sors tuskéi fájnak...
Néki dalolom: Boldog Karácsonyt
hozzon a Gyermekek, kedves barátom!

*Szerkesztőségünk minden tagja szeretetben teljes,
áldott, békés ünnepeket kíván minden Olvasójának,
és Gyomaendrőd minden lakójának.*

B
Ú
É
K

Zengjük együtt: Jézusunk, ládd:
itt ez a drága Magyarország,
világ bitangjába volt vetve,
holnapja, jövője se lenne,
ha kegyelmed nem gyámolítaná,
esettjét hinni nem tanítaná:
Hogy az, ki hinni, tenni nem mer,
Önmagát ássa el az az ember!

1

9

9

9

Dicsőség az Úrnak az égben,
béke az ember szívében,
megigazulást minden népnek,
küszöbén újabb ezredévnek.
Ezer áldást magyar hazánkknak:
Boldog Karácsonyt Embertársak!

TÍMÁR MÁTÉ

Önnek joga van tudni...

hogy miről döntött az Önkormányzat Képviselőtestülete

Az alakuló ülés október 26.-án volt, a Himnusz hangjai után a képviselők és a polgármester esküt tettek. Az eskü szövegéből, csak egy mondat:

"Én...esküszöm, hogy legjobb tudásom szerint, minden igyekezetemmel Gyomaendrőd javát szolgálom" (akinek hite engedte, hozzátette, Isten engem úgy segítjen). Az eskütélt követően a képviselők megkapták a megbízólevelet. Ezt követően alpolgármestereket, bizottsági elnököket és bizottsági ta-

gokat kellett megválasztani a testületnek. Ez a feladat majdnem sikerült, egy kivétellel, ugyanis a 2 alpolgármester jelöltből csak a gyomai rész alpolgármestere került megválasztásra, Dezső Zoltán személyében. Az endrődi részre javasolt Császárné Gyuricza Évát nem választotta meg a testület, (csak 8 szavazatot kapott) így ez a feladat a következő ülésre maradt, amikor is az újonnan előterjesztett Gellai Imre urat már elfogadta 12 képviselő az endrődi rész alpolgármesterének. Megalapításra kerültek a tiszteletdíjak is. A polgármester ideji illetménye változatlanul 150.000 Ft maradt, majd az 1999-es költségvetési rendelet elfogadásakor kerül az illetmény eme-

lésre. A képviselők tiszteletdíja 17.000 Ft, ha a képviselő valamely bizottságnak tagja további 7.050 Ft jár, ha bizottsági elnök, akkor 14.100 Ft, az alpolgármesterek tiszteletdíja 36.000 Ft.

A novemberi ülésen szokászerint a polgármester ismertette az elmúlt időszak jelentősebb eseményeit. Az "Alföldi ökotárság Fejlesztésére" beadott pályázaton 10 millió Ft-ot nyert a város. Átadták a Mírhóhóti Szociális otthon új megépített szárnyát, ami 30 millió Ft-ba került, és már csak 3 szabad ágy van az új intézeti részben. A Bethlen Szakiskola a Kórházi árvizkárosultaknak gyűjtött élelmiszert és ruhát a múlt héten eljutatták a határon túlra. Elkísérte a szállítást az alpolgármester úr is, aki ott sajnos kisebb közúti balesetet szenvedett. Az önkormányzat 200 ezer forinttal támogatta az ott élő honfitársainkat. A meggyűlés elnökét is megválasztották időközben, aki térségünk parlamenti képviselője: Domokos László, bekerült még a testület egészségügyi bizottságába Dezső Zoltán. Külső tagként Ungvályi János az oktatási bizottságba, Dr. Kulcsár László a mezőgazdasági bizottságba, és Dr. Dávid Imre a pénzügyi bizottságba került. A Megyei Tervek Tanácsában a következő 2 évben Dr. Dávid Imre képviseli a várost. Megalakult városunkban a német kisebbség, elnöke Weigert József, és a Gígyányi kisebbség, ahol az elnök Dógi János. Őt mezőri sikeres vizsga után megkezdte a működését. Tájékoztatta a polgármester a jelenlévőket arról hogy a Blaha úton is megkezdődik az idők házának fejlesztése. Tervek szerint 2000-re az endrődi oldalon is megépül az 50 fős otthon. December 5-től kezdik osztani a karácsonyi csomagot a 75 év feletti idősöknek. Ismét emelte a víz- és csatornadíjat a Békés Megyei Vízművek Vállalat. A jövő évtől az ivóvíz hatósági díja 155,2 Ft, a csatorna hatósági díja 156,9 Ft a szippantott szennyvíz hatósági díja: 235,4 Ft + ÁFA. Nagyon jelentős döntés született az egészségünk és a jövő iránti felelősségünk szempontjából. A döntés értelmében szilárd kommunális hulladék-lerakó létesítésével kapcsolatban, mint gesztó pályázik a város. A tervek szerint 9 település együtt építené meg a térség hulladék lerakó telepét. Az első ütemre tervezett beruházás

mintegy 30 éves üzemeltetésre számít. A jelenlegi hulladéklerakó mintegy 2 évig tudná még fogadni a város szeméjét. A térségi összefogásra azért van szükség, mert saját erőből nem bíránk megépíteni olyan hulladéklerakót, ami a környezetvédelemnek is megfelelő, és az egészségünkre sem káros. A gyomai termálkút feújítását is tervebe vette a testület, a szükséges önerőt mintegy 2,5 millió forint összegben biztosítja. A Katona József Művelődési Ház vállalkozásba adásáról is meg született a döntés. Lehet pályázni az üzemeltetésre, a pályázat benyújtásának határideje: 1999. január 4. Sajnos megszületett a döntés a 2.-es számú óvoda vállalkozásba adására is, a pályázat benyújtásának határideje: 1999. ápr. 30. Az új tanévet már vállalkozói üzemeltetésbe tervezik megkezdni. Joggal előzte meg nagy vita ezt a döntést, mert az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatai közé tartozik az óvodai ellátás. Vannak területek, és ilyen az oktatás is, amiben nem a gazdasági szempontoknak lenna prioritásuk, ezt előbb több el kellene fogadni! A gyermek nevelés nem lehet kísérlet tárgy, hangzott el jogosan több felszólalásban is. A testület 14 igennel, 5 nem szavazattal elfogadta az indítványt. A Vállalkozásfejlesztési Alapítvány Gyomaendrődi Alirodója tevékenységének megújulására javaslat készül, az irodavezetője 1 év után felmondott. Engedélyezte a testület a "Sóshalom" jelképes névhasználatot a kérelmezőknek.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
Új helyen: Gyomaendrőd, Fő út 204.
(A Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

MINDENT EGY HELYEN A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.
(telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,

- ragasztók, zárok, vasalások, - és linóleumok
PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN, KÉZTARTÓ
RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALUZIAT KIEGÉSZÍTŐ.

Madizol Kft

Minőségi női cipők nagy választékban,
kedvező áron

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.
Telefon: 06/66 386-578
06/30 436-781

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎ (30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú- cipőgyártás

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK

VÁLTOZÁSOK ÉS TERVEK AZ ÚJSÁGBAN!

Kedves Olvasó!

Bizonyára többször tapasztalhatta, hogy egyes események a történésüket követő második hónapban jelentek meg. Ilyenkor általában "LAPZÁRTA UTÁN" címet adtuk az írásnak. Hogy ezeket az eseteket elkerüljük, és lapunkkal az események nyomában járjunk, mihamarább hírt adva róluk, a lapzárta időpontját a hónap végére tettük. Ennek viszont az lesz a következménye, hogy lapunk nem tud megjelenni a hó elején. Kérjük tehát kedves türelmüket és megértésüket, az Önök érdekében is, hogy lapunk januártól kezdve a hónap közepe táján fog megjelenni.

Jövő évi terveinkről is szeretnék tájékoztatást adni. Két új rovattal jelenünk meg:

NAPTÁR címmel a hónap legfontosabb "emléknapjait", továbbá írók-költők, festők, zeneművészek

születési dátumát tesszük közzé. Nem titkolt szándékunk olvasóink minél teljesebb tájékoztatása. E rovatunk hónapról-hónapra megjelennik.

KÖNYVJELZŐ címmel a Gyomaendrődi Könyvtár legújabb könyveiről fogunk rövid ismertetőt adni, hogy kedvet teremtünk az olvasásra, a művelődésre fiataloknak és idősebbeknek egyaránt. E rovatunk alkalmanként jelenik majd meg.

Kérjük, fogadják szívesen terveinket.

Megváltozik az újság lapoldalainak számozása! **Januártól kezdve év végéig az oldalakat folyamatosan számozzuk.** Év végén tartalomjegyzéket fogunk készíteni, hogy az egyes témák könnyen visszakereshetők legyenek azok számára, akik az újságot megőrzik, esetleg könyv alakban bekötötték. Köszönöm figyelmüket.

FELELŐS SZERKESZTŐ

KÖZÖSSÉGI HÁZ DECEMBER HAVI PROGRAMJA

12-én 17 órától	Az MKDSZ karácsonyi ünnepe, vacsorával
12-én 18 órától	LUCA-bál a Magányosok Klubja szervezésében
17-én 8-12 óráig	Használt és új ruha, valamint karácsonyi játékvásár
19-én 17 órától	Cukorbeteg Klubja karácsonyi összejövetele
26-án 20 órától	ROCK-KARÁCSONY, helyi amatőr zenekarok részvételével
29-én 18 órától	Nyugdíjasok Klubja Szilveszteri vacsorája

Januári előzetes

Január 4-től a Községi Ház a megszokott nyitvatartással várja látogatóit
Január 23-án 18 órától PÓTSZILVESZTER a Magányosok Klubja szervezésében
Január 29-30-31-én 8-tól 16 óráig GALAMBKIÁLLÍTÁS

A KÖZÖSSÉGI HÁZ DOLGOZÓI BOLDOG KARÁCSONYT ÉS BOLDOG ÚJ ÉVET
KIVÁNNAK A VÁROSUNK OLVASÓINAK ÉS A KÖZÖSSÉGI HÁZ MINDEN
LÁTOGATÓJÁNAK.

GYULÁN ÜDÜLŐJOG ELADÓ!

A gyulai Hőforrás Üdülőszövetkezet üdülőjében egy szoba üdülőjog eladó, évi kétszer kéthetes igénybevételével. Érdeklődni Lehet: Budapesti telefonon este 21 óráig: 06-1-205-8821 számon, vagy a Szerkesztőség címén, és telefonszámán.

TOTÁL VEGYESÁRUK
ÜZLETHÁZA

LEGÚJABB AJÁNLATA:

(Endrődi u. I. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy 06-20-9254-663

Étolajl literes 236 Ft/l, kimérve 210 Ft/l. Állandóan kapható, és itt a legolcsóbb!

Burgonya, hagyma, alma

Kapható még: Káposzta, répa, zöldség, déli gyümölcsök: narancs banán, stb.

Egyéb áruk: Hipó kimérve 20 Ft/l, zoknik 70.-Forintért, nagy törölközők 350 Forintért, továbbá ponyvák, gumicsizmák I. oszt. 2.100 Ft.

HELYREIGAZÍTÁS

Előző havi számunkban, a 15. oldalon volt olvasható "Levél a szerkesztőséghez" címmel Békéscsabáról kapott levél, melyben Ricsei tanár úrról írt SZULIMÁNNÉ SZUROVECZ ELEONÓRA.

Ez úton kérünk elnézést a levél írójától, és tájékoztatjuk olvasóinkat is. Sajnos szerkesztés közben a levél írójának neve lemaradt az újság lapjáról.

A Magyar Rádióban Rózsahegy Kálmánról

December 19-én a Kossuth Rádióban 20 óra öt perces kezdettel „Színészműzeum” c. sorozatban műsorra kerül Solymosi Ottó vezető rendező által szerkesztett 50 perces megemlékezés Rózsahegy Kálmánról.

Mint sokak előtt ismeretes, Solymosi Ottó úr részt vett májusban az Endrődiek Baráti körének találkozóján és a Rózsahegy Kálmán Általános iskola által a „Rózsahegy Napok” keretében tartott rendezvényeken. Akkor született meg benne a gondolat, hogy rádióműsort készít Rózsahegy Kálmánról.

MEGHÍVÓ HANGVERSENYRE!

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját az 1998. december 23-án, este öt órakor tartandó **KARÁCSONYI HANGVERSENYÜNKRÉ**, amely az endrődi katolikus templomban kerül megrendezésre.

Műsoron:

Gregorián	
Praetorius:	In dulci jubilo
Praetorius:	Napfelkeltétől estelig
Kodály:	Ave Maria
Reneszánsz kori rézfúvás zene	
Vers:	Oláh Gizella
Részletek a Messiás-ból - ének, orgona	
Bach:	organamű
Schubert:	Ave Maria: hegedű - orgona
Bach:	Már nyugosznak a völgyek
Farkas Ferenc:	Áldott éj
Demény Dezső:	Aranyszárnyú angyal
Kodály:	150. Genfi zsoltár
Gebhardi:	Glória

Szeretettel vár mindenkit a ZENEBARÁTOK KAMARA KÓRUSA.

Részvételi díj: 200.- Ft, Diákoknak és nyugdíjasoknak 100.-Ft.

In memoriam

Szülföld: Bölcső, majd koporsó! új kegyér íze, lepergő könnyű sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

Vaszkó László

1920. -
†1943.
December 9.
Lemberg

1943-ban, 55 éve történt a nagy szovjet offenzíva, aminek következtében megsemmisült egy magyar hadsereg, azóta is a Donkanyar-ként emlegetett tragédiában. Akkor tízezrek estek el harc közben, sok ezren egyszerűen megfagytak és sok ezren a fogságban pusztultak el. Ez a csapás felért egy "Mohácsi vész"-szel.

Hősünk, akiről ma megemlékezünk, egyik kategóriába sem tartozott. Vaszkó László repülő zászlós a Debreceni Zuhanóbombázó hadtest pilótájaként került a frontra és YU 88-as gépekkel naponta jártak bevetésre, hogy fedezzék bombázásokkal a visszavonuló magyar és német csapatokat. Két esetben is kilőtték gépét, mind a két esetben életben maradt, ahogy erről a Magyar Szárnyak 1944. január 15-iki száma így emlékezett meg:

"...- Felrobban a jobb motorunk is... Még látjuk gyors iramban süllyedni a gépet, azután elveszítjük őket szem elől. A részleteket csak két nap múlva tudtuk meg, amikor szinte váratlanul ismét előkerült a lezuhant gép személyzete.

A teljesen harcképtelenné vált gépet a robbanás után ejtőernyővel hagytuk el - számolt be élményeiről Vaszkó hadapród. Arcán még látszottak a kiállott izgalmak nyomai, de uralkodik idegein és mosolyog. - Még levegőben lebegtem,

amikor alulról golyószóró tüzet kaptam. Két lövedék átszakította az ejtőernyőmet, de azután sikerült simán földet érnem. A partizánt elfogtam, és elindultam, hogy felkutassam az előttem kiugrott rádiósomat. A gép pilótája mindenképpen földre akarta vinni a gépet, és nem ugrott ki. Rádiósom Tóth György tizedes felkutatása közben magyar gépkocsival találkoztam. A kocsni parancsnoka, Ember Sándor törzsőrmester ugyanis észrevette szorongatott helyzetünket, és azonnal segítségünkre sietett. Tóth Györgyöt már közösen mentettük ki a partizángyűrűből."

És most a tragédia!

Mivel Vaszkó László zászlós frontszolgálati ideje lejárt, 1943. dec. 9-én indult volna haza vonattal, amikor parancsnoka Czékus Ferenc őrnagy, aki szintén hazaindulóban volt repülővel, meghívta, hogy menjen velük, így hamarabb ér majd haza. Ezzel kezdődött a tragédia. Előjáróban el kell mondanom, hogy Czékus őrnagy elkeseredett harcot folytatott úgy a magyar, mint a német hadvezetéssel a debreceni hadosztály visszavonására, mivel az osztály alig egy éve alakult és nem volt elég kiképzett embere.

A tragédia Lemberg fölött következett be. Sűrű köd lepte a repülőteret, s csak rádió irányítással szállhattak le. Leszállás közben nekiütköztek két 50 méteres antennatoronynak. A gép összetört, s a benne ülők mind az öten szörnyethaltak. Név szerint: Czékus Ferenc őrnagy, Kalafuth János főhadnagy, Vaszkó László zászlós, Kovács Péter őrmester, Bauer József őrmester. A bajtársak híradása szerint mind az öten épségben voltak, karcolás nélkül a mosoly arcukra fagyva. (A feltételezés: áramütés!) A célpont Czékus Ferenc volt; a többiek, - ahogy mondani szokás - rossz időben, rossz helyen voltak. Vaszkó Lászlót szülei és testvérei várták haza, hiszen tudták, hogy lejárt a frontszolgálati ideje. Helyette jött a Vörös Kereszt értesítése, hogy szeretett fiuk hősi halált halt 1943. december 9-én. Katonai díszpompával temették el őket, de ez már senkit nem vigasztalt. Vaszkó László zászlós a Bronz, Nagy-üzüst, és a német Vaskereszt tulajdonosa volt. Élt 23 évet.

VASZKÓ ANDRÁS

Felirat: Czékus Ferenc, Kalafuth János, Vaszkó László,
Kovács Péter, Bauer József

ÖNVALLOMÁS BRAZÍLIÁBÓL

Kedves Olvasóink!

Múlt havi számunkban fejeztük be három részes kis sorozatunkat, melyben az endrődi származású Ugrin Béla jezsuita atya vallott életéről, melyet Isten szolgálatában végzett, és végez még ma is messzi idegenben, a tengeren túl élő magyarok között.

Ezúttal egy fiatal lelképásztor (aki 1980-ban káplánként Endrődön kezdte papi pályafutását) levelét, "önvallomását" tesszük közzé, melyben arról az időről ír, amikor Brazíliában a szegény utca gyerekek között töltött.

Erről az Internet más helyén is olvashatunk:

<http://arthur.bmk.hu/~stlaszlo/Curumi/>

I. Pásztori szolgálat São Paulo belvárosában

"Aki befogad egy gyermeket, engem fogad be"

- Mk 9,37.

Mintegy másfél évvel a szentelésem után ellenállhatatlan belső késztetést éreztem, hogy olyan emberek felé kötelezzem el az életem, akiknek senkijük sincs, akiket mindenki megvet. Főleg utcagyerekekre gondoltam. Ezt nevezném hivatásnak a hivatásban. Többszöri próbálkozás után úgy döntöttem, hogy majd Isten megadja a megfelelő alkalmat a lépésre, amely be is következett.

Felfedeztem, hogy nem a munka önmagában a hivatásom, hanem a lézushoz tartozásom, de Jézus a mindenki által megvetettekhez, eltaszítottakhoz jött. Azért jött, hogy meghirdesse Isten szeretetének átalakító hatalmát, azért jött, hogy ott legyen, ahol az emberekben az Isten képet kell helyreállítani, hogy megadja az embereknek a törődést, az emberi méltóságot.

1995. január 6-án léptem Brazília földjére. A szükséges nyelvismeret megszerzése után egy kerületi plébániára mentem fél évre. Ennek az volt a célja, hogy megismerjem az itteni hagyományos plébániái munkát, és a lelképásztori gondokat, másrészt pedig - a plébániához tartozó négy nyomortanyát látogatva - megismerjem az itteni családok problémáit, amelyek miatt a gyerekek az utcára ke-

rülhetnek és kerülnek. Megdöbbenve láttam, hogy gyakorlatilag nem létezik család, pontosabban családi struktúra. Az esetek nagy részében az anya vagy egyedül, vagy pedig mostohaapa (esetleg sokadik) kíséretében neveli gyermekeit. A barakkok légköre fojtogató: sem bent, sem kint nincs megfelelő életér (intimitás), a sikertelen élet (munkanélküliség) miatt iszonyatos az erőszak, amely az alkohol vagy narkotikumok fogyasztásával párosul. A gyerekek számára nincs perspektíva, és semmiféle stimuláló erő, amely őket a tanulásra serkentené. (Az állami iskolákba folyó oktatás tragikus.) Főleg a középső helyzetben lévő fiúgyerekek nehezen viselik el mindezt, és az utcára mennek (menekülnek). Olyan eset is gyakorta előfordul, hogy a szülők zavarják el a gyerekeket otthonról.

1996 elején kezdtem el a függetlenített és teljes idejű pásztori szolgálatot a Sao Paulo belvárosában élő utcagyerekekkel. Kezdetben arra törekedtem, hogy ismertté váljak, és megismerkedjek olyan programokkal, amelyek velük foglalkoznak. Felfedeztem, hogy bár a gyerekek valamilyen módon kötődnek az utcához ("szeretik"), az mégis unalmas és kizsákmányoló. Kössük le tehát az idejüket. Ha drogoznak, akkor kínáljunk neki alternatívát. Így született az ötlet, hogy bizonyos rendszerességgel vigyük ki a gyerekeket a természetbe, ahol szipózás helyett a természet illatát és szabadságát szívhatják magukba. Néhány lelkes önkéntes is csatlakozott mellém, akikkel megvalósíthatjuk a kirándulásokat. Rájöttünk arra, hogy mindez az utcai munka és jelenlét megszervezése nélkül nem elég. Még több ember csatlakozott hozzánk és körvonalazódni kezdett a Cheiro de Capin projekt.

A jézusi provokatív kértést - "Mit akarsz, hogy veled tegyék?" - használva arra igyekszünk segíteni gyerekeket és fiatalokat, hogy felfedezzék és megvalósítsák saját valós igényeiket. Mivel az utca, mint "lakás" és a nyomormentes "lakás" között nincs szignifikáns különbség, a gyerekek nem tudnak mit összehasonlítani. Elhatároztuk, hogy perspektívákat próbálunk nekik felkínálni. Munkánk alapvető filozófiája lett, hogy a gyerekekben segítsük megszületni azt a belső vágyat, amely majd elviszi őket az utcáról.

1997-ben ismertük meg a Lekotek módszert (játék pszichoterápia) és négy nevelőnk elnyerte a monitor képesítést, projektünk (programunk) pedig a

Kárpáti László atya és a gyerekek - húsvétkor

jogot a módszer utcai és házbeli alkalmazására. A Lekotek Központ segítségével a támogató házban létrejött a "játékkönyvtár" mintegy 300 játékkal. A nagy kihívást az jelentette, hogy miként vihető ki a "játékszoba" az utcára, és miként alkalmazható a terápia olyan gyerekek esetében, akik nem állandó közönség.

Elindultunk, és bevált.

Ilyenkor gyerekké válnak, elfelejtik a drogot és nyomorukat. Játás közben felfedezik magukat: képességeiket, lehetőségeiket és korlátjaikat, saját magukat fejlesztik. Megtanulják, hogy mit jelent az "én jövőm" és a "te jössz" és azt is, ha jól játszanak, akkor újra "én jövőm". Ezáltal motiválódik a szocializáció folyamata. Jelen pillanatban a hét négy napján négy munkacsoportunk járja a város utcáit. (80 km²) Az egészségügyi gondozás mellett játszunk velük, irányítjuk őket, írás-olvasás, és számtan "órákat" adunk. Rendszeresen szervezünk ünnepeket és bizonyos liturgikus eseményeket is. Péntekenként 6-6 gyereket kirándulni viszünk, és a velünk együttműködő cserkészcsapatok emellett nagyobb eseményeket is szerveznek.

1997 májusában megnyitottuk - egy bérleményben - a támogató házat (Casa Curumi). Itt a gyerek lefűrödhet, kimoshatja ruháit, aminek fejében tiszta ruhát kap, étkezik, játszik. Mindemellett pszichológiai tesztekkel vizsgáljuk őket, hogy kedvezőbb irányítást adhassunk. A nyitás óta 1998. június végéig kb. 2.500 gyereket fogadtunk ebben a 92 négyzetméteres házban.

Nem tudom, hogy munkám sikeres vagy nem. Ugyanis kevés ún. statisztikai sikert tudunk felmutatni. Azt gondolom, hogy nem is ez a lényeg. A lényeg az, hogy az Úr hívásának engedelmességgel ott vagyunk köztük, átérezzük és megosztjuk gondjait, emberi méltóságot adunk nekik, szószólóik vagyunk és a feltétel nélküli szeretetről tanúságot teszünk. Nem az a lényeg, hogy mennyit tudunk tenni, hanem hogy mennyit tudunk szeretni. Az sem lényeges, hogy adjunk. A lényeg az, hogy az adásban szeretetet adjunk. Sikeresnek érezzük, amikor felragyog a szemük, amikor gyerekként viselkednek, amikor eldobják a drogot, amikor ragyogó ötleteik vannak, amikor sportolnak, és amikor elmennek az utcáról, és életük kiteljesedik.

Katolikus oldal

DECEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

3. Csütörtök: Xavéri Szent Ferenc áldozópap
 6. Vasárnap: Advent 2. vasárnapja
 7. Hétfő: Szent Ambrus püspök és egyháztanító
 10. Kedd: A Boldogságos Szűz Mária szeplőtelen fogantatása
 13. Vasárnap: Advent 3. vasárnapja
 14. Hétfő: Keresztes Szent János áldozópap és egyháztanító
 20. Vasárnap: Advent 4. vasárnapja
 25. PÉNTEK: KARÁCSONY
 26. SZOMBAT: KARÁCSONY (Szent István, első vértanú)
 27. Vasárnap: Szentcsalád ünnepe
 28. Hétfő: Aprószentek
 31. Csütörtök: Szent I. Szilveszter pápa

DECEMBERI MISEREND

Endröd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 5-kor, hétköznap reggel fél 8-kor. Advent hétköznapjain rorate hajnali mise reggel 6-kor.

Karácsony szentestéjén, december 24-én, csütörtökön éjfélkor éjjeli mise. Karácsony mindkét napján és újévkor délelőtt 10-kor, és este 5-kor. Év végi hálaadás december 31-én, este 5-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnája: Minden hónap 2. és 4. vasárnapján, fél 12-kor. (december 13., de 27-én nincs mise!)

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor. Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 5-kor, valamint elsöpéntekenként is, este 5-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Szenteste 5 órakor, Karácsony mindkét napján és újévkor reggel 8-kor. Év végi hálaadás 31-én, délután 3 órakor.

Gvoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznapokon 15 órakor. Kedden reggel 8-kor. Karácsony szentestéjén, december 24-én, csütörtökön éjfélkor éjjeli mise. Karácsony mindkét napján és újévkor délelőtt 10-kor. Év végi hálaadás december 31-én, este 5-kor.

November 7-én szép napra virradt Endröd. Megünnepeltük templomunk védőszentjét, Szent Imrét.

Köszöntöttük Szujó Antal nagyszénási plébános urat, aki Endröd szülőltje. Először 25 évvel ezelőtt állt papként az Úr oltárához. Most hazahívtuk, hogy vele együtt ünnepeljünk, és adjunk hálát Istennek. Endröd történelme folyamán sok papot adott az Egyháznak. Érdemes lenne összegyűjteni adataikat, életrajzukat.

Mise elején köszöntötték az endrödi hívek, hasonlóan, mint 25 évvel ezelőtt (fénykép a múlt havi Városunkban). Üdvözölte a helyi plébános, aki a 25 évvel ezelőtti primicián is jelen volt.

Az ünnepi beszédet Szurovecz Vince kerületi esperes, békésszentandrás plébános tartotta. Közkívánatra az egész beszédet leközöljük.

Kedves Testvéreim!

"Hová lett a paradicsomi kor, az ártatlanság szépsége? – Kérde Sík Sándor, a papköltő.

Megsürgült zörgő levelek novemberi szőnyegén járva az erdők búcsúzó fái között még megpillanthatod lelki szemeiddel, a tiszta élet szépségét: Szent Imre herceget. Kisasszony nap környéki vadászaton ivelt át az ő földi élete Isten végtelen szeretetébe. Vagy a bakanyi vagy talán a bihari erdők mélyén kapja a halálos sebet. Ez az ifjú királyfi a messi időből elalép, ott tündököl alakja az oltárképen, de a ma embere már közömbös ennek az ártatlan tiszta léleknek üzenetére.

Kollégiumokat neveznek el róla, iskolák, egyházközségek védőszentjévé választják őt, amint az itteni egyházközség is. SZENT IMRE nem szimbólum, hanem példakép mindannyiunk számára. Az Ő fiatalága, tiszta élete abból a nagyon távoli időből, ma is közel jön hozzánk, hogy újra és újra elhozza üzenetét: szeresd a tiszta életet!

Már is megfogalmazódik a kérdés: a fiataloságot, a következő nemzedéket lehet-e még Szent Imre példáján és nyomdokán nevelni? A válasz nagyon egyszerű: Szent Imre sem lett volna olyan, amilyen lett, ha nincs mögötte az imádságos családi élet, és a szülei jó példája, ha nincsenek azok az örök értékeket hordozó édesapai intelmek. Szent Imre nem lett volna az, akivé lett, ha nem lett volna mellette az a tudós Szent Gellért, aki kedvesen és szelíden neveli őt naponként a hitre és tudásra.

Ezüstmise Endrödön

Eljötték az espereskerület papjai, megtisztelte a híveket **Dr. Dávid Imre régi-új polgármester** úr is. Eljötték a környékbeli hívek is. Ki személykocsival, ki vonattal, ki autóbusszal.

Mise végén megtartottuk a szokásos utcai körmenetet. A gyönyörű őszi időben nagyon impozáns látvány volt a hatalmas éneklő tömeg. Rendben lezajlott a körmenet, a helyi rendőrök biztosították a forgalom miatt a hívek biztonságát. Köszönet érte.

A templomba visszaérve, a himnuszok eléneklése után ezüstmiséés áldásban részesültünk, és emlékképet is kaptunk.

Az ünnepség végén a vendég hívek a helyiek vendéglátásában részesültek.

Szent Gellért az, aki jó mederbe terelte az ifjában feszülő vágyakat és komoly férfias vallásosságot tanult Gellértől. De apjától és Gellértől tanulta meg azt is, hogy hogyan kell a csendben Istennel beszélni – imádkozni. Imre megtanulta azt, hogy miért kell hinnünk és miért élünk e világban.

Ez a tiszta életű ifjú kopogtat ma lelkünk ajtaján, s ma megkérdezi mindannyiunktól, hogy István király nyomdokain jörsz-e, vagy jártál, amikor gyermekedet neveled vagy nevelted?!

A krónika feljegyzi, hogy István király meghatódottan látja, és nézi az Ő imádkozó fiát. Ez a szentistváni boldogság és öröm vajon ott van a Te szülői szívedben? Látod összetenni gyermeked vagy unokád kezét imádságra?

István királynak milyen boldog ez a látvány. ...népem jövője biztosítva lesz ennek az ifjúnak a keze, hite és szíve által. A lassan leáldozó élet vége nyugodtan pihenhet el az Úrban... talán így gondolkodott István király. S jött az őszi lombhullás, zörgő levelek, ország jövőjét megbeszélő tanácskozás, s az ilyenkor szokásos ünnepi vadászat, ahol az ifjú trónörökös is bemutatathatja alkalmasságát az ország nagyjai előtt. Kimerészkedik a bozótba a vadkan, és halálra sebzti az ifjút. A magyarság őrzője, istápolója odaveszett, de odaveszett az induló kereszténység jövőigereite is. Az imádságos szent király tudja, hogy ezt nem a balsors tette, hanem a gondviselő Isten határozott másként. Szent Imre az Isten tervében nem egy emberöltő számára született, hanem évszázadok gyümölcsévé, fénylő példaképpé

lett az ifjúságnak, a családoknak, a házaspároknak és minden embernek. A tiszta életnek és az erkölcsi életnek hirdetője és példaképe lett. Ráillett az Ő életére az Isten tanítósa. "Azért tett téged erőssé az Úr keze, mert szereted a tisztaságot." (Jdt.15.11.) S mit mondott Jézus? "Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent."

XX. század vége. Miért olyan gyöngö az ifjúság? Miért olyan gyöngö a családi élet? Mert nem szeretik a tiszta életet! Igaz, hogy a technika kényelmessé teszi életünket, segíti napi munkánkat, de ugyanakkor szőrja felénk a szörnyű borzalmat... Az a vadkan ma sem nyugszik... mai is gyilkol...

Erdővé terebélyesedett hitetlenség fái közül újra és újra előmerészkedik és pusztítja a még meg nem született magyar életet... előlép és pusztítja magyarságunkat, magyarságtudatunkat..., de pusztítja a családi élet egységét és békéjét, a hűségét és szenvedélyek vadkanja pusztítja a magyar egészségét...

Sík Sándor, a papköltő, A MAGYAROK gyónása című versét újra belekiáltja a ma élő magyarok fülébe:

Ama régi híres döntő magyaroknak,
 Kinek sírjain most kányák marakodnak,
 Marék maradéka, fáradt fogyatéka:
 Gyónjuk gyónásunkat nemzetnek elébe,
 Nemzetek-ostorló Úristen kezébe.

Mi vétünk, mi vétünk, mi nagyon nagy vétünk!

Gyónjuk legutólszor legutolsó vétket,
Gyónjuk égnek-földnek a legfeketébbben.
Mikor az ördögnek mindent odaadtunk,
Csillagot az égről, a földet alattunk,
Amikor béklyóztak örökös robotra,
S lettünk a világnak ebül rugdosottja:
Akkor, orcátlanon, cigányok módjára,
Álltunk vigyorogva világ piacára,
Szóval megtagadtuk jó régi nemünket,
Csúfságra cseréltük magyar szép nevünket,
Tisztes apáinknak sirja fölé köptünk,
Istennek, embernek arcába röhögünk,
Isten, ember előtt fertelemmé lettünk.

Mi vétkünk, mi vétkünk, mi nagyon nagy vétkünk!
Kegyelmes Úristen, ne kegyelmezz nekünk!

Testvéreim! Tapasztalatokon nyugvó örök igazság: "Minden korszak ifjúságában hordja ígéretét. Ők a századok fainak gyümölcsei". Ha lesznek keresztény családok, akik mindennapi életüket keresztényen élik, akkor ifjúságunk, nemzetünk jövőjének ígéretei lesznek.

Azok a könyvek, melyekből Imre tanult – a Bibliát kivéve – már nincsenek meg. De az Ő élete nyitott könyv számunkra, melyből megtanulhatjuk azt, hogy a magyar jövőben csak úgy lehet élni, ha belekopaszkodunk a magyar múltba. Szent Imre összeköti a jelent, a múltat, mert túl az idő múlásán, figyelmeztet bennünket, hogy szeresd ezt a hazát. Az eszmék összevisszaságában, az elvek zűrzavarában, nekünk Szent Imre az erős magyarság eszménye, a rendíthetetlen magyar érzés megtestesítője. Szent Imre hite és vallásossága a példa arra, hogy hogyan lehet e hazát szeretni és nemzeti egységet létrehozni.

Adja Isten, hogy a magyar szentek és a magyar hősök sírján meggyújtott gyertyáink fáklivá válnak egyesüljenek, és olyan fényvé legyenek, mely utat mutat a történelem novemberében. Sik Sándor szavaival és versével mondjuk, hogy ÉBREDŐ MAGYARRA VAN SZÜKSÉGE E HAZÁNAK.

Szökj fel, álmos óriás, Isten szép magyarja! Hadd legyen napújulás Annyi béna jajra. Lélek jöjjön és gerinc, Férfiúi kar. Félre most, akik tagadnak! Szembe nézz a virradatnak, Ébredő magyar!	Félre mostan, aki fél, Aki meri nem mer! Férfiúnak aki fél: Most nekünk nem ember. Átok-álta roncs-hazód Megváltót akar. Krisztuson tölt új sziveddel Légy te most a Hűsvét-reggel, Nagyhítu magyar!	Tűzben-ércült új karok, Ássuk el a régit! Tiszta vér és vasmarok Új világot épít. Szerte szenny és törmelék Régi bünt takar: Férfi kell a régi részre, Nemzet-újra-építésre, Alkotó magyar!
--	--	---

És most szavaim paptestvérem felé fordulnak, aki ebben a templomban 25 évvel ezelőtt mondta el első szentmiséjét. Ebben az évben ezüstmisés pap Ő. Miért ezüst? Mert értékes érc! Malynek porszemén rajta van a bányászok verejtéke, könnye. Paptestvérem számára az a 25 év, amit az Úszalójában eltöltött, szentmiséjének ezüstje lett. Ennek a 25 évnek minden percét drágóvá teszi a gond, a küzdelem, a verejték, a megnemértések keresztyje, az öröme és a bánatok. Mindaz, amit az elmúlt 25 év hozott neki, vagy vett el tőle, az mind a gondviselő Isten terve volt s ez mind hálává emelkedik. Azok a szívek, akik az Ő újmiséjén örömet megosztottak vele, már távol vannak: Vannak, akik elfelejtették az áldást, vannak, akik már az örök hazába költöztek s ma velünk együtt imádkoznak.

A mai nap hálája nemcsak az Övé, hanem a miénk is. Isten szerető keze vezette, megőrizte, oltalmazta 25 éven át... s ebben benne van az emlékezés – a szülői ház, a piarista gimnázium, a szege di papnevelő intézet... – indulás a munkába: Debrecen, Szarvas segédlelkészként, majd Sarkad, Körösladány, Dévaványa és most Nagyszénás és Gáboros plébánosaként. Állomáshelyei nem voltak könnyűek, sokszor meg kellett harcolni a jó harcot... sokszor meg kellett vívni a küzdelmet a reménytelenségekkel, a meg nem értékekkel.

Hála van a mi lelkünkben is, hogy az Úr Isten még megajándékozhat bennünket papokkal, bár egyre kevesebbel – ezért ez a hálaadás lelkiismeretvizsgálata szólít fel: imádkozz papjaidért, és imádkozz papi hivatásokért, és merj papot ajándékozni Istennek!

Kívánom paptestvéremnek, hogy Jézus – a Jó Pásztor – vezesse az ő papi életét a még szebb és még értékesebb és drágább szentmiséjéhez, az aranymiséjéhez!

(Két fénykép a 10. oldalon látható.)

ADVENT ÜZENETE...

A kultúra egyik lényeges eleme, hogy a dolgokat meg tudjuk különböztetni. Aki helyesen különböztet, az helyesen ítél, - szól a latin közmondás.

Advent van! Mindenféle adventi koszorúkat csinálnak. Mily sok évig még a családok otthonaiban is gyanús szemmel nézték a kívülállókat, s klerikális szagot szimatoltak mögöttük. Nemcsak a tárgyaknak, de az időnek is meg van a sajátos helye, - légköre, - üzenete. Az advent is üzen. A világ létének kezdetéhez vezet, s a Teremtő előtti imádásra szólít. Felismerni tanít, - ezért vesz körül csendjével, s a koszorú vasárnapról-vasárnapra újabb és újabb gyertyafény fellobbanásával az Örök Fény felé vezet, aki a világ Világossága, - az igazság napja, - a jászolban szelíden pihenő Kisded.

Üzen az advent! Világít szelíd fényvel, mint hajnali misére siető őseink viharlámpásai. Ez a fény megvilágította a sietők arcát és átvilágít minket is. Ady érezte át idős korában, fiatalos hetykeségét szégyellve jóváteendő, - a havas erdei út mentén álló Krisztus kereszt előtt megemelte kalapját mélyen, mert ezt egykor elmulasztotta, és volt bátorsága bevallani. Más versében így szól: "meg-megállok, mint alvajáró és eszmélni akarok, s szent káprázatokban előttem száz titok kavargó". Látja már: "Szüzesség, jóság, bölcs derékség, ó jaj, be kellett, - s a szépség, tisztaság, és igazság, melyet egykor lekacagott, - bűnbánó lélekkel, roncsolt fájó szívvel sir fel: - Ő, bár haltam volna meg akkor, ha lekacagtalak. A Patyolat üzenetében keresi az elveszett tisztaságot, a patyolat üzenetét, mely kendőt lenget felé immár s neki csak könnyei peregnek.

Advent üzenete: Újra kezdeni! És folytatom Adyval, aki "sokféle mesét próbált, - de egyik sem volt elég, s a kiabáló nagy lárma ideget tépi, - s Ő ebben a lármban Istent keresi, - hiszen az övé minden." (Egy Isten-kereső álma)

Az advent, ez a kereső eszmélés, a növekvő fényre figyelő jóakarát, - a felkészülés az ünnepre, valamely találkozásra, - József Attila szavaival: - az Istennel szeretnék találkozni, - s újból imádkozni, Álmod az Isten...

Tizennégy éves koromban a háború kisodort a Bajor hegyek közé, hol hétköznaponként egy gazdánál dolgoztunk a mindennapi kenyérért, vasárnap egy csodálatos hegyi patak partján mulattuk az időt, hol a fenyvesek és a rohanó víz között havasi rét kínálta pihe-nésre selymét, s a túlsó part meredélyén bőséges málnabokrok csalogattak termésükkel.

Aztán láttam az Inn folyót Passaunál ezerkilencszáznegyvenötben, oly tisztán sietett a Dunába, hogy alján a kavicsokat meg lehetett számolni.

Számomra a fiataltságot ez a kép jelenti: égbenyúló fenyők és tisztán rohanó patak. Mécs László verse lüktetett benne a Pisztrángok példája, - mik rohannak fel a zuhogó patakok vizén, föl a tiszta forrás közelébe, mert ha nem a forrás felé törekszik, - s az árral úszik, akkor hull!

Láttam az Inn-t ezerkilencszáznyolcvanban is. Szennyes lé hömpölygött partjai között, undorító piszok minden cseppje. Itt járt az ember. Valamit elfelejtett és a kristálytiszta folyóból szennyes ár lett. E szennyes víztömeg büzlük, fertőz, roncsol és pusztít.

De a lélekszennyeződés, a közszellem-szennyeződés nem ily mocskos talán?

Vajon nem kell-e a tiszta források élő vizét keresni? Ady szavaival - a tisztaság, a szépség, a jóság forrásait?

S az a cinikus kacaj nem hozza-e magával azt, amit a költő keserű könnyeivel megsiratott?

Nem látjuk-e a feljajduló fájdalom özőnében azt, - hogy valamit elfelejtettünk?

Nem látszik-e, hogy rossz a mértékünk? Elvéteztük a tiszta forrás irányát?

Adventi csend, végy karjaidba, mint gyermekkorunk játékaiban elfáradt magunkat anyánk, s szólj hozzánk oly gyengéden s szelíden, mint ő, - mert a kemény hangot hallani is már gyengék vagyunk, - s mondd, mutasd meg hol a tiszta forrás? Hol a mi otthonunk?

RÉTHY ISTVÁN

Régi gyomai mesterségek I. rész

A harangozó

A világ haladása sok mesterséget megszüntetett, amelyek gyerekkoromban, még mindennaposak voltak Gyomán - s ezzel együtt eltűnt néhány jellegzetes alakjai is a gyomai népéletnek.

Hogy a "legmagasabb tisztség" betöltőjével kezdjem, aki mindannyiunk fölött állt, bár lentől, az iskolaudvarból csak afféle kis hüvelykmatyinak látszott: a harangozó nagy megbecsülést élvezett körünkben, kivált azoknak a mézítelábás fiuknak szemében, akik azzal dicsekedhettek, hogy megengedte nekik, hogy ők húzzák a harangkötelet, besegítsenek a harangozásokor. (Különben a harangozó egyházi is volt egyszemélyben, bár ezt az erdélyi eredetű kifejezést itt akkor nem használták, helyette a jóval kevésbé demokratikus, sőt bántó, egyházzsolga kifejezés járt). A harangozó tisztsége több okból is érdekes volt: azonfölül, hogy minden délben elhúzza a "levesnótát" (s ilyenkor nem lehetett őt látni, éppúgy, mint mikor az orgonafújatón le-föl billegett). Minden egész óraker, amikor a harang nyelve megfelelő számú kongatott: körbesétált a torony körfolyosóján és a szélrózsa mind a négy irányába egyet túlkölt, néha szarukürttel, máskor egy nagy bádognodával. Néhány iskolatársam szerint azért dudál, hogy lássuk nem aludt-e el, s vigyázza-e - tiszte szerint - a vetést a határban, nincs-e tűz, veszélyes füstgomolyag valahol. (vagyis a dudálásnak olyan szerepe lett volna, mint a lányok énekelgetésének meggyűzretkor, hogy "Nem szedik a meggyet, nem szedik a meggyet födeles kosárba,..." tehát, hogy nőtázás közben ne ehessenek a drága gyümölcsből.). Mert a harangozó könnyen elaludhatott volna, hiszen volt jól berendezett kis szobája fent a torony legfelső részén: díkó - faágy - nagy fehér bundával meg színes rongyszőnyeggel leterítve, és volt benne még kis dobkályha is a hidegebb napokra. Ezt onnan tudom, hogy barátommal az egyik református nagy pap, Gyökössy Dániel - az ifjúsági író és költő Gyökössy Endre testvérbátyja - fiával fölmentünk titokban, az egyházi engedelmével, a hátsó templomajtón, s féltelmes volt, ahogy a hatalmas nagy rézkorongos inga kattogott a torony gyomrában a félhomályban, éjjel-nappal: akkora, hogy akár rá is üheltünk s hintázhattunk volna mind a ketten. Nem szólva a baglyokról és denevérekről.

A harangozó húzta temetésekor is a lélekharangot: a "deili pompát" meg a többit (ez ki volt írva a templommal szemközti emeletes lelkési hivatal fekete táblájára krétával: ki mikor halt meg, hány évesen, mikor lesz a temetése, és milyen harangszóval búcsúztatják.)

Tűz esetén is a harangozó verte félre a harangot. Egy ilyen esetre emlékszem: a Petőfi utcában gyúlt ki egy szalmatetes ház, a Vásártér felőli végén, a vásárszélen, s mint a megbolydult méhraj nagyapám méhesében, rohant a nép az utcán, kiáltozva: hol, merre van a tűz, kinek a háza ég. (Legközelebb akkor láttam így megbolydulva a község népét, mikor 1944. október 5-én délután egy orosz páncélos ek Szegedről fölrobogott a Körösig, s Endrőd felől belőtt tankágyúval a toronyba, s a templom épületébe. De akkor

nem verték félre a harangot - nehéz lett volna: a németek néhány hónappal korábban leszerelték, s elvitték a két legnagyobb harangot, német katonai teherautón, felvirágozva. Azóta sem került elő, s úgy kellett a háború után zsírért, szalonnáért, mézért újat öntetni az egyházközségnek. A templom belsőseit a mezőtúri egykori cserkész őrsvezetőnk, Tömösvári Imre édesapja állította helyre, ugyancsak természetbeni járandóságért.)

A harangozó tiszte volt az is, hogy az orgona megszólaltatásához a fújatót működésbe hozza a karzaton. Csuda muris volt, mert egy fehérre mázolt deszka őt magát eltakarta a szemünk elől, de mikor a mérlegszerűen le s föl szálló gerenda felső állásba jutott, Zilahi Sándor kopaszodó feje a "Te-benned bíztunk" és "Mint a szép híves patakra" éneklése közben ki-kiemelkedett egy percre a spanyol fal mögöl, mintha hullámok játszanának egy dinnyehéjjal. Néha ebbe is besegítettek, mint a harangozásban, a "számra-kó" fiúk, akik a zsolttárok meg a dicséretes számjegyeit rakták ki a karzaton a fatáblára; - az elektromos hirdető táblák korában ez is lassan a megszűnő "mesterségek" közé kezd tartozni a kálvinista templomokban.

A lapkihordó

Visszatérve a túlköltő harangozóhoz: volt még két ember a községben, aki túlköléssel hívta fel a lakosok figyelmét: az egyik az újságos, a lapkihordó volt, de nem mindenik utcában, s nem minden újság kihordója dudált. A főbb utakon nem, csak a kövezetlen mellékutcákban túlkölt a FRISS ÚJSÁG, meg a FÜGGETLENSÉG s az olcsóbb, népszerű lapok kihordója. A nagyapámék Petőfi utcájában hosszú túlköléssel adott hírt a lapkihordó, mint a régi postakocsisok, hogy megérkeztek a legfrissebb hírek: "Újsáág!... Itt van a FRISS ÚJSÁÁÁGI!", mint a pesti rikkancsok, csak hogy a Petőfi utca dudáló újságos nem fiatal, hanem alacsony, idős ember volt, s nagy fatarisznával az oldalán vitte a hírlapokat.

A mi utcánkban, a Kossuth Lajos utcában (valamikor Vasút utca volt a neve) Gara úr hordta ki az újságokat Breuer névvel (akit a községben csak Blájer-nak mondtak), míg őket is be nem vitték a német megszállás után az egykori árvaház épületében berendezett gettóba, s el nem hurcolták idegenbe. El lehet képzelni, milyen érzésekkel hordta a konzervatív újságok mellett a szélsőjobboldali lapokat a hóna alatt Gara úr. Ez abból is gondolható, hogy mindjárt a háború után, mikor szerencsésen hazaérkezett, s folytatta a régi mesterségét, az utcán tanúja voltam, hogy valaki megállította:

- Adjon egy FUTÁR-t! (a jobboldali Magyar Futár-ra gondolt bizonyára, mivel azonos formában s külalakban jelent meg az MKP akkori új lapja, s ezt hitte, hogy Futár van Gara úr hóna alatt)

- Nincs többé Futár! - mondta kesernyés elégtétellel, s odanyújtott egy példányt az új képeslapból.

CSILÁGYI FERENC

SZÉP VOLT, FIÚK!

Minden jó, ha c vége jó!

November 14-én lett volna a Barátság szezonzáró mérkőzése Mélykút ellen. Az ifik előmeccse le is zajlott sikeresen. Sokadik győzelmüket aratták a fiatalok. Gratulálunk a csapatnak és edzőjüknek. Csak így tovább!

A „nagyok” összecsapása elmaradt, mert a játékevezető alkalmatlannak minősítette a pályát. Gyomán is kísérleteztek, de ott még rosszabb állapotokat találtak. Így november 21-én pótolták az elmaradást. Az október közepén végrehajtott edzőcsere segített a csapaton. A tabella 8. helyéről indulva a másodikra tört előre csapatunk. Az eléggé fagyos pályán (bár hengerelték) a játékosok minden tudására szükség volt, hogy megszeliüljön a labda. Janis jeleskedett a tizedik percben, a kapufáról visszacsapódó labdát a jó ütemben érkező Brakszatórisz értékesítette a háló bal sarkában. 1:0. Az ötvenötödik percben Varga mintaszerű szögletét Zsiglédszki fejelte a hálóba. 2:0. A hatvanharmadik percben Nagy Zoltán remek beadását Janis mesteri mozdulattal fejelte a jobb sarokba. 3:0. A hazaiak mindenben

SPORT

felülmúlták az elszántan játszó ellenfelet. Nagyobb arányú győzelem sem lett volna meg nem érdemelt. A játékevezetés mintaszerű volt. Legjobbaink: Janis, Nagy Z. Lipták és Brakszatórisz.

ÁM kanyarodjunk vissza az időben. A Fodor Sándor edző által átalakított csapat sikerei:

Oktober 25. Csongrád - Barátság 2:2. IFI: Csongrád - Barátság 0:1.

Az első félidőben jó volt a Barátság, mégis 5 100%-os helyzetet hagyott ki. A fordulás után 2:0-ra elhúzott a hazai csapat, de feltámadt a Barátság is, Cziglédszki és Janis remek góljaival egyenlített.

Tabella: 8. Barátság 12 5 6 1 18-12 21.

Oktober 31. Barátság - Szajol 5:2, IFI: 1:0.

Rég nem játszott ilyen jól a barátság. Nagy István mesterhármasa biztos vezetéshez juttatta csapatunkat, pedig

már az első perc vendég gólt hozott. Nagyon kívül Varga, Cziglédszki volt még eredményes. Említésre méltó még, hogy Molnár tizenegyesét a remek vendégkapus, Fényi remekül védte. Tabella: 4. Barátság 13 6 6 1 23-14 24.

XI.8. Malév - Barátság 1:2. IFI: 0:1.

Az eredmény nem fejezi ki híven a két csapat közti különbséget. Ha Bakos kapus nem véd olyan szenzációsan, jelentősebb lett volna a gólkülönbség. A végső sikert a vendégek erősebb akarása hozta meg. Brakszatórisz lötte a két gólt.

Tabella: 3. Barátság 14 7 6 1 25:15 27

Az utolsó mérkőzés (mellyel beszámolókat kezdünk) Mélykút ellen betetétzte a csapat sikeres szereplését.

Tabella:

1. HMVH 15 9 4 2 27:13 31.

2. Barátság 15 8 6 1 28:15 30.

3. Csongrád 15 8 4 3 29:14 28.

Tudósító: MÁRTON GÁBOR

ŐSZI TÁRLAT a KATONA JÓZSEF MŰVELŐDÉS- KÖZPONTBAN II.

Megható volt együtt látni Juhász Sándor alkotásait és Cs. Nagy Lajosnak az idős művésztől készült agyagszobrát, amely jól ragadja meg a mester törekény lényét és sokat tapasztalt, bölcs egyéniségét. Cs. Nagy Lajos ezen a portrén kívül egy, népi mitológiai életfa szimbólumát felhasználó Oltárral és egy durván faragott, szögesdróttal koronázott, szinte totemisztikus Krisztusfejjel mutatkozott be.

Érdekes színfolt volt a Nagy Zoltán - művész nevének nagy Z. - fotóiból készült összeállítás. Az apró, barnás árnyalatú képek jelzik alkotójuk elmozdulását a fotóművészetbe a dokumentum- és a sajtófotó felől beszívargott meghökkentésre való törekvéstől a lírai, szinte festői hangulatot sugárzó alkotások felé.

Békési Mihályné és Nagyné Veres Róza tűzzománcjai tovább gazdagították a tárlat műfajainak palettáját. Békésiné a technika összes lehetőségeit ismerve - hiszen évekig szakkört is vezetett az akkori 2. számú iskolában - a sodronyzománc és a fóliaberakás lehetőségeit felvonultatva igen dekoratív alkotásokat hozott létre. Nagyné Veres Róza talán kevesebb technikai tudással, de a festő önmagát meg nem tagadva készítette Fészekmeleg című alkotását. Vörös part című olajképe fényével, tüzes színeivel szintén tűzzománcoként hat, nem véletlenül helyezték el a rendezők azok közé. Egészen más műfajában és stílusában Napraforgók című akvarellje, amely igen érzékeny, szép munka.

Diószegi Bíró Ilona - ahogy magát nevezi: Lona - az elmúlt időszakban készített festményei legjavát budapesti kiállításra vitte. (Amelyről múlt havi számunkban részletesen beszámoltunk: V. évfolyam novemberi szám 14. old. "Megálmodott alakjai a vásznon tovább álmodnak" címmel. SZERK.) Valószínű, hogy ezért szerepelt itt egy kevésbé sikerült, de tőle megszokott Lona-i szecessziós hangulatot most is hozó fára festett olajképpel Tavasz sugallat címmel.

Szonda István apró szobrocskáit, különösen az Alvó lovag, engem gyermekkori gyurmafiguráinkra emlékeztetett, s nem a mérete miatt. Régebről ismert munkái nekem jobban tetszettek ennél a próbálkozásnál. Még keresi a maga műfaját és stílusát. A keresés reméljük, előbb-utóbb a saját út megtalálásához vezet.

Valuska Lajosnak a népi díszítőművészetet és eszközkészítést idéző szíjgyártó és nyerges munkái - kantár sallanggal és bőrtáskák - a maguk egyediségében és művészi kivitelében joggal tarthatnak igényt az "iparművészet" kitűnő jelzőjére.

Harmati Mária, aki egykor porcelánfestőnek tanult, vonzódik a tüzes színekhez, a dekorativitáshoz. A kínai porcelánok madármotívuma, s a japán porcelánokon és miniatúrákon gyakran szereplő nap festményein is megjelenik. Ami ott helyénvaló, az itt egészen más-ként, kissé édeskészen hat. Készségeit, művészi előképzettségét s izlését meg kell tanulnia új műfajához alkalmazni. Nem lehetetlen,

hiszen Renoir is porcelánfestőként kezdte. - Igaz, Renoir csak egy volt. -

Hornok Imre - művésznevének Hori - Életem tükre című olajképén az ovális tóban tükröződő fák sűrűje egy önszemlélő, sorsába zárt élet szimbóluma, a saját belső világába elmerülő művészt, aki ebben a zárt világban jól érzi magát. Ez vagyok én, fogadjatok el, ha tetszik, de ha nem tetszik, az se érdekel. Öntörvényű álláspont. ami reméljük, nem akadályozza a fejlődésében, az önképzésben, hogy minden gondja mellett végre megajándékozta a sors függetlenség-gel, a lehetőséggel, hogy csak a művészetnek éljen. A nagyobb eredményülés máris látható itt kiállított alkotásán.

Türi Tamás, Amikor fát vágok, avagy érzés születik című grafi-kája már címadásában is utal a művész lírai, költői hajlamára. Alkotása a maga elvontságában különösen a fiatalabb látogatók előtt aratott tetszést. Ígéretes próbálkozás.

Szakáll Sándor magányos tölgy című tus-tempera képe Csontváry Cédrusára emlékeztet, de kiterjesztett ágai, vörös színe a feszületre is asszociál bennem. Persze, akadhatnak olyanok is, akik túl színpadiasnak, érzégszónak ítélik ezt a képet. Az ilyen Csontváry utánérzések ma már valóban eléggé közhelyszerűen hatnak.

Uhrin Pál három képpel is szerepel a kiállításon. Azt hiszem, egyike ő az utolsó naiv festőnek. Ez után már bárki csak szándékol-tan utánozhatja - ahogy tették is sokan - ezt a látásmódot, festési mó-dort. A húszas, harmincas években valóságos kultusza volt az ilyen festőknek. Az 1934-es Östehetségek Kiállításán tűnt fel az a Gajdos János is, aki falusi suszterből lett festővé. Az ő Vásár című alkotásá-ra emlékeztet Uhrin Pál Lókupecsek című színes ceruzával készült képe mozgalmasságával, üdeségével. Nem mozgat olyan nagy tö-megeket, mint Gajdos, mozgalmassága áttekinthetőbb, de hangula-tában mégis vetekszik vele. Reméljük, sokáig gyönyörködhetünk még Pali bácsi képeiben! Az östehetségek kultuszáról, a naiv fes-tőkről, már a harmincas években megoszlottak a vélemények. Né-meth László szerint legjobb lenne meghagyni őket annak, akik, s akik. A mai östehetségeket - mint például a mi esetünkben Dancsó Árpádot, Demeter Györgyöt, Nehéz Lajost - annyiféle hatás éri, nincs már meg a maguk kis zárt világa, lehetetlen a túlparton marad-niuk, de nagyon nehéz az innesson is megkapaszkodnunk. Remél-jük, lesz, akiknek sikerül!

Szomorú kötelesség is terhelte az Őszi Tárlat megnyitóját, mű-vészeit és közönségét. Búcsúztunk. Már nem lehetett személyesen jelen Rosza Pál, a város közismert Rosza Pajája, nemrég elhunyt ba-rátunk. Csak a primitív népek tetemeire emlékeztető rőzsoszobrai és rémisztő, groteszk maszkjai üzentek nekünk a Kezdetről és a Vég-ről. Ő már tudja a nagy titkot. Őrizzük meg szakállas, prófétai alak-ját emlékeztetünkben!

BULA TERÉZ

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRÉTRE IS.**

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1.

Tel/Fax: 66/386-328

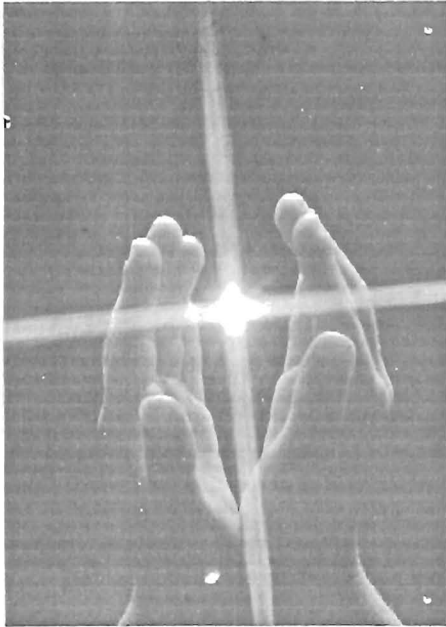
**Garancia!
Minőség!
Kedvező ár!**

Gellai Cipő

GYOMAENDRÖD, Fő út 140/2. - Tel.: 06-66-283-359

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek;
Híába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen haragunk nekik a végtelenség.”*
(Juhász Gyula)

Özv. BARTA JÁNOSNÉ SZILÁGYI ZSUZSANNA, aki a Petőfi u. 27-ben lakott október 26-án 88 éves korában, rövid szenvedés után elköltözött az élők sorából. Temetése Gyomán november hóban volt. Gyászolják: Leánya, fia, veje, és unokája.
Özv. BARTOS MÁTÉNÉ KNAPP MÁRIA, aki a László u. 3-ban élt, november 18-án 97 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Temetése november 23-án volt. Gyászolják: Leánya és kiterjedt rokonsága.
Özv. CSAPÓ GERGELYNÉ KISS ERZSÉBET, a Vásártéri lakótelepen élt, rövid szenvedés után október 29-én 83 éves korában meghalt. Temetése Gyomán volt november hóban. Gyászolják két gyermeke, testvérei és azok családjai, valamint veje.
Özv. DRAHÓ IMRÉNÉ VASZKÓ MÁRIA, a Református Szeretothonban élt 91 éves korában, október 23-án, rövid szenvedés után átadta lelkét Teremtőjének. Temetésére október 30-án Endrődön került sor. Gyászolják: unokatestvérei és azok családjai és az Otthon lakói.
DRAHÓ KÁROLY, aki B. Molnár u.21-ben élt, 64 éves korában november 9-én elhunyt. Temetése november hóban

volt Gyomán. Gyászolják: felesége, két gyermeke és családjuk, rokonai és ismerősei.

FEKÉCS LÁSZLÓ, aki a Napkeleti u.36-ban lakott 59 éves korában váratlanul elhunyt október 28-án. Temetése november 2-án volt Endrődön. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családjai, rokonsága és ismerősei.

GYEBNÁR LAJOS, aki a Mikos u.28-ban lakott rövid szenvedés után 78 éves korában október 22-én elköltözött az élők sorából. Temetése november 4-én volt. Gyászolják: két gyermeke, unokája és családja.

GYURICZA LAJOS, aki az Ifjúsági lakótelep 13/3-ban élt 53 éves korában hosszabb betegség után elhunyt. Temetése november 7-én volt Endrődön. Gyászolják: felesége, gyermekei, testvére és családjuk.

HABINA JÁNOS, aki a Liliom utca 8-ban lakott, 86 éves korában, mégis váratlanul november 10-én elhunyt. Temetése Endrődön november 13-án volt. Gyászolják két gyermeke és Családjuk, valamint ismerősei.

HORNOK LAJOS, aki a Sugár u. 14-ben élt, 84 éves korában hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése november 16-án volt Endrődön. Gyászolják: felesége, három gyermeke és családjuk.

MOLNÁR GYULA, a Tanács út 22-ben lakott, november 4-én rövid, de súlyos betegség után 67 éves korában távozott az élők sorából. Temetése november 10-én volt. Gyászolják: felesége, három gyermeke és családjuk.

MOLNÁR GÁBORNÉ HORNOK IRMA, aki a Hunyadi u. 11/1. sz. alatt lakott október 30-án életének 59-ik évében hosszas betegség után hunyt el. Temetése november 6-án volt Gyomán. Férje, fia és családja.

PAPP LAJOS, aki a Gárdonyi u.4-ben élt, október 29-én hosszú betegség után, 62 évesen elköltözött az élők sorából. Temetése november 3-án Gyomán volt. Gyászolják: felesége, három gyermeke és családjuk.

PELYVA SÁNDORNÉ CZIKKELY ERZSÉBET, aki lakott Micsurin u. 11-ben, október 27-én 69 éves korában hosszú, súlyos betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése Endrődön október 31-én volt. Gyászolják: férje, gyermeke és családjuk.

RÁCZ JÁNOSNÉ FEKÉCS ESZTER, aki Öregszőlőben élt Kör út 35-ben 86 éves korában hosszú betegség után október 21-én távozott az élők sorából. Temetése Endrődön október 26-án volt. Gyászolják: két gyermeke és családjuk.

SERDÜLT IMRÉNÉ KALÓ IRÉN, aki a Sallai u. 2.sz. alatt lakott, 48 éves korában október 23-án váratlanul elhunyt.

Temetése október 30-án volt Gyomán. Gyászolják: volt férje, és gyermeke, testvérei és azok családjai.

SZABÓ SÁNDORNÉ RÁK JULIANNA MÁRIA V. Ket. 64.sz. alatt lakott november 16-án 40 éves korában hosszú, súlyos betegség után halt meg. Temetése november 20-án volt. Gyászolják: szülei, férje, három gyermeke, unokái, testvérei és családjuk.

SZABÓ ZOLTÁN, aki a Bartók B. u. 24-ben lakott 43 éves korában váratlanul elhunyt október 27-én. Temetése Gyomán november 4-én volt. Gyászolják: felesége, gyermekei, rokonok és ismerősök.

SZALÓKI LAJOSNÉ BARÁTH RÓZA, aki a Hősök útja 103/1. sz. alatt lakott november 7-én rövid szenvedés után 49 éves korában távozott az élők sorából. Temetése november 11-én Gyomán volt. Gyászolják: édesanyja, férje, két gyermeke és családjuk, testvérei és családjuk.

TIMÁR ISTVÁN, aki a Jókai u.13/1- számban élt életének 82 évében rövid szenvedés után október 21-én elhunyt, temetése október 28-án volt Gyomán. Gyászolják: felesége, gyermekei és unokái.

TÓTH BÉLA, Budapesten élt, gyomai származású volt. Tragikus hirtelenséggel november 13-án hunyt el, temetése november 18-án volt. Gyászolják: felesége, leánya, veje és három unokája.

TÓTH MIHÁLY, aki a Martos Flóra u.21.sz. alatt lakott, november 11-én 62 éves korában hosszú szenvedés után távozott az élők sorából. Temetése november 18-án volt. Gyászolják: felesége, édesanyja, testvérei és családjuk, felesége testvérei és családjuk.

Özv. UHRIN IMRÉNÉ HORNOK MÁRIA ROZÁLIA, aki a Fazekasi u. 2. sz. alatt élt október 31-én életének 82 évében tragikus hirtelenséggel hunyt el. Temetése november 9-én volt Endrődön. Gyászolják: Leánya, fia, és az ismerősök.

VADÁSZ IMRE, aki Sebes Gy. u.6. szám alatt lakott, hosszú betegség után, november 7-én, 81 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése Gyomán november 12-én volt. Gyászolják: felesége, két gyermeke és családjuk, barátai és ismerősei.

VARGA LÁSZLÓNÉ TIMÁR MÓNIKA, a Szabadság út 15-ben lakott, életének 83 évében hosszas betegség után november 6-án megért Teremtőjéhez. Temetése Endrődön november 10-én volt. Gyászolják: fia és unokái.

VARIJÚ GÁSPÁRNÉ DINYA IRÉN, aki Mezőtúron élt október 21-én életének 70. évében váratlanul elhunyt. Temetése Endrődön október 27-én volt. Gyászolják: két gyermeke és családjuk, és ismerősei.

Endrődi búcsú 1998

középen: Szujó Antal ezüstmisés

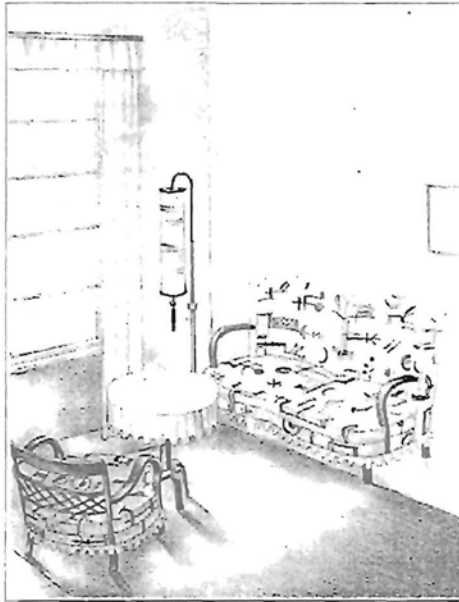
az ünnepi körmenet

KOZMA LAJOS BÚTORAI A KNER MÚZEUMBAN

A Kner Múzeum állandó kiállítása Kozma Lajos bútoraival gyarapodott. A megnyitót november 20-án 14 órakor, a művész halálának 50. évfordulójára emlékezve tartották. Kiss Éva művészettörténész - aki a kiállítás magyar-angol nyelvű ismertetőjét is írta - előadásában kitért Kozma pályájának legfontosabb fordulópontjaira, a Kner családdal, különösen Kner Imrével való barátságára, s a most megszerzett bútorok történetére.

Mint Ő is említette, nem először kerülnek Kozma bútorok a Kner házba. Magát az épületet, s az eredeti berendezést is Kozma Lajos tervezte 1925-ben. Barátja és munkatársa volt Ő Kner Imrének. Barátságuk 1918 nyarán mélyült el, amikor Selmechánán együtt töltötték az augusztust, a tömegtermelés és a kézműves igényesség ellentmondásaira keresték a megoldást.

Az építész Kozma, aki fiatal mérnökként Lajta Béla irodájában dolgozott, sok mindenbe belekóstolt. Első sikereit nem is épületeivel, hanem grafikáival, ex Libriseivel és szignettjeivel érte el, de a festészetbe is belekóstolt. 1909-ben és 1910-ben, Párizsban Matisse tanítványa, megismerkedik a legmodernebb törekvésekkel. Nem marad meg azonban a festészet mellett, a bútor, a textil, a belsőépítészet egysége, egyszóval a lakberendezés sokkal jobban izgatja. Első ilyen irányú komolyabb munkája a Rózsavölgyi Zeneműbölt berendezése a Váci utcában, mely külföldön is nagy visszhangot keltett. Az I. világháború azonban, miként Kner Imréét, úgy az ő pályáját is megszakítja, hogy aztán az újrakezdést már együtt tervezik meg. A világlátott, képzett művész nagyon is imponál a szerteágazó műveltségét autodidaktaként megszerző Kner Imrének. Kozmá-

nak pedig tetszik az ő, új ismereteit tüstént a maga munkájában alkalmazni képes, gyakorlatiassága. Közös bennük a minden új iránti nyitottság, s az, hogy Kozma is sok területen autodidakta, hiszen tanult szakmájától gyakran messzire kalandozott. 1918 nyarán a nyomdászat alapismereteire vetette magát nagy lelkesedéssel, hogy aztán megszülessen a jellegzetes Kozma-barokk, s ennek jegyében a Kner Nyomda egyedülálló díszítő készlete, a fejlecek, a záródíszek, vignetták sorozata, valamint az egyenként önthető, betűként szedhető, változatos keretek készítésére alkalmas, máig használatos körzet sorozat. Már ezek felhasználásával készültek a

Király György irodalomtörténéssel közösen megalkotott Három csöppke könyvecske, a Kner Klasszikusok és a Monumenta Literarum sorozatok, amelyek folytatását Király György korai halála akadályozta meg.

A Kner villa 1925-ben épült fel, éppen Kozma stílusváltása előtt, még ebben a népies, neobarokk stílusban. A bútorzat és az ajtókeretek magukon viseltek a Kozma-féle díszítéseket. Sajnos az eredeti berendezésből csak az ajtódíszek és a hálószobába beépített gardrób szekrény maradt a család elhagyása és a lakás kifosztása után.

A most megszerzett bútorok Kozmának a következő korszakából valók. A szobaberendezés 1928-ban készült, a biedermeier utánérzéseket sem nélkülöző magyar art deco egyik legszebb darabja. Szegő Zsigmond - a Fővárosi Elektromos Művek akkori igazgatója - lakásában a leányszoba kényelmét szolgálta. A bútorok alapanyaga cseresznye, amelynek erezte, szépsége kiválóan érvényesül a kerek asztalka lapjának körkickekkel való intarziászerű összeállításánál, s a fotel és a kanapé ivesen maghajtított karfáinál. Érdekes megoldású a fekhely csónakszerűen meghajtított fej- és lábvége. A mennyezeti lámpa és egy falikar szintén szerves része a berendezésnek. Kár, hogy az eltérő stílusok miatt a már említett gyönyörű gardrób szekrényt, a régi berendezés egyetlen megmaradt darabját most egy függöny mögé kellett rejteni a látogatók szeme elől.

Mégis nagy nyeresége ez az új szerzemény a múzeumnak, hiszen Kozma-bútorokhoz nem könnyű hozzájutni. A gyarapodás Erdős Ákosnak, a Kner Nyomda tulajdonosának, az ő gyűjtő szenvedélyének és hozzáértésének köszönhető.

A Halottak napi megemlékezéseket Endrőd minden katolikus temetőjében méltóan előkészített környezetben tarthattak. Sokan hazajöttek halottaikhoz az ország sok-sok részéről, sőt külföldről is jártak itthon. Sok munka, pénz volt az elhanyagolt temetők rendbetétele mögött.

Tisztelettel köszönjük meg mindenkinek, akiket illet, hogy segítettek bennünket pénzzel, munkával, jóakarattal. Köszönjük a helyi Munkaügyi Központ vezetőjének, és munkatársainak a jóindulatú hozzáállást és minden nemű segítséget. Köszönjük a képen látható munkacsapat minden tagjának, hogy tisztességes munkát végeztek, kegyeletet nem sértettek a legnagyobb munka közepette sem. Külön köszönjük Dinya Elek bácsinak és Iványi Sándor bácsinak azt az önzetlen segítséget és magas szintű munkát, amit akármelyik fiatal megírgyelhet, mind a minőséget, mind az eredményt illetően. S végül, de nem utolsó sorban köszönjük, akik pénzzel segítettek a munkát. Közel 600 ezer forintot kellett összegyűjtenünk ahhoz, hogy 14 ember 10 héten át dolgozhasson az egyház 4 temetőjében. Az összeg 68%-a a távol élőkötől jött, a 32% az itthon élőkötől. Köszönjük!

Támogatóink voltak, lapzártáig: Ambrózi László, Bela Imre, Balog Pé-

Befejeződött a katolikus temetők rendbetétele

Dinya Zoltán, Farkasinszki Zsuzsa, Fülöp Imréné, Gellai László, Dr Gyuricza Béláné, Iványi Józsefné, Iványi Sándor, Hunya István, Lajtos Imréné, Latorcai János, Németh Dezső, Ujházi Ernő, Porubcsánszki Mihály, Szabó Dezsőné, Tímár Jánosné, Varjú László, Vaszkó András, Zsigri Mária. **A legbőkezűbb adakozó, akinek az egész akció köszönhető, Kátona Sándor, és munkatársai Németországból.**

Az ENDRÖDI SZENT IMRE PLÉBÁNIAÉRT ALAPÍTVÁNY számláján gyűjtjük folyamatosan a jövő évi munkához a pénzt. Kérjük az itthon és távol élőket, hogy erejükhöz mérten továbbra is támogassanak céljaink

megvalósításában. Jövő év áprilisában szeretnénk megkezdeni a temetőkben a munkát. Kisebb létszámmal, de folyamatosan tervezzük, ha az anyagi forrást össze tudjuk hozni úgy, hogy ismét igénybe vehessük a Munkaügyi Központ támogatását.

Az Alapítvány számlaszáma: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet 53200015 - 10003231, vagy készpénz befizetést a Plébánia is tisztelettel fogad a Fő utca 1 sz. alatt.

Iványi László plébános
CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Amikor vége a nyárnak, eljön a betakarítás ideje. Ősz-előn leszedik az almát, szilvát, szőlőt, mindazt, amit dolgoz kezek nyomán a termékeny-természet kínál. Letörlik a kukoricát is, hogy a kukoricaszemekkel táplált állatok eleséget adjanak az embernek, hogy amint a drága anyaföld a hótakaró alatt megújulni képes tavaszvárón; úgy átteleve a betakarítottakkal; az ember is megújuljon az újrakezdésre, újabb tevékenységre, együtt a természettel...

Ugyan ki tagadhatná, hogy a TERMÉSZET univerzumának piciny része az EMBER is, a maga sajátos, csak reá jellemző "természeti"-vel; ám ez a piciny rész - a maga sajátosságai mellett - a nagyobb nagyonis hasonló utakat jár be. Az évszakok változása? Az Ember tavasz, nyár, ősz, tele? - túlságosan is triviális hasonlóság... Ám az EGÉSZ - RÉSZ TERMÉSZET-EMBER hasonlósága sem mondható éppen "eredeti"-nek... Közismert. Bocsássa meg nekem az olvasó, ha mégis ezek a triviális, közismert gondolatok vetődtek fel bennem, amikor Tímár Máté legújabb kötetét, verseivel, történeteivel kézbevettem, lapozni, olvasni kezdtem...

"ÁMEN... ÁMEN" - a kötet címe (1997-1998) legfrissebb írásaival. A múlt évben megjelenté "UTÓSZÜRET" volt, nos éppen arra akartam példázni a természet és az ember kapcsolatával, hogy ime, mint Tímár Máté kötetével is példázza újabb "utószüret"-ek jönnek - így őszidőn; a szerző őszidején is; amikor úgy érzi minden újabb év ajándék, és Ő buzgólkodik azon, hogy az élet-ajándék-évek újabb és újabb terményeket, gyümölcsöket érleljenek... Ízelgessük. Számunkra gyűjtötte kötetbe.

Őszidőn az író-költő is, - mint minden ember - visszanéz a nyárra: s emlékeket sorjáz... Tágabb értelmű már itt az ő nyara, mint a mienké, (kik köznapu emberek vagyunk csupán) - nem "egyetlen nyár", az épen elmúlt; hanem a vele történtek, velünk történtek rímekbe, prózába örökíthető méltó sorai... S így van ez akkor is, mikor "legszemélyesebb" élményeiről szól. Közüggé lesz, mert gazdagít minket általa, mert megosztotta velünk.

Elszomorít, hogy a kötet kezdő versének - mintha éppen feleselne velem, bár nem tudhatta - "ÍROM, BÁR NEM OLVASSA

"MIKOR MÉG A KISKASZÁK ZENÉLTEK..."

SENKI!" - címet adta. S felvérzik betűi nyomán a szívbe-markolt, s soha be nem heggedő seb, melyet Illés fia elvesztésén színet nélkül érez...

Hogyne olvasnák, s hogyne éreznék mindazok, akik vágnak eltávozni eltávozott szerettei után? Bizony nem kevesek azok száma... S az is, aki - még fiatal - csupán mert érző, érzékeny ember, átérezheti a fájdalmat. (Arany János, ki legnagyobbunk volt költőink között számos versében siratta el Piroska leányát; s szívünkhez szolt...) -

A kötet fele vers, fele próza... (Hogy mikor vers, s mikor próza kínálkozik szeretett Földünk ihlette tollára? Nos ezt a titkot, egyszer talán érdemes lenne megtudni Tőle; faggatva Őt erről... Ám; gyanitom; nem adhatna Ő sem "hiteles" követendő példát... Talán itt is a TERMÉSZET munkál, lehet, hogy a MÚZSA álarcában? Vezeti a tollát, hol dalra, rímre, hol prózára?!)

Könnyed rímekbe pompáz egy-egy felvillanó emlék, élmény; álom is olykor; /Ábránddal sózunk és mesékkel./ (4.p.) Friss rácsodálkozás a reggeli napra, hogy aztán filozofikus "történelmi" meditációkra ihlesse /Végre talán kisüt a nap! (5.p.) - Egy fázós nap, kissé "depressziós" - noha tavasz van, akkor amikor éppen írja... /Cimtelen 6./ - Reménytelen, hogy versről-verse keressem a titkot... Feladom. Szépek. Olvasni kell. Érezni, érteni, - azonos hullámhosszon a Szerzővel.

Ennyi... Annál is könnyebb Vele egy hullámhosszra kerülni, mert legszemélyesebb verssoraiból is közös sors-élményeink köszönnek vissza ránk... "mert amit az emberre mértek, / vinni kell, míg sirig nem érek/ (10.p.)

Furcsa... Vígtság, szomorúság, bánat, sőt-jövendő, remény váltakozása jobban sejlenek a versekből, mintha az ez év novemberében 76. évét átlépő költő érzelmi-élményei keserűségét, derűjét, reményét, - ha azok igaz, megtörtént élményekről vallanak is - inkább versbe kívánta volna formálni, mint prózába. - A prózát a kedves, derűs, baráti élmények megörökítésére tartogatta volna. - Köszönet, hogy megosztotta olvasóival...

Tíz prózai mű. Megannyi remek. Ismeretgazdagító-tágító... Élmény-érzés-nagyob bitó...

A "nagyárok" akácfasoraitól, a "Rokonföldi csángálások" ig... (53-71 old.) Megismerjük a családi barázda-karó ide-oda tevést; a "Tímár" vezetőknév "kóborlásait", sokaságát... Tímár Máté nevezetes barátai kedves, mosolyogtató (ám máshonnan meg-nem ismerhető) történéseit. Olyan neves személyiségek "hétköznapi" (?) történéseiről kapunk hírt, mint Palló Imre világhírű operaénekesünk; Tamási Áron felejthetetlen írófejedelmünk stb, stb. Kodály Zoltán méltán nagy hírű zeneszerzőnk - s a Kodály-módszer atyja - is feltűnik csodálatos felesége Emma nagyszony társaságában... mindazok, akikkel Tímár Máté élete során valahogyan kapcsolatba került...

Nyelvész-tudós nem vagyok, - de mint minden olvasóját - engem is fogva tart Tímár Máté eredeti, - senkivel össze nem teveszthető, - különös zamatú nyelvezete, (akiről a csángók úgy vélték, hogy eredeti erdélyi csángó; csak titkolja, amint ez e kötetében szereplő egyik írásából hangzik). - (Szerettem volna idézni Lőrinc Lajos, felejthetetlen nyelvészprofesszor elemzését Tímár Máté próza-nyelvezetéről; ám nem sikerült kikölcsönözni azt, hajdani munkahelyem az Akadémia könyvtárából, mert éppen tanulmányozta valaki.) -

Csodálatos nyelvezetével, csodálatosan írja le többek között; - azt az önmagában is jelképes-szimbolikus eseményt, - hogy Karácsony estéjén a havasokban kisgyermek született... (Gyimesi Karácsony, 41-49.old.)

Megkérdeztem - a Sors különös kegye folytán - közel 60 éve már barátom költő-író földinket; ugyan miért adta e kötetének címet az Ámen... Ámen...t? "Lejár az időm - mondta - talán ez az utolsó..."

Bocsássa meg; ez esetben nem hiszek neki. Úgy vélem szívébe véste Szent Jeromos (III-IV. sz.) szavait: "Úgy élünk, mintha másnap meghalnánk, és úgy építkezünk, mintha örökké élénk."

Építkezzen, írjon sokáig, hogy mi olvashassuk; gyönyörködjünk és okuljunk általa...

M. KONDOR VIKTÓRIA

Üzenet Tímár Máténak

Minden újabb lapunk születését izgalommal várom. Ebben a jóleső lelkiállapotban jelentős szerepet szolgált Tímár Máté.

Már három kis verses kötetet ringat jóleső kóbulatba: Lélekváltság, Utószüret, Ámen... Ámen.

Olvasgatom, izlelgetem, válogatom anyanyelvünk remek gyöngyszemeit. A Biblia, Arany balladái, Babits aranyműveltségű alkotásai mellett ott vannak asztalomon a kis kötetek.

Jól eső érzés; endrődínek lenni!

A még elvett fellelhető „nyereség” sem bántó. A vajúdáshoz a fájdalom, meg a vér is hozzátartozik.

ISTEN ÉLTESSEN KÉTI-HETES KORODBAN!

Marci

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Cyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☛ Magas építési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☛ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☛ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók. Interspan bútorok)
- ☛ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemezek...)
- ☛ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

Trodalmi oldal

GYIMESI KARÁCSONY

(részlet a novellából)

Úgy a délelőttnek dereka-formán a bába kikárogtott az ajtón, ami lényegétől valahogyan mégis glóriássá szépült: "Fiad van, Dienes!" Azután kijöve Illyés bá is félrevonta a tisztelendő urat. Beszéltek néhány minutucskányit, amit végeztével közre is bocsájtott: "Nevet keresünk az újszülöttnek!" S a közdöbbenetre, hogy talántán ez mégis szülői juss lenne, ezzel toldotta meg: "Az lenne bizigen, ha Dienest kiirtódván a nagyapja, apja, megháboroda szülőanyja, nem a sajátom gyanánt neveltem lenne emberré."

Belébúsultak a ködszitalásba, hanem, a homály vásznát a fráterhez fordulva ismét csak Illyés bá hasította ketté:

Hát kegyes szolgálatát mikorra gondolja kegyelmed?

Hamarost esteledik - csendeskedte a barát - Ha nem kergetné errefelé a gonosz a policájt, úgy hat felé áhítat, s utána, mielőtt asztalhoz telepednénk. Úgy sem látszódik ebben a zomotor üdőben, mikor jó fel az Esthajnali csillag, a betlehem, ha odabenn a szíveinkben ottan is világol...

S ezután öfratersága is együtt kacagta a többiekkel, mint táncolt Dienes a vadmacskabőr kucsmáján, a szólításra, hogy fiának látására bémehet. Még a Gergé huncutkodását is halatlamba vette:

De a következővel még reáersz kicsinység, hékám!

*

Mikor nagy-keservesen csak átalcsillogta magányos árvaságát a hófellegek fakóságos függönyén az Est-hajnali csillag, s Illyés apó, a tisztelendő, Gergely Gergé s néhány segítségül beszólitotta ifiu után ajtó tárult mindahányuk előtt, a kismama Rákhel már boldogan szoptatott. S úgy belé is szépült, akár a bimbajából kifesző rózsza. Mellette Kántor-uram birtokolta kisdedecske szuszogással melengetésének jussát. Véri néni az ögzidősüttl, kürtóskaláccsal, puliszkával gazdagított asztalt rendezgette. Mely mögött Csobot Illyés bá trónolt, akár egy pátriárka, és fogadá az áldott-szentüléstkívánalmakot, amikkel elibe-következtek szívükben gyermekei. Kik közül némelyiknek az üke is lehetett volna talán.

Péter atya pedig (ez vala a csángó barát nevezete, akár a kulcsos főapostolé) kezdette volna az isteni-szolgálatot, ha Gergé illedelmes tisztelettel nem hátráltatja ebben. "Engedelmessék a szólás - mondá -, szolgáljunk hozzá saját Betlehemmel es!" S takarójából bontván a gyermekágy mellé helyezte azt a nap-, hold-, csillagok-, fenyőcskék száz-virágok telerotta, vadvörtefaból egybeszépített bölcsőcskét, melyet rongyolt csergepakkjából hamarkodott elő. Illatozó bodorka-szénával ágyazva, díszvarrású lepedősen, fejalávalósan s Rákhelnek címzett megbízatással: "Ejsze, te, feküdtessed beléje a mű kicsinyded Jézuskánkat, hogy a Somlyói Szűzanya, Szent Fiával megáldja!"

Az anyai mellen jóllakott gyer-

mek üde álomba hanyatlott a bölcsőcske ölén. Lábához Bódi kedves báránkyája került. S a tisztelendő fráter zsebbéli szent vélejárójából olvasni kezdé az illetékes evangéliumi szakaszt: "... nagy örömet adok tudtul nektek és majd az egész népnek. Ma megszületett a megváltótok..."

És prédikálta a csillagkövető pásztorokat, a három királyokat, az egyiptomi menekedést, s jól benne az időben áhítatos énekszóra váltott. A Csordapásztoroktól a Mennyből az angyal-ig, a Mostan kinyílt egy szép rózsavirág-ig, akkora egymást értők, gyámolító békességben, boldogságban, aminek társa sem sok létezhet a világon.

Rákhel örvendezte fiacskáját, emberét, Dienes a megcsaladosodást, Bódi az első beretváját Illyés bától: "Ejsze, az első tasli-pofont is tölem kapád"; Gergé a bölcsőcsinálást, az üzött tisztelendő, Véri banya, meg Illyés bá mindahányukat, és viszont. S még ha akadt volna lészen közöttük egy önmagában is megbotló, szőrösszívű kárhozatos, az is örvendezhetett volna a nevezetes vacsorának.

S az ejtőzés idején Fráter Péter üvegecskét, gyertyácskát vett elő csapzott csuhája zsebéből s megtisztelte a két öregget:

Hát akkor feleim, szenteljük kereszténnyé ezt a kicsinyded pogánykát! Mőgéje hát evilágbeli pátronusul!

S végződvn a kérdezősködő, szertartásos szöveggel, melyre Illyés báék illedelmesen felelgettek, szentelt-vízvel hinté a selymesen tar fejecskéjét, e szavak kíséretében: Mózes-Áron, a Rákhelé, meg a Dienesé, én téged megkeresztellek az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.

S rögtönöst, ámenjával szegve maga zendített reá arkanycsali tenorján a székelység csíksomlyói himnuszára:

Hej, én édes, jó Istenem,
Oltalmazóm, segedelmem,
Vándorlásban reménységem,
Ínségemben lágynyerem...

A második verset valamelyest átszabta Gergé:

Vándor fecske sebes szárnyát,
Üldözöttek vándorlását,
Mártír papok reménységét,
Jézus, áldd meg Erdély földjét...

S toldotta ezzel: "A harmadikul-valót, atyám, ösatyáink rovásjeleivel szépítettem a ringó bölcsőcskére, botoljon fel rajta, az, ki ártó akarással bitangolna közibünk." S zengé:

Bús székelyre otthona vár,
Üzött pásztor oltárt talál,
Óvja népét s boldogítja
Csíksomlyói Szűzmaria...

A gyermekecske éhében felsírva jelezte, hogy az Áronokat, Mózeseket mindenkor Józsuák követik, akik az igazakat elvezetik az ígéret földjére. Odakívül pedig a Hatalmas és az Osonó reácsaholtak az alácsodálkozó Holdvilágra: Pisloghatsz félszemű! A boldogság az kicsinyded helyen elfér, hiszen ma éjjel még a vihártépte fenyvesek is azt zizegik, hogy minden nemzeteknek békességet ajándékozott Szent Fiának születésével a Dicsőséges Isten!

Hát ti miért nem alszotok? Már nagyon későre jár az idő, - mondta rosszállóan nagyanyó, amikor benyitott szobájukba, hogy megnézzé alusznak-e már az unokái.

Jaj, nagyanyó, - sóhajtott Marika - de jó, hogy bejöttél! Ugye segítesz nekünk? Hiába törjük a fejünket, sehogysem tudjuk kitalálni, hogy mivel tudnánk örömet szerezni édesanyánknak karácsonyra

Valami olyasminek, amit ti magatok készítetek; Te Marika, egy szép kis terítőt hímezzél, te meg Klárka egy könyvborítót. Nekem van is hozzá anyagom, himzőfonalam is, reggel hozzá is kezdhettek.

Másnap alig kelt fel a napocska, a két kislány izgalommal öltögetett, és volt öröm, mikor kiteljesedett az első virágszirom.

Gyönyörű lesz! - örvendezett Marika. Ám egyszer csak betoppant a szomszéd Ilus néni, és mivel Marika volt az idősebb, őhöz fordult, hogy szaladna el már a boltba egy kis élesztőért, mert neki a fájós lábával nehezebb esne annyit gyalogolni.

Szívesen mennék, - mondta Marika, - de tetszik látni, hogy mennyi dolgom van!

Majd én megyek! - ugrott fel készségesen Klárka, és meg is járta egykettőre a boltot.

Igen ám! De alig, hogy újra munkához látott, jött Öcsike, mert kibomlott a cipőfűzője.

Majd én bekötöm. - mondta Klári, mert Marika most is öltögetett nagy buzgalommal.

Azután édesanyja kérte őket, hogy szedjék össze a tojást a tyúkölből. Marika csak megvonta a vállát és öltögetett tovább. Oda is csak Klárka ment.

Eljött a Karácsony este. Marika terítője gyönyörűen becsomagolva odakerült a csillogó fa alá.

Klárka lepergő könnyeivel öntözte a félig kész borítót, és odaborult édesanyja szívére. - Ne haragudj! - hüppögte szégyenkezve, - nem sikerült elkészülnöm vele.

Tudtam, hogy így lesz! - kiáltotta diadalmasan Marika. - Csak ugrált össze-vissza és nem dolgozott. De, ugye édesanyám, az én ajándékom nagyon szép?

Gyönyörű - mondta az édesanyja. - Köszönöm neked. De gyönyörű a Klárikáé is. Ezt a borítót így fogom használni, félig készen, és nekem soha nem nyílnak szebb virágok, mint ezek. Mert ezekről a jóság és az igaz szeretet sugárzik felém. Jó kislány vagy Klárikám! Mindig szívesen segítesz, ha megkérnek erre. Tudom lányom, te jót akartál és közben elfelejtetted, hogy mit sem ér a szép értékes ajándék, ha az apró

Mária néni meséi

Karácsonyi történet

szívességeket, amiket kérnek tőled, mindig megtagadod. Hogy ezeket jobban megértsétek, elmondok nektek egy rövid kis mesét:

“Élt egyszer egy nagyon gazdag kereskedő. Annyi volt a kincse, hogy számát sem tudta, mégis boldogtalannak érezte magát. Egyszer csak arra gondolt, hogy talán azért szomorú az élete, mert a kincseivel még sohasem szerzett örömet senkinek. Elhatározta tehát, hogy karácsonykor megajándékozza a város szegényeit. Az ünnep reggelén behívatta a szolgáit, és megparancsolta nekik, hogy tíz zsákot szedjenek tele arannyal és induljanak el a szegények nyomorúságos viskói felé. Maga is lóra pattant, és a szolgák után indult. Az első házikónál megállást parancsolt. Bent a szobában egy beteg ember nyöszörgött egy rozszant vacokágyon.

Adjatok egy korty vizet! - kérte könyörögve, mert elepedek a szomszúságtól!

Arra most nincs időnk, jót akarunk tenni a szegényekkel. Neked is hoztunk félzsák aranyat. Ezzel csak többre mész, mint a vízzel! - szolt a gazdag ember.

Ahogy tovább mentek, egy leroskadt öszvér állta útjukat, alatta panaszosan sírdogált egy fiúcska.

Maga alá temetett az öszvérem - kiáltotta. Segítetek kiszabadulni!

Arra most nincs időnk! A szegényeket kell boldoggá tennem - szolt a kereskedő, - téged is megajándékozunk egy félzsák arannyal.

Így ment ez végig a hosszú úton. Mindenhol talált szenvedő, segítségre szoruló embereket, s azt hitte elég az aranyat eléjük szórni. Mégis, csodálkozott a gazdag ember, hogy mennyi jót tett, s mégsem boldog.

Álmában megjelent neki egy öreg apóka, és így szolt hozzá:

Tanuld meg, hogy jót tenni nem mindig ajándékkal, kincsekkel lehet. Néha a legapróbb segítség többet ér, mint a te összes csillogó aranyad!

Megértettétek a mesét? - kérdezte az édesanyja.

Marika könnyes szemmel lehajtotta fejét, és olyan halkán suttogta a választ, hogy csak édesanyja hallotta meg. De, hogy ez a válasz mi lehetett, azt abból is kitalálhatja akárki, hogy azóta, ha segítséget kérnek tőlük, nagyon kell igyekeznie Klárikának, ha Marikát meg akarja előzni.

A mesét és a verset írta:

IVÁNYI MÁRIA

KICSI JÉZUSUNK

Kicsi Jézusunk
Jó, hogy megszületett!
Megtérőknek is
Megváltója lettél.
Karácsonyfát is
Te hozol nekünk
Nem fenyőünnep
Már az ünnepünk.
Remény vagy! Hit vagy!
Áldott szeretet.
Jövünk jó magvát
Böven, Te veted.
Maradj itt nálunk
Örökre Urunk!
Világosítsd meg
Tévelygő utunk!
Légy a hajnalunk,
Fényes csillagunk,
Mert eltévedünk, ha
Egyedül vagyunk.

Adj áldott békét,
Boldog ünnepet!
Szívünkéből szálló
Zengő éneket!
Mennyből az angyalt,
Pásztoros hitet,
Áldd meg jó Urunk
Gyermekeidet!
Hogy vissza találjon
Hozzád minden szív,
Kit szelíd jóságod
Megtisztulni hív.
Süss ránk vig napot,
Üzd el a borút,
Szelidíts békévé
Minden háborút!
Légy fényes sugár,
És ragyogj nekünk,
Kicsi Jézusunk
Édes Istenünk!

Gyűjtöttünk az árvízkarosultaknak

Mindenki előtt ismeretes a kárpátaljai árvíztragédia. Sok szervezet igyekezett a szerencsétlen sorsú embereken segíteni. Gyomaendrődről is vittek segélyszállítmányt.

Az Egyházmegyei Karitás szervezésében az **endrődi plebánián** is gyűjtést tartottunk. A környékbeli hívek is ide hozták össze adományait: Szarvas, Hunya, Mezőtúr, Déványa, Körösladány.

Az endrődi templomban 77.640 Ft-ot adakoztak az emberek, Hunyán 32.000 Ft-ot.

257 zsák és 20 doboz ruhaneműt, 16 zsák cipőt, 86 kg cukrot, 45 kg rizst, 137 kg lisztet, 25 kg sőt, 132 db konzervet, 30 kg krumplit, 2 doboz étolajat, 2 doboz zsírt, valamint kolbászt, levesport, tejport, borsót, babot, mákot, 35 db. szappant és egyéb tisztítószerket küldtünk el.

A híveink nagy gondossággal, és szeretettel csomagolták zsákokba a küldeményeket, és 23-án, hétfőn este, amikor a Karitás teherkocsija megjelent, ismét voltak, akik vállalták a felpakolást. A rászorultak nevében is köszönetet mondunk a segítségért.

Az adományok sorsáról sokféle nyugtalanító hírt hallani. Egy biztos: az egyházon keresztül az ottani egyháznak eljuttatott adományok sorsa biztos. Itt közöljük Laczkó István diakónus Interneten elküldött levelét. Ő személyesen vitte és kísérte az adományokat.

Iványi László

Beszámoló a kárpátaljai segélyszállítmányról

November 23-án hétfőn három pótkocsis teherautó és két mikrobusz indult el az egyházmegye különböző településeire, hogy felszedje az ott összegyűjtött adományokat. Szegeden, Mórahalmon, Makón, Hódmezővásárhelyen, Békéscsabán, Gyulán, Kunszentmártonban és Gyomaendrődön szedték fel az adományokat. A Szeged-Csonádi Karitás részéről Megyeri Márta kísérte a segélyszállítmányt. Négy jármű Szeghalmon találkozott, majd Nyíregyháza után találkoztunk az utolsó kocsival, és indultunk együtt a beregsurányi határátkelőhely felé. A magyar oldalon gyorsan ment a vámkezelés, és egy jó negyedóra után már mehettünk is tovább.

Reggel 6 óra körül érkezünk az ukrán oldalra ahol éppen őrségváltásra készülődtek. Így aztán három órát tartott a vámkezelés, ami azért húzódik el ennyire, mert kocsinként több példányban minden papírra 8 pecsétet tesznek különböző személyek. Ennek ellenére elmondható, hogy a vámósok becsületesen dolgoznak. A Máltai Szeretetszolgálat szállítmányainak elkísérőjei hallottam, hogy a legparányibb ajándék elfogadása esetén azonnal menesztik állásukból a vámőrség személyzetét.

Bár az utak helyenként nagyon rosszok voltak és a huszti Tisza-híd megrongálódása miatt 70 km-es kerülőt kellett tennünk, este öt órára megérkeztünk a **rahói Római Katolikus plebániára**, ahol Juhász János atya nagy szeretettel fogadott bennünket. A rahói célállomást Majnek Antal Püspök Úr jelölte ki számunkra, mint az egyházmegye egyik legtovábbi pontját.

Az utakon eléggé biztonságban érezhettük magunkat. Nagyon sok útkereszteződésben rendőrök álltak, akik sohasem állítottak le, de készségesen segítségünkre voltak, ha bármilyen kéréssel fordultunk hozzájuk. Nagy segítségünkre volt a helyszínrre kolozsolásban Pozniár Sándor - Szegeden tanuló - ungvári kispap, aki elkísért bennünket.

Szerda délelőtt - miután megszereztük a szükséges pecsétet a helyi KÖJÁL-tól és a vámhatóságoktól, elkezdhettük a kipakolást. Közben megnéztük a megrongálódott hidakat, és az egyik kanyarból elmosott házak maradványait. Ugyanakkor szemtanúi lehetünk az adományok szétosztásának is. János atya nagy bevetéssel és lelkiismeretesen igyekszik a kapott adományokat szétosztani a városban, de már aznap délután indult egy kisebb teherautó egy másik - addig megközelíthetetlen - kisvárosba is.

Szerdán ebéd után visszaindultunk. Visszafelé mind az ukrán mind a magyar vámósok nagyon rendesek voltak. Így gyorsan átfutottunk a határállomásokon. Idehaza már csak a kőd és a fáradtság nehezítette utunkat. Csütörtök hajnalban érkezünk vissza Szegedre.

Ezúton is szeretnénk a kárpátaljaiak köszönetét tolmácsolni a kapott adományokért.

Laczkó István diakónus

„EPFE“ - vállalkozó

közületi, vállalkozói, magánrendelőknek teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat, azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL RENDELKEZÜNK

BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi kivitelű faszobrász, fafaragó munkákat készít.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

ORVOSI

TANÁCSOK

Fül-orr-gégészeti szakrendelés

A gyomaendrődi fül-orr-gégészeti szakrendelés 1997. októberében kezdte meg működését, heti kétszer két órás rendelési idővel. Már kezdetben látszott, hogy nagy igény van a lakosság körében erre az ellátási formára is, hiszen a kezdeti betegszám is nagy volt, és ez azóta sem csökkent.

Rendelésenként átlag 40 beteget látunk el, ami igen nehéz, sajnos kevés idő jut egy-egy betegre, de igyekszünk mindenkit alaposan megvizsgálni.

A rendelő felszereltsége igen jónak mondható, hiszen még a kötelezően előírtakon felül is beszerezték nekünk speciális műszereket.

A leggyakoribb betegségek, melyeket kezelünk: hallójárat-gyulladások, főleg a kisgyermekes esetekben a középfülgyulladások, különböző eredetű halláscsökkenések, arc- és homloküreg-gyulladások, torok-, mandulagyulladások, nyelvenövések, a gége gyulladásai stb.

Megoldjuk a nyelvenövéseket, ha kell "felszúrjuk" a gyulladt dobhártyát. Lehetőségünk van inhalációs kezelésre, endoszkópunk is van, mellyel a rejtett betegségek is diagnosztizálhatók.

Számos más szakmához is tarozó, ún. határterületi betegségeket is diagnosztizálhatunk. Ilyenek például a szédülés, fülzúgás, göckutatás bőrgyógyászati betegségekben. A kórházi kezelésre, műtetre szoruló betegeinknek kórházi férőhelyet biztosítunk.

A továbbiakban kíváncsún tartanám, hogy a 40 év feletti felnőtt lakosság, elsősorban a "dohányosok", legalább évente egyszer megjelennek rendelőkben gégeszűrőseken, mely mindössze egy néhány másodperces vizsgálatot jelent. A rendelésre egyébként nem kell beutaló, bárki, aki úgy gondolja, hogy gégeszteri betegsége van, a személyi igazolványával és "TAJ" kártyájával jelentkezhet a rendelőben.

A gyomaendrődi szakrendelőben kitűnő diagnosztikai háttér van (röntgen, laboratórium, allergológiai vizsgálat stb.) így betegeinknek nem kell elutaznia emiatt.

A jövőben tervezzük a rendelési idő kibővítését, valamint a hallásvizsgálat bevezetését.

Dr. HALMI ZOLTÁN

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

"Méretes lábbeli készítést
mérsékelt felárral vállalunk."
35-től 42-es méretig.

SEVRO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

A bor vizsgálata érzékszerveink segítségével

"Le a tenger fenekére
Merül a halász,
Lent a tenger fenekében
Gyöngyöket halász.
Nekem a boros pohárnak
öble tengerem,
S a gyöngy, ha van tán dalaimban
Az csak ott terem!"

(Petőfi Sándor: A víz és a bor - részlet)

A borok minőségét - tekintettel arra, hogy élvezeti cikk - érzékszerveink segítségével állapíthatjuk meg. Többek között az illata, jellegzetes íze, zamata, nem utolsósorban színe, tisztasága együttesen határozzák meg a borok minőségét, értékét.

A borok illata, zamata csak meghatározott hőmérsékleten érvényesül. Sem a túl hideg, sem pedig a túl meleg borok nem kellemesek. Az illatanyagok, valamint a zamatanyagok 8 C. fok alatt nem érvényesülnek. Legmegfelelőbb a fehér boroknál a 10-12 C. fok, vörös boroknál pedig a 14-18 C.

Érzékszervi vizsgálat során mindenekelőtt a **bor tisztaságát** kell véleményeznünk. Ha a borospoharat a fény felé fordítjuk, akkor az alábbi értékek segítségével határozhatjuk meg:

zavaros a bor, ha a pohár mögött lévő tárgyaknak csak a körvonalai látszanak,

ha a tárgyak fénytelenül látszanak, akkor opálos a bor,

fátyolos, homályos a bor, ha nem teljesen átlátszó,

törött a bor, ha átlátszó, de nem csillogó,

tükrös a bor, ha teljesen átlátszó, fényben csodálatosan csillogó.

Természetesen az új borok lehetnek még zavarosak, főleg az első fejtés után. Közismert, hogy mennél tovább érleljük a bort (megfelelő hőmérsékletű pincében), annál tisztább, finomabb, zamatosabb. A bor tisztaságát, eltarthatóságát, - a már ismert módon, - borkén, deritron derítésével, továbbá szűréssel érjük el. Mindenegyben fejtés alkalmával borként adjunk a borhoz a csomagoláson feltüntetett tájékoztató szerint.

A borok színük szerint három félek lehetnek:

Vörös borok, árnyalat szerint lehet sötétpiros, barnáspiros, rubinvörös, liláspiros,

fehér borok, szintelen, aranyárga, világosárga, zöldessárga, zöldefehér,

lila borok, világospiros, pirkadt.

A **bor illatát** szaglász útján érzékeljük. Egyes szőlőfajtáknak jellegzetes illatuk van, mely a borban is jelentkezik. Borszakértők meg tudják állapítani, hogy milyen szőlőből készült. Általában kellemetlen (penész szag, záptojás szag), és normális illatot különböztetünk meg. Új boroknál esetleg érzékelhető élesztőszag, ugyanakkor a régiéknél az illat. Túlkézés esetén szúrós, kénés szag érezhető. Illatos, muskotályos szőlőből készült borok intenzív, könnyen érzékelhető illatúak.

A **bor ízét** a zamatanyag biztosítja. A zamatanyag és az illat adja a **bor aromáját**, ugyanis ezt egyszerre érzékeljük a szagló és ízlelő szervünkkel (nyelv). Ennek a borbírálatnak menete a következő: Kevés bort vegyünk szájunkba és azt nyelvünkkel a szájpadláshoz szorítsuk egy-két másodpercig. Ez által a bor illata, gőze az orr nyálkahártyájához kerül, és a szaglóidegek érzékelik. A kulturált borivás az, amikor kevés bort öntünk a szájba és azt egy kissé megforgatva, szétterítve nyeljük le.

Miért kell ezt csinálni? A nyelv külső (tompán hegyes) végén az édes érzetet érző bimbók vannak, mellette hátrafelé haladva, mindkét oldalon. A sós, még tovább a savanyú, és leghátul a keserű ízeket érzékeljük. Ugyanis a bor lehet édes, savas, egy kissé kesernyészű. Ugyanakkor mindhárom íz mennyisége lehet különböző. Amikor viszonylag egy szinten vannak az ízek, szokásos borszókának nevezni a bort. A borszakértők már régóta használják ezt a kifejezést. Ez főleg a vörös borokra vonatkozik, mert sok bennük a cserző anyag és ez fanyar ízű. Ha viszont kevés és mérsékelt a savtartalma, akkor szintén borszókának, harmonikusnak nevezik.

Cukortartalom szerint is minősítik, osztályozzák a borokat, és négy kategóriába sorozzák. E szerint lehet száraz, félszáraz, édes, félédes. A száraz borok kevesebb cukrot tartalmaznak.

Van még egy fontos értékmérője a boroknak, ez pedig az **alkohol tartalom**. Sajnos sokan vannak a borivók között, akiknél csak egyedül ez a fontos. Azért isszák a bort, és egyéb más alkohol tartalmú italt, hogy a bódító hatása mielőbb jelentkezzen. Az alkohol tartalom szerint lehet asztali (9%-os), peccsenye (12-14%-os), erősebb, tüzes, nehéz bor (14% felett).

A borvidékeken régen is hamisították a bort. Abasáron hallottam először egy ismerősömtől ezt a kifejezést: (oltványt vettem tőle), aki szomszédjára azt mondta, hogy "pancs" bort árul. Ma különösen elterjedt a szőlőt nem látott borkészítés (kannásbor) gyors meggazdagodás céljából. Ezeknek a kannásboroknak az alapanyaga a következő: víz, cukor, (biztosítja az alkohol tartalmát,) nitrogéntartalmú műtrágya, borélesztő, borkősav, vagy citromsav, borkén, színező anyag (pl. vadsáfrány virágszirmának a főzete, karamell, pörkölt cukor, érett bodzatermés, aktív szén készítmények, aromák, deritron, stb. Mindezek után a borivók ezekre a ma úgynevezett kannásborokra, vagy pancsborokra azt mondják, hogy "jó bor." A hatalmas tartályokban (fém, beton) készült bor elindul a készítő részére pénzthozó, de a fogyasztó részére nyomort, balesetet, családi tragédiákat, szervi betegségeket okozó, (több kézen keresztül menő) hódító útjára. Az italozó embert mindez nem érdekli, újságot nem olvas, a következményekre nem gondol, fontos a felejtés, a központi idegrendszer kikapcsolása. A mámoros hangulat biztosítása.

Végezetül megemlítem, hogy hazánkban hol van nagyobb kiterjedésű borvidék: Kiskunság, Mecsekfalja, Villány - Siklós, Balaton környéke, Sopron, Szekszárd, Bükkalja, Eger, Mátraalja, Tokaj - Hegyalja.

HUNYA ALAJOS

AGRO ÁRUHÁZ

Nagy választékkal,
bő árukészlettel várja vásárlóit.
Most vásárolja meg téli eszközeit!
(Hólapát, gumicsizma, esőköpeny stb.)

Gondoljon a karácsonyára!

Vásároljon hasznos és praktikus
ajándékokat itt, az üzletben.

Gyomaendrőd, Fő út 15.

Telefon: 06-20 9527-032 és
(06-66) 386-274